ULUSLARARASI
KARADENİZ EĞİTİM BİLİMLERİ
KONGRESİ

II.

INTERNATIONAL
BLACK SEA EDUCATIONAL SCIENCES
CONGRESS

BİLDİRİ ÖZET KİTAPÇIĞI

30 NİSAN - 2 MAYIS 2026

TRABZON - TÜRKİYE

II. ULUSLARARASI KARADENİZ EĞİTİM BİLİMLERİ KONGRESİ

II. International Black Sea Educational Sciences Congress

30 Nisan-2 Mayıs 2026 Trabzon Üniversitesi
30 April-2 May 2026, Trabzon University

CONFERENCE ABSTRACT BOOK
Bildiri Özetleri Kitabı

Yayına Hazırlayanlar

Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Gökhan ÇEPNİ
Doç. Dr. Bircan EYÜP
TRABZON ÜNİVERSİTESİ
Trabzon

I. INTERNATIONAL BLACK SEA EDUCATIONAL SCIENCES CONGRESS
UKEBK 2026 ABSTRACTS
BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI
Trabzon Üniversitesi - Türkiye
Trabzon University - Türkiye
Yayınlanma tarihi : 31.07.2026
Tel : 0 462 455 11 11
E-posta: ukebk@trabzon.edu.tr
ISBN : 978-625-7739-07-8

Ön Söz

Uluslararası Karadeniz Eğitim Bilimleri Kongresi'nin (UKEBK) ikincisi, 30 Nisan-2 Mayıs 2026 tarihleri arasında, köklü akademik geçmişi ve öğretmen yetiştirme konusundaki 60 yılı aşkın deneyimiyle ülkemizin saygın eğitim kurumlarından biri olan Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesinin ev sahipliğinde başarıyla gerçekleştirilmiştir.

Fakültemiz ev sahipliği ve Avrasya Sosyal Bilimler Eğitimcileri Birliği Derneğinin iş birliğinde düzenlenen kongremizin ana teması olan dijital dönüşümün eğitim üzerindeki etkileri çerçevesinde, teknolojinin küreselleşen dünyada eğitime sunduğu sürdürülebilir, yenilikçi ve kapsayıcı fırsatları konu alan bilimsel çalışmalar çok yönlü biçimde ele alınmıştır.

Kongremiz, eğitim bilimlerinin farklı disiplinleri ile disiplinler arası etkileşim alanlarında çalışan bilim insanlarını bir araya getirerek bilimsel bilgi üretimine katkı sağlamıştır. Üç gün süren kongre boyunca 128'i yüz yüze, 29'u çevrim içi olmak üzere toplam 157 bildiri sunulmuş; katılımcıların değerli katkılarıyla zengin içerikli akademik paylaşımlar gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra 9 farklı atölye ile akademik tecrübe paylaşımı ve etkileşimi de sağlanmıştır.

Bu özet kitapçıkta yer alan bildiriler, kongremizde sunulan çalışmaların çeşitliliğini ve niteliğini yansıtmaktadır. Katkı sunan tüm araştırmacılara, düzenleme ve bilim kurulu üyelerine, sekretaryaya kongrenin gerçekleşmesine emek veren tüm paydaşlara teşekkür eder; bu akademik buluşmanın yeni iş birliklerine vesile olmasını temenni ederiz.

Saygılarımızla,

UKEBK 2026 Düzenleme Kurulu Adına,
Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU
Kongre Düzenleme Kurulu Başkanı

KONGRE KURULLARI

ONUR KURULU

PROF. DR. Emin AŞIKKUTLU, Trabzon Üniversitesi Rektörü, Türkiye

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi (Düzenleme Kurulu Başkanı)
Dr. Öğr. Üyesi Gökhan ÇEPNİ, Trabzon Üniversitesi (Düzenleme Kurulu Koordinatörü)
Prof. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Güven ÖZDEN, Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa CİN, Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Selahattin KAYMAKÇI, Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Yılmaz GEÇİT, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doç. Dr. Nazihan URSAVAŞ, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşe SEYHAN, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doç. Dr. Bircan EYÜP, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Erdi AKSAKAL, Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Nilüfer SERİN, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Ramazan KAYA, Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Sait GÜLSOY, Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Yurdagül GÜNAL, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Adil YILDIZ, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet GÜLAY, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Aybüke BAŞTÜRK, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe DURMUŞ, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe KALYON, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Elif TORUN, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gamze TUTİ, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Sevcan BAYRAKTAR ÇEPNİ, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba ÖZTÜRK, Trabzon Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Merve KAYMAZ, Trabzon Üniversitesi
Arş. Gör. Ahmet MACUN, Trabzon Üniversitesi
Arş. Gör. Zehra Nur KOYNOĞLU, Trabzon Üniversitesi
Öğr. Gör. Sevda AKTOKLU, Avrasya Üniversitesi
Dr. Miraç BAKKALOĞLU, Milli Eğitim Bakanlığı
Dr. Celal MUTLUER, Millî Eğitim Bakanlığı
Dr. Hakan İSKENDER, Millî Eğitim Bakanlığı
Dr. İnanç GENÇ, T. C. İletişim Başkanlığı Trabzon Bölge Müdürlüğü

SEKRETARYA

Arş. Gör. Abdullatif UYUMAZ, Trabzon Üniversitesi
Arş. Gör. Diyar AZBAĞ, Trabzon Üniversitesi
Arş. Gör. Haluk YILMAZ, Trabzon Üniversitesi
Arş. Gör. Nurbanu KANSIZOĞLU, Trabzon Üniversitesi
Arş. Gör. Selvanur KAYHAN, Trabzon Üniversitesi
Arş. Gör. Tülin MERCAN, Trabzon Üniversitesi

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Abdullah AYAYDIN, Trabzon Üniversitesi

Prof. Dr. Adem SEZER, Çankırı Karatekin Üniversitesi
Prof. Dr. Adnan ALTUN, Bolu İzzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Adnan BAKİ, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Adnan TEPECİK, Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet DOĞANAY, Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet İlhan ŞEN, Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Serkan ECE, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Prof Dr. Ahmet ŞİMŞEK, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Zeki SAKA, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Akif PAMUK, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Alaattin CANBAY, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Ali GÖÇER, Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Prof. Dr. Ali KOLOMUÇ, Artvin Çoruh Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Osman ALAKUŞ, Dicle Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Rıza AKDENİZ, Trabzon Üniversitesi
Prof.Dr. Ali Sinan BİLGİLİ, Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Ali YILMAZ, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Annmarie GORENC ZORAN, Faculty of Organisation Studies in Novo Mesto
Prof. Dr. Arife Figen ERSOY, Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Arzu SAKA, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Aslan GÜLCÜ, Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Ata Yakup KAPTAN, Ondukuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Atilla ÇİMER, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Attila DÖL, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Prof Dr. Aydın GÜVEN, Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Ayhan URAL, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Aysun YAVUZ, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşegül SAĞLAM ARSLAN, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Ayten KİRİŞ AVAROĞULLARI, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Bahri ATA, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Barış KARAELMA, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi
Prof. Dr. Bayram BAŞ, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Beytullah KARAGÖZ, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Prof. Dr. Beytullah KAYA, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Prof. Dr. Bilal KIRIMLI, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Bülent AKBABA, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Bülent AKSOY, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Bülent GÜVEN, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Bülent SALDERAY, Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Bülent ŞAHİN, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Bünyamin ÇETİNKAYA, Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Cahit AKSU, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSA, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Cengiz DÖNMEZ, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Cengiz ŞAHİN, Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Damla BULUT, Ondokuzmayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Derya ÇELİK, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Duran AYDINÖZÜ, Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Durmuş EKİZ, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Dursun DİLEK, Sinop Üniversitesi
Prof. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Ece ZEHİR TOPKAYA, İzmir Demokrasi Üniversitesi
Prof. Dr. Elif AKTAŞ, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
Prof. Dr. Erçenk HAMARAT, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Erdal ASLAN, Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Erdoğan BADA, Hakkari Üniversitesi
Prof. Dr. Erdoğan KAYA, Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Erhan DURUKAN, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Erkan DİNÇ, Eskişehir Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Erkan YEŞİLTAŞ, Cumhuriyet Üniversitesi
Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ, İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Ertuğrul SESLİ, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Faik Özgür KARATAŞ, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Feyzan GÖHER BALÇIN, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Prof. Dr. Fikret GÜLAÇTI, Erzincan Binali Yıldırım Üniveristesi
Prof. Dr. Gökalp PARASIZ, Balıkesir Üniversitesi
Prof. Dr. Gökhan DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Gökhan ÖZSOY, Ordu Üniversitesi
Prof. Dr. Gönül GÜNEŞ, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Gülçin DİLEK, Sinop Üniversitesi
Prof. Dr. Güven ÖZDEM, Giresun Üniversitesi
Prof Dr. Hakan AKDAĞ, Mersin Üniversitesi
Prof. Dr. Hakan Şevki AYVACI, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Haluk ÖZMEN, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Hamza KELEŞ, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Handan DEVECİ, Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan BAKIRCI, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan GENÇ, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan KARAL, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Hıdır KARADUMAN, Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Hikmet YAZICI, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Huriye KADAKAL, Bayburt Üniversitesi
Prof. Dr. Hülya BALABAN, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Hülya KASAPOĞLU TANKUTAY, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Indra ODINA, University of Latvia
Prof. Dr. Işıl Güneş MODİRİ DİLEK, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. İlhan GÜNBAYI, Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. İlhan TURAN, Çankırı Karatekin Üniversitesi
Prof Dr. İsmail ACUN, Eskişehir Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail GELEN, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail H. DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Kemal DOYMUŞ, Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Kerim GÜNDOĞDU, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Lale Cerrah ÖZSEVGEÇ, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Levent MERCİN, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Prof. Dr. M. Kayhan KURTULDU, Trabzon Üniversitesi

Prof. Dr. M. Muhsin KALKIŞIM, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Mahir KADAKAL, Avrasya Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet AKPINAR, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet BARIŞ HORZOM, Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet MURAT, Gaziantep Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet ÖZKARTAL, Süleyman Demirel Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet PALANCI, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Mehtap AYDINER UYGUN, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Prof. Dr. Melek ÇAKMAK, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Meliha YILMAZ, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Meltem DÜZBASTILAR, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Miraç AYDIN, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Muammer ÇALIK, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Murat İSKENDER, Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa BAŞARAN, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa CİN, Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa KOÇ, Düzce Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa SAFRAN, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR, Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ÜREY, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Nazlı GÖKÇE, Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Nedim ALEV, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Nejdet HARİTA, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Nemira MAČIANSKIENĖ, Vytautas Magnus University
Prof. Dr. Neslihan AVCI, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Nevzat YİĞİT, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Nurşat BİÇER, Amasya Üniversitesi
Prof. Dr. Oğuz DİLMAÇ, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
Prof. Dr. Oğuz Serdar KESİCİOĞLU, Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Okan BULUT, University of Alberta
Prof. Dr. Orhan ÇAKIROĞLU, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Orhan KARAMUSTAFAOĞLU, Amasya Üniversitesi
Prof. Dr. Ömay ÇOKLUK BÖKEOĞLU, Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Ömer Tuğrul KARA, Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Özden DEMİR, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Özgür YILMAZ TÜZÜN, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Rahmi ÇİÇEK, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Raif KALYONCU, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ, Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Sabiha ODABAŞI ÇİMER, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Sabri SİDEKLİ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Sadık KARTAL, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Prof. Dr. Salih AKYILDIZ, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Salih ÇEPNİ, Bursa Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Sedef CANBAZOĞLU BİLİCİ, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Selahattin ARSLAN, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Selahattin KAYMAKCI, Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Selami YANGIN, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Prof. Dr. Sema SEVİNÇ ÇETİN, Necmettin Erbakan Üniversitesi

Prof. Dr. Servet ÇELİK, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Sevda KÜÇÜK, Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Sevilay KARAMUSTAFAOĞLU, Amasya Üniversitesi
Prof. Dr. Sibel ER NAS, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Suat UNGAN, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Suat ÜNAL, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Suzan Duygu BEDİR ERİŞTİ, Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Şehnaz BALTACI, Bursa Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Şule BAHÇECİ, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Taner ALTUN, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Temel KÖSA, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Tolga ERDOĞAN, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Tuba İSKENDEROĞLU, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Tuğba Şengül BİRCAN, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Tuğrul KAR, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Prof. Dr. Tunay KAMER, Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Tuncay ÖĞRETMEN, Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Tuncay ÖZSEVGEÇ, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Turhan ÇETİN, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Tülay ŞENEL ÇORUHLU, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Ufuk KARAKUŞ, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Uğurcan AKYÜZ, Toros Üniversitesi
Prof. Dr. Uygar KANLI, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ünal ÇAKIROĞLU, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Vedat ÖZSOY, TOBB Üniversitesi
Prof. Dr. Vesile SOYYİĞİT, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Yakup Alper VARIŞ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Yalçın ÖZDEMİR, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Yaşar AKKAN, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Yaşar KOP, Kafkas Üniversitesi
Prof. Dr. Yılmaz GEÇİT, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Prof. Dr. Yılmaz KARA, Bartın Üniversitesi
Prof. Dr. Yosanne VELLA, University of Malta
Prof. Dr. Yücel KABAPINAR, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Zafer TANGÜLÜ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr Zekerya AKKUŞ, Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Zeki NACAKCI, Carnegie Melton University
Doç. Dr. Abdullah KALDIRIM, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmed Emin OSMANOĞLU, Bingöl Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet KATILMIŞ, Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet Suat KARAHAN, Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet VURGUN, Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Kürşat ERÜMİT, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Serdar SAĞKAL, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Doç. Dr. Arzu KİRMAN BİLGİN, Kafkas Üniversitesi
Doç. Dr. Aslı AVCI AKÇALI, Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Ayça ÇEBİ, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Aysel SARICAOĞLU AYGAN, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşe SEYHAN, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşegül AKINCI COŞGUN, Aksaray Üniversitesi

Doç. Dr. Ayşegül ASLAN, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşegül OĞUZ NAMDAR, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşegül TAKKAÇ TULGAR, Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Bircan EYÜP, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Buket ÖZÜM BÜLBÜL, Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Doç. Dr. Büşra TUNCAY YÜKSEL, Giresun Üniversitesi
Doç. Dr. Canan CENGİZ, Trabzon Üniversitesi
Assoc. Prof. Dr. David Vaněček, Czech Technical University
Doç. Dr. Dekant KIRAN, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Doç. Dr. Dilşad GÜVEN AKDENİZ, Bayburt Üniversitesi
Doç. Dr. Döndü ÖZDEMİR, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Doç. Dr. Duygu ARABACI, Düzce Üniversitesi
Doç. Dr. Ekrem CENGİZ, Bayburt Üniversitesi
Doç. Dr. Elif AKŞAN KILIÇASLAN, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Elif İLIMAN PÜSKÜLLÜOĞLU, Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Ercan ÖZDEMİR, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doç. Dr. Erdem ÇEKMEZ, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Erdi AKSAKAL, Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Esra EMİNOĞLU ÖZMERCAN, İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Esra KELEŞ, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Esra MİNDİVANLİ AKDOĞAN, Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Fatih CAMADAN, Uludağ Üniversitesi
Doç. Dr. Fatih KOCA, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Faruk ARICI, Bayburt Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma ALTUN KOBUL, Samsun Üniversitesi
Doç. Dr. Fazilet TAŞDEMİR, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doç. Dr. Gonca ULUDAĞ, Giresun Üniversitesi
Doç. Dr. Gül TUNCEL, Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Gülçin TAN ŞİŞMAN, Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Gülhan GÜVEN, Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. H. Deniz GÜLLEROĞLU, Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Handan ÇELİK, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Hasan ASLAN, Kafkas Üniversitesi
Doç. Dr. Hasan GÜNAL, Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Hasan Basri KANSIZOĞLU, Bartın Üniversitesi
Doç. Dr. Hasan Hakan OKAY, Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Hatice UYSAL BAYRAK, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Doç. Dr. Hava İPEK AKBULUT, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Hayriye Gül KURUYER, Ordu Üniversitesi
Doç. Dr. Irakli CHKHAIDZE, Tiflis Devlet Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim TURAN, İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. İİLKNUR REİSOĞLU, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doç. Dr. İsmail KARSANTIK, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doç. Dr. İzzet Şeref, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Doç. Dr. Kerem COŞKUN, Artvin Çoruh Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet AKPINAR, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet KOKOÇ, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Mavi AKKAYA, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Doç. Dr. Mesut ÖZTÜRK, Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. Mithat ELÇİÇEK, Siirt Üniversitesi
Doç. Dr. Murat ÇALIŞOĞLU, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa Cem BABADOĞAN, Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa GÜLER, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa Serkan ABDÜSSELAM, Giresun Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa YADİGAROĞLU, Aksaray Üniversitesi
Doç. Dr. Müjgan BAKİ, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Namık ŞENCAN, Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Nazihan URSAVAŞ, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Neşe DUMAN, Çankırı Karatekin Üniversitesi
Doç. Dr. Nevra ATIŞ AKYOL, Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Nilüfer SERİN, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Nurbanu PARPUCU, Anadolu Üniversitesi
Doç. Dr. Nurhan AKTAŞ, Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Özge ERDOĞAN, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Özlem YURT TARAKÇI, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Doç. Dr. Perihan Tuğba ŞEKER, Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Pınar GÜNER, İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Ramazan KAYA, Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Sadık Fatih TORUN, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
Doç. Dr. Sait GÜLSOY, Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Sakine ÖNGÖZ, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Savaş YEŞİLYURT, Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Seda LİMAN TURAN, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Seda OKUMUŞ, Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Selda ARAS, Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Selma DENEME GENÇOĞLU, Trakya Üniversitesi
Doç. Dr. Sertan TALAS, Tokat Gaziosmapaşa Üniversitesi
Doç. Dr. Servet UZTEMUR, Eskişehir Anadolu Üniversitesi
Doç. Dr. Sevinç QASIMOVA, Bakü Devlet Üniversitesi
Doç. Dr. Şahin DANİŞMAN, Düzce Üniversitesi
Doç. Dr. Şakire ERBAY ÇETİNKAYA, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Şefika TOPALAK, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Şeyda ERASLAN TAŞPINAR, Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Tufan İNALTEKİN, Kafkas Üniversitesi
Doç. Dr. Tuğba BAHÇEKAPILI ÖZDEMİR, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Ufuk TÖMAN, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Ülkü Sevim ŞEN, Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Ümmü Gülsüm DURUKAN, Giresun Üniversitesi
Doç. Dr. Volkan Burak KİBİCİ, Hakkâri Üniversitesi
Doç. Dr. Yalçın KARALI, İnönü Üniversitesi
Doç. Dr. Yalçın YILDIZ, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Yasemin KARAL, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Yasin ÖZTÜRK, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Yavuz ŞEN, Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Yurdagül GÜNAL, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Zafer İBRAHİMOĞLU, Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Zehra Nesrin BİROL, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Zeynep CİN ŞEKER, Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Zeynep Medine ÖZMEN, Trabzon Üniversitesi

Doç. Dr. Zeynep TATLI, Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Zuhal DİNÇ ALTUN, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Cevdet KIRIKÇI, Harran Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet GÜLAY, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Alaattin CİMİNLİ, Erzincan Binali Yıldırım Üniveristesi
Dr. Öğr. Üyesi Alper ŞİMŞEK, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Aybüke BAŞTÜRK, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AYTAR, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe DURMUŞ, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ŞAHİNTÜRK, Artvin Çoruh Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe KALYON, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Bilal KARACA, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Birgül KÜÇÜK TURGUT, Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Birsen Berfu AKAYDIN, Kocaeli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Burak AYDIN, Gümüşhane Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Burcu AKTAŞ, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Bülent KANDEMİR, Ordu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Caner ÖZDEMİR, Ordu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Cemil Kürşat KARADENİZ, Hakkâri Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Cenk Önder ÖZEN, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Çağlar BAKIOĞLU, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem Baki PALA, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Demet BATMAN, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Duygu YILMAZ, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
Dr. Öğr. Üyesi Ebru MAZLUM GÜVEN, Bayburt Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ebru ÜNAY, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Elif AKTAŞ, Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Elif Özlem ARDIÇ KEMERKAYA, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ercan DEDE, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Esra Kaptan, Sinop Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ezgi TOZAK, Ordu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fatma Gül UZUNER, Kafkas Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Figen BOZKUŞ, Medipol Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gamze TUTİ, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gökay AÇIKYILDIZ, 29 Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gülşah AVCI DOĞAN, Ordu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gökhan ÇEPNİ, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gülten YILDIRIM, Pamukkale Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Harun KAHVECİ, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hasan BAĞ, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hasan SAĞLAMEL, Karadeniz Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim ÇOLAK, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi İlhami EGE, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Kadir YILMAZ, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet DEMİRKOL, Dicle Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ŞEN, TED Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehtap KOT, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Meral A. SELCİK, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Merve GANGAL, Trabzon Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mine YILDIZ YAZICI, Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Muhammed AKINCI, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Talha ÖZALP, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Münevver ÖZDEMİR, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Nagihan BAŞ, Ordu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Neslihan UZUN, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Nilüfer ALTUN, Ordu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk TAMUL
Dr. Öğr. Üyesi Özlem OKYAY, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Pınar YAŞAR HAYAL, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ramle Gül HAZAR, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Raziye ERDEM, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Saliha CEVHER, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Saniye Nur ERGAN, Ordu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Selcen ÇALIK UZUN, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Selda ŞAN, Ege Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Serpil REİSOĞLU, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Sevcan BAYRAKTAR ÇEPNİ, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Sevim Burçin GÜLTEKİN, Artvin Çoruh Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Siyar KÖKSAL, Hakkâri Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Şenay BAŞ, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Şengül PALA, Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Şeyma ÇALIKLAR, Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Şenay DELİMEHMET DADA
Dr. Öğr. Üyesi Şule YANIK, Marmara Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Tunahan FİLİZ, Bayburt Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba ÖZTÜRK, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Y. Barış UZUN, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin KARSANTIK, Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz İlker YORULMAZ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Zeliha ÖZER, Trabzon Üniversitesi
Dr. Adem ÖTER, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
Dr. Bahar CANDAŞ, Trabzon Üniversitesi
Dr. Betty LIEBOVICH, Goldsmiths University of London
Dr. Can ŞAKA, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
Dr. Can SAKAR, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
Dr. Celal MUTLUER, Millî Eğitim Bakanlığı
Dr. Çağlar KAYA, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Dr. Elif TORUN, Trabzon Üniversitesi
Dr. Emine TİMUÇİN, Trabzon Üniversitesi
Dr. Emine Damla KOCATÜRK, Dokuz Eylül Üniversitesi
Dr. Eyüp ŞEN, Czech Technical University
Dr. Hakan İSKENDER, Millî Eğitim Bakanlığı
Dr. Hanife AYDIN, Trabzon Üniversitesi
Dr. Havva YAMAN, Trabzon Üniversitesi
Dr. İbrahim Emrah ÖZGÜRBÜZ, Çankırı Karatekin Üniversitesi
Dr. İnanç GENÇ, T.C. İletişim Başkanlığı Trabzon Bölge Müdürlüğü
Dr. Maşide GÜLER, Trabzon Üniversitesi
Dr. Melek ATABAY, Trabzon Üniversitesi
Dr. Merve KAYMAZ, Trabzon Üniversitesi

Dr. Miraç BAKKALOĞLU, Milli Eğitim Bakanlığı
Dr. Murat ATASOY, Trabzon Üniversitesi
Dr. Neslihan YAZICI, Trabzon Üniversitesi
Dr. Nihan KAHRAMAN EVRENKAYA, Trabzon Üniversitesi
Dr. Onur GÜVEN, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
Dr. Onurhan GÜVEN, Trabzon Üniversitesi
Dr. Serpil Seda ŞİMŞEK, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
Dr. Valeria ROSSINI, Università degli Studi di Bari Aldo Moro
Dr. Vildan SAKİ AYDIN, Trabzon Üniversitesi
Dr. Zümrüt ŞEN, Trabzon Üniversitesi
Öğr. Gör. Sevda AKTOKLU, Avrasya Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

1.Ortaokul Öğrencilerinin Denk Kesirleri Temsil Etme Becerilerinin İncelenmesi 22

2. Üniversite Öğrencilerinde İnternet Kumar Bağımlılığı, Temel Psikolojik İhtiyaçlar ve Akılcı Olmayan Düşünceler Arasındaki İlişkiler 24

3.Özel Eğitim Alan Öğretmenlerinin Öğrenen Merkezli Program Teorisi Bağlamında Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi 26

4.BİLSEM Öğretmenlerine Yönelik Kablosuz Haberleşme Teknolojileri Eğitimlerinin Mesleki Farkındalık ve Yeterliklerine Etkisi 28

5.Sosyal Bilgiler ve Tarih Eğitiminde Dijital Tarihin Rolü ve Pedagojik Katkıları: Sistematik Bir Değerlendirme..... 30

6.Üstün/Özel Yetenekli ve Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerilerinin Metin Tasarım Özelliklerine Göre İncelenmesi 32

7.Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında 6. Sınıf Matematik Öğretiminin STEAM Yaklaşımıyla Uyumlandırılması: Uygulama Önerileri..... 34

8.Türkçe Ders Kitaplarındaki Bilişsel ve Üstbilişsel Stratejilerin Kullanıldığı Etkinliklerde Yanlış Nedensellik Riskinin İncelenmesi 36

9.2018-2024 Ortaöğretim Fizik Dersi Öğretim Programlarının Ölçme Değerlendirme Yaklaşımlarına Göre Karşılaştırılması 38

10.Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâya Dayanıklı Ölçme-Değerlendirme Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi 40

11.Sınıf Öğretmenlerinin, Akademisyenlerin ve Velilerin Ara Tatil Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi 44

12.Öğretmen Görüşlerine Göre Kapsayıcı Eğitim Uygulamaları: Erişim, Katılım ve Destek Boyutları Üzerine Bir İnceleme 46

13.Türkçe Öğretmeni Adaylarının AGS Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi 48

14.Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul Öğrencilerinin Yaşadığı Okuma Güçlüklerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi..... 51

15.Ülkü Ovat ve Ümit Öğmel'in Resimli Öykü Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi 53

16.Fen Eğitimi Derslerinde Yapay Zekânın Etik Kullanımına Yönelik Öğrenci Farkındalığının İncelenmesi 55

17.Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Çalışmaların İncelenmesi 57

18.Yapay Zekâ Öğretmen Etkileşimi Ölçeği 'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması ... 59

19.Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi 61

20.Yusuf Atılgan'ın "Tutku" Öyküsünün Göstergebilimsel Açıdan İncelenmesi 63

21.2010-2025 Yılları Arasında Türkiye'de Sosyal Öykü Uygulamasının Kullanıldığı Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi 65

22. Yüzyılda Ne Değişti? Tarih Öğretiminin Sorunları Üzerine Sistematik Bir İnceleme 67

23.Yapay Zekâ Destekli Akıcı Okuma Eğitimi Programının Öğretmen Görüşlerine Etkisi..... 69

24.Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına Yönelik Tercihleri ve Gerekçelerinin İncelenmesi 71

25.Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı: Değerler, Farklılaştırma ve Öğrenme Yaşantıları Öğelerinin DigComp 2.2 Çerçevesinde İncelenmesi 73

26.Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Sürecinde Sınırlılıklardan Yalnızlaşmaya: Öğretmen ve Veli Görüşleri 75

27.Ortaöğretim Biyoloji Ders Kitaplarında Bilim Tarihinin Yeri 77

28.Sınıf Öğretmeni Adaylarının "Yapay Zekâ" Kavramına İlişkin Kaygı, Tutum, Etik Farkındalık ve Sorumluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi 79

29.Etkinlik Temelli Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Akademik Çalışmaların Değerlendirilmesi: Bir Doküman İncelemesi..... 81

30.Ortaöğretim Matematik Eğitiminde Stratejik Eğitim Müdahalelerinin Matematik Yapabilme Kapasitesi Üzerindeki Rolünün İncelenmesi 83

31.TYT ve AYT Sınavlarında Matematik Başarısının Yıl ve Cinsiyet Değişkenleri Açısından İncelenmesi 85

32.Mahmut Kemal Yanbeğ'in Bayburt ve Trabzon Halkevlerindeki Kültürel Faaliyetleri 87

33. 5 ve 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Sözcük Öğretimi Etkinliklerinin İncelenmesi..... 89

34. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Yapay Zekâ Kullanımı: Öğrenci Olma Deneyiminin Dönüşümü 91

35. Türkçe Dersinde Metinden Görsele Yapay Zekâ Araçlarının Kullanımı Üzerine Bir Değerlendirme 93

36. Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Sosyolojinin Temsili 95

37. Aynı Komut, Farklı Gerçeklikler: Evliya Çelebi Gözünden Trabzon Tasvirinin Yapay Zekâ Modellerindeki Karşılaştırmalı Analizi 97

38. Ortaokul Öğrencilerinin Dijital Bağımlılık Düzeyleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi..... 99

39. 3B Modellerle Desteklenen Okul Öncesi Fen Eğitimi: Bir Araştırma Çalışması 101

40.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bilim ve Bilimsel Süreçlere Yönelik Bakış Açılarından Yansımalar 103

41.Türkçe Öğretmeni Adaylarının Biçimlendirici Soru Sorma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi..... 105

42.Üstbilişsel Döngüye Dayalı Dinleme Etkinliklerinin Türkçe Öğretmeni Adaylarının Üstbilişsel Dinleme Farkındalığına Etkisi 107

43.Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Çıktıları ile Sanal Müzeler ve Ören Yerlerinin İlişkilendirilmesi Üzerine Bir Araştırma..... 109

44.Geleceğin Mirasçılarının Gözünden Denizlerdeki Egemenlik: Lise Öğrencilerinin Mavi Vatan Doktrini ve Deniz Yetki Alanlarına İlişkin Farkındalıkları (Trabzon Örneği) 111

45.Özgül Öğrenme Güçlüğü Riskinin Erken Belirlenmesi ve Aile Rehberliğine Yönelik Yapay Zekâ Destekli Bir Karar Destek Sisteminin Geliştirilmesi..... 113

46.Okul Öncesi Eğitimde Mekân-Etkinlik Seçiminin Okul Dışı Öğrenmeye Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri 115

47.Bağlanma Stilleri, Yaşam Doyumu ve Yapay Zekâ Kullanımı Yoluyla Psikolojik İhtiyaçların Karşılanması Arasındaki İlişki 119

48.Müzik Öğretmeni Adaylarının Web 2.0 Araçlarının Kullanımına İlişkin Görüşleri..... 121

49.Yapay Zekâ Sohbet Botu Bağımlılığı ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi .. 123

50.Türk Kültür Mirası Dede Korkut Destanı'nın Çizgi Roman Formunda Yeniden İnşasına Bir Örnek: "Kam Püre'nin Oğlu Bamsı Beyrek" 125

51.Bilgi İşlemsel Düşünme Becerilerinin Yapay Zekâ Eğitimi Üzerinden Gelişimi: Eşli Programlama Modeli..... 127

52.Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlığı Becerileri ile Popüler Kültür Eylemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi..... 129

53.Öğretmen Algılarına Göre Okul Müdürlerinin Öğrenme Merkezli Liderliği ile Öğretmenlerin Mesleki Öğrenmesi Arasındaki İlişki 131

54.Yapay Zekâ Çağında Beden İmajı: Riskler, Fırsatlar ve Psikolojik Yansımalar 133

55.Bir Kültürel Sembol Olarak Para: Ortaokul Öğrencilerinin Türk Parasına Yönelik Farkındalıkları 135

56.Yapay Zekâ Destekli Sohbet Araçlarının Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen B2 Düzeyindeki Öğrenicilerin Konuşma ve Yazma Becerilerinin Gelişimine Yansımaları..... 137

57.Türkçe Öğretiminde Öğrenme Kayıpları: Nedenler, Etkiler ve Telafi Yöntemleri 139

58.LGS Türkçe Paragraf Sorularında Yapay Zekâ Destekli Geri Bildirimin Niteliği: Prompt Temelli Nitel Bir Analiz..... 141

59.Yapay Zekâ Destekli, Akran ve Öğretmen Etkileşimli Konuşma Uygulamalarının 10. Sınıf Öğrencilerinin İletişim Kurma İstekliliği Üzerindeki Etkisi 143

60.Kodlama Eğitimiyle Tasarlanan Robotların Matematik Derslerinde Kullanılmasının Ortaokul Öğrencilerinin Problem Çözme Başarısına Etkisi ve Öğrenci Görüşleri 145

61.Yabancı Dil Dinleme Becerilerinin Gelişiminde Yapay Zekanın Rolü: Sistematik Bir Derleme . 147

62.JOMO ile Algılanan Stres Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Korelasyonel ve Karşılaştırmalı Bir Çalışma..... 149

63.Yapay Zekâ Kullanımı, Teknoloji Kabulü ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkilerin Korelasyonel Olarak İncelenmesi ve Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşması 151

64.Özel Eğitim Öğretmenliği Lisansüstü Öğrencilerinin İşitme Engelliler Eğitimi Alanında Uzmanlaşma Hakkındaki Görüşleri 153

65.Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Çerçevesinde Okul Öncesi Eğitimde Öğrencilerin Değerlendirilme Süreci: Öğretmen Görüşlerine Dayalı Nitel Bir Çalışma 155

66.EFL Bağlamında Yapay Zekâ Destekli Materyaller ve Öğrenci Kavraması: Sistematik Bir İnceleme..... 158

67.Yapay Zekâ Tarafından Üretilen Kişiselleştirilmiş Kelime Materyallerinin EFL Öğrencilerinin Sözcüksel Gelişimine Etkisi: Yarı Deneysel Bir Çalışma 160

68.Toplumsal Cinsiyet Duyarlılığı ve Psikolojik Danışma: Bir Derleme Çalışması..... 162

69.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Üretken Yapay Zekâ Araçlarını Akademik Amaçlı Kullanma Eğilimleri 164

70.Özel Eğitim Uygulama Okullarında Veli–Öğretmen İş Birliğinin Öğrenci Gelişimine Etkisi 166

71.Oyunlaştırılmış Ev Ödevlerine Yönelik Öğrenci Davranışlarının Veli Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi 168

72.Strese Bağlı Büyüme, Bilinçli Farkındalık ve Deprem Stresi ile Baş Etme Arasındaki İlişkiler: Kesitsel Bir Araştırma..... 170

73.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Okuryazarlık Düzeyleri ve Kullanım Amaçlarının İncelenmesi..... 172

74.Trabzon Üniversitesi Kampüsünde Öznel Soundscape Deneyimi: İşitsel Çevrenin Duygusal Haritası..... 174

75.Dijital Okuryazarlığı Yüksek olan Yetişkinlerde ChatGPT Örneği: Bilgiye Ulaşmadaki Görüşleri 176

76.EFL Öğretmenlerinin Yapay Zekâ Araçları Kullanımına İlişkin Algı, Uygulama ve Zorluklarının İncelenmesi: Yapay Zekâ Okuryazarlığının Rolü 178

77.Halkevlerinin İlk Dönem (1932-1951) Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesinin Tarih Öğretimine Katkısı: Antalya ve Bursa Örneği 180

78.Özel Eğitimde Giyilebilir Teknolojiler: Alanyazın ve Uluslararası Politikalar..... 182

79.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının İklim Değişikliği Kavramına Yönelik Bilişsel Yapılarının Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması 184

80.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Tarihsel Okuryazarlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi 186

81.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Çevreye Yönelik Tutumları ve Görüşleri 188

82.Maarif Modelde İşlenen Çevre Konularının Öğrencilerin Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıklarına Etkisi..... 190

83.Bilgisayar Tabanlı Değerlendirme Ortamlarında Matematikte Özel Yetenekli Öğrencilerin Matematiksel İletişim Yeterlikleri 192

84.Siber Zorbalık Üçgeni: Siber Zorba, Siber Mağdur ve Siber Seyirci..... 195

85.Yapay Zekâ Destekli Uyarlanabilir Asenkron Öğrenme Ortamının Öğrenci Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi 197

86.Mizaç Enagram Teorisi Çerçevesinde 6-11 Yaş Çocuklarda Mizaç Tipine Göre Akıl Yürütme ve Dil Gelişiminin İncelenmesi 199

87.Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Düşünce Tutum ve Endişelerinin İncelenmesi 201

88.Biyoteknoloji Uygulamaları ve Karar Verme Süreci: 5E Modeline Yönelik Bir Ders Tasarımı... 203

89.Yeni Uygulamalı Dinleme Sınavlarının Türkiye'deki Devlet Ortaokullarında İngilizce Öğretimine ve Öğrenimine Etkisinin İncelenmesi 205

90.Yapay Zekâyı Sınıflara Taşımak: Görevdeki İngilizce Öğretmenlerinin Bakış Açıları ve Tercihleri 207

91.Hazırlıktan Mezuniyete: L2 Edinimi Sürecinde Alter Ego'nun Evrimi..... 209

92.İngilizce Öğretmenlerinin Yapay Zekâ Araçlarını Kullanımına Yönelik Sınıf İçi Uygulamaları, Karşılaştıkları Zorluklar ve Yapay Zekâ Okuryazarlığı: Sistematik Bir İnceleme 211

93.Teknoloji Kabulü ve Teknoloji Destekli Öz-Düzenleyici İngilizce Öğrenme Arasındaki İlişki... 213

94.ELT Öğrencilerinin Kariyer Yolunun Haritalandırılması: Başlangıç Motivasyonu, Öğrenme Deneyimleri ve Öneriler..... 215

95.Trabzon Üniversitesi İngiliz Dili Eğitimi Programındaki Yüksek Lisans Öğrencilerinin Memnuniyetinin İncelenmesi: Nitel Bir Çalışma 217

96.Sınıfla Yüzleşmek: İngilizce Öğretmen Adaylarının Öğretme Kaygısının İncelenmesi 219

97.Türkiye'de İngilizce Eğitiminin Başarısızlığı ve Göstermelik Uyum 221

98.İngilizce Öğretmen Adaylarının İngilizcenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde (EFL) Aksan Çeşitliliğine Yönelik Algıları ve Gelecek Yönelimleri: Bir Trabzon Çalışması..... 223

99.İllüstrasyonun Ötesinde: Türkiye'de Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Görsel Kullanımına İlişkin Araştırma Trendlerinin Haritalandırılması 225

100.İngiliz Dili Eğitimi Akademisyenlerinin Tükenmişlik Olgusu: Trabzon Vaka Çalışması..... 227

101.6–8. Sınıf Öğrencilerinin Farklı Denklem Türlerini Çözme Süreçlerinde Karşılaştıkları Engeller: Eşittir İşareti ve Bilinmeyen Kavramları Bağlamında Bir İnceleme 229

102.Görsel Sanatlar Eğitiminde Dijital Sanat Üretiminde Özgünlük ve Telif Sorunları 233

103.Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dolaylı Söz Edimlerinin Büyük Dil Modelleri Tarafından Yorumlanması: Üç Koşullu Karşılaştırmalı Bir Pilot Çalışma 235

104.Geleceğin Eğitimcileri Gözünden Okul Saldırıları: Nedenler ve Önleyici Yaklaşımlar 237

105.Ergenlerde Dijital Oyun Bağımlılığının Yordayıcıları: Motivasyonel ve Davranışsal Faktörlerin İncelenmesi..... 239

106.8. Sınıf Öğrencilerinin Senkronik Düşünme Becerilerinin Değerlendirilmesi 241

107.İşitme Kayıplı Çocukların Annelerinin Kitap Okuma Davranışları ile Çocukların Katılım Davranışlarının Etkileşimli Kitap Okuma Bağlamında İncelenmesi 243

108. "Asıl İşim Bu mu?" Öğretmenlerin Angarya Görev Deneyimlerinin Mesleki Tutumlarına Yansımaları 245

109. Yapay Zekâ ile Öğrenci İlgilerine Göre Kişiselleştirilmiş Matematik Sorularının Oluşturulması 247

110. Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı Tarafından Yayımlanan 9. Sınıf Ders Kitabında Küresel Eğitimin İzini Sürmek: Waymark Üzerine İçerik Analizi 249

111. ChatGPT ile Öğretmen Mesleki Gelişiminin Dönüştürülmesi: İngilizce Öğretmen Adaylarının Uygulamaları, Algıları ve Önerileri Üzerine Bir Pilot Çalışma..... 251

112. 5. ve 6. Sınıf Matematik Ders Kitaplarındaki Geometri Etkinliklerinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Bütünleşik Beceriler Açısından İncelenmesi 253

113. Öğretmen Adaylarının Liselere Geçiş Sistemi (LGS)'ne Yönelik Bilişsel Yapıları ve Metaforik Algıları 255

114.Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Eğilimlere İlişkin Bilişsel Yapılarının İncelenmesi 257

115.Program Liderliği Alanındaki Araştırma Eğilimleri: Bir İçerik Analizi 259

116.Kirkpatrick'in Yetiştirme Değerlendirmesi Modeli'ne Göre Yapılmış Yetişkin Eğitimi Çalışmalarının İncelenmesi: Sistematik Derleme 261

117.Sosyal Bilgiler Dersinde Dezenformasyon Farkındalığı: Trabzon Üniversitesi Örneği..... 263

118.Algoritmik İçerik Akışlarının Tarihsel Algı Üzerindeki Etkisi: Sosyal Bilgiler Eğitimi İçin Yeni Bir Risk Alanı 265

119.2023 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Kadınların Mekânsal Temsili ve Etik Boyutu: Bir Doküman İncelemesi..... 267

120.Okul Öncesi Eğitimde Kültürel Miras Aktarımına İlişkin Öğretmen ve Aile Deneyimleri..... 269

121. Sanat Eğitimi Yoluyla Sürdürülebilirlik Bilinci: Kumaş Temelli Bir Atölye Uygulamasının Analizi 271

122. Değerler Eğitimi Bağlamında Okul Müdürlerinin Rolü: Sistematik Bir Analiz 273

123. Kalem-Kâğıt Sınavlarından Film Yapımına: İngiliz Dili Eğitimi Sınıflarında Alternatif Bir Değerlendirme Yöntemi Olarak Aktif Öğrenme 275

124. Stufflebeam'in Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün (Cipp) Modeline Göre Ortaokul Türkçe Dersi Bağlamında Yürütülen Çalışmaların İncelenmesi: Sistematik Bir Derleme..... 277

125. Yapay Zekâ Bağımlılığına Yönelik Çalışmaların Sistematik Analizi 279

126. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Bağlamında 2018–2025 LGS T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Sorularının İncelenmesi 281

127. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Hazırlanan Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarının Dinleme Stratejileri Bağlamında İncelenmesi..... 283

128. Fen Öğretiminde Yazma Becerisini Geliştiren Uygulamalara Yönelik Öğrenci Görüşleri: Canlıların Çeşitliliği ve Sınıflandırılması Örneği 285

129. Türk Çocuk Edebiyatında Akran Zorbalığının İzini Sürmek 287

130. Kolluk Kuvvetlerinde Durumsal Farkındalık Bağlamında Öz Düzenleme: Sistematik Derleme 289

131. Müzik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersi Sürecinde Yaşadıkları Problemler ve Çözüm Önerileri 291

132. Öğretmen Adaylarının "Özel Eğitim" Kavramına Yönelik Bilişsel Yapıları ve Algılarının İncelenmesi 293

133. TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projelerine Genel Bir Bakış: Sorunlar ve Çözüm Önerileri..... 295

134. Türkiye'deki Milli Eğitim Akademileri Hakkında Ebeveynlerin Görüşleri, Endişeleri ve Önerileri: İngilizce Öğretmenliği (İÖ) Programlarındaki Çocukların Ebeveynleri Üzerine Bir Çalışma 298

135. Okul Öncesi Dönemde Sesli Yapay Zekâ Kullanım Fırsatları, Riskleri ve Uygulama Önerileri 300

136. Yapay Zekâ Çevirisi Edebi Deyimleri Anlar mı? Masumiyet Müzesi Üzerinden Karşılaştırmalı Bir İnceleme ve Öğretimsel Sonuçları 302

137. Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Metinlerle İlgili Çalışmaların Değerlendirilmesi 304

138. İngiliz Dili Eğitiminde Yapay Zekâ Destekli Araçlarla Ölçme Etkinliklerinin Geliştirilmesi: Öğretmen Adaylarının Deneyimleri ve Yansıtmaları..... 306

139. Ortaöğretim Öğrencilerinin Tarih Dersine Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi..... 308

140. Önemsenme ve Ruh Sağlığı: Psikolojik İyi Oluş ve Yaşam Doyumu Üzerine 310

141. Sosyal Bilimler Eğitiminde Toplumsal Cinsiyet Konulu Akademik Çalışmaların Değerlendirilmesi (2018–2025) 312

142. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Söz Varlığı Öğretimi ve Yapay Zekâ Araçlarının Destekleyici Rolü 314

143. Matematik Öğretmeni Eğitiminde Yapay Zekâ Kullanımı: Sistematik Bir İnceleme 316

1.Ortaokul Öğrencilerinin Denk Kesirleri Temsil Etme Becerilerinin İncelenmesi

Lisansüstü Öğrencisi Zeynep ÖZTÜRK, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, zeynep.ztrk10@gmail.com

Prof. Dr. Zülbiye TOLUK UÇAR, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, toluk_z@ibu.edu.tr

Matematik, sahip olduğu soyut yapı ve öğretimden kaynaklı bazı etkenler nedeniyle öğrenciler tarafından çoğu zaman zor ve kaygı duyulan bir ders olarak algılanmaktadır. Matematikte en çok zorlanılan kavramlardan biri olan kesirler hakkında öğrencilerin doğal sayı temelli olarak düşünmeye meyilli olmaları, öğretimde kesirlerin bir sayı türü olarak ele alınmaması ve farklı anlamlarının yeterince vurgulanmaması kesirlerin ve denk kesirlerin çoğunlukla sembolik işlemler üzerinden öğrenilmesine yol açmaktadır. Bu tür bir öğretim yaklaşımı, öğrencilerin kesir ve denk kesir kavramlarını bütüncül bir yapı içerisinde anlamlandırmalarını zorlaştırmakta; parça bütün ilişkileri, oransal düşünme ve farklı temsiller arasındaki ilişkilerin kurulmasını sınırlandırmaktadır. Buna bağlı olarak öğrencilerin kesirlerle karşılaştırma yapma, işlem gerçekleştirme ve kesir denkliğini kavramsal düzeyde anlama becerileri yeterince gelişememektedir. Ayrıca öğretimde sıkça kullanılan "bir kesrin payı ve paydasını aynı sayıyla çarpmak ya da bölmek kesirlerin denkliğini gösterir" biçimindeki tanımlar, öğrencileri işlem odaklı ve ezbere dayalı öğrenmeye yönlendirerek kavramın altında yatan anlamın göz ardı edilmesine neden olmaktadır. Öğrencilerdeki olumsuz öğrenme deneyimlerini azaltmak ve matematiksel kavramları daha anlaşılabilir hale getirmek için soyut kavramların farklı temsil biçimleriyle desteklenmesi büyük önem taşımaktadır. Temsiller; semboller, somut materyaller, görseller, tablo ve grafikler olarak örneklendirilebilir. Bu temsil türleri; soyut kavramların somutlaştırılmasına, bilginin içselleştirilmesine ve farklı kavramlarla ilişkilendirilmesine olanak sağlarken öğrencilerin mevcut matematik anlayışlarının gelişmesine ve kavrayışlarının güçlenmesine katkı sunar. Bu nedenle öğrencilerin denk kesirlerde çoklu temsilleri kullanma becerilerinin derinlemesine incelenmesi ve mevcut durumun ortaya konması önem arz etmektedir.

Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin denk kesirleri çoklu temsil etme becerilerinin, çoklu temsil kullanımlarında öğrencilerin düşüncelerinin ve öğrencilerin temsil seçimi sırasında nasıl düşündükleri, hangi zihinsel işlemleri gerçekleştirdikleri, temsiller arası geçişlerde karşılaştıkları zorluklar, benimsedikleri stratejilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Öğrencinin doğru cevaba ulaşma süreci değil, o cevaba ulaşırken izlediği düşünme yolları da kapsamlı bir biçimde değerlendirilmiştir. Böylece öğrencilerin matematiksel düşünme biçimlerini görünür kılmak ve öğretim sürecine dair daha derinlemesine çıkarımlar yapmak mümkün hale gelmiştir.

Araştırma nitel durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Araştırma 6 ortaokul öğrencisiyle yürütülmüştür. Katılımcıların seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yöntemi kullanılmış olup katılımcıların tamamı araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır. Veri toplama sürecinde uzman görüşü alınarak araştırmacının hazırladığı 8 sorudan oluşan "Denk Kesirlerde Temsil Kullanım Aracı" kullanılmış ve yapılan klinik görüşmelerde öğrencilerin süreçte benimsedikleri stratejileri, karşılaştıkları zorlukları ve temsil kullanma eğilimlerini belirlemek amacıyla sorular yöneltilmiştir. Yaklaşık 40 dakika süren görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Analizden elde edilen bulgulara göre öğrencilerin en çok kullandıkları temsil modelinin alan modeli olduğu ve kesir anlamlarından parça-bütün anlamını kullandıkları görülmüştür. En çok zorlandıkları temsil biçiminin ise, sayı doğrusu olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin küme modeline ilişkin yeterli farkındalığa sahip olmadıkları ve bu temsili alan modeli gibi ele aldıkları görülmüştür. Bulgular, öğrencilerin denk kesirleri çoğunlukla sadeleştirme ve genişletme işlemleri sonucunda elde edilen kesirler olarak algıladıklarını ve bu nedenle denk kesirleri oluştururken işlemsel bilgilerini ağırlıklı olarak kullandıklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca öğrencilerin bir bütünü eş parçalara ayırma ve bütünün büyüklüğünü dikkate alma konularında kavrayışlarının sınırlı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Denk kesirler, temsiller, denk kesirleri temsil etme, alan modeli, sayı doğrusu*

Investigation of Middle School Students' Skills in Representing Equivalent Fractions

Postgraduate Student Zeynep ÖZTÜRK, Bolu Abant İzzet Baysal University, zeynep.ztrk10@gmail.com

Prof. Dr. Zülbiye TOLUK UÇAR, Bolu Abant İzzet Baysal University, toluk_z@ibu.edu.tr

Mathematics is often perceived by students difficult due to its abstract nature and factors related to instruction. Fractions, one of the concepts students struggle with most, are frequently learned through symbolic operations. Students tend to rely on natural number-based thinking while in instruction fractions are not sufficiently treated as a type of number and its different meanings are not adequately emphasized. Such instructional approaches make it difficult for students to conceptualize fractions and equivalent fractions as a coherent whole, limiting their part–whole undertsanding, proportional reasoning, and connections between different representations. Consequently, students' understanding of fraction equivalence remain underdeveloped. Moreover, instructional explanations such as "multiplying or dividing the numerator and denominator of a fraction by the same number shows fraction equivalence" tend to direct students toward procedural and rote learning, causing the underlying conceptual meaning to be overlooked.

For better fraction learning, the use of multiple representations is of great importance. Representations may include symbols, concrete materials, visuals, tables, and graphs. These types of representations contribute to the concretization of abstract concepts, and the connections with other concepts, while also supporting the development of students' mathematical understanding. Therefore, it is important to examine students' skills to use multiple representations of equivalent fractions in depth.

Within this context, the study aims to examine middle school students' skills to represent equivalent fractions, their thinking processes while using and selecting representations, difficulties they encounter, and the strategies they adopt. Not only the the correctness of their answer, but also their thinking while arriving at that answer will be comprehensively evaluated. In this way, it will be possible to make students' mathematical thinking visible.

The study was designed as a qualitative case study and conducted with six middle school students. The participants were selected using convenience sampling, one of the purposive sampling methods, and all participants took part in the study voluntarily. During the data collection process, the tool of "Equivalent Fractions Representation Use," developed by the researchers with expert consultation, was employed. Through clinical interviews, questions were posed to reveal the strategies students adopted during the process, the difficulties they encountered, and their tendencies in using representations. The data obtained from the interviews were analyzed using content analysis.

According to the findings, the area model was the most frequently used representation model by students, and they predominantly employed the part–whole meaning of fractions. The representation with which students experienced the greatest difficulty was the number line. It was observed that students lacked sufficient awareness of the set model and tended to treat this representation as an area model. The findings also indicated that students mostly perceive equivalent fractions as fractions obtained through simplification and expansion processes, and therefore rely primarily on procedural knowledge when constructing equivalent fractions. In addition, it was determined that students' understanding of dividing a whole into equal parts and considering the size of the whole was limited.

Keywords: *Equivalent fractions, representations, representing equivalent fractions, area model, number line*

2. Üniversite Öğrencilerinde İnternet Kumar Bağımlılığı, Temel Psikolojik İhtiyaçlar ve Akılcı Olmayan Düşünceler Arasındaki İlişkiler

Evrim KAYA, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, kayaevrim16@gmail.com

Doç. Dr. Fedai KABADAYI, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, fdkbdy@gmail.com

Bu araştırmanın temel amacı üniversite öğrencilerinde internet kumar bağımlılığı, temel psikolojik ihtiyaçlar ve akılcı olmayan düşünceler arasındaki ilişkileri incelemektir. Bu araştırma, nicel paradigmaya uygun olarak kesitsel desende tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, iki devlet üniversitesinde öğrenim gören toplam 305 öğrenci (178 kadın ve 127 erkek) oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları 19 ile 53 arasında değişmekte olup, yaş ortalaması 22.50 (Ss = 5.16)'dir. Algılanan sosyoekonomik düzeye göre katılımcıların %10,2'si düşük, %80,7'si orta ve %9,2'si yüksek düzeydedir. Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, İnternet Kumar Bağımlılığı Ölçeği, Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği ve Akılcı Olmayan Düşünceler Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın verileri öncelikle ön kontrolden geçmiştir. Ardından varsayımlar test edilmiştir ve değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak amacıyla Pearson korelasyon analizi ve ağ analizi uygulanmıştır. Tüm analizler JASP istatistik yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada gerçekleştirilen korelasyon analizi sonuçlarına göre, akılcı olmayan düşünceler ile internet kumar bağımlılığı arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = .12$, $p < .05$). Ayrıca internet kumar bağımlılığı ile sevgi ihtiyacı ($r = -.22$, $p < .001$), özgürlük ihtiyacı ($r = -.14$, $p < .05$), güç ihtiyacı ($r = -.16$, $p < .01$) ve eğlence ihtiyacı ($r = -.21$, $p < .001$) arasında negatif yönde, düşük düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Ağ analizi sonuçlarına göre, güç ihtiyacı değişkeninin en yüksek güç merkeziliği değerine sahip olduğu belirlenmiştir. Eğlence ihtiyacı değişkeninin, ağ içinde hem en yüksek aradalık hem de en yüksek yakınlık merkeziliği değerlerine sahip olduğu saptanmıştır. Son olarak, bu çalışmanın bulguları katılımcıların yaklaşık %26,2'sinin internet kumar bağımlılığı grubunda yer alabileceğini göstermektedir. Mevcut araştırmanın sonuçları, gelecekte yapılacak çalışmalar için çeşitli öneriler sunmaktadır

Anahtar Kelimeler: *İnternet kumar bağımlılığı, psikolojik ihtiyaç, akılcı olmayan düşünce, üniversite öğrencisi*

The Relationship Between Internet Gambling Addiction, Basic Psychological Needs, and Irrational Beliefs in University Students

Evrim KAYA, Recep Tayyip Erdoğan University, kayaevrim16@gmail.com

Assoc. Prof. Dr. Fedai KABADAYI, Recep Tayyip Erdoğan University, fdkbdy@gmail.com

The primary aim of the present study is to explore the relationship between online gambling addiction, basic psychological needs, and irrational beliefs among university students. This research was designed as a cross-sectional study in accordance with the quantitative paradigm. The study group consisted of a total of 305 university students (178 females and 127 males) enrolled at two public universities. The participants' ages ranged from 19 to 53, with a mean age of 22.50 (SD = 5.16). Regarding perceived socioeconomic level, 10.2% of participants were classified as low, 80.7% as medium, and 9.2% as high. A personal information form, the Online Gambling Addiction Scale, the Basic Psychological Needs Scale, and the Irrational Beliefs Scale were used as data collection instruments. The research data were first subjected to preliminary checks. Subsequently, assumptions were tested, and Pearson correlation analysis and network analysis were applied to reveal the relationships between the variables. All analyses were performed using the JASP statistical software. According to the correlation analysis results obtained in this study, a positive, low-level, and statistically significant relationship was found between irrational beliefs and online gambling addiction ($r = .12$, $p < .05$). Furthermore, statistically significant negative, low-level relationships were identified between online gambling addiction and the love and belonging ($r = -.22$, $p < .001$), the freedom ($r = -.14$, $p < .05$), the power ($r = -.16$, $p < .01$), and the fun ($r = -.21$, $p < .001$). According to the network analysis results, the power was found to have the highest strength centrality value. The fun was determined to have both the highest betweenness centrality and the highest closeness centrality values within the network. Finally, the findings of this study suggest that around 26.2% of participants may be considered to have an online gambling addiction. The results of the present research offer the suggestions for future studies.

Keywords: *Online gambling addiction, need, irrational belief, university student*

3.Özel Eğitim Alan Öğretmenlerinin Öğrenen Merkezli Program Teorisi Bağlamında Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Öğretmen Tunahan ATEŞ, Rize Rehberlik ve Araştırma Merkezi, tunahan_ates21@trabzon.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Ebru ÜNAY, Trabzon Üniversitesi, ebruunay@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Özden DEMİR, Trabzon Üniversitesi, ozdendemir@trabzon.edu.tr

Bu çalışmanın temel amacı, özel eğitim alanında görev yapan öğretmenlerin öğrenen merkezli program teorisi perspektifiyle toplumsal cinsiyet eşitliğine dair görüşlerini derinlemesine incelemektir. Özel eğitim, bireylerin biricikliğini ve bireyselleştirilmiş eğitim programlarını (BEP) merkeze alan bir yapıya sahip olduğundan, öğretmenlerin bu süreçteki toplumsal cinsiyet farkındalıklarının belirlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması (case study) deseni kullanılmıştır. Çalışma grubu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Trabzon ilinde görev yapan ve gönüllülük esasına göre seçilen üç özel eğitim öğretmeninden oluşmaktadır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve elde edilen metinler içerik analizi tekniğiyle çözümlenerek belirli temalar ve kodlar altında sınıflandırılmıştır. Araştırma bulguları, öğretmenlerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda iki yönlü bir tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Katılımcılar "cinsiyet eşitliği", "eğitimde imkân ve fırsat eşitliği" ve "akran öğretimi" gibi konularda olumlu görüşler bildirmişlerdir. Ancak, aynı öğretmenlerin görüşlerinde "ataerkil toplum yapısı", "pozitif erkek ayrımcılığı" ve "aile yaşantılarının etkisi" gibi toplumsal cinsiyet eşitliğini engelleyici geleneksel kodlara da rastlanmıştır. Feminist kuram bağlamında yapılan incelemede, "bireysel farklılıklar" ve "toplumsal eşitlik" vurgusu yapılırken; olumsuz tarafta "fıtrat/doğuştan getirilen özellikler" ve "cinsiyete biçilen geleneksel roller" gibi kalıp yargıların varlığı tespit edilmiştir. Program metinleri ve BEP uygulamaları açısından ise öğretmenlerin cinsiyetten bağımsız yaklaşmaya çalıştıkları fakat materyal eksikliği ve sosyolojik nedenlerle zorlandıkları belirlenmiştir.

Sunulan bulgular çerçevesinde elde edilen sonuç, özel eğitim öğretmenlerinin öğrenen merkezli ideolojiyi benimsemelerine rağmen, toplumsal normların ve geleneksel cinsiyet rollerinin etkisi altında kaldıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum, öğretmenlerin hem eşitlikçi hem de yerleşik cinsiyetçi tutumları bir arada sergilediğini göstermektedir. Bu bağlamda, öğretmenlerin toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığını artıracak hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesi ve eğitim materyallerinin cinsiyetçi unsurlardan arındırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Özel Eğitim, Program Teorisi, Öğrenen Merkezli Program, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Örtük Program*

Investigation Of Special Education Teachers' Opinions on Gender Equality in The Context of Learner-Centered Curriculum Theory

Teacher Tunahan ATEŞ, Rize Counseling And Research Center, tunahan_ates21@trabzon.edu.tr

Ass. Prof. Dr. Ebru ÜNAY, Trabzon University, ebruunay@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Özden DEMİR, Trabzon University, ozdendemir@trabzon.edu.tr

The primary purpose of this study is to examine the views of special education teachers regarding gender equality from the perspective of learner-centered curriculum theory in depth. Since special education has a structure that focuses on the uniqueness of individuals and individualized education programs (IEP/BEP), it is of great importance to determine the gender awareness of teachers in this process.

In the research, the case study design, one of the qualitative research methods, was used. The study group consists of three volunteer special education teachers working in Trabzon province during the 2024-2025 academic year spring semester, selected through convenience sampling. Data were collected through a semi-structured interview form, and the obtained texts were analyzed using the content analysis technique and classified under specific themes and codes.

The research findings indicate that teachers have a two-sided attitude towards gender equality. Participants reported positive views on issues such as "gender equality," "equality of opportunity and possibility in education," and "peer teaching". However, negative codes that hinder gender equality, such as "patriarchal social structure," "positive male discrimination," and "the influence of family life," were also found in the views of the same teachers. In the analysis conducted within the context of feminist theory, while "individual differences" and "social equality" were emphasized, the presence of stereotypes such as "innate characteristics/nature (fıtrat)" and "traditional roles assigned to gender" was detected on the negative side. In terms of curriculum texts and IEP applications, it was determined that teachers try to approach the process independently of gender, but they face difficulties due to material deficiencies and sociological reasons.

The **result** obtained within the framework of the presented findings reveals that although special education teachers adopt a learner-centered ideology, they remain under the influence of social norms and traditional gender roles. This situation shows that teachers exhibit both egalitarian and established sexist attitudes together. In this context, it is recommended to organize in-service trainings to increase teachers' awareness of gender equality and to purify educational materials from sexist elements.

Keywords: *Special Education, Curriculum Theory, Learner-Centered Ideology, Gender Equality, Hidden Curriculum.*

4.BİLSEM Öğretmenlerine Yönelik Kablosuz Haberleşme Teknolojileri Eğitimlerinin Mesleki Farkındalık ve Yeterliklerine Etkisi

Öğretmen Ceren TÜYLÜ, Atakum BİLSEM, cerencelebi@hotmail.com

Dr. Mehmet YÜKSEKSÖYLEMEZ, Çetin Şen BİLSEM, myukseksoylemez@gmail.com

Prof. Dr. Ali Rıza AKDENİZ, Trabzon Üniversitesi, arakdeniz@gmail.com

Günümüzde haberleşme ve radyo teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler, bu alanda bilgi üretebilen ve teknolojiyi etkin kullanabilen nitelikli insan gücüne olan ihtiyacı artırmaktadır. Kablosuz haberleşme, elektronik, uydu teknolojileri ve afet haberleşmesi gibi birçok alanla doğrudan ilişkili olan amatör telsizcilik, özellikle erken yaşlarda teknik farkındalık kazandırılması açısından önemli bir eğitim aracı olarak öne çıkmaktadır. Bu noktada, özel yetenekli öğrencilerle çalışan Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin haberleşme teknolojileri alanında bilgi ve farkındalık sahibi olmaları büyük önem taşımaktadır. Bu proje, TÜBİTAK 4005 Yenilikçi Eğitim Uygulamaları Destekleme Programı tarafından desteklenen "BİLSEM Öğretmenleri için HERTZ: Haberleşme, Eğitim ve Radyo Teknolojileri Zirvesi" çerçevesinde, bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin haberleşme, amatör telsizcilik ve kablosuz iletişim teknolojilerine yönelik eğitimlerin farkındalıklarına ve mesleki yeterliklerine etkisini araştırmayı amaçlamaktadır. Çalışma, Türkiye'nin yedi bölgesinden başvuru yoluyla seçilen toplam 24 BİLSEM öğretmeni ile 1–6 Eylül 2025 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 10 uygulamalı etkinlik, 6 elektronik devre tasarımı çalışması, 1 saha çalışması ve konunun teorik altyapısını destekleyen dersler yürütülmüştür. Etkinliklerde amatör telsizcilik, anten yapımı, PMR ve SDR sistemleri, mors alfabesiyle haberleşme ve kablosuz iletişim uygulamalarına yer verilmiştir. Proje süresince her günün sonunda yapılan değerlendirmeler, katılımcıların özellikle uygulamalı etkinlikleri daha verimli ve motive edici bulduklarını ortaya koymuştur. PMR ve SDR uygulamaları, telsizle mors alfabesiyle haberleşme, mors kodu oryantiringi, tilki avı ve anten yapımı etkinlikleri en çok ilgi gören çalışmalar olmuştur. Projenin başında ve sonunda uygulanan Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yeterlikleri Ölçeği bulguları, öğretmenlerin BİT yeterliklerinde anlamlı bir artış olduğunu göstermiştir. Bu durum öğretmenlere kablosuz haberleşme teknolojileri eğitimi kapsamında hazırlanan etkinliklerinin BİT yeterliliği kazandırdığını göstermektedir. Özellikle öğrencileri BİT kullanımı konusunda teşvik edebilme, öğrenme ortamlarını yeniden tasarlayabilme ve öğretimi farklılaştırabilme yeterliklerinde belirgin gelişmeler kaydedilmiştir. Süreçte yer alan PMR ve SDR uygulamaları, telsizle mors alfabesiyle haberleşme, mors kodu oryantiringi, tilki avı ve anten yapımı gibi uygulamalı etkinliklerin katılımcıları daha fazla motive etmesi, kablosuz haberleşme teknolojilerini uygulayarak öğrenmelerine olanak sağlamasından kaynaklanıyor olabilir. Sonuç olarak HERTZ Projesi, BİLSEM öğretmenlerinin haberleşme ve radyo teknolojileri alanındaki mesleki gelişimlerine katkı sağlamış; bu katkıların özel yetenekli öğrenciler için zenginleştirilmiş, uygulama temelli ve yenilikçi eğitim ortamlarına dönüşmesi adına güçlü bir temel oluşturacağı öngörülmektedir. Benzer uygulamaların daha geniş katılımcı gruplarıyla farklı illerde yaygınlaştırılması, teorik içeriklerin uygulama temelli etkinliklerle daha dengeli biçimde yapılandırılması ve öğretmenlerin kendi kurumlarında sürdürülebilir atölye çalışmaları geliştirmelerine yönelik destek mekanizmalarının oluşturulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *BİLSEM, kablosuz haberleşme teknolojileri, eğitim*

The Effect of Wireless Communication Technology Training for BİLSEM Teachers on Their Professional Awareness and Competence

Teacher Ceren TÜYLÜ, Atakum BİLSEM, cerencelebi@hotmail.com

Dr. Mehmet YÜKSEKSÖYLEMEZ, Çetin Şen BİLSEM, myukseksoylemez@gmail.com

Prof. Dr. Ali Rıza AKDENİZ, Trabzon University, arakdeniz@gmail.com

Rapid developments in communication and radio technologies have increased the need for a qualified workforce capable of producing knowledge and using technology effectively in this field. Amateur radio, which is directly related to many areas such as wireless communication, electronics, satellite technologies, and disaster communications, stands out as an important educational tool, particularly in fostering technical awareness at an early age. In this context, it is crucial that teachers working with gifted students in Science and Art Centers (BİLSEM) possess sufficient knowledge and awareness of communication technologies.

This study aims to investigate the effects of training programs on teachers' awareness and professional competencies in communication, amateur radio, and wireless communication technologies within the framework of the project titled "HERTZ: Communication, Education, and Radio Technologies Summit for BİLSEM Teachers," which is supported by the TÜBİTAK 4005 Innovative Education Practices Support Program. The project was carried out between September 1–6, 2025, with a total of 24 BİLSEM teachers selected through applications from seven regions of Türkiye.

Within the scope of the project, 10 hands-on activities, 6 electronic circuit design workshops, 1 field study, and theoretical sessions supporting the conceptual background of the subject were conducted. The activities covered topics such as amateur radio operations, antenna construction, PMR and SDR systems, communication using Morse code, and various wireless communication applications. The program was designed with an emphasis on experiential learning, enabling teachers to acquire practical skills that they could later transfer to enriched learning environments for gifted students.

Daily evaluations conducted at the end of each activity day revealed that participants found the hands-on activities more efficient and motivating compared to theoretical sessions. In particular, PMR and SDR applications, Morse code communication via radio, Morse code orienteering, fox hunting, and antenna construction activities were identified as the most engaging and enjoyable components of the program. To assess the impact of the project, the Information and Communication Technologies (ICT) Competency Scale was administered as a pre-test and post-test. The results indicated a statistically significant improvement in teachers' ICT competencies. Notable progress was observed in their ability to encourage students to use ICT effectively, redesign learning environments using technology, and differentiate instruction through ICT tools. The higher motivation observed in activities such as PMR and SDR applications, radio communication using Morse code, Morse code orienteering, fox hunting, and antenna construction may be attributed to the fact that these hands-on activities enabled participants to learn wireless communication technologies through direct practical experience.

In conclusion, the HERTZ Project has made a meaningful contribution to the professional development of BİLSEM teachers in the fields of communication and radio technologies. It is anticipated that these contributions will form a strong foundation for the creation of enriched, practice-based, and innovative learning environments for gifted students.

Keywords: *BİLSEM, wireless communication technologies, education*

5.Sosyal Bilgiler ve Tarih Eğitiminde Dijital Tarihin Rolü ve Pedagojik Katkıları: Sistematik Bir Değerlendirme

Lisansüstü Öğrencisi Fidaye CİNCİL, Trabzon Üniversitesi, fidayeecincil@gmail.com

Dijital teknolojilerin eğitim ortamlarına entegrasyonu, sosyal bilgiler ve tarih öğretiminde öğrenme süreçlerini yeniden yapılandıran önemli pedagojik dönüşümleri beraberinde getirmiştir. Bu çalışma, sosyal bilgiler ve tarih eğitiminde dijital tarih kullanımını konu alan araştırmaları sistematik bir literatür incelemesi yoluyla analiz ederek, dijital tarihin öğretim süreçlerine sağladığı pedagojik katkıları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, PRISMA rehberi doğrultusunda yürütülmüş olup 2002–2024 yılları arasında yayımlanan ampirik çalışmalar kapsamlı biçimde incelenmiştir. ERIC, Scopus, Web of Science, Google Scholar ve benzeri uluslararası veri tabanlarında gerçekleştirilen taramalar sonucunda belirlenen 46 deneysel çalışma, tematik içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

İnceleme bulguları, dijital tarih uygulamalarının öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerini çok boyutlu biçimde desteklediğini göstermektedir. Dijital ve sanal arşivler, çevrim içi birincil kaynak koleksiyonları, dijital hikâye anlatımı, etkileşimli zaman çizelgeleri, iş birliğine dayalı yazma platformları ve artırılmış gerçeklik uygulamaları; öğrencilerin kanıta dayalı akıl yürütme, bağlamlandırma, kaynak analizi, tarihsel empati ve tarihsel anlatı oluşturma becerilerini geliştirmektedir. Bununla birlikte dijital tarih, öğrencilerin tarih öğrenme sürecine aktif katılımını artırarak öğrenmeyi daha sorgulayıcı, üretken ve anlamlı hâle getirmektedir.

Pedagojik açıdan değerlendirildiğinde, dijital tarih uygulamaları öğretmen merkezli aktarım modellerinden uzaklaşarak öğrenci merkezli, sorgulamaya dayalı ve iş birliğine açık öğrenme ortamlarının oluşmasını desteklemektedir. Öğretmenlerin rolü, bilgi aktarıcıdan öğrenme sürecini yapılandıran ve yönlendiren bir rehber konumuna evrilmektedir. Dijital tarihin pedagojik katkıları, sadece tarih öğretimini dönüştürmekle kalmaz, aynı zamanda öğrencilerin tarihî anlatılar oluşturmada aktif katılımcılar olmalarını da sağlar. Sonuç olarak bu sistematik inceleme, dijital tarihin sosyal bilgiler ve tarih eğitiminde güçlü bir pedagojik araç olduğunu ortaya koymakta; eğitimciler, müfredat geliştiriciler ve araştırmacılar için dijital araçların sosyal bilgiler ve tarih öğretimini zenginleştirmede nasıl kullanılabileceğine dair değerli içgörüler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Dijital tarih, sosyal bilgiler, tarih eğitimi, tarihsel düşünme, pedagojik katkı*

The Role and Pedagogical Contributions of Digital History in Social Studies and History Education: A Systematic Review

Postgraduate Student Fidaye CİNCİL, Trabzon University, fidayeecincil@gmail.com

The integration of digital technologies into educational environments has brought about significant pedagogical transformations that have restructured learning processes in social studies and history education. This study aims to identify the pedagogical contributions of digital history to teaching and learning processes by systematically analyzing research on the use of digital history in social studies and history education. Conducted in accordance with the PRISMA guidelines, the review comprehensively examines empirical studies published between 2002 and 2024. Following an extensive search of international databases such as ERIC, Scopus, Web of Science, Google Scholar, and similar sources, 46 experimental studies were identified and evaluated using thematic content analysis.

The findings indicate that digital history practices support students' historical thinking skills in multidimensional ways. Digital and virtual archives, online primary source collections, digital storytelling, interactive timelines, collaborative writing platforms, and augmented reality applications contribute to the development of skills such as evidence-based reasoning, contextualization, source analysis, historical empathy, and the construction of historical narratives. Moreover, digital history increases students' active participation in the history learning process, making learning more inquiry-oriented, productive, and meaningful.

From a pedagogical perspective, digital history practices promote a shift away from teacher-centered transmission models toward student-centered, inquiry-based, and collaborative learning environments. The role of the teacher evolves from that of a knowledge transmitter to a guide who structures and facilitates the learning process. The pedagogical contributions of digital history not only transform history teaching but also enable students to become active participants in the creation of historical narratives. In conclusion, this systematic review demonstrates that digital history is a powerful pedagogical tool in social studies and history education, offering valuable insights for educators, curriculum developers, and researchers on how digital tools can be used to enrich social studies and history teaching.

Keywords: *Digital history, social studies, history education, historical thinking, pedagogical contribution*

6.Üstün/Özel Yetenekli ve Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerilerinin Metin Tasarım Özelliklerine Göre İncelenmesi

Arş. Gör. Sinem SATILMIŞ, Aksaray Üniversitesi, sinemstlm.8@gmail.com

Lisans Öğrencisi Seda Nur KIZILOĞLAN, Aksaray Üniversitesi, melendizliseda22@hotmail.com

Lisans Öğrencisi Sıla ÖMEROĞLU, Aksaray Üniversitesi, silaomeroglu04@gmail.com

Lisans Öğrencisi Fatma Eslem KILIÇ, Aksaray Üniversitesi, fatmeslem331@gmail.com

Okuduğunu anlama becerisi, Türkçe eğitiminin temel amaçlarından biridir ve bu süreçte metinlerin tasarımı, okuyucunun anlamlandırma sürecini doğrudan etkileyebilmektedir. Bu araştırmanın amacı; farklı metin tasarım özelliklerinin okuduğunu anlama becerileri üzerindeki etkisini, üstün/özel yetenekli ve normal gelişim gösteren ortaokul öğrencileri bağlamında karşılaştırmalı olarak incelemektir. Literatürde metin tasarımının okuduğunu anlamaya etkisini bu iki farklı gelişim grubu üzerinden inceleyen çalışmaların sınırlı olması, araştırmanın özgünlüğünü ve gerekliliğini ortaya koymaktadır. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden nedensel-karşılaştırmalı desen kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma grubunu, 6. sınıf düzeyinde öğrenim gören üstün/özel yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrenciler oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde, öğrencilerin okuma düzeylerini belirlemek amacıyla "Cümle Doğrulama Testi", okuduğunu anlama başarılarını ölçmek için ise "Okuduğunu Anlama Testi" kullanılmıştır. Öğrencilere altı farklı metin tasarım özelliği sunulmuş ve elde edilen veriler tekrarlı ölçümlü kovaryans analizi (ANCOVA) ile incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, metin tasarımı ile grup değişkeni arasında okuduğunu anlama puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir etkileşim bulunmuştur. Üstün yetenekli öğrencilerin okuduğunu anlama puanları, metin tasarım türlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Buna karşın normal gelişim gösteren öğrencilerin okuduğunu anlama performanslarının metin tasarım özelliklerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Normal gelişim grubunda belirli tasarım türlerinin daha düşük, belirli tasarım türünün ise daha yüksek okuduğunu anlama puanlarıyla ilişkili olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçları, metin tasarımının okuduğunu anlama performansı üzerindeki etkisinin öğrencilerin gelişimsel özelliklerine göre değiştiğini ortaya koymaktadır. Üstün yetenekli öğrencilerin gelişmiş bilişsel esneklik ve işlemleme becerileri sayesinde metnin yüzey yapısal özelliklerinden görece daha az etkilendikleri görülmüştür. Normal gelişim gösteren öğrenciler için ise bilişsel yük kuramı çerçevesinde metnin biçimsel ve görsel düzeninin anlama sürecini doğrudan desteklediği ve anlamlı bir performans değişkeni olduğu sonucuna varılmıştır. Bu doğrultuda, öğretim materyalleri tasarlanırken hedef kitlenin bilişsel özelliklerinin dikkate alınması büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Okuduğunu anlama, metin tasarımı, üstün yetenekli öğrenciler, normal gelişim gösteren öğrenciler*

Examination Of Reading Comprehension Skills of Gifted and Typically Developing Students According to Text Desıgn Characteristics

Research Assistant Sinem SATILMIŞ, Aksaray University, sinemstlm.8@gmail.com

Undergraduate Student Seda Nur KIZILOĞLAN, Aksaray University, melendizliseda22@hotmail.com

Undergraduate Student Sıla ÖMEROĞLU, Aksaray University, silaomeroglu04@gmail.com

Undergraduate Student Fatma Eslem KILIÇ, Aksaray University, fatmeslem331@gmail.com

Reading comprehension is one of the fundamental aims of Turkish language education, and in this process, the design of texts can directly affect the reader's meaning-making process. The aim of this research is to comparatively examine the effect of different text design features on reading comprehension skills in the context of gifted/talented and typically developing middle school students. The limited number of studies in the literature examining the effect of text design on reading comprehension through these two different developmental groups highlights the originality and necessity of this research. The research was conducted using a causal-comparative design, one of the quantitative research methods. The study group consists of gifted/talented and typically developing students studying at the 6th grade level. In the data collection process, the "Sentence Verification Test" was used to determine the students' reading levels, and the "Reading Comprehension Test" was used to measure their reading comprehension success. Students were presented with six different text design features, and the obtained data were analyzed using repeated measures analysis of covariance (ANCOVA). According to the analysis results, a statistically significant interaction was found between text design and the group variable in terms of reading comprehension scores. The reading comprehension scores of gifted students did not show a statistically significant difference according to text design types. However, it was found that the reading comprehension performance of typically developing students differed significantly according to text design characteristics. In the typically developing group, certain design types were associated with lower reading comprehension scores, while others were associated with higher scores. The research results reveal that the effect of text design on reading comprehension performance varies according to students' developmental characteristics. Gifted students were found to be relatively less affected by the surface structural features of the text due to their advanced cognitive flexibility and processing skills. For typically developing students, however, within the framework of cognitive load theory, it was concluded that the formal and visual arrangement of the text directly supports the comprehension process and is a significant performance variable. Therefore, considering the cognitive characteristics of the target audience is of great importance when designing instructional materials.

Keywords: *Reading comprehension, text design, gifted students, typically developing students*

7.Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında 6. Sınıf Matematik Öğretiminin STEAM Yaklaşımıyla Uyumlandırılması: Uygulama Önerileri

Doç. Dr. Ayşegül ASLAN, Trabzon Üniversitesi, aysegulaslan@trabzon.edu.tr

Öğretmen Ebru KINALI, Araklı Atatürk Ortaokulu, ebrucebiturkk@gmail.com

Bu çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) kapsamında yapılandırılan 6. sınıf matematik öğretim programının; eş zamanlı yürütülen fen bilimleri programı ve diğer derslerin öğrenim çıktılarıyla STEAM yaklaşımı doğrultusunda nasıl bütünleştirilebileceğini incelemektedir. Çalışma nitel desende tasarlanmış, veri kaynağı olarak MEB'in TYMM kapsamında 2024 yılında yayımladığı 6. sınıf matematik ve fen bilimleri öğretim programları kullanılmış; doküman incelemesi ve betimsel analiz ile matematikteki temaların fen bağlamları ve yatay ders çıktılarıyla ilişkilendirilme yolları değerlendirilmiştir. Bulgular, özellikle "istatistiksel araştırma süreci", "sayılar ve nicelikler", "geometrik nicelikler" ve "cebirsel düşünme" temalarının fen bilimleri konuları ile anlamlı biçimde bütünleştirilebildiğini göstermektedir. Örnek senaryolarda öğrencilerin okul çantası ağırlıklarını ölçerek verileri tablo-grafiklerle düzenlemesi; ortalama-ortanca-tepe değer hesaplayıp en uygun merkezi eğilim ölçüsünü tartışması ve bu sonuçları fen bilimlerinde "kuvvetin etkisi" ve "bileşke kuvvet" kavramlarıyla ilişkilendirerek sağlık/denge açısından çıkarım üretmesi önerilmektedir. Bir diğer bütünleştirme örneğinde, cebirsel düşünme "eğer-ise-değilse" yapılarıyla algoritmik karar verme olarak ele alınmakta; iletken/yalıtkan ayrımı üzerinden elektrik güvenliği problemine yönelik akış şeması kurulmakta ve PictoBlox benzeri ortamlarla simülasyon yapılması önerilmektedir. Geometrik nicelikler bağlamında ise sabit alan içinde farklı dörtgen ve çembersel bölgelerle habitat tasarımı yapılarak alan-çevre ilişkisi, biyoçeşitlilik ve kenar habitat kavramlarıyla birlikte tartışılmaktadır. Ayrıca kesirler-ondalık gösterimler-yüzdeler temasında, uyku düzeni, beslenme ve ekran süresi gibi günlük değişkenlere ilişkin sınıf verilerinin kesir/ondalık/yüzde dönüşümleriyle yorumlanması; bu oranların denetleyici-düzenleyici sistemler ve homeostazi kavramıyla ilişkilendirilerek veri temelli sağlık önerileri geliştirilmesi önerilmektedir. Çalışma, STEAM'in yalnızca konu eşleştirmesi değil, ortak bilişsel süreçler (temsil, modelleme, muhakeme) üzerinden program geneline yayılan bir model olarak ele alınabileceğini savunmaktadır. Bununla birlikte sunulan öneriler sınıf içi uygulama veya deneysel veriye dayanmamakta, daha çok yol gösterici tasarım önerileri niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, matematik dersi öğretim programı, STEAM, disiplinler arası öğretim, doküman incelemesi*

Aligning 6th-Grade Mathematics Instruction with the STEAM Approach within the Türkiye Century Maarif Model: Practical Implementation Recommendations

Assoc. Prof. Dr. Ayşegül ASLAN, Trabzon University, aysegulaslan@trabzon.edu.tr

Teacher Ebru KINALI, Araklı Atatük Secondary School, ebrucebiturkk@gmail.com

This study examines how the 6th-grade mathematics curriculum structured within the TYMM can be integrated within the framework of the STEAM approach with the concurrently implemented science curriculum and the learning outcomes of other subjects. The study was designed using a qualitative research approach. As data sources, the 6th-grade mathematics and science curricula published by the MoNE in 2024 under TYMM were used. Through document analysis and descriptive analysis, the ways in which themes in mathematics can be associated with science contexts and cross-curricular learning outcomes were evaluated. The findings indicate that the themes of "the statistical inquiry process," "numbers and quantities," "geometric quantities," and "algebraic thinking" can be meaningfully integrated with science topics. In sample scenarios, it is recommended that students measure the weights of their school bags and organize the data using tables and graphs; calculate the mean, median, and mode; discuss the most appropriate measure of central tendency; and relate these results to the science concepts of "the effect of force" and "resultant force," thereby drawing inferences in terms of health and balance. In another integration example, algebraic thinking is addressed as algorithmic decision-making through "if-then-else" structures; a flowchart is developed for an electrical safety problem based on the distinction between conductors and insulators; and simulation activities are recommended using environments such as PictoBlox. In the context of geometric quantities, habitat design is carried out within a fixed area by creating different quadrilateral and circular regions, and the area–perimeter relationship is discussed together with the concepts of biodiversity and edge habitat. In addition, within the theme of fractions–decimal representations, and percentages, it is recommended that class data related to daily variables such as sleep patterns, nutrition, and screen time be interpreted through fraction/decimal/percentage conversions and that these ratios be linked to regulatory control systems and the concept of homeostasis in order to develop data-based health recommendations. The study argues that STEAM can be approached not merely as matching topics but as a model that extends across the curriculum through shared cognitive processes (representation, modeling, and reasoning). However, the proposed recommendations are not based on classroom implementation or experimental data; rather, they serve primarily as guiding design suggestions.

Keywords: *Türkiye Century Maarif Model, mathematics curriculum, STEAM, interdisciplinary teaching, document analysis*

8.Türkçe Ders Kitaplarındaki Bilişsel ve Üstbilişsel Stratejilerin Kullanıldığı Etkinliklerde Yanlış Nedensellik Riskinin İncelenmesi

Dr. Hakan İSKENDER, Millî Eğitim Bakanlığı, hiskender82@gmail.com

Bu araştırmanın amacı, 5 ve 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında bilişsel ve üstbilişsel stratejilerin (tahmin etme, çıkarım yapma, soru sorma, ön bilgi kullanma, izleme–kontrol vb.) kullanıldığı etkinliklerde yer alan soru ve yönergelerin öğrencileri yanlış nedensellik (*false cause fallacy, non causa pro causa*) içeren akıl yürütmeye yöneltme riskini incelemektir. Çalışmanın kuramsal temeli, Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda stratejilerin tanımlanma biçimine dayanmaktadır. Program'da yer verilen tahmin ve çıkarım süreçlerinde doğru sonuca ulaşmaktan çok, sonuca götüren gerekçenin kanıta dayalı ve mantıklı kurulması ile üstbilişsel düzeyde öğrencinin gerekçesini izleyip gerektiğinde stratejisini değiştirmesi beklenmektedir.

Araştırmada yöntem olarak nitel içerik analizi benimsenmiştir. Araştırmanın veri setini; 5 ve 6. sınıf Türkçe ders kitaplarından derlenen neden, niçin, sebep, gerekçe, etki, sonuç gibi ifadelerle gerekçelendirme talep eden 239 adet soru ve yönerge oluşturmaktadır. Her bir madde; beklenen stratejik işlem (tahmin, çıkarım, soru sorma, ön bilgi kullanma, izleme–kontrol), gerekçenin dayanak türü (metin içi ipucu, ön bilgi, kişisel deneyim) ve yanlış nedensellik risk profili açısından değerlendirilmiştir. Risk alanları olarak tek bir nedene indirgeme (single cause), üçüncü bir değişkeni göz ardı etme (third-cause), ters yönlü bir nedensellik ilişkisi kurma (wrong direction), zaman sırasından nedensellik çıkarma (post hoc ergo propter hoc), korelasyonu nedensellik sanma (correlation implies causation), gözleme dayalı yorumu kesin nedensel açıklama gibi sunma (observational interpretation), seçmeci örnekleme yapma (Texas sharpshooter) ve erken sonuca varma (jumping to conclusions) alt kümelerini içerecek biçimde yapılandırılmıştır.

Bulgular, neden veya niçin içeren maddelerin önemli bir bölümünün gerekçeli tercih veya yorum üretmeye dönük olduğunu göstermiştir. Bu tür maddelerde yanlış nedensellik riski genellikle düşüktür. Metin içi olay veya karakter motivasyonu sorularında risk; metinden kanıt gösterme koşulu açıkça kurulmadığında artmakta, öğrencileri kanıtsız yakıştırmalara yönelebilmektedir. En yüksek risk, günlük yaşamın çok değişkenli alanlarına ilişkin neden veya etken sorularında ortaya çıkmaktadır. Bu sorularda öğrencilerin tek nedene indirgeme, üçüncü değişkenleri dışarıda bırakma veya korelasyonu doğrudan nedensel bağ gibi yorumlama eğilimi güçlenebilmektedir. Sınıf düzeyi karşılaştırmasında 6. sınıf düzeyinde *... etkiler çünkü ...* gibi nedensel iddia kurduran kalıpların daha belirginleştiği, buna bağlı olarak korelasyon ve nedenselliğin karışması, ters yön ve üçüncü değişken risklerinin görece artabileceği görülmüştür. Buna karşın her iki sınıf düzeyinde de tahmin, gerekçe yazma ve gerekçenin uygunluğunu değerlendirme döngüsünün kullanımı, izleme ve kontrol adımlarını kullanarak riskleri azaltan güçlü bir koruyucu unsur olarak belirlenmiştir.

Sonuç olarak Türkçe ders kitapları, programın strateji temelli yaklaşımıyla büyük ölçüde uyumludur. Bununla birlikte özellikle çok değişkenli konularda ve nedensel iddia kurduran yönergelerde kanıt koşulu, alternatif açıklama üretme ve üçüncü değişken kontrolü açık biçimde yapılandırılmadığında yanlış nedensellik riski artmaktadır. Bu nedenle, ders kitabı etkinliklerinde gerekçelendirmeyi yanlış nedensellik risklerine karşı daha güvenli kılmak için nedensel açıklama gerektiren sorularda öğrencinin yanıtını metinden en az iki kanıtla desteklemesi yönergede istenebilir. Bunun yanında en az bir alternatif açıklama üretme basamağı eklenerek tek nedene indirgeme ve üçüncü değişkeni göz ardı etme eğilimi azaltılabilir. Ayrıca öğrencinin kendi gerekçesini "*Başka bir neden olabilir mi?*" sorusuyla kısa bir üstbilişsel kontrolden geçirmesini sağlayacak yönergelerin kullanılması da önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe ders kitabı, yanlış nedensellik, bilişsel ve üstbilişsel stratejiler*

Examining the Risk of False Causality in Activities Using Cognitive and Metacognitive Strategies in Turkish Language Textbooks

Dr. Hakan İSKENDER, Ministry of National Education, hiskender82@gmail.com

The aim of this study is to examine the risk that questions and instructions in activities using cognitive and metacognitive strategies (e.g., predicting, inferring, questioning, using prior knowledge, monitoring–control) in 5th- and 6th-grade Turkish language textbooks may steer students toward reasoning that contains the false cause fallacy (non causa pro causa). The theoretical basis draws on how these strategies are defined in the Middle School Turkish Language Curriculum. In the curriculum, prediction and inference emphasize not merely reaching the correct answer, but constructing an evidence-based and logically coherent justification; at a metacognitive level, students are expected to monitor their justification and change strategies when necessary.

A qualitative content analysis was adopted. The dataset consists of 239 questions and instructions compiled from 5th- and 6th-grade Turkish textbooks that request justification through expressions such as “cause,” “why,” “reason,” “justification,” “effect,” and “result.” Each item was evaluated in terms of the expected strategic operation (prediction, inference, questioning, using prior knowledge, monitoring–control), the type of support for the justification (text-based clue, prior knowledge, personal experience), and its false-causality risk profile. Risk areas include reducing an outcome to a single cause, ignoring a third variable (third-cause), establishing a reverse causal direction, inferring causality from temporal sequence (post hoc ergo propter hoc), treating correlation as causation, presenting observational interpretation as a definite causal explanation, selective sampling (Texas sharpshooter), and jumping to conclusions.

Findings show that a substantial portion of items containing “why” or “cause” aim to elicit justified preferences or interpretations; in such items, the false-causality risk is generally low. In questions about text events or character motivations, risk increases when the requirement to cite textual evidence is not stated explicitly, potentially pushing students toward unsupported assumptions. The highest risk appears in “cause” or “factor” questions about daily life, where many variables are involved. In these questions, students may be more prone to single-cause reduction, excluding third variables, or interpreting correlation directly as a causal link. In the grade-level comparison, 6th-grade patterns that prompt causal claims (e.g., “… affects … because …”) become more salient; accordingly, risks related to confusing correlation with causation, reverse direction, and third variables may increase. However, in both grades, using a cycle of prediction, writing a justification, and evaluating its adequacy—supported by monitoring and control steps—was identified as a strong protective factor.

In conclusion, Turkish language textbooks largely align with the curriculum’s strategy-based approach. Nevertheless, in multivariable topics and in prompts that require causal claims, false-causality risk rises when evidence requirements, generating alternative explanations, and third-variable control are not explicitly built into the task. Therefore, questions requiring causal explanations can ask students to support their answers with at least two pieces of textual evidence. Adding a step that requires at least one alternative explanation may reduce single-cause and third-variable tendencies. Prompts encouraging a brief metacognitive check—such as “Could there be another reason?”—are also recommended.

Keywords: *Turkish language textbook, false causality, cognitive and metacognitive strategies*

9.2018-2024 Ortaöğretim Fizik Dersi Öğretim Programlarının Ölçme Değerlendirme Yaklaşımlarına Göre Karşılaştırılması

Öğretmen Suat YAMAK, Akçaabat Fen Lisesi, yamaksuatt@gmail.com

Prof. Dr. Ali Rıza AKDENİZ, Trabzon Üniversitesi, arakdeniz@gmail.com

Bu araştırmada, 2018 ve 2024 ortaöğretim fizik dersi öğretim programlarının ölçme değerlendirme yaklaşımları açısından karşılaştırılması amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi kullanılmıştır. Araştırma verileri, 2018 ve 2024 ortaöğretim fizik dersi öğretim programlarının ölçme değerlendirme yaklaşımları belge içerik analizi ile incelenerek elde edilmiştir. Bu doğrultuda araştırmada "2018-2024 ortaöğretim fizik dersi öğretim programlarının ölçme değerlendirme anlayışı bakımından ne tür farklılıklara sahip olduğu sorusuna cevap aranmıştır. Belirtilen programların ölçme değerlendirme yaklaşımları karşılaştırılmalı olarak incelenmesi sonucunda, benzerliklerin olmasına rağmen farklılıkların da olduğu görülmüştür. Her iki öğretim programının ölçme değerlendirme yaklaşımlarının eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olduğuna ve eğitim süreci boyunca yapılması gerektiğine vurgu yaptığı tespit edilmiştir. Bir diğer benzerlik ise öğrencilerin bireysel farlılıklarının dikkate alınmasını istemeleridir. 2018 programında ölçme değerlendirme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri konusunda öğretmenlere bir sınır çizmez iken, 2024 programında öğrenme-öğretme uygulamaları kısmında hangi ölçme araç ve yönteminin kullanılacağı hakkında bilgi içermektedir. Programlar arasındaki önemli farlılıklardan biri de 2024 programında biçimlendirici değerlendirmeye yönelik beceri odaklı ölçme değerlendirme sürecini esas almasıdır. Bu programın ölçme değerlendirme uygulamalarında; öğrencilere her aşamada geri bildirimin verilmesi gerektiğini ve bu geri bildirimlerin, öğrenciye yönelik yargısal nitelik taşımayan ve öğrencileri motive edici şekilde olması önerilmektedir. Bununla birlikte; 2024 öğretim programında ölçme değerlendirme aracı olarak öz değerlendirme ve akran değerlendirme formları ile analitik ve bütüncül dereceli puanlama anahtarlarının kullanılması istenmektedir. Yeni programın her ünitesinde konunun kritik öğrenme çıktılarını kapsayacak en az bir performans verilmesi istenmektedir. Alana özgü ve kavramsal ve sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin, değerlerin, eğilimlerin ve okuryazarlık becerilerinin desteklenmesi amacıyla çeşitli ölçme araçlarının, performansa dayalı ölçme değerlendirme faaliyetlerinde dijital teknolojilerin kullanılması istemektedir. 2024 ortaöğretim fizik dersi öğretim programında beceri odaklı bir yaklaşım benimsenerek öğrenci portfolyoları, ödevler, projeler, performans görevleri, sunumlar, kontrol listeleri, sınavlar, gözlem ve görüşme formları, öğrenci anketleri, rol yapma, grup çalışması, ölçekler, sınıf içi tartışmalar, öz/akran/grup değerlendirme gibi kanıtların, öğrenci performansını ölçmek ve geliştirmek amacıyla kullanılması istemektedir. Elde edilen verilerden; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında ortaöğretim fizik öğretim programında bilgi ve beceriler bütüncül bir yaklaşımla değerlendirildiği söylenebilir. Bu yaklaşımın yalnızca bilginin ölçülmesini değil aynı zamanda ilgili bilgilerin uygulanabilirliğinin de belirlenmesini vurgulamaktadır. Öğretmenlerin, öğretim ve ölçme süreçlerinde istenen ölçme araçların daha etkili kullanabilmeleri için uygulamalı programların düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, ölçme değerlendirme, fizik öğretim programları*

Comparison Of The 2018-2024 Secondary School Physics Curriculum According to Assessment and Evaluation Approaches

Teacher Suat YAMAK, Akçaabat Science High School, yamaksuatt@gmail.com

Prof. Dr. Ali Rıza AKDENİZ, Trabzon University, arakdeniz@gmail.com

This study aim is to compare the assessment approaches of the 2018 and 2024 secondary school physics curricula. The study used document analysis, a qualitative research method. Data was collected by examining the assessment approaches of the 2018 and 2024 secondary school physics curricula through document content analysis. In this context, the research exposed to answer the question of "what differences exist in terms of the assessment and evaluation approach of the 2018-2024 secondary school physics curricula." A comparative examination of the assessment and evaluation approaches of the two curricula revealed similarities as well as differences. Both curricula emphasize that assessment and evaluation are a part of the education system and should be implemented throughout the educational process. Another similarity is the emphasis on considering the individual differences of students. While the 2018 curriculum does not set limits for teachers regarding the assessment tools and methods to be used, the 2024 curriculum includes information on which assessment tools and methods should be used in the learning-teaching practices section. One of the significant differences between the programs is that the 2024 curriculum is based on a skill-oriented evaluation process focused on formative assessment. This program suggests that students should receive feedback at every stage of their assessment, and that this feedback should be non-judgmental and motivating. However, the 2024 curriculum requests the use of self-assessment and peer assessment forms, as well as analytical and holistic rating rubrics, as measurement and evaluation tools. Each unit of the new program requires at least one performance task covering the critical learning outcomes of the subject. It requests the use of various assessment tools and digital technologies in performance-based assessment activities to support subject-specific, conceptual, and socio-emotional learning skills, values, tendencies, and literacy skills. The 2024 secondary physics curriculum accept a skills-oriented approach, utilizing evidence such as student portfolios, assignments, projects, performance tasks, presentations, checklists, exams, observation and interview forms, student surveys, role-playing, group work, scales, classroom discussions, and self/peer/group assessments to measure and improve student performance. Based on the data obtained, it could be said that within the framework of the Turkish Century Education Model, the secondary physics curriculum evaluates knowledge and skills using a holistic approach. This approach emphasizes not only the measurement of knowledge but also the determination of the applicability of that knowledge. It is recommended that practical programs be organized to enable teachers to use the desired assessment tools more effectively in teaching and assessment processes.

Keywords: *Turkish Century Education Model, measurement and evaluation, physics curricula*

10.Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâya Dayanıklı Ölçme-Değerlendirme Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Lisansüstü Öğrencisi Ece BIÇAKCI, Trabzon Üniversitesi, ece_bicakci24@trabzon.edu.tr

Doç. Dr. Mustafa GÜLER, Trabzon Üniversitesi, mustafaguler@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ünal ÇAKIROĞLU, Trabzon Üniversitesi, cakiroglu@trabzon.edu.tr

Son yıllarda yapay zekâ (YZ), eğitim alanında giderek daha önemli bir rol oynamaya başlamıştır. Öğretmenler ve öğrenciler, öğrenmeyi geliştirmek, geri bildirim sağlamak ve ölçme-değerlendirme süreçlerini tasarlamak gibi pek çok amaçla YZ'den yararlanmaktadır.

YZ, ölçme ve değerlendirme süreçlerindeki rolü özellikle dikkat çekicidir (Chan, 2023). Günümüzde birçok öğrenci, YZ araçlarını fazla düşünmeden ya da zihinsel çaba göstermeden ödevlerini tamamlamak için kullanmaktadır. Bu nedenle, öğretmenlerin YZ'nin ödevlerde nasıl kullanıldığını bilmeleri ve YZ tarafından kolayca yerine getirilemeyen, yani YZ'ye dayanıklı ölçme araçları tasarlamayı öğrenmeleri gerekmektedir (Luo vd., 2025; Kapoor, 2025). Aksi takdirde öğretmenler, öğrencileri değerlendirmekte zorlanabilir; bu durum YZ ile kopya çekme ya da yanlış not verme gibi sorunlara yol açabilir. Ölçme ve değerlendirmede yaşanan zorluklar nedeniyle, öğretmen adaylarının eğitim sürecinde gerçek örneklerle yapay zekanın bu alandaki yeteneklerini deneyimlemeleri kritik önem taşır. Bu bağlamda, araştırmacılar tarafından öğretmen adaylarına 5 haftalık YZ araçlarının eğitimdeki rolünü sorgulamaya, etik ve pratik stratejiler geliştirmeye ve YZ'e karşı dirençli ödevler tasarlamaya yönelik geliştirilen AI-Resistant Assessment Training Program (AI_RAT) verilmiştir. Reflect–Equip–Create (REC) yöntemiyle katılımcılar; bilgilerini sorgulayıp stratejik donanım kazandıktan sonra yaratıcı ve öğretici ödevler hazırladılar.

Eğitimin ilk kez uygulanması nedeniyle, adayların deneyim ve algı değişimlerini saptamak; programın etkililiğini değerlendirmek ve geliştirilmesine yönelik kanıta dayalı dönütler sağlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda "Öğretmen adayları AI_RAT'ı nasıl değerlendirmektedir?" sorusuna yanıt aranmaktadır.

Çalışmanın amacı, öğretmen adaylarına uygulanan AI_RAT'e ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemektir.

Araştırma nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülmüş, durum çalışması deseni benimsenmiştir. Katılımcılar, YZ temelli eğitime katılan 15 matematik öğretmen adayından oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak 4 adet açık uçlu sorudan oluşan değerlendirme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

Analiz sonucunda dört ana tema belirlenmiştir:

1. Ödev Tasarımındaki Dönüşüm,
2. Öğretmenlik Kimliği ve Mesleki Farkındalık,
3. YZ'nin Bir Eğitim Aracı Olarak Deneyimlenmesi
4. Öğrencilerin YZ Kullanımına İlişkin Algılar.

Bulgular, eğitim süreci sonunda katılımcıların ödev tasarlama yaklaşımlarında dönüşümler yaşandığını göstermektedir. Katılımcıların, geleneksel bilgi aktarımına dayalı ödevlerden uzaklaşarak analiz, sentez ve değerlendirme gibi üst düzey bilişsel süreçleri merkeze alan YZ'ye dayanıklı görevler tasarlamaya yöneldikleri belirlenmiştir. Ödevlerin süreç odaklı hâle geldiği; sorgulayıcı sorular içeren, öğrencilerin üst bilişsel becerilerine olanak sağlayan bir yapıya evrildiği ifade edilmiştir. Ayrıca katılımcıların, YZ'nin gözlem yapma, yerel bağlam kurma ve kişisel deneyimlere erişme konusundaki sınırlılıklarını bilinçli bir tasarım stratejisi olarak kullandıkları; somut veri, kişisel yaşantı ve özgün ürün gerektiren ödevlere yöneldikleri görülmüştür. Bazı katılımcıların hazırladıkları ödevleri YZ araçlarına çözdürerek, bu araçların zorlandığı noktaları tespit ettikleri ve ödevlerini bu doğrultuda daha "dayanıklı" hâle getirdiklerini ifade etmişlerdir.

Eğitim süreci, katılımcıların öğretmenlik rollerine ilişkin algılarında da önemli bir farkındalık yaratmıştır. Öğretmenin yalnızca bilgi aktaran değil; öğrenciye rehberlik eden ve teknolojiyi pedagojik amaçlarla kullanan bir role sahip olması gerektiğini vurgulamışlardır. YZ'nin etik kullanımı konusunda öğrencilere rehberlik etme sorumluluğuna dikkat çekilmiştir. Bununla birlikte katılımcılar, öğrencilerin YZ'yi kolaya kaçma amacıyla kullanma potansiyeline sahip olduklarını, ancak doğru yönlendirme ile bu araçların yaratıcılığı ve öğrenmeyi destekleyebileceğini belirtmişlerdir. Araştırma sonuçunda katılımcılar YZ'e karşı ön yargılarına rağmen AI_RAT formatında eğitimleri faydalı bulduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların görüşleri, YZ'ye yönelik uygulama temelli eğitimlerin öğretmen yetiştirme programlarına entegre edilmesinin gerekliliğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ, yapay zekâya dirençli ödevler, yapay zekâ eğitimi, öğretmen adayları*

Investigation of Pre-service Teachers' Views on AI-Resistant Assessment and Evaluation Training

Postgraduate Student Ece BIÇAKCI, Trabzon University, ece_bicakci24@trabzon.edu.tr

Assoc. Prof. Dr. Mustafa GÜLER, Trabzon University, mustafaguler@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ünal ÇAKIROĞLU, Trabzon University, cakiroglu@trabzon.edu.tr

In recent years, Artificial Intelligence (AI) has played an increasingly significant role in education. Educators and students utilize AI for various purposes, including enhancing learning, providing feedback, and designing assessment processes. The role of AI in measurement and evaluation is particularly noteworthy (Chan, 2023). Currently, many students use AI tools to complete assignments without sufficient mental effort. Therefore, teachers must understand how AI is employed in coursework and learn to design "AI-resistant" assessment tools—tasks that cannot be easily performed by AI (Luo et al., 2025; Kapoor, 2025). Otherwise, educators may struggle to evaluate students accurately, leading to issues such as AI-driven plagiarism or incorrect grading.

Given these challenges, it is critical for pre-service teachers to experience AI's capabilities through real-world examples. In this context, researchers implemented the AI-Resistant Assessment Training Program (AI_RAT), a five-week program designed to help pre-service teachers question AI's role, develop ethical strategies, and design resistant assignments. Using the Reflect–Equip–Create (REC) method, participants questioned their existing knowledge, acquired strategic tools, and developed creative instructional tasks. As an initial implementation, determining the participants' experiences and shifts in perception is vital for evaluating the program's effectiveness. Accordingly, this study seeks to answer: "How do pre-service teachers evaluate the AI_RAT?"

The study aims to determine the perspectives of pre-service teachers regarding the AI_RAT program implemented during their training.

The research followed a qualitative approach, adopting a case study design. Participants consisted of 15 pre-service mathematics teachers. An evaluation form with four open-ended questions served as the data collection tool, and the data were analyzed using content analysis.

1. The analysis identified four main themes:
2. Transformation in Assignment Design
3. Teacher Identity and Professional Awareness
4. Experiencing AI as an Educational Tool
5. Perceptions of Students' AI Usage

Findings indicate that participants experienced a significant shift in their approach to assignment design. They moved away from traditional information-transfer tasks toward designing AI-resistant assignments centered on higher-order cognitive processes such as analysis, synthesis, and evaluation. Assignments became process-oriented, incorporating inquisitive questions that facilitate metacognitive skills. Furthermore, participants strategically utilized AI's limitations—such as its inability to conduct direct observations or access personal experiences—by requiring concrete data and authentic products. Some participants even tested their assignments by having AI tools attempt to solve them, refining the tasks based on where the AI struggled. The training also reshaped participants' perceptions of their professional roles. They emphasized that a teacher should not merely be a transmitter of knowledge but a guide who

utilizes technology for pedagogical purposes. While acknowledging students' potential to use AI as a shortcut, they noted that proper guidance could foster creativity. In conclusion, despite initial prejudices, participants found the AI_RAT format highly beneficial. The results suggest a critical need to integrate application-based AI training into teacher education programs.

Keywords: *Artificial intelligence, AI-resistant assignments, AI education, pre-service teachers*

11.Sınıf Öğretmenlerinin, Akademisyenlerin ve Velilerin Ara Tatil Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Lisansüstü Öğrencisi Ayşe Yüsra TUKUR, Trabzon Üniversitesi, ayseyusra1905@gmail.com

Lisansüstü Öğrencisi Betül Münevver KABAHASANOĞLU, Trabzon Üniversitesi, kabahasanoglu.betul@gmail.com

Lisansüstü Öğrencisi Ceylan KIRAV, Trabzon Üniversitesi, kiravceylan@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet GÜLAY, Trabzon Üniversitesi, ahmetgulay@trabzon.edu.tr

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından tatil süreleri ile okul zamanlarının daha verimli ve dengeli olması amacıyla 2019-2020 eğitim-öğretim yılında ara tatil uygulaması gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Ara tatil uygulaması öğrencileri akademik, sosyal, duygusal vb. yönlerden etkilemektedir. Ayrıca bu uygulamanın süreçte öğretmenlerin dinlenmesine ve mesleki gelişim fırsatları bulmasına, velilerin rollerine de etkisi bulunmaktadır. Bu bakımdan ara tatil uygulamasının avantaj ve dezavantajlarının ve bunun sonucunda çıktılarının ne yönde olduğunun belirlenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda ara tatil uygulaması sürecinin izlenmesinin ve bu uygulamanın sürdürülmesine ilişkin araştırmalar gerçekleştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu önem doğrultusunda araştırmada sınıf öğretmenlerinin, akademisyenlerin ve velilerin ara tatil uygulamasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin, akademisyenlerin ve velilerin yaşantıya dayalı görüşlerini incelemek ve daha iyi anlamlandırmak için nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji yöntemi işe koşulmuştur. Araştırma grubu, amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklemesi ile belirlenmiş ve ara tatil uygulamasına ilişkin deneyimi bulunan altı sınıf öğretmeni, beş akademisyen ve beş veli olmuştur. Araştırmanın verileri, katılımcıların kendilerini rahat hissetmesi ve ifade etmesi için yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilerek toplanmıştır. Bu görüşmeler içerik analizine tabi tutulmuş, benzer görüşler bir araya getirilerek kodlar ile kategoriler oluşturulmuştur. Bunun sonucunda araştırmanın bulguları, tablolar halinde sunulmuş ve katılımcıların görüşlerinden alıntılarla örneklendirilmiştir. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerin ara tatil uygulamasının birçok avantaj sağladığı ve geliştirilerek sürdürülmesi görüşünde olduğu belirlenmiştir. Akademisyenlerin ise ara tatil uygulamasının hem avantajlarının hem de dezavantajlarının olduğunu düşündüğü ve çoğunluğunun bu uygulamanın sürdürülmesini önerdiği tespit edilmiştir. Araştırmada velilerin de ara tatil uygulamasının sürdürülmesinin faydalı olacağını düşündüğü ortaya koyulmuştur. Araştırmanın bu sonuçları doğrultusunda ara tatil uygulamasının paydaşların beklentileri ve önerileri dikkate alınarak devam ettirilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Sınıf öğretmeni, akademisyen, veli, ara tatil*

Determining Primary School Teachers, Academicians, and Parents' Views on the Midterm Holiday Practice

Postgraduate Student Ayşe Yüsra TUKUR, Trabzon University, ayseyusra1905@gmail.com

Postgraduate Student Betül Münevver KABAHASANOĞLU, Trabzon University, kabahasanoglu.betul@gmail.com

Postgraduate Student Ceylan KIRAV, Trabzon University, kiravceylan@gmail.com

Ass. Prof. Dr. Ahmet GÜLAY, Trabzon University, ahmetgulay@trabzon.edu.tr

The Ministry of National Education has introduced midterm holiday practice in the 2019-2020 academic year to make holiday periods and school times more efficient and balanced. Midterm holiday practice affect students academically, socially, emotionally, and in other fields. Furthermore, this practice affects teachers' ability to rest and find opportunities for professional development, as well as the roles of parents. In this regard, it is necessary to determine the advantages and disadvantages of the midterm holiday practice and the resulting outcomes. In this context, it is considered important to follow midterm holiday practice process and conduct research on the continuation of this practice. In line with this importance, the study aimed to determine primary school teachers, academicians, and parents' views on the midterm holiday practice. The phenomenology method, one of the qualitative research designs, was employed to determine and better understand the life-based views of primary school teachers, academicians, and parents. The research group was determined using criterion sampling, one of the purposive sampling methods, and consisted of six of primary school teachers, five academicians and five parents who had experience with the midterm holiday practice. The research data was collected through semi-structured interviews to enable participants to feel comfortable and express themselves. The analysis of the interviews was conducted using content analysis, similar views were brought together, and codes and categories were created. The findings were presented in tables and illustrated with quotations from the participants' views. It was concluded that primary school teachers believe the midterm holiday practice offers numerous advantages and should be continued and improved. Academicians, on the other hand, consider that the midterm holiday practice has both advantages and disadvantages, and the majority recommend that it be continued. The research also revealed that parents believe continuing the midterm holiday practice would be beneficial. It was recommended that the midterm holiday practice be continued, taking into account the expectations and suggestions of stakeholders.

Keywords: *Primary school teacher, academician, parent, midterm holiday*

12.Öğretmen Görüşlerine Göre Kapsayıcı Eğitim Uygulamaları: Erişim, Katılım ve Destek Boyutları Üzerine Bir İnceleme

Lisansüstü Öğrencisi Ela AYDIN, Trabzon Üniversitesi, ela_aydin25@trabzon.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi Fatmagül Kübra DUZCU, Trabzon Üniversitesi, fatmagulkubra_duzcu25@trabzon.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi Selvinaz TURAN, Trabzon Üniversitesi, tselvinaz2001@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Ebru ÜNAY, Trabzon Üniversitesi, ebruunay@trabzon.edu.tr

Kapsayıcı eğitim tüm öğrencilerin eğitim ortamlarına eşit bir şekilde ulaşmasını hedefleyen bir yaklaşımdır. 1994 Salamanca Bildirgesinin yayımlanması ve 2006 BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmenin imzalanması ile birlikte imzacı devletler okulları kapsayıcı ortamlara dönüştürmek için sorumluluk almışlardır. Bu araştırmanın amacı, okullarda yürütülen kapsayıcı eğitim uygulamalarını öğretmen görüşleri doğrultusunda erişim, katılım ve destek boyutları çerçevesinde incelemek; uygulamadaki güçlü yönler ile geliştirilmesi gereken alanları belirlemektir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinde betimsel tarama çalışması olarak yürütülmüştür. Veriler, açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan 16 maddelik bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Kapalı uçlu maddelerden elde edilen veriler betimsel istatistiklerle, açık uçlu sorulara verilen yanıtlar ise betimsel analizle çözümlenmiştir.

Bulgular, kapsayıcı eğitim uygulamalarında öğretmen algılarına göre en yüksek ortalamanın katılım boyutunda (= 4,27) olduğunu göstermektedir.

Bu boyutu destek (= 3,84) ve erişim (= 3,65) boyutları izlemektedir. Öğretmenler, öğrencilerin fikirlerini özgürce ifade edebileceği bir sınıf ortamı oluşturma (= 4,43) ve dışlanmayı önlemeye yönelik sosyal etkinlikler planlama (= 4,46) konularında kendilerini yeterli görmektedir. Buna karşılık, özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaç duyduğu teknolojik araçlara erişim (= 2,96) ve fiziksel düzenlemeler (= 3,09) en düşük ortalamalara sahip alanlar olarak belirlenmiştir. Açık uçlu yanıtlar, öğretmenlerin özellikle fiziksel ortamın erişilebilirliği (%28), materyal desteği (%26,8) ve hizmet içi eğitim (%22) konularında desteğe ihtiyaç duyduklarını ortaya koymuştur.

Sonuç olarak, kapsayıcı eğitimde sınıf içi katılım kültürünün görece güçlü olduğu; ancak erişim ve destek boyutlarında yapısal ve kurumsal eksikliklerin sürdüğü anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda fiziksel altyapının güçlendirilmesi, teknolojik ve materyal desteğin artırılması, öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimlerin yaygınlaştırılması ve okul temelli destek hizmetlerinin etkinleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kapsayıcı eğitim, öğretmen görüşleri, erişim, katılım, destek*

"Inclusive Education Practices from Teachers' Perspectives: An Examination of Access, Participation, and Support Dimensions."

Postgraduate Student Ela AYDIN, Trabzon University, ela_aydin25@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student Fatmagül Kübra DUZCU, Trabzon University, fatmagulkubra_duzcu25@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student Selvinaz TURAN, Trabzon University, tselvinaz2001@gmail.com

Ass. Prof. Dr.Ebru ÜNAY, Trabzon University, ebruunay@trabzon.edu.tr

The aim of this study is to examine inclusive education practices implemented in schools within the framework of access, participation, and support dimensions based on teachers' perspectives, and to identify the strengths of these practices as well as the areas that need improvement. The research was conducted as a descriptive survey study within the scope of quantitative research methods. The data were collected through a 16-item questionnaire consisting of both open-ended and closed-ended questions. Data obtained from the closed-ended items were analyzed using descriptive statistics, while responses to the open-ended questions were analyzed through descriptive analysis.

The findings indicate that, according to teachers' perceptions, the highest mean score in inclusive education practices was observed in the participation dimension (= 4.27). This was followed by the support (= 3.84) and access (= 3.65) dimensions. Teachers reported that they feel competent in creating a classroom environment where students can freely express their ideas (= 4.43) and in planning social activities aimed at preventing exclusion (= 4.46). In contrast, access to technological tools required by students with special needs (= 2.96) and physical arrangements (= 3.09) were identified as the areas with the lowest mean scores. Responses to the open-ended questions revealed that teachers particularly need support in terms of accessibility of the physical environment (28%), material support (26.8%), and in-service training (22%).

In conclusion, it can be stated that the culture of participation within classrooms in inclusive education is relatively strong, whereas structural and institutional deficiencies persist in the dimensions of access and support. Accordingly, it is recommended to strengthen the physical infrastructure, increase technological and material support, expand in-service training opportunities for teachers, and enhance school-based support services.

Keywords: *Inclusive education, teachers' perspectives, access, participation, support*

13.Türkçe Öğretmeni Adaylarının AGS Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi

Lisans Öğrencisi Mahmut ÖZKAN, Trabzon Üniversitesi, mahmut_ozkan23@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Talha ŞEN, Trabzon Üniversitesi, talha_sen23@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Cihat Tuğrul ATA, Trabzon Üniversitesi, cihattugrul_ata23 @trabzon_edu.tr

Lisans Öğrencisi Fatih BAYRAKTAR, Trabzon Üniversitesi, fatih_bayraktar23 @trabzon_edu.tr

Lisans Öğrencisi Hüseyin Emre ÇAKIR, Trabzon Üniversitesi, huseyinemre_cakir23 @trabzon_edu.tr

Türkiye'de öğretmen yetiştirme ve istihdam politikaları, nitelikli öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla tarihsel süreçte pek çok değişikliğe uğramıştır. Bu doğrultuda 2024 yılında yürürlüğe giren 7528 sayılı Öğretmenlik Mesleği Kanunu ile Milli Eğitim Akademisi kurulmuş ve bu akademiye girişte temel kriter olarak Akademiye Giriş Sınavı (AGS) tanımlanmıştır. Mevcut Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) sisteminden farklı olarak yeni bir değerlendirme mimarisi sunan AGS, doğrudan Türkçe öğretmeni adaylarını ve onların kariyer planlamalarını etkilemektedir. Bu araştırma, sistemin en yakın muhatabı olan Türkçe öğretmeni adaylarının AGS'ye yönelik algılarını, sınavın yarattığı akademik ve psikolojik etkileri, hazırlık stratejilerini ve sınavın mesleki yeterliliği ölçme kapasitesine dair görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Araştırma, olgunun kendi doğal bağlamı içerisinde ve katılımcı perspektifiyle anlaşılmasını sağlayan nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması desenine göre yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören ve kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle belirlenmiş 8 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında, uzman görüşleri doğrultusunda kapsam geçerliliği sağlanarak revize edilen, 6 açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuş; kodlar, alt temalar ve ana temalar aracılığıyla sistematik hâle getirilmiştir. Araştırma bulguları, adayların AGS'yi büyük ölçüde bir "belirsizlik kaynağı" ve "psikolojik bir yük" olarak kodladıklarını ortaya koymaktadır. Katılımcılar, sınavın aniden duyurulmasını ve içerik yapısındaki muğlaklığı eleştirerek bu durumun yoğun gelecek kaygısı, stres ve motivasyon kaybına yol açtığını ifade etmişlerdir. Sınavın mesleki yeterliliği ölçme potansiyeline ilişkin olarak adaylar merkezi ve teorik bir sınavın öğretmenlik gibi performansa dayalı bir meslekte "yetkinlik" ölçmekten ziyade "eleme" odaklı olduğunu savunmuşlardır. Akademik açıdan ise AGS'ye hazırlık sürecinin lisans derslerine ayrılan süreyi kısıtladığı ve öğrencilerin mezuniyet aşamasındaki akademik başarılarını (not ortalamalarını) olumsuz etkilediği saptanmıştır. Ayrıca dört yıllık eğitimin üzerine gelen bu sınav zorunluluğu, bazı adaylar tarafından mesleki öz saygıyı zedeleyen bir unsur olarak görülürken az sayıda aday ise sınavın genel kültür seviyesini yükseltme noktasındaki katkısına dikkat çekmiştir. Sonuç olarak AGS'nin öğretmen adayları üzerinde çok boyutlu bir baskı unsuru oluşturduğu görülmektedir. Bu bağlamda sınav içeriğinin lisans müfredatıyla uyumlandırılması, sürecin daha şeffaf ve öngörülebilir şekilde yürütülmesi ve teorik sınavların uygulamalı değerlendirme araçlarıyla desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe öğretmeni adayları, Akademiye Giriş Sınavı (AGS), öğretmen istihdam politikaları*

An Examination of Turkish Language Teacher Candidates' Views on the Academy Entrance Exam (AGS)

Undergraduate Student Mahmut ÖZKAN, Trabzon University, mahmut_ozkan23@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Talha ŞEN, Trabzon University, talha_sen23@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Cihat Tuğrul ATA, Trabzon University, cihattugrul_ata23 @trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Fatih BAYRAKTAR, Trabzon University, fatih_bayraktar23 @trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Hüseyin Emre ÇAKIR, Trabzon University, huseyinemre_cakir23 @trabzon.edu.tr

Teacher training and employment policies in Türkiye have undergone numerous changes throughout history in order to meet the need for qualified teachers. In this context, the National Education Academy was established with the enactment of the Teaching Profession Law No. 7528, which came into force in 2024, and the Academy Entrance Exam (AGS) was defined as the primary criterion for admission to this academy. Unlike the existing Public Personnel Selection Examination (KPSS) system, the AGS introduces a new assessment structure and directly affects Turkish language teacher candidates and their career planning. This study aims to examine Turkish language teacher candidates' perceptions of the AGS, the academic and psychological effects created by the exam, their preparation strategies, and their views regarding the exam's capacity to measure professional competence.

The research was conducted using a case study design, one of the qualitative research methods that enables the phenomenon to be understood within its natural context and from the participants' perspectives. The study group consists of eight senior students studying in the Department of Turkish Education at the Fatih Faculty of Education of Trabzon University, selected through a convenience sampling method. In order to collect the data, a semi-structured interview form consisting of six open-ended questions, revised in line with expert opinions to ensure content validity, was used. The obtained data were subjected to content analysis and were systematically organized through codes, sub-themes, and main themes.

The findings of the study reveal that candidates largely conceptualize the AGS as a "source of uncertainty" and a "psychological burden." Participants criticized the sudden announcement of the exam and the ambiguity in its content structure, stating that this situation leads to intense anxiety about the future, stress, and a loss of motivation. Regarding the exam's potential to measure professional competence, candidates argued that a centralized and theoretical examination tends to focus more on "selection" rather than measuring "competence" in a profession such as teaching, which is largely performance-based.

From an academic perspective, it was determined that the preparation process for the AGS limits the time allocated to undergraduate courses and negatively affects students' academic performance during the graduation stage (grade point averages). Furthermore, the requirement to take this exam after four years of undergraduate education was perceived by some candidates as a factor that undermines professional self-respect, while a small number of candidates emphasized the exam's contribution to improving their general knowledge level.

In conclusion, the AGS appears to create a multidimensional pressure on teacher candidates. In this regard, it is recommended that the content of the exam be aligned with the undergraduate curriculum, that the process be conducted in a more transparent and predictable manner, and that theoretical examinations be supported with practical assessment tools.

Keywords: *Turkish language teacher candidates, Academy Entrance Exam (AGS), teacher employment policies.*

II. Uluslararası Karadeniz Eğitim Bilimleri Kongresi
II. International Black Sea Educational Sciences Congress
30 NİSAN - 2 MAYIS, 2026
Apr. 30 - May 2, 2026
TRABZON/TÜRKİYE

14.Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul Öğrencilerinin Yaşadığı Okuma Güçlüklerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Lisansüstü Öğrencisi Aylin SERÇE, Trabzon Üniversitesi, aylin_serce25@trabzon.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet GÜLAY, Trabzon Üniversitesi, ahmetgulay@trabzon.edu.tr

Türkçe öğretimi dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dört temel beceriden oluşmaktadır. Okuma, duyu organları aracılığıyla alınan sembollerin ön bilgiler kullanılarak zihinsel bir işleme tabi tutulması sonucunda metinlerden anlam kurma sürecidir. Öğrenciler bu süreçte atlama, ekleme, tekrar, ters çevirme, telaffuz, duraklama, okuduğu yeri kaybetme ve yanlış okuma gibi hatalar gerçekleştirebilmektedir. Özellikle kırsal bölge okullarında karşılaşılan bu problemlerin ilk okuma yazma sürecinin başladığı ilkokulda belirlenmesi ve erken müdahale edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda ilkokul öğrencilerinin yaşadığı okuma güçlüklerinin izlenmesi ve buna ilişkin araştırmalar gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir. Bu önem doğrultusunda araştırmada sınıf öğretmenlerinin ilkokul öğrencilerinin yaşadığı okuma güçlüklerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin deneyime dayalı görüşlerini incelemek ve daha iyi anlamlandırmak için nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji yöntemi işe koşulmuştur. Araştırma grubu, amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklemesi ile belirlenmiş ve araştırma kırsal bölge ilkokullarında görev yapan 20 sınıf öğretmeninin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, sınıf öğretmenlerinin kendilerini rahat hissetmesi ve ifade etmesi için yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilerek toplanmıştır. Bu görüşmeler içerik analizine tabi tutulmuş, benzer görüşler bir araya getirilerek kodlar ile kategoriler oluşturulmuştur. Araştırmanın bulguları, tablolar halinde sunulmuş ve katılımcıların görüşlerinden alıntılarla örneklendirilmiştir. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin duraklama, ters çevirme, yanlış telaffuz ve okuduğunu anlamama gibi güçlükler ile karşılaştığı belirlenmiştir. Araştırmada sınıf öğretmenlerinin bu güçlüklerin özellikle veli desteğinin yetersizliğinden, öğrencilerin okumaya ilgisizliğinden ve Türkçenin ikinci dil olarak öğrenilmesinden kaynaklandığını düşündüğü görülmüştür. Ayrıca araştırmada sınıf öğretmenlerinin ilkokul öğrencilerinin yaşadığı okuma güçlüklerinin giderilmesi için evde okuma saatlerinin gerçekleştirilmesi ve rehberlik hizmetlerinin arttırılmasını beklediği tespit edilmiştir. Araştırmanın bu sonuçları doğrultusunda öğrencilere okuma alışkanlığı kazandıracak etkileşimli okuma gibi uygulamalar gerçekleştirilmesi ve velilerin bu sürece aktif olarak dahil edilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Sınıf öğretmeni, ilkokul öğrencisi, okuma güçlüğü*

Determining Primary School Teachers' Views on the Reading Difficulties Experienced by Primary School Pupils

Postgraduate Student Aylin SERÇE, Trabzon University, aylin_serce25@trabzon.edu.tr

Ass. Prof. Dr. Ahmet GÜLAY, Trabzon University, ahmetgulay@trabzon.edu.tr

The teaching of Turkish comprises four core skills: listening, speaking, reading and writing. Reading is the process of constructing meaning from texts through the mental processing of symbols received via the senses, using prior knowledge. During this process, pupils may make mistakes such as skipping, adding, repeating, reversing, mispronouncing, pausing, losing their place, and misreading. These problems, which are particularly prevalent in schools in rural areas, need to be identified and addressed at an early stage at primary school where the process of learning to read and write begins. In this context, it is considered important to follow the reading difficulties experienced by primary school pupils and conducting research on this topic. In line with this importance, the study aimed to determine primary school teachers' views on the reading difficulties experienced by their pupils. The phenomenology method, one of the qualitative research designs, was employed to determine and better understand the experience-based views of primary school teachers. The research group was determined using criterion sampling, one of the purposive sampling methods, and the study was conducted with the participation of 20 primary school teachers working in rural schools. The research data was collected through semi-structured interviews to enable participants to feel comfortable and express themselves. The analysis of the interviews was conducted using content analysis, similar views were brought together, and codes and categories were created. The findings were presented in tables and illustrated with quotations from the participants' views. It was concluded that primary school teachers encounter difficulties such as pauses, reversing words, mispronunciation and failure to comprehend what is read. The study revealed that primary school teachers believe these difficulties stem primarily from a lack of parental support, pupils' lack of interest in reading, and the fact that Turkish is being learnt as a second language. Furthermore, the study found that primary school teachers expected the implementation of reading sessions at home and an increase in guidance services to address the reading difficulties experienced by primary school pupils. It was recommended that interactive reading activities be implemented to foster reading habits among pupils and parents be actively involved in this process.

Keywords: *Primary school teacher, primary school pupil, reading difficulty*

15.Ülkü Ovat ve Ümit Öğmel'in Resimli Öykü Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Lisansüstü Öğrencisi Rabia KESKİN, Amasya Üniversitesi, rabiskeskin60@gmail.com

Bu araştırmanın amacı, Ülkü Ovat ve Ümit Öğmel' in 14 resimli öykü kitabını değerler eğitimi açısından incelemektir. Bu çalışmada Ülkü Ovat' ın öykü kitapları çocuğun gelişim alanları ve yaş gruplarına göre incelenip ''çocuğa görelik'' ilkesi dikkate alınarak ve 0-6 yaş grubu resimli öykü kitaplarının MEB'in belirlediği değerler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler doküman incelemesi yoluyla incelenmiştir. Doküman incelemesi sonucunda ortaya çıkan verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ülkü Ovat ve Ümit Öğmel' in 14 resimli öykü kitabı oluşturmaktadır. Çalışma grubu Ülkü Ovat ve Ümit Öğmel' in 0-6 yaş resimli öykü kitapları ve 2007 Aralık ayından sonra yayınlanan kitaplarıyla sınırlıdır. Ülkü Ovat ve Ümit Öğmel' in resimli çocuk kitaplarındaki metinler incelenerek yer verilen değerler tespit edilip kodlar oluşturulmuştur. Bu kapsamda olumlu değer ifadeleri dikkate alınmış, olumsuz şekilde geçen değer ifadeleri ve mecazi ifadeler araştırma kapsamına alınmamıştır. İçerik analizi ve değerlendirmenin yapılmasında MEB Değerler Kontrol listesi kullanılmıştır. Birinci aşamada kitaplar hiçbir analize tabi tutulmadan bağımsız bir şekilde okunmuştur. İkinci aşamada değer özelliği olup olmadığı kontrol edilmiştir. Üçüncü aşamada ise hangi değer özelliklerinin olduğu incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda 3 kitapta 'Sevgi' değeri, 1 kitapta 'Sorumluluk' değeri, 1 kitapta 'Saygı' değeri, 1 kitapta 'Hoşgörü-Duyarlılık' değeri, 1 kitapta 'Dostluk' değeri, 1 kitapta 'Yardımlaşma-Dayanışma' değeri, 1 kitapta 'Temizlik' değeri, 2 kitapta 'Aile Birliğine Önem Verme' değeri, 1 kitapta 'İyilik Yapmak' değeri, 2 kitapta 'Paylaşımcı Olmak' değeri, 5 kitapta 'Özgüven' değeri ve 7 kitapta 'Bağımsız ve Özgür Düşünebilmek' değerine yer verildiği görülmüştür. Çalışma sonucunda incelenen yapıtlar çocuğa görelik ilkesine uygun bulunduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *MEB değerler, resimli çocuk kitapları, çocuk edebiyatı*

An Examination of Ülkü Ovat and Ümit Öğmel' s Illustrated Storybooks from The Perspective of Values Education

Postgraduate Student Rabia KESKİN, Amasya University, rabiskeskin60@gmail.com

The aim of this study is to examine 14 illustrated storybooks by Ülkü Ovat and Ümit Öğmel in terms of values education. In this study, the storybooks of Ülkü Ovat were analyzed according to children's developmental areas and age groups, taking into account the principle of "child appropriateness," and it was aimed to examine illustrated storybooks for children aged 0–6 in terms of the values determined by the Ministry of National Education (MoNE).

A qualitative research design was employed in the study. The data obtained from the research were analyzed through document analysis. In the analysis of the data obtained as a result of document analysis, the content analysis method was used. The study group of the research consists of 14 illustrated storybooks by Ülkü Ovat and Ümit Öğmel. The study group was limited to the illustrated storybooks for children aged 0–6 by Ülkü Ovat and Ümit Öğmel and to the books published after December 2007.

The texts in the illustrated children's books of Ülkü Ovat and Ümit Öğmel were examined, and the values included in the books were identified and coded. Within this scope, positive value expressions were taken into consideration, while negative value expressions and metaphorical expressions were excluded from the scope of the research. The MoNE Values Checklist was used in conducting the content analysis and evaluation.

In the first stage, the books were read independently without being subjected to any analysis. In the second stage, it was checked whether they contained value characteristics. In the third stage, the specific value characteristics included in the books were examined.

As a result of the research, it was found that the value of love was included in 3 books, responsibility in 1 book, respect in 1 book, tolerance-sensitivity in 1 book, friendship in 1 book, cooperation-solidarity in 1 book, cleanliness in 1 book, valuing family unity in 2 books, kindness in 1 book, sharing in 2 books, self-confidence in 5 books, and independent and free thinking in 7 books.

As a result of the study, it was determined that the examined works were appropriate in accordance with the principle of child appropriateness.

Keywords: *Children's literature, illustrated children's books, Ministry of National Education values*

16.Fen Eğitimi Derslerinde Yapay Zekânın Etik Kullanımına Yönelik Öğrenci Farkındalığının İncelenmesi

Lisansüstü Öğrencisi Sümeyye ÇOLAK, Trabzon Üniversitesi sumeyye_colak25@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ali Rıza AKDENİZ, Trabzon Üniversitesi, arakdeniz@gmail.com

Yapay zekâ (YZ) teknolojileri, son yıllarda fen öğretiminde öğrenme süreçlerini destekleyen yenilikçi araçlar olarak yaygın bir kullanılmaktadır. Bu teknolojiler, öğrencilere bireyselleştirilmiş öğrenme olanakları sunarken, veri gizliliği, akademik dürüstlük ve bilgi güvenirliliği gibi önemli etik sorumlulukları da beraberinde getirmektedir. Fen derslerinde yapay zekâ kullanımının giderek artmasına rağmen, özellikle ortaokul düzeyindeki öğrencilerin bu teknolojilerin etik kullanımına yönelik farkındalık düzeyleri alınyazında yeterince ortaya konulamamıştır. Bu bağlamda, eğitimde yapay zekanın doğru, bilinçli ve sorumlu bir biçimde kullanılabilmesi için öğrenci farkındalığının incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, fen derslerinde yapay zekanın etik kullanımına yönelik öğrenci farkındalığını belirlemektir. Çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel (tarama) modeline göre tasarlanmış olup, örneklemini 2025-2026 eğitim öğretim güz yılı güz döneminde Trabzon ilinde öğrenim gören 92 yedinci sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen beşli likert tipindeki etik farkındalık ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin güvenirliği Cronbach's Alfa katsayısı ile test edilmiş ve bu değer 0,745 olarak hesaplanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, öğrencilerin fen derslerinde yapay zekâ kullanımına yönelik etik farkındalık düzeylerinin genel olarak orta seviyede olduğu gösterilmektedir (madde ortalaması = 3,24). Öğrencilerin en yüksek farkındalık düzeyine veri gizliği boyutunda sahip oldukları, buna karşılık yapay zekâ tarafından sunulan bilgilerin her zaman doğru olduğu yönündeki algılarının düşük olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar, öğrencilerin yapay zekâ kullanımında bazı etik sorumluluklarının bilincinde olduklarını, ancak farkındalığının tüm boyutlarda yeterli düzeyde olmadığı ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, fen eğitiminde yapay zekanın etik kullanımını destekleyen öğretim stratejilerine, eleştirel düşünmeyi geliştiren etkinliklere ve akademik dürüstlüğü merkeze alan rehber uygulamalara daha fazla yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Etik, fen eğitimi, yapay zekâ*

Examining Students' Awareness of the Ethical Use of Artificial Intelligence in Science Education

Postgraduate Student Sümeyye ÇOLAK, Trabzon University, sumeyye_colak25@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ali Rıza AKDENİZ, Trabzon University, arakdeniz@gmail.com

Artificial intelligence (AI) technologies have recently been widely utilized as innovative tools that support learning processes in science education. While these technologies provide students with personalized learning opportunities, they also introduce important ethical responsibilities, such as data privacy, academic integrity, and information reliability. Despite the increasing integration of AI into science classes, students' awareness particularly at the middle school level regarding the ethical use of these technologies has not been sufficiently examined in the literature. In this context, investigating student awareness is crucial for ensuring the effective, conscious, and responsible use of AI in education. The aim of this study is to determine students' awareness of the ethical use of artificial intelligence in science courses. The study was designed using the descriptive (scale) model, one of the quantitative research methods. The sample consisted of 92 seventh-grade students studying in Trabzon during the fall semester of the 2025–2026 academic year. A five-point Likert-type ethical awareness scale developed by the researcher was used as the data collection tool. The reliability of the scale was tested using Cronbach's Alpha coefficient, which was calculated as 0.745. The findings indicate that students' levels of ethical awareness regarding the use of artificial intelligence in science courses are generally at a moderate level (mean score = 3.24). It was found that students demonstrated the highest level of awareness in the dimension of data privacy, whereas their perception that information provided by artificial intelligence is always accurate was relatively low. These results suggest that while students are aware of certain ethical responsibilities in the use of AI, their awareness is not sufficient across all dimensions. Based on these findings, it is recommended that greater emphasis be placed on instructional strategies that promote the ethical use of AI in science education, activities that foster critical thinking, and educational practices centered on academic integrity.

Keywords: *Ethics, science education, artificial intelligence*

17.Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Çalışmaların İncelenmesi

Lisansüstü Öğrencisi Ercan KOÇAN, Trabzon Üniversitesi, ercan.kocan@hotmail.com

Prof. Dr. Mehmet AKPINAR, Trabzon Üniversitesi, makpinar@trabzon.edu.tr

Özel yetenekli öğrencilerin potansiyellerinin etkili biçimde desteklenebilmesi, onların ilgi, ihtiyaç ve gelişim özelliklerine duyarlı öğrenme ortamlarının oluşturulmasını gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersi; eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme ve toplumsal sorumluluk gibi üst düzey becerileri destekleyen yapısıyla özel yetenekli öğrenciler için önemli bir öğrenme alanı sunmaktadır. Buna karşın Türkiye'de özel yetenekli öğrencilere yönelik sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan çalışmaların bütüncül görünümünü ortaya koyan araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bahsedilen problemler durumundan hareketle çalışmanın amacı, Türkiye'de özel yetenekli öğrencilere yönelik sosyal bilgiler eğitimi alanında yürütülen araştırmaları bütüncül biçimde inceleyerek alandaki eğilimleri, rapor edilen temel sorunları ve çözüm önerilerini ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımlarından doküman analizi ile yürütülmüştür. Araştırma kapsamında ilgili çevrim içi akademik veri tabanları ile akademik arama platformları sistematik olarak taranmıştır. Belirlenen ölçütler doğrultusunda ulaşılan toplam 39 çalışma incelemeye alınmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen Yayın İnceleme ve Kodlama Formu aracılığıyla toplanmış, çalışmaların dağılımına ilişkin bulgular betimsel analizle, rapor edilen sorunlar ve çözüm önerileri ise içerik analiziyle çözümlenmiştir.

Bulgular, çalışmaların özellikle 2021-2025 yılları arasında yoğunlaştığını, yayınların önemli bir bölümünün lisansüstü tezlerden oluştuğunu ve araştırmaların büyük ölçüde öğretim sürecini geliştirme ekseninde toplandığını göstermektedir. Ayrıca nitel yöntemin ve öğrenci odaklı çalışmaların baskın olduğu belirlenmiştir. İncelenen çalışmalarda en sık rapor edilen sorunların program, içerik, öğrenme-öğretme süreci ile farklılaştırma ve zenginleştirme boyutlarında yoğunlaştığı görülmüştür. Çözüm önerilerinin ise daha çok yeni araştırmalar yapılması, program geliştirme çalışmalarının güçlendirilmesi, öğretmen eğitiminin desteklenmesi ve öğretim uygulamalarının zenginleştirilmesi üzerinde toplandığı anlaşılmıştır.

Sonuç olarak sosyal bilgiler eğitimi ile özel yetenek alanının kesişiminde hem araştırma birikiminin hem de uygulama boyutunun geliştirilmesine ihtiyaç olduğu söylenebilir. Alanın güçlenebilmesi için program, öğretmen yeterlikleri, materyal desteği ve öğrenme ortamlarının birlikte ele alındığı bütüncül bir yaklaşımın gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Özel yetenekli öğrenciler, sosyal bilgiler eğitimi, BİLSEM*

An Examination of Research on Social Studies Education for Gifted Students in Türkiye

Postgraduate Student Ercan KOÇAN, Trabzon University, ercan.kocan@hotmail.com

Prof. Dr. Mehmet AKPINAR, Trabzon University, makpinar@trabzon.edu.tr

Gifted students' potentials can be effectively supported only through the creation of learning environments that are responsive to their interests, needs, and developmental characteristics. In this context, social studies constitutes an important field of learning for gifted students, as it supports higher-order skills such as critical thinking, problem solving, decision making, and social responsibility. Nevertheless, it appears that studies presenting a holistic picture of research on social studies education for gifted students in Türkiye remain limited. Based on the aforementioned problem situation, the aim of this study is to examine, in a holistic manner, the research conducted in the field of social studies education for gifted students in Türkiye and to reveal the trends in the field, the main problems reported, and the proposed solutions. The study was conducted through document analysis, one of the qualitative research methods. Within the scope of the study, relevant online academic databases and academic search platforms were systematically searched. In line with the specified criteria, a total of 39 studies were included in the analysis. The data were collected through a publication review and coding form developed by the researcher; findings related to the distribution of the studies were analyzed through descriptive analysis, while the reported problems and solution proposals were examined through content analysis.

The findings indicate that the studies were concentrated particularly between 2021 and 2025, that a substantial proportion of the publications consisted of postgraduate theses, and that the research was largely clustered around the improvement of the teaching process. In addition, qualitative methodology and student-centered studies were found to be predominant. It was also observed that the most frequently reported problems in the reviewed studies were concentrated in the dimensions of curriculum, content, the teaching-learning process, and differentiation and enrichment. The proposed solutions, on the other hand, were found to focus mainly on conducting further research, strengthening curriculum development efforts, supporting teacher education, and enriching instructional practices. In conclusion, it can be argued that there is a need to further develop both the body of research and the practical dimension at the intersection of social studies education and gifted education. In order to strengthen the field, a holistic approach that addresses curriculum, teacher competencies, material support, and learning environments together appears to be necessary.

Keywords: *Gifted students, social studies education, BİLSEM*

18.Yapay Zekâ Öğretmen Etkileşimi Ölçeği 'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Lisansüstü Öğrencisi Erdal AYVAZ, Millî Eğitim Bakanlığı, erdalayvaz@msn.com

Dr. Öğr. Üyesi Özgür Murat ÇOLAKOĞLU, Bülent Ecevit Üniversitesi, omuratcolakoglu@beun.edu.tr

Yapay zekâ teknolojileri, 21. yüzyılın en stratejik dönüşüm araçlarından biri olarak eğitim ekosistemini, öğretmen rollerini ve sınıf içi etkileşim pratiklerini yeniden tanımlamaktadır. Özellikle Web 4.0 ve Web 5.0 teknolojilerinin bilişsel ve duygusal süreçleri analiz edebilme kapasitesi, insan–makine etkileşimini yalnızca teknik bir araç kullanımı olmaktan çıkararak karmaşık bir sosyal ve psikolojik sürece dönüştürmüştür. Eğitimde yapay zekâ alanındaki araştırmaların önemli bir bölümünün yapay zekâ kabulü üzerine odaklandığı görülmektedir. Ancak alan yazında, öğretmenlerin yapay zekâ araçlarıyla kurdukları bu derin etkileşimi bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarıyla bütüncül biçimde ölçebilen özgün ölçme araçlarının yetersiz olduğu dikkat çekmektedir. Mevcut ölçme araçlarının çoğunlukla teknoloji kabulü ya da genel dijital okuryazarlık düzeyiyle sınırlı kalması, öğretmenlerin mesleki bağlamını yansıtan çok boyutlu bir ölçeğin geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın temel amacı, öğretmenlerin yapay zekâ ile etkileşim düzeylerini belirlemeye yönelik, güçlü psikometrik özelliklere sahip, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir.

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Zonguldak ilinde görev yapan kamu ve özel okul öğretmenleri ile okul idarecileri oluşturmaktadır. Ölçek geliştirme süreci, basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle ulaşılan iki bağımsız grup üzerinde yürütülmüştür. Yapı geçerliğini test etmek amacıyla birinci örneklem grubundan (n=247) elde edilen verilerle Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA); elde edilen bu yapıyı doğrulamak amacıyla ise ikinci örneklem grubundan (n=253) toplanan verilerle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin taslak formundaki 33 madde, uzman görüşleri ve madde-toplam korelasyon analizleri sonucunda nihai formuna ulaştırılmıştır. Verilerin analizinde istatistiksel paket programları kullanılmıştır.

AFA sonuçları, ölçeğin toplam varyansın %64,63'ünü açıklayan, 4 faktörlü ve 21 maddeden oluşan sağlam bir yapı sergilediğini ortaya koymuştur. Bu faktörler kuramsal çerçeveye uygun olarak; Algılanan Etkililik, Bilinçli Kullanım, Etkileşim Yoğunluğu ve Kaygı olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin bütününe ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ,95 gibi mükemmel bir düzeyde hesaplanırken; alt boyutların güvenirlik değerlerinin ,78 ile ,94 arasında değiştiği saptanmıştır. DFA sonucunda elde edilen uyum indeksleri ($\chi 2/sd=2,219$; RMSEA=,070; CFI=,942; TLI=,933; SRMR=,088), modelin verilerle iyi düzeyde uyum sağladığını istatistiksel olarak doğrulamıştır. Ayrıca AVE değerlerinin ,50 eşiğinin üzerinde olması yakınsak geçerliği; faktörler arası düşük korelasyonlar ise ayrışma geçerliğini kanıtlamıştır.

Araştırma bulguları, Yapay Zekâ Öğretmen Etkileşimi Ölçeği 'nin eğitim alanında kullanılmak üzere yüksek düzeyde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu tescil etmektedir. Geliştirilen bu araç, öğretmenlerin yapay zekâ teknolojilerine yönelik tutumlarını, bilinçli kullanım düzeylerini ve teknoloji kaynaklı kaygılarını bilimsel bir temelde değerlendirme imkânı sunmaktadır. Ölçeğin, eğitim politikalarının revize edilmesinde, öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programlarının daha nitelikli planlanmasında ve yapay zekâ sistemlerinin insan odaklı/etik perspektifle eğitim süreçlerine entegrasyonunda stratejik bir referans kaynağı olacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ, öğretmen teknoloji etkileşimi, ölçek geliştirme, geçerlik, güvenirlik*

Development of the Artificial Intelligence Teacher Interaction Scale: A Validity and Reliability Study

Postgraduate Student Erdal AYVAZ, Ministry of National Education, erdalayvaz@msn.com

Ass. Prof. Dr. Özgür Murat ÇOLAKOĞLU, Bülent Ecevit University, omuratcolakoglu@beun.edu.tr

Artificial intelligence technologies, as one of the most strategic transformative forces of the 21st century, are redefining the educational ecosystem, teacher roles, and classroom interaction practices. In particular, the capacity of Web 4.0 and Web 5.0 technologies to analyze cognitive and affective processes has transformed human–machine interaction from merely a technical tool usage into a complex social and psychological process. A substantial portion of research in the field of artificial intelligence in education focuses on AI acceptance. However, the literature reveals a lack of original measurement instruments capable of holistically assessing teachers' deep interactions with AI tools across cognitive, affective, and behavioral dimensions. Existing measurement tools are generally limited to technology acceptance or general digital literacy, which necessitates the development of a multidimensional scale that reflects teachers' professional context. Accordingly, the primary aim of this study is to develop a valid and reliable measurement instrument with strong psychometric properties to determine teachers' levels of interaction with artificial intelligence.

The study employed a quantitative research design based on the relational survey model. The study population consisted of teachers and administrators working in public and private schools in Zonguldak province during the 2024-2025 academic year. The scale development process was conducted using two independent sample groups selected through simple random sampling. Exploratory Factor Analysis (EFA) was performed on the first group (n=247) to identify the structural framework, while Confirmatory Factor Analysis (CFA) was conducted on the second group (n=253) to validate the identified structure. Data analysis was carried out using SPSS and AMOS software, incorporating item-total correlation, Cronbach's Alpha for internal consistency, and Average Variance Extracted (AVE) for convergent validity.

Results from the EFA indicated that the final 21-item scale possesses a four-factor structure explaining 64.63% of the total variance. These factors were identified as "Perceived Effectiveness," "Conscious Use," "Interaction Intensity," and "Anxiety". The overall Cronbach's Alpha coefficient for the scale was calculated at a high level of .95, with sub-dimension reliability values ranging between .78 and .94. The CFA confirmed the model's fit with the data, yielding strong fit indices ($\chi 2/df=2.219$; RMSEA=.070; CFI=.942; TLI=.933; SRMR=.088). Furthermore, AVE values above the .50 threshold demonstrated convergent validity, while low correlations between factors confirmed discriminant validity.

Statistical evidence confirms that the Artificial Intelligence Teacher Interaction Scale is a highly valid and reliable instrument for educational research. This tool provides a scientific basis for assessing teachers' attitudes, usage habits, and technology-related anxieties. The scale is expected to serve as a strategic reference for revising educational policies, designing more effective in-service training programs, and ensuring a human-centered, ethical integration of AI systems into educational processes.

Keywords*: Artificial intelligence, teacher-technology ınteraction, scale development, validity, reliability*

19.Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi

Dr. Celal MUTLUER, İzmir Tanı Ortaokulu, cllmtlr@hotmail.com

Öğretmen Dürüye MUTLUER, Menemen Ulukent Ortaokulu, medlar_46@hotmail.com

Öğretmenler ve öğrenciler için eğitimi destekleyici ve geliştirici niteliğe sahip olan ders kitapları günümüzün değişen eğitim ve öğretim şartlarını daha iyi yansıtabilmek için sürekli olarak yenilenmektedir. Bu değişiklikler neticesinde 6. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabı 2025- 2026 eğitim öğretim yılında yenilenerek derslerde kullanılmaya başlanmıştır. Öğretim programlarına göre hazırlanmış olan ders kitapları, okullarda en çok kullanılan öğretim materyallerindendir. Bu çalışmanın amacı 2024'te Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında değişen Sosyal Bilgiler Öğretim programıyla birlikte kullanılmaya başlayan 6. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel yöntem kullanılmıştır. Çalışmada betimsel yöntemin kullanılmasının sebebi araştırılan konunun doğasına amacına uygun olmasıdır. Konu ve amaç ışığında çalışma, mevcut bir durumu betimlemeyi, bu konuda ne durumdayız, neler yaptık ve neler yapılabilir gibi soruları cevaplamayı amaçlamaktadır. Çalışma grubu tesadüfü örneklem yöntemiyle seçilen 40 Sosyal Bilgiler öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış mülakat formu aracılığıyla 2025-2026 eğitim öğretim yılı güz döneminde toplanmıştır. Mülakat formu aracılığıyla toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş ve elde edilen bulgular, frekans, yüzde ve doğrudan alıntılarla birlikte tablo haline getirilip yorumlanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, ders kitaplarının fiziksel özellikleri, konuların kazanımlara göre dağılımı, görsellerin seçiminin öğrenci gelişimine uygunluğu, etkinliklerin kitap içinde dağılımı temaları altında yorumlanmıştır. Öğretmen görüşlerinin alınması ile elde edilen bulgulara göre; ders kitaplarının fiziksel özelliklerinin iyi olduğu, görsellerinin seçiminin öğrenci gelişimine uygun olduğu, öğrenmeyi kolaylaştırıcı etkinliklere yer verildiği ve dijital yönlendirmelere yer verildiği belirtilmiştir. Öğretmenlerin genel olarak ifade ettiği en önemli bulgulardan biri de öğrencileri düşündürmeye ve araştırmaya iten birçok etkinliğine Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamından hazırlanan kitaplarda yer verilmesidir.

Anahtar Kelimeler: *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı ve sosyal bilgiler öğretmeni*

An Evaluation of 6th Grade Social Studies Textbooks within the Scope of the "Century of Türkiye" Education Model Based on Teachers' Perspectives

Dr. Celal MUTLUER, İzmir Tanı Secondary School, cllmtlr@hotmail.com

Teacher Dürüye MUTLUER, Menemen Ulukent Secondary School, medlar_46@hotmail.com

Textbooks, which play a crucial role in supporting and enhancing the educational process for both teachers and students, are continuously updated to better reflect the changing dynamics of modern education. In line with these developments, the 6th grade Social Studies textbook was renewed and implemented in the 2025–2026 academic year, based on the updated curriculum designed under the "Century of Türkiye" Education Model. These textbooks are among the most widely used instructional materials in schools.

Textbbooks are an integral part of education. Currently, textThis study books are the basic tools used to achieve the positive change in the society . Social studies text books aim student to gain knowlwdge, skill and values to adopt the society which they live with.

This study aims to evaluate the newly revised 6th grade Social Studies textbook through the perspectives of teachers. A qualitative research method, specifically a descriptive research design, was employed due to its suitability for exploring and portraying the current state of the subject. The study group consisted of 40 Social Studies teachers selected through random sampling.

Data were collected during the fall semester of the 2025–2026 academic year through semi-structured interviews and analyzed using content analysis techniques. The findings were presented through tables, including frequency and percentage values, along with direct quotations from participants.

The results revealed that the textbooks have strong physical qualities, include visuals appropriate for student development, and feature learning-facilitating activities along with digital guidance tools. Teachers generally emphasized the importance of incorporating activities that promote critical thinking and inquiry-based learning, aligning with the goals of the Century of Türkiye Education Model.

Keywords: *Century of Türkiye Education Model, social studies textbook, social studies teacher, curriculum evaluation, educational materials*

20.Yusuf Atılgan'ın "Tutku" Öyküsünün Göstergebilimsel Açıdan İncelenmesi

Prof. Dr. İlker AYDIN, Ordu Üniversitesi, ilkaydin28@gmail.com

Öğretmen Mehtap SAKA, Tirebolu İmam-Hatip Ortaokulu, 24531100027@ogrenci.odu.edu.tr

Bu çalışmada, Yusuf Atılgan'ın "Tutku" adlı öyküsündeki anlatı yapısı, karakter ilişkileri ve figüratif karşıtlıklar göstergebilimsel çözümlemeyle analiz edilmiştir. Yusuf Atılgan (27 Haziran 1921 - 9 Ekim 1989), Türk edebiyatında bireyin iç dünyasını ve yalnızlığını odağa alan eserleriyle öne çıkan önemli yazarlardan biridir. "Tutku" yabancılaşma, yalnızlık, sınıf ayrımı, toplumsal baskı ve çocukluk travması temalarını merkeze alan bir anlatıdır. Göstergebilim, anlatısal metinlerin yapısal özelliklerini ortaya koyarak onların nasıl yapılandırıldıklarını inceleyen bir çözümleme yaklaşımdır. Göstergebilimsel çözümlemeler, anlam kurma, çok katmanlı düşünme ve metinler arası bağlantı kurma becerilerini de geliştirir. Bu yaklaşım "Tutku" öyküsünde yüzeysel anlamların ötesine geçmeyi, derin yapıdaki değer çatışmalarını fark etmeyi sağlar. *"Tutku"* Türkçe öğretiminde eleştirel ve analitik okuma becerilerinin geliştirilmesi ve bu tür bir inceleme için örnek bir materyal işlevi görmektedir. Bu çalışma nitel bir desende doküman incelemesi modeline göre tasarlanmıştır. Veriler, betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. İnceleme süreci üç aşamada yürütülmüştür: Birinci aşama; giriş, gelişme, sonuç ve kesitlerden oluşan bölümler ve kesitlerdir. İkinci aşama; yeterlilik evresi, gerçekleştirme evresi ve sonuç evresini kapsayan anlatının genel düzenlenişidir. Üçüncü aşama ise anlatı düzeyinde olay örgüsü, eyleyenler, anlatı izlencesi ve kiplikleri; söylem düzeyinde ise figüratif karşıtlıklar, anlatıcı bakış açısı, zaman, uzam ve bedensel göstergeleri içeren yüzeysel düzeydir. Greimas'ın kuramsal çerçevesiyle ele alınan metinde eyleyenler örnekçesi çerçevesinde eyleyenler saptanarak bunlar arasındaki ilişkileri kuran eksenler belirlenmiş; anlatı izlencesini oluşturan eyletim, edinç, edim ve yaptırım süreçleri ve kiplikler gösterilmiştir. Bu durum metnin yalnızca anlatısal yapısını değil, aynı zamanda kültürel bilinçaltını da ortaya çıkarmıştır. Ardından figüratif karşıtlıklar saptanarak uzam ve betimleme, zaman kullanımı, bakış açısı ve izleksel roller ortaya konmuştur. Böylece bireyin iç dünyasıyla toplumsal normlar arasındaki çatışmalar belirlenmiştir. Çalışma sonucunda "Tutku" öyküsünün bastırılmış arzular, toplumsal normlar ve bireysel yalnızlık temaları etrafında şekillendiği ve karakterlerin eylemlerinin bu tematik eksen içinde anlam kazandığı saptanmıştır. Anlatıdaki figüratif karşıtlıkların bireyin iç dünyasıyla toplum arasındaki çatışmayı sembolik biçimde yansıttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle *"Tutku*" hem yapısal çözümlemeye hem de çağdaş edebiyat sosyolojisine katkı sunan, derin anlam katmanlarına sahip bir öyküdür.

Anahtar Kelimeler: *Yusuf Atılgan, Tutku, göstergebilim, eyleyenler modeli, anlatı çözümlemesi*

A Semiotic Analysis of Yusuf Atılgan's Short Story "Tutku"

Prof. Dr. İlker AYDIN, Ordu University, ilkaydin28@gmail.com

Teacher Mehtap SAKA, Tirebolu İmam-Hatip Secondary School, 24531100027@ogrenci.odu.edu.tr

In this study, the narrative structure, character relationships, and figurative oppositions in Yusuf Atılgan's short story "Tutku" are analyzed through a semiotic approach. Yusuf Atılgan (27 June 1921 – 9 October 1989) is one of the prominent writers in Turkish literature, known for his works that focus on the individual's inner world and loneliness. "Tutku" is a narrative centered on themes such as alienation, loneliness, class distinction, social pressure, and childhood trauma. Semiotics is an analytical approach that examines how narrative texts are structured by revealing their structural features. Semiotic analyses also contribute to the development of meaning-making, multilayered thinking, and the ability to establish intertextual connections. This approach enables going beyond surface meanings in the story "Tutku" and recognizing value conflicts embedded in its deep structure. In this respect, "Tutku" serves as an exemplary text for the development of critical and analytical reading skills in Turkish language teaching and as a model for such analyses. This study is designed within a qualitative framework based on the document analysis model. The data were analyzed using the descriptive analysis method. The analysis process was carried out in three stages. The first stage consists of sections and segments, including the introduction, development, conclusion, and narrative segments. The second stage involves the overall organization of the narrative, comprising the competence phase, performance phase, and sanction phase. The third stage is the surface level, which includes, at the narrative level, the plot, actants, narrative program, and modalities; and at the discourse level, figurative oppositions, narrative point of view, time, space, and bodily signs. Within the framework of Greimas's theoretical model, actants were identified based on the actantial schema, and the axes establishing the relationships among them were determined. The processes of manipulation, competence, performance, and sanction that constitute the narrative program, along with modalities, were also demonstrated. This analysis reveals not only the narrative structure of the text but also its cultural unconscious. Subsequently, figurative oppositions were identified, and elements such as space and description, use of time, point of view, and thematic roles were presented. In this way, the conflicts between the individual's inner world and social norms were determined. As a result of the study, it has been found that the story "Tutku" is shaped around the themes of repressed desires, social norms, and individual loneliness, and that the actions of the characters gain meaning within this thematic axis. It has also been concluded that the figurative oppositions in the narrative symbolically reflect the conflict between the individual's inner world and society. Therefore, "Tutku" is a story with deep layers of meaning that contributes both to structural analysis and to the sociology of contemporary literature.

Keywords: *Yusuf Atılgan, Tutku, semiotics, actantial model, narrative analysis.*

21.2010-2025 Yılları Arasında Türkiye'de Sosyal Öykü Uygulamasının Kullanıldığı Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Lisansüstü Öğrencisi Muhammet ÇAN, Trabzon Üniversitesi, muhammet_can24@trabzon.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Pınar YAŞAR HAYAL, Trabzon Üniversitesi, pinaryasar@trabzon.edu.tr

Sosyal beceriler, bireylerin sosyal yaşama katılımı, akran ilişkilerinin niteliği ve uyum süreçleri için büyük önem taşımaktadır. Nörogelişimsel bir yetersizlik olan Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) tanılı bireylerin sosyal etkileşim ve iletişimde belirgin güçlükler yaşadıkları bilinmektedir. Bu karmaşık yetersizliklere müdahale etmek amacıyla araştırmacılar kanıt temelli uygulamalara odaklanmışlardır. Uluslararası raporlarda kanıt temelli bir uygulama olarak sınıflandırılan sosyal öyküler, bireyin anlamakta güçlük çektiği sosyal durumları yapılandırılmış kısa metinler aracılığıyla açıklamayı amaçlayan etkili bir yöntemdir. Alanyazında sosyal öykülerin kullanımına yönelik çalışmalar giderek artmasına rağmen, yöntemsel kalitenin ve güncel tematik eğilimlerin bütüncül bir şekilde değerlendirildiği araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, 2010-2025 yılları arasında Türkiye'de sosyal öykü uygulamasının kullanıldığı lisansüstü tezleri inceleyerek bu çalışmaların yöntemsel ve içeriksel özelliklerini betimlemek ve alandaki güncel araştırma eğilimlerini ortaya koymaktır. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmış olup verilerin çözümlenmesinde nitel araştırma yöntemlerinden betimsel içerik analizi ve kategorik çözümleme tekniği benimsenmiştir. Veri kaynağını, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nde (YÖKTEZ) yer alan ve ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilen 19'u yüksek lisans, 12'si doktora olmak üzere toplam 31 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Geliştirilen inceleme formu aracılığıyla toplanan verilerin analizi sonucunda, incelenen çalışmaların büyük çoğunluğunun (%80,6) nicel araştırma yaklaşımıyla ve özellikle tek denekli araştırma modelleriyle (%77,4) desenlendiği görülmüştür. Çalışmaların katılımcı grubunu ağırlıklı olarak OSB tanılı bireylerin (%72,4) oluşturduğu, uygulamaların büyük oranda okul ortamında (%45) ve öğretmenler tarafından yürütüldüğü tespit edilmiştir. Bağımlı değişkenlerin çoğunlukla sosyal etkileşim ve iletişim becerileri üzerinde yoğunlaştığı, son yıllarda ise güvenlik becerilerine ve dijital sosyal öykü uygulamalarına yönelik belirgin bir eğilim olduğu belirlenmiştir. İncelenen deneysel araştırmaların tamamında sosyal öykülerin hedeflenen becerilerin öğretiminde etkili bulunduğu rapor edilmiştir. Çalışmalar, kalite göstergeleri açısından gözlemciler arası güvenirlik (%83,8), uygulama güvenirliği (%83,8), sosyal geçerlik (%87,1) ve izleme (%87,1) verilerini yüksek oranda raporlamıştır. Sonuç olarak, sosyal öykülerin ulusal alanyazında etkili ve giderek yaygınlaşan kanıt temelli bir uygulama olduğu görülmekle birlikte; yöntemin farklı yetersizlik gruplarında ve çeşitli yaşam becerilerinde kullanımının yaygınlaştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca, ileri araştırmalar için tek denekli araştırmalarda kalite göstergelerinin raporlanma standartlarının artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Sosyal öykü, içerik analizi, özel eğitim, otizm spektrum bozukluğu*

An Analysis of Postgraduate Theses Using Social Story Interventions in Turkey Between 2010 and 2025

Postgraduate Student Muhammet ÇAN, Trabzon University, muhammet_can24@trabzon.edu.tr

Ass. Prof. Dr. Pınar YAŞAR HAYAL, Trabzon University, pinaryasar@trabzon.edu.tr

Social skills are of great importance for individuals' participation in social life, the quality of peer relationships, and adaptation processes. It is known that individuals diagnosed with Autism Spectrum Disorder (ASD), a neurodevelopmental disability, experience significant difficulties in social interaction and communication. To intervene in these complex deficits, researchers have focused on evidence-based practices. Social stories, classified as an evidence-based practice in international reports, are an effective method aiming to explain social situations that the individual has difficulty understanding through structured short texts. Although studies on the use of social stories are increasing in the literature, there is a need for research that holistically evaluates methodological quality and current thematic trends. Accordingly, the purpose of this study is to examine postgraduate theses utilizing social story interventions in Turkey between 2010 and 2025, describing their methodological and content-related characteristics and revealing current research trends in the field. A descriptive survey model was employed, and descriptive content analysis and categorical analysis techniques, which are qualitative research methods, were used for data analysis. The data source consisted of a total of 31 postgraduate theses (19 master's and 12 doctoral) accessed through the Council of Higher Education National Thesis Center (YÖKTEZ) and selected via criterion sampling. Based on the analysis of the data collected using the developed review form, it was observed that a vast majority of the studies (80.6%) were designed with a quantitative research approach, particularly utilizing single-subject research models (77.4%). It was determined that the participant groups predominantly consisted of individuals diagnosed with ASD (72.4%), and the interventions were largely implemented in school settings (45%) by teachers. While the dependent variables mostly focused on social interaction and communication skills, a significant trend towards safety skills and digital social story applications has been identified in recent years. All reviewed experimental studies reported that social stories were effective in teaching targeted skills. In terms of quality indicators, the studies reported interobserver agreement (83.8%), treatment integrity (83.8%), social validity (87.1%), and follow-up data (87.1%) at high rates. In conclusion, although social stories are an effective and increasingly common evidence-based practice in the national literature, there is a need to expand the use of the method across different disability groups and various life skills. Furthermore, improving the reporting standards of quality indicators in single-subject research is recommended for future studies.

Keywords: *Social story, content analysis, special education, autism spectrum disorder*

22. Yüzyılda Ne Değişti? Tarih Öğretiminin Sorunları Üzerine Sistematik Bir İnceleme

Arş. Gör. İsmail DÜZ, Trabzon Üniversitesi, ismailduz25@gmail.com

Lisansüstü Öğrencisi Enes KÜÇÜK, Trabzon Üniversitesi, kkosmanoglu@outlook.com

Lisansüstü Öğrencisi Fidaye CİNCİL, Trabzon Üniversitesi, fidayeecincil@gmail.com

Tarih, bireyin toplumsal aidiyetini inşasında, kültürel mirasın aktarımında ve geçmiş ile bugün arasında bağ kurulmasında kritik bir role sahip temel bir disiplindir. Ancak Türkiye'de tarih öğretimi, Cumhuriyet'in ilk yıllarından günümüze kadar çeşitli yapısal, pedagojik ve sosyo-politik sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Bu çalışma, erken Cumhuriyet dönemine ait (1923-1928) tarih öğretimi sorunları ile 2000 yılı sonrasındaki güncel sorunları karşılaştırmalı ve bütüncül bir perspektifle ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırma, sistematik inceleme yöntemiyle yürütülmüş olup, verilerin seçiminde PRISMA rehberi esas alınmıştır. Çalışma kapsamında erken Cumhuriyet dönemine ait 9 yayın ile 2000 sonrası döneme ait 19 çalışma belirlenen ölçütler doğrultusunda seçilmiş ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Analizler sonucunda; öğretim yöntemleri, müfredat yapısı, ders kitaplarının niteliği ve ölçme-değerlendirme yaklaşımları çerçevesinde tematik olarak sınıflandırılmıştır.

Araştırma bulguları, aradan geçen yaklaşık bir yüzyıla rağmen tarih öğretiminde bazı temel sorunların süreklilik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Hem 1920'li yıllarda hem de günümüzde düz anlatım (takrir) yönteminin baskın olduğu, öğrencinin pasif kaldığı ve eğitimin ezberci bir kısır döngü içerisine hapsolduğu tespit edilmiştir Müfredat düzeyinde ise içerik yoğunluğu, ders saatlerinin yetersizliği ve siyasi-askeri tarih odaklı yaklaşımın sosyal ve kültürel tarih konularını gölgede bırakması, iki dönem arasında ortaklaşan başlıca sorun alanları olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, ders kitaplarında karşılaşılan anakronizm hataları ve kavram kargaşasının geçmişten bugüne devam eden bir diğer teknik eksiklik olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak çalışma; tarih öğretiminde karşılaşılan problemlerin tekil değişkenlerle açıklanamayacak ölçüde çok katmanlı bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, tarih öğretiminin niteliğinin artırılabilmesi için öğretim yöntemlerinden müfredat tasarımına, ders materyallerinden ölçme-değerlendirme süreçlerine kadar uzanan bütüncül ve yapısal bir dönüşüme ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Ayrıca, çağdaş becerilerle uyumlu, eleştirel düşünmeyi ve çoklu perspektifi destekleyen bir tarih öğretimi anlayışının geliştirilmesi gerekliliği öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Tarih öğretimi, tarih öğretimi sorunları, sistematik inceleme, Cumhuriyet dönemi*

What Has Changed in A Century? A Systematic Review of The Problems of History Education

Research Assistant İsmail DÜZ, Trabzon University, ismailduz25@gmail.com

Postgraduate Student Enes KÜÇÜK, Trabzon University, kkosmanoglu@outlook.com

Postgraduate Student Fidaye CİNCİL, Trabzon University, fidayeecincil@gmail.com

History constitutes a foundational discipline that plays a pivotal role in the construction of social identity, the transmission of cultural heritage, and the mediation of relationships between past and present. Despite its epistemic and societal significance, history education in Türkiye has been persistently shaped by a range of structural, pedagogical, and socio-political challenges from the early Republican era to the present. This study aims to provide a comparative and integrative analysis of the problems of history education in the early Republican period (1923–1928) and in the post-2000 context.

Adopting a systematic review design, the study follows the PRISMA framework to ensure transparency, rigor, and replicability in the identification and selection of relevant studies. A total of 9 publications from the early Republican period and 19 studies from the post-2000 period were included based on predefined inclusion criteria. The selected studies were subjected to qualitative content analysis, and the findings were organized thematically around four core dimensions: instructional methods, curriculum structure, the quality of textbooks, and assessment and evaluation practices.

The findings indicate a striking continuity of core problems across a century. In both periods, teacher-centered and lecture-based (expository) instructional approaches remain predominant, positioning students as passive recipients of knowledge and reinforcing a cycle of rote learning. At the curricular level, content overload, limited instructional time, and the predominance of political and military history at the expense of social and cultural dimensions emerge as persistent structural constraints. Furthermore, technical deficiencies such as anachronistic representations and conceptual inconsistencies in textbooks appear as enduring issues that have not been adequately addressed over time.

Overall, the study reveals that the problems of history education are deeply embedded within a multi-layered and systemic framework that cannot be reduced to isolated variables. These findings underscore the necessity for a comprehensive and structural transformation that encompasses curriculum design, pedagogical practices, instructional materials, and assessment approaches. In this regard, the development of a history education paradigm aligned with contemporary competencies—particularly critical thinking and multi-perspectivity—emerges as an essential priority.

Keywords: *History education, problems of history education, systematic review, early Republican period*

23.Yapay Zekâ Destekli Akıcı Okuma Eğitimi Programının Öğretmen Görüşlerine Etkisi

Öğretmen Sabire Bilgehan OKKALI, Bilgece Eğitim Danışmanlık, bilgehanokkali@gmail.com

Bu araştırmanın amacı, yapay zekâ destekli araçlarla geliştirilen akıcı okuma eğitimi programına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemektir. Akıcı okuma; doğruluk, hız ve prozodi bileşenlerini içeren ve okuduğunu anlamanın temelini oluşturan önemli bir beceridir. Günümüzde eğitimde teknolojinin artan rolü, akıcı okuma becerisinin geliştirilmesinde yapay zekâ destekli uygulamaların kullanımını gündeme getirmiştir. Bu bağlamda çalışmada, öğretmenlerin akıcı okuma konusundaki bilgi düzeyleri, değerlendirme yaklaşımları ve yapay zekâ destekli programlara yönelik tutumları ele alınmıştır.

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle yürütülmüştür. Çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Trabzon ili Ortahisar ilçesinde görev yapan dokuz sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları ve gözlem formu aracılığıyla toplanmıştır. Uygulama sürecinde öğretmenlere yapay zekâ destekli bir okuma sistemi temelinde akıcı okuma eğitimi verilmiş ve eğitim sonrasında öğretmen görüşleri içerik analizi ve betimsel analiz yöntemleriyle incelenmiştir.

Elde edilen bulgular, öğretmenlerin akıcı okuma kavramına ilişkin farkındalıklarının eğitim sonrasında arttığını göstermektedir. Eğitim öncesinde öğretmenlerin akıcı okumayı çoğunlukla doğru okuma ve kısmen hız ile ilişkilendirdiği; ancak eğitim sonrasında prozodi boyutunu da içeren daha bütüncül bir anlayış geliştirdikleri belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin akıcı okuma stratejilerine ilişkin bilgi düzeylerinin arttığı ve değerlendirme süreçlerinde daha sistematik yaklaşımlar benimsedikleri görülmüştür.

Yapay zekâ destekli programlara ilişkin bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin bu tür uygulamaları etkili, işlevsel ve öğrenci motivasyonunu artırıcı olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Katılımcılar, yapay zekâ destekli sistemlerin öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun öğrenme fırsatları sunduğunu ve akıcı okuma sürecini desteklediğini ifade etmiştir. Bununla birlikte, bu tür uygulamaların öğretmenlere rehberlik eden ve öğretim sürecini kolaylaştıran bir araç olarak görüldüğü belirlenmiştir.

Sonuç olarak, yapay zekâ destekli akıcı okuma eğitimi programlarının öğretmen farkındalığını artırdığı ve öğretim süreçlerine yenilikçi katkılar sunduğu görülmektedir. Bu doğrultuda, öğretmen eğitimlerinde teknoloji temelli uygulamaların daha yaygın kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Akıcı okuma, yapay zekâ, öğretmen eğitimi, okuma stratejileri, SOS Plus*

The Effect of an Artificial Intelligence-Supported Fluent Reading Instruction Program on Teachers' Views

Teacher Sabire Bilgehan OKKALI, Bilgece Eğitim, bilgehanokkali@gmail.com

The aim of this study is to examine primary school teachers' views on a fluent reading instruction program developed with artificial intelligence-supported tools. Reading fluency is a fundamental skill that constitutes the basis of reading comprehension and includes the components of accuracy, speed, and prosody. With the increasing role of technology in education, the use of artificial intelligence-supported applications in the development of reading fluency has gained prominence. In this context, the study focuses on teachers' levels of knowledge regarding reading fluency, their approaches to its assessment, and their attitudes toward artificial intelligence-supported programs.

The study was conducted using a qualitative case study design. The participants consisted of nine primary school teachers working in the Ortahisar district of Trabzon during the 2024–2025 academic year. The data were collected through semi-structured interview forms and an observation form. During the implementation process, teachers received training on reading fluency based on an artificial intelligence-supported reading system. Following the training, teachers' views were analyzed using content analysis and descriptive analysis methods.

The findings indicate that teachers' awareness of the concept of reading fluency increased after the training. Before the training, teachers mostly associated reading fluency with accurate reading and partially with reading speed; however, after the training, they developed a more comprehensive understanding that also includes prosody. In addition, it was observed that teachers' knowledge of reading fluency strategies improved and that they adopted more systematic approaches in assessment processes.

The findings related to artificial intelligence-supported programs revealed that teachers evaluated these applications as effective, functional, and motivating for students. The participants stated that artificial intelligence-supported systems provide learning opportunities tailored to students' individual differences and support the development of reading fluency. Furthermore, these applications were perceived as tools that guide teachers and facilitate the instructional process.

In conclusion, it was determined that artificial intelligence-supported fluent reading instruction programs increase teachers' awareness and contribute innovatively to instructional practices. Accordingly, it is recommended that technology-based applications be more widely integrated into teacher training programs.

Keywords: *Reading fluency, artificial intelligence, teacher training, reading strategies, SOS Plus*

24.Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına Yönelik Tercihleri ve Gerekçelerinin İncelenmesi

Lisansüstü Öğrencisi Duygu DİŞLİ DAĞISTANLI, Trabzon Üniversitesi, disliduygu@hotmail.com

Doç. Dr. Hava İPEK AKBULUT, Trabzon Üniversitesi, havaipek@trabzon.edu.tr

Bu çalışmanın amacı, fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarını derslerinde kullanma ve kullanmama tercihleri ile bu tercihlerinin ardındaki gerekçelerini belirlemektir. Okul dışı öğrenme ortamları; bilim merkezleri, planetaryumlar, hayvanat bahçeleri, botanik bahçeler ve doğa kampları gibi mekânları kapsayan, öğrencilere deneyim temelli ve gerçek yaşantıya dayalı öğrenme fırsatları sunan alanlar olarak tanımlanmaktadır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden özel durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Türkiye'de bir devlet üniversitesinin fen bilgisi öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan 73 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından uzman görüşleri doğrultusunda geliştirilen ve açık uçlu iki sorudan oluşan yazılı görüş formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş ve bulgular temalar hâlinde sunularak tablo ve grafiklerle desteklenmiştir. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarını değerlendirirken en çok güvenlik, pedagojik uygunluk ve öğrenme kazanımlarıyla uyum ölçütlerini dikkate aldıklarını göstermektedir. En çok tercih edilen ortamlar arasında planetaryumlar, bilim merkezleri ve hayvanat bahçelerinin yer aldığı görülmüştür. Bu ortamların tercih edilmesinde soyut fen kavramlarının somutlaştırılması, öğrenci merakının ve motivasyonunun artırılması ile yaparak-yaşayarak öğrenme deneyimlerinin sağlanması gibi pedagojik gerekçelerin belirleyici olduğu belirlenmiştir. Buna karşın fabrikalar, müzeler ve doğa kamplarının ise güvenlik riski ve fen bilimleri kazanımlarıyla uyumsuzlukların oluşabilmesi gerekçesiyle büyük ölçüde tercih edilmediği belirlenmiştir. Dikkat çekici bir bulgu olarak hayvanat bahçelerinin hem tercih edilen hem de tercih edilmeyen ortamlar arasında eş zamanlı biçimde yer alması, öğretmen adaylarının aynı öğrenme ortamına yönelik farklı pedagojik değerlendirmeler geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarını seçiminde öğrenci güvenliği, öğrenmenin kalıcılığı ve öğretim programına uygunluk gibi kriterleri bütüncül bir biçimde değerlendirdiği belirlenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda; öğretmen adaylarına yönelik bilgilendirici uygulamaların artırılması, okul dışı ve okul içi öğrenme ortamlarının disiplinlerarası bir anlayışla ilişkilendirilmesi ve gelecekte yürütülecek çalışmalarda öğrenci görüşlerinin de araştırma sürecine dahil edilmesi önerilmektedir. Araştırmanın, öğretmen eğitimi programlarının güçlendirilmesine ve alanyazındaki ilgili boşlukların giderilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Okul dışı öğrenme, fen bilgisi öğretmen adayı, öğrenme ortamları*

An Examination of Science Teacher Candidates' Preferences and Rationale Regarding Out-of-School Learning Environments

Postgraduate Student Duygu DİŞLİ DAĞISTANLI, Trabzon University, disliduygu@hotmail.com

Assoc. Prof. Dr. Hava İPEK AKBULUT, Trabzon University, havaipek@trabzon.edu.tr

The purpose of this study is to determine science teachercandidates' preferences regarding the use or non-use of out-of-school learning environments in their lessons, as well as therationale behind these preferences. Out-of-school learningenvironments are defined as areas—such as science centers, planetariums, zoos, botanical gardens, and nature camps—thatprovide students experience-based and real-life learningopportunities. The case study method, one of the qualitativeresearch designs, was used in the research. The sample of theresearch consists of 73 teacher candidates studying in thescience teacher training program of a state university in Turkey. As a data collection tool, a written interview form consisting of two open-ended questions—developed by theresearcher based on expert opinions—was used. The obtaineddata were analyzed using the content analysis method, and thefindings were presented in thematic form and supported withtables and graphs. The research findings indicate that whenevaluating out-of-school learning environments, teachercandidates primarily consider criteria such as safety, pedagogical appropriateness, and alignment with learningoutcomes. Among the most preferred environments wereplanetariums, science centers, and zoos. It was determined thatpedagogical reasons—such as the concretization of abstractscience concepts, the enhancement of student curiosity andmotivation, and the provision of hands-on learningexperiences—were decisive in the selection of theseenvironments. In contrast, it was found that factories, museums, and nature camps were largely not preferred due tosafety risks and potential incompatibilities with sciencelearning outcomes. A notable finding is that zoossimultaneously appear among both preferred and non-preferred environments, indicating that teacher candidatesdevelop differing pedagogical evaluations of the same learningenvironment. Consequently, it was determined that teachercandidates comprehensively evaluate criteria such as studentsafety, the durability of learning, and alignment with thecurriculum when selecting out-of-school learningenvironments. In light of these findings, it is recommendedthat informative practices for teacher candidates be increased, that out-of-school and in-school learning environments be linked through an interdisciplinary approach, and that studentperspectives be included in the research process in futurestudies. It is expected that this research will contribute tostrengthening teacher education programs and addressingrelevant gaps in the literature.

Keywords: *Out-of-school learning, science teacher candidate, learning environments*

25.Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı: Değerler, Farklılaştırma ve Öğrenme Yaşantıları Öğelerinin DigComp 2.2 Çerçevesinde İncelenmesi

Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi, demircioglu@trabzon.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi Feyzanur TUNA, Trabzon Üniversitesi, feyzanurtuna88@gmail.com

Dr. Merve AYDIN, Trabzon Üniversitesi, merveaydin@trabzon.edu.tr

Dijital teknolojilerin gündelik yaşamı, bilgiye erişim süreçlerini ve bireylerin toplumsal katılım biçimlerini dönüştürdüğü günümüzde, eğitim sistemlerinden teknolojik araçların kullanımından ziyade bu araçların eleştirel, güvenli, üretken ve sorumlu biçimde kullanılmasını da desteklemesi beklenmektedir. Bu bağlamda dijital yeterlikler, çağdaş eğitim politikalarının temel bileşenlerinden biri hâline gelmiş, öğretim programlarının bu yeterlikleri hangi düzeyde, hangi boyutlarda ve hangi pedagojik bağlamlarda içerdiği önemli bir araştırma konusu olmuştur. Türkiye'de 2024 yılı itibarıyla uygulamaya alınan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM), beceri temelli ve bütüncül bir eğitim anlayışı doğrultusunda dijital okuryazarlığı dersler arası bir bileşen olarak konumlandırmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından geliştirilen ve uluslararası düzeyde yaygın kabul gören DigComp 2.2 çerçevesi, dijital yeterliği bilgi ve veri okuryazarlığı, iletişim ve iş birliği, dijital içerik geliştirme, güvenlik ve problem çözme olmak üzere açık ve ayrıntılı alt boyutlar üzerinden tanımlamaktadır. Bu nedenle TYMM'de yer alan dijital unsurların DigComp 2.2 temelinde incelenmesi, programdaki dijital yeterliklerin hangi alanlarda yoğunlaştığını, hangi boyutlarda örtük kaldığını ve hangi yönlerden geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğunu daha analitik, sistematik ve karşılaştırılabilir biçimde ortaya koyma imkânı sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, TYMM Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan dijital unsurları DigComp 2.2 çerçevesi doğrultusunda incelemek ve dijital yeterliklerin hangi bağlamlarda, hangi yoğunlukta ve hangi program bileşenleri içinde yer aldığını belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Analiz sürecinde TYMM Sosyal Bilgiler öğretim programının öğrenme yaşantıları, değerler, farklılaştırma boyutları incelenmiş, ilgili ifadeler sınıf düzeyi, temalar ve öğrenme çıktıları temelinde kodlanarak DigComp 2.2 alanları ve alt yeterlikleri ile eşleştirilmiştir. Araştırma bulguları, öğretim programında dijital yeterliklerin programın tüm bileşenlerine dengeli biçimde dağılmadığını göstermektedir. En belirgin örüntü, bilgi ve veri okuryazarlığı alanında ortaya çıkmıştır. Programda öğrencilerin dijital kaynaklara erişmesine, bu kaynakları incelemesine, karşılaştırmasına, doğruluğunu sorgulamasına ve bunlardan anlam üretmesine yönelik kazanım ve etkinliklerin belirgin olduğu görülmüştür. Bu durum, özellikle DigComp'in 1.1 arama, tarama ve filtreleme ile 1.2 veri, bilgi ve dijital içeriği değerlendirme alt boyutlarının programda güçlü biçimde temsil edildiğini göstermektedir. Güvenlik boyutunun ise kişisel verilerin korunması, mahremiyet, siber zorbalıkla baş etme ve güvenilir bilgiye ulaşma bağlamlarında öne çıktığı saptanmıştır. Bu yönüyle programın, dijital ortamda sorumlu ve bilinçli birey yetiştirme hedefini belirli temalar üzerinden görünür kıldığı söylenebilir. Bulguların dikkat çekici bir diğer yönü, zenginleştirme etkinliklerinde dijital içerik geliştirme boyutunun belirginleşmesidir. Dijital poster, dijital öykü, blog yazısı, dijital pano, kısa video, çizgi roman, infografik ve etkileşimli harita gibi ürünlere dayalı etkinlikler, programda dijital üretim boyutunun önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Bununla birlikte bu üretim odaklı yapı, TYMM'nin kendi dijital okuryazarlık sınıflandırmasında daha sınırlı ve örtük biçimde görünmektedir. Benzer biçimde dijital vatandaşlık, dijital kamu hizmetleri, sosyal medyanın toplumsal etkileri ve çevrim içi katılım gibi unsurlar programda yer almaktadır. Ancak DigComp 2.2 çerçevesiyle daha açık biçimde tanımlanabilmektedir. Buna karşın telif ve lisans bilgisi, sistematik çevrim içi iş birliği, dijital problem çözme ve programlama gibi alt yeterliklerin program genelinde daha sınırlı temsil edildiği belirlenmiştir. Sonuç olarak bu çalışma, DigComp 2.2 çerçevesi ile TYMM'de örtük kalan dijital yeterlik alanlarını görünür kılarak programın güçlü yönlerini ve geliştirilmesi gereken boyutlarını daha açık biçimde değerlendirmeye olanak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, sosyal bilgiler,, dijital yeterlik, DigComp 2.2, doküman analizi*

The Maarif Model Social Studies Curriculum: An Examination of the Elements of Values, Differentiation, and Learning Experiences within the Framework of DigComp 2.2

Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Trabzon University, demircioglu@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student Feyzanur TUNA, Trabzon University, feyzanurtuna88@gmail.com

Dr. Merve AYDIN, Trabzon University, merveaydin@trabzon.edu.tr

TYMM, implemented in Turkey as of 2024, positions digital literacy as an interdisciplinary component in line with a skills-based and holistic education approach. The DigComp 2.2 framework, developed by the European Commission and widely accepted internationally, defines digital competence through clear and detailed sub-dimensions including information and data literacy, communication and collaboration, digital content development, security, and problem-solving. Therefore, examining the digital elements in the TYMM based on DigComp 2.2 provides a more analytical, systematic, and comparable way to reveal in which areas the digital competencies in the program are concentrated, in which dimensions they remain latent, and in which aspects they need to be improved. The aim of this study is to examine the digital elements in the TYMM Social Studies Curriculum in line with the DigComp 2.2 framework and to determine in which contexts, at what intensity, and within which program components digital competencies are included. The document analysis method, one of the qualitative research designs, was used in the research. In the analysis process, the learning experiences, values, and differentiation dimensions of the TYMM Social Studies curriculum were examined, and the relevant statements were coded based on class level, themes, and learning outcomes and matched with DigComp 2.2 areas and sub-competencies. The research findings show that digital competencies are not distributed evenly across all components of the curriculum. The most prominent pattern emerged in the area of information and data literacy. The program clearly demonstrates learning outcomes and activities that enable students to access, examine, compare, and question the accuracy of digital resources, and to derive meaning from them. This indicates that the sub-dimensions 1.1 (searching, browsing, and filtering) and 1.2 (evaluating data, information, and digital content) of the DigComp questionnaire are strongly represented in the program. The security dimension was found to be prominent in the contexts of personal data protection, privacy, coping with cyberbullying, and accessing reliable information. In this respect, it can be said that the program makes its goal of raising responsible and conscious individuals in the digital environment visible through specific themes. Another noteworthy aspect of the findings is the prominence of the digital content development dimension in enrichment activities. Activities based on products such as digital posters, digital stories, blog posts, digital boards, short videos, comics, infographics, and interactive maps show that the digital production dimension holds an important place in the program. However, this production-oriented structure appears more limited and implicit in TYMM's own digital literacy classification. Similarly, elements such as digital citizenship, the societal impact of social media, and online participation are included in the program. However, they can be defined more clearly within the DigComp 2.2 framework. In contrast, it has been determined that sub-competencies such as copyright and licensing knowledge, online collaboration, digital problem-solving, and programming are more limitedly represented throughout the program. Consequently, study, by making visible the digital competency areas that remain implicit in the TYMM program within the DigComp 2.2 framework, allows for a clearer evaluation of the program's strengths and areas for improvement.

Keywords: *The Turkish Century Education Model, social studies, digital literacy, digital competence, DigComp 2.2, document analysis.*

26.Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Sürecinde Sınırlılıklardan Yalnızlaşmaya: Öğretmen ve Veli Görüşleri

Lisansüstü Öğrencisi Merve YÜKSEL, Beyaz Bulut Destek Eğitim Merkezi, merve_yuksel25@erdogan.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi Şuheda ÇİFTÇİ, Milli Eğitim Akademisi, suheda_ciftci25@erdogan.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Serkan YAZICI, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, mserkan.yazıcı@erdogan.edu.tr

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP), özel gereksinimli öğrencilerin eğitiminde temel unsurlardan biri olup yasal olarak hazırlanması zorunludur. Bununla birlikte, BEP'in amacına ulaşabilmesi yalnızca hazırlanmasına değil, aynı zamanda nitelikli biçimde planlanmasına ve etkili şekilde uygulanmasına bağlıdır. Bu gereklilik tüm eğitim kademeleri için önem taşımakla birlikte, özellikle ilkokul düzeyindeki öğrenciler açısından daha kritik bir rol üstlenmektedir. Fakat alan yazında BEP'in sağladığı yararların yanı sıra çeşitli sınırlılıklarının da bulunduğu vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, söz konusu sınırlılıkların daha derinlemesine anlaşılabilmesine katkı sağlamak amacıyla bu araştırma, BEP hazırlama ve uygulama sürecinin temel paydaşları olan öğretmenler ve velilerin görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, aynı şehir merkezinde görev yapan ve sınıfında özel gereksinimli öğrenci bulunan 10 sınıf öğretmeni ile özel gereksinimli çocuğa sahip 10 velinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni benimsenmiştir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmış ve betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, BEP sürecindeki temel sınırlılığın öğretmenlerin ve velilerin BEP'e yönelik bilgi ve eğitim yetersizliği olduğunu göstermektedir. Buna paralel olarak, hem öğretmenlerin hem de velilerin kendilerini çoğunlukla yetersiz hissettikleri ve süreci bireysel çabalarıyla yürütmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, katılımcılar erişilebilir uzman desteğinin bulunmaması, BEP geliştirme sürecinin kısa sürede tamamlanmasının beklenmesi, destek eğitim hizmetlerinin sınırlılığı, okul-veli iş birliğinin yetersizliği, okul yönetimi desteğinin sınırlı kalması, rehberlik ve araştırma merkezlerinin süreçte yeterince aktif rol almaması ve öğrencilerin doğru şekilde yönlendirilmemesi gibi diğer önemli sorunlara da dikkat çekmişlerdir. Öte yandan, bu sınırlılıkların aşılmasına yönelik olarak katılımcılar; BEP'in öğrenciye özgü hazırlanması, öğretmen eğitimlerinin geliştirilmesi, öğrencilerin kapsamlı biçimde değerlendirilmesi, anlık ve ulaşılabilir uzman desteğinin sağlanması, okulların ve rehberlik servislerinin daha aktif rol üstlenmesi, kurumlar arası iş birliğinin güçlendirilmesi, rehberlik ve araştırma merkezlerinin daha etkin çalışması, farkındalık çalışmalarının artırılması ve gerçekçi beklentilerin oluşturulması gibi çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Tüm bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, BEP'in önemine rağmen öğretmenler ve velilerin süreçte ciddi sınırlılıklarla karşı karşıya kaldıkları ve özellikle mesleki ve duygusal izolasyon (yalnızlaşma) deneyimledikleri görülmektedir. Çünkü bu sınırlılıkları ifade etme süreçlerinde sıklıkla bireysel çabaladıklarını ve yalnızlaştıklarını vurgulamaktadırlar. Nitekim bu durum yalnızca eğitim sürecini değil, aynı zamanda bireylerin mesleki tükenmişlik ve iyi oluş düzeyleri gibi bireysel ve mesleki yaşantılarını da olumsuz etkileyebilecek bir risk faktörü olarak değerlendirilmektedir. Sonuç olarak, katılımcıların süreçte yalnızlaşmasının önemli bir problem olduğu görülmektedir. Bu durum, farklı kurum ve paydaşlarla iş birliği beklentilerinin yüksek olmasına yol açmaktadır. Bu doğrultuda, politika yapıcıların BEP sürecinde öğretmen ve velilere yönelik eğitim olanaklarını artırmaları gerekmektedir. Bunun yanı sıra, paydaşların yalnızlaşmasını önleyecek iş birliği mekanizmalarının geliştirilmesi ve sürecin sistematik biçimde izlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, kaynaştırma eğitimi, öğretmen, veli*

From Limitations to Isolation in the Individualized Education Program Process: Teachers' and Parents' Perspectives

Postgraduate Student Merve YÜKSEL, Beyaz Bulut Support Training Center, merve_yuksel25@erdogan.edu.tr

Postgraduate Student Şuheda ÇİFTÇİ, National Education Academy, suheda_ciftci25@erdogan.edu.tr

Ass. Prof. Dr. Mahmut Serkan YAZICI, Recep Tayyip Erdoğan University, mserkan.yazıcı@erdogan.edu.tr

The Individualized Education Program (IEP) is a fundamental and legally required component in the education of students with special needs. However, its effectiveness depends not only on its preparation but also on the quality of its planning and implementation, which is particularly critical at the elementary level. Although the literature highlights its benefits, it also points to several limitations. Therefore, this study aims to provide a deeper understanding of these limitations by examining the perspectives of teachers and parents as key stakeholders in the IEP process. The study was conducted with 10 primary school teachers who have students with special needs in their classrooms and 10 parents of children with special needs from the same city center in Türkiye, using a qualitative phenomenological design. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using descriptive analysis. The findings reveal that the main limitation in the IEP process is the lack of knowledge and training among both teachers and parents, and that both groups often feel inadequate and attempt to manage the process through individual efforts. Participants also identified several additional challenges, including limited access to expert support, time constraints in IEP development, insufficient support education services, weak school–parent collaboration, limited support from school administration, the passive role of guidance and research centers, and inappropriate student placement practices. To address these issues, participants suggested preparing individualized IEPs, improving teacher training, conducting comprehensive student assessments, providing timely and accessible expert support, increasing the active involvement of schools and counseling services, strengthening inter-institutional collaboration, enhancing the effectiveness of guidance and research centers, raising awareness, and establishing realistic expectations. Overall, despite the importance of IEPs, both teachers and parents experience significant limitations and report feelings of professional and emotional isolation, as they often rely on individual efforts while navigating the process; this situation may negatively affect not only the educational process but also their professional well-being and levels of burnout. Consequently, participant isolation emerges as a critical issue, highlighting the need for stronger collaboration among stakeholders, increased training opportunities for teachers and parents, the development of collaborative support mechanisms, and systematic monitoring of the IEP process.

Keywords: *Individualized Education Program, inclusive education, teacher, parent*

27.Ortaöğretim Biyoloji Ders Kitaplarında Bilim Tarihinin Yeri

Prof. Dr. Mustafa ÜREY, Trabzon Üniversitesi, mustafaurey@trabzon.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi Deniz ÖZDEMİR, Trabzon Üniversitesi, denniss_61@hotmail.com

Fen bilimleri, her ne kadar kavramsal ağırlıklı bir alan olsa da güncel yaşama yönelik bağlamsal yönü güçlü bir öğrenme alanıdır. Fen bilimlerinin güncel yaşam bağlamlarını güçlendirmek kavramsal anlamlandırma ile birlikte ilgili alana yönelik tutum ve becerilerin de gelişimine katkı sağlamaktadır. Ders kitapları aracılığıyla bu durumu sağlamak mümkündür. Ders kitaplarında güncel yaşam bağlamını güçlü bir şekilde ortaya koyan çok sayıda rehber materyale rastlanmaktadır. Bu rehber materyallerden biri de biyografi ve film şeritleridir. Biyografi ve film şeritleri aracılığıyla özellikle bilim tarihine yönelik kazanımlar hedef alınmaktadır. Film şeridi ve biyografi dışında bilim tarihine yönelik hikâye ve senaryolara da rastlanmaktadır. Bu materyaller, öğrencilerin bilime yönelik tutumlarını ve anlayışlarını geliştirmekle birlikte kavramsal boyutta hedef alınan bilgilerin kazanımını da kolaylaştırmaktadır. Bu noktadan hareketle, ders kitaplarında bilim tarihine yönelik etkinliklere hangi nicelik ve niteliklerde yer verildiği önem kazanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, ortaöğretim biyoloji ders kitaplarında yer alan bilim tarihine yönelik etkinlikleri belirlemek ve öğretmen görüşleri çerçevesinde bu etkinliklerin içeriğini değerlendirmektir. Bu kapsamda doküman incelemesi ile birlikte betimsel tarama modeli birlikte kullanılmıştır. Doküman incelemesi ile biyoloji ders kitaplarında (9-12. sınıflar) yer alan bilim tarihine yönelik rehber materyaller belirlenmeye çalışılırken, betimsel tarama modeli aracılığıyla bu materyallerin özellikleri öğretmen görüşleri çerçevesinde değerlendirilecektir. Bu çalışmanın örneklemini Trabzon ili genelinde ortaöğretim kurumlarında görev alan biyoloji öğretmenleri (n=48) oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, Wang ve Marsh (2002) tarafından geliştirilen ve Yıldız (2013) tarafından Türkçeye çevrilen ölçek kullanılmıştır. Doküman analizinden elde edilen bulgularda, daha çok 9. sınıf düzeyinde olmak üzere tüm sınıf düzeylerinde bilim tarihine yönelik etkinliklere yer verildiği tespit edilmiştir. Ortaöğretim biyoloji ders kitaplarında yer alan bilim tarihi içeriklerinin film şeridi, biyografi, hikâye ve senaryolardan oluştuğu; kavramsal ve bağlamsal anlayış boyutundaki etkinliklerin iyi düzeyde olduğu görülürken, prosedürel anlayış boyutundaki etkinliklerin zayıf düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Ortaöğretim, biyoloji ders kitapları, bilim tarihi*

The Role of The History of Science in High School Biology Textbooks

Prof. Dr. Mustafa ÜREY, Trabzon University, mustafaurey@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student Deniz ÖZDEMİR, Trabzon University, denniss_61@hotmail.com

Although the natural sciences are a conceptually orientedfield, they are also a learning domain with a strong contextualfocus on real-life applications. Strengthening the real-life contexts of the natural sciences contributes not only toconceptual understanding but also to the development of attitudes and skills related to the field. It is possible to achievethis through textbooks. Numerous instructional materials thateffectively highlight real-life contexts can be found in textbooks. One such instructional material is biographies andfilm clips. Biographies and film clips are used specifically totarget learning outcomes related to the history of science. Inaddition to film clips and biographies, stories and scenariosrelated to the history of science are also found. Thesematerials not only help develop students' attitudes andunderstanding of science but also facilitate the acquisition of the targeted conceptual knowledge. From this perspective, theextent and nature of activities related to the history of scienceincluded in textbooks become significant.

The purpose of this study is to identify activities related to thehistory of science in secondary school biology textbooks andto evaluate the content of these activities in light of teachers' perspectives. To this end, a document analysis was conductedin conjunction with a descriptive survey model. Whiledocument analysis was used to identify science history-relatedinstructional materials in biology textbooks (grades 9–12), thedescriptive survey model was employed to evaluate thecharacteristics of these materials within the framework of teachers' perspectives. The sample for this study consists of biology teachers (n=48) working in secondary schools acrossTrabzon Province. The scale developed by Wnang and Marsh(2002) and translated into Turkish by Yıldız (2013) was usedas the data collection tool. Findings from the documentanalysis revealed that activities related to the history of science were included in all grade levels, particularly at the9th-grade level. It was observed that the history of sciencecontent in secondary school biology textbooks consists of film strips, biographies, stories, and scenarios; while activitiesrelated to conceptual and contextual understanding were foundto be at a good level, those related to procedural understandingwere found to be at a weak level.

Keywords: *Secondary education, biology textbooks, history of science*

28.Sınıf Öğretmeni Adaylarının "Yapay Zekâ" Kavramına İlişkin Kaygı, Tutum, Etik Farkındalık ve Sorumluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Arş. Gör. Zehra Nur KOYNOĞLU, Trabzon Üniversitesi, zehranurkoynoglu@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Taner ALTUN, Trabzon Üniversitesi, taltun@trabzon.edu.tr

Son yıllarda yapay zekâ teknolojilerinin hızla gelişmesi ve eğitim ortamlarına entegrasyonu, öğretmen adaylarının bu alana yönelik algı ve yaklaşımlarını önemli bir araştırma konusu hâline getirmiştir. Özellikle sınıf öğretmeni adayları, erken yaş gruplarının eğitiminde kritik bir rol üstlendiklerinden, yapay zekâya ilişkin kaygı düzeyleri, tutumları, etik farkındalıkları ve sorumluluk algıları, eğitim süreçlerinin niteliğini doğrudan etkileyebilecek unsurlar arasında yer almaktadır. Bu bağlamda, öğretmen adaylarının yapay zekâya yönelik duygu ve düşüncelerinin yalnızca teknolojik yeterlikler açısından değil, aynı zamanda etik ve pedagojik boyutlarıyla da ele alınması gerekmektedir. Nitekim yapay zekânın eğitimde kullanımı; veri gizliliği, eşitlik, karar verme süreçleri ve öğretmen rolünün dönüşümü gibi pek çok kritik tartışmayı beraberinde getirmektedir. Bu çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının yapay zekâ kavramına ilişkin kaygı, tutum, etik farkındalık ve sorumluluk düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmakta; böylece eğitimde yapay zekâ kullanımına yönelik daha bilinçli ve dengeli yaklaşımların geliştirilmesine katkı sağlanması hedeflenmektedir. Nicel araştırma yaklaşımı ile tasarlanan bu çalışmada geçerliliği ve güvenirliği kanıtlanmış "Üretken Yapay Zekâ Etik Farkındalık ve Sorumluluk Ölçeği" , "Yapay Zekâ Kaygı Ölçeği" ve "Üretken Yapay Zekâ Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada sınıf düzeyi, cinsiyet, yapay zekâ eğitimi alma durumları gibi değişkenler arasında fark olup olmadığı da incelenmiştir. Araştırmanın örneklemi Trabzon Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında öğrenim gören 150 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma kapsamında ölçek online (çevrimiçi) şekilde katılımcılara ulaştırılmıştır. Elde edilen veriler SPSS25 programında analiz edilmiştir. Analiz sürecinde bağımsız t testi, tek yönlü ANOVA testlerinden yararlanılmıştır. Çalışmadan elde edilen ön bulgulara göre sınıf öğretmeni adaylarının üretken yapay zekaya karşı veri toplama, paylaşma, koruma vb. durumlarda güvensiz oldukları fakat eğitim için kullanma hususunda gerekli gördükleri sonucuna varılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının yapay zekâ ürünlerini (robot vs.) ürkütücü, göz korkutucu buldukları saptanmıştır. Yapay zekâ teknolojilerine güven konusunda çekindikleri tespit edilmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının üretken yapay zekâ uygulamalarının öğretim amaçlı kullanımının kendileri için faydalı olduğu, ayrıca bu kullanımı heyecanlı buldukları ve başkalarına da önerebilecekleri saptanmıştır. Araştırmanın sonunda sınıf öğretmeni adaylarının yapay zekaya karşı olan kaygılarını azaltmak, tutumlarını dengelemek adına bu konuda onların daha fazla bilinçlendirilmesi gerektiği, ayrıca lisans programlarına bu konuya ilişkin ders eklenebileceği önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ, etik, farkındalık, kaygı, tutum, sorumluluk, sınıf öğretmeni adayı*

Examination of the Relationships Among Preservice Elementary Teachers' Anxiety, Attitudes, Ethical Awareness, and Sense of Responsibility Regarding the Concept of "Artificial Intelligence"

Research Assistant Zehra Nur KOYNOĞLU, Trabzon University, zehranurkoynoglu@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Taner ALTUN, Trabzon University, taltun@trabzon.edu.tr

The rapid development of artificial intelligence (AI) technologies and their integration into educational settings in recent years has made prospective teachers' perceptions and attitudes toward this field a significant area of research. In particular, since elementary teacher candidates play a critical role in the education of young children, their levels of anxiety regarding AI, their attitudes, ethical awareness, and sense of responsibility are among the factors that can directly influence the quality of educational processes. In this context, pre-service teachers' feelings and thoughts regarding artificial intelligence must be addressed not only in terms of technological competencies but also in terms of their ethical and pedagogical dimensions. Indeed, the use of artificial intelligence in education brings with it many critical debates, such as data privacy, equity, decision-making processes, and the transformation of the teacher's role. This study aims to examine the relationships among pre-service elementary teachers' anxiety, attitudes, ethical awareness, and levels of responsibility regarding the concept of artificial intelligence; thereby, it seeks to contribute to the development of more conscious and balanced approaches toward the use of artificial intelligence in education. In this study, designed using a quantitative research approach, the "Generative AI Ethical Awareness and Responsibility Scale," the "AI Anxiety Scale," and the "Generative AI Attitude Scale"—all of which have proven validity and reliability—were used. The study also examined whether there were differences among variables such as grade level, gender, and whether participants had received AI education. The study sample consisted of 150 students enrolled in the Elementary Education Department at Trabzon University. The scales were administered to participants online. The data obtained were analyzed using SPSS 25. During the analysis process, independent t-tests and one-way ANOVA tests were utilized. According to the preliminary findings of the study, it was concluded that elementary teacher candidates feel insecure regarding data collection, sharing, and protection in relation to generative artificial intelligence, yet they consider its use for educational purposes necessary. It was determined that elementary teacher candidates find artificial intelligence products (such as robots) intimidating and frightening. It has been observed that they are hesitant to trust artificial intelligence technologies. It was found that prospective elementary school teachers believe the use of generative AI applications for instructional purposes is beneficial for them, that they find this use exciting, and that they would recommend it to others. At the conclusion of the study, it was recommended that prospective elementary school teachers be further educated on this topic to reduce their anxiety regarding artificial intelligence and balance their attitudes, and that courses related to this subject be added to undergraduate programs.

Keywords: *Artificial intelligence, ethics, awareness, anxiety, attitude, responsibility, prospective elementary school teacher*

29.Etkinlik Temelli Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Akademik Çalışmaların Değerlendirilmesi: Bir Doküman İncelemesi

Prof. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi, ebrudemircioglu@trabzon.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi Adem SAKA, Trabzon Üniversitesi, sadem7240@gmail.com

Bu çalışmanın amacı, 2020–2026 yılları arasında ülkemizde yayımlanan etkinlik temelli sosyal bilgiler öğretimine yönelik lisansüstü tezleri sistematik olarak inceleyerek, alandaki araştırma eğilimlerini bütüncül bir çerçevede ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan ve etkinlik temelli sosyal bilgiler öğretimini konu edinen toplam 28 lisansüstü yüksek lisans ve doktora tezi araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Elde edilen veriler, içerik analizi yaklaşımı doğrultusunda çözümlenmiş; belirlenen tema ve kategoriler çerçevesinde kodlama işlemi gerçekleştirilmiştir. Verilerin daha anlaşılır ve açık bir biçimde sunulabilmesi amacıyla frekans ve yüzde değerleri hesaplanarak sayısallaştırılmıştır. Bu kapsamda, etkinlik temelli sosyal bilgiler öğretimine yönelik lisansüstü tezler amaçları doğrultusunda incelenmiş; tezler, teknolojik tabanlı etkinlikler, yaratıcı alternatif öğrenme stratejileri, öğretmen görüşlerine dayalı çalışmalar ve anlatı temelli etkinlikler olmak üzere dört ana tema altında analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgular, Türkiye'de etkinlik temelli sosyal bilgiler öğretimine yönelik lisansüstü çalışmaların özellikle son yıllarda artış gösterdiğini ortaya koymuştur. Çalışmaların büyük bir kısmının teknolojik tabanlı etkinlikler ile yaratıcı alternatif öğrenme stratejilerine odaklandığı belirlenmiştir. Bu kapsamda dijital hikâye anlatımı, artırılmış ve sanal gerçeklik uygulamaları, dijital oyunlaştırma, sanal müze etkinlikleri, eğitsel oyunlar, STEM uygulamaları ve okul dışı öğrenme gibi farklı yaklaşımların ele alındığı görülmüştür.

Yöntemsel açıdan incelendiğinde, tezlerde ağırlıklı olarak karma yöntem ve nicel deneysel desenlerin tercih edildiği; nitel çalışmaların ise daha sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. Veri toplama araçları olarak en sık anketler, başarı testleri ve yarı yapılandırılmış görüşme formlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Araştırmalarda örneklem gruplarının çoğunlukla ilkokul ve ortaokul öğrencilerinden oluştuğu, örneklem büyüklüklerinin ise genellikle küçük ve orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, etkinlik temelli sosyal bilgiler öğretimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların giderek çeşitlendiği, özellikle teknoloji entegrasyonunun ön plana çıktığı ve araştırmalarda deneysel ile karma yöntemlerin yaygın olarak tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Etkinlik temelli öğrenme, sosyal bilgiler öğretimi, lisansüstü tezler, doküman incelemesi*

Evaluation of Academic Studies on Activity-Based Social Studies Teaching: A Document Analysis

Prof. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU, Trabzon University, ebrudemircioglu@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student Adem SAKA, Trabzon University, sadem7240@gmail.com

The aim of this study is to systematically examine postgraduate theses on activity-based social studies teaching published in Türkiye between 2020 and 2026, and to present the research trends in the field within a holistic framework. In this context, a total of 28 postgraduate theses (master's and doctoral) available in the Council of Higher Education (YÖK) National Thesis Center database and focusing on activity-based social studies teaching were included in the study.

The research was conducted using the document analysis method, one of the qualitative research designs. The obtained data were analyzed through content analysis, and coding was carried out in line with the identified themes and categories. In order to present the data in a clearer and more understandable way, frequency and percentage values were calculated and quantified. Within this scope, the thematic distribution of the postgraduate theses on activity-based social studies teaching was examined based on their purposes; the theses were classified and analyzed under four main themes: technology-based activities, creative alternative learning strategies, studies based on teachers' views, and narrative-based activities.

The findings revealed that postgraduate studies on activity-based social studies teaching in Türkiye have increased particularly in recent years. It was determined that a large proportion of the studies focused on technology-based activities and creative alternative learning strategies. In this regard, various approaches such as digital storytelling, augmented and virtual reality applications, digital gamification, virtual museum activities, educational games, STEM practices, and out-of-school learning were addressed.

From a methodological perspective, it was found that mixed methods and quantitative experimental designs were predominantly preferred in the theses, while qualitative studies were relatively limited in number. Surveys, achievement tests, and semi-structured interview forms were the most frequently used data collection tools. The sample groups in the studies mostly consisted of primary and middle school students, and the sample sizes were generally small to medium.

Overall, it was concluded that postgraduate studies in the field of activity-based social studies teaching have increasingly diversified, with a particular emphasis on technology integration, and that experimental and mixed methods are widely preferred in research.

Keywords: *Activity-based learning, social studies teaching, postgraduate theses, document analysis*

30.Ortaöğretim Matematik Eğitiminde Stratejik Eğitim Müdahalelerinin Matematik Yapabilme Kapasitesi Üzerindeki Rolünün İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Tuğba TUĞ, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, tugbatug@yyu.edu.tr

Matematiksel düşünme, yalnızca işlem odaklı bir beceri değil; veriler arasındaki örüntüleri tanıma, soyut düşünebilme ve mantıksal bir çerçevede çıkarımda bulunma sürecidir. Matematik yapabilme kapasitesi ise bu düşünme biçiminin eyleme dökülmüş halidir ve bireyin karşılaştığı karmaşık problemleri sistematik bir yaklaşımla analiz edebilmesini gerektirir.

Bu çalışma, 9. sınıf öğrencilerine yönelik uygulanan 20 haftalık matematik eğitim programının, öğrencilerin matematik başarıları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, eğitim alan deney grubu ile 9. Sınıf ders müfredatına normal devam eden kontrol grubu arasındaki gelişimsel farklar istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Kontrol grubu ders müfredatına devam ederken deney grubu öğrencileri okul dersleri dışında 20 hafta süre ile hafta sonları 8 saatlik matematik olimpiyat sınavı konularını kapsayan ileri düzey matematik eğitimi almıştır. Öğrencilere sunulan bu eğitimle matematiksel düşünebilmeleri, muhakeme gücünü geliştirerek analiz yapabilmeleri, matematiksel model oluşturabilen ve bilimsel düşünebilen bireyler olmaları hedeflenmiştir. Eğitimin çıktısı olarak uygulanan ve 40 sorudan oluşan matematik testi ile de öğrencilerin netleri karşılaştırılmıştır.

Çalışmanın başlangıcında yapılan matematik testi; deney grubu 130, örneklem grubu 131 olmak üzere toplam 261 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulama öncesi 9. Sınıf matematik dersi müfredatı konularını kapsayan aynı başarı testi ön-test ve son-test olarak her iki gruba da uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS Programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz öncesi yapılan normallik ve homojenlik testleri, grupların normal dağılım sergilediğini ve çalışmaya eşit şartlarda başladıklarını ortaya koymuştur. Çalışmada, "Ön Test, Son Test, Kontrol Gruplu Yarı Deneysel Desen" kullanılmıştır. Verilerin analizi için hem Kovaryans Analizi (ANCOVA) hem de Karma Desenli ANOVA (Mixed ANOVA) tekniklerinden yararlanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda, elde edilen tüm bulgular, 20 haftalık destekleyici matematik eğitiminin öğrencilerin akademik başarılarını artırmada istatistiksel olarak anlamlı ve olumlu bir fark yarattığını göstermiştir. Ön test puanları kontrol altına alındığında, deney grubunun kovaryans analizi sonucu son test ortalaması (= 29,37), kontrol grubunun ortalamasından (= 28,19) daha yüksek bulunmuştur. Güven aralıkları incelendiğinde, iki grubun tahmin aralıklarının çakışmadığı görülmüştür. Bu bulgu, 20 haftalık matematik eğitiminin, öğrencilerin başlangıç seviyelerinden bağımsız olarak matematik netleri üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak güvenilir bir etki yarattığını doğrulamaktadır. Eğitim sonunda deney grubunun net sayılarında 1,48 netlik bir artış oluşurken, kontrol grubundaki artış 0,29 net olmuştur. Deney grubunun gelişimi kontrol grubuna göre anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Grupların başlangıç seviyeleri benzer olmasına rağmen, süreç sonunda deney grubu lehine oluşan fark, uygulanan programın öğretimsel etkililiğini bilimsel olarak kanıtlamıştır.

Anahtar Kelimeler: *Matematik başarısı, matematiksel düşünme, matematik olimpiyatı, kovaryans analizi*

Investigating The Role of Strategic Educational Interventions on Mathematics Performance Capacity in Secondary Education

Ass. Prof. Dr. Tuğba TUĞ, Van Yüzüncü Yıl University, tugbatug@yyu.edu.tr

Mathematical thinking is not merely a process focused on operations; it is a process of recognizing patterns among data, engaging in abstract thinking, and making inferences within a logical framework. Mathematics performance capacity, on the other hand, is the enacted form of this mode of thinking, requiring individuals to analyze complex problems through a systematic approach.

This study was conducted to examine the impact of a 20-week mathematics education program designed for 9th-grade students on their academic achievement in mathematics. The developmental differences between the experimental group, which received the intervention, and the control group, which followed the standard 9th-grade curriculum, were statistically analyzed. While the control group continued with the regular school curriculum, the experimental group received 20 weeks of advanced mathematics training on weekends (8 hours per week), covering topics from mathematics olympiad examinations. This training aimed to foster mathematical thinking, enhance reasoning and analytical skills, and develop individuals capable of mathematical modeling and scientific thinking. As an outcome of the training, student performance was compared using a 40-item mathematics test.

At the beginning of the study, the mathematics test was administered to a total of 261 students, consisting of 130 in the experimental group and 131 in the control group. The same achievement test, covering 9th-grade mathematics curriculum topics, was applied to both groups as a pre-test and post-test. The collected data were analyzed using the SPSS software. Normality and homogeneity tests conducted prior to analysis revealed that the groups exhibited a normal distribution and started the study under equivalent conditions. A "Pre-test, Post-test, Control Group Quasi-Experimental Design" was employed. Both Analysis of Covariance (ANCOVA) and Mixed-Design ANOVA techniques were utilized for data analysis.

The results of the analyses indicated that all findings demonstrated a statistically significant and positive difference in enhancing students' academic achievement through the 20-week supplementary mathematics education. When pre-test scores were controlled, the results of the covariance analysis showed that the post-test mean of the experimental group (= 29.37) was higher than that of the control group (= 28.19). Examination of the confidence intervals revealed that the estimated intervals for the two groups did not overlap. This finding confirms that the 20-week mathematics education created a positive and statistically reliable impact on mathematics scores, independent of the students' initial levels. At the end of the intervention, the experimental group showed an increase of 1.48 points in their net scores, whereas the increase in the control group remained at 0.29 points. The progress of the experimental group was significantly higher than that of the control group. Although the initial levels of the groups were similar, the difference emerging in favor of the experimental group at the end of the process scientifically validates the instructional effectiveness of the implemented program.

Keywords: *Mathematics achievement, mathematical thinking, mathematics olympiad, analysis of covariance*

31.TYT ve AYT Sınavlarında Matematik Başarısının Yıl ve Cinsiyet Değişkenleri Açısından İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Tuğba TUĞ, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, tugbatug@yyu.edu.tr

TYT ve AYT oturumlarındaki matematik testleri, ölçme ve değerlendirme ilkeleri açısından farklı bilişsel basamakları hedefleyen tamamlayıcı sınavlardır. Temel Yeterlilik Testi (TYT) matematik soruları, ağırlıklı olarak adayların temel kavramları gündelik hayat senaryolarına transfer edebilme, muhakeme yürütme ve operasyonel hızı yönetme becerilerini "sayısal okuryazarlık" çerçevesinde test etmektedir. Buna karşın Alan Yeterlilik Testleri (AYT) kapsamındaki matematik soruları, Bloom taksonomisinin üst düzey basamaklarına odaklanarak; ileri düzey müfredat birikimini, soyutlama kabiliyetini ve karmaşık algoritmik çözümleme yetisini ölçmeyi amaçlamaktadır.

Bu çalışmada, bir ortaöğretim kurumunda öğrenim gören 413 öğrencinin 2023-2025 yılları arasında son üç yıla ait TYT ve AYT matematik netlerinin; cinsiyet ve yıl değişkenleri açısından istatistiksel olarak analiz edilmesi amaçlamıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, Bağımsız Örneklem T-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Korelasyon ve Regresyon Analizleri kullanılarak Matematik testlerinin değişkenler üzerindeki farklılığı ve değişimi incelenmiştir.

Çalışma grubunun %46,5'ini kız, %53,5'ini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Genel ortalamalar incelendiğinde, öğrencilerin TYT matematik ortalamasının (28,61), AYT matematik ortalamasından (25,47) daha yüksek olduğu saptanmıştır. Her iki test grubunda da puanların negatif çarpıklık sergilemesi, öğrenci başarısının genel ortalamanın üzerinde kümelendiğini göstermektedir. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, hem TYT hem de AYT matematik netlerinde yıllar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur ($p< 0,05$). TYT sınavlarında 2024 yılı (31,30 net) diğer yıllara oranla anlamlı derecede en yüksek matematik netinin yapıldığı yıl olurken, AYT sınavlarında TYT'nin aksine 2024 yılı en düşük matematik netinin yapıldığı yıl olmuştur. Bu durum, sınavların kapsam geçerliliği ve zorluk düzeylerinin yıllara göre farklılaştığını göstermektedir. TYT'de standart sapma 7,4 iken, AYT'de 9,69'dur. AYT netleri öğrenciler arasında daha fazla farklılık göstermektedir. Bu durum, AYT'de çok iyi yapanlarla çok düşük yapanlar arasındaki uçurumun, TYT'ye göre daha geniş olduğunu göstermektedir. Bağımsız örneklem t-testi sonuçları, cinsiyetin sınav türüne göre farklı etkiler yarattığını ortaya koymuştur. TYT Matematik netleri incelendiğinde Kız ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmazken ($p = 0,317$) tam tersine AYT Matematik netleri incelendiğinde ise Erkek öğrencilerin (26,58), kız öğrencilere (24,19) oranla anlamlı derecede daha yüksek net yaptığı görülmüştür ($p = 0,011$). Bu bulgu, ileri düzey matematik gerektiren AYT oturumunda erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre odaklanma düzeyinin daha yüksek olduğunu gösterebilmektedir. Korelasyon ve Regresyon Analizleri sonuçlarına göre TYT ve AYT matematik netleri arasında güçlü ve pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır ($r = 0,691; p< 0,01$). TYT ve AYT arasındaki yüksek korelasyon, temel matematik eğitiminin akademik başarıdaki sürdürülebilir rolünü doğrulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *TYT matematik, AYT matematik, t-testi, anova*

Investigation Of Mathematics Achievement in TYT And AYT Exams in Terms of Year and Gender Variables

Ass. Prof. Dr. Tuğba TUĞ, Van Yüzüncü Yıl University, tugbatug@yyu.edu.tr

Mathematics tests in the Basic Proficiency Test (TYT) and Higher Education Institutions Test (AYT) sessions are complementary exams targeting different cognitive levels in terms of measurement and evaluation principles. TYT mathematics questions primarily test candidates' ability to transfer basic concepts into real-life scenarios, their reasoning skills, and their operational speed within the framework of "numerical literacy." In contrast, mathematics questions in AYT focus on the higher-order levels of Bloom's Taxonomy, aiming to measure advanced curriculum knowledge, abstraction skills, and complex algorithmic analytical abilities.

This study aims to statistically analyze the TYT and AYT mathematics scores of 413 students studying in a secondary education institution over the last three years, between 2023 and 2025, in terms of gender and year variables. The relational survey model, one of the quantitative research methods, was used in the study. In the data analysis, descriptive statistics, Independent Samples T-Test, One-Way Analysis of Variance (ANOVA), Correlation, and Regression Analyses were utilized to examine the differences and changes in mathematics tests based on the variables.

The study group consists of 46.5% female and 53.5% male students. When the overall averages are examined, it is determined that the students' TYT mathematics average (28.61) is higher than the AYT mathematics average (25.47). The negative skewness observed in both test groups indicates that student achievement is clustered above the general average. According to the One-Way Analysis of Variance (ANOVA) results, statistically significant differences were found between years in both TYT and AYT mathematics scores ($p < 0.05$). While 2024 (31.30 net) was the year with significantly higher mathematics scores in TYT exams compared to other years, unlike TYT, 2024 was the year with the lowest mathematics scores in AYT exams. This situation indicates that the content validity and difficulty levels of the exams vary by year. While the standard deviation in TYT is 7.4, it is 9.69 in AYT. AYT scores show more variation among students, indicating that the gap between high achievers and low achievers is wider in AYT compared to TYT. Independent samples t-test results revealed that gender creates different effects depending on the type of exam. While no statistically significant difference was found between male and female students in TYT mathematics scores ($p = 0.317$), in contrast, it was observed that male students (26.58) had significantly higher scores than female students (24.19) in AYT mathematics scores ($p = 0.011$). This finding may suggest that male students have higher levels of focus in the AYT session, which requires advanced mathematics. According to the results of Correlation and Regression Analyses, a strong and positive relationship was found between TYT and AYT mathematics scores ($r = 0.691$; $p < 0.01$). The high correlation between TYT and AYT confirms the sustainable role of basic mathematics education in academic success.

Keywords: TYT mathematics, AYT mathematics, t-test, anova

32.Mahmut Kemal Yanbeğ'in Bayburt ve Trabzon Halkevlerindeki Kültürel Faaliyetleri

Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi, demircioglu@trabzon.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi Adem SAKA, Trabzon Üniversitesi, sadem7240@gmail.com

Halkevleri, Mustafa Kemal Atatürk'ün öncülüğünde Cumhuriyet ideolojisinin halka benimsetilmesi, millî bilincin geliştirilmesi ve halk ile aydınlar arasında karşılıklı etkileşimin sağlanması amacıyla kurulmuş önemli kurumlardır. Bu kurumlar, yalnızca bilgi aktaran yapılar olmanın ötesinde, halkın kültürel birikimini dikkate alan ve halktan öğrenmeyi esas alan katılımcı bir eğitim anlayışını benimsemiştir. Bu yönüyle Halkevleri, Cumhuriyet'in kültür ve eğitim politikalarının taşradaki en önemli uygulama alanlarından biri olmuştur.

Bu çalışma, folklorcu Mahmut Kemal Yanbeğ'in Halkevleri bünyesinde 1935 -1947 yılları arasında özellikle Bayburt ve Trabzon Halkevlerinde yürüttüğü kültürel faaliyetleri incelemeyi amaçlamaktadır. Bayburt Halkevi'nde düzenlediği konferanslar, halk edebiyatı derlemeleri, okuma-yazma faaliyetleri ve çeşitli kültürel etkinlikler; yerel kültürün kayıt altına alınmasına ve millî dil bilincinin geliştirilmesine önemli katkılar sağlamıştır. Bunun yanı sıra Bayburt'ta Kurtuluş Bayramı kutlamalarının kurumsallaşmasına öncülük etmesi, onun toplumsal hafızanın oluşumuna yaptığı katkıyı göstermektedir. Trabzon Halkevi'nde yöneticilik yaptığı dönemde ise Yanbeğ'in faaliyetleri daha geniş bir çerçeveye ulaşmıştır. Bu süreçte yerel tarih, folklor ve dil çalışmaları sistemli bir biçimde ele alınmış; tarihî eserlerin tespiti, halk kültürüne yönelik yazılar ve çeşitli kültürel organizasyonlar aracılığıyla bölgesel kültürün görünürlüğü artırılmıştır. Ayrıca tiyatro gösterileri, halk şairleri geceleri ve çeşitli konferanslar gibi etkinlikler, Halkevlerinin çok yönlü kültürel işlevini ortaya koymuştur.

Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tarihsel araştırma yöntemine uygun olarak doküman incelemesi tekniğiyle yapılmıştır. Bu kapsamda arşiv belgeleri, resmi raporlar, Halkevlerine ait yayınlar, dönemin gazete ve dergileri ile Mahmut Kemal Yanbeğ'in eserleri ve yazıları temel veri kaynakları olarak kullanılmıştır. Ayrıca konuya ilişkin akademik çalışmalar, kitaplar ve makaleler de incelenmiştir. Elde edilen veriler, kaynakların güvenilirliği dikkate alınarak seçilmiş ve karşılaştırmalı biçimde analiz edilerek araştırmaya dâhil edilmiştir.

Sonuç olarak, Mahmut Kemal Yanbeğ'in Halkevleri bünyesinde gerçekleştirdiği bu çalışmalar, Türk inkılâbının dil, kültür ve tarih politikalarının yerel düzeydeki somut yansımalarını ortaya koymaktadır. Bu faaliyetler hem yerel kültürel değerlerin korunmasına katkı sağlamış hem de millî kimliğin güçlenmesine hizmet etmiştir. Yanbeğ, bu yönüyle yerel ile ulusal arasında köprü kuran önemli bir kültür insanı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Mahmut Kemal Yanbeğ, halkevleri, Bayburt-Trabzon Halkevi dil, tarih ve edebiyat şubesi, yerel tarih*

Cultural Activities of Mahmut Kemal Yanbeğ in the Bayburt and Trabzon People's Houses

Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Trabzon University, demircioglu@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student Adem SAKA, Trabzon University, sadem7240@gmail.com

People's Houses (Halkevleri) were significant institutions established under the leadership of Mustafa Kemal Atatürk to disseminate the principles of the Republic, promote national consciousness, and foster interaction between intellectuals and the public. These institutions adopted a participatory educational approach that not only transmitted knowledge but also valued and learned from the cultural experiences of the people. In this respect, People's Houses became one of the most important instruments for implementing the cultural and educational policies of the Republic in provincial areas.

This study aims to examine the cultural activities carried out by the folklorist Mahmut Kemal Yanbeğ within the framework of the People's Houses, particularly in Bayburt and Trabzon between 1935 and 1947. The conferences he organized in the Bayburt People's House, his compilations of folk literature, literacy initiatives, and various cultural activities made significant contributions to documenting local culture and fostering national language awareness. Moreover, his role in institutionalizing the Liberation Day celebrations in Bayburt highlights his contribution to the formation of collective memory. During his tenure as an administrator in the Trabzon People's House, Yanbeğ's activities expanded in scope. In this period, studies on local history, folklore, and language were addressed systematically; the identification of historical artifacts, writings on folk culture, and various cultural organizations enhanced the visibility of regional culture. Additionally, activities such as theatrical performances, folk poetry nights, and public lectures demonstrated the multifaceted cultural function of the People's Houses.

The research was conducted within the framework of a qualitative research approach and is based on a historical research method employing document analysis. In this context, archival documents, official reports, publications of the People's Houses, newspapers and journals of the period, as well as the works and writings of Mahmut Kemal Yanbeğ were used as primary data sources. Furthermore, academic studies, books, and articles related to the subject were also examined. The collected data were selected based on their reliability and analyzed comparatively.

In conclusion, the activities carried out by Mahmut Kemal Yanbeğ within the People's Houses represent concrete local reflections of the language, culture, and history policies of the Turkish Revolution. These efforts contributed both to the preservation of local cultural values and to the strengthening of national identity, positioning Yanbeğ as a significant cultural figure who bridged the local and the national.

Keywords: *Mahmut Kemal Yanbeğ, People's Houses (Halkevleri), Bayburt–Trabzon People's Houses Department of Language, history and literature, local history*

33. 5 ve 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Sözcük Öğretimi Etkinliklerinin İncelenmesi

Dr. Hakan İSKENDER, Millî Eğitim Bakanlığı, hiskender82@gmail.com

Bu çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan 5 ve 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan sözcük öğretimi etkinlikleri incelenmiştir. Sözcük öğretimi, öğrencinin sözcüğün biçimini, anlamını ve cümledeki görevini kavrayarak sözcük dağarcığını geliştirmesine hizmet eden etkinliklerin bütünü olarak ele alınmaktadır. Literatürde sözcük öğretiminin ana dili eğitiminin temel alanlarından biri olduğu; bireyin anlama, anlatma ve düşünme becerilerinin gelişiminin sahip olduğu sözcük dağarcığının genişliği ve derinliğiyle yakından ilişkili bulunduğu vurgulanmaktadır. Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda işlev temelli dil yapıları ve söz varlığının işlenen metinden hareketle belirlenmesi ve anlatma becerilerinde kullanılması esas alınmaktadır. 5. sınıfta karşılaştırma, benzerlik ve özetleme; 6. sınıfta ise zıtlık, olumsuzluk, karşılaştırma ve benzerlik işlevli söz varlıklarının belirlenmesi ve kullanılması beklenmektedir. Ayrıca program, 6. sınıf düzeyinde kelimelerin kök ve eklerini ayırt etme, yapım eklerinin işlevlerini sezdirme ve kelime türetmenin mantığını kavratma hedeflerine de yer vermektedir.

Araştırma, nitel araştırma yaklaşımına dayalı doküman incelemesi olarak desenlenmiştir. Araştırmanın veri kaynağını MEB tarafından yayımlanan 5 ve 6. sınıf Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Veriler, ders kitaplarında yer alan metin işleme etkinlikleri, konuşma ve yazma görevleri, dinleme/izleme çalışmaları ve öz değerlendirme bölümleri taranarak toplanmıştır. Etkinlik ve yönergeler; doğrudan sözcük öğretimi, metin bağlamında anlam, sözlük kullanımı, anlam ilişkileri, anahtar sözcük çalışmaları, kavram alanı ve çağrışım, kalıp söz varlığı, kullanım odaklı etkinlikler, üretim çalışmaları ve yapı bakımından sözcük öğretimi gibi kategoriler altında tasnif edilmiştir.

Elde edilen bulgular, 5. sınıf ders kitaplarında sözcük öğretiminin daha çok anahtar sözcük çalışmaları, metin bağlamında anlam kurma, kalıp söz varlığı ve kullanım odaklı etkinlikler üzerinde yoğunlaştığını göstermektedir. 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında en yüksek frekansa sahip alanlar olarak anahtar sözcük çalışmaları (f=21, %11,7), kullanım odaklı etkinlikler (f=20, %11,1), kalıp söz varlığı (f=20, %11,1) ve metin bağlamında anlam (f=19, %10,6) olarak öne çıkmaktadır. 5. sınıf kitaplarında bilinmeyen kelimeleri not etme, bağlamdan anlam tahmin etme, sözlükten doğrulama, anahtar kelimeleri belirleme ve yeni öğrenilen kelimeleri konuşma-yazma süreçlerinde kullanma en sık görülen uygulamalardır. Buna karşılık 6. sınıf ders kitaplarında anlam ilişkileri, üretim çalışmaları, doğrudan sözcük öğretimi ve işlevsel söz varlığı etkinlikleri daha belirgin hâle gelmektedir. 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında sözcük öğretimi ise en çok çok anlam ilişkileri (f=22, %14,6), üretim çalışmaları (f=18, %11,9), doğrudan sözcük öğretimi (f=16, %10,6) ve kullanım odaklı etkinlikler (f=16, %10,6) kategorilerinde yoğunlaşmaktadır. Özellikle eş, zıt ve yakın anlamlı kelimeler, çağrışım çalışmaları, atasözü ve deyimler, işlev temelli söz varlıkları ve kök-ek farkındalığına yönelik örnekler 6. sınıfta daha görünür durumdadır.

Sonuç olarak incelenen ders kitaplarında sözcük öğretiminin büyük ölçüde anlam, bağlam, işlev ve kullanım ekseninde yapılandırıldığı görülmektedir. Öğrencinin söz varlığını üretici dil becerilerine aktarmasının önemsendiği dikkat çekmektedir. Bu yönüyle araştırma, ders kitaplarındaki sözcük öğretimi etkinliklerinin programın söz varlığı yaklaşımıyla büyük ölçüde uyumlu olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe dersi, sözcük öğretimi, Türkçe ders kitabı*

An Analysis of Vocabulary Teaching Activities in 5th and 6th Grade Turkish Textbooks

Dr. Hakan İSKENDER, Ministry of National Education, hiskender82@gmail.com

This study examines vocabulary teaching activities included in the 5th and 6th grade Turkish language textbooks published by the Ministry of National Education. Vocabulary teaching is defined as the totality of activities that help students develop their vocabulary by understanding a word's form, meaning, and function within a sentence. The literature emphasizes that vocabulary instruction is one of the fundamental areas of native language education; the development of an individual's comprehension, expression, and thinking skills is closely related to the breadth and depth of their vocabulary.

The study was designed as a document analysis based on a qualitative research approach. The data source for the study consists of 5th and 6th grade Turkish language textbooks published by the Ministry of National Education (MEB). Data were collected by reviewing the text processing activities, speaking and writing tasks, listening/viewing exercises, and self-assessment sections included in the textbooks. The activities and instructions were classified under categories such as direct vocabulary instruction, meaning in context, dictionary use, semantic relationships, key word exercises, conceptual field and association, idiomatic expressions, usage-focused activities, production exercises, and structural vocabulary instruction.

The findings indicate that vocabulary instruction in 5th-grade textbooks focuses primarily on key word exercises, constructing meaning within the context of a text, and activities centered on idiomatic expressions and usage. The areas with the highest frequency in 5th-grade Turkish textbooks are key word exercises (f=21, 11.7%), usage-focused activities (f=20, 11.1%), idiomatic expressions (f=20, 11.1%), and meaning within text context (f=19, 10.6%). In 5th-grade textbooks, the most common practices include noting down unknown words, inferring meaning from context, verifying definitions in a dictionary, identifying key words, and using newly learned words in speaking and writing processes. In contrast, in 6th-grade textbooks, activities related to semantic relationships, production exercises, direct vocabulary instruction, and functional vocabulary become more prominent. In 6th-grade Turkish textbooks, vocabulary instruction is most concentrated in the categories of semantic relationships (f=22, 14.6%), production activities (f=18, 11.9%), direct vocabulary instruction (f=16, 10.6%), and usage-focused activities (f=16, 10.6%). In particular, synonyms, antonyms, and near-synonyms, association exercises, proverbs and idioms, function-based lexical items, and examples aimed at root-suffix awareness are more prominent in 6th grade.

In conclusion, it is observed that vocabulary instruction in the textbooks examined is largely structured around meaning, context, function, and usage. It is noteworthy that emphasis is placed on students' ability to transfer their vocabulary to productive language skills. In this regard, the study reveals that vocabulary instruction activities in the textbooks are largely consistent with the curriculum's vocabulary approach.

Keywords: *Turkish language course, vocabulary instruction, Turkish textbook*

34. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Yapay Zekâ Kullanımı: Öğrenci Olma Deneyiminin Dönüşümü

Dr. Öğr. Üyesi Alaattin CİMİNLİ, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, alaattin.ciminli@erzincan.edu.tr

Bu araştırma, rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümü öğrencilerinin eğitim süreçlerinde yapay zekâ kullanımına ilişkin deneyimlerini ve bu deneyimlere yükledikleri anlamları derinlemesine incelemek amacıyla, nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenolojik desen doğrultusunda yürütülmüştür. Fenomenolojik yaklaşım, bireylerin belirli bir olguya ilişkin yaşantılarını ve bu yaşantılara yükledikleri öznel anlamları ortaya koymayı hedeflediğinden, çalışmanın amacıyla uyumlu bir yöntem olarak tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen ve eğitim süreçlerinde aktif biçimde yapay zekâ araçlarından yararlanan toplam 16 rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümü öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde, yapay zekâ kullanımına ilişkin doğrudan deneyime sahip olmaları temel ölçüt olarak dikkate alınmıştır. Veri toplama sürecinde, katılımcıların yapay zekâ kullanımına ilişkin deneyimlerini, algılarını ve bu sürece yükledikleri anlamları ayrıntılı biçimde ortaya koymak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Görüşmeler, katılımcıların deneyimlerini serbestçe ifade edebilmelerine olanak sağlayacak şekilde esnek bir yapı içerisinde yürütülmüştür. Araştırma kapsamında elde edilen veriler, katılımcıların deneyimlerinin özünü ortaya koymak amacıyla fenomenolojik analiz yaklaşımı çerçevesinde sistematik bir biçimde analiz edilmiştir. Bu süreçte, öncelikle veriler tekrar tekrar okunarak anlamlı ifadeler belirlenmiş, ardından bu ifadelerden hareketle anlam birimleri oluşturulmuş ve benzer içerikler temalar altında toplanmıştır. Bu araştırmanın bulguları, rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümü öğrencilerinin yapay zekâyı eğitim süreçlerinde erişilebilir ve işlevsel bir öğrenme aracı olarak deneyimlediklerini göstermektedir. Katılımcılar, yapay zekâyı bilgiye hızlı erişim sağlama, ödev hazırlama ve özellikle analiz gerektiren akademik görevlerde destek sunma açısından önemli bir kaynak olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte, bu kolaylaştırıcı işlevin bazı durumlarda öğrencilerin bilişsel çaba düzeyini azaltarak hazır bilgiye yönelimi artırdığı ve öğrenme süreçlerinin yüzeysel kalmasına yol açabildiği ifade edilmektedir. Öte yandan, yapay zekânın her zaman güvenilir bilgi sunmadığına yönelik farkındalık, öğrencilerin bu araçları eleştirel bir yaklaşımla kullandıklarını göstermektedir. Ayrıca, öğrencilerin yalnızca bilgi edinme değil, aynı zamanda fikir üretme süreçlerinde de yapay zekâdan yararlandıkları görülmektedir. Genel olarak bu bulgular, yapay zekânın öğrencilerin öğrenme deneyimlerini dönüştüren, öğrenmeyi destekleyici özellikler taşıyan; ancak aynı zamanda bağımsız düşünme ve üretme süreçlerini sınırlayabilen, dikkatli ve bilinçli kullanım gerektiren çok boyutlu bir araç olarak deneyimlendiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ, dönüşüm, fenomenoloji, rehberlik ve psikolojik danışmanlık*

The Use of Artificial Intelligence Among Guidance and Psychological Counseling Students: The Transformation of the Experience of Being a Student

Ass. Prof. Dr. Alaattin CİMİNLİ, Erzincan Binali Yıldırım University, alaattin.ciminli@erzincan.edu.tr

This study was conducted using a phenomenological design, one of the qualitative research approaches, to explore in depth the experiences of students in the Department of Guidance and Psychological Counseling regarding their use of artificial intelligence in educational processes and the meanings they attribute to these experiences. The phenomenological approach was preferred as it aims to reveal individuals' lived experiences and the subjective meanings they assign to a particular phenomenon, aligning well with the purpose of the study. The study group consisted of 16 students from the Department of Guidance and Psychological Counseling who actively used artificial intelligence tools in their educational processes and were selected through criterion sampling. The primary inclusion criterion was having direct experience with the use of artificial intelligence. Data were collected through semi-structured interviews to capture participants' experiences, perceptions, and the meanings they attributed to their use of artificial intelligence in detail. The interviews were conducted in a flexible manner to allow participants to express their experiences freely. The data obtained were analyzed systematically within the framework of phenomenological analysis to reveal the essence of participants' experiences. In this process, the data were repeatedly read to identify significant statements, meaning units were derived from these statements, and similar meanings were grouped under themes. The findings indicate that students in the Department of Guidance and Psychological Counseling experience artificial intelligence as an accessible and functional learning tool in their educational processes. Participants described artificial intelligence as an important resource for rapid access to information, completing assignments, and supporting academically demanding tasks, particularly those requiring analysis. However, this facilitating function was also reported to sometimes reduce students' cognitive effort, increase reliance on ready-made information, and lead to a more superficial engagement with learning processes. On the other hand, awareness that artificial intelligence does not always provide reliable information highlights the need for its critical use. Additionally, students were found to utilize artificial intelligence not only for obtaining information but also for generating ideas. Overall, the findings suggest that artificial intelligence is experienced as a multidimensional and transformative tool that supports learning while also having the potential to limit independent thinking and production processes, thus requiring careful and conscious use.

Keywords: *Artificial intelligence, transformation, phenomenology, guidance and psychological counseling*

35. Türkçe Dersinde Metinden Görsele Yapay Zekâ Araçlarının Kullanımı Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Hakan İSKENDER, Millî Eğitim Bakanlığı, hiskender82@gmail.com

Bu çalışmanın amacı, text-to-image (metinden görsel üretimi) araçlarının ortaokul Türkçe dersinde kullanım olanaklarını Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın yaklaşım, amaç, hedef ve öncelikleri doğrultusunda incelemektir. Program; dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin bütüncül geliştirilmesini; eleştirel düşünme, sorgulama, yorumlama, araştırma, çoklu ortam kaynaklarından yararlanma ve bilgi üretme yeterliklerini öncelemektedir. Ayrıca dil yapılarının ezberletilen bir amaç değil, anlamayı ve nitelikli üretimi destekleyen işlevsel bir araç olarak ele alınmasını benimsemektedir.

Araştırmada nitel doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın veri kaynağını Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın temel yaklaşım, uygulama esasları ve strateji öğretimine ilişkin bölümleri oluşturmuştur. Çözümlemede amaç odaklı içerik analizi benimsenmiştir. Programın dil becerileri, strateji öğretimi, farklılaştırma ve ölçme-değerlendirme anlayışıyla metinden görsele yapay zekâ araçlarının sunduğu olanaklar ilişkilendirilmiştir. Metinden görsele yapay zekâ araçları, doğal dilde verilen istemlerden görsel üreten yapay zekâ sistemleri olarak tanımlanmaktadır. Bu araçlara DALL-E, Midjourney, Stable Diffusion, Adobe Firefly ve Ideogram örnek verilebilir.

Bulgular, bu araçların Türkçe dersinde özellikle strateji temelli öğretimi destekleyebileceğini göstermektedir. Okuma ve dinleme/izleme öncesinde öğrencilerden bir metin başlığı ya da kısa bir betimlemeden hareketle DALL-E veya Adobe Firefly ile görsel oluşturmaları istenebilir. Ardından "Bu metin ne hakkında olabilir?", "Görsel hangi ipuçlarını veriyor?" sorularıyla ön bilgileri harekete geçirme ve tahmin etme stratejileri çalıştırılabilir. Öyküleyici metinlerde Midjourney ile sahne, karakter veya mekân görselleştirilerek çıkarım yapma ve sözlü yorumlama desteklenebilir. Yazma öğretiminde Stable Diffusion ya da Ideogram ile üretilen görseller; betimleyici paragraf, hikâye başlangıcı, haber metni veya şiir yazma için uyarıcı materyal olarak kullanılabilir. Öğrenciler ayrıca kendi yazdıkları istemleri gözden geçirerek anlatım açıklığı, sözcük seçimi ve hedef kitleye uygunluk üzerine düşünebilir. Böylece görsel üretim süreci, yazma sürecindeki planlama, taslak oluşturma, gözden geçirme ve paylaşma aşamalarına bağlanabilir. Bu kullanım biçimleri, programın bilişsel ve üst bilişsel stratejilere, model olmaya ve kademeli sorumluluk devrine verdiği önemle uyumludur.

Bununla birlikte, metinden görsele yapay zekâ araçlarının kullanımında bazı hususlara dikkat edilmelidir. İlk olarak araç, dersin amacı olarak görülmemeli ve dil becerilerini geliştiren yardımcı bir öğretim aracı olarak anlaşılmalıdır. İkinci olarak üretilen görsellerin doğruluğu, metne uygunluğu, kültürel temsili ve yaş düzeyine uygunluğu eleştirel biçimde sorgulanmalıdır. Üçüncü olarak telif, kişisel veri güvenliği, ön yargı ve stereotip üretimi gibi dijital etik riskler gözetilmelidir. Sonuç olarak metinden görsele yapay zekâ araçları, program merkezli ve öğretmen rehberliğinde kullanıldığında Türkçe dersinde anlama, anlatma, eleştirel okuryazarlık ve yaratıcı üretimi güçlendiren işlevsel bir dijital destek sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe eğitimi, yapay zekâ, metinden görsele üretim, dijital okuryazarlık*

An Evaluation of the Use of Artificial Intelligence Tools for Text-to-Image Conversion in Turkish Language Classes

Dr. Hakan İSKENDER, Ministry of National Education, hiskender82@gmail.com

The purpose of this study is to examine the potential applications of text-to-image tools in middle school Turkish language classes in line with the approaches, objectives, goals, and priorities of the Middle School Turkish Language Curriculum. The curriculum prioritizes the holistic development of listening/viewing, speaking, reading, and writing skills; as well as competencies in critical thinking, inquiry, interpretation, research, utilizing multimedia resources, and knowledge production. Furthermore, it adopts the approach that language structures should be treated not as something to be memorized, but as a functional tool that supports comprehension and high-quality production.

The study employed a qualitative document analysis method. The data source for the study consisted of the sections of the Middle School Turkish Language Course Curriculum related to fundamental approaches, implementation principles, and strategy instruction. A purpose-driven content analysis was adopted for the analysis. The curriculum's language skills, strategy instruction, differentiation, and assessment approaches were linked to the possibilities offered by text-to-image AI tools. Text-to-image AI tools are defined as AI systems that generate visuals from prompts provided in natural language. Examples of these tools include DALL-E, Midjourney, Stable Diffusion, Adobe Firefly, and Ideogram.

The findings suggest that these tools can be particularly effective in supporting strategy-based instruction in Turkish language classes. Before reading or listening/watching, students can be asked to create a visual using DALL-E or Adobe Firefly based on a text title or a brief description. Then, strategies for activating prior knowledge and making predictions can be practiced by asking questions such as "What might this text be about?" and "What clues does the visual provide?" In narrative texts, visualizing scenes, characters, or settings using Midjourney can support inference and oral interpretation. In writing instruction, images generated by Stable Diffusion or Ideogram can serve as prompt material for writing descriptive paragraphs, story openings, news articles, or poems. Students can also review the prompts they have written to reflect on narrative clarity, word choice, and appropriateness for the target audience. In this way, the visual production process can be linked to the planning, drafting, revising, and sharing stages of the writing process. These usage patterns align with the program's emphasis on cognitive and metacognitive strategies, modeling, and the gradual transfer of responsibility.

However, certain considerations must be kept in mind when using AI tools to convert text to visuals. First, the tool should not be viewed as the primary objective of the lesson but rather understood as a supplementary instructional tool that supports the development of language skills. Second, the accuracy, textual relevance, cultural representation, and age-appropriateness of the generated images must be critically evaluated. Third, digital ethical risks such as copyright, personal data security, and the production of biases and stereotypes must be taken into account. In conclusion, when used in a curriculum-centered and teacher-guided manner, text-to-image AI tools provide a functional digital support that enhances comprehension, expression, critical literacy, and creative production in Turkish language classes.

Keywords: *Turkish education, artificial intelligence, text-to-image generation, digital literacy*

36. Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Sosyolojinin Temsili

Öğr. Gör. Sevda AKTOKLU, Avrasya Üniversitesi, sevda.aktoklu@avrasya.edu.tr

Lisans Öğrencisi Yağızhan DEMİRCİOĞLU, Avrasya Üniversitesi, yagizhandemircioglu1@gmail.com

Toplumsal gerçekliğin anlaşılması ve bireyin içinde bulunduğu sosyal yapıyı anlamlandırabilmesi, eğitim süreçlerinde sunulan bilgi ve içeriklerin niteliği ile yakından ilişkilidir. Sosyal bilgiler dersi, tarih, coğrafya, ekonomi ve sosyoloji gibi farklı sosyal bilim disiplinlerini bütünleştiren yapısı aracılığıyla bireye toplumsal yaşamı çok boyutlu biçimde kavrama becerisi kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu disiplinler içerisinde sosyoloji, toplumsal ilişkileri, kurumları ve normatif düzeni bilimsel yöntemlerle inceleyerek sosyal bilgilerin kuramsal zeminine önemli katkılar sunmaktadır. Bununla birlikte sosyolojik bilginin eğitim sürecinde nasıl sadeleştirildiği, hangi kavramlar üzerinden aktarıldığı ve bu aktarımın hangi yönleri öne çıkardığı önemli bir tartışma alanı olarak değerlendirilmektedir. Nitekim mevcut çalışmalar, sosyal bilgiler ders kitaplarında sosyolojik içeriğin sınırlı ve yüzeysel biçimde ele alınabildiğine işaret etmekte; bu durum sosyolojik bilginin pedagojik temsiline yönelik daha kapsamlı incelemelere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan sosyolojik kavramların nasıl ele alındığı, bu kavramların hangi bağlamlarda sunulduğu ve ne tür bir içerik çerçevesinde öğrenciye aktarıldığı, bu çalışmanın temel problem alanını oluşturmaktadır. Bu bağlamda söz konusu kavramların pedagojik bir sadeleştirme süreci içinde mi sunulduğu, yoksa kuramsal arka planıyla birlikte mi ele alındığı önemli bir araştırma sorusu olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca bu kavramların toplumsal uyum, değerler ve gündelik yaşam pratikleri üzerinden mi yapılandırıldığı ya da eleştirel ve analitik bir perspektife ne ölçüde yer verildiği de incelenecek temel boyutlar arasında yer almaktadır.

Bu doğrultuda çalışma, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan mevcut sosyal bilgiler ders kitapları ile bir önceki döneme ait ders kitaplarını inceleyerek sosyolojinin bu ders kapsamındaki temsil biçimlerini ve hangi sosyolojik kavramlar etrafında yapılandırıldığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada özellikle toplum, toplumsal grup, toplumsal rol, norm, değer, toplumsallaşma, toplumsal kurumlar, kültür ve toplumsal değişim gibi temel kavramların ders kitaplarında hangi öğrenme alanlarında yer aldığı, nasıl bir içerik ve bağlam içerisinde sunulduğu analiz edilecektir. Bu süreçte sosyolojik bilginin yalnızca kavramsal düzeyde mi aktarıldığı yoksa uygulamaya ve gündelik yaşamla ilişkili örnekler üzerinden mi yapılandırıldığı da değerlendirilecektir.

Araştırma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanacaktır. Veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi kullanılacak; Millî Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanmış sosyal bilgiler ders kitapları çalışma kapsamına dahil edilecektir. Elde edilen veriler doğrultusunda sosyolojik kavramların ders kitaplarındaki temsil biçimleri ve içeriksel dağılımları incelenecek; kavramların açık ya da örtük biçimde sunulma durumları dikkate alınacaktır.

Bu çalışmanın, sosyal bilgiler ders kitaplarında sosyolojinin nasıl temsil edildiğine ilişkin kavramsal bir çerçeve sunması ve sosyolojik bilginin eğitim sürecindeki yerini yeniden değerlendirmeye katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca elde edilecek bulguların, ders kitaplarının içeriksel geliştirilmesine ve sosyolojik perspektifin eğitim süreçlerine daha bütüncül ve eleştirel bir biçimde dahil edilmesine yönelik öneriler geliştirilmesine zemin hazırlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Sosyolojik temsil, ders kitapları, sosyal bilgiler, sosyolojik kavramlar, eğitim*

The Representation of Sociology in Social Studies Textbooks

Lecturer Sevda AKTOKLU, Avrasya University, sevda.aktoklu@avrasya.edu.tr

Undergraduate Student Yağızhan DEMİRCİOĞLU, Avrasya University, yagizhandemircioglu1@gmail.com

Understanding social reality and an individual's ability to make sense of the social structure in which they are embedded are closely linked to the quality of information and content provided in educational processes. The social studies course aims to enable individuals to comprehend social life in a multidimensional way by integrating disciplines such as history, geography, economics, and sociology. Among these, sociology contributes to the theoretical foundation by examining social relationships, institutions, and normative order through scientific methods. However, how sociological knowledge is simplified in education, the concepts through which it is conveyed, and which aspects are emphasized constitute an important area of discussion. Existing studies indicate that sociological content in social studies textbooks is often presented in a limited and superficial manner, highlighting the need for more comprehensive analyses of its pedagogical representation. This study focuses on how sociological concepts are addressed in social studies textbooks, the contexts in which they are presented, and the framework through which they are conveyed to students. It examines whether these concepts are presented through pedagogical simplification or together with their theoretical background. In addition, it considers whether they are structured around social adaptation, values, and everyday life practices, and to what extent a critical perspective is included.

In this context, the study aims to examine the current social studies textbooks published by the Ministry of National Education, as well as textbooks from the previous academic year, to identify how sociology is represented within these courses and around which sociological concepts they are structured. The study will specifically analyze in which learning areas fundamental concepts such as society, social group, social role, norm, value, socialization, social institutions, culture, and social change are included in the textbooks, and how they are presented in terms of content and context. During this process, it will also be assessed whether sociological knowledge is conveyed solely at the conceptual level or whether it is structured through examples related to practice and everyday life.

The study will be designed within the framework of a qualitative research approach. Document analysis will be used as the data collection method; social studies textbooks approved by the Ministry of National Education will be included in the scope of the study. Based on the data obtained, the forms of representation and content distribution of sociological concepts in the textbooks will be examined; attention will be paid to whether the concepts are presented explicitly or implicitly.

This study is expected to provide a conceptual framework for how sociology is represented in social studies textbooks and to contribute to a reassessment of the role of sociological knowledge in the educational process. Furthermore, it is anticipated that the findings will lay the groundwork for developing recommendations aimed at improving the content of textbooks and incorporating a sociological perspective into educational processes in a more comprehensive and critical manner.

Keywords: *Sociological representation, textbooks, social studies, sociological concepts, education*

37. Aynı Komut, Farklı Gerçeklikler: Evliya Çelebi Gözünden Trabzon Tasvirinin Yapay Zekâ Modellerindeki Karşılaştırmalı Analizi

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon Üniversitesi, aysegulseyihoglu@gmail.com

Lisansüstü Öğrencisi Feride ÖZTÜRK, Trabzon Üniversitesi, feride_ozturk25@trabzon.edu.tr

Bu çalışma, yapay zekâ (AI) modellerinin sosyal bilimler odaklı metne dayalı verileri görselleştirme kapasitesini, Evliya Çelebi'nin Seyahatnâme'sinde yer alan Trabzon tasviri üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma yönteminde, ilgili tarihsel metinden hareketle özelleştirilmiş bir komut (prompt) hazırlanmış ve bu komut eşzamanlı olarak altı farklı yapay zekâ modeline (Copilot, Gemini, ChatGPT, Leonardo, Deepseek ve Claude) uygulanmıştır. Modellerin ürettiği çıktıların niteliğini belirlemek amacıyla; literatürdeki mevcut akademik çerçeveler ve sosyal bilimlerde duyulan ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak Sosyal Bilimler Odaklı Yapay Zekâ Görsel Analiz Rubriği (SB-YZGAR) geliştirilmiştir. Veri toplama aracı geliştirilirken araştırmacılar dışında öğretim teknolojileri ve grafik tasarım alan uzmanlarının görüşü alınarak kapsam geçerliği sağlanmıştır. Söz konusu rubrik; görsel tasarım, kompozisyon, tarihi gerçeklik, tutarlılık, görsel iletişim, perspektif, rehberlik, yazı ve hız gibi temel boyutlar içermektedir. Analiz sürecinde, görsel üretim yerine yalnızca metinsel strateji önerisi sunan Deepseek ve kişisel veri doğrulama protokolleri nedeniyle erişim kısıtı oluşan Claude modelleri görselleştirme aşamasına dâhil edilmemiştir. Analiz araştırmacılar tarafından ayrı ayrı gerçekleştirilmiş, ek olarak grafik tasarım ve öğretim teknolojileri alan uzmanlarının da ortaya çıkan farklı görselleri "Sosyal Bilimler Odaklı Yapay Zekâ Görsel Analiz Rubriği" ile değerlendirmeleri istenmiştir. Rubriğin boyutlarına dayalı yapılan karşılaştırmalı analiz sonucunda, modellerin görselleştirme performanslarında belirgin farklılıklar gözlemlenmiştir. Bazı modeller estetik canlılık, yerel kimlik unsurları (Liman ve Boztepe detayları gibi) ve insan figürü kullanımında öne çıkarken; bazı modellerin ise tarihsel doğruluk, mimari tutarlılık ve kompozisyon derinliği noktalarında sınırlı kaldığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak çalışma, sosyal bilimler kapsamında bir konunun, tarihi veya coğrafi bir tasvirin, dijital ortama aktarılmasında modellerin sunduğu imkânları ve sınırlılıkları bilimsel bir çerçevede ortaya koyarak, sosyal bilimlerde bir konuyu görselleştirecek model seçimi noktasında öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ, Evliya Çelebi, sosyal bilimler*

Same Text, Different Realities: A Comparative Analysis of the Depiction of Trabzon Through the Eyes of Evliya Çelebi in Artificial Intelligence Models

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon University, aysegulseyihoglu@gmail.com

Postgraduate Student Feride ÖZTÜRK, Trabzon University, feride_ozturk25@trabzon.edu.tr

This study aims to examine the capacity of artificial intelligence (AI) models to visualize text-based data focused on the social sciences, using the description of Trabzon found in Evliya Çelebi's Seyahatname. In the research methodology, a customized prompt was developed based on the relevant historical text and applied simultaneously to six different AI models (Copilot, Gemini, ChatGPT, Leonardo, Deepseek, and Claude). To determine the quality of the outputs generated by the models, the Social Sciences-Focused Artificial Intelligence Visual Analysis Rubric (SS-AVAR) was developed, taking into account existing academic frameworks in the literature and the needs of the social sciences. While developing the data collection tool, the opinions of experts in instructional technology and graphic design were sought to ensure content validity. This rubric includes fundamental dimensions such as visual design, composition, historical accuracy, consistency, visual communication, perspective, guidance, text, and speed. During the analysis process, the Deepseek model—which offers only textual strategy suggestions rather than visual output—and the Claude model—which faces access restrictions due to personal data verification protocols—were not included in the visualization phase. The analysis was conducted separately by the researchers; additionally, experts in graphic design and educational technology were asked to evaluate the resulting visuals using the "Social Sciences-Focused AI Visual Analysis Rubric." The comparative analysis based on the rubric's dimensions revealed significant differences in the models' visualization performance. While some models stood out in terms of aesthetic vibrancy, local identity elements (such as details of the Port and Boztepe), and the use of human figures; it was determined that some models were limited in terms of historical accuracy, architectural consistency, and compositional depth. In conclusion, this study scientifically examines the possibilities and limitations offered by models in the digital representation of a subject within the social sciences—specifically, a historical or geographical depiction—and provides recommendations for selecting a model to visualize a subject in the social sciences.

Keywords: *Artificial intelligence (AI), Evliya Çelebi, social sciences*

38. Ortaokul Öğrencilerinin Dijital Bağımlılık Düzeyleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Lisansüstü Öğrencisi Elif BARUTÇU, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, elifba38@gmail.com

Doç. Dr. Şener ŞENTÜRK, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, sener.senturk@omu.edu.tr

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Günümüzde dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte, özellikle ergenlik dönemindeki bireylerin dijital araçlara yönelik kullanım alışkanlıkları önemli ölçüde artmıştır. Bu durum, öğrencilerin akademik süreçleri ve günlük yaşamları üzerinde çeşitli etkiler yaratmakta ve dijital bağımlılık kavramını eğitim alanında önemli bir araştırma konusu haline getirmektedir.

Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini, 2025–2026 eğitim-öğretim yılında Samsun ili Atakum ilçesinde öğrenim gören 6., 7. ve 8. sınıf düzeylerindeki toplam 436 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Ergenler için Dijital Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, Pearson korelasyon analizi, bağımsız örneklemler için t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tekniklerinden yararlanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre öğrencilerin dijital bağımlılık düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir ($\bar{x}$ = 31.95). Dijital bağımlılık ile akademik başarı arasında negatif yönlü ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -.263$, $p < .001$). Cinsiyet değişkenine göre dijital bağımlılık düzeyleri puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken; sınıf düzeyi, akademik ortalama, kullanılan cihaz türü ve günlük dijital cihaz kullanım süresine göre dijital bağımlılık puan ortalamalarının anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca yapay zekâ kullanan ve kullanmayan öğrencilerin dijital bağımlılık düzeyleri puan ortalamaları arasında kullananlar lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir.

Elde edilen bulgular, dijital bağımlılık ile akademik başarı arasında düşük düzeyde negatif bir ilişki bulunduğunu ve dijital teknoloji kullanım alışkanlıklarının bu ilişki üzerinde belirleyici bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Bu bağlamda, öğrencilerin dijital kullanım süreçlerinin bilinçli şekilde düzenlenmesi ve eğitim ortamlarında dijital farkındalığın artırılmasına yönelik çalışmaların önem taşıdığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Dijital bağımlılık, akademik başarı, ortaokul öğrencileri, ergenlik*

An Investigation of the Relationship Between Digital Addiction Levels and Academic Achievement in Middle School Students

Postgraduate Student Elif BARUTÇU, Ondokuz Mayıs University, elifba38@gmail.com

Assoc. Prof. Dr. Şener ŞENTÜRK, Ondokuz Mayıs University, sener.senturk@omu.edu.tr

The aim of this study is to examine the relationship between middle school students' levels of digital addiction and their academic achievement. With the widespread use of digital technologies, the usage habits of digital devices, particularly among adolescents, have increased significantly. This situation has various effects on students' academic processes and daily lives, making digital addiction an important research topic in the field of education.

The study was conducted using a correlational survey model, one of the quantitative research methods. The sample consists of a total of 436 middle school students in the 6th, 7th, and 8th grades studying in the Atakum district of Samsun during the 2025–2026 academic year. The Digital Addiction Scale for Adolescents was used as the data collection tool. Descriptive statistics, Pearson correlation analysis, independent samples t-test, and one-way analysis of variance (ANOVA) were employed in the data analysis.

The findings revealed that students' levels of digital addiction were at a moderate level ($\bar{x}$ = 31.95). A negative and low-level significant relationship was found between digital addiction and academic achievement ($r = -.263$, $p < .001$). While no significant difference was found in digital addiction levels according to gender, digital addiction scores differed significantly with respect to grade level, academic average, type of device used, and daily digital device usage duration. Furthermore, it was found that students who use artificial intelligence had significantly higher levels of digital addiction compared to those who do not.

The results indicate that there is a significant relationship between digital addiction and academic achievement, and that digital technology usage habits may play a determining role in this relationship. It is therefore important to regulate students' digital usage consciously and to promote digital awareness in educational environments.

Keywords: *Digital addiction, academic achievement, middle school students, adolescence*

39. 3B Modellerle Desteklenen Okul Öncesi Fen Eğitimi: Bir Araştırma Çalışması

Doç. Dr. Ayşegül ASLAN, Trabzon Üniversitesi, aysegulaslan@trabzon.edu.tr
Lisans Öğrencisi Günay Nilüfer DEMİRBAŞ, Trabzon Üniversitesi, gunaynilufer_demirbas22@trabzon.edu.tr
Lisans Öğrencisi Nesrin ARDUÇ, Trabzon Üniversitesi, nesrin_arduc22@trabzon.edu.tr
Lisans Öğrencisi Hüdanur YAZICI, Trabzon Üniversitesi, hudanur_yazici22@trabzon.edu.tr
Lisans Öğrencisi Melisa İrem ALP, Trabzon Üniversitesi, melisairem_alp22@trabzon.edu.tr
Lisans Öğrencisi Ayşenur KARAKUŞ, Trabzon Üniversitesi, aysenur_karakus22@trabzon.edu.tr

Bu araştırma, 3B modellerle desteklenen fen etkinliklerinin okul öncesi dönemdeki çocukların fen kavramlarını anlama süreçleri, bilimsel süreç becerileri ve öğrenmeye yönelik ilgileri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yürütülmüştür. Bu doğrultuda araştırmada, 3B yazıcı teknolojisinin soyut fen kavramlarını somutlaştırarak öğrenmeyi destekleyebilecek yenilikçi bir öğretim aracı olup olmadığı değerlendirilmiştir. Araştırma, Trabzon ilinde bir anaokulunda öğrenim gören 60-72 aylık 20 çocuk ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada nicel ve nitel veri toplama yaklaşımları birlikte kullanılmış, çocuklara ön test ve son test olarak "Okul Öncesi Bilimsel Süreç Becerileri Ölçeği" uygulanmış, ayrıca görüş belirleme formları, gözlem süreçleri ve öğretmene yönelik yarı yapılandırılmış görüşmelerden yararlanılmıştır. Uygulama süreci dört hafta boyunca yürütülmüştür. "Yaprakları 3B Kalem ile Çiziyorum", "Gezegenler", "İskelet Sistemimiz" ve "Biyobenzetim" başlıklı etkinliklerle çocukların hem fen kavramlarını öğrenmeleri hem de gözlem, sınıflandırma, tahmin etme, ölçme ve sonuç çıkarma gibi bilimsel süreç becerilerini kullanmaları hedeflenmiştir. Araştırma bulguları, 3B model destekli fen etkinliklerinin çocukların fen öğrenme süreçlerine çok boyutlu katkılar sunduğunu göstermektedir. Öğretmen görüşlerine göre çocukların fen etkinliklerine olan ilgisi belirgin biçimde artmış, çocuklar daha fazla soru sormaya, etkinliklere daha istekli katılmaya ve öğrenme sürecine daha yüksek motivasyonla dâhil olmaya başlamıştır. Benzer şekilde çocukların bilimsel süreç becerilerinde gelişim gözlenmiş; modeller üzerinden dikkatli gözlem yapma, benzerlik ve farklılıkları fark etme, sınıflandırma yapma ve tahminde bulunma davranışlarının güçlendiği belirtilmiştir. Özellikle 3B modellerin çocukların yalnızca dinleyerek değil, görerek ve dokunarak öğrenmelerine fırsat sunması, soyut kavramların daha anlaşılır hâle gelmesini sağlamış; bu durumun öğrenmenin kalıcılığına da olumlu yansıdığı değerlendirilmiştir. 3B teknolojinin çocuklarda yalnızca kavramsal öğrenmeyi değil, teknoloji farkındalığını ve yaratıcı düşünmeyi de desteklediği uygulamanın yapıldığı sınıfın öğretmeni tarafından ifade etmiştir. Etkinlik temelli bulgular da bu genel sonucu desteklemektedir. Yaprak etkinliğinde çocukların doğadaki nesneleri yalnızca görsel açıdan değil, doku, sertlik ve biçim gibi özellikler üzerinden değerlendirmeye başladıkları; gezegen etkinliğinde görece boyut, biçim ve sınıflandırma becerilerinin öne çıktığı; iskelet sistemi etkinliğinde ise çocukların vücudun yapısına ilişkin tahminlerini daha mantıksal ve işlevsel açıklamalarla temellendirmeye başladıkları görülmüştür. Biyobenzetim etkinliğinde ise çocukların, doğa-teknoloji ilişkisini daha işlevsel bir bakış açısıyla ele alabildikleri, doğadan esinlenerek yeni tasarımlar önerebildikleri anlaşılmaktadır. Çalışma, 3B model kullanımının okul öncesi fen eğitiminde dikkat çekici, motive edici ve kavramsal anlamayı güçlendirici bir araç olduğunu; ancak maliyet, zaman, teknik bilgi ihtiyacı ve sınıf içi uygulama koşulları gibi sınırlılıkların da göz önünde bulundurulması gerektiğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, 3B teknolojilerin okul öncesi fen eğitimine pedagojik açıdan anlamlı katkılar sunabileceğini ve bu tür uygulamaların daha geniş örneklemlerle desteklenerek yaygınlaştırılmasının önemli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *3B model, 3B yazıcı teknolojisi, okul öncesi, fen eğitimi, bilimsel süreç becerileri*

Preschool Science Education Supported by 3D Models: A Research Study

Assoc. Prof. Dr. Ayşegül ASLAN, Trabzon University, aysegulaslan@trabzon.edu.tr
Undergraduate Student Günay Nilüfer DEMİRBAŞ, Trabzon University, gunaynilufer_demirbas22@trabzon.edu.tr
Undergraduate Student Nesrin ARDUÇ, Trabzon University, nesrin_arduc22@trabzon.edu.tr
Undergraduate Student Hüdanur YAZICI, Trabzon University, hudanur_yazici22@trabzon.edu.tr
Undergraduate Student Melisa İrem ALP, Trabzon University, melisairem_alp22@trabzon.edu.tr
Undergraduate Student Ayşenur KARAKUŞ, Trabzon University, aysenur_karakus22@trabzon.edu.tr

This study was conducted to examine the impact of science activities supported by 3D models on preschool children's understanding of science concepts, scientific process skills, and interest in learning. In this context, the research evaluated whether 3D printer technology, could serve as an innovative teaching tool that supports learning by concretizing abstract science concepts. The research was conducted with 20 children aged 60-72 months attending a kindergarten in Trabzon province. In the study, both quantitative and qualitative data collection approaches were used together. The "Preschool Scientific Process Skills Scale" was administered as a pre-test and post-test to the children. Additionally, opinion determination forms, observation processes, and semi-structured interviews with the teacher were utilized. The implementation process was carried out over four weeks. With activities titled "Drawing Leaves with a 3D Pen," "Planets," "Our Skeletal System," and "Biomimicry," the aim was for children to learn science concepts as well as to use scientific process skills such as observation, classification, prediction, measurement, and conclusion. Research findings indicate that 3D model-supported science activities provide multidimensional contributions to children's science learning processes. According to teacher opinions, children's interest in science activities has significantly increased, and they have started to ask more questions, participate in activities more willingly, and engage in the learning process with higher motivation. Similarly, development in children's scientific process skills has been observed; it has been noted that their behaviors of careful observation thru models, noticing similarities and differences, classification, and making predictions have strengthened. Especially, it has been evaluated that 3D models provide children with the opportunity to learn not only by listening but also by seeing and touching, making abstract concepts more understandable; this situation has positively reflected on the permanence of learning. The teacher of the class where the application was conducted stated that 3D technology supports not only conceptual learning in children but also technology awareness and creative thinking. Activity-based findings also support this general conclusion. In the leaf activity, it was observed that children began to evaluate objects in nature not only visually but also based on characteristics such as texture, hardness, and shape; in the planet activity, skills related to relative size, shape, and classification were prominent; and in the skeletal system activity, children started to base their predictions about the body's structure on more logical and functional explanations. In the biomimicry activity, it is understood that children were able to approach the nature-technology relationship from a more functional perspective and propose new designs inspired by nature. The study reveals that the use of 3D modeling is a remarkable, motivating, and conceptually enhancing tool in preschool science education; however, it also highlights the need to consider limitations such as cost, time, technical knowledge requirements, and classroom implementation conditions. In conclusion, this study demonstrates that 3D technologies can provide pedagogically meaningful contributions to preschool science education and highlights the importance of expanding such applications with broader samples.

Keywords: *3D model, 3D printing technology, preschool education, science education, scientific process skills*

40.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bilim ve Bilimsel Süreçlere Yönelik Bakış Açılarından Yansımalar

Lisans Öğrencisi Sıla ÜNLÜ, Trabzon Üniversitesi, sila_unlu24@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Hava Nur DAĞ, Trabzon Üniversitesi, havanur_dag24@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon Üniversitesi, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bilime ve bilimsel süreçlere yönelik bakış açılarını ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde yürütülmüş olup çalışma grubunu 29 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Bu kapsamda, Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersini alan ve sosyal bilgiler öğretmenliği programında öğrenim gören 2. sınıf öğrencileri araştırmaya dahil edilmiştir. Veriler, yedi sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış; veri toplama aracı oluşturulurken alan uzmanlarının görüşlerine başvurularak kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Araştırma bulgularına göre katılımcılar bilimi; deney ve gözleme dayalı, merak ve nedensellik ilkeleri doğrultusunda ilerleyen sistemli bir bilgi üretim süreci olarak tanımlamaktadır. Bilimsel araştırmaların amacı ise yalnızca yeni bilgi üretmekle sınırlı görülmemekte; aynı zamanda mevcut bilgilerin doğruluğunu test etmek, toplumsal gelişimi desteklemek ve insanlığın karşılaştığı problemlere çözüm üretmek olarak ifade edilmektedir.

Öğretmen adayları, Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersini mesleki gelişimleri açısından önemli bir unsur olarak değerlendirmekte; bu dersin eleştirel düşünme, verileri analiz etme, nesnel bilgiye ulaşma ve bilgiyi kanıta dayalı biçimde sunma becerilerini geliştirdiğini belirtmektedir. Ayrıca katılımcıların hipotez kurma, yöntem belirleme ve kaynakça oluşturma gibi bilimsel süreçlere ilişkin temel bir farkındalığa sahip oldukları görülmektedir. Geçmişte TÜBİTAK projeleri ve çeşitli okul içi uygulamalara katılmış olmaları, bilimsel süreçleri deneyimleme yönünde çaba gösterdiklerini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, öğretmen adaylarının bilime ve bilimsel süreçlere yönelik olumlu ve bilinçli bir bakış açısına sahip oldukları; ancak bu süreçleri uygulamalı olarak geliştirmeye yönelik beklentilerinin devam ettiği belirlenmiştir. Adaylar, bilimsel okuryazarlığı mesleki kimliklerinin ayrılmaz bir parçası olarak görmekte ve araştırma becerilerini geliştirmeye önem vermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Bilim, bilimsel süreç, sosyal bilgiler öğretmen adayı*

Reflections of Social Studies Pre-service Teachers' Perspectives on Science and Scientific Processes

Undergraduate Student Sıla ÜNLÜ, Trabzon University, sila_unlu24@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Hava Nur DAĞ, Trabzon University, havanur_dag24@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon University, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

The aim of this study is to explore the perspectives of social studies pre-service teachers on science and scientific processes. The research was conducted within the framework of a qualitative research approach, and the study group consisted of 29 social studies pre-service teachers. Criterion sampling, one of the purposive sampling methods, was employed to determine the study group. In this context, second-year students enrolled in the Social Studies Teaching program and taking the Scientific Research Methods course were included in the study.

The data were collected through a semi-structured interview form consisting of seven questions. During the development of the data collection tool, expert opinions were consulted to ensure content validity.

According to the findings, participants define science as a systematic process of knowledge production based on observation and experimentation, guided by curiosity and the principle of causality. Scientific research is not perceived solely as a means of generating new knowledge; it is also considered a process for testing the validity of existing knowledge, supporting social development, and producing practical solutions to problems faced by humanity.

Pre-service teachers regard the Scientific Research Methods course as an essential component of their professional development. They emphasize that this course contributes to the development of critical thinking, data analysis, access to objective knowledge, and the ability to present information based on evidence. Additionally, participants demonstrate a basic awareness of scientific processes such as formulating hypotheses, determining research methods, and preparing references. Their prior involvement in TÜBİTAK projects and various school-based practices indicates efforts to integrate theoretical knowledge with practical experience.

In conclusion, pre-service teachers possess a positive and conscious perspective on science and scientific processes; however, they still express a need for more practice-oriented learning experiences. They consider scientific literacy as an integral part of their professional identity and attach importance to developing research skills.

Keywords: *Science, scientific processes, social studies pre-service teachers*

41.Türkçe Öğretmeni Adaylarının Biçimlendirici Soru Sorma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Doç. Dr. Funda AMANVERMEZ İNCİRKUŞ, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, fundaamanvermez@hotmail.com

Türkçe dersinin öğretim amaçlarından biri öğrencilerin sorgulamaya dayalı olarak anlama kapasitelerini geliştirerek içinde bulundukları çevreyi ve koşulları anlamlandırmalarını ve iyileştirmelerini sağlayabilmektir. Öğrencilerin düşünme kapasiteleriyle karşılaştıkları soruların niteliği arasında anlamlı bir ilişki olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Ancak nitelikli sorgulama becerisi kendiliğinden gelişmemektedir. Öğrencilerinin iyi sorgulama yapmasını isteyen bir öğretmenin öğrencilerini iyi sorularla karşılaştırarak onlara model olması gerekir. Bu çalışmada amaç, Türkçe öğretmen adaylarının üst düzey düşünme becerilerine yönelik soru sorma becerilerini geliştirmek amacıyla uygulanan biçimlendirici öğretim etkinliklerinin onların bu konudaki gelişimine hangi yönlerden nasıl bir katkı sağladığıyla ilgili görüşlerini belirleyebilmektir. Bunun için yöntem olarak nitel betimleyici tasarım benimsenmiştir. Örneklem amaçlı örnekleme ile 3. sınıfta okuma eğitimi dersini mecburi olarak alan Türkçe öğretmeni adaylarından seçilmiştir (N=15). Prosedür olarak 6 haftalık eğitimin tamamına ara vermeden katılan öğretmen adaylarıyla eğitim sonunda yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Veriler yazılı olarak toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Sonuç olarak, görüşme soruları içerik analizine göre sınıflandırdığında: (1) eğitimin faydalı yönleri, (2) uygulama süreciyle ilgili olumlu düşünceler ve (3) uygulama süreciyle ilgili olumsuz düşünceler şeklinde 3 tema ortaya çıkmıştır. Öğretmen adayları eğitim aracılığıyla soruların niteliği ile üst düzey düşünme arasında pozitif bir ilişki olduğunun farkına vardıklarını, kriter tanımlarının ve bu kriterden beklenen performans düzeyinin belirlenmesinin yararlı olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları bu eğitimin gelecekte mesleki gelişimlerine katkı sağlayacağını ve kılavuz ders kitaplarında yer alan sorulardan bağımsız soru ve etkinlik hazırlamalarını kolaylaştıracağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan öğretmen adaylarının hepsi öğretmen eğitimi sürecinde bu konuda eğitim alınması gerektiğini vurgulamıştır. Öğretmen adayları eğitim sürecinde içerik bilgisinin sınırlarının çizilmesinin, öğretmenin model olmasının, akran değerlendirmenin ve geri bildirimin etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Biçimlendirici soru sorma eğitimi, okuma eğitimi, öğretmen eğitimi*

Examining the Views of Turkish Pre-Service Teachers Regarding Formative Questioning Practices

Assoc. Prof. Dr. Funda AMANVERMEZ İNCİRKUŞ, Gendarmerle and Coast Guard Academy,

fundaamanvermez@hotmail.com

A key objective of Turkish language lessons is to enable students to understand and engage with their environment and circumstances by developing their inquiry-based comprehension skills. Research indicates a significant relationship between students' cognitive abilities and the quality of the questions they encounter. However, effective inquiry skills do not develop naturally. A teacher aiming to cultivate effective questioning skills in their students must model this behaviour by presenting them with quality questions. This study aims to explore the perspectives of Turkish pre-service teachers on how formative teaching activities designed to enhance their questioning skills for higher-order thinking contribute to their development in this area. To achieve this, a qualitative descriptive design was employed. The sample consisted of 15 Turkish pre-service teachers, selected using purposive sampling from those required to take the reading education course in their third year. Semi-structured interviews were conducted at the end of a six-week training program with those who attended all sessions without interruption. The data collected were documented in writing, and content analysis was applied to examine the responses. The analysis revealed three main themes: (1) beneficial aspects of the training, (2) positive perceptions of the implementation process, and (3) negative perceptions of the implementation process. The pre-service teachers articulated that the training helped them identify a positive correlation between the quality of questions and higher-order thinking skills. They found the process of defining criteria and determining expected performance levels based on these criteria to be beneficial. The pre-service teachers expressed that this training would contribute to their future professional development and facilitate the creation of questions and activities that are independent of those found in guide textbooks. Every participant emphasised the importance of receiving training on this subject during their teacher preparation process. Furthermore, the pre-service teachers noted that establishing clear boundaries for content knowledge, having the teacher serve as a role model, engaging in peer evaluation, and providing feedback significantly enhanced the training experience.

Keywords: *Formative questioning training, reading education, teacher training*

42.Üstbilişsel Döngüye Dayalı Dinleme Etkinliklerinin Türkçe Öğretmeni Adaylarının Üstbilişsel Dinleme Farkındalığına Etkisi

Doç. Dr. Funda AMANVERMEZ İNCİRKUŞ, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi,

fundaamanvermez@hotmail.com

Üstbilişsel farkındalık dinleme becerisinin gelişmesi için önemlidir. Literatürde üstbilişsel dinleme stratejileri farkındalığı ile dinleme performansı arasında pozitif ilişki olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Ancak üstbilişsel farkındalık kendiliğinden gelişmez. Öğrencilerin üst bilişsel farkındalıklarının geliştirilebilmesi için öncelikle öğretmenlerin bu konunun farkında olmaları gerekir. Bu çalışmada dinleme derslerinde uygulanan üstbilişsel döngüye dayalı etkinliklerin Türkçe öğretmeni adaylarının üstbilişsel dinleme farkındalığını nasıl etkilediği incelenmiştir. Çalışmada yöntem olarak tek grup ön-test son-test desen ile durum çalışmasının kullanıldığı karma yöntem araştırması kullanılmıştır. Örneklem amaçlı örnekleme ile 3. sınıfta dinleme eğitimi dersini mecburi olarak alan Türkçe öğretmeni adaylarından seçilmiştir (N=38). Prosedür olarak öğretmen adaylarının üstbilişsel döngüye uygun olarak tasarladıkları dinleme etkinliklerini ne kadar gerçekleştirebildikleri 6 haftalık sürede gözlemlenmiştir. Sürecin başında ve sonundaki gözlemler çift gözlemci ile gözlemlenmiştir. Gözlem güvenirliği %86'dır. Gözlemlenen performans düzeyleri Amanvermez-İncirkuş (2025) tarafından geliştirilen "Üstbilişsel Dinleme Öğretimi İçin Ders Planı Değerlendirme Rubriği"ne göre elde edilmiş ve performans düzeylerinin açıklayıcısı olan kriterler 1-3 puan arasında sayısal olarak değerlendirilmiştir. Sürecin sonunda bu sürecin onların üstbilişsel farkındalığını nasıl etkilediğini anlamak için iki tane görüşme sorusu sorulmuştur. Verilerin analizinde sürecin başındaki gözlemler ön-test sonundaki gözlemler ise son test olarak değerlendirilmiş ve SPPS aracılığıyla ilişkili grup t testi ve Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Sonuç olarak üstbilişsel dinleme farkındalığını karşılayan becerilerin tamamında ön-test ve son-test değerlendirmeleri arasında ilişki (r Pearson korelasyon) bulunmamıştır. Buna rağmen grup, planlama becerisi hariç diğer becerilerde istatistiksel anlamlılıkta (t, sd, p) değişim göstermiştir. İzleme, problem çözme, metni değerlendirme, kendini değerlendirme becerilerinde ön-testten son-teste beceri düzeyinde yükselme görülmüştür ($p<0.05$). Nitel veriler de üstbilişsel döngünün üstbilişsel dinleme stratejileri farkındalığını geliştirdiği yönündedir.

Anahtar Kelimeler: *Üstbilişsel döngü, üstbilişsel dinleme stratejileri, dinleme eğitimi, öğretmen eğitimi*

The Effect of Metacognitive Cycle-Based Listening Activities on the Metacognitive Listening Awareness of Turkish Pre-service Teachers

Assoc. Prof. Dr. Funda AMANVERMEZ İNCİRKUŞ, Gendarmerle and Coast Guard Academy,

fundaamanvermez@hotmail.com

Metacognitive awareness is essential for developing listening skills. Research shows a positive relationship between awareness of metacognitive listening strategies and listening performance. However, metacognitive awareness does not develop spontaneously; teachers must first understand its importance. This study investigated how metacognitive cycle-based activities implemented in listening lessons impacted the metacognitive listening awareness of Turkish teacher candidates.

Using a mixed-methods research approach, this study employed a single-group pre-test post-test design along with a case study. The sample consisted of 38 third-year Turkish pre-service teachers who were required to take a listening education course. Purposive sampling was used to select participants. Over six weeks, the extent to which the pre-service teachers could implement listening activities designed according to the metacognitive cycle was observed. Observations were conducted at both the beginning and the end of the process by a pair of observers, achieving an observation reliability of 86%. Performance levels were assessed using the "Lesson Plan Evaluation Rubric for Metacognitive Listening Instruction," developed by Amanvermez-İncirkuş (2025). The performance criteria were numerically rated on a scale of 1 to 3.

At the end of the process, two interview questions were posed to gain insight into how the activities affected the participants' metacognitive awareness. The data analysis involved evaluating the initial observations as pre-test data and the final observations as post-test data, applying a related group t-test and Pearson correlation analysis using SPSS. Results showed no significant correlation (r Pearson correlation) between pre-test and post-test evaluations across all skills related to metacognitive listening awareness. However, statistically significant improvements were noted (t, sd, p) in all skills except for planning skills. Increases in skill levels were observed from pre-test to post-test in monitoring, problem-solving, text evaluation, and self-evaluation skills ($p < 0.05$). Qualitative data also indicated that the metacognitive loop enhances awareness of metacognitive listening strategies.

Keywords: *Metacognitive cycle-based listening, metacognitive listening strategies, listening education, teacher education*

43.Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Çıktıları ile Sanal Müzeler ve Ören Yerlerinin İlişkilendirilmesi Üzerine Bir Araştırma

Lisans Öğrencisi İskender ÖZDAMAR, Trabzon Üniversitesi, iskender_ozdamar24@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Ömür Can TAŞKIN, Trabzon Üniversitesi, omurcan_taskin24@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon Üniversitesi, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

Bu araştırma, 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğrenme çıktıları ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın resmî web sayfasında yer alan sanal müze ve ören yeri linkleri arasında amacına uygun bir ilişki kurmayı hedeflemektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesindeki 61 sanal içerikten 41 tanesi, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 7. sınıf düzeyindeki tüm öğrenme çıktıları (17 öğrenme çıktısı) ile eşleştirilmiştir. Çalışmada, bu eşleşmeler tablolar aracılığıyla sunulurken, sanal müze ve ören yerlerine erişim adresleri yanında araştırmacılar tarafından her bir sanal müze veya ören yerinin hangi özellikleriyle öğrenme çıktısına hizmet ettiğine dair rehber niteliğinde açıklamalar eklenmiştir. Araştırma; sanal müzelerin sadece tarih alanı ile sınırlı kalmayıp ekonomi, bilim ve demokrasi eğitimi gibi farklı temalarda da etkin bir şekilde kullanılabileceğini ortaya koymaktadır. Ayrıca Sosyal Bilgiler Öğretim Programı' nda bulunan yedi öğrenme alanının her bir öğrenme çıktısı için kullanılabilecek sanal müze ve ören yeri linkleri verilmiştir. Bu ilişkilendirmelerin genel çerçevesi şu şekildedir; "Birlikte Yaşamak" öğrenme alanında etnografya müzelerinin toplumsal iletişimi güçlendirme potansiyelinden faydalanılmıştır. "Evimiz Dünya" öğrenme alanında ise farklı medeniyetler üzerinden küreselleşmenin somutlaştırılabileceği gerçeğinden hareket edilmiştir. "Ortak Mirasımız" alanında ören yerlerinin kültürel miras bilincine katkı sağladığı vurgusu yer almaktadır. "Yaşayan Demokrasimiz" alanında ise Millî Mücadele ve Cumhuriyet dönemi müzelerinin demokratik değerleri desteklediği ortamların öğretim ortamını zenginleştireceği belirtilmiştir. Ayrıca "Hayatımızdaki Ekonomi" alanında üretim-tüketim döngüsü, "Bilim, Teknoloji ve Sosyal Bilimler" alanında ise öğrenme-öğretme süreçleri üzerinden bu dijital platformlara yönlendirme yapılmıştır. Çalışma sonucunda ortaya konan bu rehber materyal, sanal ortamın en önemli avantajlarından faydalanarak erişilebilirliği yüksek öğretmenler ve öğrenciler için kapsamlı bir yol haritası niteliği taşımaktadır. Mevcut rehber materyalin öğrencilerde inceleme, sorgulama, analiz etme ve kanıta dayalı çıkarım yapma gibi üst düzey becerileri kazanma aşamasında etkisinin incelenmesi ve müze ziyaretleri için sanal tur öncesi, anı ve sonrasında kullanılabilecek öğretim materyallerinin geliştirilmesi araştırmanın önerileri arasındadır.

Anahtar Kelimeler: *Sosyal bilgiler öğretimi, öğrenme çıktısı, sanal müze, ören yeri*

A Research on Associating Social Studies Learning Outcomes with Virtual Museums and Archaeological Sites

Undergraduate Student İskender ÖZDAMAR, Trabzon University, iskender_ozdamar24@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Ömür Can TAŞKIN, Trabzon University, omurcan_taskin24@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon University, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

This research aims to establish a purposeful relationship between the 7th-grade Social Studies learning outcomes and the virtual museum and archaeological site links available on the official website of the Ministry of Culture and Tourism. Out of the 61 virtual contents within the Ministry, 41 have been matched with all 17 learning outcomes at the 7th-grade level of the Social Studies Curriculum. In the study, while these matchings are presented through tables, guide-like explanations prepared by the researchers are included alongside the access addresses, detailing which features of each virtual museum or archaeological site serve the respective learning outcome. The research demonstrates that virtual museums can be used effectively not only in the field of history but also in various themes such as economics, science, and democracy education. Furthermore, virtual museum and archaeological site links that can be used for each learning outcome in the seven learning areas of the Social Studies Curriculum are provided. The general framework of these associations is as follows: In the "Living Together" learning area, the potential of ethnography museums to strengthen social communication was utilized. In the "Our Home: The World" learning area, the premise that globalization can be concretized through different civilizations was followed. In the "Our Common Heritage" area, emphasis is placed on the contribution of archaeological sites to cultural heritage awareness. In the "Our Living Democracy" area, it was stated that museums of the National Struggle and Republic periods would enrich the teaching environment by supporting democratic values. Furthermore, directions were made to these digital platforms regarding the production-consumption cycle in the "Economy in Our Lives" area, and learning-teaching processes in the "Science, Technology, and Social Sciences" area. This guide material, resulting from the study, serves as a comprehensive roadmap for teachers and students with high accessibility, taking advantage of the most significant benefits of the virtual environment. Research recommendations include examining the impact of the current guide material on students' acquisition of high-level skills such as investigation, questioning, analysis, and evidence-based inference, as well as developing instructional materials that can be used before, during, and after virtual tours for museum visits

Keywords: *Social studies ınstruction, learning outcome, virtual museum, archaeological site*

44.Geleceğin Mirasçılarının Gözünden Denizlerdeki Egemenlik: Lise Öğrencilerinin Mavi Vatan Doktrini ve Deniz Yetki Alanlarına İlişkin Farkındalıkları (Trabzon Örneği)

Lisans Öğrencisi Züleyha AKSOY, Trabzon Üniversitesi, zuleyha_aksoy24@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Çiğdem AYVAZ AKMAHMUT, Trabzon Üniversitesi, cigdem_ayvazakmahmut24@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Havva Nur KARAGÖZ, Trabzon Üniversitesi, havvanur_karagoz24@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon Üniversitesi, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

Bu çalışma, Trabzon ilinde farklı ortaöğretim kurumlarında (Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, BİLSEM ve İmam Hatip Lisesi) öğrenim gören 14 lise öğrencisinin "Mavi Vatan" doktrini ve "Deniz Yetki Alanları" konularına ilişkin farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma, nitel araştırma desenine uygun olarak yapılandırılmış olup veri toplama aracı olarak yedi tematik boyutu kapsayan 28 yarı yapılandırılmış sorudan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Bu temalar; temel bilgi ve tanım, coğrafi ve stratejik önem, haklar-hukuk ve yetki alanları, ekonomi ve doğal kaynaklar, siyaset ve dış politika, toplumsal bilinç ile çevre ve sürdürülebilirliktir.

Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgular, öğrencilerin Mavi Vatan kavramını ağırlıklı olarak "Türk denizi" ve "deniz hâkimiyeti" çerçevesinde tanımladıklarını ve bu doktrinin temelinde Türkiye'nin denizlerdeki hak ve çıkarlarını koruma gereksiniminin bulunduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcılar, denizlerin kara kadar önemli olduğunu büyük ölçüde ekonomik (balıkçılık, doğal gaz, ticaret) ve stratejik nedenlerle ilişkilendirmiştir. Deniz yetki alanlarının belirlenmesinde Birleşmiş Milletler ve uluslararası deniz hukuku temel referanslar olarak görülmekle birlikte, öğrenciler uluslararası hukukun Türkiye açısından belirli avantajlar sağladığını, ancak kurallara uymayan devletlere karşı Mavi Vatan gibi koruyucu bir doktrine ihtiyaç duyulduğunu ifade etmişlerdir. Dış politika bağlamında doktrin, Türkiye'nin haklarını savunan "cesur" bir adım olarak değerlendirilirken, komşu ülkelerle siyasi gerilimlere yol açabileceğine dair kaygılar da dile getirilmiştir.

Araştırma sonuçları, öğrencilerin büyük çoğunluğunun konuya ilişkin belirli bir farkındalık düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, yalnızca egemenlik temelli yaklaşımların değil, deniz kirliliği ve sürdürülebilirlik gibi çevresel boyutların da doktrin kapsamında ele alınması gerektiği yönündeki görüşler öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda, Mavi Vatan doktrinine ilişkin farkındalığı artırmaya yönelik eğitim etkinliklerinin yaygınlaştırılması, konunun farklı öğretim kademelerinde ve ilgili ders programlarında bütüncül bir yaklaşımla ele alınması ve toplumsal bilincin geliştirilmesi amacıyla medyanın daha etkin kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Mavi Vatan, lise öğrencileri, deniz yetki alanları*

Sovereignty in the Seas from the Perspective of Future Heirs: High School Students' Awareness of the Blue Homeland Doctrine and Maritime Jurisdiction Areas (The Case of Trabzon)

Undergraduate Student Züleyha AKSOY, Trabzon University, zuleyha_aksoy24@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Çiğdem AYVAZ AKMAHMUT, Trabzon University, cigdem_ayvazakmahmut24@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Havva Nur KARAGÖZ, Trabzon University, havvanur_karagoz24@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon University, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

This study was conducted to determine the awareness levels of 14 high school students studying in different secondaryeducation institutions (Science High School, Social SciencesHigh School, BİLSEM, and Imam Hatip High School) in Trabzon regarding the “Blue Homeland” doctrine and“Maritime Jurisdiction Areas.” The research was designed in accordance with a qualitative research approach, and a semi-structured interview form consisting of 28 questions coveringseven thematic dimensions was used as the data collectiontool. These themes include: basic knowledge and definitions, geographical and strategic importance, rights-law andjurisdiction areas, economy and natural resources, politics andforeign policy, social awareness, and environment andsustainability.

The obtained data were analyzed using content analysis. Thefindings indicate that students predominantly define the Blue Homeland concept as “Turkish seas” and “maritimedominance,” emphasizing that the doctrine is fundamentallybased on the need to protect Türkiye’s maritime rights andinterests. Participants largely associated the importance of seas, comparable to land, with economic factors (fishing, natural gas, trade) and strategic positioning.

While the United Nations and international maritime law wereidentified as the primary references in determining maritimejurisdiction areas, students stated that although internationallaw provides certain advantages to Türkiye, there is still a need for a protective doctrine such as the Blue Homelandagainst states that violate these rules. In terms of foreignpolicy, the doctrine was described as a “bold” step in defending Türkiye’s rights; however, concerns were alsoexpressed that it may lead to political tensions withneighboring countries.

The results reveal that the majority of students have a certainlevel of awareness regarding the subject. Additionally, students emphasized that, beyond traditional sovereigntyissues, environmental aspects such as marine pollution andsustainability should also be considered within the scope of the doctrine. Accordingly, it is recommended to increaseeducational activities aimed at raising awareness of the Blue Homeland doctrine, to integrate the subject into curriculaacross different educational levels and related courses with a holistic approach, and to utilize media more effectively toenhance public awareness.

Keywords: *Blue Homeland, high school students, maritime jurisdiction areas*

45.Özgül Öğrenme Güçlüğü Riskinin Erken Belirlenmesi ve Aile Rehberliğine Yönelik Yapay Zekâ Destekli Bir Karar Destek Sisteminin Geliştirilmesi

Lisansüstü Öğrencisi Mehmet CAN, Trabzon Üniversitesi, mehmet_can21@trabzon.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi Esra ÖZEL, Trabzon Üniversitesi, e.ozel6194@gmail.com

Prof. Dr. Mehmet PALANCI, Trabzon Üniversitesi, mpalanci@trabzon.edu.tr

Bu araştırma, okul öncesi (3–6 yaş) ve ilkokul (6–11 yaş) dönemindeki çocuklarda Özgül Öğrenme Güçlüğü (ÖÖG) riskini erken dönemde belirlemeyi ve ebeveynlere kişiselleştirilmiş, kanıta dayalı rehberlik sunmayı amaçlayan yapay zekâ destekli bir karar destek sisteminin geliştirilmesini konu almaktadır. Dil gelişimi, fonolojik farkındalık, yürütücü işlevler ve temel akademik becerilerde ortaya çıkan erken risk göstergelerinin zamanında fark edilmemesi, akademik güçlüklerin derinleşmesine, benlik saygısının zedelenmesine ve aile yükünün artmasına yol açabilmektedir. Türkiye'de bu iki gelişim dönemini birlikte ele alan; öngörüsel modelleme, açıklanabilir yapay zekâ ve aile odaklı yönlendirmeyi bütünleştiren kapsamlı bir dijital erken tarama sistemine duyulan gereksinim, bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır.

Çalışma, Tasarım ve Geliştirme Araştırması modeli doğrultusunda yürütülecektir. Sistemde standartlaştırılmış ölçek verileri, Random Forest, XGBoost ve karar ağacı temelli algoritmalardan oluşan bir topluluk öğrenmesi mimarisiyle analiz edilecektir. Model çıktıları, SHAP (SHapley Additive exPlanations) tabanlı Açıklanabilir Yapay Zekâ bileşeni aracılığıyla hem global hem de yerel düzeyde yorumlanacaktır. Böylece fonolojik farkındalık, dil gelişimi ve yürütücü işlevler gibi değişkenlerin her bir çocuğun risk olasılığına yaptığı marjinal katkı sayısal olarak gösterilebilecek; risk profilini yükselten ya da dengeleyen etmenler şeffaf biçimde ortaya konacaktır. Ağaç tabanlı modeller için TreeExplainer kullanılarak özellik önem sıralamaları, bireysel açıklamalar ve olası değişken etkileşimleri üretilecek; bu açıklamalar aile arayüzünde sadeleştirilmiş gerekçeler, uzman arayüzünde ise daha ayrıntılı görselleştirmeler şeklinde sunulacaktır. SHAP ile öne çıkan risk etmenleri, DSM-5-TR, Millî Eğitim Bakanlığı dokümanları ve güncel hakemli literatürle beslenen Retrieval-Augmented Generation (RAG) modülüne dinamik bağlam olarak aktarılacak; böylece üretilen rehberlik hem çocuğa özgü hem de güncel bilimsel kanıtlara dayalı olacaktır. Ayrıca, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve pilot çalışmada psikometrik özellikleri sınanacak iki özgün ölçekten elde edilen ampirik korelasyon matrisleri kullanılarak Monte Carlo simülasyonlarıyla modelin ön eğitimi gerçekleştirilecek; sistem, insan-döngüsünde makine öğrenmesi yaklaşımıyla uzman etiketli gerçek kullanıcı verileri üzerinden iteratif biçimde güncellenecektir.

Sistem performansı; doğruluk, kesinlik, duyarlılık, F1-skoru ve AUC-ROC gibi teknik ölçütlerin yanı sıra Cohen's Kappa ile uzman uyumu ve kullanıcı memnuniyeti göstergeleri üzerinden değerlendirilecektir. Geliştirilen karar destek sistemi, tanı koyan bir sistem değil; risk örüntülerini görünür kılan, karar gerekçelerini açıklayan ve uygulanabilir aile rehberliği üreten şeffaf bir erken tarama ve yönlendirme aracı olarak tasarlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Özgül öğrenme güçlüğü, yapay zekâ, makine öğrenmesi, erken tarama, aile rehberliği, açıklanabilir yapay zekâ*

Development of an AI-Supported Decision Support System for Early Identification of Specific Learning Disorder Risk and Family Guidance

Postgraduate Student Mehmet CAN, Trabzon University, mehmet_can21@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student Esra ÖZEL, Trabzon University, e.ozel6194@gmail.com

Prof. Dr. Mehmet PALANCI, Trabzon University, mpalanci@trabzon.edu.tr

This study focuses on the development of an AI-supported decision support system designed to identify the risk of Specific Learning Disorder (SLD) at an early stage in preschool children (ages 3–6) and primary school children (ages 6–11), while providing parents with personalized, evidence-based guidance. Failure to recognize early risk indicators in language development, phonological awareness, executive functions, and foundational academic skills in a timely manner may lead to escalating academic difficulties, reduced self-esteem, and increased family burden. In Türkiye, the need for a comprehensive digital early screening system that integrates predictive modeling, explainable artificial intelligence, and family-centered guidance across these two developmental periods constitutes the main rationale for this study.

The study will be conducted in line with the Design and Development Research model. Within the system, standardized scale data will be analyzed through an ensemble learning architecture consisting of Random Forest, XGBoost, and decision tree-based algorithms. Model outputs will be interpreted at both global and local levels through a SHAP (SHapley Additive exPlanations)-based Explainable Artificial Intelligence component. This will enable the numerical quantification of the marginal contribution of variables such as phonological awareness, language development, and executive functions to each child's predicted risk probability, thereby making the factors that elevate or mitigate the risk profile transparent. For tree-based models, TreeExplainer will be used to generate feature importance rankings, individual-level explanations, and potential feature interactions; these explanations will be presented as simplified justifications in the parent interface and as more detailed visualizations in the expert interface. The risk factors highlighted by SHAP will be transferred as dynamic context to a Retrieval-Augmented Generation (RAG) module informed by DSM-5-TR criteria, Ministry of National Education documents, and current peer-reviewed literature, ensuring that the generated guidance is both child-specific and grounded in up-to-date scientific evidence. In addition, model pre-training will be carried out through Monte Carlo simulations using empirical correlation matrices derived from two original scales developed by the researchers and to be psychometrically tested in a pilot study; the system will then be iteratively updated through a human-in-the-loop machine learning approach using expert-labeled real-user data.

System performance will be evaluated through technical metrics including accuracy, precision, recall, F1-score, and AUC-ROC, as well as expert agreement measured by Cohen's Kappa and user satisfaction indicators. The developed decision support system is designed not as a diagnostic system, but as a transparent early screening and guidance tool that makes risk patterns visible, explains the rationale behind its decisions, and produces actionable family guidance.

Keywords: *Specific learning disorder, artificial intelligence, machine learning, early screening, family guidance, explainable artificial intelligence*

46.Okul Öncesi Eğitimde Mekân-Etkinlik Seçiminin Okul Dışı Öğrenmeye Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Doç. Dr. Ayşegül ASLAN, Trabzon Üniversitesi, aysegulaslan@trabzon.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Merve GANGAL, Trabzon Üniversitesi, mervegangal@trabzon.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Zeliha ÖZER, Trabzon Üniversitesi, zelihaozer@trabzon.edu.tr

Eleştirel düşünme, problem çözme, iş birliği ve yaratıcılık gibi çeşitli becerilerden oluşan ve temeli erken çocukluk döneminde atılan 21. yüzyıl becerilerinin gelişimi yalnızca sınıf içi uygulamalarla sınırlı kalmayıp çocukların çevresel etkileşimler yoluyla gerçek yaşam deneyimleri kazanabileceği okul dışı öğrenme ortamlarının da sürece dâhil edilmesiyle mümkün olmaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı, okul dışı öğrenme ortamlarını yalnızca alternatif değil, temel bir öğrenme ortamı olarak tanımlamakta; bu ortamların çocukların merak, keşif ve deneyimleme yoluyla beceri edinimlerini desteklediğini vurgulamaktadır. Okul dışı öğrenme ortamları etkinlikleri; doğa gezileri, müze ziyaretleri, çiftlik etkinlikleri, bilim merkezleri, kütüphaneler, parklar gibi ortamlarda yürütülen yapılandırılmış etkinlikleri kapsamaktadır. Okul dışı öğrenme etkinliklerinin okul öncesi eğitim özelinde nasıl yürütüldüğü, öğretmenlerin bu sürece dair algı, ihtiyaç ve önerilerinin neler olduğunun literatürde yeterince ele alınmadığı düşünülmektedir. Bu bağlamda, gerçekleştirilen bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleştirdikleri etkinlikler ve bu etkinliklerin planlanmasına ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması modeliyle yürütülmüştür. Katılımcılar, Türkiye'nin farklı bölgelerinde görev yapan 27 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından MEB Okul Dışı Öğrenme Ortamları kılavuzlarında yer alan kazanım-mekân ilişkilendirmeleri dikkate alınarak oluşturulan çevrimiçi bir form aracılığıyla toplanmıştır. Bu form, 8 açık uçlu soru ile 33 adet derecelendirme ve çoktan seçmeli soru tipini içermektedir. Öğretmenlerin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar içerik analiziyle, nicel veriler ise betimsel analizle çözümlenmiştir.

Öğretmenlerin mekân ve aktivite eşleştirmesi yaparken en çok dikkat ettikleri kriterler "yaş ve gelişimsel uygunluk", "güvenlik" ve "uygulanabilirlik" temaları altında toplanmıştır. Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri, bireysel farklılıkları, ilgi alanları ve etkinliğin güvenli şekilde yürütülmesi öğretmenler tarafından öncelikli görülmektedir. Ayrıca etkinliğin yaşam becerileriyle ilişkilendirilmesi ve kazanım odaklı olması da önemli vurgular arasındadır. Doğa temelli etkinlikler (doğa gezileri, yaprak toplama, tohum dikimi vb.) öğretmenler tarafından en uygulanabilir ve etkili görülen aktiviteler arasında yer almıştır. Bunun yanı sıra akvaryum, çiftlik, hayvanat bahçesi gibi hayvanlarla ilişkili mekânlar da sıklıkla tercih edilmiştir. Pratiklik, erişilebilirlik ve materyal kolaylığı öğretmenlerin seçimlerini belirleyen temel etmenlerdir. Müze ziyaretleri, bilim merkezleri ve tarihi-kültürel alanlarda yürütülen etkinlikler öğretmenler tarafından uygulamada en çok zorlanılan alanlar olarak değerlendirilmiştir. Bu zorlukların nedenleri arasında; zaman algısının gelişmemiş olması, çocukların soyut kavramları anlamakta güçlük çekmesi, mekânların çocuklara hitap etmemesi ve fiziki ulaşımın güçlüğü gösterilmiştir. Deniz kenarı etkinliklerinde ise güvenlik endişeleri ön plana çıkmıştır. Bazı öğretmenler mevcut tabloya ek olarak çocuk parkları, pazarlar, spor kompleksleri, emniyet müdürlükleri ve meslek tanıtım atölyeleri gibi günlük yaşamla iç içe ve deneyim temelli ortamlarda yürütülebilecek aktiviteler önermiştir. Etkinliklerin uygulanabilmesi için öğretmenler başta ulaşım, yardımcı personel ve güvenli mekân düzenlemeleri gibi lojistik desteğe dikkat çekmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu, öğretmenlerin bu tür etkinlikleri etkili yürütebilmesi için "yaparak yaşayarak öğrenme", "doğa eğitimi", "drama eğitimi" gibi uygulama temelli eğitimlere ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. Bu araştırma sonuçları, okul dışı öğrenme ortamlarının okul öncesi

eğitimde yapılandırılmış şekilde kullanılmasının, çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerine önemli katkılar sunduğunu ortaya koymaktadır. Ancak bu sürecin etkili yürütülebilmesi için mekânın uygunluğu, öğretmenin hazırlığı, materyal temini ve aile desteği gibi pek çok bileşenin uyum içinde işlemesi gerekmektedir. Etkinliklerin planlama sürecinde öğretmenlerin bireysel farkındalıklarının artırılması, uygulama sürecinde de deneyim ve iş birliği temelli mesleki gelişim desteklerinin sağlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Okul dışı öğrenme ortamları, okul öncesi eğitim, öğretmen görüşleri, durum çalışması*

Preschool Teachers' Perspectives on the Impact of Setting–Activity Alignment on Out-of-School Learning

Assoc. Prof. Dr. Ayşegül ASLAN, Trabzon University, aysegulaslan@trabzon.edu.tr

Ass. Prof. Dr. Merve GANGAL, Trabzon University, mervegangal@trabzon.edu.tr

Ass. Prof. Dr. Zeliha ÖZER, Trabzon University, zelihaozer@trabzon.edu.tr

The development of 21st-century skills such as critical thinking, problem-solving, collaboration, and creativity begins in early childhood and cannot be limited to classroom practices. It requires integrating out-of-school learning environments, where children gain real-life experiences through interaction with their surroundings. The Century of Türkiye Education Model Preschool Education Program views these environments as essential for learning, supporting skills through curiosity, exploration, and experience. Such settings include nature trips, museums, farms, science centers, libraries, and parks. However, research on their implementation and teachers' perspectives remains limited. Therefore, this study examines preschool teachers' practices in out-of-school learning environments and their views on planning these activities.

This study was designed as a qualitative case study. The participants consisted of 27 preschool teachers working in different regions of Türkiye. Data were collected through an online questionnaire developed by the researchers, informed by the learning outcome–setting alignments presented in the Ministry of National Education's guidelines for out-of-school learning environments. The instrument included eight open-ended questions and 33 Likert-type and multiple-choice items. Responses to open-ended questions were analyzed using content analysis, while quantitative data were analyzed through descriptive statistics.

The findings indicate that teachers prioritize "age and developmental appropriateness," "safety," and "feasibility" when aligning settings with activities. Children's readiness levels, individual differences, interests, and the safe implementation of activities were identified as key considerations. Furthermore, establishing connections with life skills and maintaining a learning outcome-oriented approach were emphasized. Nature-based activities (e.g., nature walks, leaf collection, seed planting) were perceived as the most feasible and effective. In addition, animal-related settings such as aquariums, farms, and zoos were frequently preferred. Practicality, accessibility, and ease of material provision emerged as key factors influencing teachers' choices.

In contrast, activities conducted in museums, science centers, and historical or cultural sites were identified as the most challenging to implement. These challenges were attributed to children's underdeveloped sense of time, difficulties in comprehending abstract concepts, the lack of child-friendly design in such environments, and transportation constraints. Safety concerns were particularly prominent in seaside activities. Some teachers also suggested incorporating everyday, experience-based settings such as playgrounds, marketplaces, sports complexes, police departments, and vocational exploration workshops. To effectively implement these activities, teachers emphasized the need for logistical support, including transportation, support staff, and safe environmental arrangements. The majority of participants highlighted the need for practice-oriented professional development, such as experiential learning, nature education, and drama-based training.

Overall, the findings suggest that the structured integration of out-of-school learning environments in early childhood education contributes significantly to children's cognitive, social, and emotional development. However, effective implementation requires the coordinated functioning of multiple components, including the suitability of the setting, teacher preparedness, availability of materials, and family support. It is recommended that teachers' awareness be enhanced during the planning process and that experience- and collaboration-based professional

development opportunities be provided during implementation.

Keywords: *Out-of-school learning environments, early childhood education, teacher perspectives, case study*

47.Bağlanma Stilleri, Yaşam Doyumu ve Yapay Zekâ Kullanımı Yoluyla Psikolojik İhtiyaçların Karşılanması Arasındaki İlişki

Lisansüstü Öğrencisi Zehranur AKSU, Trabzon Üniversitesi, zehranur_aksu25@trabzon.edu.tr

Doç. Dr. Fatih KOCA, Trabzon Üniversitesi, fkoca@trabzon.edu.tr

İlişkisel tarama yönteminin kullanılacağı bu nicel araştırmanın amacı Türkiye'de yaşayan bireylerin bağlanma stilleri, yaşam doyumları ve yapay zekâ kullanımı yoluyla psikolojik ihtiyaçların karşılanmasının arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırma değişkenleri incelemek için temel demografik bilgilerin yanında üç adet ölçek kullanılacaktır. Bu ölçekler sırasıyla 'Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği', 'Yaşam Doyumu Ölçeği' ve 'Yapay Zekâ Kullanımı Yoluyla Temel Psikolojik İhtiyaçların Karşılanması Ölçeği'dir. Bunun yanında araştırmaya katılmak için bireylerin hayatlarında en az bir kez bir yapay zekâ aracını kullanmış olması gerekmektedir. Literatür incelendiğinde bağlanma stillerinin bireylerin ilişki kurma biçimlerini ve duygusal destek mekanizmalarını şekillendirdiği, bu durumun sonucunda da bireylerin genel yaşam doyumları ve öznel iyi oluşlarının pozitif anlamda etkilendiği görülmektedir. Buna göre güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin yaşam doyumları ve psikolojik iyi oluş düzeyleri, kaygılı ve kaçıngan bağlanan bireylere göre daha yüksek seyrettiği söylenebilir. Literatürdeki bir diğer önemli konu ise bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarını nasıl ve ne ölçüde karşılayabildiğidir. Temel psikolojik ihtiyaçları karşılanan bireylerin yaşam doyumları ve öznel iyi oluşlarının olumlu açıdan etkilendiği bilinmektedir. Psikolojik ihtiyaçların karşılanmasına yönelik davranışların bireylerin bağlanma stillerine göre değişkenlik gösterebildiği söylenebilir. Bu nedenle güvenli, kaygılı ve kaçıngan bağlanma stiline sahip bireyler temel psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasında farklı destek mekanizmalarına yönelme eğiliminde olabilirler. Günümüzde gelişen teknolojiyle birlikte hayatlarımızdaki pek çok alanda yer edinen yapay zekâ, özellikle kaygılı ve kaçıngan bağlanma stiline sahip olan bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasında alternatif bir olanak sağlamaktadır. Kaygılı ve kaçıngan bağlanma stiline sahip olan bireyler, başkalarıyla ilişki kurma ihtiyaçlarına yönelik yapay zekadan yararlanabilirler. Araştırma bulgularının; özellikle kaygılı ve kaçıngan bağlanma stiline sahip bireylerin bağlanma stilleri ile yaşam doyumları arasındaki ilişkide yapay zekâ kullanımıyla elde ettikleri psikolojik tatminin etkisini anlamaya katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Bağlanma stilleri, yapay zekâ, temel psikolojik ihtiyaçlar, yaşam doyumu*

The Relationship Between Attachment Styles, Life Satisfaction, and the Psychological Needs Satisfaction Through the Use of Artificial Intelligence

Postgraduate Student Zehranur AKSU, Trabzon University, zehranur_aksu25@trabzon.edu.tr

Assoc. Prof. Dr. Fatih KOCA, Trabzon University, fkoca@trabzon.edu.tr

The purpose of this quantitative research, which will utilize the relational survey method, is to determine the relationship between attachment styles, life satisfaction, and the fulfillment of psychological needs through the use of artificial intelligence among individuals living in Turkey. To examine the research variables, three scales will be used in addition to basic demographic information. These scales are, respectively, the 'Three-Dimensional Attachment Styles Scale', the 'Life Satisfaction Scale', and the 'Basic Psychological Needs Satisfaction Through The Use of Artificial Intelligence Scale'. Furthermore, to participate in the study, individuals must have used an artificial intelligence tool at least once in their lives. When the literature is reviewed, it is observed that attachment styles shape individuals' modes of relating and emotional support mechanisms; as a result, individuals' general life satisfaction and subjective well-being are positively affected. Accordingly, it can be stated that the life satisfaction and psychological well-being levels of individuals with a secure attachment style are higher compared to individuals with anxious and avoidant attachment styles. Another important issue in the literature is how and to what extent individuals can fulfill their basic psychological needs. It is known that the life satisfaction and subjective well-being of individuals whose basic psychological needs are met are positively affected. It can be argued that behaviors aimed at fulfilling psychological needs may vary according to individuals' attachment styles. Therefore, individuals with secure, anxious, and avoidant attachment styles may tend to turn to different support mechanisms for the fulfillment of their basic psychological needs. Artificial intelligence, which has established a place in many areas of our lives alongside today's developing technology, provides an alternative opportunity for fulfilling the basic psychological needs of individuals, especially those with anxious and avoidant attachment styles. Individuals with anxious and avoidant attachment styles may utilize artificial intelligence to address their needs for establishing relationships with others. The research findings are expected to contribute to understanding the impact of the psychological satisfaction obtained through the use of artificial intelligence on the relationship between attachment styles and life satisfaction, particularly for individuals with anxious and avoidant attachment styles.

Keywords: *Attachment styles, artificial intelligence, basic psychological needs, life satisfaction*

48.Müzik Öğretmeni Adaylarının Web 2.0 Araçlarının Kullanımına İlişkin Görüşleri

Doç. Dr. Yalçın YILDIZ, Trabzon Üniversitesi, yyildiz@trabzon.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi Salih AKBULUT, Trabzon Üniversitesi, salih_akbulut@24.trabzon.edu.tr

Bu araştırmanın amacı, müzik öğretmeni adaylarının Web 2.0 araçlarına yönelik görüşlerini incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde olgubilim deseni ile yürütülmüştür. Çalışma grubunu, Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı'nda öğrenim gören ve gönüllülük esasına göre belirlenen 16 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının Web 2.0 araçlarına ilişkin bilgi ve deneyim düzeylerinin farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Katılımcıların önemli bir kısmının bu araçları lisans eğitimi sürecinde ya da bireysel çabalarıyla öğrendiği, ancak bazı katılımcıların herhangi bir eğitim almadığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, Web 2.0 araçlarının müzik eğitimi sürecinde özellikle solfej, müziksel işitme, ritim çalışmaları, beste yapma ve nota yazma gibi becerilerin geliştirilmesine katkı sağladığını göstermektedir. Bunun yanı sıra, bu araçların öğrenme sürecini daha eğlenceli ve motive edici hâle getirdiği, öğrenme kalıcılığını artırdığı ve öğretim sürecini kolaylaştırdığı ifade edilmiştir. Bununla birlikte, teknolojik altyapı yetersizlikleri, ekonomik sınırlılıklar, erişim sorunları ve yüz yüze etkileşimin azalması gibi dezavantajlar da ortaya konmuştur. Katılımcıların Web 2.0 araçlarını seçerken çoğunlukla bilgi ve deneyim düzeylerine bağlı kaldıkları belirlenmiştir. Araştırma sonuçları doğrultusunda, öğretmen yetiştirme programlarında teknoloji entegrasyonunun güçlendirilmesi, uygulamalı eğitimlerin artırılması, alan odaklı dijital materyal geliştirme çalışmalarına daha fazla yer verilmesi ve teknolojik erişim olanaklarının iyileştirilmesi önerilmektedir. Sonuç olarak, Web 2.0 araçlarının müzik eğitiminde yalnızca teknik bir destek unsuru olmadığı; öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve pedagojik gelişimlerini etkileyen önemli bir öğrenme bileşeni olduğu değerlendirilmektedir. Bu yönüyle çalışma, müzik öğretmeni adaylarının dijital yeterliklerinin geliştirilmesine ve öğretmen yetiştirme programlarının güncellenmesine katkı sunmaktadır. Ayrıca, farklı üniversitelerde yapılacak benzer araştırmaların bulguların karşılaştırılmasına ve alan yazınının gelişmesine önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Web 2.0 araçları, müzik eğitimi, öğretmen adayları, teknoloji entegrasyonu, dijital öğrenme*

Pre-service Music Teachers' Views on the Use of Web 2.0 Tools

Assoc. Prof. Dr. Yalçın YILDIZ, Trabzon University, yyildiz@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student Salih AKBULUT, Trabzon University, salih_akbulut@24.trabzon.edu.tr

The aim of this study is to examine pre-service music teachers' views on Web 2.0 tools. The study was conducted within the framework of a qualitative research approach using a phenomenological design. The study group consisted of 16 pre-service teachers enrolled in the Music Education Program at the Faculty of Education of Trabzon University and selected on a voluntary basis. Data were collected through a semi-structured interview form and analyzed by means of content analysis. The findings revealed that pre-service teachers' levels of knowledge and experience regarding Web 2.0 tools varied. While a considerable number of participants reported that they had learned to use these tools during their undergraduate education or through individual efforts, some stated that they had not received any training. The findings indicated that Web
2.0 tools contributed particularly to the development of skills such as solfege, musical hearing, rhythm practice, composition, and music notation in the music education process. In addition, these tools were found to make the learning process more enjoyable and motivating, to enhance retention, and to facilitate the teaching process. However, certain disadvantages were also identified, including inadequate technological infrastructure, economic limitations, accessibility problems, and the decline of face-to-face interaction. It was also determined that participants' preferences for Web 2.0 tools were largely shaped by their level of knowledge and experience. Based on the findings, it is recommended that technology integration in teacher education programs be strengthened, practice-based training be increased, greater emphasis be placed on the development of field-specific digital materials, and technological accessibility be improved. In conclusion, Web 2.0 tools are considered not merely as technical support tools in music education, but as significant learning components that influence students' cognitive, affective, and pedagogical development. In this respect, the study contributes to the improvement of pre-service music teachers' digital competencies and to the revision of teacher education programs. Furthermore, it is believed that similar studies to be conducted at different universities will make an important contribution to the comparison of findings and to the development of the related literature.

Keywords: *Web 2.0 tools, music education, pre-service teachers, technology integration, digital learning*

49.Yapay Zekâ Sohbet Botu Bağımlılığı ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe KALYON, Trabzon Üniversitesi, aysekalyon@trabzon.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi Esma Nur ERDOĞAN, Trabzon Üniversitesi, esmanur_erdogan25@trabzon.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi Edanur KURT, Trabzon Üniversitesi, edanur_kurt25@trabzon.edu.tr

Yapay zekâ sohbet botları günümüzde bilgiye erişim, iletişim kurma, duygusal veya sosyal destek ihtiyacını giderme gibi çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır. Üretken yapay zekâ teknolojisine dayanan bu sistemler, psikolojik desteğe ihtiyaç duyan kullanıcılar tarafından başa çıkma stratejileriyle ilgili bilgi edinme, sorunları karşısında alternatif bakış açısı geliştirme veya sorunlarını paylaşarak duygusal destek ihtiyacını giderme amacıyla kullanılabilmektedir. Öte yandan bu sistemleri yoğun ve dürtüsel bir şekilde kullanan bireyler depresyon, anksiyete ve stres belirtilerini daha yüksek düzeyde yaşayabilmektedir. Yapay zekâ sohbet botu bağımlılığı ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmadan elde edilen sonuçların yapay zekâ sohbet botu kullanımının ruh sağlığı üzerindeki avantajları ve risklerine yönelik bakış açısı geliştirmek açısından alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Nicel araştırma yaklaşımlarından ilişkisel modele göre yürütülen bu çalışmada uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır ve katılımcılar çalışmada gönüllülük esasına dayalı olarak yer almıştır. Araştırma verilerini toplamak için Yapay Zekâ Sohbet Botu Bağımlılığı Ölçeği, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ve araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubu yükseköğrenimine devam eden 303 kişiden oluşmaktadır. Katılımcıların 240'ı kadın (%79.2) ve 63'ü erkektir (%20.8). Örneklem grubunun yaş ortalaması 21.25 (SS=2.08) ve yaş aralığı 18-26'dır. Pearson korelasyon katsayısı analizine göre yükseköğretim öğrencilerinde yapay zekâ sohbet botu bağımlılığı ile psikolojik iyi oluş negatif yönde anlamlı düzeyde ilişkilidir ($r=-.25$, $p<.001$). Yapay zekâ sohbet botu bağımlılığı puanları cinsiyet ($t=.452$, $p>.05$) ve sınıf düzeyine ($F(4, 298)=2.046$, $p>.05$) göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Yapay zekâ uygulamalarını sıklıkla kullanan yükseköğretim öğrencilerinin yapay zekâ sohbet botu bağımlılığı ölçeğinden aldıkları puanlar, bu uygulamaları ara sıra kullanan öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksektir ($t=-7.947$, $p<.001$, $d=.91$). Araştırma sonuçları ilgili literatür kapsamında tartışılmış ve birtakım öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ uygulamaları, yapay zekâ sohbet botu bağımlılığı, psikolojik iyi oluş, yükseköğretim öğrencileri*

An Examination of The Relationship Between AI Chatbot Addiction and Psychological Well-Being

Ass. Prof. Dr. Ayşe KALYON, Trabzon University, aysekalyon@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student Esma Nur ERDOĞAN, Trabzon University, esmanur_erdogan25@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student Edanur KURT, Trabzon University, edanur_kurt25@trabzon.edu.tr

AI chatbot applications are widely used today for various purposes, including accessing information, communication, and fulfilling emotional or social support needs. Based on generative artificial intelligence technologies, these systems are used by individuals in need of psychological support to obtain information about coping strategies, develop alternative perspectives on their problems, and meet emotional support needs by sharing their difficulties. On the other hand, individuals who use these systems intensively and impulsively may experience higher levels of depression, anxiety, and stress symptoms. This study, which examines the relationship between AI chatbot addiction and psychological well-being, is expected to contribute to the literature by providing insights into the advantages and risks of AI chatbot use for mental health. The study was conducted using a correlational research design, one of the quantitative research approaches. A convenience sampling method was used, and participants took part voluntarily in the study. Data were collected using the AI Chatbot Addiction Scale, the Psychological Well-Being Scale, and a Personal Information Form developed by the researchers. The sample consisted of 303 higher education students. Of the participants, 240 were female (79.2%) and 63 were male (20.8%). The mean age of the sample was 21.25 (SD=2.08), with an age range of 18–26 years. According to Pearson correlation analysis, a statistically significant negative relationship was found between AI chatbot addiction and psychological well-being among higher education students ($r=-.25$, $p<.001$). AI chatbot addiction scores did not differ significantly by sex ($t=.452$, $p>.05$) or grade level ($F(4, 298)=2.046$, $p> 05$). However, students who frequently use AI applications had significantly higher AI chatbot addiction scores than those who use these applications occasionally ($t=-7.947$, $p<.001$, $d= .91$). The findings were discussed in light of the relevant literature, and several recommendations were proposed.

Keywords: *Artificial intelligence applications, AI chatbot addiction, psychological well-being, higher education students*

50.Türk Kültür Mirası Dede Korkut Destanı'nın Çizgi Roman Formunda Yeniden İnşasına Bir Örnek: "Kam Püre'nin Oğlu Bamsı Beyrek"

Lisans Öğrencisi Fatmanur YILDIRIM, Trabzon Üniversitesi, fatmanur_yildirim24@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Beyza ÇAM, Trabzon Üniversitesi, cambeyza1234@gmail.com

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon Üniversitesi, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

Bu çalışma, Türk kültür mirasının temel taşlarından biri olan Dede Korkut Kitabı'ndaki "Kam Pürenin Oğlu Bamsı Beyrek" Destanı'nı, ortaokul öğrencilerinin seviyesine uygun bir dijital çizgi romana dönüştürmeyi hedeflemektedir. Türk kültür mirasının temel taşlarından biri olan Dede Korkut Kitabı'ndaki " Kam Pürenin Oğlu Bamsı Beyrek Destanı'nı Beyan Eder Hanım Hey" Destanı, dijital araçlar kullanılarak çizgi roman formatına dönüştürülmüştür ve dijital ortamda kullanıcıların kullanımı için paylaşıma açılmıştır. Araştırmanın temel amacı; geleneksel sözlü kültür ürünlerini ortaokul seviyesindeki öğrenciler için daha ilgi çekici, anlaşılır ve somut hale getirerek Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarıyla ilişkilendirmektir.

Çizgi romanın kurgulanma sürecinde Muharrem Ergin'in 1969 basımı Dede Korkut Kitabı temel kaynak olarak esas alınmış; 53-95 sayfa aralıklarındaki destan, öğrenci seviyesine uygun şekilde sadeleştirilmiştir. Görselleştirme ve tasarım aşamasında yapay zekâ aracı ChatGPT ve tasarım platformu Canva, Web 2.0 aracı Crossword Forge'den yararlanılmıştır. İçerik, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 6. sınıf "SB.6.2.1. Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur" öğrenme çıktısı kapsamında geliştirilmiştir. Ancak tüm ortaokul düzeyine uygundur. Süreç disiplinler arası yaklaşıma uygun şekilde Sosyal Bilgiler, Türkçe, Bilişim Teknolojileri, Görsel Tasarım disiplinleri ile ilişkilendirilebilir bir süreç yönetimine sahiptir.

Çizgi romanın görselleri incelendiğinde; bezirgânların kurtarılması, Beyrek'in kahramanlıkları sonucu ismini alışı, 16 yıl süren esaret hayatı ve sonunda ailesiyle kucaklaşması gibi destanın kilit noktalarının etkileyici bir görsellikle sunulduğu görülmektedir. Hazırlanan içeriğin giriş kısmına araştırmacılar tarafından yazılmış ön söz, Muharrem Ergin'e ait mukaddime bölümünün özeti, son kısma da değerlendirme amaçlı etkinlikler eklenmiştir.

Çalışma sonucu dijital araçların ve disiplinler arası yaklaşımın soyut ve mitolojik tarihsel konuları görselleştirerek somutlaştırmadaki gücünü ortaya koymaktadır. Türk kültürüne ait toplumsal değerleri (kahramanlık, dayanışma, kültürel miras) daha etkili şekilde aktarılmadığı ve derse olan motivasyonu artırdığı gözlemlenmiştir. Gelecekte diğer Dede Korkut Kitabı'ndaki diğer destanların da benzer yöntemlerle dijital materyallere dönüştürülmesinin, kültürel aktarımın kalıcılığına önemli katkılar sunacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Dede Korkut Destanı, Bamsı Beyrek, sosyal bilgiler öğretimi*

"An Example of the Reconstruction of the Turkish Cultural Heritage The Book of Dede Korkut in Comic Book Form: 'Bamsı Beyrek, Son of Kam Büre'

Undergraduate Student Fatmanur YILDIRIM, Trabzon University, fatmanur_yildirim24@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Beyza ÇAM, Trabzon University, cambeyza1234@gmail.com

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon University, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

This study aims to transform the epic "Bamsı Beyrek, Son of Kam Büre" from The Book of Dede Korkut, one of the principal works of Turkish cultural heritage, into a digital comic format appropriate for middle school students. The epic titled 'Bamsı Beyrek, Son of Kam Büre' was adapted into a comic format using digital tools and made accessible to users via digital platforms. The primary objective of the research is to enhance the engagement, comprehensibility, and concreteness of traditional oral cultural products for middle school students by aligning them with the learning outcomes of the Social Studies curriculum.

During the narrative construction process of the comic, the 1969 edition of The Book of Dede Korkut edited by Muharrem Ergin was adopted as the principal source text; the section spanning pages 53–95 was simplified in accordance with the cognitive and linguistic levels of the target learners. In the visualization and design phases, the artificial intelligence tool ChatGPT, the design platform Canva, and the Web 2.0 tool Crossword Forge were utilized. The instructional content was developed within the framework of the 6th-grade Social Studies curriculum outcome "SB.6.2.1: Students make inferences regarding the geographical, political, economic, and cultural characteristics of the early Turkic states established in Central Asia." However, the material is applicable across the entire middle school level. The process was structured in accordance with an interdisciplinary approach and is associated with Social Studies, Turkish Language Education, Information Technologies, and Visual Design disciplines.

An analysis of the visual components of the comic indicates that key narrative elements—such as the rescue of the merchants, Beyrek's acquisition of his name through acts of heroism, his sixteen-year captivity, and his eventual reunion with his family—are presented through impactful and pedagogically effective visual representations. The introductory section of the material includes a preface authored by the researchers, along with a summarized version of Muharrem Ergin's preface, while the concluding section incorporates evaluation-oriented activities.

The findings of the study demonstrate the effectiveness of digital tools and interdisciplinary approaches in visualizing and concretizing abstract and mythological historical content. It was observed that societal values inherent in Turkish culture—such as heroism, solidarity, and cultural heritage—are conveyed more effectively, thereby increasing students' motivation toward the course. It is anticipated that the adaptation of other narratives from *The Book of Dede Korkut* into digital materials through similar methodologies will contribute significantly to the sustainability and permanence of cultural transmission.

Keywords: *Epic of Dede Korkut,Bamsı Beyrek,social studies education*

51.Bilgi İşlemsel Düşünme Becerilerinin Yapay Zekâ Eğitimi Üzerinden Gelişimi: Eşli Programlama Modeli[1]

Lisansüstü Öğrencisi Mehmet Sabri ÖZÇELİK, Yıldız Teknik Üniversitesi, msozcelik@istanbul.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih ERKOÇ, Yıldız Teknik Üniversitesi, mferkoc@yildiz.edu.tr

Bu araştırmanın temel amacı, yapay zekâ (YZ) eğitimi kapsamında uygulanan eşli programlama (EP) modelinin ortaokul öğrencilerinin Bilgi İşlemsel Düşünme Becerileri Öz-yeterlik Algıları (BİDBÖA) üzerindeki etkisini incelemektir. Teknolojinin gelişimi ile birlikte problem çözme, algoritmik düşünme ve yaratıcı üretim süreçlerinin temel bileşenlerinden biri olarak kabul edilen Bilgi İşlemsel Düşünme Becerileri giderek önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, iş birlikli öğrenme temelli bir yöntem olan eşli programlama (EP) modelinin, öğrencilerin öz-yeterlik algıları üzerindeki etkisinin belirlenmesi araştırmanın temel çıkış noktası olmuştur.

Araştırmada, ön testin deneysel süreç üzerindeki etkilerini kontrol altına almak amacıyla Solomon dört gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Bu desen sayesinde ön test ve uygulamanın etkileri bağımsız ve güvenilir biçimde analiz edilmiştir. Araştırma süreci sekiz hafta sürmüş ve öğrenciler akademik başarı düzeylerine göre heterojen (uzman - acemi) olacak şekilde eşleştirilmiştir. Uygulama süresince öğrenciler EP modeliyle YZ temelli etkinlikler gerçekleştirmiştir.

Verilerin analizinde kullanılan BİDBÖA ölçeğine uygun olacak şekilde 2x2 faktöriyel MANOVA kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, EP modelinin öğrencilerin BİDBÖA düzeyleri üzerinde hem genel ölçekte hem de alt boyutlar açısından istatistiksel olarak anlamlı bir etki oluşturmadığını göstermiştir. ($p > .05$). Bununla birlikte, ön test ve uygulama arasındaki etkileşimin de anlamlı olmaması ($p = .131$), araştırmanın iç geçerliliğinin yüksek olduğunu ve elde edilen bulguların ön test etkisinden bağımsız olarak ortaya çıktığını göstermektedir.

Araştırma bulguları, EP modelinin kısa vadede öğrencilerin öz-yeterlik algılarından beklenen düzeyde bir artış sağlamadığını ortaya koymaktadır. Bu durum, söz konusu modelin etkili olabilmesi için daha uzun süreli çalışmalara ihtiyaç duyabileceği şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca öğrencilerin daha önceki iş birliği deneyimlerinin sınırlı olması, duyuşsal açıdan yeterli hazırlığa sahip olmaları ve iş birlikli çalışma kültürüne alışık olmamaları elde edilen sonuçları etkileyen önemli faktörler arasında değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, bilgi işlemsel düşünme becerilerine yönelik öz-yeterlik çalışmalarının daha uzun süreli uygulamalarla ve nitel veri toplama yöntemleriyle (gözlem, mülakat vb.) desteklenmeleri önerilmektedir. Ayrıca EP modelindeki insan – insan etkileşiminin, insan – bilgisayar etkileşimi boyutuyla birlikte ele alınmasının alana önemli katkılar sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Bilgi İşlemsel Düşünme, yapay zekâ eğitimi, eşli programlama, öz-yeterlik, iş birlikli öğrenme*

[1] Bu çalışma Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi A.B.D. Yüksek Lisans programında hazırlanan "Yapay Zekâ Eğitiminde Eşli Programlama Yönteminin Bilgi İşlemsel Düşünme Becerisi Öz Yeterlik Algısına Etkisi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

The Development of Computational Thinking Skills Through Artificial Intelligence Education: The Paired Programming Model[2]

Postgraduate Student Mehmet Sabri ÖZÇELİK, Yıldiz Technic University, msozcelik@istanbul.edu.tr

Ass. Prof. Dr. Mehmet Fatih ERKOÇ, Yıldız Technical University, mferkoc@yildiz.edu.tr

The primary objective of this study is to examine the impact of the Pair Programming (PP) model, implemented within the scope of Artificial Intelligence (AI) education, on middle school students' Computational Thinking Self-Efficacy Perceptions (CTSEP). With the rapid advancement of technology, computational thinking skills—considered fundamental components of problem-solving, algorithmic thinking, and creative production processes—have gained increasing importance. In this context, determining the effect of the pair programming model, a collaborative learning-based approach, on students' self-efficacy perceptions constitutes the core focus of this research.

To control for the potential effects of the pretest on the experimental process, a Solomon four-group experimental design was employed. This design enabled a more robust analysis of both pretest and treatment effects. The intervention lasted eight weeks, during which students were paired heterogeneously (expert–novice) based on their academic achievement levels. Throughout the process, students engaged in AI-based activities using the PP model.

The data were analyzed using a 2×2 factorial MANOVA based on the structure of the CTSEP scale. The findings indicated that the PP model did not have a statistically significant effect on students' CTSEP levels, either on the overall scale or across its sub-dimensions ($p > .05$). However, the absence of a significant interaction between the pretest and the treatment ($p = .131$) suggests a high level of internal validity, indicating that the findings were not influenced by pretest sensitization.

The results further suggest that, in the short term, the PP model did not result in a significant improvement in students' self-efficacy perceptions. This finding may indicate that the model requires longer-term implementation to produce measurable effects. Additionally, students' limited prior experience with collaborative learning and their lack of familiarity with a collaborative working culture are considered important factors that may have influenced the outcomes.

In conclusion, it is recommended that future studies on self-efficacy in computational thinking be supported by longer intervention periods and qualitative data collection methods (e.g., observations and interviews). Furthermore, examining the integration of human–human interaction inherent in the PP model with the human–computer interaction dimension may provide important contributions to the field.

Keywords: *Computational thinking, artificial intelligence education, pair programming, self-efficacy, collaborative learning*

[2] This study was derived from the master's thesis entitled "The Effect of the Pair Programming Method in Artificial Intelligence Education on Perceived Self-Efficacy in Computational Thinking Skills," prepared in the Master's Program in Computer Education and Instructional Technology, Department of Computer Education and Instructional Technology, Institute of Science, Yıldız Technical University

52.Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlığı Becerileri ile Popüler Kültür Eylemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Elif TORUN, Trabzon Üniversitesi, eliftorun0325@gmail.com

Medya, bilgiye erişim, anlamlandırma ve yeniden üretim süreçlerinde üstlendiği merkezi rol nedeniyle bireylerin eylemleri üzerinde etkili olmaktadır. Karar verirken bilinçli ya da bilinçsiz olarak medyanın etkisi altında kalan bireyler, popüler olana yönlenebilmektedir. Medyada sürekli yer alan ve popülerlik kazanan her unsur yararlı ve doğru olmayabilir. Kişinin medyayı doğru değerlendirebilmesi, eylemlerini de doğru yönlendirmesi adına önem taşımaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı becerileri ile popüler kültür eylemleri arasındaki ilişkiyi incelemek olarak belirlenmiştir. Çalışmada nicel yaklaşım benimsenmiştir. Örneklem, kolay ulaşılabilir örnekleme desenine göre belirlenerek, 2025-2026 Bahar yarıyılında Trabzon'da eğitim gören öğretmen adayları örneklem grubunu oluşturmuştur. Beden eğitimi, fen bilgisi, müzik, okul öncesi, özel eğitim, resim, sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümlerinden olmak üzere 230 öğretmen adayı çalışmaya dahil edilmiştir. Ölçme aracı olarak Erişti ve Erdem (2017) tarafından geliştirilen "Medya Okuryazarlığı Beceri Ölçeği" ve araştırmacı tarafından geliştirilen "Popüler Kültür Anketi" kullanılmıştır. Ölçme araçları dijital anket sistemine aktarılarak, bağlantı adresi alınmıştır. Veriler toplanmadan önce öğretmen adaylarına çalışmanın amacı, kapsamı ve etik ilkeleri hakkında yüz yüze bilgi verilmiştir. Çalışmaya gönüllülük esasınca katılmak isteyen öğrencilerle sınıf temsilcisi vasıtasıyla ölçek bağlantı adresi paylaşılmıştır. Ölçeklerden elde edilen veriler istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Bu doğrultuda betimsel istatistikler, t-testi, ANOVA ve korelasyon analizleri yapılmıştır. Betimsel istatistikler incelendiğinde, öğretmen adaylarının genel olarak orta ve üzeri düzeyde medya okuryazarlığı becerisine sahip oldukları, ancak popüler kültür eylemlerine katılım düzeylerinin değişkenlik gösterdiği görülmüştür. Cinsiyet değişkenine göre yapılan analizlerde, medya okuryazarlığı becerilerinde anlamlı bir farklılık bulunmazken, popüler kültür eylemlerinde farklılıklar tespit edilmiştir. Öte yandan sosyal medya temelli popüler kültür unsurlarına katılımın diğer alanlara göre daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Korelasyon analizi sonuçları, medya okuryazarlığı ile popüler kültür eylemleri arasında negatif yönlü ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgu, medya okuryazarlığı arttıkça popüler kültürün yönlendirici etkisinin azaldığını desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: *Medya okuryazarlığı, popüler kültür, öğretmen adayları*

An Examination of the Relationship Between Pre-service Teachers' Media Literacy Skills and Popular Culture Practices

Ass. Prof. Dr. Elif TORUN, Trabzon University, eliftorun0325@gmail.com

The media exerts an influence on individuals' actions due to the central role it plays in the processes of accessing, interpreting and reproducing information. When making decisions, individuals who are consciously or unconsciously influenced by the media may be drawn towards what is popular. Not every element that is constantly featured in the media and gains popularity is necessarily beneficial or accurate. An individual's ability to evaluate the media correctly is crucial for guiding their actions appropriately. In this context, the aim of this study is to examine the relationship between pre-service teachers' media literacy skills and their engagement with popular culture. A quantitative approach was adopted in the study. The sample was determined using a convenience sampling method, comprising teacher trainees studying in Trabzon during the Spring semester of 2025–2026. A total of 230 teacher trainees from the departments of Physical Education, Science, Music, Early Years Education, Special Education, Art, Primary Education and Social Studies were included in the study. The "Media Literacy Skills Scale" developed by Erişti and Erdem (2017) and the "Popular Culture Questionnaire" developed by the researcher were used as measurement tools. The measurement tools were transferred to a digital survey system, and a link was provided. Prior to data collection, pre-service teachers were provided with face-to-face information regarding the study's purpose, scope and ethical principles. The link to the scales was shared with students wishing to participate on a voluntary basis via the class representative. The data obtained from the scales were analysed using statistical methods. Accordingly, descriptive statistics, t-tests, ANOVA and correlation analyses were conducted. An examination of the descriptive statistics revealed that teacher trainees generally possessed media literacy skills at a moderate to high level; however, their levels of participation in popular culture activities varied. Analyses conducted according to the gender variable found no significant difference in media literacy skills, whilst differences were identified in popular culture activities. On the other hand, it is noteworthy that participation in social media-based elements of popular culture is higher than in other areas. The results of the correlation analysis revealed a negative and moderately significant relationship between media literacy and participation in popular culture activities. This finding supports the notion that as media literacy increases, the influential effect of popular culture diminishes.

Keywords: *Media literacy, popular culture, pre-service Teachers*

53.Öğretmen Algılarına Göre Okul Müdürlerinin Öğrenme Merkezli Liderliği ile Öğretmenlerin Mesleki Öğrenmesi Arasındaki İlişki

Lisansüstü Öğrencisi Hasan OK, Trabzon Üniversitesi, hasan_ok25@trabzon.edu.tr

Doç. Dr. İbrahim ÇOLAK, Trabzon Üniversitesi, ibrahimcolak@trabzon.edu.tr

Eğitim sistemlerinde niteliğin artırılması, öğretim süreçlerinin etkililiği ve sürekliliği ile doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda öğretmenlerin mesleki öğrenmeleri, öğrenci başarısı ve okul gelişimi açısından önemli bir değişken olarak öne çıkmaktadır. Ancak öğretmen mesleki öğrenmesinin sürdürülebilirliği, yalnızca bireysel çabalarla değil, aynı zamanda okulun örgütsel yapısı ve liderlik anlayışı ile yakından ilişkilidir. Bu noktada öğrenme merkezli liderlik, öğretim süreçlerini merkeze alan ve öğretmenlerin mesleki gelişimini destekleyen bir liderlik yaklaşımı olarak değerlendirilmektedir. Alanyazında bu iki değişken arasındaki ilişkiye yönelik bulgular bulunmakla birlikte, özellikle Türkiye bağlamında daha fazla ampirik çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğretmenlerinin algılarına göre okul müdürlerinin öğrenme merkezli liderlik düzeyleri ile öğretmenlerin mesleki öğrenme düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Araştırma, nicel araştırma yaklaşımı çerçevesinde ilişkisel tarama modeli ile desenlenmiştir. Araştırmanın evrenini 2025–2026 eğitim-öğretim yılında Giresun ilinde görev yapan ortaokul öğretmenleri oluşturmaktadır. Oransız küme örnekleme yöntemi ile belirlenen örneklem kapsamında en az 321 öğretmenden veri toplanması hedeflenmekte olup veri toplama süreci devam etmektedir. Bu doğrultuda yapılan ön analizler, şu ana kadar veri toplanan 177 öğretmen üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Öğrenme Merkezli Liderlik Ölçeği ve Öğretmen Mesleki Öğrenme Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, Pearson korelasyon analizi, regresyon analizi ve bağımsız örneklemler t-testi uygulanmıştır.

Betimsel analizler, öğretmenlerin mesleki öğrenme düzeylerinin ($\bar{X}$ = 4.01, SS = 0.63) ve okul müdürlerinin öğrenme merkezli liderlik düzeylerinin yüksek ($\bar{X}$ = 3.87, SS = 0.87) olduğunu göstermektedir. Demografik değişkenlere göre yapılan analizlerde, mesleki öğrenmenin cinsiyete göre farklılaşmadığı ($t_{(175)} = -1.589$, $p > .05$), ancak öğrenme merkezli liderlik algılarının erkek öğretmenler lehine anlamlı farklılık gösterdiği ($t_{(175)} = -2.816$, $p < .05$) saptanmıştır. Eğitim düzeyi ($F_{(2-174)} = 1.138$, $p > .05$) ve kıdem ($F_{(2-174)} = 0.367$, $p > .05$) değişkenlerine göre ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde, öğrenme merkezli liderlik ile mesleki öğrenme arasında pozitif yönlü ve güçlü düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .698$, $p < .01$). Regresyon analizi sonucunda öğrenme merkezli liderliğin boyutları, mesleki öğrenmenin anlamlı bir yordayıcısı olduğu ve varyansın %48.7'sini açıkladığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Öğrenme merkezli liderlik, mesleki öğrenme, öğretmen, eğitim yönetimi*

The Relationship Between School Principals' Learning-Centered Leadership and Teachers' Professional Learning According to Teachers' Perceptions

Postgraduate Student Hasan OK, Trabzon University, hasan_ok25@trabzon.edu.tr

Assoc. Prof. Dr. İbrahim ÇOLAK, Trabzon University, ibrahimcolak@trabzon.edu.tr

Improving the quality of education systems is directly associated with the effectiveness and sustainability of instructional processes. In this context, teachers' professional learning emerges as a critical variable influencing student achievement and school development. However, the sustainability of teachers' professional learning depends not only on individual efforts but also on the organizational structure of schools and leadership approaches. At this point, learning-centered leadership is considered a leadership approach that prioritizes instructional processes and supports teachers' professional development. Although the literature provides evidence regarding the relationship between these two variables, there is a need for further empirical studies, particularly within the Turkish context. Therefore, this study aims to examine the relationship between school principals' learning-centered leadership levels and teachers' professional learning levels based on middle school teachers' perceptions.

This study was designed using a quantitative research approach within a correlational survey model. The population of the study consists of middle school teachers working in Giresun during the 2025–2026 academic year. The sample was determined through disproportionate cluster sampling, and data collection is ongoing, with a target of at least 321 teachers. Preliminary analyses were conducted based on data collected from 177 teachers. The data were collected using a Personal Information Form, the Learning-Centered Leadership Scale, and the Teacher Professional Learning Scale. Descriptive statistics, Pearson correlation analysis, regression analysis, and independent samples t-test were employed in the data analysis.

Descriptive findings indicate that teachers' professional learning levels ($M = 4.01$, $SD = 0.63$) and school principals' learning-centered leadership levels ($M = 3.87$, $SD = 0.87$) are high. Analyses based on demographic variables revealed that professional learning did not differ significantly by gender ($t(175) = -1.589$, $p > .05$), whereas perceptions of learning-centered leadership showed a significant difference in favor of male teachers ($t(175) = -2.816$, $p < .05$). No significant differences were found according to educational level ($F(2,174) = 1.138$, $p > .05$) or years of experience ($F(2,174) = 0.367$, $p > .05$). Correlation analysis demonstrated a positive, strong, and statistically significant relationship between learning-centered leadership and professional learning ($r = .698$, $p < .01$). Regression analysis further revealed that the dimensions of learning-centered leadership significantly predicted professional learning, explaining 48.7% of the variance.

Keywords: *Learning-centered leadership, professional learning, teacher, educational administration*

54.Yapay Zekâ Çağında Beden İmajı: Riskler, Fırsatlar ve Psikolojik Yansımalar

Dr. Öğr. Üyesi Ezgi SAYLAN ÇOLAK, Trabzon Üniversitesi, ezgisaylancolak@trabzon.edu.tr

Dijitalleşme sürecinin hız kazanmasıyla birlikte bireylerin beden imajı algıları giderek daha fazla çevrim içi içerikler aracığıyla şekillenmektedir. Günümüzde özellikle yapay zekâ (YZ) destekli görsel üretim teknolojileri hem mevcut görüntüleri düzenleyebilmekte hem de yapay ve idealize edilmiş beden temsilleri oluşturabilmektedir. YZ teknolojileri, internet ortamındaki görsel ve metinsel içeriklerden yararlandığı için üretilen görüntüler idealize edilmiş beden temsillerini ortadan kaldırmak ve çeşitliliği ilerletmekten ziyade hâlihazırda yerleşik olan beden ideallerini yeniden üretebilmekte ve sürdürebilmektedir. Bu durum, beden imajının oluşumunda yeni bir döneme işaret etmektedir.

Literatürde, bu alandaki son gelişmelerin YZ tarafından üretilen görüntülerin kalitesini önemli ölçüde arttırdığı ve bu nedenle bireylerin gerçek fotoğraflar ile YZ çıktıları arasındaki farkı ayırt etmekte zorlandıklarının vurgulandığı görülmektedir. Dolayısıyla YZ ile oluşturulan ultra-gerçekçi beden ve yüz görselleri, çoğu zaman gerçek insan fotoğraflarından ayırt edilmesi güç seviyelere ulaşmıştır. Bu gelişme, sosyal medya platformlarında paylaşılan içeriklerin doğasını ve algılanma biçimlerini etkileyebilmektedir. Özellikle görünüme odaklı sosyal medya platformlarında, YZ tarafından üretilen idealize beden görsellerinin giderek daha fazla yer aldığı gözlemlenmektedir. Bu tür görseller hem estetik normları yapay bir ideale yaklaştırmakta hem de algoritmalar tarafından öne çıkarılarak daha geniş kitlelere ulaşmaktadır. Görsel içerik tüketicileri, bu görsellerin yapay üretimli olduğunu çoğu zaman fark edememekte ve onları gerçek bireylerin fotoğrafları gibi algılayabilmektedir. Bu bağlamda, gerçeklikle yapay olan arasındaki sınırlar giderek belirsizleşmektedir. Bu durum, bireylerin kendilerini bu yapay "ideal" bedenlerle karşılaştırmasına zemin hazırlamakta ve beden memnuniyetsizliği, düşük benlik saygısı ve olumsuz duygulanım gibi psikolojik zorlanmaları ortaya çıkarabilmektedir. Diğer yandan "ideal beden" ile "gerçek beden" algıları arasındaki farkı kabul etmede zorlanma, bireyin kendini kabul düzeyini, kendi ve bedeniyle barışıklığını önemli ölçüde etkileyebilmektedir.

Bununla birlikte, YZ destekli teknolojilerinin farklı beden tiplerinin temsiline olanak tanıyarak kapsayıcılığı arttırma ve pozitif beden imajını destekleyen psikoeğitim temelli müdahalelerin geliştirilmesine katkı sağlama potansiyeli de bulunmaktadır. Medya okuryazarlığının içeriklere ilişkin geliştirdiği eleştirel farkındalık ve bilişsel direnç, YZ teknolojilerinin ürettiği görsel içerikler için de önemli olabilir. Bu durum bireylerin maruz kaldığı içeriklerin gerçekçi ya da idealize edilmiş yönlerini fark etmesini ve bu içeriklerin olası psikolojik etkilerine karşı bilişsel bir filtre geliştirmesini sağlayabilir. Dolayısıyla, YZ okuryazarlığı yüksek olan bireylerin, YZ ile üretilen idealize edilmiş beden görsellerine karşı daha dirençli olmaları beklenebilir. Aksine, düşük YZ okuryazarlığına sahip bireylerin, bu görselleri "gerçek" olarak algılaması ve karşılaştırma eğilimlerinin daha yüksek olması muhtemeldir. Bu nedenle YZ okuryazarlığının, bireylerin YZ tarafından üretilen idealize beden görsellerinin yapay olduğunu, belirli estetik ve algoritmik tercihlerle üretildiğini fark etmesini sağlayarak olumsuz beden imajına karşı koruyucu bir faktör olabileceği düşünülmektedir. Sonuç olarak YZ teknolojileri ve beden imajı entegrasyonu hem riskleri hem de fırsatları içeren bir yapı sergilemektedir. Henüz yeterince araştırılmamış olan bu yeni dijital görsel üretim biçiminin, bireylerin beden imajı üzerinde önemli psikolojik sonuçlar doğurabilecek potansiyeli bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ, beden imajı, sosyal medya*

Body Image in the Age of Artificial Intelligence: Risks, Opportunities, and Psychological Implications

Ass. Prof. Dr. Ezgi SAYLAN ÇOLAK, Trabzon University, ezgisaylancolak@trabzon.edu.tr

With the acceleration of the digitalization process, individuals' body image perceptions are increasingly being shaped through online content. Today, artificial intelligence (AI)-supported image generation technologies are capable not only of modifying existing images but also of producing artificial and idealized body representations. Because AI technologies rely on visual and textual content available on the internet, the images they generate tend to reproduce and sustain already established body ideals rather than eliminating idealized representations or promoting diversity. This phenomenon signals a new era in the formation of body image.

The literature emphasizes that recent advancements in this field have significantly improved the quality of AI-generated images, making it increasingly difficult for individuals to distinguish between real photographs and AI-generated outputs. Consequently, ultra-realistic body and facial images produced by AI have reached a level at which they are often indistinguishable from photographs of real individuals. This development has the potential to influence both the nature of content shared on social media platforms and the way such content is perceived. In appearance-focused social media environments, it is observed that AI-generated idealized body images are becoming increasingly prevalent. These images not only shift aesthetic norms toward artificial ideals but are also amplified by algorithms, enabling them to reach wider audiences. Consumers of visual content often fail to recognize that these images are artificially generated and may perceive them as photographs of real individuals. In this context, the boundary between reality and artificiality becomes increasingly blurred. This situation creates a basis for individuals to compare themselves with these artificial "ideal" bodies, potentially leading to psychological difficulties such as body dissatisfaction, low self-esteem, and negative affect. Moreover, difficulty in reconciling the discrepancy between "ideal body" and "real body" perceptions may significantly affect individuals' levels of self-acceptance and their sense of harmony with themselves and their bodies.

On the other hand, AI-supported technologies also hold the potential to enhance inclusivity by enabling the representation of diverse body types and to contribute to the development of psychoeducational interventions that promote positive body image. The critical awareness and cognitive resistance fostered by media literacy may also be applicable to AI-generated visual content. Such competencies may help individuals recognize the realistic versus idealized aspects of the content they encounter and develop a cognitive filter against its potential psychological effects. Accordingly, individuals with higher levels of AI literacy may be more resilient to idealized body images generated by AI. In contrast, those with lower levels of AI literacy are more likely to perceive such images as "real" and exhibit stronger tendencies toward appearance-based comparison. Therefore, AI literacy may function as a protective factor against negative body image by enabling individuals to recognize that AI-generated idealized body images are artificial constructs shaped by specific aesthetic and algorithmic preferences. In conclusion, the integration of AI technologies and body image presents a structure that encompasses both risks and opportunities. This emerging form of digital visual production, which remains relatively underexplored, has the potential to yield significant psychological consequences for individuals' body image.

Keywords: *Artificial intelligence, body image, social media*

55.Bir Kültürel Sembol Olarak Para: Ortaokul Öğrencilerinin Türk Parasına Yönelik Farkındalıkları

Lisans Öğrencisi Merve KÖROĞLU, Trabzon Üniversitesi, merve_koroglu@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Semanur KUVVET, Trabzon Üniversitesi, semanur_kuvvet24@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon Üniversitesi, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

Bu araştırma, ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin Türk parasına ilişkin farkındalık, tanıma ve anlamlandırma düzeylerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın katılımcılarını, ilçe merkezindeki bir ortaokuldan seçilen ve sürece gönüllü olarak katılan 23 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde, alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda yapılandırılan; açık uçlu, işaretleme ve çizim temelli 14 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Bulgular Araştırmanın tanıma boyutuna ilişkin veriler; öğrencilerin 10 TL ve 20 TL gibi düşük değerli banknotların renklerini büyük ölçüde doğru tanımladıklarını, günlük yaşamda ise en sık 100 TL ile karşılaştıklarını göstermektedir. Katılımcıların en büyük banknot ve madeni para birimlerine dair bilgilerinin tam olduğu saptanmıştır. Görsel farkındalık açısından Atatürk figürü ön plana çıkarken, banknotların arka yüzünde yer alan isimlerden en çok Yunus Emre'nin tanındığı belirlenmiştir.

Anlamlandırma Boyutu Öğrenciler parayı öncelikle bir "alışveriş aracı" olarak tanımlamaktadır. Paralar üzerindeki görsellerin seçiminde Atatürk'ün veya parayı icat eden kişinin yetkili olduğu yönünde bir algı hakimdir. Türk parasının milli ve tarihi temsiliyetine dair bilgiler ağırlıklı olarak Atatürk figürü üzerinden kurulmaktadır. Kullanım boyutunda ise öğrencilerin çoğunlukla günlük 200 TL'yi alışverişlerde kullandığı, medya etkisiyle yabancı para birimlerine dair farkındalık geliştirdikleri tespit edilmiştir. Ayrıca öğrenciler, parayı matematik dersinde şekil çizmek gibi pratik amaçlar için bir materyal olarak değerlendirmektedir. Kendi para tasarımlarında çoğunlukla kendi portrelerine yer vermeyi tercih etmiş ve bu paralara mevcut tedavülün üzerinde nominal değerler biçmişlerdir.

Araştırma sonuçları doğrultusunda öğrencilerin banknot ve madeni para değerlerini karıştırmamaları için temel finansal okuryazarlık etkinlikleri düzenlenebilir. Ayrıca banknotların arka yüzünde yer alan tarihi şahsiyet ve mekânların tanıtılması amacıyla Sosyal Bilgiler ve Türkçe dersleriyle entegre edilmiş disiplinler arası etkinlikler artırılmalıdır. Paranın sadece bir mübadele aracı değil, aynı zamanda milli tarih ve kültürel değerleri temsil eden bir unsur olduğu bilinci güçlendirilmelidir. Paranın eğitim süreçlerinde yalnızca matematiksel bir birim olarak değil; tarihsel ve kültürel bir öğe olarak kullanımı teşvik edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: *Para, finansal okuryazarlık, ortaokul*

Money as a Cultural Symbol: Secondary School Students' Awareness of Turkish Currency

Undergraduate Student Merve KÖROĞLU, Trabzon University, merve_koroglu@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Semanur KUVVET, Trabzon University, semanur_kuvvet24@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon University, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

This study aims to examine the awareness, identification, and interpretation levels of sixth-grade Secondary School students regarding Turkish currency. The participants of the study consist of 23 students from a secondary school located in a district center who participated in the process on a voluntary basis. The data collection process employed a semi-structured interview form, developed in line with expert opinions, comprising 14 questions based on open-ended responses, marking, and drawing tasks.tasks.

The data regarding the identification dimension of the research indicate that students largely identify the colors of low-value banknotes, such as 10 TL and 20 TL, correctly, and encounter 100 TL most frequently in daily life. It was found that participants possess full knowledge regarding the highest denomination banknotes and coins. While the figure of Atatürk stands out in terms of visual awareness, it was determined that Yunus Emre is the most recognized individual among the figures featured on the reverse side of the banknotes.

Students primarily define money as an "exchange medium for shopping." There is a prevailing perception that the selection of visuals on currency is authorized by Atatürk or the person who "invented" money. Information regarding the national and historical representation of Turkish currency is predominantly constructed through the figure of Atatürk. Regarding the usage dimension, it was observed that students frequently use 200 TL for daily transactions and have developed an awareness of foreign currencies through media influence. Furthermore, students consider money as a practical tool for purposes such as drawing shapes in mathematics classes. In their own currency designs, they mostly preferred to include their own portraits and assigned nominal values to these coins and banknotes that exceed the current upper limits of legal tender.

In light of the research results, basic financial literacy activities can be organized to prevent students from confusing banknote and coin values. Additionally, interdisciplinary activities integrated with Social Studies and Turkish language courses should be increased to introduce the historical figures and landmarks featured on the reverse side of banknotes. The awareness that money is not merely a medium of exchange, but a value representing national history and cultural heritage, should be strengthened. The use of money as an educational tool should be encouraged not only as a mathematical unit but also as a historical and cultural element.

Keywords: *Money, financial literacy, secondary school*

56.Yapay Zekâ Destekli Sohbet Araçlarının Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen B2 Düzeyindeki Öğrenicilerin Konuşma ve Yazma Becerilerinin Gelişimine Yansımaları

Öğr. Gör. Dr. Hacer DENİZ, Trabzon Üniversitesi, hacerdeniz@trabzon.edu.tr

Yapay zekâ temelli araçların dil öğretiminde kullanımı, öğrenicilere bireysel ihtiyaçlara göre şekillenen ve etkileşim odaklı bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Özellikle konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesinde bu tür uygulamaların sağladığı kesintisiz pratik imkânı ve anlık dönütler, öğrenicilerin dili daha akıcı ve özgüvenli kullanmalarına katkı sağlamaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin öğrenme süreçlerinde yapay zekâ destekli araçların kullanımı giderek önem kazanmaktadır. Söz konusu araçlar, öğrenicilerin yalnızca dil bilgisel doğruluklarını değil, aynı zamanda bağlama uygun ve işlevsel dil kullanımlarını geliştirmelerine de olanak tanımaktadır. Bu araştırmanın amacı, B2 düzeyinde Türkçe öğrenen yabancı öğrenicilerin konuşma ve yazma becerilerinin gelişiminde yapay zekâ destekli bir sohbet aracı kullanımının yansımalarını ortaya koymaktır. Nitel araştırma yaklaşımıyla tasarlanan çalışma, durum çalışması deseninde yürütülmüş ve belirli bir öğrenici grubunun yapay zekâ destekli bir sohbet aracı ile gerçekleştirdiği etkileşimler bütüncül bir bakış açısıyla incelenmiştir. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen B2 düzeyindeki yabancı öğrenicilerden oluşmakta olup katılımcıların seçiminde sürece düzenli katılım sağlayabilmeleri, aracı aktif biçimde kullanmaları ve deneyimlerini aktarabilmeleri dikkate alınmıştır. Veri toplama sürecinde katılımcılarla yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş, ayrıca öğrenicilere ait çalışma örnekleri incelenmiştir. Elde edilen veriler betimsel ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Analiz sürecinde farklı veri kaynaklarından elde edilen bulguların karşılaştırılması yoluyla veri üçgenlemesi yapılmıştır. Araştırma bulguları, yapay zekâ destekli sohbet aracı kullanımının katılımcıların konuşma ve yazma becerilerinin gelişimine olumlu yönde katkı sağladığını göstermektedir. Katılımcı görüşlerinden hareketle öğrenicilerin dile maruz kalma ve pratik yapma imkânlarının arttığı, hata yapma kaygılarının azaldığı ve alınan dönütler sayesinde dil kullanımına ilişkin farkındalıklarının geliştiği söylenebilir. Bunun yanı sıra katılımcıların sürece ilişkin görüşlerinin büyük ölçüde olumlu olduğu ve sohbet aracını öğrenme süreçlerini destekleyici bir unsur olarak değerlendirdikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe eğitimi, yapay zekâ, sohbet aracı, konuşma becerisi, yazma becerisi*

The Impact of AI-Powered Chatbots on the Development of Speaking and Writing Skills of B2-Level Learners of Turkish as a Foreign Language

Lect. Dr. Hacer DENİZ, Trabzon Üniversitesi hacerdeniz@trabzon.edu.tr

The use of AI-based tools in language teaching offers learners an interactive learning environment tailored to their individual needs. Especially in the development of speaking and writing skills, the uninterrupted practice and instant feedback provided by such applications contribute to learners' more fluent and confident use of the language. The use of AI-supported tools in the learning processes of individuals learning Turkish as a foreign language is becoming increasingly important. These tools allow learners to improve not only their grammatical accuracy but also their contextually appropriate and functional language use. The aim of this research is to reveal the reflections of using an AI-supported chatbot on the development of speaking and writing skills of foreign learners learning Turkish at the B2 level. Designed with a qualitative research approach, the study was conducted using a case study design, and the interactions of a specific group of learners with an AI-supported chatbot were examined from a holistic perspective. The study group consisted of foreign learners at the B2 level selected using a purposive sampling method. Participants were selected based on their ability to consistently participate in the process, actively use the chatbot, and share their experiences. During the data collection process, face-to-face interviews were conducted with participants, and sample work from the learners was also examined. The obtained data were analyzed using descriptive and content analysis methods. Data triangulation was performed by comparing findings from different data sources during the analysis process. The research findings show that the use of the AI-powered chatbot positively contributed to the development of participants' speaking and writing skills. Based on participant opinions, it can be said that learners had increased opportunities for language exposure and practice, their anxiety about making mistakes decreased, and their awareness of language use improved thanks to the feedback received. In addition, it was observed that participants' opinions regarding the process were largely positive, and they considered the chatbot as a supportive element in their learning processes.

Keywords: *Turkish language education, artificial intelligence, chat tool, speaking skill, writing skill*

57.Türkçe Öğretiminde Öğrenme Kayıpları: Nedenler, Etkiler ve Telafi Yöntemleri

Arş. Gör. Selvanur KAYHAN, Trabzon Üniversitesi, selvanurkayhan@trabzon.edu.tr

Arş. Gör. Nurbanu KANSIZOĞLU, Trabzon Üniversitesi, nurbanukansizoglu@trabzon.edu.tr

Öğrenme kaybı, öğrencilerin bilgi ve becerilerinde zaman içinde meydana gelen gerilemeleri ifade etmekte ve eğitimsel ilerlemenin beklenen hızın altında kalmasıyla ortaya çıkmaktadır. Tatil dönemleri, salgınlar ve doğal afetler gibi kesintiler bu süreci tetikleyerek öğrenme çıktılarında belirgin farklılıklara yol açabilmektedir. Türkiye'de son yıllarda yaşanan pandemi ve deprem gibi olaylar, öğrenme kayıplarının hem yaygınlığını hem de etkisini artırmıştır. Bu durum akademik gelişimi etkilemekle kalmayıp aynı zamanda bireylerin uzun vadeli ekonomik ve sosyal yaşamlarını da etkilemektedir. Öğrenmedeki gerilemelerin gelecekteki istihdam olanaklarını olumsuz yönde etkileyebileceği dolayısıyla bireysel ve toplumsal sonuçlar doğurabileceği ön görülmektedir.

Türkçe öğretimi bağlamında öğrenme kayıplarının belirlenmesi, öğrenme çıktılarının sistematik biçimde izlenmesini zorunlu kılmaktadır. Özellikle yakın geçmişte yaşanan pandemi ve deprem süreci, dil becerilerindeki bu kayıpları eğitim gündeminin öncelikli bir meselesi hâline getirmiştir. Dil becerileri, doğası gereği sosyal etkileşimle geliştiğinden bu tip süreçlerde etkileşim ortamlarının kesintiye uğraması önemli kayıplara neden olabilmektedir. Bu nedenle öğrenme süreçlerindeki aksamanın hangi dil becerilerini ne ölçüde etkilediğinin ortaya konulması büyük önem taşımaktadır. Erken dönemde ortaya çıkan kayıpların sonraki öğrenmeleri doğrudan etkilemesi ve bir dil becerisindeki yetersizliğin diğer becerilerin gelişimini de sınırlaması, bu alanı daha kritik hâle getirmektedir. Bu çalışma, Türkçe öğretiminde ortaya çıkan öğrenme kayıplarının temel nedenlerini belirlemeyi, bu kayıpların öğrencilerin dil becerileri üzerindeki etkilerini gözden geçirmeyi ve söz konusu eksikliklerin giderilmesine yönelik etkili telafi yöntemlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma, nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemine uygun olarak tasarlanmıştır. Araştırma kapsamında; Türkçe öğretimi, öğrenme kayıpları ve dil becerileri üzerine odaklanan güncel literatür, akademik raporlar ve uluslararası değerlendirmeler sistematik bir biçimde taranmıştır. Elde edilen veriler, dil becerilerindeki gerilemelerin temel nedenlerini anlamak ve çözüm önerileri geliştirmek amacıyla içerik analizine tabi tutularak sentezlenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda Türkçe öğretimi alanında öğrenme kayıplarının azaltılması için hızlı, planlı ve sürdürülebilir müdahalelere ihtiyaç duyulduğu saptanmıştır. Öğrenme düzeylerinin doğru biçimde belirlenmesinin, telafi ve hızlandırma programlarının etkili şekilde uygulanmasını mümkün kılacağı anlaşılmıştır. Bu kapsamda özellikle dezavantajlı gruplar içerisinde yer alan; akademik başarısı düşük, okuma güçlüğü çeken veya yazma kaygısı yaşayan öğrenciler için bireyselleştirilmiş ve hedefe yönelik destek mekanizmalarının artırılması gerektiği önemli bulunmaktadır. Bununla birlikte gelecekte yaşanabilecek olası öğrenme kayıplarına karşı hazırlıklı olunması ve öğretim süreçlerinin bu doğrultuda esnek biçimde yapılandırılması Türkçe öğretiminde öğrenme sürekliliğinin sağlanması açısından kritik bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Öğrenme kayıpları, Türkçe öğretimi, dinleme, konuşma, okuma, yazma*

Learning Loss in Turkish Language Education: Etiology, Implications, and Interventions

Research Assistant Selvanur KAYHAN, Trabzon University, selvanurkayhan@trabzon.edu.tr

Research Assistant Nurbanu KANSIZOĞLU, Trabzon University, nurbanukansizoglu@trabzon.edu.tr

Learning loss refers to the longitudinal decline in students' knowledge and skills, occurring when educational progression falls short of expected developmental trajectories. Disruptions such as academic breaks, pandemics, and natural disasters can precipitate this process, leading to significant variations in learning outcomes. Recent crises in Turkey, specifically the pandemic and major earthquakes, have exacerbated both the prevalence and severity of such losses. This situation not only hinders academic development but also impacts individuals' long-term economic and social trajectories. It is anticipated that these educational deficits could negatively affect future employment opportunities, thereby resulting in both individual and societal repercussions. In the context of Turkish language education, identifying learning losses necessitates the systematic monitoring of curricular outcomes. In particular, the recent pandemic and earthquake crises have positioned language skill attrition as a priority issue on the educational agenda. Since language skills, by their nature, develop through social interaction, the disruption of these communicative environments during crises leads to significant developmental gaps. Therefore, determining the extent to which specific language skills have been affected by instructional disruptions is of paramount importance. The fact that learning losses in early developmental stages directly impede subsequent learning and that deficiencies in one linguistic domain limit the growth of others renders this area even more critical. This study aims to identify the underlying causes of learning losses in Turkish language instruction, examine the impact of these losses on students' linguistic competencies, and determine effective remedial strategies to address these deficiencies. The study was conducted using the document analysis method, a qualitative research design. Within the scope of the research, current literature, academic reports, and international assessments focusing on Turkish language instruction, learning losses, and linguistic skills were systematically reviewed. The obtained data were synthesized through content analysis to understand the fundamental drivers of linguistic decline and to propose solutions. The findings indicate an urgent need for rapid, structured, and sustainable interventions to mitigate learning losses in Turkish language education. It was determined that the accurate assessment of proficiency levels is essential for the effective implementation of remedial and accelerated programs. In this regard, it is particularly important to enhance individualized and targeted support mechanisms for disadvantaged groups specifically students with low academic achievement, reading difficulties, or writing anxiety. Furthermore, establishing preparedness for potential future disruptions and structuring instructional processes flexibly is a critical necessity for ensuring continuity in Turkish language education.

Keywords: *Learning losses, Turkish language instruction, listening, speaking, reading, writing*

58.LGS Türkçe Paragraf Sorularında Yapay Zekâ Destekli Geri Bildirimin Niteliği: Prompt Temelli Nitel Bir Analiz

Prof. Dr. Erhan DURUKAN, Trabzon Üniversitesi, erhandurukan@gmail.com

Öğretmen Elif Nur ÖZYÜREK, Söğütlü Yargı Akademi, ozyrkel@gmail.com

Bu çalışma, Liselere Geçiş Sistemi (LGS) Türkçe paragrafta anlam sorularına yönelik yapay zekâ destekli geri bildirimlerin niteliğini ve bu geri bildirimlerin kullanılan komut (prompt) yapısına göre nasıl değiştiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında 2018–2025 yılları arasında sorulmuş 50 paragraf sorusu veri seti olarak belirlenmiş; bu sorular ChatGPT, Gemini ve NotebookLM platformlarına üç farklı komut yapısı kullanılarak yöneltilmiştir. Bu komutlar; doğru cevap odaklı kısa çözüm, hata analizi ve yeniden çözüm ile strateji üretimi şeklinde yapılandırılmıştır. Böylece farklı prompt türlerinin yapay zekâ çıktıları üzerindeki etkisi karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmış, elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle sistematik biçimde incelenmiştir. Analiz sürecinde geri bildirimler doğruluk, açıklama derinliği, hata farkındalığı ve pedagojik yönlendirme ölçütlerine göre değerlendirilmiştir. Bulgular, yapay zekâ araçlarının doğru cevabı üretmede genel olarak yüksek doğruluk gösterdiğini ancak açıklama derinliği, hata farkındalığı ve pedagojik yönlendirme açısından belirgin farklılıklar sergilediğini ortaya koymaktadır. Özellikle hata analizi içeren komutların, yapay zekâ çıktılarında metabilişsel süreçleri tetiklediği ve daha derin öğrenme odaklı geri bildirimler ürettiği belirlenmiştir. Buna karşın, yalnızca cevap odaklı komutların daha yüzeysel ve sınırlı pedagojik katkı sunduğu görülmüştür.

Sonuç olarak, yapay zekâdan elde edilen geri bildirimlerin niteliğinin kullanılan prompt yapısına doğrudan bağlı olduğu ve uygun yapılandırılmış komutların öğrencilerin hata farkındalığını ve çözüm stratejilerini geliştirme potansiyeli taşıdığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, yapay zekâ araçlarının eğitim ortamlarında bilinçli, planlı ve pedagojik temelli kullanımının önemli olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca bulgular, farklı yapay zekâ platformlarının aynı soruya benzer doğruluk düzeylerinde yanıt verse de geri bildirimin niteliği, kapsamı ve öğretici yönü bakımından anlamlı biçimde farklılaştığını açıkça ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: *LGS, paragrafta anlam, yapay zekâ, prompt*

The Quality of AI-Supported Feedback in LGS Turkish Paragraph Questions: A Prompt-Based Qualitative Analysis

Prof. Dr. Erhan DURUKAN, Trabzon Üniversitesi, erhandurukan@gmail.com

Teacher Elif Nur ÖZYÜREK, Söğütlü Yargı Academy, ozyrkel@gmail.com

This study aims to examine the nature of AI-supported feedback on paragraph comprehension questions in the Turkish section of the High School Entrance System (LGS) and how this feedback varies depending on the prompt structure used. Within the scope of the research, 50 paragraph questions administered between 2018 and 2025 were selected as the dataset. These questions were directed to ChatGPT, Gemini, and NotebookLM using three different prompt structures. The prompts were designed as: (1) answer-focused brief solution, (2) error analysis and re-solving, and (3) strategy generation. In this way, the effects of different prompt types on AI outputs were comparatively evaluated.

The study employed document analysis, a qualitative research method, and the obtained data were systematically analyzed through content analysis. During the analysis process, the feedback was evaluated based on accuracy, depth of explanation, error awareness, and pedagogical guidance. The findings indicate that while AI tools generally demonstrate high accuracy in producing correct answers, they exhibit significant differences in terms of explanation depth, error awareness, and pedagogical guidance. In particular, prompts involving error analysis were found to trigger metacognitive processes and produce more in-depth, learning-oriented feedback. In contrast, answer-focused prompts were observed to provide more superficial and limited pedagogical contributions.

In conclusion, the quality of feedback obtained from AI is directly dependent on the prompt structure used, and well-structured prompts have the potential to enhance students' error awareness and problem-solving strategies. Accordingly, the study emphasizes the importance of the conscious, planned, and pedagogically grounded use of AI tools in educational settings. Furthermore, the findings clearly reveal that although different AI platforms provide responses with similar levels of accuracy to the same question, they differ significantly in terms of the quality, scope, and instructional value of the feedback.

Keywords: *LGS, reading comprehension, artificial intelligence, prompt design, error analysis, qualitative analysis*

59.Yapay Zekâ Destekli, Akran ve Öğretmen Etkileşimli Konuşma Uygulamalarının 10. Sınıf Öğrencilerinin İletişim Kurma İstekliliği Üzerindeki Etkisi

Lisansüstü Öğrencisi Hatice GENÇTÜRK, Trabzon Üniversitesi, haticesuslu91@gmail.com

Bu çalışma, muhatap türünün — öğretmen, akran ve yapay zekâ — EFL öğrencilerinin konuşmaya isteklilik (WTC) tutumu üzerindeki etkisini karşılaştırmalı biçimde incelemiştir. Alanyazında WTC'nin yalnızca bireysel bir özellik olmadığı, muhatap türü, görev tipi ve sınıf ortamı gibi bağlamsal değişkenlere göre şekillendiği bilinmektedir. Buna karşın öğretmen, akran ve yapay zekayı aynı senaryo seti üzerinden karşılaştıran deneysel bir çalışmaya henüz rastlanmamaktaydı. Bu boşluktan hareketle araştırma, bir Türk devlet lisesinde öğrenim gören 30 EFL öğrencisiyle yürütülmüştür. Öğrenciler her birinde on kişi bulunan üç gruba ayrılmış; öğretmen grubu, akran grubu ve yapay zekâ grubu olmak üzere tüm gruplar aynı on rol yapma senaryosunu farklı muhatap türleriyle tamamlamıştır. Karma yöntem desenine dayanan çalışmada nicel veriler ön test–son test Konuşmaya İsteklilik Tutum Ölçeği ile toplanmış, eşleştirilmiş örneklem t-testi ve tek yönlü ANOVA ile analiz edilmiştir. Nitel veriler öğretmen yansıma notları ve açık uçlu sorulardan elde edilmiş olup Braun ve Clarke'ın (2006) tematik analiz yaklaşımıyla değerlendirilmiştir. Bulgular, her üç grupta da ön test–son test arasında WTC düzeyinde anlamlı bir artış yaşandığını ortaya koymuştur. Gruplar arası karşılaştırmada akran grubunun en yüksek WTC kazanımını sergilediği görülmüştür. Nitel veriler bu bulguyu destekler nitelikte olup öğrencilerin akranlarıyla etkileşimde sözcük bilgisi yetersiz olduğunda bile beden dili ve jest yoluyla iletişimi sürdürme çabası sergiledikleri belirlenmiştir. Yapay zekâ grubunda ise uygulama kısıtlamaları ve telaffuz kaynaklı yanlış anlamaların konuşma motivasyonunu olumsuz etkilediği saptanmıştır. Öğretmen grubunda yapılandırılmış geri bildirimin WTC'yi desteklediği, ancak değerlendirilme kaygısının zaman zaman bu etkiyi sınırladığı görülmüştür. Bu sonuçlar, muhatap türünün WTC üzerinde farklılaştırıcı bir etki yarattığına ve akran etkileşiminin EFL konuşma öğretiminde etkili bir pedagojik yöntem olduğuna işaret etmektedir. Çalışma, EFL bağlamında muhatap seçiminin öğrenci motivasyonu ve iletişim istekliliği üzerindeki rolünü ortaya koyması bakımından alanyazına kuramsal ve uygulamalı katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Konuşmaya isteklilik, muhatap türü, rol yapma etkinliği, akran etkileşimi, yapay zekâ destekli dil öğrenimi*

The Effect of AI-Assisted, Peer-Mediated, and Teacher-Led Speaking Activities on 10th Grade Students' Willingness to Communicate

Postgraduate Student Hatice GENÇTÜRK, Trabzon University, haticesuslu91@gmail.com

This study comparatively examined the effect of interlocutor type — teacher, peer, and artificial intelligence — on EFL learners' willingness to communicate (WTC) attitude. Although previous research has established that WTC is not a fixed trait but varies according to contextual variables such as interlocutor type, task design, and classroom environment, no experimental study had yet compared these three interlocutor types using the same scenario set. To address this gap, the research was conducted with 30 EFL students studying in a Turkish public high school. The students were divided into three groups of ten: a teacher group, a peer group, and an artificial intelligence group. All groups completed the same ten role-playing scenarios with their respective interlocutor types. In the study based on a mixed method design, quantitative data were collected with the pre-test and post-test Willingness to Speak Attitude Scale and analyzed using paired sample t-test and one-way ANOVA. Qualitative data were obtained from teacher reflection notes and open-ended questions and evaluated with the thematic analysis approach of Braun and Clarke (2006). The findings revealed a significant increase in WTC between pre-test and post-test in all three groups. In the comparison between groups, the peer group exhibited the highest WTC gain. Qualitative data support this finding, as students were observed making an effort to maintain communication through body language and gestures even when their vocabulary was insufficient during peer interaction. In the artificial intelligence group, application restrictions and misunderstandings due to unclear pronunciation negatively affected speaking motivation. In the teacher group, structured feedback supported WTC, though evaluation anxiety occasionally limited its effect. These results indicate that interlocutor type has a differentiating effect on WTC and that peer interaction is an effective pedagogical method in EFL speaking instruction. The study contributes both theoretically and practically to the literature by revealing the role of interlocutor selection on student motivation and willingness to communicate in EFL contexts.

Keywords: *Willingness to speak, type of interlocutor, role-playing activity, peer interaction, AI-assisted language learning*

60.Kodlama Eğitimiyle Tasarlanan Robotların Matematik Derslerinde Kullanılmasının Ortaokul Öğrencilerinin Problem Çözme Başarısına Etkisi ve Öğrenci Görüşleri

Öğretmen Ayşe Sevcan BÖLÜKBAŞ, MEB, aysesevcanbolukbas@gmail.com

Doç. Dr. Elif AKŞAN KILIÇASLAN, Trabzon Üniversitesi, eaksan@trabzon.edu.tr

Programlama ve robotik alanındaki ilerlemeler, eğitimde robotların kullanımını mümkün kılmaktadır. Bu yeni alan eğitsel robotik olarak adlandırılmaktadır. Robotik eğitimi, eleştirel düşünce, iş birliği, yaratıcılık, problem çözme ve bilgi işlemsel düşünme gibi çeşitli becerilerin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Teknolojideki hızlı değişim ve gelişmelerle birlikte bilgi ve iletişim teknolojileri alanında yeni öğretim ortamlarının kullanımı artmıştır; bu da eğitimde teknoloji aracılığıyla öğrenmenin önemini artırmıştır. Bu araştırmanın amacı, kodlama eğitiminde tasarlanan robotların, matematik derslerinde materyal olarak kullanılmasının öğrencilerin problem çözme başarısına nasıl bir katkısı olduğunu belirlemektir. Araştırma Gümüşhane ilinde öğrenim gören bir okuldaki 6.sınıflardan seçilmiş toplam 46 öğrenciyle yürütülmüştür. Araştırmada karma yöntem kullanılmış olup, robotun problem çözme başarısı üzerindeki etkililiğini belirlemek için nicel veriler, öğrencilerin robot hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla öğrencilerle mülakat yapılarak ise nitel veriler toplanmıştır. Nicel veriler deneysel yöntemle toplanmış, yirmi üçer öğrenci deney ve kontrol grubunu oluşturmaktadır. Araştırmada, deney grubu öğrencileri altı haftalık temel programlama eğitimiyle robot kullanarak kodlama öğretilirken, kontrol grubu öğrencilerine herhangi bir öğretim olmamıştır. Deney grubunda, robotik kodlama ile Lego Mindstorms EV3 programında tasarlanan ve problemlerin günlük uygulamalarını konu alan ders iş birlikli öğrenme yöntemiyle anlatılmış kontrol grubunda ise robot kullanılmadan geleneksel öğretim yöntemiyle anlatılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testi her iki gruba ön test, son test ve kalıcılık testi olarak uygulanmıştır. Konunun robotik kodlama ile programlanan robot ve etkinliklerinin işbirlikçi öğrenme yöntemiyle uygulanmasının geleneksel yönteme göre öğretilmesinde akademik başarılarında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır. Ancak kalıcılık düzeylerinde ortalamaların deney grubunda daha yüksek olduğu dolayısıyla tasarlanan robotların matematik derslerinde materyal olarak kullanılmasının etkili olduğu görüşüne varılmıştır. Ayrıca görüşmelerde robot kullanılarak öğrenilen konunun daha akılda kalıcı olduğu öğrenciler tarafından belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Robotik kodlama, matematik öğretimi, kalıcılık düzeyi*

The Effect of Using Robots Designed Through Coding Education in Math Classes on Middle School Students' Problem-Solving Success and Student Perspectives

Teacher Ayşe Sevcan BÖLÜKBAŞ, Ministry of National Education, aysesevcanbolukbas@gmail.com

Assoc. Prof. Dr. Elif AKŞAN KILIÇASLAN, Trabzon University, eaksan@trabzon.edu.tr

Advances in programming and robotics have made it possible to use robots in education. Robotics education contributes to the development of various skills, such as critical thinking, collaboration, creativity, problem-solving, and computational thinking. With rapid changes and developments in technology, the use of new learning environments in the field of information and communication technologies has increased; this has also heightened the importance of technology-mediated learning in education. The purpose of this study is to determine how the use of robots designed for coding education as teaching materials in mathematics classes contributes to students' problem-solving success. The study was conducted with a total of 46 sixth-grade students selected from a school in Gümüşhane province. A mixed-methods approach was employed; quantitative data were collected to determine the robot's effectiveness on problem-solving success, while qualitative data were gathered through interviews with students to assess their perceptions of the robot. Quantitative data were collected using an experimental method, with twenty-three students each comprising the experimental and control groups.In the study, while students in the experimental group were taught coding using robots through a six-week basic programming course, students in the control group received no instruction. In the experimental group, lessons designed using the Lego Mindstorms EV3 program for robotics coding—which focused on the practical applications of problem-solving—were taught using a collaborative learning approach; in the control group, however, the material was taught using traditional teaching methods without the use of robots. The achievement test developed by the researcher was administered to both groups as a pre-test, post-test, and retention test. It was concluded that there was no significant difference in academic achievement between the groups when the subject—robots programmed through robotic coding and related activities—was taught using the collaborative learning method compared to the traditional method. However, since the average retention levels were higher in the experimental group, it was concluded that the use of designed robots as teaching materials in mathematics classes is effective. Additionally, students noted in interviews that the subject matter learned using robots was more memorable.

Keywords: *Robotics coding, mathematics instruction, retention rate*

61.Yabancı Dil Dinleme Becerilerinin Gelişiminde Yapay Zekanın Rolü: Sistematik Bir Derleme

Lisansüstü Öğrencisi Hatice GENÇTÜRK, Trabzon Üniversitesi, haticesuslu91@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan ÇEPNİ, Trabzon Üniversitesi, gokhancepni@trabzon.edu.tr

Bu çalışma, yapay zekâ (YZ) destekli uygulamaların yabancı dil (EFL) dinleme becerisi üzerindeki etkilerini inceleyen sistematik bir alanyazın derlemesi sunmaktadır. Dinleme becerisi, EFL öğrencilerinin hedef dili anlama ve iletişim kurma sürecinde kritik bir rol oynamakta; ancak geleneksel öğretim yöntemleriyle geliştirilmesi güç bir beceri olarak öne çıkmaktadır. YZ teknolojilerinin bu alana entegrasyonu son yıllarda hız kazanmış olmakla birlikte, mevcut araştırmaların kapsamlı biçimde değerlendirildiği sistematik derlemeler sınırlı kalmaktadır. Çalışmanın amacı, YZ uygulamalarının dinleme performansına etkilerini, kullanılan teknolojileri, duyuşsal faktörler üzerindeki rolünü ve alanyazındaki mevcut boşlukları ortaya koymaktır. Bu doğrultuda 2017–2026 yılları arasında yayımlanan çalışmalar Scopus ve Web of Science veri tabanlarında sistematik biçimde taranmıştır. Çok aşamalı eleme sürecinin ardından toplam 20 ampirik çalışma analize dahil edilmiştir. Dahil edilen çalışmalar; araştırma deseni, katılımcı profili, kullanılan YZ teknolojisi, ölçülen çıktılar ve bulgular açısından sistematik olarak sınıflandırılmış ve karşılaştırmalı biçimde değerlendirilmiştir. Bulgular, YZ destekli araçların bireyselleştirilmiş öğrenme ortamları sunması, anında geri bildirim sağlaması ve tekrar imkânı tanıması sayesinde EFL dinleme becerisi üzerinde genel olarak olumlu etkiler yarattığını göstermektedir. Otomatik konuşma tanıma sistemleri, YZ tabanlı sohbet robotları, uyarlanabilir öğrenme platformları ve tahmine dayalı öğrenme modelleri, EFL dinleme öğretiminde öne çıkan teknolojiler arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra YZ destekli ortamların dinleme kaygısını azalttığı ve öğrenci motivasyonunu artırdığı saptanmıştır. YZ uygulamalarının etkililiği; öğretime nasıl entegre edildiğine, öğrenci özelliklerine ve ders tasarımına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Alanyazında dikkat çeken başlıca eksiklikler şunlardır: uzun vadeli etkilerin yeterince bilinmemesi, farklı YZ araçlarının birbirleriyle yeterince karşılaştırılmaması ve öğretmenin süreçteki rolünün tam olarak açıklanmamış olması. Sonuç olarak YZ, EFL dinleme becerisini geliştirme konusunda yüksek bir potansiyele sahiptir; ancak etkili biçimde kullanılabilmesi için iyi planlanmış bir öğretim süreci ve daha fazla araştırma gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ, yabancı dil dinleme becerisi, sistematik derleme, otomatik konuşma tanıma, dil öğreniminde teknoloji*

The Role of Artificial Intelligence in EFL Listening Development: A Systematic Review

Postgraduate Student Hatice GENÇTÜRK, Trabzon University, haticesuslu91@gmail.com

Ass. Prof. Dr. Gökhan ÇEPNİ, Trabzon University, gokhancepni@trabzon.edu.tr

This study presents a systematic literature review examining the effects of artificial intelligence (AI)-assisted applications on EFL listening skills. Listening is a critical but often neglected skill in foreign language learning, and traditional instructional methods frequently fall short in providing learners with sufficient authentic input and individualized practice opportunities. The growing integration of AI technologies into language education has opened new possibilities in this area; however, comprehensive evaluations of existing research remain limited. The aim of this study is to reveal the effects of AI applications on listening performance, the technologies used, their role on affective factors, and the existing gaps in the literature. Accordingly, studies published between 2017 and 2026 were systematically searched in Scopus and Web of Science databases. As a result of the multi-stage elimination process, a total of 20 empirical studies were included in the analysis. The included studies were systematically categorized and comparatively evaluated in terms of research design, participant profile, AI technology used, measured outcomes, and findings. The findings indicate that AI-powered tools generally positively affect EFL listening skills by offering individualized learning environments, providing instant feedback, and offering the opportunity for repetition. Automatic speech recognition systems, AI-based chatbots, adaptive learning platforms, and predictive learning models are among the prominent technologies in listening instruction. In addition, AI-supported environments have been found to reduce listening anxiety and increase learner motivation. Whether AI applications are effective or not depends on factors such as how they are integrated into teaching, the characteristics of the students, and how the lesson is designed. There are also notable shortcomings in the literature: the long-term effects are poorly understood, different AI tools are not adequately compared with one another, and the role of the teacher in AI-supported listening instruction has not been fully explained. As a result, AI has high potential to improve EFL listening skills. However, it requires a well-planned teaching process and further research to be used effectively.

Keywords: *Artificial intelligence, EFL listening skills, systematic review, automatic speech recognition, technology in language learning*

62.JOMO ile Algılanan Stres Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Korelasyonel ve Karşılaştırmalı Bir Çalışma

Lisansüstü Öğrencisi Ayşenur ÇALIŞKAN, Trabzon Üniversitesi, aysenur_caliskan21@trabzon.edu.tr

Doç. Dr. Fatih KOCA, Trabzon Üniversitesi, fkoca@trabzon.edu.tr

Bu araştırmanın amacı, bireylerin Joy of Missing Out (JOMO) düzeyleri ile günlük yaşamlarında algıladıkları stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve bu değişkenlerin çeşitli demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesidir. Günümüzde dijitalleşmenin hızla artmasıyla birlikte bireylerin sosyal yaşantılarına ilişkin algıları değişmekte, bu durum psikolojik süreçlerle bağlantılı yeni kavramların ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Bu bağlamda, bireylerin bazı deneyimleri kaçırmaktan rahatsızlık duymak yerine bu gelişmeleri kaçırmaktan haz almalarını ifade eden JOMO kavramının, algılanan stres düzeyi ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Algılanan stres düzeyi, bireylerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları durumları ne derece stres verici olarak algıladıklarını yansıtmaktadır.

Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli çerçevesinde planlanmıştır. Çalışma grubunu üniversite öğrencileri oluşturmakta olup veri toplama süreci halen devam etmektedir. Araştırmada veri toplama aracı olarak JOMO Ölçeği ve Algılanan Stres Ölçeği kullanılmaktadır. Araştırmada kullanılan ölçeklerin kullanımına ilişkin gerekli izinler ilgili kaynaklardan alınmıştır. JOMO Ölçeği, bireylerin bazı deneyimleri kaçırmaya yönelik olumlu duygularını ve bu durumdan aldıkları doyumu ölçmeyi amaçlarken, Algılanan Stres Ölçeği bireylerin son dönemde yaşadıkları olayları ne ölçüde stresli olarak değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır. Bu ölçekler aracılığıyla katılımcıların hem JOMO düzeyleri hem de stres algıları ölçülerek aralarındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Verilerin analizinde, JOMO ile algılanan stres arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi uygulanacaktır. Ayrıca, cinsiyet ve yaş gibi demografik değişkenlere göre farklılıkların belirlenmesi için bağımsız örneklemler t-testi kullanılacaktır.

Elde edilecek bulguların, JOMO' nun psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerini ortaya koyması ve psikolojik danışma alanında önleyici ve geliştirici müdahalelere katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca, araştırma bulgularının ilgili literatüre katkı sağlaması ve gelecekte yapılacak çalışmalara yol gösterici olması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *JOMO, algılanan stres, psikolojik iyi oluş, dijitalleşme*

An Examination of the Relationship Between JOMO and Perceived Stress: A Correlational and Comparative Study

Postgraduate Student Ayşenur ÇALIŞKAN, Trabzon University, aysenur_caliskan21@trabzon.edu.tr

Assoc. Prof. Dr. Fatih KOCA, Trabzon University, fkoca@trabzon.edu.tr

The aim of this study is to examine the relationship between individuals' levels of Joy of Missing Out (JOMO) and the levels of stress they perceive in their daily lives, and to determine whether these variables differ according to various demographic characteristics. With the rapid rise of digitalisation today, individuals' perceptions of their social lives are changing, paving the way for the emergence of new concepts linked to psychological processes. In this context, it is thought that the concept of JOMO which describes individuals deriving pleasure from missing out on certain developments rather than feeling distressed about missing themmay be associated with perceived stress levels. Perceived stress levels reflect the extent to which individuals perceive the situations they encounter in their daily lives as stressful.

The research has been designed within the framework of the correlational survey model, one of the quantitative research methods. The study group consists of university students, and the data collection process is currently ongoing. The JOMO Scale and the Perceived Stress Scale are being used as data collection tools in the study. The necessary permissions for the use of the scales employed in the study have been obtained from the relevant sources. The JOMO Scale aims to measure individuals' positive feelings regarding missing out on certain experiences and the satisfaction they derive from this situation, whilst the Perceived Stress Scale reveals the extent to which individuals perceive recent events as stressful. Through these scales, the study aims to measure both participants' JOMO levels and their perceptions of stress, thereby establishing the relationship between them.

In the analysis of the data, a Pearson product-moment correlation analysis will be conducted to examine the relationship between JOMO and perceived stress. Furthermore, an independent samples t-test will be used to identify differences according to demographic variables such as gender and age.

It is anticipated that the findings will reveal the effects of JOMO on psychological well-being and contribute to preventive and developmental interventions in the field of psychological counselling. Furthermore, it is expected that the research findings will contribute to the relevant literature and provide guidance for future studies.

Keywords: *JOMO, perceived stress, psychological well-being, digitalisation*

63.Yapay Zekâ Kullanımı, Teknoloji Kabulü ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkilerin Korelasyonel Olarak İncelenmesi ve Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşması

Lisansüstü Öğrencisi Ceren Kevser BAKİ, Trabzon Üniversitesi, cerenkevser_baki25@trabzon.edu.tr Lisansüstü Öğrencisi Zeynep ÖZLÜ, Trabzon Üniversitesi, zeynep_ozlu25@trabzon.edu.tr

Doç. Dr. Fatih KOCA, Trabzon Üniversitesi, fkoca@trabzon.edu.tr

Bu çalışmanın amacı, teknolojiyi kabul ve teknolojiye duyulan güven ile yapay zekâ kullanımı yoluyla bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarının karşılanma düzeyi ve yaşam doyumu arasındaki ilişkileri kapsamlı bir biçimde incelemektir. Bu bağlamda, bireylerin yapay zekâ ile etkileşim süreçlerinin onların psikolojik iyi oluşları üzerindeki etkileri ele alınmaktadır. Ayrıca, söz konusu değişkenlerin demografik özelliklere (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi vb.) göre farklılaşıp farklılaşmadığı da araştırılmaktadır ve bu farklılaşmaların yönü ile düzeyi belirlenmeye çalışılmaktadır.

Araştırmanın kuramsal temeli, bireylerin özerklik, yetkinlik ve ilişkisellik gibi temel psikolojik ihtiyaçlarını ele alan Öz Belirleme Kuramı ile bireylerin teknolojiyi benimseme ve kullanma süreçlerini açıklayan Teknoloji Kabul ve Kullanım Birleştirilmiş Modeli'ne dayanmaktadır. Bu iki kuramsal çerçevenin birlikte ele alınması, çalışmanın hem psikolojik hem de teknolojik boyutlarını bütüncül bir yaklaşımla incelemesine olanak sağlamaktadır. Araştırmada, teknolojiyi kabul ve kullanım düzeyleri UTAUT ölçeği ile, yapay zekâ kullanımı yoluyla temel psikolojik ihtiyaçların karşılanma düzeyi "Yapay Zekâ Kullanımı Yoluyla Temel Psikolojik İhtiyaçların Tatmini Ölçeği" ile, yapay zekâya yönelik tutumlar "Yapay Zekâya Yönelik Tutum Ölçeği" ile ve yaşam doyumu düzeyi "Yaşam Doyumu Ölçeği" ile ölçülmektedir.

Araştırma nicel ve korelasyonel desende tasarlanmıştır. Veriler yapay zekâ ile etkileşimde bulunan bireylerden toplanmakta olup, analizler SPSS programı kullanılarak gerçekleştirilecektir. Değişkenler arasındaki ilişkiler korelasyon analizi ile incelenecek; ayrıca demografik değişkenlere göre farklılaşmalar t-testi ve ANOVA analizleri ile değerlendirilecektir.

Araştırma sonucunda, teknolojiyi kabul, teknolojiye duyulan güven, yaşam doyumu ve yapay zekâ kullanımı yoluyla psikolojik ihtiyaçların karşılanması arasında anlamlı ilişkiler bulunması beklenmektedir. Bununla birlikte, bu değişkenlerin bazı demografik özelliklere göre anlamlı düzeyde farklılaşabileceği öngörülmektedir. Bu çalışmanın, yapay zekâ kullanımını bireylerin psikolojik ihtiyaçları ve yaşam doyumu ile ilişkili olarak ele alması ve bu değişkenlerin demografik özelliklere göre nasıl farklılaştığını ortaya koyması bakımından literatüre önemli katkılar sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ, teknolojinin kabulü, yaşam doyumu, psikolojik ihtiyaçlar*

A Correlational Analysis of the Relationships Between Artificial Intelligence Use, Technology Acceptance, and Life Satisfaction, and Their Variation According to Demographic Variables

Postgraduate Student Ceren Kevser BAKİ, Trabzon University, cerenkevser_baki25@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student Zeynep ÖZLÜ, Trabzon University, zeynep_ozlu25@trabzon.edu.tr

Assoc. Prof. Dr. Fatih KOCA, Trabzon University, fkoca@trabzon.edu.tr

The aim of this study is to comprehensively examine the relationships between technology acceptance, trust in technology, and individuals' satisfaction of basic psychological needs and life satisfaction through the use of artificial intelligence. In this context, the effects of individuals' interactions with artificial intelligence on their psychological well-being are addressed. In addition, it is also investigated whether these variables differ according to demographic characteristics (such as gender, age, and level of education), and the direction and extent of these differences are examined.

The theoretical framework of the study is based on Self-Determination Theory, which addresses individuals' basic psychological needs such as autonomy, competence, and relatedness, and the Unified Theory of Acceptance and Use of Technology, which explains individuals' processes of adopting and using technology. Considering these two theoretical frameworks together enables the study to examine both psychological and technological dimensions in a holistic manner.

In the study, technology acceptance and usage levels are measured using the UTAUT scale; the level of satisfaction of basic psychological needs through artificial intelligence use is measured using the "Basic Psychological Needs Satisfaction through Artificial Intelligence Use Scale"; attitudes toward artificial intelligence are measured using the "Attitudes toward Artificial Intelligence Scale"; and life satisfaction is measured using the "Life Satisfaction Scale."

The study is designed in a quantitative and correlational manner. Data are collected from individuals who interact with artificial intelligence, and the analyses are conducted using the SPSS software. The relationships between variables are examined through correlation analysis; additionally, differences according to demographic variables are evaluated using t-tests and ANOVA.

As a result of the study, it is expected that there will be significant relationships among technology acceptance, trust in technology, life satisfaction, and the satisfaction of psychological needs through artificial intelligence use. Furthermore, it is anticipated that these variables may differ significantly according to certain demographic characteristics. This study is expected to contribute to the literature by addressing artificial intelligence use in relation to individuals' psychological needs and life satisfaction, and by revealing how these variables differ according to demographic characteristics.

Keywords: *Artificial intelligence, acceptance of technology, life satisfaction*

64.Özel Eğitim Öğretmenliği Lisansüstü Öğrencilerinin İşitme Engelliler Eğitimi Alanında Uzmanlaşma Hakkındaki Görüşleri

Lisansüstü Öğrencisi Yağmur ARI, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, yagmurarii60@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Tamer GENÇ, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, tmrgnc61@gmail.com

Özel eğitim öğretmenliği farklı özel gereksinim türlerini içermektedir. Bu durum lisansüstü eğitim tercihlerini ve uzmanlaşma eğilimlerini doğrudan etkilemektedir. Araştırmada özel eğitim öğretmenliği lisansüstü öğrencilerinin işitme engelliler eğitimi alanında uzmanlaşmalarına yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Katılımcıların görüş ve deneyimlerinin derinlemesine incelenebilmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Araştırma 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Özel Eğitim Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda lisansüstü eğitimlerine devam eden farklı lisans mezuniyetlerine sahip (özel eğitim öğretmenliği, rehberlik ve psikolojik danışmanlık) yedi öğrenciyle yürütülmüştür. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Ayrıca veri çeşitlemesinin sağlanması amacıyla araştırmacı günlüğü tutulmuştur. Görüşmelerin dökümleri yapılarak içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma bulguları katılımcıların işitme engelliler alanında uzmanlaşmalarında çok boyutlu faktörlerin etkili olduğunu ortaya koymuştur. Lisans eğitimindeki bilgi eksikliklerini giderme ihtiyacı, danışman yönlendirmesi, alandaki araştırmacı sayısının azlığı ve literatür boşluğu gibi faktörlerin etkili olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılar özel eğitim öğretmenliği lisansüstü eğitiminde diğer disiplinlerden birini tercih etmeme sebeplerini bu alanlardaki literatür doygunluğuyla ve yeni araştırma konusu bulma zorluğuyla ifade etmişlerdir. Ayrıca işitme engelliler üzerine uzmanlaşmanın literatüre özgün katılım sağlama avantajı sunduğu; ancak işitme kayıplı öğrencilerin popülasyonunun az olduğu da araştırma katılımcıları için dezavantaj olarak görülmüştür. Sonuç olarak araştırmada işitme engelliler alanında uzmanlaşma tercihi, sadece bir akademik hedef değil, saha tecrübelerinin, danışman etkileşiminin, içsel merakın, empati temelli yaklaşımın, alana duyulan aidiyetin olduğu stratejik bir karar olarak görülmüştür. Bu doğrultuda araştırma katılımcıları bu alanda lisansüstü eğitim görmek isteyen öğrencilere planlı çalışmaları, zaman yönetimini iyi yapmaları, yüksek lisans eğitimini kişisel gelişim ve farkındalık aracı olarak değerlendirmeleri ve erken dönemde çalışma alanlarını belirlemeleri gerektiği noktasında önerilerde bulunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: *Özel eğitim öğretmenliği, lisansüstü eğitim, işitme engelliler eğitimi*

Opinions of Graduate Students in Special Education on Specializing in the Hearing-Impaired Education

Postgraduate Student Yağmur ARI, Tokat Gaziosmanpaşa University, yagmurarii60@gmail.com

Ass. Prof. Dr. Tamer GENÇ, Tokat Gaziosmanpaşa University, tmrgnc61@gmail.com

Special education teaching encompasses various types of special needs. This directly influences choices regarding postgraduate education and trends in specialization. The study aimed to examine the views of postgraduate students in special education regarding their specialization in the field of education for the hearing impaired. The phenomenological design, one of the qualitative research methods, was employed to enable an in-depth examination of the participants' views and experiences. The study was conducted with seven graduate students from various undergraduate programs (special education, guidance and psychological counseling) who were pursuing graduate studies in the Department of Special Education at Tokat Gaziosmanpaşa University during the 2025–2026 academic year. The research data were collected using a semi-structured interview form developed by the researchers. In addition, a reflective diary was maintained to ensure data diversity. The transcripts of the interviews were analyzed using content analysis. The research findings revealed that multidimensional factors influence participants' specialization in the field of hearing impairment. It has been determined that factors such as the need to address knowledge gaps in undergraduate education, guidance from supervisors, the small number of researchers in the field, and gaps in the literature play a role. Participants cited the abundance of literature in these fields and the difficulty of finding new research topics as reasons for not choosing a discipline other than special education for their graduate studies. In addition, while specializing in the hearing impaired was seen as offering the advantage of contributing original insights to the literature, the small population of students with hearing loss was viewed as a disadvantage for research participants. In conclusion, the study found that the decision to specialize in the field of hearing impairment is not merely an academic goal, but rather a strategic choice influenced by field experience, interaction with supervisors, personal curiosity, an empathy-based approach, and a sense of belonging to the field. In this regard, the study participants offered recommendations to students seeking postgraduate education in this field, advising them to engage in systematic study, manage their time effectively, view their master's program as a tool for personal development and self-awareness, and define their areas of focus early on.

Keywords: *Special education teaching, postgraduate education, education of the hearing impaired*

65.Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Çerçevesinde Okul Öncesi Eğitimde Öğrencilerin Değerlendirilme Süreci: Öğretmen Görüşlerine Dayalı Nitel Bir Çalışma

Lisansüstü Öğrencisi Seda KILIÇ BEDİRHANOĞLU, Trabzon Üniversitesi, sedaaklc.sk@gmail.com

Doç. Dr. Yurdagül GÜNAL, Trabzon Üniversitesi, ygunal@trabzon.edu.tr

Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin, TYMM Okul Öncesi Eğitim Programının, izleme ve değerlendirme sürecinde hangi araç ve yöntemleri kullandıkları ve bu süreçte karşılaştıkları güçlükleri ortaya koymak amaçlanmıştır. 2024'te yürürlüğe giren TYMM'de, değerlendirme süreci, "sonuç odaklı" yapıdan "süreç odaklı" ve "beceri tabanlı" bir yapıya evrilmiş; e-portfolyo ve yapılandırılmış gözlem formları gibi yeni araçlar sisteme dâhil edilmiştir. Öğretmenler, bu yeni sistemin temel uygulayıcıları ve sahadaki temsilcileridir. Dolayısıyla onların deneyimleri, programın başarısını ve sürdürülebilirliğini belirleyen en kritik veri kaynağıdır. Bu araştırmanın amacı TYMM ile ortaya çıkan yeni izleme ve değerlendirme anlayışındaki değişikliklere yönelik okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerini derinlemesine incelemektir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini, 2025-2026 eğitim öğretim yılında Erzincan ili Tercan ilçesinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ilkokullarda görev yapan, en az 5 yıllık öğretmenlik deneyimine sahip okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, bu öğretmenlerden “maksimum çeşitleme” örneklemi ve “ölçüt örnekleme” yöntemiyle belirlenen 10 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak okul öncesi öğretmenlerinin öğrenci değerlendirme süreçlerine dair yaşantılarını ortaya çıkarmak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi sonucunda elde edilen bulgulara bakıldığında; öğretmenlerin değerlendirmeyi, eğitim sürecinin çıktılarını görmek, çocukların gelişimini takip etmek ve bu konuda ailelere geri bildirim sağlamak için temel bir araç olarak gördükleri belirtilmiştir. Değerlendirmenin sadece bir sonuç değil, tüm süreci kapsayan bir performans belirleme süreci olduğu da vurgulanmıştır. Öğretmenlerin, çocukların gelişimini izlemek için hem geleneksel hem de dijital araçları kullandığı tespit edilmiştir. Gözlem ve kayıtlar, portfolyolar, dijital platformlar sık kullanılan araçlardandır. Ayrıca değerlendirmelerin genellikle günlük gözlemlerle başlayıp, aylık ve dönemlik bütünsel değerlendirmelere dönüştüğü de belirtilmiştir. Ailelerle değerlendirme sonuçlarının paylaşılması yöntemi olarak; yüz yüze görüşmeler, WhatsApp, telefon görüşmeleri ve portfolyolar kullanıldığı ifade edilmiştir. Ayrıca kırsal bölgelerde teknoloji kullanımı sınırlı olabildiği için sözlü ve yüz yüze iletişimin daha etkili olduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin değerlendirme sürecinde karşılaştıkları sorunlar arasında, raporların detaylanması, sayfa sayısının artmasıyla, iş yükü ve zaman kaybının ortaya çıktığı görülmüştür. Kâğıt israfı, sınıf mevcudunun fazlalığı veya karma yaş gruplarında gelişim düzeylerinin farklı olmasının, bireysel değerlendirme yapmayı zorlaştırdığı, bazı ailelerin eğitim düzeyinin düşük olmasının, ilgisizliğinin veya sadece akademik başarıya odaklanmalarının, değerlendirme sürecini olumsuz etkilediği ifade edilmiştir. TYMM uygulanmasına dair öğretmenler genel olarak olumlu görüşlere sahiptir. Modelin önceki programlara kıyasla çocuk merkezli yapıyı daha fazla benimsediği, daha bütüncül olduğu, sadece akademik başarıya değil; değerler eğitimine, sosyal becerilere ve bireysel farklılıklara daha fazla odaklandığı ifade edilmiştir. Ayrıca model ile gelen evrakların önceki programlara göre daha derli toplu ve düzenli olduğu, planların arkasına eklenen gelişim kontrol çizelgeleri sayesinde öğretmenlerin, etkinlik biter bitmez anlık değerlendirme yapabildiği tespit edilmiştir. Yeni modele geçiş sürecinde bazı öğretmenler uygulama açısından, yeni evrak sistemine alışma sürecinde başlangıçta zorluklar yaşandığını belirtmişlerdir. Araştırmanın bulgularından hareketle, TYMM’nin daha iyi anlaşılması, etkili ve verimli bir şekilde uygulanabilmesi için öğretmenlere hizmet içi eğitimler verilmesi, evrak yükünü ve kağıt israfını önlemek adına belgelerin dijital ortamlarda kaydedilip velilere sunulması, karma yaş gruplarında her çocuk için aynı kazanımları

beklemek yerine, kazanımların çocuğun gelişim düzeyine göre özelleştirilmesi ve değerlendirmenin bu çerçevede bireysel yapılması, sınıf mevcutlarının azaltılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, okul öncesi eğitim, izleme ve değerlendirme*

Student Evaluatıon Process In Pre-School Educatıon Wıthın The Framework Of The Century Of Türkiye Educatıon Model: A Qualıtatıve Study Based On Teacher Opınıons

Postgraduate Student Seda KILIÇ BEDİRHANOĞLU, Trabzon University, sedaaklc.sk@gmail.com

Assoc. Prof. Dr. Yurdagül GÜNAL, Trabzon University, ygunal@trabzon.edu.tr

This study aims to reveal the tools and methods preschool teachers use in the monitoring and evaluation process of the TYMM (Turkey Century Education Model) Preschool Education Program, as well as the difficulties they encounter in this process. With the TYMM, which came into effect in 2024, the evaluation process has evolved from a "result-oriented" structure to a "process-oriented" and "skill-based" structure; new tools such as e-portfolios and structured observation forms have been included in the system. The experiences of teachers, as the primary practitioners, are a critical data source for the success and sustainability of the program. In this research, phenomenology, one of the qualitative research designs, was used to examine teachers' views on the changes in the new evaluation approach in depth.The universe of the study consists of preschool teachers with at least 5 years of experience working in the Tercan district of Erzincan province during the 2025-2026 academic year. The study group consists of 10 teachers selected through "maximum variation" and "criterion sampling" methods. Data were collected using a semi-structured interview form and a personal information form developed by the researcher, and then analyzed via content analysis. According to the findings, teachers view evaluation as a fundamental tool for observing educational outcomes, tracking development, and providing feedback to families.It was emphasized that evaluation is not just a result but a performance determination process covering the entire period. It was determined that teachers use both traditional and digital tools, such as observation records, portfolios, and digital platforms, to monitor development. Evaluations usually start with daily observations and evolve into monthly and periodic holistic evaluations. Face-to-face meetings, WhatsApp, phone calls, and portfolios are used to share results with families; however, in rural areas, face-to-face communication is more effective due to limited technology. The main problems in the process are the workload and time loss resulting from detailed reports and increased page counts.Additionally; paper waste, high class sizes, and developmental differences in mixed-age groups make individual evaluation difficult. The low education levels or indifferent attitudes of some families, focusing only on academic success, negatively affect the process. Nevertheless, teachers generally have positive views regarding the TYMM. It was stated that the model is more child-centered and holistic than previous programs, focusing more on values education, social skills, and individual differences. Furthermore, it was found that the new documentation system is more organized and that the development control charts added to the plans allow for instant evaluation.Although initial difficulties were experienced during the transition to the new system, various recommendations have been made to improve the process. In this context, it is recommended to provide in-service training for teachers to better understand the TYMM, digitalize documents to prevent paper waste, customize goals according to the child's developmental level in mixed-age groups, and reduce class sizes

Keywords: *Century of Türkiye Education Model, pre-school education, monitoring and evaluation*

66.EFL Bağlamında Yapay Zekâ Destekli Materyaller ve Öğrenci Kavraması: Sistematik Bir İnceleme

Lisansüstü Öğrencisi Nevin Eda DÜLGER, Trabzon Üniversitesi, nevineda_dulger@trabzon.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan ÇEPNİ, Trabzon Üniversitesi, gokhancepni@trabzon.edu.tr

Yapay zekâ, İngilizce dil öğretiminde hızla popülerlik kazanmış ve kullanım oranı artmıştır. Buna paralel olarak, çok çeşitli yapay zekâ destekli araç ve materyal, farklı kurumsal bağlamlardaki EFL (Yabancı Dil Olarak İngilizce) derslerine entegre edilmektedir. Bu alandaki ampirik araştırmaların hacmi büyümesine rağmen, mevcut incelemeler genellikle belirli araçlara veya dar kapsamlı, izole sonuçlara odaklanma eğilimindedir. Bu durum, yapay zekanın dil kavraması üzerindeki daha geniş etkilerinin sistematik sentezinde bir boşluk bırakmaktadır. Bu çalışma, Web of Science ve Scopus veri tabanlarında, PRISMA rehberliğinde yapılan bir tarama ile belirlenen 10 ampirik çalışmanın sistematik bir derlemesini sunmaktadır. Çalışma; yapay zekâ entegreli materyallerin EFL bağlamlarında nasıl kullanıldığını, öğrencilerin dil kavraması üzerinde ne tür etkiler yarattığını ve literatürde hangi fayda ve zorlukların kaydedildiğini araştırmayı amaçlamaktadır. Bulgular; yapay zekâ entegreli materyallerin başta yazma ve konuşma olmak üzere birden fazla dil becerisinde tutarlı ve olumlu sonuçlar verdiğini, aynı zamanda öğrenci tutumu, motivasyon ve iletişimsel öz güven üzerinde pozitif etkiler yarattığını göstermektedir. Bununla birlikte; aşırı bağımlılık, akademik dürüstlük, bağlamsal yanlışlıklar ve sınırlı öğretmen hazırlığı gibi tekrarlayan çeşitli zorluklar gün yüzüne çıkmaktadır. Tüm bu unsurlar, mevcut ve gelecekteki uygulama çabalarını karmaşık hale getirmektedir. İnceleme ayrıca literatürdeki dikkat çekici boşlukları da tanımlamaktadır; bunlar arasında boylamsal çalışmaların eksikliği, sınırlı coğrafi çeşitlilik ve okuma-dinleme gibi belirli dil becerilerine yönelik yetersiz ilgi yer almaktadır. Bu boşluklar, yapay zekâ entegreli materyallerin İngilizce öğrenimini ve kavramasını etkili ve sürdürülebilir bir şekilde destekleyip desteklemediğini belirlemek için daha titiz ve bağlama duyarlı araştırmalara duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır. Elde edilen bulgular; ders tasarımı, öğretmen eğitimi ve kurumsal politikalar açısından anlamlı pratik çıkarımlar taşımaktadır. Sonuç olarak bu inceleme, teknolojik yenilik ile pedagojik sorumluluk ve bağlamsal uygunluk arasında denge kuran; yapay zekanın EFL ortamlarına entegrasyonunda daha sistematik ve kanıta dayalı bir yaklaşım çağrısında bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *EFL, yapay zekâ, dil kavraması, ESL, yapay zekâ entegrasyonu, AIEd, sistematik derleme*

AI-Integrated Materials and Students' Comprehension in EFL Context: A Systematic Review

Postgraduate Student Nevin Eda DÜLGER, Trabzon University, nevineda_dulger@trabzon.edu.tr

Ass. Prof. Dr. Gökhan ÇEPNİ, Trabzon University, gokhancepni@trabzon.edu.tr

Artificial intelligence has rapidly gained popularity and rate of use in English language teaching, with an expanding range of AI-powered tools and materials being integrated into EFL courses across diverse institutional contexts. Despite the growing body of empirical research in this area, existing reviews tend to focus on specific tools or narrow, isolated outcomes, leaving a gap in the systematic synthesis of AI's broader effects on language comprehension. This study presents a systematic review of 10 empirical studies identified through a PRISMA-guided search of Web of Science and Scopus databases. It aims to investigate how AI-integrated materials are used in EFL contexts, what effects they produce on students' language comprehension, and what benefits and challenges are noted in the literature. The findings indicate that AI-integrated materials yield consistent positive outcomes across multiple language skills, particularly writing and speaking, while also illustrating positive learner attitudes, motivation, and communicative confidence. However, several recurring challenges emerge, including concerns around over-reliance, academic integrity, contextual inaccuracy, and limited teacher preparedness, all of which complicate current and future implementation efforts. The review further identifies notable gaps in the literature, including a lack of longitudinal studies, limited geographic diversity, and insufficient attention to specific language skills such as reading and listening. These gaps highlight the need for more rigorous and context-sensitive research to determine whether AI-integrated materials effectively and sustainably support English language learning and comprehension. The findings carry meaningful practical implications for course design, teacher training, and institutional policy. Ultimately, this review calls for a more systematic, evidence-based approach to integrating AI into EFL environments, one that balances technological innovation with pedagogical responsibility and contextual appropriateness.

Keywords: *EFL, artificial intelligence, language comprehension, ESL, AI integration, AIEd, systematic review*

67.Yapay Zekâ Tarafından Üretilen Kişiselleştirilmiş Kelime Materyallerinin EFL Öğrencilerinin Sözcüksel Gelişimine Etkisi: Yarı Deneysel Bir Çalışma

Lisansüstü Öğrencisi Nevin Eda DÜLGER, Trabzon Üniversitesi, nevineda_dulger@trabzon.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan ÇEPNİ, Trabzon Üniversitesi, gokhancepni@trabzon.edu.tr

Yapay zekâ, İngilizce dil öğretimine hızla entegre olmakta ve öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik kişiselleştirilmiş öğretim açısından kayda değer bir potansiyel sergilemektedir. Bu artan ilgiye karşın, her öğrencinin özgün sözcüksel eksikliklerine göre tasarlanan yapay zekâ destekli materyallerin etkinliğine ilişkin ampirik kanıtlar, özellikle lise düzeyindeki EFL bağlamlarında, oldukça sınırlı kalmaktadır. Bu çalışma, bireysel olarak belirlenen sözcüksel boşluklara yanıt olarak özel biçimde üretilen yapay zekâ destekli kişiselleştirilmiş kelime materyallerinin, EFL lise öğrencilerinin sözcüksel gelişimini anlamlı ölçüde iyileştirip iyileştirmediğini araştırmayı amaçlamaktadır. Uyarlanabilir öğrenme kuramı ve boşluk temelli kelime öğretimi yaklaşımı çerçevesinde şekillendirilen bu çalışma, deney ve kontrol gruplarına eşit biçimde dağıtılmış 20 EFL lise öğrencisiyle yarı deneysel ön test/son test kontrol gruplu bir desen benimsemektedir. Müdahale öncesinde tüm katılımcılar, temel yeterlilik düzeylerini belirlemek amacıyla Oxford Quick Placement Test'ni (OQPT) kullanmakta; ardından bireysel sözcüksel eksiklikler yapay zekâ yardımıyla tespit edilmektedir. Deney grubu öğrencileri dört hafta boyunca Gemini aracılığıyla üretilen ve her öğrencinin özgün zayıf noktalarına göre kişiselleştirilmiş kelime materyalleriyle çalışırken, kontrol grubu aynı süre zarfında geleneksel kelime materyalleriyle öğrenimine devam etmektedir. Müdahalenin tamamlanmasının ardından her iki grup da sözcüksel kazanımları ölçmek amacıyla OQPT ile yeniden değerlendirilmektedir. Deney grubunun kontrol grubuna kıyasla anlamlı düzeyde daha fazla sözcüksel gelişim sergileyeceği öngörülmekte; bu durum, YZ destekli kişiselleştirmenin EFL bağlamlarında farklılaştırılmış kelime öğretimi için uygulanabilir ve etkili bir yaklaşım sunduğuna işaret etmektedir. Beklenen bulgular; Yapay zekâ araçlarının kelime öğretimine entegrasyonunu değerlendiren EFL öğretmenleri, program tasarımcıları ve eğitim politikacıları için anlamlı pratik çıkarımlar sunması öngörülmektedir. Bu çalışma ayrıca, lise düzeyindeki bir EFL ortamından elde edilen ampirik ve bağlama duyarlı kanıtlar sunarak Yapay zekâ aracılı dil öğretimine ilişkin büyüyen literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: *EFL, yapay zekâ, kişiselleştirilmiş kelime öğretimi, sözcüksel gelişim, Gemini, boşluk temelli öğrenme, yarı deneyse*

The Effect of AI-Generated Personalized Vocabulary Materials on EFL Learners' Lexical Development: A Quasi-Experimental Study

Postgraduate Student Nevin Eda DÜLGER, Trabzon University, nevineda_dulger@trabzon.edu.tr

Ass. Prof. Dr. Gökhan ÇEPNİ, Trabzon University, gokhancepni@trabzon.edu.tr

Artificial intelligence has increasingly penetrated English language teaching, with AI-powered tools demonstrating considerable potential for personalizing instruction and addressing individual learner needs. Despite this growing interest, empirical evidence on the effectiveness of AI-generated materials tailored to each learner's specific lexical gaps remains scarce, particularly in high school EFL contexts. The present study aims to investigate whether AI-generated personalized vocabulary materials, designed exclusively in response to individually identified lexical gaps, can significantly enhance the lexical development of EFL high school learners. Grounded in adaptive learning theory and gap-based vocabulary instruction, the study employs a quasi-experimental pre-test/post-test control group design with 20 EFL high school students divided equally into experimental and control groups. Prior to the intervention, all participants complete the Oxford Quick Placement Test (OQPT) to establish baseline proficiency levels, after which individual lexical gaps are identified with the assistance of AI. Participants in the experimental group subsequently receive four weeks of vocabulary instruction through AI-generated materials, produced via Google Gemini and tailored to each learner's unique weaknesses, while the control group engages with conventional vocabulary materials over the same period. Upon completion of the intervention, both groups are post-tested using the OQPT to measure lexical gains. It is anticipated that the experimental group will demonstrate significantly greater lexical development compared to the control group, suggesting that AI-driven personalization represents a viable and effective approach to differentiated vocabulary instruction in EFL settings. The expected findings are anticipated to carry practical implications for EFL instructors, curriculum designers, and educational policymakers considering the integration of AI tools into vocabulary pedagogy. This study further aims to contribute to the growing body of research on AI-mediated language instruction by providing empirical, context-sensitive evidence from a high school EFL environment.

Keywords: *EFL, artificial intelligence, vocabulary instruction, lexical development, Gemini, gap-based learning, quasi-experimental*

68.Toplumsal Cinsiyet Duyarlılığı ve Psikolojik Danışma: Bir Derleme Çalışması

Lisansüstü Öğrencisi Sümeyye Nur ALTUNTAŞ, Trabzon Üniversitesi, sumeyyenur_altuntas25@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Vesile SOYYİĞİT, Trabzon Üniversitesi

Psikolojik danışmada danışanları yaşadıkları toplum ve sahip oldukları kültür bağlamında değerlendirmek danışma sürecinin vazgeçilmez bir unsurudur. Psikolojik danışma süreci içerisinde yer alan problemin tanımlanması, hedeflerin belirlenmesi, müdahale geliştirilip uygulanması, terapötik ilişkinin kurulması aşamalarının her birinde kültürün etkisinin olduğu ve psikolojik danışmanların da süreci bu bağlam içinde yürütmeleri gerekli görülmektedir. Psikolojik danışmanların giderek daha farklı ve çeşitli kültürlerden danışanlarla karşılaşmaları, insan yaşamındaki öğrenmelerin ve kişilik gelişiminin kültürel ortamda gerçekleşmesi, psikolojik danışma kuramlarının birey odaklı özelliklerinin bireyin kültür ve toplumla etkileşimini gerçekçi bir biçimde yakalayamaması gibi varsayımlar kültüre duyarlı (çok kültürlü) psikolojik danışma kuramlarının ivme kazanmasına sebep olmuştur. Psikolojik danışmanların da sosyalizasyon süreçlerinde kültürden ve kültüre bağlı toplumsal cinsiyet öğrenmelerinden ayrı düşünülemeyeceği göz önünde bulundurulduğunda psikolojik danışmanın kendi kültürel arka planını fark etmesi, kültürel farklılıklar konusunda bilgi edinmesi, bu bilgilerle danışma sürecinde uygun ve çeşitli müdahaleler geliştirmesi kültüre duyarlı psikolojik danışman yetkinlikleri arasındadır. Psikolojik danışmada kültürü etkileyen ve kültüre duyarlı psikolojik danışmanın özelliklerinden biri de odağında toplumsal cinsiyete ilişkin konuları barındırması ve psikolojik danışmanın toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin farkındalığa sahip olmasıdır. Psikolojik danışmanlar terapötik bağ ile danışanların iyilik halini sürdürmelerini sağlamakta, baş etme becerileri geliştirmelerine yardımcı olmakta, benlik algılarını ve sağlıklı karar verme becerilerini geliştirecek müdahalelerle bulunmaktadırlar. Bu noktada cinsiyet, algılanan cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet normları ve cinsiyet kalıp yargıları danışanın düşüncelerine ve inşa ettiği benliğine etki ederken danışma sürecine de yansımaktadır. Toplum cinsiyet duyarlılığına sahip psikolojik danışmandan toplumsal cinsiyet normlarına karşı sorgulayıcı ve eşitlikçi bir tutuma sahip olması beklenmektedir. Bu bağlamda ruh sağlığı hizmeti sunan psikolojik danışmanların eğitimlerinde ve mesleki deneyimlerinde toplumsal cinsiyet duyarlılığına sahip olmaları ve toplumsal cinsiyet rollerinin danışanlar üzerindeki etkisinin farkında olmaları psikolojik danışma sürecini etik ve kültüre duyarlı bir şekilde yürütebilmeleri açısından oldukça önemlidir. Bu derleme çalışması, psikolojik danışmanların eğitiminde ve mesleki deneyimlerinde toplumsal cinsiyet duyarlılığının önemini ele almayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Toplumsal cinsiyet duyarlılığı, kültüre duyarlı psikolojik danışma, toplumsal cinsiyet rolleri*

Gender Sensitivity and Psychological Counseling: A Review Study

Postgraduate Student Sümeyye Nur ALTUNTAŞ, Trabzon University, sumeyyenur_altuntas25@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Vesile SOYYİĞİT, Trabzon University

In psychological counseling, evaluating clients within the context of the society they live in and the culture they possess is an indispensable component of the counseling process. Culture is influential in all stages of the counseling process, including problem identification, goal setting, intervention development and implementation, and the establishment of the therapeutic relationship; therefore, it is essential for counselors to conduct the process within this context. The increasing encounter of counselors with clients from diverse cultural backgrounds, the fact that learning and personality development occur within a cultural environment, and the limitations of individual-centered counseling theories in adequately capturing the interaction between the individual and society have led to the growing importance of culturally sensitive (multicultural) counseling approaches. Considering that counselors themselves cannot be separated from culture and culturally shaped gender socialization processes, recognizing one's own cultural background, acquiring knowledge about cultural differences, and developing appropriate and diverse interventions accordingly are among the core competencies of culturally sensitive counselors.

One of the key factors influencing culture in psychological counseling, as well as a defining characteristic of culturally sensitive counseling, is the inclusion of issues related to gender and the counselor's awareness of gender roles. Counselors support clients' well-being through the therapeutic relationship, help them develop coping skills, and implement interventions aimed at enhancing self-perception and healthy decision-making. In this context, sex, perceived gender roles, gender norms, and gender stereotypes influence clients' thoughts and the construction of their identities, and are reflected in the counseling process. Counselors with gender sensitivity are expected to adopt a critical and egalitarian stance toward gender norms. In this regard, it is crucial for counselors providing mental health services to possess gender sensitivity in both their education and professional experiences, and to be aware of the impact of gender roles on clients, in order to conduct the counseling process in an ethical and culturally sensitive manner. This review study aims to examine the importance of gender sensitivity in the education and professional practice of psychological counselors.

Keywords: *Gender sensivity, multicultural counseling, gender roles*

69.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Üretken Yapay Zekâ Araçlarını Akademik Amaçlı Kullanma Eğilimleri

Lisans Öğrencisi Fatma ÇAPAN, Trabzon Üniversitesi, fatma_capan@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Mina YAŞAR, Trabzon Üniversitesi, mına_yasar@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon Üniversitesi, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

Bu araştırma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının üretken yapay zekâ araçlarını akademik amaçlı kullanmaya yönelik eğilimlerini ve bu süreci şekillendiren alt boyutları incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen, Sosyal Bilgiler Eğitimi Lisans Programı bünyesinde 2. ve 3. sınıf düzeyinde öğrenim gören gönüllü 37 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, literatürdeki güncel yaklaşımları yansıtan ve Yaman vd. (2026) tarafından geliştirilen "Lisans Öğrencileri için Üretken Yapay Zekâ Araçlarının Akademik Amaçlı Kullanım Eğilimi Ölçeği" kullanılmıştır. Toplam 20 maddeden oluşan bu ölçme aracı; algılanan fayda, kullanım kolaylığı, etik kullanım ve sosyal norm olmak üzere dört temel boyutta derinlemesine veri sunmaktadır.

Elde edilen bulgular, öğretmen adaylarının üretken yapay zekâ araçlarını temel olarak akademik çıktıların hızlandırılması, bilgiye erişim süreçlerinin optimize edilmesi ve genel akademik performansın artırılması noktasında yüksek bir eğilim gösterdiklerini ortaya koymaktadır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, bu araçların arayüz ve kullanım mekanizmalarını zahmetsiz bulmakta ve ileri düzey teknik yetkinlik gerektirmeden araçları akademik süreçlerine entegre edebildiklerini belirtmektedir. Ancak etik kullanım boyutunda, üretilen bilginin doğruluğunun teyit edilmesi ve akademik dürüstlük ilkelerinin korunması hususunda katılımcılar arasında farklı düzeylerde farkındalık saptanmıştır. Sosyal etki bağlamında ise belirgin şekilde akran etkileşimi ve çevresel faktörlerin, araçların benimsenme hızında belirleyici bir rol oynadığı gözlemlenmiştir.

Bu çalışma özelinde sonuç olarak, öğretmen adaylarının yapay zekâ teknolojilerine karşı pragmatik ve pozitif bir yaklaşım sergilediği, ancak eleştirel değerlendirme becerileri ile etik farkındalık noktalarında profesyonel desteğe ihtiyaç duydukları görülmektedir. Bu sonuçlar ışığında bu çalışma özelinde çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Örneğin öğretmen yetiştirme müfredatlarına yapay zekâ okuryazarlığı ve dijital etik konularının sistematik bir şekilde müfredata dahil edilmesi stratejik bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Üretken yapay zekâ, akademik kullanım eğilimi, sosyal bilgiler öğretmen adayları*

Tendencies of Pre-service Social Studies Teachers Toward the Use of Generative Artificial Intelligence Tools for Academic Purposes

Undergraduate Student Fatma ÇAPAN, Trabzon University, fatma_capan@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Mina YAŞAR, Trabzon University, mına_yasar@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon University, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

This study aims to examine the tendencies of pre-service social studies teachers regarding the use of generative artificial intelligence tools for academic purposes and the sub-dimensions that shape this process. The study group consists of 37 volunteer pre-service teachers enrolled in the 2nd and 3rd grades of the Social Studies Education Undergraduate Program, selected through a purposive sampling method. The data were collected using the "Scale of Tendency to Use Generative Artificial Intelligence Tools for Academic Purposes for Undergraduate Students," developed by Yaman et al. (2026), which reflects contemporary approaches in the literature. This measurement tool, consisting of 20 items, provides in-depth data across four fundamental dimensions: perceived usefulness, ease of use, ethical use, and social norms.

The findings reveal that pre-service teachers exhibit a high tendency to use GAI tools primarily to accelerate academic output, optimize access to information, and enhance overall academic performance. A significant majority of participants find the interfaces and operating mechanisms of these tools effortless, stating that they can effectively integrate them into their academic workflows without requiring advanced technical expertise. However, regarding the ethical use dimension, varying levels of awareness were identified among participants concerning the verification of AI-generated information and adherence to academic integrity principles. In terms of social influence, peer interaction and environmental factors were observed to play a decisive role in the adoption rate of these tools. In conclusion, within the scope of this specific study, it is observed that pre-service teachers maintain a pragmatic and positive approach toward AI technologies; however, they require professional support in terms of critical evaluation skills and ethical awareness. In light of these results, various recommendations have been developed. Most notably, the systematic integration of artificial intelligence literacy and digital ethics into teacher education curricula is considered a strategic necessity.

Keywords: *Generative artificial ıntelligence, academic usage tendency, pre-service social studies teachers*

70.Özel Eğitim Uygulama Okullarında Veli–Öğretmen İş Birliğinin Öğrenci Gelişimine Etkisi

Lisansüstü Öğrencisi Songül ÇOLAK, Trabzon Üniversitesi, songul.colak1980@gmail.com

Doç. Dr. Yurdagül GÜNAL, Trabzon Üniversitesi, ygunal@trabzon.edu.tr

Bu çalışma, özel eğitim uygulama okullarında görev yapan öğretmenler ile bu kurumlarda eğitim gören öğrencilerin velilerinin görüşlerinden hareketle; veli-öğretmen iş birliğinin öğrencilerin akademik, sosyal ve davranışsal gelişimi üzerindeki çok boyutlu etkilerini derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Elde edilecek bulguların, özel eğitimde aile katılımı süreçlerinin niteliğini artıracak somut öneriler sunması hedeflenmektedir. Yasal zorunluluk ve BEP Sürecindeki Paydaşlık Türkiye'de özel gereksinimli bireylerin eğitimine aile katılımı, yasal düzenlemelerle güvence altına alınmış bir zorunluluktur (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 1997, 2018). Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hazırlama sürecinde veliler; çocuğun geçmişi, rutinleri ve ihtiyaçları hakkında en geniş bilgiye sahip birincil paydaşlar olarak kabul edilmektedir. Özel eğitim uygulama okullarında öğrenim gören öğrencilerin gelişim süreçleri, bireysel farklılıkları ve özel gereksinimleri nedeniyle bütüncül ve çok yönlü bir destek gerektirmektedir. Bu süreçte okul ve aile arasındaki iş birliği, öğrencinin BEP'lerinin hazırlama süreciyle başlar akademik kazanımlarının kalıcılığını sağlama, sosyal uyum becerilerini geliştirme ve davranışsal düzenlemeleri destekleme ile devam eder. Özellikle özel gereksinimli bireylerde eğitim sürecinin yalnızca okul ortamıyla sınırlı kalmaması, ev ortamında da tutarlı biçimde sürdürülmesi gerekmektedir. Bu bağlamda veli–öğretmen iş birliği, eğitimin etkililiğini artıran temel faktörlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu araştırmada ele alınan veli-öğretmen iş birliği süreci, bireylerin deneyimleri, algıları ve etkileşim biçimleri üzerinden anlaşılabilecek çok boyutlu bir olgudur.

Bu nedenle öğretmen ve velilerin iş birliği sürecine ilişkin görüşlerini ayrıntılı biçimde ortaya koymak, sürecin öğrenci gelişimine yansımalarını derinlemesine incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma, sınırlı sayıda katılımcı üzerinde derinlemesine bilgi sunmayı, katılımcıların deneyimlerini doğrudan aktarmalarına olanak sağlayan yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla yürütülmüş olup, elde edilen veriler tematik analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Bu yönüyle seçilen yöntem, araştırmanın amacına uygun olarak veli-öğretmen iş birliği sürecinin kapsamlı ve çok yönlü olarak yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Veli-öğretmen iş birliği akademik başarının artırılmasında, sosyal becerilerin gelişiminde, olumlu davranış kazanmada önemli rol oynamaktadır. Öğretmenler, velilerin eğitim sürecinin aktif katılım, sağladığında daha belirgin gelişmeler gözlemlediklerini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte bazı velilerde iletişim yetersizlikleri iş birliğini sınırlayan başlıca faktörlerden biri olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak özel eğitimde veli katılımını artırmaya yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yapılması, okul-aile iş birliğini destekleyen yapılandırılmış programların geliştirilmesi öğretmenlere bu alanda hizmet içi eğitimlerin verilmesi önerilmektedir. Ayrıca öğrenci gelişiminin daha etkili bir biçimde desteklenmesi için veli ve öğretmenlerin sürdürülebilir sistemli bir iletişim sürecin oluşturulmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Özel Eğitim, veli-öğretmen iş birliği, öğrenci gelişimi, bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP), nitel araştırma*

The Impact of Parent-Teacher Cooperation on Student Development in Special Education Practice Schools

Postgraduate Student Songül ÇOLAK, Trabzon University, songul.colak1980@gmail.com

Assoc. Prof. Dr. Yurdagül GÜNAL, Trabzon University, ygunal@trabzon.edu.tr

This study aims to deeply examine the multidimensional effects of parent-teacher cooperation on the academic, social, and behavioral development of students, based on the views of teachers working in special education practice schools and the parents of students studying in these institutions. It is intended that the findings will provide concrete suggestions to improve the quality of family participation processes in special education. Family participation in the education of individuals with special needs in Turkey is a legal obligation guaranteed by regulations (Ministry of National Education [MEB], 1997, 2018). Parents are recognized as the primary stakeholders who possess the most extensive information about the child's history, routines, and needs during the preparation of the Individualized Education Program (IEP). The development processes of students in special education practice schools require holistic and multifaceted support due to their individual differences and special needs. In this process, the cooperation between the school and the family starts with the preparation of the student's IEP and continues by ensuring the permanence of academic gains, developing social adaptation skills, and supporting behavioral regulations. Especially for individuals with special needs, it is essential that the education process is not limited to the school environment but is maintained consistently in the home environment as well. In this context, parent-teacher cooperation is considered one of the fundamental factors increasing the effectiveness of education. The parent-teacher cooperation process addressed in this research is a multidimensional phenomenon that can be understood through individuals' experiences, perceptions, and forms of interaction. Therefore, the qualitative research method was preferred to reveal the views of teachers and parents regarding the cooperation process in detail and to examine the reflections of the process on student development in depth. The research was conducted through semi-structured interviews that provide in-depth information on a limited number of participants and allow them to directly convey their experiences; the obtained data were analyzed using thematic analysis method. In this respect, the chosen method ensured a comprehensive and multifaceted evaluation of the parent-teacher cooperation process by conducting semi-structured interviews in accordance with the purpose of the research.

Parent-teacher cooperation plays an important role in increasing academic success, developing social skills, and gaining positive behaviors. Teachers stated that they observe more significant improvements when parents provide active participation in the education process. However, communication inadequacies in some parents were identified as one of the main factors limiting cooperation. Consequently, it is recommended to conduct awareness-raising activities to increase parent participation in special education, to develop structured programs that support school-family cooperation, and to provide in-service training for teachers in this field. Additionally, it is considered important to establish a sustainable and systematic communication process between parents and teachers to support student development more effectively.

Keywords: *Special education, parent-teacher cooperation, student development, individualized education program (IEP), qualitative research*

71.Oyunlaştırılmış Ev Ödevlerine Yönelik Öğrenci Davranışlarının Veli Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi

Öğretmen Havva Nur ÇEBİ, MEB, havvanur_cebi25@trabzon.edu.tr

Ev ödevi, eğitim ve öğretim sürecinin okul dışı ortamda devam etmesini sağlayan ve öğrenmenin pekiştirilip kalıcı olmasına yardımcı olan bir etkinliktir. Alan yazında ödev konusunda net bir fikir birliği sağlanamasa da amacına ve öğrencinin seviyesine uygun ev ödevinin öğrenmeye yardımcı olabileceği belirtilmektedir. Öte yandan, ev ödevinin niteliği ve niceliğine dikkat edilmesi de vurgulanmaktadır. Özellikle okula yeni başlayan ve ev ödeviyle yeni tanışan ilkokul birinci sınıf öğrencisi bu sürece uyum sağlamakta zorlanabilir. Bu bağlamda, henüz oyun çağında olan bu öğrencilerin ev ödevlerinin oyunlaştırılmış etkinlikler şeklinde verilmesinin onları nasıl etkileyeceği sorusuna cevap aranmıştır. Bu çalışmada, oyunlaştırılmış ev ödevlerini yapan öğrencilerin velilerinin çocukları ile yürüttükleri bu ev ödevi yapma sürecindeki gözlemleri doğrultusunda görüşleri alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Trabzon il merkezindeki ilkokulun 1.sınıfa giden 13 öğrencinin velisi oluşturmuştur. Özel durum modelinin kullanıldığı çalışmanın verileri veli görüş formu ile toplanmıştır. Velilere ilgili formda yer alan soruların açıklaması yapılmış gönüllülük esasına dayalı olarak çalışmaya katılacakları ve kişisel bilgilerinin saklı kalacağı belirtilmiştir. Öğretmen tarafından hazırlanan ev ödevi etkinlikleri velilere ulaştırılmış ve uygulama basamakları hakkında gerekli bilgilendirme yapılmıştır. Velilerden, yürüttükleri ödev yapma süreci ile ilgili sorulara yazılı cevap vermeleri istenmiş ve görüş formları geri toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, çocukların ödev yaparken daha istekli ve meraklı olduğunu göstermiştir. Veliler, çocuklarının ödev sürecinde odaklanma ile ilgili becerilerinin geliştiğini belirtmişlerdir. Kağıt-kalem ödevlerini yaparken karşılaşılan sıkılma, mızmızlanma, ödevi sona bırakma ve ağlama gibi davranışların görülmediği, çocukların ebeveynleriyle sağlıklı bir iletişim kurarak, eğlenceli bir süreç yürüttükleri belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, öğrencilere verilen ödev etkinliklerinin 15-20 dakikayı geçmeyecek şekilde planlanması ve öğretmenlerin ortak bir ödev etkinlikleri havuzunun oluşturulması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Ev ödevi, oyunlaştırma, ilkokul, öğrenci velileri*

Evaluation of Student Behaviors Towards Gamified Homework Based on Parents' Perspectives

Teacher Havva Nur ÇEBİ, Ministry of National Education, havvanur_cebi25@trabzon.edu.tr

Homework is an educational activity that allows the teaching and learning process to continue outside the school environment, helping to reinforce learning and promote retention. Although there is no clear consensus regarding homework in literature, it is stated that assignments suited to their purpose and the student's developmental level can facilitate learning. On the other hand, it is emphasized that careful attention must be paid to the quality and quantity of homework. First-grade students who have just started primary school and are newly introduced to homework may experience difficulties adapting to this process. In this context, this study aimed to investigate how presenting homework through gamified activities would affect these students, who are still at a play-oriented age. In this study, the opinions of parents whose children completed gamified homework were obtained based on their observations. The study group consisted of the parents of 13 first-grade students attending a primary school in the city center of Trabzon during the 2025-2026 academic year. The data for this study, which employed a case study design, were collected using a parent opinion form. Parents were briefed on the questions included in the form, and it was stated that their participation would be strictly voluntary and their personal information would remain confidential. The homework activities designed by the teacher were distributed to the parents, along with the necessary information regarding the implementation steps. Parents were asked to provide written responses to questions concerning the homework process they supervised, and the opinion forms were subsequently collected. The data obtained were analyzed using content analysis. The findings revealed that children were more eager and curious while doing their homework. Parents indicated that their children's concentration skills improved during the process. It was determined that negative behaviors typically encountered during traditional paper-and-pencil assignments—such as boredom, whining, procrastination, and crying—were absent, and that the children engaged in an enjoyable process while establishing healthy communication with their parents. Based on these results, it is recommended that homework activities assigned to students be planned not to exceed 15-20 minutes, and that a shared pool of homework activities be created for teachers.

Keywords: *Homework, gamification, primary school students, parents*

72.Strese Bağlı Büyüme, Bilinçli Farkındalık ve Deprem Stresi ile Baş Etme Arasındaki İlişkiler: Kesitsel Bir Araştırma

Lisans Öğrencisi Nursena BİLGİLİ, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, nrsnblgl@gmail.com

Doç. Dr. Sema YAZICI KABADAYI, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, sema.yazici@erdogan.edu.tr

Bu çalışmanın amacı, yetişkinlerde strese bağlı büyüme, bilinçli farkındalık ve deprem stresi ile baş etme stratejileri arasındaki ilişkileri incelemektir. Araştırma nicel araştırma paradigmasına dayalı olarak kesitsel desende tasarlanmıştır. Katılımcılar, yaşları 18 ile 70 arasında değişen (Yaşort = 25.73, Standart Sapma = 7.44) 311 yetişkinden oluşmaktadır. Katılımcıların 259'u (%83.3) kadın, 52'si (%16.7) erkek olup büyük çoğunluğu (%83.9) algılanan orta sosyoekonomik düzeydedir. Veri toplama araçları olarak Strese Bağlı Büyüme Ölçeği, Deprem Stresi ile Baş Etme Ölçeği, Bilinçli Farkındalık Ölçeği ve demografik bilgi formu kullanılmıştır. Veriler ilk olarak ön kontrolden geçirilmiş, uç değerler incelenmiş, birtakım varsayımlar test edilmiştir. Ardından Pearson korelasyonu ve ağ analizi yöntemleri kullanılarak veri analizi gerçekleştirilmiştir. Tüm analizler SPSS ve JASP ile gerçekleştirilmiştir. Bulgular, strese bağlı büyüme ile bilinçli farkındalık ($r = .12$, $p < .05$) ve olumlu yeniden değerlendirme ($r = .27$, $p < .001$) arasında pozitif yönde zayıf anlamlı ilişkiler olduğunu göstermektedir. Ayrıca bilinçli farkındalık ile olumlu yeniden değerlendirme arasında zayıf pozitif korelasyon ($r = .13$, $p < .05$) saptanmıştır. Dini baş etme ile olumlu yeniden değerlendirme arasında ise pozitif yönde orta düzeyde ilişki bulunmuştur ($r = .39$, $p < .001$). Bununla birlikte, strese bağlı büyüme ile dini baş etme ($r = .11$, $p > .05$) ve bilinçli farkındalık ile dini baş etme ($r = .06$, $p > .05$) arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Ağ analizi sonuçlarına göre, olumlu yeniden değerlendirme değişkeni ağ içerisinde en yüksek arasındalık, yakındalık merkeziliği ve beklenen etki değerlerine sahip olup merkezi bir rol oynamaktadır. Mevcut araştırma bulgularından yola çıkarak araştırmacılar ve uygulamacılar için birtakım öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Strese bağlı büyüme, bilinçli farkındalık, deprem stresi ile baş etme*

Relationships Between Stress-Related Growth, Mindfulness, and Coping with Earthquake Stress: A Cross-Sectional Study

Postgraduate Student Nursena BİLGİLİ, Recep Tayyip Erdoğan University, nrsnblgl@gmail.com

Assoc. Prof. Dr. Sema YAZICI KABADAYI, Recep Tayyip Erdoğan University, sema.yazici@erdogan.edu.tr

The present study aimed to explore the relationships between stress-related growth, mindfulness, and coping strategies for earthquake stress among adults. The research was designed as a cross-sectional study based on the quantitative research paradigm. Participants consisted of 311 adults aged between 18 and 70 years (Meanage = 25.73, *SD* = 7.44). Of the participants, 259 (83.3%) were female, and 52 (16.7%) were male, with the majority (83.9%) reporting a perceived middle socioeconomic level. Data were collected using the Stress-Related Growth Scale, the Coping with Earthquake Stress Scale, the Mindfulness Scale, and a demographic information form. The data were initially screened for outliers, and various assumptions were tested. Then, we analyzed the data using Pearson correlation and network analysis methods. All analyses were performed using SPSS and JASP. The findings indicate that there are weak but statistically significant positive correlations between stress-related growth and mindfulness ($r = .12$, $p < .05$) and positive reappraisal ($r = .27$, $p < .001$). Additionally, a weak positive correlation was found between mindfulness and positive reappraisal ($r = .13$, $p < .05$). A moderate positive relationship was observed between religious coping and positive reappraisal ($r = .39$, $p < .001$). However, no significant relationships were found between stress-related growth and religious coping ($r = .11$, $p > .05$) or between mindfulness and religious coping ($r = .06$, $p > .05$). According to the network analysis results, the positive reappraisal variable exhibited the highest betweenness, closeness centrality, and expected influence, indicating a central role within the network. Based on the findings of the present study, several recommendations are made for researchers and practitioners.

Keywords: *Stress-related growth, mindfulness, coping with earthquake stress*

73.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Okuryazarlık Düzeyleri ve Kullanım Amaçlarının İncelenmesi

Lisans Öğrencisi Ömür Can TAŞKIN, Trabzon Üniversitesi, omurcan_taskin24@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi İskender ÖZDAMAR, Trabzon Üniversitesi, iskender_ozdamar24@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon Üniversitesi, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ kullanımı düzeyi ve amaçlarına yönelik veriler analiz edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda eş zamanlı yakınsayan desen kullanılan çalışma sosyal bilgiler öğretmenliği programında öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 42 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya her sınıf düzeyinden katılım olmuştur. Veri toplama araçlarından biri Çelik ve arkadaşları (2023) tarafından geliştirilen 12 maddelik "Yapay Zekâ Okur Yazarlığı Ölçeği" dir. Bu ölçekte "Farkındalık, Kullanım, Değerlendirme ve Etik" boyutları bulunmaktadır. Diğer bir veri toplama aracı olarak nicel verileri desteklemek amacıyla 14 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmış, uzman görüşüne başvurularak kapsam geçerliği sağlanmıştır. Bulgularda katılımcıların büyük bir kısmı yapay zekâ kullanımı konusunda herhangi bir eğitim almadığını belirtmiştir. Bu durum, öğretmen adaylarının bu teknolojiyi kendi çabalarıyla öğrendiğini göstermektedir. Öğretmen adayları arasında yapay zekâ kullanımı oldukça yaygındır. Katılımcıların önemli bir kısmı aracı her gün veya sık sık kullandığını belirtmiştir. En çok tercih edilen yapay zekâ araçları arasında Gemini ve ChatGPT ilk sıralarda yer almaktadır. Araçlar ağırlıklı olarak araştırma yapma, ders çalışma, görsel oluşturma ve anlık bilgi ihtiyacını karşılama amacıyla kullanılmaktadır. Öğretmen adaylarının büyük bir kısmı yapay zekanın iş verimliliğini artırdığına inanmaktadır. Etik ilkelere uyma "Kararsızım" diyenlerin oranı diğer kategorilere göre daha yüksektir. Sosyal bilgiler dersinde yapay zekanın en büyük avantajı olarak; soyut konuları (tarihi olaylar, coğrafi mekanlar) görselleştime, hikâyeleştirme ve öğrencilerin ilgisinin çekme vurgulanmıştır. Yapay zekâ kullanımına ilişkin en temel endişeler; yapay zekanın yanlış veya eksik bilgi vermesi (halüsinasyon), kaynak göstermemesi ve öğrencilerin üretkenlik kaybı yaşaması riskidir. Öğretmen adaylarının yapay zekayı aktif kullanmasına rağmen eğitim almamış olmaları, müfredata "Eğitimde Yapay Zekâ" derslerinin eklenmesi gerektiğini göstermektedir. Adaylar, yapay zekayı gelecekte en çok animasyon, oyun ve etkileşimli ders materyalleri hazırlamak için kullanmayı planlamaktadır. Yapay zekanın bilgiye erişimi kolaylaştırmasıyla birlikte, öğretmenin rolünün "bilgi aktarandan bilgiye ulaşmada rehberlik eden" kişiye evrileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ, öğretmen adayları, sosyal bilgiler eğitimi*

Investigation of Artificial Intelligence Literacy Levels and Usage Purposes of Social Studies Pre-service Teachers

Undergraduate Student Ömür Can TAŞKIN, Trabzon University, omurcan_taskin24@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student İskender ÖZDAMAR, Trabzon University, iskender_ozdamar24@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon University, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

The purpose of this study is to analyze the artificial intelligence (AI) literacy levels and usage purposes of social studies pre-service teachers. In line with this objective, the study was conducted using a convergent parallel design, involving 42 participants who were enrolled in a social studies teacher education program and participated voluntarily. The study group included representation from all grade levels. One of the data collection instruments employed was the 12-item "Artificial Intelligence Literacy Scale" developed by Çelik et al. (2023), which comprises four dimensions: "Awareness, Usage, Evaluation, and Ethics." As a qualitative data collection tool to support the quantitative findings, a 14-item semi-structured interview form was utilized, with content validity ensured through expert opinion.

The findings reveal that a significant majority of the participants have not received any formal training on the use of artificial intelligence, indicating that pre-service teachers have acquired these technological skills through self-directed learning. AI usage is highly prevalent among pre-service teachers, with a substantial portion of participants reporting daily or frequent use. Gemini and ChatGPT are the preferred AI tools. These tools are primarily used for academic research, studying, image generation, and meeting immediate information needs. While most pre-service teachers believe that AI increases work productivity, the rate of those responding "Undecided" regarding compliance with ethical principles is higher than in other categories.

Within the context of social studies education, the most significant advantages of AI were highlighted as the visualization of abstract topics (historical events, geographical locations), digital storytelling, and increasing student engagement. The primary concerns regarding AI usage include the risk of providing incorrect or incomplete information (hallucination), lack of proper citation, and the potential for students to experience a loss of cognitive productivity. Despite their active use of AI, the lack of formal training among pre-service teachers suggests that "Artificial Intelligence in Education" courses should be integrated into the curriculum. Participants plan to use AI in the future primarily for creating animations, games, and interactive instructional materials. With AI facilitating access to information, it is anticipated that the role of the teacher will evolve from a "transmitter of knowledge" to a "facilitator who guides the process of accessing information."

Keywords: *Artificial intelligence literacy, social studies education, pre-service teachers, mixed methods research*

74.Trabzon Üniversitesi Kampüsünde Öznel Soundscape Deneyimi: İşitsel Çevrenin Duygusal Haritası

Lisans Öğrencisi Ahmet Alperen BEKTAŞOĞLU, Trabzon Üniversitesi, ahmetalperen_bektasoglu24@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Osman USTA, Trabzon Üniversitesi, osman_usta24@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon Üniversitesi, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

Soundscape (ses peyzajı) kavramı, mikro ölçekten makro ölçeğe kadar herhangi bir mekânsal çevrenin ihtiva ettiği toplam sonik bileşenleri ifade eder. Bu araştırma, belirli bir ses alanını oluşturan jeofoni, biyofoni ve antrofoni kategorilerinin birbirleriyle olan etkileşimini ve bu işitsel peyzajın bireylerde uyandırdığı öznel psikolojik yansımaları incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, Trabzon Üniversitesi yerleşkesindeki yedi farklı lokasyonun soundscape karakteristiklerini belirlemek ve bu sonik çevrenin öğrenciler üzerindeki duygusal izdüşümlerini saptayarak kampüsün bir "duygusal haritasını" oluşturmaktır. Araştırmada nitel araştırma desenine uygun olarak yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla saha uygulaması gerçekleştirilmiştir. Mekânsal örnekleme kapsamında; A-B bloklar, C-F bloklar/Spor Bilimleri, Obam kantin, D blok/Kütüphane, Fatih yurdu, İletişim fakültesi/Rektörlük ve Kırmızı kantin bölgeleri seçilmiştir. Toplamda 70 üniversite öğrencisinden (35 kadın, 35 erkek) toplanan veriler; duygu kodları, frekans değerleri ve ses kaynakları temelinde kategorize edilerek tablolaştırılmıştır. Analiz aşamasında sesler, literatürdeki "işaret sesleri" ve "ses işaretleri" kavramları çerçevesinde cinsiyet değişkeni odağında yorumlanmıştır. Araştırma bulguları, kampüs genelinde mutluluk ve huzur odaklarının biyofoni (doğa sesleri) ve estetik sonik aktivitelerle doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. A ve B blok çevresinde enstrüman sesleri en baskın mutluluk kaynağıyken, kütüphane, rektörlük ve kantin bölgelerinde kuş cıvıltıları ile rüzgâr sesleri huzur verici unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Sosyal etkileşimden kaynaklanan antrofoni (arkadaş sohbetleri ve gülme sesleri) pozitif algıyı pekiştirmektedir. Buna karşın, kütüphane ve Obam kantinde kaydedilen ani ve yüksek şiddetli sesler (işaret sesleri), bireylerde öfke ve şaşkınlık duygularını tetiklemektedir. Duygusal haritanın öznel katmanlarında; Kırmızı kantindeki sessizliğin "ayrılık/hasret" temalı bir üzüntüye, C-F bloklardaki akademik atmosferin ise "işsizlik kaygısına" bağlı bir korkuya dönüştüğü saptanmıştır. Yurt ortamında duyulan "terlik sesi" gibi mikro seslerin dahi bireysel hafızada üzüntü kodlarını tetikleyebilmesi, kampüs soundscape yapısının son derece kompleks bir doğaya sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda kütüphane gibi sessiz çalışma alanlarında akustik yalıtım ve "işaret seslerini" minimize edici düzenlemeler yapılması önerilmektedir. Ayrıca mekân kimliğini güçlendiren olumlu ses işaretlerinin (soundmarks) ve biyofoninin artırılmasına yönelik peyzaj planlamaları teşvik edilebilir. Sosyal alanlarda dinlenme ve aktivite bölgeleri akustik kriterlere göre ayrıştırılabilir. Lisans öğrencilerinde gelecek kaygısı ve korku uyandıran mekânlarda kariyer merkezlerinin ve psikososyal destek birimlerinin görünürlüğü artırılarak mekânsal algı iyileştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: *Trabzon Üniversitesi, soundscape, duygu haritası*

Subjective Soundscape Experience on a University Campus: An Emotional Mapping of the Auditory Environment

Undergraduate Student Ahmet Alperen BEKTAŞOĞLU, Trabzon University,

ahmetalperen_bektasoglu24@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Osman USTA, Trabzon University, osman_usta24@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon University, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

The concept of soundscape encompasses the total sonic components of any spatial environment, ranging from micro to macro scales. This research investigates the interplay between the categories of geophony, biophony, and anthrophony within a specific sound field, alongside the subjective psychological reflections these soundscapes elicit in individuals. The primary objective of this study is to identify the soundscape characteristics of seven distinct locations at Trabzon University and to establish an "emotional map" of the campus by determining the emotional projections of this sonic environment on students. The study employed qualitative research design, conducting field applications through semi-structured interview forms. Spatial sampling included Blocks A-B, Blocks C-F/Faculty of Sport Sciences, Obam canteen, Block D/Library, Fatih dormitory, Faculty of Communication/Rectorate, and the Red canteen. Data were collected from 70 university students (35 female, 35 male) regarding specific sound sources and the emotional states they triggered. Findings were tabulated and categorized based on emotional codes, frequency values, and sound types. During the analysis, sounds were interpreted through the lens of gender variables and the concepts of "signals" (sudden sounds) and "soundmarks" (distinctive sounds).

Research findings indicate that centers of happiness and peace are directly correlated with biophony (nature sounds) and aesthetic sonic activities; for instance, instrumental sounds are the dominant happiness source near Blocks A and B. In library, rectorate, and canteen areas, bird chirping and wind sounds stand out as tranquilizing elements. Anthrophony derived from social interaction—such as conversations and laughter—reinforces positive perception. Conversely, sudden and high-intensity sounds (signals) recorded in the library and Obam canteen trigger feelings of anger and surprise. In the subjective layers of the emotional map, silence in the Red canteen transforms into a "separation/longing" themed sadness, while the academic atmosphere in Blocks C-F evolves into fear associated with "unemployment anxiety". The fact that even micro-sounds, such as the "sound of slippers" in the dormitory, can trigger sadness codes validates the highly complex nature of the campus soundscape structure.

Based on the results, it is recommended to implement acoustic insulation and regulations to minimize "signals" in silent study areas like the library. Furthermore, landscape planning aimed at promoting positive soundmarks and increasing biophony should be encouraged to strengthen spatial identity. Social areas should be segregated into resting and activity zones according to acoustic criteria. Spatial perception can be improved by increasing the visibility of career centers and psychosocial support units in locations that elicit future anxiety and fear among undergraduate students.

Keywords: *Trabzon University, soundscape, emotional map*

75.Dijital Okuryazarlığı Yüksek olan Yetişkinlerde ChatGPT Örneği: Bilgiye Ulaşmadaki Görüşleri

Lisansüstü Öğrencisi Sümeyra ÖZGÜNER MERT, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, 23280970@stu.omu.edu.tr

Bu çalışma dijital okuryazarlığı yüksek olan yetişkinlerde ChatGPT yapay zekâ aracı ile bilgiye ulaşmadaki görüşleri incelemesini amaçlamaktadır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemine göre yapılmıştır. Katılımcılar kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile belirlenen 15 katılımcının demografik bilgilerini incelemek amacıyla araştırmacı tarafından "Kişisel Bilgiler Formu" hazırlanmıştır. Form, yetişkinlerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek, ChatGPT yapay zekâ aracı kullanım durumunu sorgulayan beş sorudan oluşmakta olup, kişisel bilgiler hakkında veri elde etmektedir. Dijital okuryazarlık düzeylerini ölçmek amacıyla "Dijital Okuryazarlık Ölçeği" uygulanmıştır. Katılımcılara dijital okuryazarlık ölçeği uygulanıp okuryazarlığı yüksek olan 11 yetişkinle yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme içeriğinde toplam 9 adet açık uçlu soru yer almaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmedeki açık uçlu sorulara verilen cevaplar kodlanarak ortak temalar altında frekans değerleriyle birlikte sunulmuştur. Katılımcılar, en çok kullandıkları yapay zekâ araçlarının ChatGPT, Monica, Copilot, Consensus ve DALL-E olduğunu ifade etmişlerdir. ChatGPT'yi ise en çok konu araştırma, iş hayatında kullanma, fikir alma ve cümle düzeltme amacıyla kullanmışlardır. Güvenlik ve gizlilik konusundaki görüşler incelendiğinde, çoğu katılımcının yapay zekâ araçlarını güvenli bulmamakla birlikte işlerini kolaylaştırdığı için kullanmaya devam ettikleri belirlenmiştir. Bilgi doğrulama konusunda ise katılımcılar, farklı kaynaklarla karşılaştırma yaparak bilgileri doğrulamayı tercih etmişlerdir. Katılımcılar, ChatGPT'nin diğer arama motorlarına kıyasla çoklu kaynak taraması yaparak ilgili ve ayrıntılı sonuçlar üretmesi, kullanıcı dostu arayüzü ve bilgiye hızlı erişim sağladığını vurgulamışlardır. Ancak, iyi bir prompt verilmediğinde alakasız sonuçlar üretmesi ve eski bilgileri referans alarak yanlış sonuçlar üretebilmesi gibi sorunları da dile getirmişlerdir. Yapay zekâ araçlarının bilgiye erişim sürecinde sunduğu kolaylıklar ve avantajlar göz önünde bulundurulduğunda, güvenilirlik ve doğruluk konularında daha fazla geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda, ChatGPT'nin kullanıcı gereksinimlerine uygun şekilde geliştirilmesi hem bireysel hem de profesyonel kullanımlarda daha etkin bir araç olmasını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ, dijital okuryazarlık, ChatGPT*

A Case Study of ChatGPT Among Adults with High Digital Literacy: Their Perspectives on Accessing Information

Postgraduate Student Sümeyra ÖZGÜNER MERT, On Dokuz Mayıs University, 23280970@stu.omu.edu.tr

This study aims to examine the views of adults with high digital literacy regarding their access to information using the ChatGPT artificial intelligence tool. The study was conducted using the case study method, one of the qualitative research methods. Participants were selected using a convenience sampling method. To examine the demographic information of the 15 participants identified through the convenience sampling method, the researcher prepared a "Personal Information Form." The form consists of five questions inquiring about the adults' gender, age, educational status, occupation, and usage of the ChatGPT AI tool, thereby collecting data on personal information. The "Digital Literacy Scale" was administered to measure digital literacy levels. After administering the Digital Literacy Scale to the participants, semi-structured interviews were conducted with the 11 adults who scored high on the scale. The semi-structured interview included a total of 9 open-ended questions. The responses to the open-ended questions in the semi-structured interview were coded and presented along with frequency values under common themes. Participants stated that the AI tools they use most frequently are ChatGPT, Monica, Copilot, Consensus, and DALL-E. ChatGPT was most frequently used for topic research, professional applications, brainstorming, and sentence correction. When examining views on security and privacy, it was found that while most participants did not consider AI tools to be secure, they continued to use them because they made their work easier. Regarding information verification, participants preferred to verify information by comparing it with different sources. Participants highlighted that ChatGPT generates relevant and detailed results by scanning multiple sources unlike other search engines and noted its user-friendly interface and ability to provide quick access to information. However, they also pointed out issues such as the system producing irrelevant results when not given a well formulated prompt and generating incorrect results by referencing outdated information. Given the conveniences and advantages that artificial intelligence tools offer in the process of accessing information, it has been emphasized that further development is needed in terms of reliability and accuracy. In this context, developing ChatGPT to meet user needs will ensure that it becomes a more effective tool for both personal and professional use.

Keywords: *Artificial intelligence, digital literacy, ChatGPT*

76.EFL Öğretmenlerinin Yapay Zekâ Araçları Kullanımına İlişkin Algı, Uygulama ve Zorluklarının İncelenmesi: Yapay Zekâ Okuryazarlığının Rolü

Lisansüstü Öğrencisi Çiğdem Şevval YAZICI, Trabzon Üniversitesi cigdemyazici08@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan ÇEPNİ, Trabzon Üniversitesi gokhancepni@trabzon.edu.tr

ChatGPT gibi yapay zekâ (YZ) araçlarının İngilizce öğretimine entegrasyonu sınıf içi uygulamalar için yeni olanaklar sunsa da öğretmenlerin bu araçları gerçekte nasıl kullandıkları konusunda yapılan çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışma, İngilizce öğretmenlerinin yapay zekâ araçlarını öğretim süreçlerine dahil ederken sınıf içinde yaptıkları uygulamaları, karşılaştıkları zorlukları ve YZ okuryazarlık düzeylerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma verileri nitel şekilde ve Türkiye'nin farklı bölgelerinden 10 İngilizce öğretmeni ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakatlar aracılığıyla toplanmıştır. Bulguların analiz süreci; öğretmenlerin sınıf içi YZ araçlarının kullanımı, süreçte karşılaştıkları zorluklar ve sahip oldukları YZ okuryazarlığı seviyeleri olmak üzere üç ana temaya odaklanmıştır. Bulgular, öğretmenlerin materyal hazırlama, dil pratiği ve ölçme-değerlendirme desteği gibi çeşitli etkinliklerde YZ araçlarını sıklıkla kullandıklarını ortaya koymaktadır. Ancak öğretmenlerin YZ araçlarını mekanik ve basit düzeyde kullandıkları, bu yüzden de bu kullanımın pedagojik entegrasyon açısından sınırlı ve büyük ölçüde yüzeysel kaldığı görülmektedir. Ayrıca sonuçlar, birçok öğretmenin özellikle komut yazma becerilerindeki yetersizlik ve YZ kullanımını pedagojik hedeflerle uyumlu hale getirme konusundaki bilgi eksikliği nedeniyle güçlük yaşadığını göstermektedir. Bu durum, teknolojiye erişim ile teknolojiyi öğretim bağlamında anlamlı kullanma becerisi arasındaki boşluğu vurgulamaktadır. Bu bulgulara dayanarak öğretmenlerin YZ entegrasyonuna yönelik olumlu yaklaşımına rağmen, bu sürecin sağlıklı işlemesi için ek desteğe ihtiyaç duydukları sonucuna varılmıştır. Çalışma, YZ araçlarının potansiyelini maksimize etmek için öğretmenlerin özellikle komut yazma becerisi ve YZ araçlarını pedagojik temelli kullanım açısından YZ okuryazarlıklarının geliştirilmesinin son derece önemli olduğu sonucuna varmaktadır. Bulgular, ELT alanındaki öğretmen eğitimi ve mesleki gelişim süreçleri için pratik çıkarımlar sunarak, dil sınıflarında yapay zekanın daha etkili ve eleştirel entegrasyonuna rehberlik etmektedir. Ayrıca çalışma, kurumların YZ kullanım politikalarına ilişkin faydalı olabilecek fikirler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *İngiliz dili eğitiminde (ELT) yapay zekâ, ChatGPT, yapay zekâ araçları, yapay zekâ okuryazarlığı, komut tasarımı, sınıf içi uygulamalar, pedagojik entegrasyon*

Exploring EFL Teachers' Perceptions, Practices, and Challenges in Using AI Tools: The Role of AI Literacy

Postgraduate Student Çiğdem Şevval YAZICI, Trabzon University, cigdemyazici08@gmail.com

Ass. Prof. Dr. Gökhan ÇEPNİ, Trabzon University, gokhancepni@trabzon.edu.tr

The integration of artificial intelligence (AI) tools such as ChatGPT into English Language Teaching (ELT) has introduced new possibilities for classroom practice, yet how teachers actually utilize these tools remains underexplored. This study investigates EFL teachers' actual classroom practices, the challenges they encounter, and their levels of AI literacy when incorporating AI tools into their teaching. Adopting a qualitative research design, data was collected through semi-structured interviews with 10 EFL teachers from different regions in Türkiye. The analysis focused on three main themes: actual use, challenges, and AI literacy. The findings reveal that teachers frequently employ AI tools across a variety of classroom activities, including material preparation, language practice tasks, and assessment support. However, these uses tend to remain largely superficial, with limited pedagogical integration. Furthermore, the results indicate that many teachers face difficulties in effectively utilizing AI tools, particularly due to insufficient prompt-writing skills and a lack of deeper understanding of how to align AI use with pedagogical objectives. These challenges highlight a gap between access to AI technologies and the ability to use them meaningfully in instructional contexts. Even though teachers are showing positive attitude towards the integration of AI, this study shows that in order to implement this process, teachers need extra support from their workplace or ELT communities. The study concludes that improving teachers' AI literacy, especially in terms of prompt design and pedagogically informed usage—is essential for maximizing the educational potential of AI tools. The findings offer practical implications for teacher education and professional development in ELT, providing guidance for more effective and critical integration of AI in language classrooms. It can also offer useful insights about institutions' policies about the use of AI.

Keywords: *AI in ELT, ChatGPT, AI tools, AI literacy, prompt engineering, EFL teachers, classroom practices, pedagogical integration*

77.Halkevlerinin İlk Dönem (1932-1951) Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesinin Tarih Öğretimine Katkısı: Antalya ve Bursa Örneği

Lisansüstü Öğrencisi Emre ACIRLI, Gazi Üniversitesi, emreacirlii@gmail.com

Prof. Dr. Hamza KELEŞ, Gazi Üniversitesi, hkeles@gazi.edu.tr

Cumhuriyet'in döneminde kurulan Halkevleri, halkın eğitiminde ve kültür, eğitim politikalarının biçimlendirilmesinde rol oynamıştır. Gerçekleştirilen inkılapların benimsenmesi, kültür ve eğitim faaliyetlerinin toplumun her kesimine ulaşmasını hedefleyerek bu amaç doğrultusunda faaliyet gösteren bir kurumdur. Çalışmanın amacı Halkevleri'nin 1932 ve 1951 yılları arasındaki Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesinin Tarih öğretimi yönünden yaptığı katkıları incelemektir. Araştırmada, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde tarihsel araştırma yöntemi temel alınarak yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini Antalya ve Bursa Halkevlerinin tarih öğretimi çalışmaları oluştururken, örneklem ise amaçlı örneklem yöntemi ile, belirlenmiş olan Antalya ve Bursa Halkevleri'ne ait yazılı kitaplar ve akademik yayınlardan oluşmaktadır. Elde edilen veriler, doküman analizi aşamalarından betimsel analiz ve içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında Antalya ve Bursa Halkevleri üzerinden yapılan faaliyetler detaylı olarak incelenmektedir. Antalya Halkevi'nin ev sahipliğinde yapılan geniş katılımları olan konferansları, sergilenen tiyatro gösterileri ve milli kimlik oluşumu sürecinde önemli katkıları olan milli bayram kutlamaları tarih öğretimi hususunda önemli etkinlikler olarak öne çıkmaktadır. Bölgede yapılan bu faaliyetler bölge halkının ilgisini milli tarihe ve değerlere çekmesini ve bu konu da milli bir bilinç oluşmasını hedeflemektedir. Yapılan bu çalışmalar Antalya Halkevi'nin halk eğitimindeki rolünü güçlendirmiştir. Bursa Halkevi ise yaptığı Türkçeleştirme çalışmaları ile Bursa'daki yerel coğrafyanın tarihsel dokusu ve kültürünü korumak amacıyla köy ve sokak isimlerine, tıp terimlerine ve adli terimlere Türkçe karşılıklar bulma çabasıyla geniş çaplı dil araştırmaları gibi milli kültürü koruma gayesi taşıyan çalışmalar gerçekleşmiştir. Halkevlerinin düzenlediği bu çalışmaların, faaliyet gösterdiği bölgedeki halkın genel eğitim seviyesini arttırma, tarihi değerleri gelecek nesillere aktarma konusundaki işlevleri değerlendirilmektedir. Bu araştırma Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi'nin yürüttüğü faaliyetlerin tarih öğretimindeki rolünü açıklayarak, dönemin eğitim politikalarının kültürel dönüşümdeki belirleyici rolünü anlamamıza yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Halkevleri, dil tarih ve edebiyat şubesi, tarih öğretimi, cumhuriyet dönemi*

The Contribution of the Language, History and Literature Branch of the People's Houses to History Teaching in the Early Period (1932-1951): The Case of Antalya and Bursa

Postgraduate Student Emre ACIRLI, Gazi University, emreacirlii@gmail.com

Prof. Dr. Hamza KELEŞ, Gazi University, hkeles@gazi.edu.tr

The People's Houses, established during the Republican period, played a significant role in the education of the public and the shaping of cultural and educational policies. It is an institution that operated towards this goal, aiming to ensure the adoption of the realized reforms and the accessibility of cultural and educational activities to all segments of society. The aim of this study is to examine the contributions of the Language, History and Literature Branch of the People's Houses to history teaching between the years 1932 and 1951. The research was conducted based on the historical research method within the framework of the qualitative research approach. While the population of the research consists of the history teaching activities of the Antalya and Bursa People's Houses, the sample consists of written books and academic publications belonging to the designated Antalya and Bursa People's Houses, determined through the purposive sampling method. The obtained data were evaluated using descriptive analysis and content analysis methods via document analysis. Within the scope of the research, the activities carried out by the Antalya and Bursa People's Houses are examined in detail. The widely attended conferences hosted by the Antalya People's House, the staged theater performances, and the national holiday celebrations, which significantly contributed to the process of national identity formation, stand out as important events regarding history teaching. These activities carried out in the region aimed to draw the attention of the local people to national history and values and to foster a national consciousness in this regard. These efforts strengthened the role of the Antalya People's House in public education. The Bursa People's House, on the other hand, carried out activities aimed at preserving the national culture, such as extensive language research, in an effort to find Turkish equivalents for village and street names, medical terms, and judicial terms. This was done through its Turkification efforts with the aim of preserving the historical texture and culture of the local geography in Bursa. The functions of these activities organized by the People's Houses in increasing the general education level of the public in their operating regions and in transferring historical values to future generations are evaluated. By explaining the role of the activities carried out by the Language, History and Literature Branch in history teaching, this research will help us understand the determining role of the educational policies of the period in cultural transformation.

Keywords: *People's houses, language, history and literature branch, history teaching, republican period*

78.Özel Eğitimde Giyilebilir Teknolojiler: Alanyazın ve Uluslararası Politikalar

Dr. Öğr. Üyesi Şenay DELİMEHMET DADA, Trabzon Üniversitesi, senaydm@trabzon.edu.tr

Özel eğitim, bireysel gereksinimleri olan bireylerin eğitimsel, sosyal ve bağımsız yaşam becerilerini desteklemeyi amaçlayan, bireyselleştirilmiş ve sistematik bir eğitim sürecidir. Bu kapsamda, zihinsel yetersizlik, otizm spektrum bozukluğu, Down sendromu ve serebral palsi gibi gelişimsel yetersizliği olan bireylerin toplumsal katılımının artırılması ve bağımsız yaşam becerilerinin geliştirilmesi özel eğitimin temel amaçları arasında yer almaktadır. Gelişimsel yetersizlik, erken dönemde ortaya çıkan ve bireyin bilişsel, sosyal, dil ve uyumsal becerilerini sınırlayan, çoğu zaman yaşam boyu sürebilen bir yetersizlik durumudur. Son yıllarda giyilebilir teknolojiler, biyometrik ve davranışsal verileri anlık olarak izleyebilme kapasiteleri sayesinde özel eğitimde veri temelli müdahaleleri destekleyen önemli araçlar olarak öne çıkmaktadır. Bu teknolojiler, bireylerin fizyolojik ve davranışsal tepkilerine ilişkin sürekli veri sağlayarak öğretim süreçlerinin daha sistematik biçimde izlenmesine ve değerlendirilmesine katkı sunmaktadır. Bununla birlikte, bu teknolojilerin gelişimsel yetersizliği olan bireylerin bulunduğu eğitim ortamlarında kullanımı yalnızca teknik bir süreç olmayıp, uluslararası düzeyde belirlenen etik ve öğretimsel standartlara uyum gerektiren çok boyutlu bir alanı kapsamaktadır.

Bu çalışmanın amacı, gelişimsel yetersizliği olan bireylerin eğitiminde giyilebilir teknolojilerin kullanımını incelemek ve Council for Exceptional Children (CEC), American Association on Intellectual and Developmental Disabilities (AAIDD) ve UNESCO gibi uluslararası kuruluşların politika önerilerini sentezlemektir. Bu çalışmada, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında alanyazına dayalı kavramsal derleme deseni benimsenmiş; ilgili uluslararası kuruluşların politika belgeleri ve güncel araştırmalar doküman analizi yoluyla incelenmiştir. Alanyazına dayalı bu kavramsal derlemede, güncel uygulamalar, etik rehberler ve uygulamacılar için çıkarımlar ele alınmıştır.

Bulgular, giyilebilir teknolojilerin bireyselleştirilmiş eğitim programlarının etkililiğini artırma potansiyeline sahip olduğunu; ancak veri gizliliği, sürekli izlenme algısı ve fiziksel damgalanma gibi konularda düzenlemelere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, bu çalışmada giyilebilir teknolojilerin özel eğitimde bir "gözetleme" aracı olarak değil, bireyin yaşam kalitesini ve eğitsel katılımını artıran bir "erişilebilirlik aracı" olarak konumlandırılması gerektiği savunulmakta ve uygulamaya yönelik kavramsal bir çerçeve sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Özel eğitim, giyilebilir teknoloji, gelişimsel yetersizlik, uluslararası standartlar, erişilebilirlik*

Wearable Technologies in Special Education: Literature Review and International Policies

Ass. Prof. Dr. Şenay DELİMEHMET DADA, Trabzon University, senaydm@trabzon.edu.tr

Special education is a systematic and individualized process that aims to support the educational, social, and independent living skills of individuals with diverse needs. Within this scope, enhancing the social participation and independence of individuals with developmental disabilities, such as intellectual disability, autism spectrum disorder, Down syndrome, and cerebral palsy, constitutes a fundamental objective of special education. Developmental disability refers to a condition that emerges early in life and imposes long-term limitations on an individual's cognitive, social, linguistic, and adaptive functioning. In recent years, wearable technologies have emerged as significant tools in special education because of their capacity to monitor biometric and behavioral data in real time. These technologies provide continuous data on individuals' physiological and behavioral responses, thereby contributing to systematic monitoring and evaluation of instructional processes. However, the use of these technologies in educational settings involving individuals with developmental disabilities is not merely a technical issue; rather, it encompasses a multidimensional domain that requires alignment with internationally established ethical and instructional standards.

This study aimed to examine the use of wearable technologies in the education of individuals with developmental disabilities and synthesize the policy recommendations of international organizations, including the Council for Exceptional Children (CEC), American Association on Intellectual and Developmental Disabilities (AAIDD), and UNESCO. Within the scope of this study, a conceptual review design based on a qualitative research approach was adopted, and relevant policy documents and current studies were analyzed through document analysis. This literature-based conceptual review addresses the current practices, ethical guidelines, and implications for practitioners. The findings indicate that wearable technologies have the potential to enhance the effectiveness of individualized education programs; however, there is a need for regulations addressing issues such as data privacy, perceived continuous monitoring, and physical stigmatization. In conclusion, this study argues that wearable technologies in special education should not be positioned as tools of surveillance but rather as accessibility-oriented tools that enhance individuals' quality of life and educational participation and proposes a conceptual framework to guide practice.

Keywords: *Special education, wearable technology, developmental disabilities, international standards, accessibility*

79.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının İklim Değişikliği Kavramına Yönelik Bilişsel Yapılarının Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Arş. Gör. Nursima KARA, Atatürk Üniversitesi, karanursima@atauni.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Sinan AKDAĞ, Atatürk Üniversitesi, sinan.akdag@atauni.edu.tr

Küresel ölçekte yaşanan çevresel sorunların artışı, insan-doğa etkileşimini yeniden düşünmeyi zorunlu kılmakta ve sürdürülebilir bir gelecek için bireylerin çevreye ilişkin bilgi, tutum ve davranışlarının geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Özellikle eğitim sistemleri, bu dönüşümün en önemli araçlarından biri olarak görülmekte; bireylerin erken yaşlardan itibaren çevresel farkındalık kazanmaları hedeflenmektedir. Bu noktada, iklim değişikliği gibi çok boyutlu ve disiplinler arası bir konunun eğitim yoluyla ele alınması, yalnızca bilgi aktarımı değil aynı zamanda eleştirel düşünme ve sorumluluk bilinci geliştirme açısından da önem taşımaktadır. Küresel iklim değişikliği, günümüzde çevresel, ekonomik ve toplumsal boyutlarıyla küresel ölçekte etkilerini hissettiren önemli bir küresel sorundur. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersi, bireylerin çevreye duyarlı, bilinçli ve sorumlu vatandaşlar olarak yetiştirilmesinde kritik bir rol üstlenmektedir. Dolayısıyla öğretmen adaylarının bu kavrama ilişkin bilişsel yapılarının belirlenmesi, etkili öğretim süreçlerinin planlanması açısından önem taşımaktadır. Bu araştırma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel iklim değişikliği kavramına ilişkin bilişsel yapılarını ortaya koymayı ve söz konusu yapıların sınıf düzeyine göre nasıl farklılaştığını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının kavrama yönelik zihinsel çağrışımları ve kavramsal örgütlenmeleri analiz edilmiştir. Araştırma, tarama modeli çerçevesinde desenlenmiş; veri toplama aracı olarak kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş, katılımcılar tarafından üretilen kavramlar benzerliklerine göre kodlanarak tematik kategoriler altında toplanmış ve frekans değerleri hesaplanmıştır. Araştırma bulguları, tüm sınıf düzeylerinde öğretmen adaylarının bilişsel yapılarının ağırlıklı olarak iklimsel/meteorolojik unsurlar ile çevresel bozulma ve ekolojik süreçler kategorilerinde yoğunlaştığını göstermektedir. Bununla birlikte sınıf düzeyi arttıkça kavramsal çeşitlilik ve toplam frekans değerlerinde artış gözlenmiş; özellikle üst sınıf düzeylerinde enerji ve emisyon kavramlarının daha sistematik ve belirgin biçimde yapılandığı belirlenmiştir. Buna karşılık sosyal, ekonomik ve politik boyutların tüm sınıf düzeylerinde görece daha sınırlı düzeyde temsil edildiği dikkat çekmektedir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının iklim değişikliği kavramını büyük ölçüde çevresel ve fiziksel etkiler üzerinden anlamlandırdıkları, sınıf düzeyi ilerledikçe bilişsel yapıların daha bütüncül ve sistematik bir nitelik kazandığı; ancak kavramın toplumsal boyutuna ilişkin farkındalığın yeterince gelişmediği ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Küresel iklim değişikliği, bilişsel yapı, sosyal bilgiler öğretmen adayları, kelime ilişkilendirme testi*

A Comparison of Social Studies Teacher Trainees' Cognitive Structures Regarding The Concept of Climate Change According to School Year Level

Research Assistant Nursima KARA, Atatürk University, karanursima@atauni.edu.tr

Ass. Prof. Dr. Sinan AKDAĞ, Atatürk University, sinan.akdag@atauni.edu.tr

The rise in environmental problems on a global scale makes it imperative to rethink the interaction between humans and nature, and necessitates the development of individuals' knowledge, attitudes and behaviours regarding the environment in order to ensure a sustainable future. In particular, education systems are viewed as one of the most important tools for this transformation; the aim is for individuals to develop environmental awareness from an early age. In this regard, addressing a multi-faceted and interdisciplinary topic such as climate change through education is significant not only in terms of knowledge transfer but also in fostering critical thinking and a sense of responsibility. Global climate change is a major global issue that is currently making its impact felt on a global scale through its environmental, economic and social dimensions. In this context, the social studies curriculum plays a critical role in nurturing individuals to become environmentally sensitive, conscious and responsible citizens. Consequently, determining pre-service teachers' cognitive structures regarding this concept is important for planning effective teaching processes. This study aims to reveal the cognitive structures of social studies teacher trainees regarding the concept of global climate change and to examine how these structures differ according to grade level. To this end, the mental associations and conceptual organizations of teacher trainees regarding the concept were analyzed. The research was designed within a survey model; a word association test was used as the data collection tool. The data obtained were analyzed using content analysis; the concepts generated by the participants were coded according to their similarities, grouped under thematic categories, and their frequency values were calculated. The research findings indicate that, across all grade levels, the cognitive structures of teacher trainees were predominantly concentrated in the categories of climatic/meteorological elements, environmental degradation, and ecological processes. However, as the grade level increased, an increase in conceptual diversity and total frequency values was observed; in particular, it was determined that the concepts of energy and emissions were structured in a more systematic and distinct manner at higher grade levels. In contrast, it is noteworthy that the social, economic and political dimensions were represented at a relatively more limited level across all grade levels. In conclusion, it has been established that trainee teachers largely interpret the concept of climate change through environmental and physical impacts; as the class level progresses, cognitive structures acquire a more holistic and systematic character; however, awareness regarding the social dimension of the concept has not developed sufficiently.

Keywords: *Global climate change, cognitive structure, social studies teacher trainees, word association test*

80.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Tarihsel Okuryazarlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Lisans Öğrencisi Melike Sultan YAĞAN, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, melikesultan_yagan22@erdogan.edu.tr

Doç. Dr. Ayşe SEYHAN, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, ayse.seyhan@erdogan.edu.tr

Tarih okuryazarlığı, bireylerin geçmişe ilişkin bilgileri eleştirel biçimde analiz etmeleri, tarihsel kanıtları değerlendirmeleri, farklı bakış açılarını incelemeleri ve geçmiş ile bugün arasında anlamlı bağlar kurabilmelerine olanak sağlayan çok boyutlu bir bilişsel beceridir. Aynı zamanda, bilgiye ulaşma, bilgiyi sorgulama, yorumlama ve yeniden yapılandırma süreçlerini kapsayan bir üst düzey düşünme yeterliliğidir. Öğrencilerin tarihsel olayları kendi bağlamı içinde değerlendirebilmeleri, anakronik yaklaşımlardan kaçınmaları bu becerinin gelişmiş olmasına bağlıdır. Tarihsel düşünme, tarih okuryazarlığının kuramsal temelini oluşturur. Bu düşünme biçimi, geçmişin bugünden farklı olduğu kabulüne dayanır ve tarihsel olayların kendi dönemsel koşulları içerisinde analiz edilmesini gerektirir. Öğrencilerin neden-sonuç ilişkileri kurabilmeleri, değişim ve sürekliliği fark edebilmeleri ve kanıta dayalı çıkarımlar yapabilmeleri, tarihsel düşünmenin temel unsurları arasında yer alır. Bu bağlamda tarih öğretiminde, ezbere dayalı bilgi aktarımı değil öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif olarak birinci ve ikinci elden kaynakları incelemeleri, karşılaştırma yapmaları, farklı yorumları analiz etmeleri ve kendi tarihsel çıkarımlarını oluşturmaları gerekir. Böylece öğrenciler, tarihsel bilgiyi pasif biçimde alan bireyler olmaktan çıkarak, bilgi üreten ve anlamlandıran aktif öğrenenlere dönüşür. Sosyal bilgiler öğretiminde tarih okuryazarlığının geliştirilmesi, öğrencilerin tarihsel bilinç kazanmalarını ve güncel toplumsal meseleleri daha kapsamlı değerlendirebilmelerini sağlar. Bu beceri, bireylerin geçmişten hareketle bugünü anlamlandırmalarına ve geleceğe yönelik bilinçli çıkarımlar yapmalarına katkı sunarak etkin yurttaşlık bilincinin oluşumuna da destek olur. Araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih okuryazarlıklarını bazı değişkenler açısından incelemek ve tarih okuryazarlığına ilişkin görüşlerini almaktır. Karma yöntem yaklaşımı ile kurgulanan araştırmanın örneklemini 70 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veriler, tarih bakış açısı edinme ölçeği ve görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS programı ve içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma bulguları, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih okuryazarlıkları, tarihsel aktörün rolü boyutunda yüksek, tarihsel bağlamsallaştırma ve günümüz odaklı bakış açısı boyutlarında ise orta düzeyde oldukları belirlenmiştir. Tarihsel bakış açısı edinme becerileri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Sınıf düzeyi arttıkça bazı boyutlarda ortalamalar yükselse de bu artışın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Tarihsel okuryazarlık, tarihsel düşünme, sosyal bilgiler, öğretmen adayları*

An Examination of the Historical Literacy Levels of Social Studies Teacher Candidates with Respect to Certain Variables

Undergraduate Student Melike Sultan YAĞAN, Recep Tayyip Erdoğan University,

melikesultan_yagan22@erdogan.edu.tr

Assoc. Prof. Dr. Ayşe SEYHAN, Recep Tayyip Erdoğan University, ayse.seyhan@erdogan.edu.tr

Historical literacy is a multi-dimensional cognitive skill that enables individuals to critically analyse information about the past, evaluate historical evidence, examine different perspectives, and establish meaningful connections between past and present. It is also a higher-level thinking skill that encompasses accessing, questioning, interpreting, and restructuring information. Students' ability to evaluate historical events within their context and avoid anachronistic approaches depends on the development of this skill. Historical thinking forms the theoretical basis of historical literacy. This approach is based on accepting that the past differs from the present and requires analysing historical events within their own context. Students' ability to establish cause-and-effect relationships, recognise change and continuity, and make evidence-based inferences are fundamental elements of historical thinking. In this context, history education should avoid rote memorisation and instead encourage students to actively examine primary and secondary sources, make comparisons, analyse different interpretations, and form their own historical conclusions throughout the learning process. Thus, students transform from individuals who passively receive historical information into active learners who produce and interpret knowledge. Developing historical literacy in social studies teaching enables students to gain historical awareness and evaluate current social issues more comprehensively. This skill helps individuals understand the present in relation to the past and make informed inferences about the future, thereby supporting the development of effective citizenship awareness. The aim of this research is to examine the historical literacy of social studies teacher candidates in terms of specific variables and to obtain their views on historical literacy. The sample for this mixed-methods study comprised 70 prospective teachers. Data were collected using a historical perspective acquisition scale and an interview form. SPSS software and content analysis were used to analyse the data. The findings indicate that social studies teacher candidates demonstrate higher levels of historical literacy in the dimension of the role of historical actors, while their levels in historical contextualization and presentist perspective remain moderate. Historical perspective acquisition skills did not differ significantly by gender. Although averages increased in some dimensions with higher class levels, this increase was not statistically significant.

Keywords: *Historical literacy, historical thinking, social studies, prospective teachers*

81.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Çevreye Yönelik Tutumları ve Görüşleri

Lisans Öğrencisi Gülsüm ALTUĞ, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, gulsum_altug22@erdogan.edu.tr

Doç. Dr. Ayşe SEYHAN, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, ayse.seyhan@erdogan.edu.tr

Çevre, tüm canlıların yaşamlarını sürdürebilmesi için gerekli olan hava, su, toprak, bitki örtüsü ve hayvanlar gibi doğal unsurların oluşturduğu bütüncül bir sistemdir. Bu sistemin dengeli bir şekilde işleyebilmesi, doğal kaynakların korunmasına ve sürdürülebilir kullanımına bağlıdır. Ancak insan faaliyetlerinin artmasıyla birlikte doğal kaynaklar üzerindeki baskı giderek artmış, bu durum ekosistem dengesini olumsuz etkilemiştir. Çevresel sorunlar, günümüz dünyasında doğal sistemleri, insan yaşamını, toplumsal düzeni ve ekonomik yapıları da etkileyen çok boyutlu bir olgu olarak görülmektedir. Bu sorunlar, yaşam kalitesini düşürmekte, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını zorlaştırmakta ve toplumların geleceğe yönelik planlamalarını etkilemektedir. Özellikle çevresel değişimlerin etkilerinin giderek daha görünür hâle gelmesi, bu konunun eğitim süreçlerinde daha fazla önem kazanmasına yol açmıştır. Sosyal bilgiler dersi kapsamında çevresel sorunlar, insan-toplum-çevre etkileşiminin bir sonucu olarak ele alınmaktadır. Çevresel meseleler, coğrafi bir bilgi kazanımının ötesine geçerek sosyal, ekonomik ve kültürel boyutlarıyla değerlendirilmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin, çevresel sorunları çözüm üretmeyi gerektiren toplumsal bir sorumluluk olarak görmeleri gerekmektedir. Sosyal bilgiler öğretimi, bireylerin çevresel farkındalık kazanmalarını, sürdürülebilir yaşam anlayışını benimsemelerini ve toplumsal düzeyde bilinçli kararlar alabilmelerini desteklemektedir. Bu nedenle çevre sorunları, sosyal bilgiler dersinde aktif yurttaşlık ve sorumluluk bilincinin geliştirilmesinde önemli bir öğrenme konusudur. Bu kapsamda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevresel sorumluluk bilincine sahip olmaları, gelecekte yetiştirecekleri öğrenciler açısından büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sürdürülebilir çevreye yönelik tutumlarını bazı değişkenler açısından incelemek ve sürdürülebilir çevreye yönelik görüşlerini belirlemektir. Araştırma, karma yöntem yaklaşımıyla gerçekleştirilmiş olup çalışma grubunu bir üniversitenin sosyal bilgiler öğretmenliği programında öğrenim gören 55 kadın ve 16 erkek olmak üzere toplam 71 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Sürdürülebilir Çevre Eğitimi Tutum Ölçeği ve görüşme formu aracılığıyla elde edilen veriler, istatistiksel analiz yöntemleri ve içerik analizi kullanılarak incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre, öğretmen adaylarının sürdürülebilir çevreye yönelik genel tutumlarının orta düzeyin üzerinde ve olumlu yönde olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bununla birlikte kadın öğretmen adaylarının bilinçlilik, gönüllülük, duyarlılık ve tasarruflu tüketim boyutlarında erkek öğrencilere göre daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmüştür. Sınıf düzeyi değişkeni açısından alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: *Sosyal bilgiler, sürdürülebilir çevre okuryazarlığı, öğretmen adayları*

Attitudes and Views of Social Studies Teacher Candidates Towards a Sustainable Environment

Undergraduate Student Gülsüm ALTUĞ, Recep Tayyip Erdoğan University, gulsum_altug22@erdogan.edu.tr

Assoc. Prof. Dr. Ayşe SEYHAN, Recep Tayyip Erdoğan University, ayse.seyhan@erdogan.edu.tr

The environment is a holistic system comprising natural elements such as air, water, soil, vegetation, and animals, which are essential for the survival of all living things. The balanced functioning of this system depends on the conservation and sustainable use of natural resources. However, as human activities have increased, pressure on natural resources has steadily risen, negatively affecting ecosystem balance. Environmental problems are a multi-dimensional phenomenon impacting natural systems, human life, social order, and economic structures in today's world. These problems reduce quality of life, hinder the sustainable use of natural resources, and affect societies' future planning. The increasing visibility of environmental change effects has made this issue more significant in educational processes. In social studies, environmental problems are considered as a result of the interaction between humans, society, and the environment. Environmental issues are evaluated not only in terms of geographical knowledge, but also through their social, economic, and cultural dimensions. In this context, students should view environmental problems as a social responsibility that requires developing solutions. Social studies education helps individuals gain environmental awareness, adopt a sustainable lifestyle, and make informed decisions at the societal level. Therefore, environmental issues are an important topic for developing active citizenship and responsibility awareness in social studies lessons. In this context, it is crucial for prospective social studies teachers to possess environmental responsibility awareness for the students they will educate in the future. The aim of this research is to examine the attitudes of prospective social studies teachers towards a sustainable environment in relation to certain variables and to determine their views on sustainability. The research was conducted using a mixed methods approach, and the study group comprised 71 prospective teachers, 55 women and 16 men, enrolled in the social studies teacher training programme at a university. Data obtained from the Sustainable Environment Education Attitude Scale and an interview form were analysed using statistical methods and content analysis. According to the research findings, the general attitudes of prospective teachers towards a sustainable environment were above moderate and positive. No statistically significant difference was found in the sub-dimensions regarding the gender variable. However, female prospective teachers scored higher than male students in the dimensions of awareness, volunteerism, sensitivity, and frugal consumption. No statistically significant differences were found in the sub-dimensions regarding class level.

Keywords: *Social studies, sustainable environmental literacy, prospective teachers*

82.Maarif Modelde İşlenen Çevre Konularının Öğrencilerin Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıklarına Etkisi

Prof. Dr. Nevzat YİĞİT, Trabzon Üniversitesi, nyigit@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Pelinsu ÖZDAĞAN, Trabzon Üniversitesi, pelinsu_ozdogan22@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Zeynep DURMUŞ, Trabzon Üniversitesi, zeynep_durmus22@trabzon.edu.tr

Ülkelerin hızlı kalkınma çabasına girdikleri günümüzde ekonomik gelişmelere zıt yönde birçok çevre sorunu ortaya çıkmıştır. Nüfus artışı, yaşam konforunun artması, bilinçsiz kaynak tüketimi ve küresel ısınma gibi nedenlerden kaynaklı bütün olarak ekosistemde tahribatlar yaşanmaktadır. Bu bozulmaların azalması, gelecek nesillere daha temiz bir çevre kazandırılması 'sürdürülebilir kalkınma' bilinci ile mümkündür. Yeni öğretim programlarında 'sürdürebilirlik' öğrencilerin çevresel, sosyal ve ekonomik açıdan bilinçlenmelerini hedeflemekte ve değerlerin sorumluluk, özdenetim, sevgi ve vatanseverlik olduğu görülmektedir. Özellikle Fen Bilimleri dersinde sürdürülebilirlik konularının çoğunlukla teorik düzeyde kalması, öğrencilerin çevre sorunlarına yönelik farkındalıklarının da yüzeysel kalmasına neden olmaktadır. Oysaki adı geçen derste öğrenme çıktılarının üçte biri sürdürülebilir kalkınma amaçlarıyla ilişkilidir. Sürdürebilir kalkınma bilincinin %62'lik kısmını Fen alan becerisi oluşturmaktadır. Fen öğretiminde sürdürülebilirlik bilincinin kazandırılması noktasında ilgili konularla kaynakların tasarruflu kullanımı, çevre sorunlarına karşı farkındalığın kazandırılması, çevreye duyarlı ve çözüm önerileri geliştirebilecek bilişsel düzeye sahip öğrencilerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli doğrultusunda fen bilimleri derslerinde yer alan çevre ve sürdürülebilirlik içeriklerine dayalı öğretim faaliyetlerinin öğrencilerin sürdürülebilir kalkınma farkındalıklarına etkisini belirlemektir. Bu araştırma nicel araştırma yaklaşımları arasında yer alan ve mevcut durumu olduğu gibi tespit etmek ve çıkarım yapabilmek için uygun olan genel tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada maarif model doğrultusunda uygulanmakta olan fen bilimleri öğretim programı kapsamında işlenen çevre konularının ortaokul öğrencilerinin sürdürülebilir kalkınma farkındalıklarının belirlenmesi tarama modeline uygundur. Veri toplamada Kaya(2013) tarafından geliştirilen ve toplam 21 maddeden oluşan Sürdürülebilir Kalkınmaya Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin sırasıyla sosyal, çevresel ve ekonomik sürdürülebilirlik alt boyutlarına yönelik maddeler arası tutarlılık katsayıları birinci ve ikinci faktörler için .85, üçüncü faktör için ise .84 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin hem alt boyutlarının birbiriyle ilişki olduğu hem de faktörlerin tüm ölçekle pozitif yönde anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Araştırma evreninde bir büyük şehir ilinin merkez ilçesindeki iki ortaokuldaki 5 ve 6. sınıf öğrencileri, örneklemde ise aynı okulların iki farklı sınıf düzeylerinden basit tesadüfi seçimle belirlenmiş toplam 150 kişi bulunmaktadır. Araştırmada sınıf değişkeni açısından sosyal, çevresel ve ekonomik sürdürülebilirlik puanları karşılaştırılarak çıkarımlar yapılacaktır. Elde edilen verilerin analizinde ilgili istatistiksel analiz programları ile betimleyici ve çıkarımlı istatistikler raporlanacaktır. Veriler üzerinde normal dağılım ve varyans homojenliği şartlarının sağlanma durumuna göre parametrik ya da parametrik olmayan istatistikler kullanılacaktır. Bununla birlikte sürdürülebilirliğe konu olan özellikler hakkındaki duygu ve düşünceleri içeren tutumların bilincinde olunması farkındalık olarak irdelenecektir. Bu araştırmanın sonuçlarının başta eğitim programı geliştiricileri olmak üzere öğretmen, öğrenci ve eğitim araştırmacılarına önemli katkılar sağlayacağına inanılmaktadır. Öğrenciler yalnızca bilişsel bilgilerin özümseyicisi olmadıkları kabul edildiğinde sürdürülebilir kalkınma konusundaki bilgilerin uygulayıcıları olabilmelerinde onların farkındalıklarını belirlendiği bu çalışma ile süreçte ilk somut bilgiler tüm paydaşlara yeterince bilgi verecektir.

Anahtar Kelimeler: *Sürdürülebilirlik, fen bilimleri, tutum, farkındalık*

The Effect of Environmental Topics Taught within the Maarif Model on Students' Awareness of Sustainable Development

Prof. Dr. Nevzat YİĞİT, Trabzon University, nyigit@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Pelinsu ÖZDAĞAN, Trabzon University, pelinsu_ozdogan22@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Zeynep DURMUŞ, Trabzon University, zeynep_durmus22@trabzon.edu.tr

In recent years, rapid economic development has brought about significant environmental challenges, including resource depletion, ecosystem degradation, and climate change. Factors such as population growth, increased living standards, and the unconscious use of natural resources have intensified these problems. Addressing these issues and ensuring a cleaner environment for future generations require the development of sustainable development awareness. Within this context, contemporary curricula emphasize sustainability by aiming to raise students' awareness in environmental, social, and economic dimensions, while fostering values such as responsibility, self-regulation, and environmental sensitivity. However, in science education, sustainability-related topics are often addressed at a theoretical level, which may result in limited awareness among students regarding environmental issues. Despite this limitation, a substantial portion of science course learning outcomes is directly associated with sustainable development goals, and science-related skills constitute a significant component of sustainability awareness. Therefore, science education plays a crucial role in promoting responsible resource use, increasing environmental awareness, and developing individuals capable of proposing solutions to environmental problems.

The aim of this study is to determine the effect of instructional activities based on environmental and sustainability content in science courses, implemented within the framework of the Türkiye Century Education Model (Maarif Model), on students' awareness of sustainable development. This research adopts a quantitative approach using a general survey model, which is appropriate for describing existing conditions and making inferences. The study focuses on middle school students' awareness of sustainable development in relation to environmental topics taught within the science curriculum aligned with the Maarif Model. Data were collected using the "Attitude Scale Towards Sustainable Development" developed by Kaya (2013), consisting of 21 items. The scale includes social, environmental, and economic sustainability dimensions. The internal consistency coefficients were reported as .85 for the first and second factors and .84 for the third factor, indicating acceptable reliability. Additionally, positive and significant relationships were found among the sub-dimensions and between each factor and the overall scale. The study population consists of 5th and 6th grade students enrolled in two middle schools located in the central district of a metropolitan city. The sample comprises 150 students selected through simple random sampling. The analysis will compare students' sustainability awareness scores across grade levels in terms of social, environmental, and economic dimensions. Data analysis will be conducted using appropriate statistical software, employing both descriptive and inferential statistics. Depending on whether the assumptions of normal distribution and homogeneity of variance are met, parametric or non-parametric tests will be applied. Furthermore, students' attitudes reflecting their feelings and thoughts about sustainability will be examined as indicators of awareness.

The findings of this study are expected to provide valuable insights for curriculum developers, teachers, and educational researchers. By identifying students' awareness levels, the study aims to contribute to improving the effectiveness of sustainability education and supporting the development of environmentally responsible individuals who can apply their knowledge in real-life contexts.

Keywords: *Sustainability, science education, attitude, awareness*

83.Bilgisayar Tabanlı Değerlendirme Ortamlarında Matematikte Özel Yetenekli Öğrencilerin Matematiksel İletişim Yeterlikleri[3]

Öğretmen Özge BARIN, Millî Eğitim Bakanlığı, barin.ozge26@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Ayla ATA BARAN, Eskişehir Osmangazi, Üniversitesi abaran@ogu.edu.tr

Matematiksel iletişim yeterliği, öğrencilerin matematiği anlamlandırma süreçlerinde düşüncelerini açık biçimde ortaya koymalarını sağlamakta ve problem çözme, temsil, muhakeme gibi matematiksel alan becerileri için anahtar bir rol oynamaktadır. Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü'ne (Organization of Economic Cooperation and Development-[OECD]) (2023) göre problem çözme sürecinde aktif bir şekilde işe koşulması beklenen matematiksel iletişim yeterliği, matematiksel bir problem durumunu anlamlandırma ve çözüm sürecine ilişkin düşüncelerin sözlü veya yazılı olarak ifade edilmesine ilişkindir. Diğer yandan, matematik eğitiminde bilgisayar tabanlı değerlendirme uygulamalarının giderek yaygınlaştığı görülmektedir. Bu kapsamda Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (Programme for International Student Assessment [PISA]) ve Uluslararası Fen ve Matematik Eğilimleri Araştırması (Trends in International Mathematics and Science Study [TIMSS]) gibi uluslararası değerlendirmeler bilgisayar tabanlı olarak yürütülmekte ve matematik dersi özelinde öğrencilere kâğıt-kalem testlerinden farklı olarak sürükle-bırak ve simülasyonlar içeren etkileşimli soru türleri yönlendirilmektedir. Bununla birlikte, kâğıt-kalem testleri ile bilgisayar tabanlı değerlendirmelerin karşılaştırmalı olarak incelendiği araştırmalar söz konusu ortamlarda öğrencilerin çeşitli matematiksel becerileri işe koşma biçimlerinin farklılaşabileceğini belirtmektedir (Lemmo, 2019). Örneğin, bilgisayar tabanlı değerlendirmelerde öğrencilerin ayrı sütunlar ya da ardışık ekranlar gibi kâğıt üzerindekinden farklı formatta sunulan problem durumlarını okuma ve çözümlerini sunma biçimlerinin kâğıt-kalem testlerine göre farklılık göstermesi beklenmektedir. Bu anlamda, öğrencilerin bilgisayar tabanlı uygulamalardaki söz konusu problem durumlarının çözümünde matematiksel alan becerilerini ve özel olarak matematiksel iletişim yeterliklerini nasıl işe koştuklarının incelenmesi önemli görülmektedir. Bu araştırmanın amacı bilgisayar tabanlı değerlendirme ortamlarında matematikte özel yetenekli ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin matematiksel iletişim yeterliklerinin incelenmesidir. Bu kapsamda, öğrencilerin bilgisayar tabanlı olarak gerçekleştirilen PISA 2022 değerlendirmesindeki matematik okuryazarlık problemlerini çözme süreçlerinde matematiksel iletişim yeterliğini nasıl işe koştuklarına odaklanılmıştır. Nitel türde desenlenen bu araştırmanın katılımcılarını Eskişehir il merkezindeki bir Bilim ve Sanat Eğitimi Merkezi'nde (BİLSEM) öğrenim görmekte olan bir kız, üç erkek olmak üzere toplam dört ortaokul sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma verileri, OECD tarafından serbest bırakılan ve Türkçe olarak erişim sağlanabilen PISA 2022 matematik okuryazarlık problemleri arasından seçilerek araştırmacılar tarafından hazırlanan Dijital Matematiksel İletişim Yeterliği Ölçme Aracı (DMİYÖA) kullanılarak toplanmıştır. DMİYÖA'nın içeriği yalnızca bilgisayar ortamında çözülebilecek toplam üç problem durumu ve dokuz alt problemden oluşacak şekilde belirlenmiştir. Bununla birlikte, katılımcılarla bireysel ve yüz-yüze görev tabanlı görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri katılımcı öğrencilerin çözümleri üzerinden nitel olarak analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda matematikte özel yetenekli öğrencilerin problem durumlarının amacını belirleme, çözüm için gerekli olan/olmayan bilgileri ayırt etme, ulaşılan matematiksel sonucu açıklama ve çözüme ilişkin yazılı ve/veya sözlü gerekçe sunma şeklindeki iletişimsel eylemleri başarılı bir şekilde sergileyebildikleri görülmüştür. Bununla birlikte, madde güçlük düzeyi yüksek (düzey 6) olarak belirlenen ve muhakeme odaklı problemlerde problemin amacını doğru şekilde belirleme ve buna bağlı olarak çözüm sürecine ilişkin matematiksel düşüncelerini yazılı olarak ifade etmede güçlük yaşayan katılımcılar olmuştur. Ek olarak, katılımcılar bilgisayar ortamında birtakım

[3] Bu çalışma ilk yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürütmekte olduğu yüksek lisans tez çalışması kapsamında üretilmiştir.

hesaplamaları yaparken ekranda yer alan hesap makinesini kullanmak yerine kâğıt-kalem kullanarak hesaplamalarını yazılı olarak sunmayı tercih etmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Bilgisayar tabanlı değerlendirme, matematiksel iletişim yeterliği, özel yetenekli öğrenci, PISA*

Mathematical Communication Competencies of Gifted Students in Mathematics in Computer-Based Assessment Environments

Teacher Özge BARIN, Ministry of National Education, barin.ozge26@gmail.com

Ass. Prof. Dr. Ayla ATA BARAN, Eskişehir Osmangazi University, abaran@ogu.edu.tr

Mathematical communication competency enables students to clearly express their mathematical thinking during the process of making sense of mathematics and plays a central role in key skills such as problem solving, representation, and reasoning. According to the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD, 2023), this competency is associated with interpreting mathematical problem situations and expressing ideas about solution processes either verbally or in written form. In this context, mathematical communication is not only a way of presenting results but also a means of structuring and explaining mathematical thinking. Alongside these competencies, computer-based assessment practices have become increasingly common in mathematics education. International large-scale assessments such as the Programme for International Student Assessment (PISA) and the Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS) are now conducted in digital environments. In these settings, students interact with item formats such as drag-and-drop tasks and simulations instead of traditional paper-and-pencil questions. However, research comparing paper-based and computer-based assessments shows that students may use mathematical skills differently depending on the assessment environment (Lemmo, 2019). In particular, differences may occur in interpreting problems presented across multiple screens or non-linear formats and in communicating solutions effectively. Therefore, examining mathematical communication competence in digital problem-solving contexts is important.

The aim of this study is to investigate the mathematical communication competencies of mathematically gifted eighth-grade students in computer-based assessment environments. Specifically, the study examines how these students use mathematical communication skills while solving mathematical literacy problems based on the computer-based PISA 2022 framework. The participants consisted of four eighth-grade students (one female and three males) attending a Science and Art Education Center (BİLSEM) in Eskisehir, Türkiye. This qualitative study used the Digital Mathematical Communication Competency Measurement Tool (DMCCMT), developed by the researchers by adapting released PISA 2022 mathematical literacy items provided by the OECD and translating them into Turkish. The tool included three problem situations and nine sub-problems designed for computer-based solutions. In addition, task-based individual interviews were conducted to obtain detailed information about students' reasoning and solution processes.

Data were analyzed qualitatively through students' written responses, screen interactions, and verbal explanations. The findings showed that gifted students generally demonstrated effective mathematical communication behaviors. They were able to identify the purpose of problems, distinguish relevant and irrelevant information, explain mathematical results, and justify their solutions in written or verbal form. However, some difficulties were observed in understanding the purpose of high-level (Level 6) reasoning problems and in clearly expressing mathematical thinking in writing. It was also found that students preferred using paper-and-pencil calculations instead of the on-screen calculator in the digital environment. Overall, the study reveals both strengths and challenges in mathematically gifted students' communication competencies in computer-based assessments.

Keywords: *Computer-based assessment, mathematical communication competence, gifted student, PISA*

84.Siber Zorbalık Üçgeni: Siber Zorba, Siber Mağdur ve Siber Seyirci

Zeynep Dila KUDUBAN, Trabzon Faruk Başaran Bilim ve Sanat Merkezi, kudubanzeynepdila@gmail.com

Yeter Ecrin DAYIOĞLU, Trabzon Faruk Başaran Bilim ve Sanat Merkezi, ecrindayioglu6144@gmail.com

Dr. Adil KAVAL, Trabzon Faruk Başaran Bilim ve Sanat Merkezi, adilkaval@hotmail.com

Geleneksel zorbalık davranışlarının çevrim içi ortamlara taşınmış biçimi olarak kavramsallaştırılan siber zorbalık, günümüz dijital ortamlarında giderek yaygınlaşmaktadır. Alan yazında artan ilgiye rağmen, ergenlerin siber zorbalığı nasıl deneyimlediklerini ve bu olguya nasıl anlamlar yüklediklerini daha derinlemesine anlamaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırma, lise öğrencilerinin siber zorbalık deneyimlerini incelemeyi ve siber zorbalık sürecine atfettikleri anlamları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu çalışmada, nicel ve nitel aşamaların ardışık olarak yürütüldüğü açıklayıcı sıralı karma yöntem deseni kullanılmıştır. Nicel aşamada, 428 lise öğrencisinden Yenilenmiş Siber Zorbalık Envanteri II, KA-Sİ Empatik Eğilim Ölçeği (Ergen Formu), Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve demografik bilgi formu aracılığıyla veri toplanmıştır. Bu ölçme araçları, siber zorbalık üçgeninde yer alan rollerin (siber zorba, siber mağdur ve siber seyirci) değerlendirilmesinde kullanılmıştır. Nitel aşamada ise bu rolleri deneyimlemiş 15 öğrenciyle yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri gerçekleştirilerek derinlemesine veriler elde edilmiştir. Nicel veriler frekans ve yüzde dağılımları kullanılarak betimsel istatistiklerle analiz edilmiş; nitel veriler ise tematik analiz yöntemiyle tema, kategori ve kodlar altında düzenlenmiştir. Nicel bulgular, siber zorbalık üçgenindeki tüm rollerin demografik özellikler ve internet kullanım alışkanlıkları açısından farklılaştığını göstermektedir. Siber zorbalık ve olumsuz siber seyircilik rolleri daha yüksek risk göstergeleriyle ilişkiliyken, siber mağduriyet ve olumlu siber seyircilik rollerinin görece daha yüksek empatik eğilim ve algılanan sosyal destek düzeyleriyle ilişkili olduğu bulunmuştur. Nitel bulgular ise öğrencilerin siber zorbalığı öznel sınırlar temelinde tanımladıklarını, anonim dijital ortamların zorbalık davranışlarını kolaylaştırdığını ve siber mağduriyetin yoğun duygusal ve psikolojik sonuçlara yol açtığını ortaya koymaktadır. Ayrıca seyirci konumundaki öğrencilerin çoğunlukla sessiz kalmayı tercih ettikleri ve bu sessizliğin siber zorbalığın sürmesine katkı sağladığı belirlenmiştir. Bulgular ayrıca siber zorbalık sürecinde roller arasında bir geçişkenlik (rol akışkanlığı) olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin destek kaynakları hakkında bilgi sahibi olmalarına rağmen, güven ve gizlilik kaygıları nedeniyle yardım arama davranışlarında zorlandıkları da tespit edilmiştir. Genel olarak siber zorbalık, lise öğrencileri tarafından anonimlikten beslenen, şaka ile zarar arasındaki sınırların belirsizleştiği, yoğun duygusal etkiler yaratan ve sessizlik ile seyircilik yoluyla sürdürülen döngüsel ve dinamik bir olgu olarak deneyimlenmektedir. Bu süreçte zorbalık, mağduriyet ve seyircilik rolleri arasında geçişler yaşanabilmektedir. Elde edilen bulgular, siber zorbalıkla mücadelede yalnızca bireysel davranışlara değil; akran ilişkileri, dijital ortamlar ve okul iklimini de kapsayan bütüncül müdahale yaklaşımlarının önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Siber zorbalık, mağduriyet, seyircilik*

The Cyberbullying Triangle: Cyberbully, Cybervictim, and Cyberbystander

Zeynep Dila KUDUBAN, Trabzon Faruk Başaran Science and Art Center, kudubanzeynepdila@gmail.com

Yeter Ecrin DAYIOĞLU, Trabzon Faruk Başaran Science and Art Center, ecrindayioglu6144@gmail.com

Dr. Adil KAVAL, Trabzon Faruk Başaran Science and Art Center, adilkaval@hotmail.com

Cyberbullying, conceptualized as the online extension of traditional bullying behaviors, has become increasingly prevalent in contemporary digital environments. Despite growing attention in the literature, there remains a need to better understand how adolescents experience cyberbullying and how they construct meaning around this phenomenon. This study aims to examine high school students' lived experiences of cyberbullying and to explore the meanings they attribute to the cyberbullying process. An exploratory sequential mixed-methods design was employed, in which quantitative and qualitative phases were conducted consecutively. In the quantitative phase, data were collected from 428 high school students using the Revised Cyber Bullying Inventory II, the KA-SI Empathic Tendency Scale (Adolescent Form), the Multidimensional Scale of Perceived Social Support, and a demographic information form. These instruments were used to assess roles within the cyberbullying triangle (cyberbully, cybervictim, and cyberbystander). In the qualitative phase, in-depth data were obtained through semi-structured focus group interviews with 15 students who had experienced these roles. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics (frequencies and percentages), while qualitative data were analyzed through thematic analysis and organized into themes, categories, and codes. The quantitative findings indicate that all roles within the cyberbullying triangle differ in terms of demographic characteristics and patterns of internet use. Roles such as cyberbullying and negative cyberbystanding are associated with higher levels of risk indicators, whereas cybervictimization and positive cyberbystanding are associated with relatively higher levels of empathic tendency and perceived social support. Qualitative findings reveal that students define cyberbullying based on subjective boundaries, that anonymous digital environments facilitate bullying behaviors, and that cybervictimization leads to intense emotional and psychological consequences. Additionally, students in bystander positions tend to remain silent, and this silence contributes to the continuation of cyberbullying. The findings further indicate the presence of role fluidity within the cyberbullying process. Although students are aware of available support resources, concerns related to trust and confidentiality hinder their help-seeking behaviors. Overall, cyberbullying is experienced by high school students as a cyclical and dynamic phenomenon fueled by anonymity, characterized by blurred boundaries between humor and harm, and sustained through silence and bystanding. The phenomenon involves shifting roles between bullying, victimization, and bystanding. These findings highlight the importance of holistic intervention strategies that address not only individual behaviors but also peer relationships, digital environments, and school climate in efforts to prevent and reduce cyberbullying.

Keywords: *Cyberbullying, victimization, bystanding*

85.Yapay Zekâ Destekli Uyarlanabilir Asenkron Öğrenme Ortamının Öğrenci Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi

Arş. Gör. Dr. Melek ATABAY, Trabzon Üniversitesi, melekatabay@trabzon.edu.tr

Arş. Gör. Dr. Onurhan GÜVEN, Trabzon Üniversitesi, ogüven@trabzon.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Ebru MAZLUM GÜVEN, Bayburt Üniversitesi, ebruguven@bayburt.edu.tr

Prof. Dr. Ünal ÇAKIROĞLU, Trabzon Üniversitesi, cakiroglu@trabzon.edu.tr

Yükseköğretimde yaygın olarak tercih edilen çevrimiçi öğrenme yöntemleri, özellikle pandemi sonrası dönemde önemli ölçüde benimsenen bir öğrenme yaklaşımı haline gelmiştir. Bu bağlamda, asenkron öğrenme modeli sayesinde öğrencilerin ders içeriklerine öğrenme yönetim sistemleri aracılığıyla erişerek, çeşitli öğretim materyalleri üzerinden öğrenme süreçlerini sürdürdükleri görülmektedir. Söz konusu öğretim materyalleri; metin, görsel, ses ve video gibi çoklu ortam unsurlarını içeren zengin içeriklerden oluşmaktadır. Öte yandan, yapay zekâ teknolojilerinin eğitim alanında giderek yaygınlaşması, öğrenme içeriklerinin ve sistemlerinin geliştirilmesini mümkün kılmakta; bu durum öğrencilerin bireysel öğrenme süreçlerini destekleyerek, her bireyin öğrenme düzeyine ve ihtiyaçlarına uygun uyarlanabilir içerik ve sistemlerin tasarlanmasına olanak sağlamaktadır. Bu doğrultuda, bu çalışmanın amacı Fen Bilgisi öğretmen adaylarına yönelik Bilimsel Muhakeme dersi içeriklerinin, yapay zekâ destekli uyarlanabilir bir sistem aracılığıyla asenkron biçimde sunulmasına ilişkin öğrenci memnuniyet durumlarını incelemektir.

Araştırma kapsamında, söz konusu sistem üzerinden yürütülen sekiz haftalık ders sürecinin öğrencilerin memnuniyet düzeyleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bir dönem boyunca Bilimsel Muhakeme Becerileri dersini uyarlanabilir çevrimiçi bir sistem üzerinden alan öğrenciler arasından düşük, orta ve yüksek başarı düzeyine sahip katılımcılar seçilmiş; bu katılımcılarla yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Durum çalışması deseninin benimsendiği araştırmada, elde edilen nitel veriler analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, öğrencilerin dersin işlenişine, kullanılan içeriklere ve dersin genel yapısına ilişkin memnuniyet düzeyleri üç temel kategori altında değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları, öğrencilerin dersin asenkron öğrenme yöntemiyle ve uyarlanabilir bir sistem üzerinden sunulmasından genel olarak memnuniyet duyduklarını ortaya koymuştur. Ayrıca, bu öğrenme yaklaşımının dersin daha etkili ve kalıcı öğrenmeye katkı sağladığı; öğrenciye özgü yapılandırılmış içeriklerin ise zengin çoklu ortam desteği sunarak öğrenme deneyimini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Bu bulgulardan hareketle, Bilimsel Muhakeme Becerileri gibi daha çok kuramsal bilgi içeren derslerin asenkron öğrenme ortamlarında, uyarlanabilir içeriklerle desteklenerek sunulmasının etkili bir yaklaşım olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda, yükseköğretim kurumlarında bu tür sistemlerin yaygınlaştırılması; benzer nitelikteki derslerin işleniş biçimlerinin yeniden yapılandırılması ve içeriklerin öğrencinin dikkatini sürdürecek şekilde tasarlanması, eğitimde dijitalleşme sürecine önemli katkılar sağlayacağını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Asenkron öğrenme, yapay zekâ, uyarlanabilir içerikler, Fen Bilgisi eğitimi, öğrenci memnuniyeti*

The Effect of AI-Supported Adaptive Asynchronous Learning Environments on Student Satisfaction

Research Assistant. Dr. Melek ATABAY, Trabzon University, melekatabay@trabzon.edu.tr

Research Assistant Dr. Onurhan GÜVEN, Trabzon University, ogüven@trabzon.edu.tr

Ass. Prof. Dr. Ebru MAZLUM GÜVEN, Bayburt University, ebruguven@bayburt.edu.tr

Prof. Dr. Ünal ÇAKIROĞLU, Trabzon University, cakiroglu@trabzon.edu.tr

Online learning methods, which are widely preferred in higher education, have become a significantly adopted learning approach, especially in the post-pandemic period. In this context, through the asynchronous learning model, it is observed that students access course content via learning management systems and continue their learning processes through various instructional materials. These instructional materials consist of rich content including multimedia elements such as text, visuals, audio, and video. On the other hand, the increasing prevalence of artificial intelligence technologies in education enables the development of learning content and systems; this, in turn, supports students' individual learning processes and allows for the design of adaptive content and systems tailored to each learner's level and needs. Accordingly, the aim of this study is to examine student satisfaction regarding the asynchronous delivery of Scientific Reasoning course content for pre-service science teachers through an AI-supported adaptive system.

Within the scope of the research, the effect of the eight-week course conducted through this system on students' satisfaction levels was investigated. Among the students who took the Scientific Reasoning Skills course via an adaptive online system over one semester, participants with low, medium, and high achievement levels were selected, and semi-structured interviews were conducted with them. In this study, which adopted a case study design, the qualitative data obtained from the participants were analyzed.

Based on the findings, students' satisfaction levels regarding the course implementation, the content used, and the overall structure of the course were evaluated under three main categories. The results of the analysis revealed that students were generally satisfied with the delivery of the course through an asynchronous learning method and an adaptive system. Furthermore, it was determined that this learning approach contributed to more effective and lasting learning, and that student-tailored content, supported by rich multimedia materials, positively influenced the learning experience. Based on these findings, it can be suggested that courses such as Scientific Reasoning Skills, which primarily involve theoretical knowledge, can be effectively delivered in asynchronous learning environments supported by adaptive content. In this regard, the widespread adoption of such systems in higher education institutions, the restructuring of similar courses, and the design of content in ways that sustain student attention indicate that these practices will make significant contributions to the digitalization of education.

Keywords: *Asynchronous learning, artificial intelligence, adaptive content, science education, student satisfaction*

86.Mizaç Enagram Teorisi Çerçevesinde 6-11 Yaş Çocuklarda Mizaç Tipine Göre Akıl Yürütme ve Dil Gelişiminin İncelenmesi

Lisansüstü Öğrencisi Mevla YILMAZ, Trabzon Üniversitesi, mvlaylmz@gmail.com

Prof. Dr. Mehmet PALANCI, Trabzon Üniversitesi, mpalanci@trabzon.edu.tr

Mizaç, çocukların çevresel uyaranlara verdikleri duygusal, davranışsal ve bilişsel tepkilerin görece süreklilik gösteren yapısını ifade eder. Erken çocukluk ve ilkokul döneminde mizaç örüntülerinin dil gelişimi ve akıl yürütme gibi temel bilişsel süreçlerle ilişkili olduğu bilinmektedir. Dil gelişimi; kavramsallaştırma, sınıflama, karşılaştırma, anlam kurma ve neden-sonuç ilişkisi oluşturma gibi zihinsel süreçlerle karşılıklı etkileşim içindedir. Bu nedenle mizaç temelli bireysel farklılıkların bilişsel performans üzerindeki etkisinin belirlenmesi, eğitim ve psikolojik danışmanlık uygulamaları açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, Mizaç Enagram Teorisi çerçevesinde fizik (içgüdü) odaklı, duygusal odaklı ve bilişsel odaklı mizaç gruplarına göre çocukların akıl yürütme becerileri ile dil gelişim düzeylerini karşılaştırmalı olarak incelemektir. Ayrıca mizaç tiplerinin dil gelişimi ve akıl yürütme üzerindeki yordayıcı gücünün belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada mizaç değerlendirmesi için Kısa Mizaç Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, dokuz faktör üzerinden kişilik ve mizaç özelliklerini değerlendirmekte; açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleriyle geliştirilen yapısına ilişkin geçerlik ve güvenirlik kanıtları sunmaktadır. Akıl yürütme ve dil gelişiminin ölçümünde ise IQ-CR (IQ Compare) kullanılmıştır. Bilgisayar tabanlı bu ölçme aracı, özel algoritma ve akıllı soru teknolojisiyle çocukların işlem hızı, performansı ve dil ile akıl yürütmeyle ilişkili temel bilişsel becerilerini nesnel olarak değerlendirmektedir. Farklı eğitim kademelerinde uygulanabilen bu aracın geçerlik ve güvenirlik çalışmaları da tamamlanmıştır. Çalışma, betimsel ve ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu 6-11 yaş aralığındaki toplam 2140 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların 1260'ı kız, 880'i erkektir. Kız öğrencilerin yaş ortalaması 8,2; erkek öğrencilerin yaş ortalaması ise 8,6'dır. Verilerin analizinde Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, çoklu regresyon analizi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Bulgular, mizaç tipi ile akıl yürütme ve dil gelişimi arasında anlamlı ilişkiler bulunduğunu göstermiştir. Regresyon analizi sonuçları, mizaç tiplerinin hem akıl yürütme hem de dil gelişimini anlamlı düzeyde yordadığını ortaya koymuştur ($p<.001$). Varyans analizi sonuçlarına göre genel dil ve akıl yürütme puanları bilişsel odaklı çocuklarda en yüksek, fizik içgüdü odaklı çocuklarda ikinci sırada, duygusal odaklı çocuklarda ise daha düşük düzeyde bulunmuştur. Dil becerileri alt boyutlarında, özellikle kavramsallaştırma ve neden-sonuç ilişkisi kurma alanlarında mizaç üç grubundaki çocukların yetenek düzeyine göre daha belirgin farklılık sergilediği saptanmıştır. Mizaç altı grubunda ise kız çocukların erkeklere göre dil gelişim puanlarında daha düşük performans gösterdiği belirlenmiştir. Akıl yürütme alt boyutlarında cinsiyet farkı daha sınırlı kalmış, temel farklılıkların mizaç merkezleri arasında yoğunlaştığı görülmüştür. Sonuçlar; okul rehberlik hizmetleri, psikolojik danışmanlık, dil gelişimi destek programları ve çocuk gelişimi alanında mizaç temelli bireyselleştirilmiş uygulamaların önemine işaret etmektedir

Anahtar Kelimeler: *Mizaç, enagram, akıl yürütme, dil gelişimi, çocukluk dönemi*

Examination of Reasoning Skills and Language Development by Temperament Type in Children Aged 6-11 Within the Framework of the Enneagram Theory of Temperament

Postgraduate Student Mevla YILMAZ, Trabzon University, mvlaylmz@gmail.com

Prof. Dr. Mehmet PALANCI, Trabzon Trabzon University, mpalanci@trabzon.edu.tr

Temperament refers to the relatively stable pattern of children's emotional, behavioral, and cognitive responses to environmental stimuli. In early childhood and primary school years, temperament patterns are known to be associated with core cognitive processes such as language development and reasoning. Language development interacts reciprocally with mental processes including conceptualization, classification, comparison, meaning-making, and cause-effect reasoning. Therefore, identifying the effects of temperament-based individual differences on cognitive performance is important for educational and psychological counseling practices. The aim of this study is to comparatively examine children's reasoning skills and language development levels according to instinctive (body-centered), emotional, and cognitive temperament groups within the framework of the Enneagram Theory of Temperament. In addition, the predictive power of temperament types on language development and reasoning was investigated. The Short Temperament Scale was used to assess temperament. The scale evaluates personality and temperament traits across nine factors and provides evidence of validity and reliability based on exploratory and confirmatory factor analyses. To measure reasoning and language development, IQ-CR (IQ Compare) was employed. This computer-based assessment tool objectively evaluates children's processing speed, performance, and core cognitive skills related to language and reasoning through a special algorithm and smart-question technology. It can be applied across different educational levels, and its validity and reliability studies have been completed. The study was conducted using a descriptive and correlational survey model. The study group consisted of 2,140 students aged 6 to 11 years. Of the participants, 1,260 were girls and 880 were boys. The mean age was 8.2 for girls and 8.6 for boys. Data were analyzed using the Pearson product-moment correlation coefficient, multiple regression analysis, and one-way analysis of variance.

The findings revealed significant relationships between temperament type and both reasoning and language development. Regression analysis showed that temperament types significantly predicted both reasoning and language development ($p<.001$). According to the analysis of variance, overall language and reasoning scores were highest among cognitively oriented children, followed by instinctive-physical oriented children, while emotionally oriented children obtained lower scores. In the subdimensions of language skills, particularly conceptualization and cause-effect reasoning, children in the Type Three temperament group displayed more pronounced differences according to ability level. In the Type Six group, girls demonstrated lower language development scores than boys. Gender differences in the subdimensions of reasoning were more limited, whereas the primary differences were concentrated across temperament centers. The results highlight the importance of temperament-based individualized practices in school counseling services, psychological counseling, language development support programs, and child development interventions.

Keywords: *Temperament, enneagram, reasoning, language development, childhood*

87.Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Düşünce Tutum ve Endişelerinin İncelenmesi

Lisansüstü Öğrencisi Ertuğrul AYAN, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, ayaner2001@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Esra GENÇ, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, esra.kazan@gop.edu.tr

Yapılan araştırmalar, kaynaştırma eğitiminin etkililiğinin öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusundaki bilgilerinden, yetkinliklerinden ve yaklaşımlarından etkilendiğini göstermektedir. Literatürde, öğretmen ve öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarını ortaya koymayı amaçlayan araştırmalar bulunmakla birlikte bu durumu düşünce, tutum ve endişe boyutlarında bir arada kapsamlı ve çok boyutlu olarak ortaya koyan araştırmalar açısından sınırlılık bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik düşünce, tutum ve endişe düzeyleri hakkında bilgi sahibi olmanın öğretmen adayları ve kaynaştırma eğitimi ilişkisinin, hangi boyutta ve seviyede olduğunu ortaya koyarak kaynaştırma eğitimi sürecinde ortaya çıkan birtakım problemlerin sebeplerini daha kolay bir şekilde belirlemeyi ve bu problemlere yönelik çözüm üretmeyi kolaylaştıracağı öngörülmektedir. Aynı zamanda, öğretmen adaylarının, kaynaştırma eğitimine yönelik düşünce, tutum ve endişe düzeylerinin birlikte ele alınması, öğretmen yetiştirme sürecinde öğretmen adaylarının kapsayıcı eğitime dair hazırbulunuşluk durumlarının bütüncül bir biçimde değerlendirilmesine olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Bu gerekçelerden dolayı yapılmakta olan bu çalışmada öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik düşünce, tutum ve endişelerini birlikte incelemek amaçlanmıştır. Bu çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeliyle desenlenen çalışmanın katılımcıları arasında üniversitede eğitim gören yaşları 20-30 arasında değişen 120 öğretmen adayıdır. Loreman, Earle, Sharma ve Forlin'in (2007) geliştirdikleri Cansız & Cansız'ın (2018) Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını yaptıkları "Kaynaştırma Eğitimi ile ilgili Düşünce, Tutum ve Endişe Ölçeği" kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu ve anket soruları olmak üzere iki bölümden oluşan ölçek öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Devam eden çalışmanın bulgularında öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik düşünce, tutum ve endişelerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, bölüm, not ortalaması ve yaşa göre değişkenliği incelenecektir. Araştırma sonuçlarının eğitim fakültelerinde kaynaştırma eğitimine yönelik verilen derslerin düzenlemesinde yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kaynaştırma eğitimi, öğretmen adayları, tutum ve endişe*

An Examination of Pre-Service Teachers' Attitudes and Concerns Regarding Inclusive Education

Postgraduate Student Ertuğrul AYAN, Tokat Gaziosmanpaşa University, ayaner2001@gmail.com

Ass. Prof. Dr. Esra GENÇ, Tokat Gaziosmanpaşa University, esra.kazan@gop.edu.tr

Research indicates that the effectiveness of inclusive education is influenced by teachers' knowledge, competencies, and approaches regarding inclusive education. While literature includes studies aimed at identifying the attitudes of pre-service teachers toward inclusive education, there is a lack of research that comprehensively and multidimensionally examines this issue across the dimensions of thoughts, attitudes, and concerns. It is anticipated that gaining insight into pre-service teachers' levels of thoughts, attitudes, and concerns regarding inclusive education will help clarify the nature and extent of the relationship between pre-service teachers and inclusive education, thereby facilitating the identification of the causes of problems arising in the inclusive education process and the development of solutions to these problems. Additionally, it is believed that examining teacher candidates' thoughts, attitudes, and levels of concern regarding inclusive education together will enable a comprehensive assessment of their readiness for inclusive education within the teacher training process. For these reasons, this study aims to examine teacher candidates' thoughts, attitudes, and concerns regarding inclusive education. The participants in this study, which was designed using the descriptive survey model one of the quantitative research methods are 120 teacher candidates aged 20–30 enrolled at university. The "Sentiments, Attitudes and Concerns about Inclusive Education," developed by Loreman, Earle, Sharma, and Forlin (2007) and validated for Turkish by Cansız & Cansız (2018), was used. The scale, consisting of two sections, a personal information form and survey questions, was administered to the teacher candidates. The findings of this ongoing study will examine the variability of pre-service teachers' thoughts, attitudes, and concerns regarding inclusion education according to gender, grade level, department, grade point average, and age. It is anticipated that the research results will serve as a guide in organizing courses on inclusion education offered in colleges of education.

Keywords: *Inclusive education, pre-service teachers, attitudes and concerns*

88.Biyoteknoloji Uygulamaları ve Karar Verme Süreci: 5E Modeline Yönelik Bir Ders Tasarımı

Öğretmen Aslı Şeyma KURT, MEB, asliseyma_kurt24@trabzon.edu.tr

Doç. Dr. Hava İPEK AKBULUT, Trabzon Üniversitesi, havaipek@trabzon.edu.tr

Günümüzde biyoteknolojik gelişmeler, beraberinde etik ve sosyal tartışmaları da getiren karmaşık süreçler içermektedir. Bu karmaşık süreçler öğrencilerin bilimsel düşünmelerini ve karar verme becerilerini kullanmalarını gerekli kılmıştır. Bu çalışmanın temel amacı, ortaokul düzeyindeki öğrencilerin biyoteknoloji uygulamalarına yönelik kavramsal anlamalarını geliştirmek ve bu konularda karşılaşılabilecek sosyo-bilimsel durumlarda karar verme becerilerini desteklemektir. Çalışma kapsamında; genetik mühendisliği, gen aktarımı, yapay seçilimi, geleneksel ıslah, gen tedavisi, klonlama veya GDO konularını kapsayan, 5E öğrenme modeli üzerine inşa edilmiş bütüncül bir ders tasarımı sunulmaktadır. Öğretim sürecinin yöntemi; grup çalışması, örnek olay incelemesi ve altı şapkalı düşünme gibi aktif öğrenme tekniklerinin karar verme mekanizmasıyla sentezlenmesine dayanmaktadır. Dersin Girme aşamasında, açık uçlu sorular ve beyin fırtınasıyla öğrencilerin ön bilgileri harekete geçirilmekte ve merak uyandırılmaktadır. Keşfetme aşamasında ise öğrenciler, günlük hayattan problem durumlarını içeren örnek olaylar üzerinde çalışarak; problemi tanımlama, seçenekleri belirleme ve bilimsel veriler ışığında avantaj-dezavantaj analizi yaparak grup kararına varma süreçlerini deneyimlemektedir. Açıklama basamağında, öğrencilerin ulaştığı kavramlar öğretmen tarafından bilimsel bir zemine oturtulmakta ve süreç TÜBİTAK bilgi kartlarıyla zenginleştirilmektedir. Derinleştirme aşamasında gruplar, karar verme süreçlerini ve ulaştıkları sonuçları poster sunumları aracılığıyla sınıfla paylaşarak sosyal becerilerini geliştirmektedir. Son olarak Değerlendirme aşamasında uygulanan "Altı Şapkalı Düşünme" tekniği ile öğrencilerin konuyu duygusal, mantıklı, yaratıcı ve eleştirel olmak üzere çok boyutlu bir bakış açısıyla sentezlemeleri sağlanmaktadır. Bu ders tasarımı, biyoteknoloji gibi soyut ve tartışmalı konuların sadece teorik olarak öğrenilmesini değil, aynı zamanda öğrencilerin bu konuların toplumsal etkilerini tartarak etik ve mantıklı kararlar verebilen bilim okuryazarı bireyler olarak yetişmelerini hedeflemektedir. Tasarlanan bu sürecin, destek eğitim odaları ve fen bilimleri laboratuvarlarında uygulanabilir bir model sunacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Biyoteknoloji, karar verme becerisi, 5e modeli, fen eğitimi, örnek olay*

Biotechnology Applications and Decision-Making Process: A Course Design Based on the 5E Model

Teacher Aslı Şeyma KURT, Ministry of National Education, asliseyma_kurt24@trabzon.edu.tr

Assoc. Prof. Dr. Hava İPEK AKBULUT, Trabzon University, havaipek@trabzon.edu.tr

Today, biotechnological advancements involve complex processes that bring with them ethical and social debates. These complex processes have made it necessary for students to use their scientific thinking and decision-making skills. The main aim of this study is to improve middle school students' conceptual understanding of biotechnology applications and to support their decision-making skills in socio-scientific situations they may encounter in these areas. This study presents a holistic course design built on the 5E learning model, covering topics such as genetic engineering, gene transfer, artificial selection, conventional breeding, gene therapy, cloning, and GMOs. The teaching method is based on synthesizing active learning techniques such as group work, case studies, and six thinking hats with decision-making mechanisms. In the introduction phase of the course, students' prior knowledge is activated, and their curiosity is sparked through open-ended questions and brainstorming. In the exploration phase, students work on case studies involving problem situations from daily life; they experience the processes of defining the problem, identifying options, and reaching a group decision by analyzing advantages and disadvantages considering scientific data. In the explanation phase, the concepts reached by the students are grounded in a scientific basis by the teacher, and the process is enriched with TÜBİTAK information cards. During the deepening phase, groups develop their social skills by sharing their decision-making processes and conclusions with the class through poster presentations. Finally, in the evaluation phase, the "Six Thinking Hats" technique is used to enable students to synthesize the subject from a multi-dimensional perspective, including emotional, logical, creative, and critical thinking. This course design aims not only to teach abstract and controversial topics such as biotechnology theoretically, but also to cultivate scientifically literate individuals who can make ethical and logical decisions by considering the societal impacts of these topics. It is anticipated that this designed process will offer a model applicable in support education rooms and science laboratories.

Keywords: *Biotechnology, decision-making skills, 5E model, science education, case study*

89.Yeni Uygulamalı Dinleme Sınavlarının Türkiye'deki Devlet Ortaokullarında İngilizce Öğretimine ve Öğrenimine Etkisinin İncelenmesi

Lisansüstü Öğrencisi İrem ÇAĞLAR, Gazi Üniversitesi, irem.caglar2@gazi.edu.tr

Prof. Dr. Cemal ÇAKIR, Gazi Üniversitesi, ccakir@gazi.edu.tr

İkinci Dil Edinimi ve İngilizce Öğretimi alan yazınlarında, dinleme becerisi genellikle "Külkedisi" becerisi olarak anılagelmiştir. Çeşitli bağlamlarda, İngilizceyi yabancı dil olarak öğretme ortamlarında, dinleme hem kuramda hem de uygulamada ihmal edilmiştir ve Türkiye de bu konuda bir istisna değildir. Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), 11 Ekim 2023 tarihinde yeni bir sınav türünü uygulamaya koymuştur. O tarihten itibaren Millî Eğitim Bakanlığı'nda çalışan İngilizce öğretmenleri, tek bir dönemdeki genel değerlendirmenin %25'ini oluşturan uygulamalı bir dinleme sınavı uygulamaya başlamışlardır. Ancak, bu değişikliğin algılanışı ve etkileri alan yazında hâlâ yeterince incelenmemiş ve araştırılmamıştır. Bu nedenle, çalışmamızın amacı, Muş ilindeki İngilizce öğretmenlerinin ve İngilizce öğrenenlerin yeni uygulamalı dinleme sınavlarına ilişkin görüşlerini cinsiyet ve kıdem değişkenleri açısından incelemektir. Kesitsel, ardışık açıklayıcı karma yöntemli çalışmamızda; veriler, uyarlanmış bir öğretmen anketi, uyarlanmış bir öğrenci anketi, öğretmenler ve öğrencilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ve içerik/ders kitabı analizi için bir kontrol listesi kullanılarak toplanmıştır. Anket katılımcıları ve içerik/ders kitabı analizi için kolay ulaşılabilir örnekleme kullanılırken, görüşme katılımcılarına amaçlı örnekleme yoluyla ulaşılmıştır. Öğretmen anketinden (n = 10) ve öğrenci anketinden (n = 92) elde edilen veriler IBM SPSS 27.0.1.0 kullanılarak analiz edilmiştir. Sırayla, Cronbach alfa katsayıları (α = .90 ve α = .816) yüksek güvenilirlik göstermiştir. Nicel sonuçlar, her iki grupta da uygulanan dinleme sınavlarına yönelik genel olarak olumlu görüşleri ortaya koymuştur. Ek olarak, bağımsız-örneklemler t testi, Mann–Whitney U testi ve Kruskal–Wallis H testinin uygulanması, cinsiyet ve kıdem değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermiştir. Nitel kısımda, görüşmelerin, sınavların ve ders kitaplarının içerik analizi, nicel bulgulara dair daha fazla iç görü sağlamıştır. Çalışmamızın ön sonuçları, yeni uygulamalı dinleme sınavlarına ilişkin genel bir destek ve memnuniyet göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: *Uygulamalı dinleme sınavları, dinleme değerlendirmesi, karma desenli araştırma*

Investigation Of the Impact of the New Applied Listening Exams on Teaching and Learning of English at Secondary State Schools in Türkiye

Postgraduate Student İrem ÇAĞLAR, Gazi University, irem.caglar2@gazi.edu.tr

Prof. Dr. Cemal ÇAKIR, Gazi University, ccakir@gazi.edu.tr

In the literature on Second Language Acquisition and English Language Teaching, listening has typically come to be known as the "Cinderella" skill. Across various contexts, it has been neglected both in theory and practice in EFL settings, and Türkiye is no exception in this respect. Türkiye's Ministry of National Education (MoNE) launched a new examination type on October 11, 2023. From then on, English teachers working in the MoNE started to implement an applied listening exam which takes the 25% of the overall assessment in a single semester. However, the perception and the effects of this change are still understudied and underexplored in the literature. Therefore, our study aimed to investigate the opinions of English teachers and English learners in the province of Muş on the new applied listening exams with respect to gender and seniority variables. In our cross-sectional, sequential explanatory mixed-methods study, data were collected using an adapted teacher questionnaire, an adapted student questionnaire, semi-structured interviews with teachers and students, and a checklist for the content/course book analysis. While convenience sampling was used for both the participants in the questionnaires and for the content/coursebook analysis, interview participants were reached via purposive sampling. The data obtained from the teacher questionnaire (n = 10) and the student questionnaire (n = 92) were analyzed using IBM SPSS 27.0.1.0. Cronbach's alpha coefficients (α = .90 and α = .816) revealed high reliability. The quantitative results showed generally favorable opinions towards the applied listening exams across both groups. Additionally, the implementation of independent-samples t tests, the Mann–Whitney U test, and the Kruskal–Wallis H test revealed that the gender and the seniority variables did not demonstrate any statistical significance. In the qualitative part, content analysis of the interviews, exams, and course books provided further insights into the quantitative findings. The preliminary results of our study indicated overall support and satisfaction regarding the new applied listening exams.

Keywords: *Applied listening exams, listening assessment, mixed-methods research*

90.Yapay Zekâyı Sınıflara Taşımak: Görevdeki İngilizce Öğretmenlerinin Bakış Açıları ve Tercihleri

Lisans Öğrencisi Naz TOPKARA, Trabzon Üniversitesi, naztopkara3@gmail.com

Yapay zekânın birçok alanı dönüştürdüğü bilinmektedir. Bu alanların çeşitli şekillerde gelişmesini sağlamış ve insanların hem mesleki hem de kişisel yaşamlarını daha pratik hale getirmiştir. Bu alanlardan biri de eğitimdir ve öğretmenler yapay zekâyı çeşitli amaçlarla kullanmaktadır. Örnek vermek gerekirse; bir öğretmen Yapay Zekadan ders planlamak, öğrencilerin ilgisini çekecek sınıf içi etkinlikler hazırlamak, öğrenme stillerine dair yeni bakış açıları kazanmak ve daha pek çok farklı konu için yararlanabilir. Büyük miktarda bilgiyi hızla elde etme ve kullanıcıların ihtiyaçlarına göre analiz etme yeteneğiyle yapay zekâ, çağımızın temel araçlarından biridir; özellikle İngilizce öğretimi bağlamında sunduğu faydalar, onu öğretmenler için güvenilir bir tercih haline getirmektedir. Bu nedenle, mevcut kaynaklarımızın kapasitesinden tam olarak faydalandığımızdan ve eğitim yaklaşımlarını buna göre dönüştürdüğümüzden emin olmak için, bu araçlar hakkındaki bilgiyi artırmak büyük bir önem taşımaktadır. Ancak, İngilizce eğitiminde yapay zekâ tabanlı uygulamalara geçiş, tanık olunan hızlı ilerlemelere kıyasla hala geride kalmaktadır. Son çalışmalar çoğunlukla yapay zekânın eğitimi nasıl dönüştürdüğüne odaklansa da öğretmenlerden ziyade öğrencilerin bakış açılarına öncelik vermektedirler. Bu durum hayati önem taşır çünkü öğretmenler bu son teknoloji aracının ön saflardaki uygulayıcılarıdır ve yapay zekânın en doğru ve faydalı kullanımına dair öğrencilerin fikirlerini onlar şekillendirir. İşte bu nedenle bu nitel çalışma, yapay zekânın öğretim amaçlı nasıl kullanıldığını ve öğretmenlerin bakış açılarını, endişelerini ve önerilerini anlamanın önemini vurgulamayı amaçlamaktadır. Öğretmenler yeterince eğitildiklerinde, teknoloji ve öğrenciler arasında bir köprü işlevi görebilirler. Bu köprünün dinamiklerini keşfetmek ve öğretmenlerin deneyimlerini incelemek için, bu çalışma nitel bir araştırma tasarımı benimsemektedir. Yapay zekâ tabanlı öğretim, sunduğu fırsatlar ve olası zorluklar hakkında derinlemesine ve ayrıntılı yanıtlar elde etmek amacıyla görev başındaki 5 lise öğretmeniyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Tematik analiz şu anda devam etmekte olup, çalışmanın tüm bulguları yaklaşan konferansta sözlü olarak sunulacaktır. Bu çalışmadan elde edilen içgörülerin öğretmenlerin yapay zekâ bilgisindeki boşlukların ve onların önerilerinin yapay zekâ tabanlı öğretimin geleceğini nasıl şekillendirebileceğinin daha derinlemesine anlaşılmasını sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ tabanlı öğrenme, İngilizce öğretmenleri, öğretmen eğitimi*

Introducing Artificial Intelligence to Classrooms: In-Service English Language Teachers' Perspectives and Preferences

Undergraduate Student Naz TOPKARA, Trabzon University, naztopkara3@gmail.com

It is known that Artificial Intelligence (AI) has transformed many fields. It enhances efficiency in professional and personal contexts. One of these fields is education, where teachers utilize AI for various purposes, including lesson planning, preparing classroom activities that foster student motivation, gaining new perspectives of learning styles, and other instructional tasks. With its ability to obtain extensive amounts of data swiftly and analyze it according to the users' needs, AI is one of the widely used technologies of our age, and the benefits it has, particularly in the English language teaching context are what make it a reliable choice for teachers. Therefore, increasing knowledge about those technologies is of great importance to ensure the full utilization of the capacity of our current resources and transforming educational approaches accordingly. However, the transition towards AI-based practices in English language education is still lagging behind compared to the rapid advancements seen. Even though recent studies focus mostly on how AI transforms education, they prioritize students' perspectives; on the other hand, limited attention has been given to the teachers' opinions. This is vital because teachers are the frontline practitioners of this latest technology tool, and they shape the students' opinions regarding the most precise and helpful use of AI. That is why this qualitative study aims to emphasize how AI is used for teaching purposes, and the perspectives, concerns, and suggestions of teachers. When teachers are educated enough, they can function as a bridge between technology and students. To explore the dynamics of this bridge and examine teachers' experiences, this study adopts a qualitative research design. Semi-structured interviews with 5 in-service high school teachers were used to explore AI-based teaching, the opportunities it provides, and the challenges it presents. As thematic analysis is currently underway, the study's complete findings will be presented orally at the upcoming conference.
The insights gained from this study are expected to provide a deeper understanding of gaps in teachers' AI literacy and how their suggestions can shape the future of AI-based teaching.

Keywords: *AI-based learning, English language teachers, teacher education*

91.Hazırlıktan Mezuniyete: L2 Edinimi Sürecinde Alter Ego'nun Evrimi

Lisans Öğrencisi Asel ARIKAN, Trabzon Üniversitesi, aselarikan61@gmail.com

Sosyal yaşamda dik bir duruş sergileyen ve kararlı bakışlara sahip olan bireyler, çevreleri tarafından içgüdüsel olarak özgüvenli kişiler olarak algılanırken; göz temasından kaçınan bireyler genellikle çekingen olarak etiketlenmektedir. Toplumda kişiliğin birer yansıması olarak kabul gören bu sözsüz iletişim kodları, dilbilimsel düzlemde de karşılık bulmaktadır. İkinci bir dil konuşmak, bireylere kendi kimliklerini adeta yeniden inşa etmeleri için yeni bir alan sunar. Bu noktada dillerin, sadece benzer durumlar için kullanılan farklı isimler olmadığı; aksine hem dış dünyayı hem de bireyin bu dünyadaki konumunu tamamen kendine özgü ve farklı yollarla kategorize ettiği savunulmaktadır. Bu çalışma, dil ediniminin farklı basamaklarında "dilsel persona" inşasının nasıl şekillendiğini keşfetmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, öğrencilerin dili sadece bir araç olarak kullanmadıklarını, aksine zaman içerisinde kendilerini bu dile adapte ettiklerini vurgulamaktadır. Hazırlık sınıfı öğrencileri için dilsel persona; sosyal normların, aksanların ve vücut dilinin bir performans sanatçısı titizliğiyle sergilendiği bir taklit sürecinden ibarettir. Buna karşılık son sınıf öğrencileri için dil, artık içselleştirilmiş bir kimliğin parçası haline gelmiştir; bu aşamada hedef dil yabancı bir sistem olmaktan çıkarak, bireyin kendini ifade etmesinde doğal bir yola dönüşür. Literatürde iki dilli benliklerin varlığı kabul edilse de, alter egonun hazırlık programlarından son sınıflara kadar olan evrimini kıyaslayan araştırmalar oldukça yetersizdir. Kimliğin zamana ve mekana bağlı olarak sürekli evrilen yapısı göz önüne alındığında bu çalışma; dilsel gelişimin (persona), psikolojik gelişimle (alter ego) paralel ilerleyip ilerlemediğini analiz etmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Araştırmanın metodolojisi kapsamında, Türkiye'deki bir devlet üniversitesinde eğitim gören, başlangıç düzeyindeki beş hazırlık öğrencisi ve ileri düzeydeki beş son sınıf öğrencisi ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Toplanan veriler tematik analiz yöntemiyle incelenmektedir. Analiz süreci halihazırda devam ettiği için bulguların tamamı konferans bünyesinde sözlü sunum olarak detaylandırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *L2 edinimi, dilsel persona, alter ego, kimlik inşası, EFL öğrencileri*

From Prep to Senior: The Evolution of the Alter Ego during L2 Acquisition

Undergraduate Student Asel ARIKAN, Trabzon University, aselarikan61@gmail.com

Individuals who maintain an upright gait and determined gaze are instinctively perceived as self-confident, while those who avoid eye contact are often labelled as timid. These non-verbal cues are widely accepted as reflections of personality within society. The same logic also applies to the linguistic realm, where speaking a second language potentially provides a path for individuals to reinvent their identities. It is argued that languages do not function as different labels for similar situations; they categorize both the world and individuals in completely distinct ways. Accordingly, this study seeks to explore the construction of the 'linguistic persona' during different stages of language acquisition. The research emphasizes that learners do not merely utilize a language; instead, they gradually adapt themselves to it. Initially, for preparatory students, the linguistic persona remains as an imitation process in which they demonstrate social norms, accents, and body language as performers. On the other hand, for senior students, language becomes an internalized identity where the target language is no longer a foreign system but a natural way for self-expression. While the presence of bilingual selves is recognized in the literature, research comparing the evolution of the alter ego from preparatory programs to senior classes has remained inadequate. However, identity is multiple and prone to evolution across time and place. Therefore, this study is of great importance as it seeks to address this gap by analyzing whether linguistic development, or the persona, moves in parallel with psychological development, the alter ego. The methodology involved a qualitative approach and semi-structured interviews were conducted with five preparatory students representing the early stages of L2 acquisition and five senior students representing advanced proficiency at a major state university in Turkey. The collected data were analyzed through thematic analysis. Since the data analysis is currently in progress, the full set of findings has not yet been finalized. Therefore, the results of the study will be presented and discussed orally at the conference.

Keywords: *L2 acquisition, linguistic persona, alter ego, identity reconstruction, EFL learners*

92.İngilizce Öğretmenlerinin Yapay Zekâ Araçlarını Kullanımına Yönelik Sınıf İçi Uygulamaları, Karşılaştıkları Zorluklar ve Yapay Zekâ Okuryazarlığı: Sistematik Bir İnceleme

Lisansüstü Öğrencisi Çiğdem Şevval YAZICI, Trabzon Üniversitesi, cigdemyazici08@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan ÇEPNİ, Trabzon Üniversitesi, gokhancepni@trabzon.edu.tr

Yapay Zekâ (YZ) teknolojilerinin İngiliz Dili Eğitimi (ELT) süreçlerine entegrasyonu, son yıllarda eğitim bilimleri literatüründe merkezi bir konum kazanmış ve bu durum geleneksel öğretim rollerinin ve dijital yeterliliklerin yeniden tanımlanmasını zorunlu kılan köklü bir paradigma değişimini beraberinde getirmiştir. Söz konusu teknolojik dönüşümün hızı, teorik yaklaşımlar ile sınıf içi pratik uygulamalar arasındaki boşluğu dolduracak akademik çalışmalara duyulan ihtiyacı her zamankinden daha belirgin hale getirmiştir. Bu bağlamda mevcut çalışma, İngilizceyi yabancı dil olarak öğreten (EFL) eğitmenlerin YZ araçlarını benimseme süreçlerini, karşılaştıkları yapısal ve teknik problemleri ve özellikle istem mühendisliği ile pedagojik entegrasyon kapasiteleri bağlamındaki yeterliliklerini alan yazında var olan makaleleri analiz ederek kapsamlı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın veri seti, 2022-2026 yılları arasında önde gelen akademik veri tabanlarında yayımlanan ve belirli filtreleme kriterlerine göre seçilen güncel çalışmalardan oluşmaktadır. Elde edilen sentez sonuçları, öğretmenlerin YZ araçlarını birincil olarak özgün materyal üretimi, ders içeriği zenginleştirme ve idari iş yükünü minimize ederek operasyonel verimlilik sağlama amacıyla kullandıklarını ortaya koymaktadır. Ancak bulgular, eğitmenlerin YZ sistemlerinden yüksek nitelikli çıktı almayı sağlayan stratejik istemler oluşturma konusunda hala teknik engellerle karşılaştıklarını ve bu araçları modern pedagojik çerçevelerle metodolojik bir bütünlük içinde harmanlamakta zorlandıklarını göstermektedir. Buna ek olarak, YZ kullanımına yönelik etik kaygılar ve veri gizliliği gibi konuların da öğretmenlerin karar alma süreçlerini etkilediği gözlemlenmiştir. Bu sistematik inceleme, eğitimcilerin YZ'ye karşı başlangıçta sergiledikleri dirençli tutumun yerini, doğru yönlendirme ve kurumsal destekle şekillenen profesyonel bir kullanım arzusuna bıraktığını açıkça kanıtlamaktadır. Sonuç olarak, YZ'nin İngilizce eğitimindeki dönüştürücü potansiyelini maksimize etmek için öğretmenlere yönelik uygulamalı istem mühendisliği eğitimlerinin ve pedagojik temelli mesleki gelişim programlarının ulusal eğitim politikalarına entegre edilmesi gerektiği güçlü bir şekilde vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitimde yapay zekâ, İngilizce öğretmen eğitimi, istem mühendisliği, pedagojik integrasyon, yapay zekâ okuryazarlığı*

EFL Teachers' Actual Classroom Practices, Challenges, and AI Literacy in Using AI Tools: A Systematic Review

Postgraduate Student Çiğdem Şevval YAZICI, Trabzon University, cigdemyazici08@gmail.com

Ass. Prof. Dr. Gökhan ÇEPNİ, Trabzon University, gokhancepni@trabzon.edu.tr

The integration of Artificial Intelligence (AI) technologies into English Language Teaching (ELT) has occupied a central position in educational sciences literature in recent years, driving a fundamental paradigm shift that necessitates the redefinition of traditional instructional roles and digital competencies. The rapid pace of this technological transformation has made the need for academic studies that bridge the gap between theory and practice significantly important. In this context, the present study aims to explore the adoption processes of AI tools by English as a Foreign Language (EFL) instructors, the structural and technical challenges they encounter, and their proficiencies specifically within the context of prompt engineering and pedagogical integration practices.

The dataset of the research consists of recent studies published between 2022 and 2026, taken from leading academic databases and selected according to specific filtering criteria. The results demonstrate that teachers primarily utilize AI tools to produce authentic materials, lesson content, and increasing performance efficiency in classrooms by minimizing heavy workloads. However, the findings also reveal that instructors still face significant technical hurdles in crafting strategic prompts that ensure high-quality outputs from AI systems. Furthermore, they struggle to integrate these tools into their teaching based on modern pedagogical frameworks.

Additionally, it has been observed that issues regarding ethical concerns and data privacy significantly influence teachers' decision-making processes regarding AI implementation. This review shows a change in teachers' attitudes: they have moved from being unsure about AI to wanting to use it with proper training and support. Consequently, to maximize the transformative potential of AI in English language education, it is strongly emphasized that applied prompt engineering training and pedagogically grounded professional development programs must be integrated into institutions' educational policies.

Keywords: *AI in ELT, ChatGPT, AI tools, AI literacy, prompt engineering, EFL teachers, classroom practices, pedagogical integration, systematic review*

93.Teknoloji Kabulü ve Teknoloji Destekli Öz-Düzenleyici İngilizce Öğrenme Arasındaki İlişki

Lisansüstü Öğrencisi Gizem BALTA, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, gizem.bltaa@gmail.com

Doç. Dr. Ahmet ÇEKİÇ, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, acekic@cumhuriyet.edu.tr

Teknoloji destekli dil öğrenimi bağlamında, yabancı dil öğrencilerinin teknoloji kabulü ve öz-düzenleyici öğrenme düzeyleri dil öğreniminde başarının temel belirleyicileri haline gelmiştir. Bu durum, öğrencilerin gelişen teknolojilerden yararlanmaları ve öğrenme süreçlerini planlama, izleme ve değerlendirme konusunda daha fazla sorumluluk almalarının beklendiği öğrenme ortamından kaynaklanmaktadır. Bu kavramların giderek artan önemine rağmen, teknoloji kabulü düzeyleri ile EFL öğrencilerinin öz-düzenleyici öğrenme düzeylerinin dil öğrenme başarısı bağlamında nasıl etkileşimde bulunduğunu inceleyen araştırmalar sınırlıdır. Bu boşluk, özellikle Türkiye'deki EFL öğrencileri bağlamında daha belirgin olup, bu alanda ampirik kanıtlar yetersizdir. Bu nedenle, bu iki değişken arasındaki ilişkinin incelenmesi, dil öğrenme süreçlerinin daha iyi anlaşılması açısından önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, nicel bir araştırma deseni benimsenerek bu çalışma, üniversite öğrencileri arasında teknoloji kabulü ile teknoloji destekli öz-düzenleyici İngilizce öğrenme stratejileri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın verileri, Türkiye'de bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 50 İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen (EFL) öğrenciden, Teknoloji Tabanlı Öz-Düzenleyici İngilizce Öğrenme Stratejileri Ölçeği (TSELSS) ve UTAUT2 (Birleşik Teknoloji Kabul ve Kullanım Teorisi 2) anketi kullanılarak toplanmıştır. Pearson korelasyon analizi sonuçları, hem teknoloji kabulü (Ort. = 5.23) hem de teknoloji destekli öz-düzenleyici öğrenme stratejileri (Ort. = 5.54) açısından görece yüksek düzeyde olduğunu göstermiş ve teknoloji kabulü ile öz-düzenleyici öğrenme arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki (r = .47) bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, teknolojiye yönelik daha olumlu tutumlara sahip öğrencilerin öz-düzenleyici öğrenme davranışlarını daha fazla sergileme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Çalışma, teknoloji kabulü ile SRL arasındaki pozitif etkileşime ilişkin ampirik kanıt sunmakta ve dil öğrenme bağlamlarında öğrenci özerkliğini desteklemek amacıyla teknolojinin etkili kullanımının teşvik edilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Öz-düzenlemeli öğrenme, teknoloji kabulü, UTAUT2, EFL, dil öğrenimi*

Exploring the Relationship Between Technology Acceptance and Technology-Assisted Self-Regulated English Learning

Postgraduate Student Gizem BALTA, Sivas Cumhuriyet University, gizem.bltaa@gmail.com

Assoc. Prof. Dr. Ahmet ÇEKİÇ, Sivas Cumhuriyet University, acekic@cumhuriyet.edu.tr

Within the context of technology enhanced language learning (TELL), technology acceptance (TA) and self-regulated learning (SRL) levels of foreign language learners have become key determiners of success in language learning, as learners are expected to take advantage of emerging technologies and more responsibility for planning, monitoring, and evaluating their own learning. In spite of their exponentially increasing prominence, there is little research on understanding how technology acceptance levels and SRL levels of EFL learners interact in language learning success. This gap is particularly evident in the context of Turkish EFL learners, where empirical evidence remains limited. Thus, employing a quantitative research design the current study aims to investigate the relationship between technology acceptance and technology-assisted self-regulated English learning strategies among university students. The data were collected from 50 English as a Foreign Language (EFL) students studying at a Turkish public university using the Technology-Based Self-Regulated English Learning Strategies Scale (TSELSS) and the UTAUT2 (Unified Theory of Acceptance and Use of Technology 2) questionnaire. The results of Pearson correlation analysis revealed relatively high levels of both technology acceptance (M = 5.23) and technology-assisted self-regulated learning strategies (M = 5.54) and a moderate positive correlation between technology acceptance and self-regulated learning (r = .47), suggesting that students with more positive attitudes toward technology tend to engage more in self-regulated learning behaviors. The study provides empirical evidence with regard to positive interaction between technology acceptance and SRL and highlights the importance of encouraging effective use of technology in language learning contexts to support learner autonomy.

Keywords: *Self-regulated learning, technology acceptance, UTAUT2, EFL, language learning*

94.ELT Öğrencilerinin Kariyer Yolunun Haritalandırılması: Başlangıç Motivasyonu, Öğrenme Deneyimleri ve Öneriler

Lisans Öğrencisi Sude GÖBEL, Trabzon Üniversitesi, sude_gobel23@trabzon.edu.tr

Bir çalışma alanı seçmek, öğrencilerin hayatlarında önemli bir rol oynar ve bu kritik karar, özellikle İngilizce Öğretmenliği (ELT) öğrencileri için çeşitli motivasyonel temellere dayanır. Kültürel geçmişler, dil yeterlikleri, mevcut kaynaklar ve bireysel kapasitelerdeki farklılıklara rağmen, öğrencilerin motivasyonları onları kariyer yollarına ilişkin nihai bir karara götürür. Bu doğrultuda, öğrencilerin her biri İngilizce öğretmeni olma yolundaki bu zorlu sınav hazırlık sürecinde başlangıç motivasyonlarına bağlı kalmaktadır. Bölüme kabul edildikten sonra ise öğretmen kimliklerini şekillendirdikleri, ardından gelen zorlu bir süreçle karşılaşırlar. Bu süreç boyunca öğrenciler, yoğun akademik derslerle etkileşim içinde çeşitli deneyimler yaşarlar. Bazı öğrenciler başlangıç motivasyonlarını korurken, bazıları beklentileri ile gerçeklik arasındaki uyumsuzluklar nedeniyle motivasyonlarında değişim hatta düşüş yaşayabilmektedir. Bu çalışma, öğrencileri bu kariyer yolunu seçmeye neyin teşvik ettiğini araştırmayı, deneyimlerini incelemeyi ve sürecin uygulanmasına ilişkin önerilerini toplamayı amaçlamaktadır. Böylece, öğrencilerin beklentilerine dair daha net bir anlayış elde edilmektedir. Bu konuyu ayrı ayrı ele alan çeşitli çalışmalar bulunsa da öğrencilerin süreç içindeki yolculuklarını baştan sona takip eden çalışmalar sınırlıdır. Böyle bütüncül bir anlayışa sahip olmak, öğrencilerin beklentilerine dair daha belirgin bir bakış açısı geliştirmek açısından önemlidir. Çalışma, Türkiye'deki bir üniversitede öğrenim gören beş dördüncü sınıf ELT öğrencisi ile yürütülmüştür. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmış ve öğrencilerin yanıtlarındaki tekrar eden örüntüleri ve temel temaları belirlemek amacıyla tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Veri analizi hâlen devam etmekte olduğundan, bulgular konferans sırasında ayrıntılı biçimde sunulacak ve tartışılacaktır. Bu çalışmanın, öğrencilerin motivasyonel arka planları ve deneyimleri hakkında kapsamlı bir öngörü sunması beklenmektedir. Ayrıca, öğrencilerin önerilerini dikkate alarak gelecekteki ELT öğrencilerinin eğitimi ve müfredat geliştirme süreçlerine önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *ELT, deneyim, motivasyonel faktörler, müfredat, Türkiye*

Mapping the Career Path of ELT Students: Initial Motivation, Learning Experiences, and Suggestions

Undergraduate Student Sude GÖBEL, Trabzon University, sude_gobel23@trabzon.edu.tr

Choosing a field of study plays a significant role in students' lives, and this critical decision has various motivational grounds, especially for English Language Teaching (ELT) students. Despite differences in cultural backgrounds, language proficiencies, available resources, and capabilities, students' motivations lead them to an ultimate decision about their career paths. To this end, each of the students remains committed to their initial motivations in this challenging exam preparation process to become an English language teacher. After being admitted to the department, they encounter a subsequent demanding process to shape their teacher identities. Throughout this period, students undergo various experiences through engagement with intensive academic coursework. While some students maintain their initial motivation, others experience shifts or even a decline in motivation due to discrepancies between their expectations and reality. This study aims to investigate what inspires students to choose this career path, examine their experiences, and gather their recommendations regarding the implementation of the process. Consequently, a clearer understanding of students' expectations is achieved. Although there are various studies exploring this topic separately, not many of them track students' journeys from beginning to end. Having such a holistic understanding is important to develop a more defined outlook on their expectations. The study was conducted with five fourth-year ELT students at a university in Türkiye. Data were collected by means of semi-structured interviews and analyzed through thematic analysis to identify recurring patterns and key themes within students' responses. As the data analysis is still in progress, the findings will be shared and discussed extensively during the conference. This presentation will be delivered in English. It is expected that this study will offer comprehensive insight into students' motivational backgrounds and experiences. Furthermore, it is anticipated that this study will make a notable contribution to the education of future ELT students and curriculum development by taking their recommendations into account.

Keywords: *ELT, experience, motivational factors, curriculum, Türkiye*

95.Trabzon Üniversitesi İngiliz Dili Eğitimi Programındaki Yüksek Lisans Öğrencilerinin Memnuniyetinin İncelenmesi: Nitel Bir Çalışma

Lisans Öğrencisi Alpakut Can ÖZDEMİR, Trabzon Üniversitesi, alpakutcan_ozdemir24@trabzon.edu.tr

Yükseköğretim bağlamında öğrenci memnuniyeti, akademik kurumların başarısını ve eğitim kalitesini ölçmede kullanılan en temel göstergelerden biri olarak kabul edilmektedir. Literatürde lisans öğrencilerinin deneyimlerini ve memnuniyet düzeylerini inceleyen çok sayıda araştırma bulunmasına rağmen, lisansüstü öğrencilerinin memnuniyet algılarını ele alan çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Bu durum, özellikle Türkiye'deki farklı üniversitelerin İngiliz Dili Eğitimi (ELT) programlarında daha belirgin hale gelmektedir; zira bu programlardaki akademik ortamlar ve öğrenci ihtiyaçları, bölgesel dinamiklere ve kurumsal imkanlara bağlı olarak önemli ölçüde değişkenlik gösterebilmektedir. Lisansüstü eğitim gören bireylerin sadece birer "öğrenci" değil, aynı zamanda belirli akademik beklentileri olan "araştırmacı" ve "öğretmen" kimliklerine sahip oldukları göz önüne alındığında, onların deneyimlerini derinlemesine anlamak büyük bir önem arz etmektedir. Üniversitelerin eğitim kalitesini artırabilmeleri için lisansüstü öğrencilerinin programlarına yönelik memnuniyetlerini, önerilerini ve endişelerini dikkate almaları gerekmektedir. Bu doğrultuda hazırlanan bu çalışmanın temel amacı, Trabzon Üniversitesi İngiliz Dili Eğitimi lisansüstü programında öğrenim gören öğrencilerin memnuniyet düzeylerini kapsamlı bir şekilde incelemektir. Araştırma; ders içeriklerinin niteliği, öğretim üyelerinden alınan akademik destek ve rehberliğin kalitesi ile üniversitenin sunduğu fiziksel olanakların ve kaynakların kullanımı gibi birkaç kritik alanı değerlendirmektedir. Çalışmanın, programın güçlü yönlerini ortaya koymanın yanı sıra geliştirilmeye açık potansiyel alanları belirlemede de öncü bir rol oynaması beklenmektedir.
Elde edilen bulguların, akademik personelin ve üniversite yönetiminin hizmetlerini öğrencilerin spesifik ihtiyaçlarına göre yeniden şekillendirmelerine katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Çalışmanın verileri, araştırma sürecinde yüksek lisans tez aşamasında olan altı lisansüstü öğrenciden (4 kadın, 2 erkek) elde edilen "yansıtıcı raporlar" aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcıların kişisel ve detaylı görüşlerini sunmalarına imkân tanıyan yansıtıcı raporlar, programın mevcut durumuna dair derinlemesine bir anlayış geliştirmek için kritik bir veri kaynağıdır. Veri toplama ve analiz süreçleri halen devam etmekte olduğundan, mevcut bildiri öğrenci perspektiflerine dair ilk bulgulara odaklanmaktadır. Araştırmanın nihai sonuçları ve bu sonuçların üniversite politikaları üzerindeki olası etkileri, konferans sunumu sırasında ayrıntılı olarak tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Öğrenci memnuniyeti, İngiliz dili eğitimi (ELT), lisansüstü eğitim, yansıtıcı raporlar, Türkiye*

Exploring Master's Students' Satisfaction with the ELT Program: A Qualitative Study at Trabzon University

Undergraduate Student Alpakut Can ÖZDEMİR, Trabzon University, alpakutcan_ozdemir24@trabzon.edu.tr

Student satisfaction is crucial in higher education and is a sign of institutional success. Although there is a large amount of research exploring the experiences and satisfaction levels of undergraduate students, there is not much research about examining the satisfaction levels of graduate students. This is especially evident in English Language Teaching (ELT) programs across many universities in Turkey, where academic environments and student needs can vary considerably due to regional differences. It is essential to understand these students' experiences, as they act as both researchers and teachers with specific academic expectations, rather than just students. To enhance the quality of education, universities should consider graduate students' satisfaction, suggestions, and concerns regarding their programs. The main purpose of this study is to explore the satisfaction levels of graduate students in the ELT program at Trabzon University. This research evaluates several key areas, including course content, the quality of support and guidance from faculty members, and the use of university facilities and resources. This research is important for identifying both the strengths and the potential areas for development within the program. Findings may support academic staff and university authorities to adjust academic services according to students' needs. The data of the current study were gathered through reflective accounts from six graduate students (F=4, M=2) who were writing their MA theses at the time of the study. Reflective accounts are an effective way to gather data, as they provide detailed and personal information about the participants. This type of deeper data is essential for providing a clearer understanding of the program's current situation. By listening to students, we can obtain valuable suggestions for the future development of the ELT program at the university. Since the data collection and analysis are still in progress, this study focuses on providing an initial understanding of these student perspectives. The results and their impact on the university will be explored in detail during the conference presentation. Please note that this presentation will be conducted in English.

Keywords: *Student satisfaction, ELT, graduate education, reflective accounts, Türkiye*

96.Sınıfla Yüzleşmek: İngilizce Öğretmen Adaylarının Öğretme Kaygısının İncelenmesi

Lisans Öğrencisi Berra BAŞ, Trabzon Üniversitesi, berrabas345@gmail.com

İngilizce öğretmenliği alanında öğretme kaygısı, özellikle öğretmen adayları arasında öğretmen eğitimi sürecinde giderek daha fazla önem kazanan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Önceki çalışmalar, öğretme kaygısının öğretmen yetiştirme bağlamında oldukça yaygın olduğunu ve öğretmen adaylarının hem mesleki gelişimlerini hem de sınıf içi performanslarını etkileyen karmaşık bir psikolojik olgu olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durumun temel nedenlerinden biri, öğretmen adaylarının edindikleri teorik bilgileri gerçek sınıf ortamına aktarma sürecinde çeşitli zorluklarla karşılaşmaları ve bu sürecin çoğu zaman stresli ve baskılayıcı bir öğrenme deneyimi yaratmasıdır. Bu çalışma, hizmet öncesi İngilizce öğretmenleri arasında öğretme kaygısının temel nedenlerini kapsamlı bir şekilde incelemeyi, bu kaygının sınıf içi performans üzerindeki etkilerini analiz etmeyi ve öğretmen adaylarının bu durumla başa çıkmak için geliştirdikleri stratejileri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, öğretme kaygısı literatürüne katkı sağlamasının yanı sıra öğretmen eğitimi programlarının ve sınıf içi uygulamaların geliştirilmesine yönelik önemli çıkarımlar sunması bakımından hem akademik hem de pratik açıdan değer taşımaktadır. Bu doğrultuda çalışma, nitel araştırma yaklaşımına dayandırılmış olup son sınıfta öğrenim gören beş hizmet öncesi İngilizce öğretmeni ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeleri içermektedir. Veriler, katılımcıların öğretme kaygısına ilişkin deneyimlerini daha derinlemesine anlayabilmek amacıyla soru-cevap formatında toplanmıştır. Veri analizi süreci halen devam etmekte olup elde edilecek bulguların ilgili akademik platformlarda sunulması planlanmaktadır. Sonuç olarak öğretme kaygısı, İngilizce öğretmen adaylarının eğitiminde önemli bir zorluk olarak öne çıkmakta ve geleceğin öğretmenlerini sınıf ortamına daha etkili bir şekilde hazırlayabilmek için daha yapılandırılmış ve destekleyici sistemlere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Ayrıca bu konunun ele alınmasının, öğretmen eğitimi programlarının genel kalitesini ve etkililiğini artırmada kritik bir rol oynadığı düşünülmekte olup çalışmadan elde edilecek bulguların, kaygıyı azaltmaya yönelik stratejilerin geliştirilmesi, uygulama fırsatlarının artırılması ve öğretmen adaylarına yönelik destek mekanizmalarının güçlendirilmesi açısından önemli katkılar sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Öğretme kaygısı, öğretme adayları, İngilizce öğretimi, öğretmen eğitimi, sınıf içi performans*

Facing the Classroom: Exploring Teaching Anxiety in Pre-service English Language Teachers

Undergraduate Student Berra BAŞ, Trabzon University, berrabas345@gmail.com

Teaching anxiety has emerged as a significant concern in teacher education, particularly among pre-service English teachers. Previous studies have shown that teaching anxiety is highly prevalent in teacher training contexts and is considered a complex psychological phenomenon that influences their professional development and classroom performance. This is mainly because pre-service teachers are required to transform theoretical knowledge into actual classroom practice, which often creates a challenging and stressful learning environment. This study aims to investigate the main causes of teaching anxiety among pre-service English teachers, analyze its impact on their classroom performance, and identify the strategies they utilize to cope with it. The study holds both academic and practical significance, as it contributes to research on teaching anxiety while offering valuable insights for improving teacher education programs and classroom practices. The methodology is based on a qualitative research design, involving semi-structured interviews with five senior pre-service English teachers. Data were collected through a question-and-answer format to gain in-depth insights into their teaching anxiety experiences. Data analysis is currently in progress, and the study's findings are intended to be presented at the conference. In conclusion, teaching anxiety represents a significant challenge in pre-service English teacher education, highlighting the need for more structured support systems to adequately prepare future English teachers for classroom practice. Moreover, it emphasizes that addressing this issue is pivotal for enhancing the overall quality and effectiveness of teacher education programs. The findings of this study may provide practical implications for teacher education programs by suggesting the integration of anxiety-reduction strategies, increased classroom practice opportunities, and support systems to better prepare pre-service English teachers for real classroom environments.

Keywords: *Teaching anxiety, pre-service teachers, English language teaching, teacher education, classroom performance*

97.Türkiye'de İngilizce Eğitiminin Başarısızlığı ve Göstermelik Uyum

Lisans Öğrencisi Deniz Rüzgar Efe GÜRBÜZ, Trabzon Üniversitesi, denizruzgarg@gmail.com

Sürekli devam eden müfredat reformlarına ve zorunlu eğitim yıllarının uzatılmasına rağmen, Türkiye'deki İngilizce dil yeterliliği kritik derecede düşük kalmaya devam etmektedir. Bu başarısızlık, ulusal eğitim sistemi içindeki yapısal kusurlardan, özellikle de yüksek önem taşıyan standart sınavların olumsuz geri tepme etkisinden kaynaklanmaktadır. Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) gibi başlıca merkezi sınavlar, katılımcıların büyük bir çoğunluğu için bir İngilizce yeterlilik bölümünü zorunlu kılmamaktadır. Dil ediniminin önceliği, üniversiteye yerleştirme sürecinde daha yüksek değer taşıyan dersler lehine hem öğrenciler hem de idareciler tarafından düşürülmektedir. Türk eğitim bağlamı; kalabalık sınıf mevcutları, yetersiz öğretim materyalleri ve hükümet tarafından resmi olarak onaylanan iletişimsel yöntemler yerine dilbilgisi, çeviri ve ezbercilik gibi geleneksel, biçim odaklı pedagojiye yönelik ısrarlı bir bağlılık gibi sistem içi zorluklarla güçlü bir şekilde nitelendirilmektedir. Bu yenilikçi yöntemlerin resmi olarak desteklenmesi, öğretmenlerden beklenen eyleme geçirilebilir bir beklentiden ziyade, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından sergilenen bir göstermelik uyum eylemi olarak görülmektedir. Ayrıca İngiliz Dili Eğitimi (İDE) programları, teori ile pratik arasındaki önemli bir uçurum nedeniyle sıklıkla eleştirilmektedir. Öğretmen adayları, bu kurumsal kısıtlamalarla başa çıkmak için gerekli olan pratik sınıf yönetimi becerileriyle yeterince donatılmamaktadır. Yaratıcı ve yenilikçi dil öğretimi, merkezi müfredat taleplerinin yarattığı baskı ile daha da engellenmekte ve bu durum sınıfın bir edilgenlik alanına dönüşmesine yol açmaktadır. Mevcut literatür bu geniş çaplı uyumsuzlukları makro düzeyde teşhis etse de bu başarısızlıkların özellikle az araştırılmış ve düşük dil yeterliliğine sahip Karadeniz bölgesinde nasıl ortaya çıktığına dair bir boşluk bulunmaktadır. Bu çalışma, resmi MEB politikası ile sınıfta deneyimlenen gerçeklik arasındaki eşitsizliği incelemeyi amaçlamaktadır. Bu nitel çalışmanın bir parçası olarak ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarındaki 15 eğitmenle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Alan dışından gelen tutumların değerlendirilebilmesi amacıyla, bu görüşmelerin hedeflenmiş bir alt kümesi İngilizce (EFL) dışındaki branş eğitmenleri ve idarecilerle yapılmıştır. Ulusal müfredat değişikliklerinin tarihçesini bu birincil eğitimci anlatımlarıyla birlikte analiz ederek, işlevsel dil edinimini engelleyen spesifik pedagojik engellerin bu araştırmayla tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu nitel görüşmelerin tematik analizi halihazırda devam etmektedir; kesin bulgular konferansta sunulacak ve tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Göstermelik uyum, İngilizce öğretimi, eğitim politikası, ayrışma, olumsuz geri tepme*

Performative Compliance and the Failure of English Education in Türkiye

Undergraduate Student Deniz Rüzgar Efe GÜRBÜZ, Trabzon University, denizruzgarg@gmail.com

Despite continuous curricular reforms and extended years of mandated instruction, English language proficiency in Türkiye remains critically low. This lack of success is driven by structural flaws within the national educational framework, specifically the negative washback effect of standardized high-stakes testing. The major centralized examinations such as the Higher Education Institutions Exam (YKS), do not mandate an English proficiency section for the majority of participants. Language acquisition is de-prioritized by both students and administrators in favour of subjects that carry higher value in the university placement process. The Turkish educational context is heavily characterized by challenges within the system including large class sizes, inadequate instructional materials, and a persistent reliance on traditional, form-focused pedagogy–such as grammar, translation, and rote memorization—rather than the communicative methods that are officially sanctioned by the government. The official endorsement of these progressive methods is largely viewed as an act of performative compliance by the Ministry of National Education (MEB), rather than an actionable expectation placed upon teachers. Furthermore, English Language Teacher Education (ELTE) programs are frequently criticized for a significant gap between theory and practice. Pre-service teachers are not adequately equipped with the practical classroom management skills necessary to manage these institutional constraints. Creative and innovative language teaching is further inhibited by pressure from the centralized curriculum demands, which results in the classroom being turned into a space of passivity. While these broad misalignments are diagnosed at a macro level by existing literature, there is a gap regarding how these failures are specifically manifested within the under-researched and low-proficiency Black Sea region. This study aims to explore the disparity between official MEB policy and the reality that is experienced in the classroom. Semi-structured interviews have been conducted with 15 instructors across secondary and tertiary institutions as part of this qualitative study. A targeted subset of these interviews have been conducted with non-EFL instructors and administrators, so that outsider attitudes can be assessed. By analyzing the history of national curriculum changes alongside these primary educator accounts, the specific pedagogical hurdles preventing functional language acquisition are aimed to be identified by this research. The thematic analysis of these qualitative interviews is currently ongoing; definitive findings will be presented and discussed at the conference.

Keywords: *Performative compliance, English language teaching, educational policy, decoupling, negative washback*

98.İngilizce Öğretmen Adaylarının İngilizcenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde (EFL) Aksan Çeşitliliğine Yönelik Algıları ve Gelecek Yönelimleri: Bir Trabzon Çalışması

Lisans Öğrencisi Safa Emre ŞEN, Trabzon Üniversitesi, safaemre.sen@hotmail.com

Modern küreselleşme çağında İngiliz dilinin rolü, belirli uluslara ait bir araç olmaktan çıkıp, çeşitli sosyodilbilimsel bağlamlarda çok farklı konuşmacılar tarafından kullanılan küresel bir ortak dile (ELF) dönüşmüştür. Bu temel değişim, özellikle geleneksel olarak "anadili İngilizce olan" aksanlarına atfedilen prestij ve otorite açısından, İngiliz Dili Eğitimi (ELT) için önemli sonuçlar doğurmaktadır. Halen çok sayıda insan "Anadil Konuşuculuğu" odaklı hareket etmekte; İngilizcenin "İç Halkasına", bu aksanları daha sahici, profesyonel ve prestijli algıladıkları için yönelme eğilimi göstermektedir. Öte yandan, sayıları giderek artan bir kesim ise İngilizceyi tüm bölgesel ve uluslararası aksanlara açık olması gereken küresel bir dil olarak görerek daha kapsayıcı ve açık bir yaklaşımı benimsemiştir. Mevcut literatürde öğrencilerin aksanlara yönelik genel tutumları yaygın olarak araştırılmış olsa da yakında kendi sınıflarının dilsel ortamını şekillendirmekten sorumlu olacak öğretmen adaylarının özel görüşlerini ve gelecekteki pedagojik yönelimlerini inceleyen kaynaklar hala sınırlıdır. Bu araştırma boşluğundan yola çıkan bu çalışma, İngilizce öğretmen adaylarının çeşitli aksanlara ilişkin görüşlerini incelemekte ve gelecekteki sınıf önceliklerini etkileyen psikolojik ve mesleki faktörleri araştırmaktadır. Geleceğin eğitimcileri olarak bu öğretmen adayları, geleneksel dilsel hiyerarşiler ile Dünya İngilizcelerine yönelik modern hareket arasında kritik bir noktada durmaktadır. Çalışma, katılımcıların tutumlarının derinliğini yakalamak için nitel bir araştırma yöntemi benimsemiştir. Veriler, Trabzon Üniversitesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü'ne kayıtlı beş son sınıf ELT öğrencisi ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakatlar aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcılardan kendi dilsel kimlikleri, anadili İngilizce olmayanların aksan yetkinliği hakkındaki algıları ve gelecekteki telaffuz öğretimi için planladıkları öğretim stratejileri üzerine düşünmeleri istenmiştir. Veri analizi halihazırda devam ettiği için bulguların tamamı henüz kesinleşmemiştir. Bu nedenle, kapsamlı sonuçlar ve bunların öğretmen eğitimi üzerindeki yansımaları konferansta sözlü olarak sunulacak ve tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *İngilizce öğretmen adayları, aksan çeşitliliği, küresel ortak dil olarak İngilizce (ELF), dünya İngilizceleri, pedagojik yönelimler*

Pre-Service English Teachers' Perceptions and Future Oriantations Towards Accent Diversity in EFL: A Trabzon Case

Undergraduate Student Safa Emre ŞEN, Trabzon University, safaemre.sen@hotmail.com

In the modern era of globalization, the role of the English language has shifted from a tool belonging to specific nations to a global lingua franca (ELF) utilized by a diverse range of speakers across various sociolinguistic contexts. This shift has significant implications for English Language Teaching (ELT), particularly regarding the prestige traditionally assigned to "native-speaker" accents. Variety of people are oriented in 'Native Speakerism', they are mostly leaning toward the 'Inner Circle' of English because they see it as more genuine. On the other hand, number of people have more of an open approach, because it is the global language they see English open to all accents. Although students' attitudes towards accents have been widely researched in the existing literature, there are still limited sources about pre-service teachers views and future orientations. Inspired by this gap this research study investigates the views and future pedagogical orientations of pre-service English teachers concerning diverse English accents, exploring the psychological and professional factors that influence their classroom priorities. As future educators, these pre-service teachers stand at a critical point between traditional linguistic hierarchies and the modern movement toward World Englishes. The study adopts a qualitative research method to capture the depth of participants' attitudes. Data were gathered through interviews conducted with five senior-level ELT students enrolled in the Department of Foreign Language Education at Trabzon University. The participants were asked to reflect on their own linguistic identities, their perceptions of non-native accent competence, and their intended instructional strategies for future pronunciation teaching. As the data analysis is currently in progress, the full set of findings have not yet been finalized. Therefore, the results of the study will be presented and discussed orally at the conference.

Keywords: *Pre-service English teachers, Accent variation, English as a lingua franca (ELF), world Englishes, pedagogical orientations*

99.İllüstrasyonun Ötesinde: Türkiye'de Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Görsel Kullanımına İlişkin Araştırma Trendlerinin Haritalandırılması

Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi, demircioglu@trabzon.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi Feyzanur TUNA, Trabzon Üniversitesi, feyzanurtuna88@gmail.com

Sosyal bilgiler dersi, öğrencilerin toplumsal yaşamı anlamlandırmalarını, tarihsel ve mekânsal düşünme becerileri geliştirmelerini ve etkin vatandaşlık yeterlikleri kazanmalarını amaçlayan disiplinler arası bir alandır. Bu süreçte ders kitaplarında yer alan görseller, bilgiyi somutlaştırma, dikkat ve motivasyonu artırma, metin ile anlam arasında ilişki kurma ve öğrenmeyi destekleme açısından önemli pedagojik araçlar olarak değerlendirilmektedir. Ancak Türkiye'de sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan görsellere ilişkin akademik çalışmaların çoğunlukla belirli sınıf düzeyleri, belirli kitaplar ya da sınırlı temalar etrafında yoğunlaştığı, buna karşılık bu birikimin genel profilini ortaya koyan bütüncül değerlendirmelerin sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu araştırmanın gerekçesi, söz konusu dağınık literatürü sistematik biçimde bir araya getirerek alandaki eğilimleri, yoğunlaşma alanlarını ve araştırma boşluklarını görünür kılma ihtiyacına dayanmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan görseller üzerine yapılmış akademik çalışmaların genel profilini ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesine dayalı olarak yürütülmüştür. Çalışmanın tarama, eleme, uygunluk değerlendirme ve dahil etme süreçleri PRISMA akış mantığı doğrultusunda yapılandırılmıştır. Veri toplama sürecinde Google Akademik ve YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanlarından yararlanılmış, "sosyal bilgiler ders kitabı", "görsel", "görsel kullanım", "harita", "grafik", "karikatür" ve benzeri anahtar sözcükler farklı kombinasyonlarla kullanılmıştır. Dahil etme ve dışlama ölçütleri sonucunda araştırma kapsamına 23 makale ve 24 yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 47 akademik çalışma alınmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Bu doğrultuda çalışmalar, yıl, yayın türü, araştırma yöntemi ve deseni, inceleme alanı, veri toplama araçları, veri analiz teknikleri, araştırma amaçları ve ulaşılan sonuçlar bakımından sınıflandırılmış, elde edilen veriler temalar ve kategoriler altında toplanarak frekans ve dağılımlar üzerinden betimsel biçimde yorumlanmıştır. Bulgular, çalışmaların düzensiz ancak artış eğilimli bir seyir izlediğini, en yoğun üretimin 2022 ve 2024 yıllarında gerçekleştiğini göstermektedir. Araştırmaların büyük çoğunluğu nitel yaklaşımla ve doküman incelemesi deseniyle yürütülmüştür. Çalışmaların ağırlıklı olarak sosyal bilgiler eğitimi alanında yoğunlaştığı, çoğunlukla görsel kullanım düzeyi, görsel türleri, görsel yeterliği ve öğretimsel işlev üzerinde odaklandığı belirlenmiştir. Sonuçlar, görsellerin çoğunlukla metni destekleyici ve açıklayıcı işlev üstlendiğini, ancak görsel türlerinin dengeli dağılmadığını, bazı görsel türlerinin sınırlı temsil edildiğini ve metin-görsel uyumu, netlik, gerçeklik, renk kullanımı ve öğrenci düzeyine uygunluk açısından çeşitli eksiklikler bulunduğunu ortaya koymuştur. Sonuç olarak araştırma, Türkiye'de sosyal bilgiler ders kitaplarında görsel kullanımına ilişkin akademik literatürün önemli bir birikim oluşturduğunu, ancak bu birikimin yöntemsel çeşitlilik, karşılaştırmalı inceleme ve çoklu veri kaynakları bakımından geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu doğrultuda gelecekte yapılacak araştırmalarda farklı sınıf düzeyleri ve yayınevlerini karşılaştıran çalışmalara, öğretmen ve öğrenci görüşlerini içeren saha temelli araştırmalara ve görsellerin pedagojik işlevini daha derinlikli inceleyen çok boyutlu analizlere yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Sosyal bilgiler, ders kitabı, görsel kullanım, görsel materyaller, doküman incelemesi, içerik analizi*

Beyond Illustration: Mapping Research Trends on Visual Use in Social Studies Textbooks in Türkiye

Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Trabzon University, demircioglu@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student Feyzanur TUNA, Trabzon University, feyzanurtuna88@gmail.com

Social studies is an interdisciplinary field that aims to help students make sense of social life, develop historical and spatial thinking skills, and acquire active citizenship competencies. In this process, visuals included in textbooks are regarded as important pedagogical tools in terms of concretizing knowledge, increasing attention and motivation, establishing relationships between text and meaning, and supporting learning. However, academic studies conducted in Türkiye on visuals used in social studies textbooks have largely focused on specific grade levels, particular textbooks, or limited themes, whereas comprehensive evaluations presenting the overall profile of this body of knowledge remain limited. The rationale of this study is based on the need to systematically synthesize this fragmented literature and reveal research trends, areas of concentration, and gaps in the field.

The aim of this study is to present the general profile of academic studies conducted on visuals in social studies textbooks in Türkiye. The research was designed within a qualitative research framework and conducted through document analysis. The identification, screening, eligibility, and inclusion stages of the study were structured in accordance with the PRISMA flow logic. During the data collection process, Google Scholar and the National Thesis Center of the Council of Higher Education were used as the primary databases. Various keyword combinations such as "social studies textbook," "visual," "visual use," "map," "graph," and "cartoon" were employed. Based on the inclusion and exclusion criteria, a total of 47 academic studies were included in the review, consisting of 23 journal articles and 24 master's theses. Content analysis was employed for data analysis. Accordingly, the studies were classified in terms of publication year, publication type, research method and design, scope of investigation, data collection tools, data analysis techniques, research aims, and findings. The data were coded under themes and categories, and interpreted descriptively through frequencies and distributions. The findings indicate that the number of studies followed an irregular but increasing trend, with the highest concentration observed in 2022 and 2024. Most of the studies were conducted using qualitative approaches and document analysis designs. The research was predominantly concentrated in the field of social studies education and mainly focused on the level of visual use, visual types, visual adequacy, and instructional functions of visuals. The results further revealed that visuals were generally used to support and explain textual content; however, visual types were not distributed in a balanced manner, some visual categories were underrepresented, and several shortcomings existed regarding text-visual alignment, clarity, realism, color use, and developmental appropriateness for students.

In conclusion, the study demonstrates that the academic literature on visual use in Turkish social studies textbooks has produced a significant body of knowledge; however, this literature still requires greater methodological diversity, comparative perspectives, and the use of multiple data sources. Accordingly, future studies should include comparisons across grade levels and publishers, field-based research involving teachers and students, and multidimensional analyses examining the pedagogical functions of visuals in greater depth.

Keywords: *Social studies, textbook, visual use, visual materials, document analysis, content analysis*

100.İngiliz Dili Eğitimi Akademisyenlerinin Tükenmişlik Olgusu: Trabzon Vaka Çalışması

Lisans Öğrencisi Elvan TURAN, Trabzon Üniversitesi, elvaanturan@gmail.com

Tükenmişlik, özellikle yoğun öğretim yükleri, idari sorumluluklar ve sürekli değişen eğitim talepleriyle başa çıkmak zorunda olan İngiliz Dili Eğitimi (ELT) akademisyenleri arasında, yükseköğretimde giderek daha kritik bir sorun olarak kabul edilmektedir. Kısaca tükenmişlik, duygusal tükenme, duyarsızlaşma (depersonalizasyon) ve kişisel başarı hissinde azalma ile karakterize edilen psikolojik bir durumu ifade eder. Öğretmen tükenmişliği olgusu farklı bağlamlarda kapsamlı biçimde incelenmiş olsa da Türkiye'deki belirli kurumsal ortamlarda nasıl ortaya çıktığına yönelik çalışmalar görece sınırlıdır. Bu bağlamda, mevcut çalışma Türkiye'de bir devlet üniversitesinde görev yapan ELT akademisyenlerinin tükenmişliği nasıl deneyimlediklerini ve algıladıklarını incelemeyi, ayrıca bu duruma katkıda bulunan temel faktörleri ve öğretim elemanlarının kullandıkları başa çıkma stratejilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışma ayrıca Türkiye'deki ELT akademisyenlerine ilişkin mevcut literatürde önemli bir boşluğu ele almaktadır. Katılımcıların yaşantılarına ilişkin derinlemesine ve bağlama duyarlı bir anlayış elde edebilmek için nitel bir durum çalışması deseni benimsenmiştir. Veriler, kurumda hâlen görev yapan ELT öğretim elemanlarıyla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış sözlü görüşmeler yoluyla toplanarak incelenmiştir. Bulguların, ELT akademisyenlerinin karşılaştıkları çok boyutlu zorluklara dair ayrıntılı ve incelikli görüşler sunması, ayrıca tükenmişliği artırabilecek kurumsal ve bağlamsal faktörleri sunarak ortaya koyması beklenmektedir. Bununla birlikte çalışma, çalışma koşullarını iyileştirmeye, kurumsal destek mekanizmalarını güçlendirmeye ve yükseköğretimde öğretmen refahını artırmaya yönelik uygulamaya dönük ve bağlama uygun öneriler sunarak mevcut literatüre katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın sonuçları, Türkiye'deki yükseköğretim bağlamında tükenmişlik anlayışını derinleştirmekle kalmayacak, aynı zamanda benzer eğitim ortamlarında politika ve uygulamaları da bilgilendirecektir. Ayrıca, bu spesifik çalışmadan elde edilen bulguların benzer bağlamlarda yapılacak gelecekteki araştırmalara da yol gösterici olması beklenmektedir. Bu çalışmanın bulguları konferansta sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Tükenmişlik, İngiliz dili eğitimi, lisans, vaka çalışması, öğretmen benliği*

Burnout Among ELT Academics: Trabzon Case

Undergraduate Student Elvan TURAN, Trabzon University, elvaanturan@gmail.com

Burnout has increasingly been recognized as a critical issue in higher education, particularly among English Language Teaching (ELT) academics who are required to navigate intensive teaching loads, administrative obligations, and continuously evolving educational demands. Burnout, briefly, refers to a psychological condition involving emotional exhaustion, depersonalization, and a reduced sense of personal accomplishment. Although the phenomenon of teacher burnout has been extensively examined in diverse contexts, relatively limited attention has been directed toward its manifestation within specific institutional settings in Turkey. In this regard, the present study aims to explore how burnout is experienced and perceived by ELT academics working at a state university in Turkey, as well as to identify the underlying factors contributing to this condition and the coping strategies employed by instructors. The study also addresses a notable gap in the existing literature on ELT academics in Turkey. A qualitative case study design was adopted to obtain an in-depth and context-sensitive understanding of participants' lived experiences. Data were collected through semi-structured interviews conducted with ELT instructors currently teaching at the institution. The findings are expected to provide nuanced insights into the multifaceted challenges encountered by ELT academics, while also shedding light on institutional and contextual factors that may exacerbate burnout. Furthermore, the study seeks to contribute to the existing literature by offering practical and contextually grounded recommendations aimed at improving working conditions, enhancing institutional support mechanisms, and promoting teacher well-being in higher education settings. The results of this study will not only deepen the understanding of burnout within the Turkish higher education context but also inform policy and practice in similar educational environments.

Keywords: *Burnout, ELT academics, higher education, case study, teacher well-being*

101.6–8. Sınıf Öğrencilerinin Farklı Denklem Türlerini Çözme Süreçlerinde Karşılaştıkları Engeller: Eşittir İşareti ve Bilinmeyen Kavramları Bağlamında Bir İnceleme

Lisansüstü Öğrencisi Fatma MENEKŞE, Trabzon Üniversitesi, fatma_menekse25@trabzon.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi İrem KARATAŞ, Trabzon Üniversitesi, irem_karatas25@trabzon.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi Mustafa Emirhan KARATAŞ, Trabzon Üniversitesi, mustafaemirhan_karatas25@trabzon.edu.tr

Cebirsel düşünmenin temel göstergelerinden biri, öğrencilerin denklemlerde eşittir işaretini ilişkisel bir yapı olarak kavrayabilmeleri ve bilinmeyenle bir nesne gibi işlem yapabilmeleridir. Ancak araştırmalar, öğrencilerin özellikle denklemin yapısal biçimi değiştiğinde eşittir işaretinin anlamını ve bilinmeyenin rolünü tutarlı biçimde korumakta zorlandıklarını göstermektedir. Bu güçlükler, yalnızca eşitliğin iki tarafında bilinmeyen bulunan denklemlerde değil, bilinmeyenlerin aynı tarafta yer aldığı ya da terimlerin alışılmış sıradan farklı biçimlerde düzenlendiği denklem türlerinde de belirginleşebilmektedir. Bu durum, öğrencilerin denklem çözme sürecinde yalnızca işlemsel bilgiye değil, aynı zamanda denklemin yapısına yükledikleri anlama göre hareket ettiklerini düşündürmektedir. Bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin yalnızca tek bir denklem türünde değil, farklı yapısal özellikler taşıyan çoklu denklem biçimlerinde ortaya koydukları çözüm örüntülerini birlikte ele alması bakımından önem taşımakta; böylece eşittir işareti ve bilinmeyen kavramına ilişkin anlamlandırmaların, öğrencilerin hata örüntülerini ve çözüm stratejilerini nasıl şekillendirdiğini karşılaştırmalı olarak inceleme olanağı sunmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, 6–8. sınıf öğrencilerinin farklı yapısal özellikler taşıyan doğrusal denklem türlerini çözme süreçlerinde karşılaştıkları güçlükleri, eşittir işaretine ve bilinmeyen kavramına yükledikleri anlamlar çerçevesinde inceleyerek, denklemlerin yapısal biçiminin öğrencilerin çözüm stratejileri, hata örüntüleri ve kavramsal engelleri üzerindeki etkisini ortaya koymaktır. Bu araştırma, 6–8. sınıf öğrencilerinin farklı denklem türlerini çözme süreçlerinde ortaya koydukları performans, hata örüntüleri ve çözüm yaklaşımlarını mevcut durum içinde inceleyen; verilerin tek bir zaman diliminde toplandığı ve sınıf düzeyleri ile denklem türleri arasında karşılaştırmalar yapıldığı kesitsel ve karşılaştırmalı betimsel bir nicel araştırmadır. Çalışma grubunu, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer alan bir ilin bir ilçesindeki ortaokullarda öğrenim gören 6–8. sınıf öğrencileri arasından kolay erişilebilir durum örneklemesi yoluyla belirlenen öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen 30 soruluk bir denklem çözme formu kullanılmıştır. Formda, ax b=c ile c=ax b biçiminde 8, ax b=cx d biçiminde 8, ax b cx=d ile d=ax b cx biçiminde ise 14 denklem yer almaktadır. Denklemler, öğrencilerin hem sonuçlarını hem de çözüm yollarını yazabilecekleri biçimde düzenlenmiş; böylece eşittir işareti ve bilinmeyen kavramına ilişkin anlamlandırmalarının çözümlerine yansıması incelenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler, öğrencilerin denklem çözme formundaki yanıtları ve yazılı çözüm yolları üzerinden analiz edilmiştir. İlk aşamada, her denklem türüne ilişkin doğru ve yanlış yanıtlar belirlenmiş; frekans ve yüzde dağılımları hesaplanarak 6., 7. ve 8. sınıf düzeyleri ile denklem türleri açısından karşılaştırılmıştır. İkinci aşamada ise yazılı çözüm yolları incelenerek tekrar eden hata örüntüleri ve çözüm yaklaşımları belirlenmiş; bu örüntüler eşittir işaretinin anlamlandırılması, bilinmeyenin göz ardı edilmesi, benzer terimlerin yanlış birleştirilmesi, terimlerin hatalı aktarılması ve işaret hataları gibi kategoriler altında sınıflandırılarak frekans ve yüzde değerleri üzerinden analiz edilmiştir. Sonuçların sunumunda grafiklerden yararlanılmıştır.

Araştırma, 6–8. sınıf öğrencilerinin farklı denklem türlerinde aynı düzeyde başarı göstermediğini ve denklemin yapısal biçimi değiştikçe çözüm güçlüklerinin belirginleştiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, öğrencilerin hata örüntülerinin eşittir işaretini işlemsel biçimde yorumlama, bilinmeyene yeterli anlam yükleyememe ve benzer terimleri bir araya getirmede yaşanan kavramsal güçlükler etrafında yoğunlaştığını göstermektedir. Sonuç olarak çalışma, denklemlerin yapısal özelliklerinin öğrencilerin çözüm stratejilerini ve hata türlerini doğrudan etkilediğini, bu nedenle denklem öğretiminde eşittir işareti ve bilinmeyen kavramlarının anlamına daha güçlü bir kavramsal vurgu yapılması gerektiğini

ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Denklem çözme, ortaokul öğrencileri, eşittir işareti, bilinmeyen kavramı*

Obstacles Encountered by Grades 6–8 Students in Solving Different Types of Equations: An Examination in the Context of the Equal Sign and the Concept of the Unknown

Postgraduate Student Fatma MENEKŞE, Trabzon University, fatma_menekse25@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student İrem KARATAŞ, Trabzon University, irem_karatas25@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student Mustafa Emirhan KARATAŞ, Trabzon University, mustafaemirhan_karatas25@trabzon.edu.tr

One of the key indicators of algebraic thinking is students' ability to understand the equals sign in equations as a relational structure and to manipulate the unknown as if it were an object. However, research shows that students struggle to consistently maintain the meaning of the equals sign and the role of the unknown, particularly when the structural form of the equation changes. These difficulties are evident not only in equations where the unknowns appear on both sides of equality but also in equation types where the unknowns are on the same side or where terms are arranged in non-standard ways. This suggests that students act not only based on procedural knowledge but also according to the meaning they ascribe to the structure of the equation during the equation-solving process. This study is significant in that it examines the solution patterns exhibited by middle school students not only in a single type of equation but also in multiple equation forms with different structural characteristics; thus, it offers the opportunity to comparatively examine how interpretations of the equals sign and the concept of the unknown shape students' error patterns and solution strategies. In this context, the aim of this study is to examine the difficulties encountered by 6th–8th grade students in solving linear equations with different structural characteristics, within the framework of the meanings they ascribe to the equals sign and the concept of an unknown, and to reveal the effect of the structural form of equations on students' solution strategies, error patterns, and conceptual barriers. This study is a cross-sectional and comparative descriptive quantitative research that examines the performance, error patterns, and solution approaches demonstrated by 6th–8th grade students in their processes of solving different types of equations within the current context; data were collected at a single point in time, and comparisons were made between grade levels and equation types. The study group consists of students selected via convenience sampling from among 6th–8th grade students attending middle schools in a district of a province located in the Eastern Black Sea Region. A 30-item equation-solving form developed by the researcher was used as the data collection tool in the study. The form includes 8 equations in the form ax b=c and c=ax b, 8 in the form ax b=cx d, and 14 in the form ax b cx=d and d=ax b cx. The equations were structured so that students could write both their results and their solution methods; thus, the study examined how their understanding of the equals sign and the concept of an unknown variable was reflected in their solutions. The data obtained in the study were analyzed based on students' responses in the form of equation solutions and their written solution processes. In the first stage, correct and incorrect responses for each type of equation were identified; frequency and percentage distributions were calculated and compared across 6th, 7th, and 8th grade levels and equation types. In the second phase, written solution processes were examined to identify recurring error patterns and solution approaches; these patterns were classified into categories such as misinterpretation of the equals sign, neglecting the unknown, incorrect combination of similar terms, incorrect transfer of terms, and sign errors, and analyzed based on frequency and percentage values. Graphs were used to present the results. The study reveals that 6th–8th grade students do not demonstrate the same level of success across different types of equations, and that solution difficulties become more pronounced as the structural form of the equation changes. The findings indicate that students' error patterns centered on operational interpretations of the equals sign, an inability to assign sufficient meaning to the unknown, and conceptual difficulties in combining similar terms. In conclusion, the study demonstrates that the structural characteristics of equations directly influence students' solution strategies and error types; therefore, it highlights the need for a stronger conceptual emphasis on the meaning of the equals sign and the concept of the unknown in equation instruction.

Keywords: *Equation solving, middle school students, equal sign, concept of the unknown*

II. Uluslararası Karadeniz Eğitim Bilimleri Kongresi
II. International Black Sea Educational Sciences Congress
30 NİSAN - 2 MAYIS, 2026
Apr. 30 - May 2, 2026
TRABZON/TÜRKİYE

102.Görsel Sanatlar Eğitiminde Dijital Sanat Üretiminde Özgünlük ve Telif Sorunları

Arş. Gör. Dr. Haluk YILMAZ, Trabzon Üniversitesi, halukyilmaz@trabzon.edu.tr

Teknolojinin ilerlemesi ile son yıllarda dijital mecralarda geliştirilen yeni program ve yazılımlar görsel sanatlar eğitiminde yeni tartışmaların ortaya çıkışına zemin hazırlamıştır. Bu gelişmeler yalnızca üretim süreçlerinin çeşitlenmesini değil, aynı zamanda sanat eserinin oluşumuna, dolaşımına ve değerlendirilmesine ilişkin anlayışın da değişmesini beraberinde getirmiştir. Özellikle bu noktada dijital çizim programlarının yanı sıra, yapay zekâ teknolojisinin de yaygınlaşması temel rol oynamaktadır. Bu yeni teknolojiler vasıtası ile üretilen görsel içeriklerin çoğaltılabilmesi, yeniden düzenlenmesi, tekrar paylaşılması gibi eylemler özgünlük ve telif hakkı konuları daha görünür hale getirmiştir. Bunun yanında dijital ortamda üretilen içeriklerin kullanım hakkı, sahipliği ve hangi ölçüde özgün kabul edileceği de önemli bir tartışma alanı oluşturmuştur. Ortaya çıkan bu durum, görsel sanatlar eğitiminde üretim süreçlerinin yalnızca teknik boyutla sınırlı olmadığını, aynı zamanda üretilen içeriğin özgünlüğü, kullanım hakkı ve eser sahipliği bakımından da değerlendirilmesi gerektiğini açıkça göstermektedir. Bu araştırmanın amacı görsel sanatlar eğitiminde dijital sanat üretiminde karşılaşılan özgünlük ve telif hakkı sorunlarını mevcut literatür kapsamında incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde doküman analizine dayalı yürütülmüştür. Bu kapsamda dijital ortamlarda gerçekleştirilen sanatsal içerik üretimi, yapay zekâ destekli görsel oluşturma, eser sahipliği ve NFT teknolojisi gibi güncel tartışma alanlarıyla ilişkili araştırmalar incelenmiştir. Araştırma sonucunda dijital sanat teknolojilerinin görsel sanatlar eğitimine yeni fırsat ve ortamlar sağladığı görülmüş, ancak özgünlük, eser sahipliği ve telif hakları bakımından bazı sorunları da beraberinde getirdiği tespit edilmiştir. Bu sonuç, dijital üretim araçlarının eğitim ortamlarında yalnızca kullanım becerisi açısından değil, aynı zamanda bilinçli ve sorumlu üretim anlayışı bakımından da ele alınması gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda, görsel sanatlar eğitiminde dijital üretime ilişkin farkındalığın özgünlük ve telif ekseninde daha güçlü biçimde ele alınması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Görsel sanatlar eğitimi, dijital sanat, yapay zekâ, özgünlük, telif hakkı*

Originality and Copyright Issues in Digital Art Production in Visual Arts Education

Research Assistant Dr. Haluk YILMAZ, Trabzon University, halukyilmaz@trabzon.edu.tr

With the advancement of technology, new programs and software developed in digital environments in recent years have paved the way for the emergence of new debates in visual arts education. These developments have brought not only the diversification of production processes, but also changes in the understanding of the formation, circulation and evaluation of works of art. At this point in particular, the widespread use of artificial intelligence technology, alongside digital drawing programs, plays a fundamental role. Actions such as the reproduction, rearrangement and resharing of visual content produced through these new technologies have made the issues of originality and copyright more visible. In addition, the right to use content produced in digital environments, its ownership and the extent to which it is considered original have also become important areas of debate. This situation clearly shows that production processes in visual arts education are not limited solely to the technical dimension but should also be evaluated in terms of the originality of the content produced, usage rights and authorship. The aim of this study is to examine the issues of originality and copyright encountered in digital art production in visual arts education within the scope of the existing literature. The study was conducted within the framework of qualitative research and was based on document analysis. In this context, studies related to current areas of debate, such as artistic content production in digital environments, artificial intelligence-assisted image generation, authorship and NFT technology, were examined. The results of the study showed that digital art technologies provide new opportunities and environments for visual arts education; however, it was also determined that they bring along certain problems in terms of originality, authorship and copyright. This result indicates that digital production tools in educational settings should be addressed not only in terms of usage skills, but also in terms of a conscious and responsible understanding of production. In this context, it is considered that awareness regarding digital production in visual arts education should be addressed more strongly on the axis of originality and copyright.

Keywords: *Visual arts education, digital art, artificial intelligence, originality, copyright*

103.Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dolaylı Söz Edimlerinin Büyük Dil Modelleri Tarafından Yorumlanması: Üç Koşullu Karşılaştırmalı Bir Pilot Çalışma

Öğretmen Habibe GERGİN, habibegerginn@gmail.com

Yabancılara Türkçe öğretiminde dolaylı söz edimleri, öğrenicilerin günlük yaşamda güçlük çektiği pragmatik yapılar arasında yer almaktadır. Bu güçlüğün temelinde, dolaylı anlamın yalnızca dil bilgisel bilgiyle değil; konuşmacı niyeti, kültürel şema bilgisi ve durumsal bağlam aracılığıyla oluşması yatmaktadır. Öğrenicilerin büyük dil modellerine sıklıkla başvurduğu günümüzde, bu modellerin Türkçedeki imaları ne ölçüde doğru yorumlayabildiği ve hangi koşullarda güvenilir bir öğretim aracına dönüşebildiği yanıtlanması gereken kritik bir soru olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışma, üç büyük dil modelinin Türkçe dolaylı söz edimlerini yorumlama kapasitesini üç farklı kullanım koşulunda karşılaştırmalı olarak incelemeyi ve elde edilen bulguları sonraki araştırmalar için zemin oluşturmak amacıyla sunmayı hedeflemektedir. Araştırma, keşifsel ve karşılaştırmalı bir pilot tasarıma dayanmaktadır. Araştırmacı tarafından daha önce geliştirilen üç katmanlı ima/sezdirim ve dolaylı söz edimleri sınıflandırmasından yola çıkılarak A2-B1 düzeyine uygun altı ifade belirlenmiştir. Bu ifadeler, uzlaşımsal dolaylı söz edimleriyle kültüre özgü ve çok-işlevli ifadelerdir. Söz konusu ifadeler Claude 4.5 Sonnet, GPT-4o ve DeepSeek modellerine üç koşulda sunulmuştur. Yalnızca ifadenin sorulduğu sıfır bağlam koşulu, pragmatik analiz görevinin tanımlandığı görev çerçeveli koşul ve sistematik durumsal çerçevenin eklendiği bağlamlı koşul. Model çıktıları, konuşmacı niyetinin doğruluğu, dolaylılık analizinin kuramsal tutarlılığı ve pedagojik açıklama uygunluğu olmak üzere üç boyutlu bir rubrikle değerlendirilmiş ve her boyut 0-2 arası puanlanmıştır. Bulgular, kullanım koşulunun model performansı üzerinde belirleyici bir değişken olduğunu ortaya koymaktadır. Sıfır bağlam koşulunda Claude 4.5 Sonnet 15/36, GPT-4o 7/36, DeepSeek 13/36 puan almıştır. Görev çerçeveli koşulda performans belirgin biçimde artmış; DeepSeek 30/36, GPT-4o 29/36, Claude 27/36 puana ulaşmıştır. Bağlamlı koşulda ise Claude 36/36 ile tam puana ulaşırken GPT-4o ve DeepSeek 34/36 puan almıştır. Sıfır bağlam koşulunda modeller kültüre özgü ifadelerde belirgin biçimde yetersiz kalırken uzlaşımsal ifadelerde görece başarılı olmuştur. Özellikle kültüre özgü pazarlık kalıpları ve dolaylı sitem ifadelerinde bağlamın belirleyici rolü açıkça doğrulanmıştır. Bulgular, büyük dil modellerinin Türkçe imaları-dolaylı söz edimlerini tek başına ve sistematik bir çerçeve olmaksızın güvenilir biçimde yorumlayamadığını ancak öğreticinin sistematik bağlam tasarımıyla birlikte kullanıldığında pedagojik açıdan işlevsel bir araca dönüşebildiğini göstermektedir. Bu bağlamda araştırmacı tarafından geliştirilen ima öğretim modeli hem öğrenici hem de büyük dil modelleri için bir öğretim çerçevesi olarak yeniden konumlandırılabilir ve büyük dil modeli destekli ima öğretim programlarının geliştirilmesinde kuramsal bir zemin işlevi görebilir.

Anahtar Kelimeler: *Dolaylı söz edimleri, ima öğretimi, yabancılara Türkçe öğretimi, büyük dil modelleri, pragmatik yeterlilik*

Interpretation of Indirect Speech Acts in Teaching Turkish as a Foreign Language by Large Language Models: A Three-Condition Comparative Pilot Study

Teacher Habibe GERGİN, habibegerginn@gmail.com

Indirect speech acts constitute one of the most challenging pragmatic structures for learners of Turkish as a foreign language in daily life. The difficulty stems from the fact that indirect meaning is constructed not solely through grammatical knowledge, but through speaker intention, cultural schema knowledge, and situational context. As learners increasingly rely on large language models (LLMs), the extent to which these models can accurately interpret implicatures in Turkish and under what conditions they can function as reliable pedagogical tools has emerged as a critical research question. This study aims to comparatively examine the capacity of three LLMs to interpret Turkish indirect speech acts across three different usage conditions and to present the findings as a foundation for future research. The study employs an exploratory and comparative pilot design. Six utterances appropriate for the A2-B1 level were selected based on a three-tier implicature and indirect speech act classification previously developed by the researcher. These utterances include both conventionalized indirect speech acts and culturally specific multi-functional expressions. The utterances were presented to Claude 4.5 Sonnet, GPT-4o, and DeepSeek under three conditions: a zero-context condition in which only the utterance was queried; a task-framed condition in which a pragmatic analysis task was defined; and a contextualized condition in which systematic situational context was provided. Model outputs were evaluated using a three-dimensional rubric assessing accuracy of speaker intention, theoretical consistency of indirectness analysis, and appropriateness of pedagogical explanation, with each dimension scored on a 0-2 scale.The findings indicate that usage condition is a determining variable in model performance. Under the zero-context condition, Claude 4.5 Sonnet scored 15/36, GPT-4o 7/36, and DeepSeek 13/36. Performance improved markedly under the task-framed condition, with DeepSeek reaching 30/36, GPT-4o 29/36, and Claude 27/36. Under the contextualized condition, Claude achieved a perfect score of 36/36, while GPT-4o and DeepSeek each scored 34/36. In the zero-context condition, all models showed notable deficiencies with culturally specific expressions while performing relatively well on conventionalized forms. The decisive role of context was particularly confirmed for culturally embedded bargaining formulae and indirect expressions of reproach. The findings demonstrate that LLMs cannot reliably interpret Turkish implicatures and indirect speech acts independently and without a systematic framework yet can become pedagogically functional tools when combined with the teacher's systematic context design. In this regard, the implicature teaching model developed by the researcher can be repositioned as an instructional framework for both learners and LLMs, and may serve as a theoretical foundation for the development of LLM-supported implicature teaching programs.

Keywords: *Indirect speech acts, implicature teaching, teaching Turkish as a foreign language, large language models, pragmatic competence*

104.Geleceğin Eğitimcileri Gözünden Okul Saldırıları: Nedenler ve Önleyici Yaklaşımlar

Lisans Öğrencisi Hazal Ziyşan BULUT, Trabzon Üniversitesi, hazalziysan_bulut24@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Erdem AKYÜZ, Trabzon Üniversitesi, erdem_akyuz24@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon Üniversitesi, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

Bu araştırma, Trabzon Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören öğretmen adaylarının okul saldırılarına yönelik algılarını, bu olayların altında yatan nedenleri ve çözüm önerilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, nitel bir araştırma yaklaşımıyla yürütülmüş ve veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Sosyal Bilgiler Eğitimi Programı'nın farklı deneyim düzeylerini temsil eden 40 öğretmen adayından oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, uzman görüşüyle kapsam geçerliği sağlanmış 15 yarı yapılandırılmış soru ve katılımcıların demografik bilgilerini belirlemeye yönelik 3 kişisel veri sorusu kullanılmıştır. Öğretmen adayları, okul saldırılarının temelinde yatan en önemli etkenleri akran zorbalığı ve aile içi şiddet/huzursuzluk olarak tanımlamaktadır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, bu saldırıları özünde bir "eğitim sorunu" olarak nitelendirmektedir. Özellikle "iyi bir insan olma" eğitiminin en az matematik kadar kritik bir öneme sahip olduğu ancak mevcut müfredatlarda bu konuya yeterince yer verilmediği vurgulanmaktadır. Ayrıca, çocukluk döneminde yaşanan travmatik olaylar ve okul ile aile arasındaki iş birliğinin zayıf olması, şiddeti tetikleyen diğer unsurlar olarak sunulmaktadır.

Şiddetin önlenmesi noktasında öne çıkan en güçlü öneri, her öğrencinin kolayca erişebileceği "şikayet ve bildirim kutularının" okullara yerleştirilmesidir. Öğretmen adayları, mesleki yaşamlarında derslerini şiddeti önleyici etkinliklerle zenginleştireceklerini ifade etmişlerdir. Şiddet eğilimi gösteren öğrencilerin okuldan uzaklaştırılması yerine, bu öğrencilere yönelik zorunlu rehabilitasyon süreçlerinin işletilmesi Rehabilitasyon odaklı çözüm önerilerindendir. Sosyal Bilgiler öğretmen adayları güvenlik tedbirleri kapsamında riskli bölgelerdeki okullarda sivil polislerin görevlendirilmesi önerilmektedir. Eğitimci Yetkinliği kapsamında öğretmen adaylarının, henüz lisans eğitimindeyken risk grubundaki öğrencileri teşhis etme konusunda özel eğitim almaları gerektiği belirtilmektedir. Öğretim programı bağlamında ise öfke kontrolü gibi konularda müfredatın sadece teorik bilgi sunmakla kalmayıp, pratik ve çözüm odaklı bir yapıya kavuşturulması talep edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Okul saldırıları, öğretmen adayı, sosyal bilgiler eğitimi*

School Attacks Through the Eyes of Future Educators: Causes and Preventive Approaches

Undergraduate Student Hazal Ziyşan BULUT, Trabzon University, hazalziysan_bulut24@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Erdem AKYÜZ, Trabzon University, erdem_akyuz24@trabzon.edu.tr

Prof. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Trabzon University, aseyihoglu@trabzon.edu.tr

This research aims to identify the perceptions, underlying causes, and proposed solutions regarding school attacks among pre-service teachers in the Social Studies Education Department at Trabzon University. The study followed a qualitative research design, with data collected via the semi-structured interview technique. The study group comprises 40 pre-service teachers representing various levels of experience within the Social Studies Education Program. The data collection instrument consisted of 15 semi-structured questions, which achieved content validity through expert review, and 3 personal data questions to gather demographic information. Pre-service teachers identify peer bullying and domestic violence or instability as the primary factors underlying school attacks. Most participants classify these attacks fundamentally as an "educational problem". Specifically, it is emphasized that "values education" (the education of being a good person) is as critical as mathematics, yet it remains underrepresented in current curricula. Additionally, traumatic childhood experiences and the lack of robust school-family cooperation are cited as factors that trigger violence.

The most significant recommendation for preventing violence is the implementation of "complaint and report boxes" that are easily accessible to all students. Pre-service teachers stated that they intend to integrate violence prevention activities into their future professional instruction. Among the rehabilitation-oriented proposals is the implementation of mandatory rehabilitation processes for students showing violent tendencies, rather than suspension. Within the scope of security measures, Social Studies pre-service teachers suggest the deployment of plainclothes police officers in schools located in high-risk areas. Regarding educator competence, it is argued that pre-service teachers should receive specialized training during their undergraduate education to identify students in high-risk groups. Concerning the instructional program, there is a demand for the curriculum to move beyond providing theoretical information on topics such as anger management and instead adopt a practical, solution-oriented structure.

Keywords: *School attacks, pre-service teacher, social studies education*

105.Ergenlerde Dijital Oyun Bağımlılığının Yordayıcıları: Motivasyonel ve Davranışsal Faktörlerin İncelenmesi

Dr. Adil KAVAL, Trabzon Faruk Başaran Bilim ve Sanat Merkezi, adilkaval@hotmail.com

Günümüzde dijital oyunların yaygınlaşmasıyla birlikte ergenlerde dijital oyun bağımlılığı önemli bir toplum ruh sağlığı problemi haline gelmiştir. Bu araştırmanın amacı, ergenlerde dijital oyun bağımlılığını yordayan motivasyonel ve davranışsal faktörleri incelemektir. Araştırma, kesitsel ve ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Çalışma grubunu 13-19 yaş aralığında (Ort. = 15.55, SS = 1.12) toplam 419 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların %54.9'u kız, %45.1'i erkektir. Veriler, İnternet Oyun Oynama Bozukluğu Ölçeği (İOOBÖ) ve kişisel bilgi formu kullanılarak toplanmıştır. Bağımlılık durumunun değerlendirilmesinde ölçeğin kesme puanı temel alınmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ve çok değişkenli lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu orta gelir düzeyine (%78.3) sahip olup, spor/egzersiz sıklığı en yüksek oranda "arada sırada" (%40.8) olarak belirlenmiştir. Oyun motivasyonları incelendiğinde, en yaygın motivasyonlar zaman geçirme (%68.7) ve eğlence/heyecan arama (%60.9) iken, katılımcıların %41.1'i ise stresten kaçma motivasyonuyla dijital oyun oynadığını belirtmiştir. Ayrıca katılımcıların %52.5'inin yalnız dijital oynadığı ve %45.8'inin yüz yüze dijital oyun oynadığı belirlenmiştir. Lojistik regresyon analizi sonucunda modelin anlamlı olduğu bulunmuştur, χ (17)= 65.12, p < .001; Nagelkerke R = .33; doğru sınıflandırma oranı %91.6'dır. Analiz sonuçlarına göre haftalık dijital oyun süresi (p < .001) ve stresten kaçma motivasyonu (p = .011) dijital oyun bağımlılığı için önemli risk faktörleri olarak belirlenmiştir. Buna karşılık spor/egzersiz sıklığı (p =.002) bağımlılığa karşı koruyucu bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Marjinal düzeyde anlamlı bulgular, olumsuz duygularla baş etme motivasyonu (p= .099) ve hiç tanımadığı kişilerle oyun oynama (p = .060) değişkenlerinin bağımlılık riskini artırma eğiliminde olduğunu; yüz yüze oyun oynama (p= .060) ve zaman geçirme motivasyonunun (p = .100) ise dijital oyun bağımlılığı ile koruyucu yönde ilişkili olabileceğini göstermektedir. Cinsiyet, akademik başarı ve diğer oyun motivasyonları istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Elde edilen bulgular, dijital oyun bağımlılığının demografik özelliklerden ziyade bireyin oyun oynama süresi ve özellikle motivasyonel olarak stresle başa çıkma biçimleri ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, dijital oyun bağımlılığını önlemeye yönelik müdahalelerde oyun süresinin sınırlandırılması, stresle başa çıkma becerilerinin geliştirilmesi ve ergenlerin düzenli fiziksel aktiviteye yönlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Dijital oyun bağımlılığı, ergenler, oyun motivasyonu*

Predictors of Digital Game Addiction in Adolescents: An Examination of Motivational and Behavioral Factors

Dr. Adil KAVAL, Trabzon Faruk Başaran Science and Art Center, adilkaval@hotmail.com

With the increasing prevalence of digital games in contemporary society, digital game addiction has become an important public mental health issue among adolescents. The aim of this study is to examine the motivational and behavioral factors that predict digital game addiction in adolescents. This study was conducted using a cross-sectional and correlational survey design. The sample consisted of 419 high school students aged between 13 and 19 years (M = 15.55, SD = 1.12). Of the participants, 54.9% were female and 45.1% were male. Data were collected using the Internet Gaming Disorder Test (IGD-20) and a personal information form. The cut-off score of the scale was used to determine addiction status. Descriptive statistics and multivariate logistic regression analysis were employed for data analysis. The majority of participants were in the middle-income group (78.3%), and the most common level of physical exercise frequency was "occasionally" (40.8%). Regarding gaming motivations, the most prevalent reasons were passing time (68.7%) and seeking entertainment/excitement (60.9%), while 41.1% of participants reported playing digital games to cope with stress. Additionally, 52.5% of participants reported playing alone, and 45.8% reported playing face-to-face with others. The logistic regression analysis indicated that the overall model was statistically significant, χ (17) = 65.12, $p < .001$; Nagelkerke R = .33; with a correct classification rate of 91.6%. According to the results, weekly gaming duration ($p < .001$) and the motivation to escape from stress ($p = .011$) were identified as significant risk factors for digital game addiction. In contrast, physical exercise frequency ($p = .002$) emerged as a protective factor against addiction. Marginally significant findings suggested that coping with negative emotions ($p = .099$) and playing with strangers ($p = .060$) tended to increase the risk of addiction, whereas face-to-face gaming ($p = .060$) and time-passing motivation ($p = .100$) showed a potential protective relationship with digital game addiction. Gender, academic achievement, and other gaming motivations were not found to be statistically significant predictors. The findings indicate that digital game addiction is associated more strongly with gaming duration and, in particular, stress-coping motivations rather than demographic characteristics. In this regard, interventions aimed at preventing digital game addiction should focus on limiting gaming time, improving stress management skills, and encouraging regular physical activity among adolescents.

Keywords: *Digital game addiction, adolescents, gaming motivation*

106.8. Sınıf Öğrencilerinin Senkronik Düşünme Becerilerinin Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Dr. Şeyda MARANCI, Atatürk Üniversitesi, sydmrnci@gmail.com

Bu araştırmanın amacı, 8. sınıf öğrencilerinin T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi kapsamında senkronik düşünme becerilerini ortaya koymaktır. Senkronik düşünme, tarihsel olayların yalnızca kronolojik sırayla değil, aynı zamanda kendi döneminin siyasal, sosyal ve kültürel koşulları çerçevesinde, eş zamanlı gelişmelerle birlikte ele alınarak değerlendirilmesini ifade etmektedir. Bu becerinin, öğrencilerin tarihsel olayları çok boyutlu biçimde analiz edebilmeleri, neden-sonuç ilişkilerini sağlıklı kurabilmeleri ve anakronik hatalardan kaçınabilmeleri açısından önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma grubunu, farklı okullarda öğrenim görmekte olan toplam 100 sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, öğrencilerin senkronik düşünme becerilerini ölçmeye yönelik açık uçlu sorulardan oluşan bir başarı testi geliştirilmiş ve uygulanmıştır.Başarı testi geliştirme sürecinde, ölçme aracı alanında uzman üç sosyal bilgiler eğitimcisine sunularak görüşleri alınmıştır.Elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Öğrencilerin verdikleri yanıtlar belirli temalar altında sınıflandırılarak değerlendirilmiştir.

Araştırma bulguları, öğrencilerin senkronik düşünme becerilerinin yeterli düzeyde gelişmediğini ortaya koymaktadır. Özellikle öğrencilerin, farklı coğrafyalarda aynı zaman diliminde gerçekleşen olaylar arasında ilişki kurma ve bu olayları çok boyutlu bir bakış açısıyla değerlendirme konusunda zorlandıkları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, aynı dönemde yaşamış tarihsel şahsiyetleri ve eş zamanlı olarak varlığını sürdüren devletleri doğru biçimde tanımlama ve ilişkilendirme konusunda da istenilen başarı düzeyine ulaşılamadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırma bulgularına dayalı olarak, öğrencilerin senkronik düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik öğretim süreçlerinin yeniden yapılandırılması önerilmektedir. Bu doğrultuda, derslerde kronolojik anlatıma dayalı içerik sunumunun yanı sıra eş zamanlı gelişmeleri karşılaştırmaya imkân tanıyan etkinliklere yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu tür uygulamaların, öğrencilerin olaylar arasındaki çok boyutlu ilişkileri kavramalarına ve neden-sonuç bağlarını daha sağlıklı kurmalarına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Senkronik düşünme, inkılap tarihi, ortaokul öğrencileri*

Evaluation Of 8th Grade Students' Synchronic Thinking Skills

Research Assistant Dr. Şeyda MARANCI, Atatürk University, sydmrnci@gmail.com

The aim of this study is to reveal the synchronic thinking skills of 8th grade students within the scope of the Republic of Turkey History of Revolution and Kemalism course. Synchronic thinking refers to evaluating historical events not only in chronological order but also within the political, social, and cultural conditions of their time, by considering simultaneous developments. This skill is considered important in enabling students to analyze historical events multidimensionally, establish accurate cause-and-effect relationships, and avoid anachronistic errors.

In the study, the survey model, one of the quantitative research methods, was used. The study group consists of 100 eighth-grade students studying in different schools. As a data collection tool, an achievement test consisting of open-ended questions was developed and administered to measure students' synchronic thinking skills. The data obtained were analyzed using descriptive analysis. Students' responses were classified and evaluated under specific themes. The findings of the study indicate that students' synchronic thinking skills are not sufficiently developed. In particular, it was determined that students have difficulty in establishing relationships between events occurring simultaneously in different geographical regions and in evaluating these events from a multidimensional perspective. In addition, it was found that students have not reached the desired level of success in accurately identifying and relating historical figures who lived in the same period and states that existed simultaneously. Based on the findings, it is suggested that instructional processes aimed at improving students' synchronic thinking skills should be restructured. In this context, it is recommended that, in addition to chronological narration, instructional activities that allow comparison of simultaneous developments should be included in lessons.

Keywords: *Synchronic thinking, history of revolution, middle school students*

107.İşitme Kayıplı Çocukların Annelerinin Kitap Okuma Davranışları ile Çocukların Katılım Davranışlarının Etkileşimli Kitap Okuma Bağlamında İncelenmesi

Arş. Gör. Dr. Nihan KAHRAMAN EVRENKAYA, Trabzon Üniversitesi, nihan.kahraman@trabzon.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Hatice ÖZ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, haticeoz@mu.edu.tr

Arş. Gör. Dr. Emine Selcen GÜNDOĞDU, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, sgundogdu@ohu.edu.tr

Bu araştırmada işitme kayıplı çocukların annelerinin etkileşimli kitap okuma davranışlarının ve çocukların bu süreçteki katılım düzeylerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Erken çocukluk döneminde kitap okuma etkinlikleri kritik öneme sahiptir ve özellikle işitme kayıplı çocukların dil gelişimini destekleyici bir bağlam sunmaktadır. Annelerin sergilediği okuma davranışlarının niteliği, çocukların süreçteki aktif katılımını doğrudan etkileyebilmektedir. Bu nedenle annelerin kitap okuma uygulamalarının ve çocukların katılımının detaylı bir şekilde anlaşılması gerekmektedir. Türkiye bağlamında işitme kayıplı çocukların ev ortamındaki okuma deneyimlerini inceleyen çalışmalar sınırlı sayıdadır. Özellikle annelerin okuma davranışları ile çocukların katılım düzeyleri arasındaki ilişkiyi çoklu merkezli ve sistematik gözlem araçlarıyla inceleyen araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışma, mevcut literatürdeki söz konusu eksikliği gidermeye yönelik olarak işitme kayıplı çocukların gelişimini destekleyici kitap okuma uygulamaları hakkında kapsamlı veri sunacak ve etkileşimli kitap okuma bağlamında ebeveyn-çocuk etkileşiminin niteliğini belgeleyecek ve müdahale programlarının geliştirilmesinde önemli çıkarımlar sunacaktır. Bu kapsamda, araştırmanın katılımcılarını Trabzon, Ankara ve Konya illerinde 4-6 yaş arası 15 işitme kayıplı çocuk-anne çifti oluşturmaktadır (hedef örneklem; veri toplama devam etmektedir). Çalışma kapsamında işitme kayıplı çocukların annelerinden ev ortamında çocuklarıyla kitap okuma uygulamaları gerçekleştirmeleri istenmektedir. Anneler gerçekleştirdikleri kitap okuma uygulamalarını kaydetmekte ve kaydedilen görüntüleri dijital dosya paylaşım araçları (WeTransfer ve Google Drive) aracılığıyla araştırmacılara göndermektedirler. Kayıtlar araştırmacılar tarafından izlenmekte ve annelerin kitap okuma uygulamalarında etkileşimli kitap okuma davranışlarına yer verme düzeyleri araştırmacılar tarafından geliştirilen “Ailelere Yönelik Etkileşimli Kitap Okuma Kontrol Listesi”ne kaydedilmektedir. Buna ek olarak işitme kayıplı çocukların kitap okuma sürecine katılım davranışları araştırmacılar tarafından geliştirilen "Çocukların Kitap Okuma Sürecine Katılımını Değerlendirme Formu" aracılığıyla incelenmektedir. Etkileşimli kitap okuma kontrol listesi, annelerin kitap okuma sırasındaki davranışları (soru sorma, işaret etme, yorum yapma vb.) nitelik ve sıklık açısından belirlemeyi amaçlamaktadır. Çocuk katılım formu ise çocukların kitap okuma sürecindeki dilsel ve bilişsel katılım düzeylerini gözlemlemeyi hedeflemektedir. Veri toplama süreci devam etmekte olup, analizler henüz tamamlanmamıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz yönteminden yararlanılacaktır. Bu kapsamda, annelerin kitap okuma davranışları ve çocukların katılım davranışları frekans ve yüzde değerleri üzerinden raporlanacak; ayrıca her bir davranışa ilişkin örüntüler ayrıntılı biçimde betimlenecektir. Analiz sürecinde, annelerin kullandığı etkileşimli okuma stratejileri ile çocukların gösterdiği katılım davranışları arasındaki olası ilişkiler yorumlayıcı bir yaklaşımla ele alınacaktır. Ön analizler (n=7) şu eğilimleri göstermektedir: Çocukların pasif katılım davranışları (dinleme, sayfalara bakma) yüksek düzeyde gerçekleşirken; aktif katılım göstergeleri (sorulara yanıt verme, yorumlara sözlü/sözsüz yanıt) sınırlı kalmaktadır. Bu durum, annelerin konuşmayı teşvik edici davranışlar (açık uçlu soru, bekleme süresi) sergileme sıklığının düşük olmasıyla ilişkilendirilmektedir. Bu bulgu, etkileşimli kitap okuma stratejilerinin aile eğitim programlarına entegrasyonuna ilişkin bir ihtiyaç olduğuna işaret etmektedir. Araştırmanın tüm bulguları, veri toplama sürecinin tamamlanmasının ardından daha kapsamlı biçimde raporlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: *İşitme kaybı, etkileşimli kitap okuma, aile eğitimi, kitap okuma davranışları*

Examining the Relationship Between Mothers' Book Reading Behaviors and Children's Engagement in the Context of Dialogic Reading in Children with Hearing Loss

Research Assistant Dr. Nihan KAHRAMAN EVRENKAYA, Trabzon University, nihan.kahraman@trabzon.edu.tr

Ass. Prof. Dr. Hatice ÖZ, Muğla Sıtkı Koçman University, haticeoz@mu.edu.tr

Research Assistant Dr. Emine Selcen GÜNDOĞDU, Niğde Ömer Halisdemir University, sgundogdu@ohu.edu.tr

This study aims to examine the dialogic reading behaviors of mothers of children with hearing loss and the level of children's engagement during this process. Book reading activities in early childhood are of critical importance and provide a supportive context for language development, particularly for children with hearing loss. The quality of mothers' reading behaviors may directly influence children's active participation in the reading process. Therefore, it is essential to gain a comprehensive understanding of mothers' reading practices and children's engagement. In the Turkish context, studies examining home-based reading experiences of children with hearing loss are limited. There is a need for research that systematically investigates the relationship between mothers' reading behaviors and children's engagement levels using multi-site data and structured observation tools. This study will address the existing gap in the literature by providing comprehensive data on book reading practices that support the development of children with hearing loss, documenting the quality of parent–child interaction in the context of dialogic reading, and offering important implications for the development of intervention programs.The participants of the study consist of 15 mother–child dyads with children aged 4–6 years with hearing loss from the provinces of Trabzon, Ankara, and Konya (target sample; data collection is ongoing). Within the scope of the study, mothers are asked to conduct book reading activities with their children in the home environment. Mothers record these sessions and share the video recordings with the researchers via digital file-sharing platforms (WeTransfer and Google Drive). The recordings are analyzed by the researchers, and the extent to which mothers demonstrate dialogic reading behaviors is coded using the "Dialogic Reading Checklist for Parents," developed by the researchers. In addition, children's engagement behaviors during the reading process are examined using the "Child Engagement in Book Reading Assessment Form," also developed by the researchers. The dialogic reading checklist aims to assess both the quality and frequency of mothers' reading behaviors (e.g., asking questions, pointing, making comments). The child engagement form focuses on observing children's linguistic and cognitive participation during the reading process.

Data collection is ongoing, and analyses have not yet been completed. Descriptive analysis will be used to analyze the data. In this context, mothers' reading behaviors and children's engagement behaviors will be reported using frequency and percentage values, and patterns related to each behavior will be described in detail. During the analysis process, the potential relationships between mothers' use of dialogic reading strategies and children's engagement behaviors will be interpreted using an interpretive approach. Preliminary analyses (n = 7) indicate that children's passive engagement behaviors (e.g., listening, looking at pages) occur at high levels, whereas active engagement indicators (e.g., responding to questions, verbal/nonverbal responses to comments) remain limited. This pattern appears to be associated with the low frequency of mothers' use of talk-promoting strategies (e.g., open-ended questions, wait time). These findings suggest a need to integrate dialogic reading strategies into parent education programs. All findings will be reported in greater detail upon completion of the data collection process.

Keywords: *Hearing loss, dialogic reading, parent education, book reading behaviors*

108. "Asıl İşim Bu mu?" Öğretmenlerin Angarya Görev Deneyimlerinin Mesleki Tutumlarına Yansımaları

Arş. Gör. Beyzanur ŞAT, Trabzon Üniversitesi, beyzanurbayram@trabzon.edu.tr

Öğretmen Kübra KANSIZGÜNDÜZ, Millî Eğitim Bakanlığı, kubrasapoglu@gmail.com

Eğitim kurumlarında "angarya iş" kavramı, öğretmenin temel uzmanlık alanı olan öğretimsel süreçlerin sınırları dışında kalan, genellikle rutin, bürokratik veya teknik nitelik taşıyan yükümlülükler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Öğretmenlerin asli görev tanımlarının sınırlarını aşan bu tür görevler; yoğun evrak işleri, ders dışı idari sorumluluklar ve profesyonel uzmanlık gerektirmeyen teknik talepler şeklinde tezahür etmektedir. Mevcut alan yazında angarya iş yükü, öğretmenlerin pedagojik zamanını verimli kullanmasını engelleyen, zihinsel ve fiziksel enerjisini asli öğretim işinden uzaklaştıran kronik bir problem alanı olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, söz konusu iş yükünün öğretmenlerin içsel süreçleri, duygu dünyaları ve profesyonel kimlikleri üzerindeki etkilerini derinlemesine incelemek, eğitim yönetimi ve politikaları açısından son derece araştırılmaya değer, özgün ve güncel bir konu teşkil etmektedir. Bu araştırmanın temel amacı, öğretmenlere verilen angarya nitelikli görevlerin, öğretmenlerin mesleki tutumları üzerindeki etkisini öğretmenlerin öznel deneyim ve görüşleri doğrultusunda kapsamlı bir biçimde analiz etmektir. Belirlenen bu genel amaç doğrultusunda araştırmada; öğretmenlerin angarya kavramını nasıl anlamlandırdıkları, hangi spesifik görevleri bu kapsamda kategorize ettikleri ve bu sürecin mesleki motivasyon, iş doyumu ve kurumsal aidiyet duygusu üzerindeki yansımalarının ortaya konulması hedeflenmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin bu görevlere yönelik geliştirdikleri bireysel baş etme stratejileri ile angarya yükünün sınıf içi performans ve öğrenci etkileşim süreci üzerindeki olası etkileri araştırmanın temel odak noktalarını oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde, angarya nitelikli görevlerin öğretmen tutumları üzerindeki etkisini çok boyutlu bir perspektifle incelemek amacıyla nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Bu metodolojik çerçevede veriler, kapsamlı bir literatür taraması ve uzman görüşleri neticesinde şekillendirilen görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmelerde yer alan sorular, angarya görevlerin maruz kalma sıklığı, öğretmenlerde yarattığı duygusal durumlar, bu görevlerin öğrenci ilişkilerine yansıması ve mesleki sürdürülebilirlik algısı üzerindeki etkileri çerçevesinde yapılandırılmıştır. Verilerin analizinde, nitel içerik analizi tekniği kullanılacaktır. Araştırmanın veri analiz süreci devam etmekte olup, araştırmadan elde edilecek bulguların angarya iş yükünün minimize edilmesine yönelik somut ve uygulanabilir çözüm önerileri sunarak, öğretmenlik mesleğinin saygınlığını, niteliğini ve eğitim kurumlarının genel verimliliğini artırmaya stratejik bir katkı sağlaması öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen, angarya iş yükü, mesleki tutum.*

"Is This Really My Job?" The Impact of Teachers' Experiences with Menial Tasks on Their Professional Attitudes

Research Assistant Beyzanur ŞAT, Trabzon University, beyzanurbayram@trabzon.edu.tr

Teacher Kübra KANSIZGÜNDÜZ, Ministry of National Education, kubrasapoglu@gmail.com

In educational institutions, the concept of "non-instructional work" is defined as the set of obligations that fall outside the scope of the instructional processes—which constitute a teacher's core area of expertise—and are typically routine, bureaucratic, or technical in nature. Such tasks, which exceed the boundaries of teachers' primary job descriptions, manifest as heavy paperwork, administrative responsibilities outside of class, and technical demands that do not require professional expertise. In the current literature, the burden of menial tasks is regarded as a chronic problem that hinders teachers' ability to use their pedagogical time efficiently and diverts their mental and physical energy away from their core teaching duties. In this context, conducting an in-depth examination of the effects of this workload on teachers' internal processes, emotional lives, and professional identities constitutes a highly research-worthy, original, and timely topic from the perspective of educational administration and policy. The primary objective of this study is to comprehensively analyze the impact of menial tasks assigned to teachers on their professional attitudes, based on their subjective experiences and perspectives. In line with this general objective, the study aims to elucidate how teachers conceptualize the notion of menial tasks, which specific tasks they categorize under this umbrella, and the implications of this process on their professional motivation, job satisfaction, and sense of organizational belonging. Furthermore, the individual coping strategies developed by teachers to address these tasks, along with the potential effects of the burden of menial tasks on classroom performance and the student interaction process, constitute the primary focus of this study. In the research process, the case study design was chosen from among qualitative research approaches to examine the impact of menial tasks on teacher attitudes from a multidimensional perspective. Within this methodological framework, data were collected through interviews designed based on a comprehensive literature review and expert opinions. The questions posed in the interviews were structured around the frequency of exposure to menial tasks, the emotional states they evoke in teachers, their impact on student relationships, and their effects on perceptions of professional sustainability. Qualitative content analysis will be used to analyze the data. The data analysis process for this study is currently underway, and it is anticipated that the findings will offer concrete and actionable solutions aimed at minimizing the workload of routine tasks, thereby enhancing the prestige and quality of the teaching profession while also making a strategic contribution to the overall efficiency of educational institutions.

Keywords: *Teacher, excessive workload, professional attitude*

109. Yapay Zekâ ile Öğrenci İlgilerine Göre Kişiselleştirilmiş Matematik Sorularının Oluşturulması

Lisansüstü Öğrencisi Mustafa Emirhan KARATAŞ, Trabzon Üniversitesi, mustafaemirhan_karatas25@trabzon.edu.tr

Matematik eğitiminde öğrencilerin motivasyon eksikliği, akademik başarının önündeki temel engellerden biri olarak kabul edilmektedir. Standart problemlerin öğrencilerin günlük yaşamlarından ve bireysel ilgi alanlarından kopuk olması, öğrencilerin matematiksel kavramlar ile anlamlı bağlar kurmasını zorlaştırmaktadır. Son yıllarda Büyük Dil Modellerinin (LLM) gelişimi, bu problemlerin ölçeklenebilir bir şekilde kişiselleştirilmesine olanak tanımaktadır. Bu çalışmanın amacı, lise düzeyindeki standart matematik problemlerinin Google AI Studio üzerinden oluşturulan bir chatbot aracılığıyla öğrencilerin ilgi alanlarına göre yeniden düzenlenmesi sürecini incelemek ve üretilen soruların matematiksel ve pedagojik niteliklerini değerlendirmektir. Tasarım ve geliştirme modeliyle yürütülen bu nitel araştırmada, 2025 AYT sınavından seçilen farklı konu ve zorluk seviyelerindeki matematik soruları temel alınmıştır. Çalışma kapsamında, Google AI Studio platformunda araştırmacı tarafından tasarlanan özel promptlar ile bir chatbot yapılandırılmış ve sorular bu sistem üzerinden kişiselleştirilmiştir. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen problem değerlendirme rubrikleri ve doküman incelemesi yoluyla analiz edilmiştir.

Araştırma bulguları, kullanılan dil modelinin soruların hikâye kurgusunu değiştirirken matematiksel doğruluğu ve mantıksal iskeleti tam puan düzeyinde koruduğunu göstermektedir. Özellikle metin tabanlı olasılık problemlerinin kişiselleştirilmesinde yüksek bağlamsal başarı elde edilirken, geometri ve sembolik ifadelerin ağırlıklı olduğu sorularının görsel şema ve sembollerden arındırılıp tamamen sözel metne dökülmesinin, bilişsel yükü artırarak sorunun anlaşılabilirliğini ciddi oranda düşürdüğü tespit edilmiştir. Ayrıca logaritma gibi soyut konularda kurgulanan aşırı detaylı hikayelerin, öğrencinin matematiksel ilişkiyi görmesini engelleyen gereksiz bir bilişsel yük oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak çalışma, yapay zekanın metin odaklı matematik sorularını kişiselleştirmede etkili olduğunu, ancak uzamsal beceri gerektiren sorularda görsel destek olmadan kullanılmasının pedagojik sınırlılıklar yarattığını ortaya koymaktadır. Ayrıca kişiselleştirilmiş içerik üretiminde, sorunun yapısal özelliklerinin ve bağlamın somutlaştırma potansiyelinin göz önünde bulundurulması kritik önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ, kişiselleştirilmiş soru, matematik eğitimi*

Creating Personalized Mathematics Questions Based on Student Interests Using Artificial Intelligence

Postgraduate Student Mustafa Emirhan KARATAŞ, Trabzon University, mustafaemirhan_karatas25@trabzon.edu.tr

In mathematics education, students' lack of motivation is considered one of the primary obstacles to academic success. The disconnect between standard problems and students' daily lives and individual interests makes it difficult for them to establish meaningful connections with mathematical concepts. The recent development of Large Language Models (LLMs) allows for these problems to be personalized in a scalable manner. The purpose of this study is to investigate the process of redesigning high school-level standard mathematics problems according to students' interests through a chatbot created via Google AI Studio, and to evaluate the mathematical and pedagogical qualities of the generated questions. In this qualitative study, conducted with a design and development model, mathematics questions of various topics and difficulty levels selected from the 2025 AYT exam were used as a basis. Within the scope of the study, a chatbot was configured with custom prompts designed by the researcher on the Google AI Studio platform, and the questions were personalized through this system. The data were analyzed through document analysis and problem evaluation rubrics developed by the researcher.

The research findings indicate that while the language model alters the narrative structure of the questions, it preserves the mathematical accuracy and logical framework at a full-score level. High contextual success was achieved particularly in the personalization of text-based probability problems; however, it was found that stripping questions heavily reliant on geometry and symbolic expressions of their visual schemas and symbols and converting them entirely into verbal text significantly decreased the comprehensibility of the questions by increasing the cognitive load. Furthermore, it was concluded that overly detailed stories constructed for abstract topics such as logarithms created unnecessary cognitive load, preventing the student from seeing the mathematical relationships. In conclusion, the study reveals that artificial intelligence is effective in personalizing text-oriented mathematics questions, but its use without visual support in questions requiring spatial skills creates pedagogical limitations. Additionally, in the production of personalized content, it is of critical importance to consider the structural features of the question and the context's potential for concretization.

Keywords: *Artificial intelligence, personalized question, mathematics education*

110. Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı Tarafından Yayımlanan 9. Sınıf Ders Kitabında Küresel Eğitimin İzini Sürmek: Waymark Üzerine İçerik Analizi

Lisans Öğrencisi Resul MESCİ, Trabzon Üniversitesi, resul_mesci21@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Furkan Kerim KADAYIF, Trabzon Üniversitesi

Doç. Dr. Şakire ERBAY ÇETİNKAYA, Trabzon Üniversitesi, sakirecetinkaya@trabzon.edu.tr

Küresel eğitim, "bankacı eğitim modeli"ne karşı çıkan ve günümüz toplumlarının birbirine bağlı yapısından ilham alan bir yaklaşım olarak, bilgi aktarımının ötesine geçerek öğrencileri kültürlerarası duyarlılığa sahip, küresel sorunları eleştirel ve çoklu bakış açılarıyla değerlendirebilen sorumlu dünya vatandaşları olarak yetiştirmeyi amaçlar. Küresel eğitim odaklı İngiliz dili öğretimi ise, sürdürülebilirliğe katkı sağlayabilecek, becerili, bilinçli, açık fikirli ve sorumlu dil kullanıcılarının yetiştirilmesini hedefler. Eğitimdeki en güncel müfredat reformlarından biri olan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, 21. yüzyıl becerileri ve küresel farkındalık gibi küresel eğitimin temel unsurlarıyla uyum göstererek hem küresel yönelimli hem de yerel değerlere bağlı bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Türkiye'de yeni tasarlanan müfredat kademeli olarak sınıflarda uygulanmakta ve buna paralel olarak yeni öğretim materyalleri geliştirilmektedir. Buna rağmen, bu yeni materyallerin eğitimdeki temel öncelik alanlarıyla, özellikle de küresel eğitimle ne ölçüde örtüştüğünü inceleyen ampirik çalışmaların halen sınırlı olduğu görülmektedir. Bu nedenle, bu materyallerin incelenmesi ve literatürde yeterince ele alınmamış bu alanın araştırılması gerekmektedir. Bu doğrultuda, mevcut çalışmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı okullarında kullanılan ve en yeni müfredata uygun olarak geliştirilen İngilizce ders kitabı Waymark'ın küresel eğitimi ne ölçüde yansıttığını incelemektir. Mevcut nitel içerik analizi, Kültürel Temsil ve Çeşitlilik, Eleştirel Küresel Farkındalık ve Sosyal Adalet Yönelimi ile Öğrenci Özerkliği ve Konumlandırılması olmak üzere üç temel boyuttan oluşan bir çerçeveye dayanmaktadır. Analiz, kodlayıcılar arası güvenirliği sağlamak amacıyla iki araştırmacı tarafından bağımsız olarak yürütülmekte olup, bulgular konferansta sunulacaktır. Çalışma, İngiliz dili öğretimi materyal tasarımında daha kapsayıcı, eleştirel ve öğrenci merkezli öğrenme ortamları oluşturulmasına yönelik önerilerle sona erecektir.

Anahtar Kelimeler: *Küresel eğitim, ders kitabı, küresel farkındalık, küresel vatandaş, İngiliz dili öğretimi*

Tracing Global Education in a 9th Grade Coursebook Published by the Turkish Ministry of National Education: Content Analysis of Waymark

Undergraduate Student Resul MESCİ, Trabzon University, resul_mesci21@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Furkan Kerim KADAYIF, Trabzon University

Assoc. Prof. Dr. Şakire ERBAY ÇETİNKAYA, Trabzon University, sakirecetinkaya@trabzon.edu.tr

Global education, arguing against the banking model of education and inspired by the interconnected nature of today's societies, goes beyond knowledge transmission to train students as responsible global citizens with intercultural sensitivity who could evaluate global issues from critical and multiple perspectives. Global education-oriented English language teaching aims at developing skilful, informed, open-minded, and responsible language users who could contribute to world sustainability. As one of the most recent curriculum reforms in education, the Türkiye Century Maarif Model aligns with the core elements of global education, such as 21st-century skills and global awareness, to foster both globally oriented and locally grounded citizens. The newly designed curriculum in Türkiye is being gradually implemented across grades with new instructional materials designed accordingly. Accordingly, here is still a lack of empirical research examining how these updated materials align with the key priority areas in education including as global education. Therefore, further studies are needed to analyze these materials and address this underexplored area in the literature. Thus, the aim of the current study is to explore the extent to which an English language coursebook currently used in Ministry of National Education schools in line with the newest curriculum, i.e., Waymark, reflects global education. A framework that includes three key dimensions, including Cultural Representation and Diversity, Critical Global Awareness and Social Justice Orientation, and Learner Agency and Positioning informed the current qualitative content analysis. As the analysis is currently being conducted independently by two coders to ensure inter-coder reliability, the findings will be presented at the conference. The study will end with implications for instructional materials design to move beyond current ELT practices to ensure more inclusive, critical, and student-centred learning environments.

Keywords: *Global education, coursebook, global awareness, global citizen, ELT*

111. ChatGPT ile Öğretmen Mesleki Gelişiminin Dönüştürülmesi: İngilizce Öğretmen Adaylarının Uygulamaları, Algıları ve Önerileri Üzerine Bir Pilot Çalışma

Lisans Öğrencisi Sıla Hazal ÇANKAYA, Trabzon Üniversitesi, hzlsila55@gmail.com

Lisans Öğrencisi Berivan DUMAN, Trabzon Üniversitesi, berivanduman43@gmail.com

Lisans Öğrencisi İrem KAPLANDAR, Trabzon Üniversitesi, iremkaplandar@gmail.com

Lisans Öğrencisi Sümeyye FINDIK, Trabzon Üniversitesi, findiksumeyye838@gmail.com

Doç. Dr. Şakire ERBAY ÇETİNKAYA, Trabzon Üniversitesi, sakirecetinkaya@trabzon.edu.tr

Yapay zekânın (YZ), dil öğretimi ve öğretmenlerin mesleki gelişimi üzerinde önemli dönüşümler yarattığı, özellikle öğretmenlere kişiselleştirilmiş geri bildirim sunma, hızlı şekilde özgün dil girdisi üretmelerine yardımcı olma ve mesleki gelişim süreçlerinde eleştirel bir "reflektif arkadaş" rolü üstlenme açısından güçlü katkılar sağladığı iyi bilinmektedir. Bu yapay zekâ araçları arasında ChatGPT, hem hizmet öncesi hem de görev yapan İngilizce öğretmenleri tarafından öğretim süreçlerini desteklemek amacıyla en yaygın kullanılan araçlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Ancak ChatGPT'nin dil öğrenimine katkısına odaklanan çalışmalar bulunmakla birlikte, öğretmenlerin mesleki gelişim bağlamında ChatGPT ile etkileşimlerini inceleyen araştırmalar için hâlen önemli bir araştırma boşluğu bulunmaktadır. TÜBİTAK 2209-A destekli bir proje kapsamında yürütülen bu çalışma, İngilizce öğretmeni adaylarının ChatGPT'yi mesleki gelişim etkinliklerine entegre etme konusundaki kullanım örüntülerini, algılarını ve önerilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Karma araştırma deseni benimsenen geniş kapsamlı çalışmada, Türkiye'de bir devlet üniversitesindeki İngilizce öğretmenliği lisans programına devam eden üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden nicel ve nitel veriler toplanarak veri çeşitliliği sağlanmıştır. Ancak bu konferans sunumu, öncelikle veri toplama aracının geliştirilme sürecini ve Türkiye genelinde farklı üniversitelerden 68 İngilizce öğretmeni adayı ile gerçekleştirilen pilot uygulamayı ele almaktadır. Geliştirilen veri toplama aracı beş temel boyut etrafında yapılandırılmıştır: mesleki bilgi ve beceri gelişimi, öğrenme materyalleri ve kaynaklara erişim, dil yeterliliği ve akademik gelişim, yansıtma ve mesleki farkındalık ile güncel bilgi ve eğilimler. Bu yapı, İngilizce öğretmeni adaylarının ChatGPT'yi nasıl kullandıklarını ve mesleki gelişimlerinin bu beş farklı boyutunda aracın rolünü nasıl algıladıklarını kapsamlı bir şekilde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Pilot çalışmadan elde edilecek bulguların, İngilizce öğretmeni adaylarının yapay zekâ ile mesleki gelişim bağlamındaki etkileşimlerine ilişkin öncü bulgular sunması ve aynı zamanda katılımcıların tutumları ile önerilerini ortaya koyması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Mesleki gelişim, ChatGPT, İngilizce öğretmeni adayları, İngilizce dili öğretimi, Türkiye*

Transforming Teacher Professional Development through ChatGPT: A Pilot Study on Pre-Service EFL Teachers' Practices, Perceptions, and Suggestions

Undergraduate Student Sıla Hazal ÇANKAYA, Trabzon University, hzlsila55@gmail.com

Undergraduate Student Berivan DUMAN, Trabzon University, berivanduman43@gmail.com

Undergraduate Student İrem KAPLANDAR, Trabzon University, iremkaplandar@gmail.com

Undergraduate Student Sümeyye FINDIK, Trabzon University, findiksumeyye838@gmail.com

Assoc. Prof. Dr. Şakire ERBAY ÇETİNKAYA, Trabzon University, sakirecetinkaya@trabzon.edu.tr

It is well-documented that Artificial Intelligence (AI) has transformed both language instruction and teacher professional growth through offering tailored feedback, assisting teachers in producing personalised language input fast, and serving as a critical friend in teacher professional development activities. Among those AI tools, ChatGPT stands out as a widely-preferred one by both pre- and in-service English teachers to aid their instructional routines. Despite studies focusing on its role for language learning, there is still much room for investigations targeting teachers' engagement with ChatGPT for teacher professional development within this evolving landscape. Within the scope of a TÜBİTAK 2209-A funded project, the current study aimed at exploring pre-service English language teachers' usage patterns, perceptions, and suggestions regarding the integration of ChatGPT into professional development activities. Adopting a mixed-method study design, the broader study triangulated quantitative and qualitative data from third- and fourth-year undergraduate students enrolled at a pre-service English teacher training programme at a Turkish state university. The current conference presentation, though, introduces the study and reports the piloting of the instrument with 68 pre-service English teachers from diverse universities across Türkiye to ensure the reliability and validity of the data gathering instrument. The instrument is structured around five key dimensions: professional knowledge and skills development, learning materials and access to resources, language proficiency and academic development, reflection and professional awareness, and current knowledge and trends. It aims to provide a comprehensive understanding of how pre-service English teachers leverage ChatGPT and perceive its role across these five different aspects of their professional development. The findings from the pilot study are expected to provide preliminary insights into pre-service English teachers' engagement with AI for professional development as well as document their related attitudes and suggestions.

Keywords: *Professional development, ChatGPT, pre-service English teachers, ELT, Türkiye*

112. 5. ve 6. Sınıf Matematik Ders Kitaplarındaki Geometri Etkinliklerinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Bütünleşik Beceriler Açısından İncelenmesi

Lisansüstü Öğrencisi Fatma MENEKŞE, Trabzon Üniversitesi, fatma_menekse25@trabzon.edu.tr

Doç. Dr. Elif AKŞAN KILIÇASLAN, Trabzon Üniversitesi, eaksan@trabzon.edu.tr

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde bütünleşik beceriler, temel becerilerin (okuma, yazma vb.) üzerine inşa edilen, süreç modellemesi yapılabilen ve üst düzey düşünme becerilerini (karar verme, problem çözme) hayata geçiren karmaşık eylemlerdir. Gözlemleme, sorgulama, çözümleme, sınıflandırma, karşılaştırma ve değerlendirme gibi 20 eylemi kapsayan bu yapı, bilginin işlenip hayata aktarılmasını sağlar. Maarif Model'inde ele alınan bütünleşik beceriler; çelişki giderme, gözlemleme, özetleme, çözümleme, sınıflandırma, bilgi toplama, karşılaştırma, sorgulama, genelleme, çıkarım yapma, gözleme dayalı tahmin etme, mevcut bilgiye/veriye dayalı tahmin etme, yapılandırma, yorumlama, yansıtma, muhakeme (akıl yürütme), değerlendirme, tartışma, mantıksal denetleme ve sentezleme becerilerini kapsamaktadır. Bu çalışmanın amacı; 5. ve 6. sınıf matematik ders kitaplarında yer alan geometri temaları (geometrik nicelikler ve geometrik şekiller) kapsamındaki etkinliklerin, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde belirlenen bütünleşik becerilerle olan ilişkisini temalar düzeyinde incelemek ve bu etkinliklerin hangi becerileri içerdiğini analiz etmektir. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın veri kaynağını 5. ve 6. sınıf matematik ders kitaplarında yer alan 55 etkinlik oluşturmaktadır. İncelenen ders kitaplarında, 5. sınıf düzeyinde geometrik nicelikler temasında 28, geometrik şekiller temasında ise 9 etkinlik; 6. sınıf düzeyinde geometrik nicelikler temasında 14 ve geometrik şekiller temasında 4 etkinlik yer almaktadır Veriler, Türkiye Yüzyılı Maarif Model'inde tanımlanan bütünleşik beceriler çerçevesinde içerik analizi ile çözümlenmiştir. Beşinci sınıf matematik ders kitapları, bütünleşik beceriler açısından temalar bazında incelendiğinde her temanın çeşitli becerilere odaklandığı görülmektedir. Ders kitabında yer alan Geometrik Şekiller temasında etkinliklerin çıkarım yapma, yorumlama ve yansıtma becerilerini geliştirmeye yönelik olduğu belirlenmiştir. Geometrik Nicelikler temasında ise yorumlama ve değerlendirme becerilerine odaklanıldığı görülmektedir. Altıncı sınıf matematik ders kitapları, bütünleşik beceriler açısından temalar bazında incelendiğinde her temanın belirli becerilere odaklandığı görülmektedir. Ders kitabında yer alan temalar incelendiğinde; Geometrik Şekiller temasında sınıflandırma ve çıkarım yapma becerilerinin ele alındığı, Geometrik Nicelikler temasında ise yansıtma, tümevarımsal akıl yürütme ve analojik akıl yürütme becerilerine yer verildiği görülmektedir. Bu bulgular doğrultusunda, beşinci ve altıncı sınıf matematik ders kitaplarında geometri temaları (geometrik şekiller ve geometrik nicelikler) kapsamında ele alınan bütünleşik becerilerin, temalar arasında dengeli ancak belirli beceriler etrafında yoğunlaşan bir dağılım sergilediği görülmektedir. Özellikle çıkarım yapma, yorumlama ve akıl yürütme becerilerinin her iki sınıf düzeyinde ve ilgili temalarda tekrar ederek ön plana çıktığı; buna karşılık değerlendirme, yansıtma, sınıflandırma ile tümevarımsal ve analojik akıl yürütme gibi becerilerin daha sınırlı temalarla ilişkilendirildiği anlaşılmaktadır. Sınıf düzeyi arttıkça bilişsel süreçlerin daha üst düzey akıl yürütme becerilerine doğru yöneldiğini göstermektedir. Ayrıca, her iki sınıf düzeyinde de geometri temalarının farklı bütünleşik becerileri destekleyecek şekilde yapılandırıldığı, ancak beceri dağılımının temalara göre çeşitlilik gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Bütünleşik beceriler, geometrik nicelikler, geometrik şekiller, matematik ders kitabı*

An Analysis of Geometry Activities in 5th and 6th Grade Mathematics Textbooks in Terms of Integrated Skills Within the Framework of the Turkey Century Education Model

Postgraduate Student Fatma MENEKŞE, Trabzon University, fatma_menekse25@trabzon.edu.tr

Assoc. Prof. Dr. Elif AKŞAN KILIÇASLAN, Trabzon University, eaksan@trabzon.edu.tr

In the Turkey Century Education Model, integrated skills are complex actions built upon foundational skills (such as reading and writing), capable of being modeled as processes, and designed to put higher-order thinking skills (such as decision-making and problem-solving) into practice. This framework, which encompasses 20 actions such as observing, questioning, analyzing, classifying, comparing, and evaluating, facilitates the processing and application of knowledge in real life. The integrated skills addressed in the Education Model include: conflict resolution, observation, summarization, analysis, classification, information gathering, comparison, inquiry, generalization, inference, observation-based prediction, prediction based on existing knowledge/data, structuring, interpretation, reflection, reasoning, evaluation, discussion, logical verification, and synthesis. The purpose of this study is to examine, at the thematic level, the relationship between the activities related to geometry themes (geometric quantities and geometric shapes) found in 5th and 6th-grade mathematics textbooks and the integrated skills defined within the framework of the Turkey Century Education Model, and to analyze which skills these activities encompass. A qualitative research approach was adopted in the study, and the document analysis method was used. When fifth-grade mathematics textbooks are examined by theme in terms of integrated skills, it is evident that each theme focuses on various skills. It has been determined that the activities in the “Geometric Shapes” theme in the textbook are designed to develop inference, interpretation, and reflection skills. In the “Geometric Quantities” theme, on the other hand, the focus is on interpretation and evaluation skills. When sixth-grade mathematics textbooks are examined by theme in terms of integrated skills, it is observed that each theme focuses on specific skills. Upon examining the themes in the textbook, it is observed that the “Geometric Shapes” theme addresses classification and inference skills, while the “Geometric Quantities” theme focuses on reflection, inductive reasoning, and analogical reasoning skills. Based on these findings, it is observed that the integrated skills addressed within the geometry themes (geometric shapes and geometric quantities) in fifth and sixth-grade mathematics textbooks exhibit a balanced distribution across themes, yet concentrate around specific skills. It is evident that skills such as inference, interpretation, and reasoning are consistently emphasized across both grade levels and related themes; in contrast, skills such as evaluation, reflection, classification, and inductive and analogical reasoning are associated with a more limited range of themes. It indicates that as the grade level increases, cognitive processes shift toward higher-order reasoning skills. Furthermore, it is concluded that while geometry themes are structured to support different integrated skills at both grade levels, the distribution of skills varies across themes.

Keywords: *Integrated skills, geometric quantities, geometric shapes, mathematics textbook*

113. Öğretmen Adaylarının Liselere Geçiş Sistemi (LGS)'ne Yönelik Bilişsel Yapıları ve Metaforik Algıları

Lisans Öğrencisi Emre Baha BEKAR, Trabzon Üniversitesi, embabe6161@gmail.com

Lisans Öğrencisi Feyzanur GÜNAYDIN, Trabzon Üniversitesi, feyzagnydn28@gmail.com 5411812307

Lisans Öğrencisi Melihcan TÜZEL, Trabzon Üniversitesi, melihcan_tuzel22@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Mehmet Aytuğ TARHANACİ, Trabzon Üniversitesi, aytugmehmet123@gmail.com

Prof. Dr. Sibel ER NAS, Trabzon Üniversitesi, sibelernas@trabzon.edu.tr

Öğretmenlerin sahip oldukları bilişsel yapı, öğretim sürecini planlama, bilgiyi yapılandırma ve öğrencilerin kavramsal anlamalarını destekleme becerilerini doğrudan etkileyebilmektedir. Bu nedenle öğretmen adaylarının, eğitim sistemi içerisinde önemli bir yere sahip olan Liselere Geçiş Sistemi (LGS) gibi merkezi sınavlara yönelik bilişsel yapılarının incelenmesi, onların bu sınav sistemini nasıl anlamlandırdıklarının ortaya konulması açısından önem taşımaktadır.
Öğretmen adaylarının LGS kavramına ilişkin zihinsel yapılarını ve bu kavrama yükledikleri anlamları bütüncül bir yaklaşımla incelemek önemlidir. Bireylerin LGS kavramını zihinlerinde nasıl yapılandırdıklarını ve bu kavrama yönelik algılarını hangi zihinsel çağrışımlar aracılığıyla oluşturduklarını ortaya koyan çalışmaların sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Bu araştırmada, öğretmen adaylarının LGS kavramına yönelik bilişsel yapıları belirlenirken aynı zamanda metafor analizi yoluyla bu kavrama atfettikleri anlamların ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bilişsel yapı analizi ile metafor analizinin birlikte kullanılması, söz konusu kavrama ilişkin algıların daha kapsamlı ve çok boyutlu bir biçimde değerlendirilmesine olanak sağlayacaktır. Ayrıca araştırmanın öğretmen adayları üzerinde yürütülmesi, gelecekte eğitim sisteminde aktif rol üstlenecek bireylerin merkezi sınavlara ilişkin algılarının anlaşılmasına katkı sunması bakımından, öğretmen yetiştirme literatürü açısından önem taşımaktadır. Bu yönüyle araştırmanın hem mevcut literatürde sınırlı biçimde ele alınan bir alana katkı sağlaması hem de eğitim araştırmalarında kavramsal algıların incelenmesine yönelik farklı bir perspektif sunması beklenmektedir. Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kavramına ilişkin bilişsel yapılarını ve bu kavrama yönelik metaforik algılarını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda çalışma, nicel araştırma yaklaşımlarından tarama (survey) modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Tarama modeli, mevcut bir durumu herhangi bir müdahalede bulunmaksızın olduğu biçimiyle ortaya koymayı ve bu durumu ayrıntılı biçimde betimlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir.
Çalışmanın örneklemini, Fen Bilgisi Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği programlarında öğrenim gören 186 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama sürecinde Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) ve metafor formu kullanılmıştır. Araştırma kapsamında, farklı branşlarda öğrenim gören öğretmen adaylarının Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kavramına yönelik bilişsel yapıları KİT aracılığıyla; LGS'ye ilişkin metaforik algıları ise metafor formu yoluyla incelenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu doğrultuda veriler sistematik bir biçimde düzenlenmiş, benzerlik ve anlam ilişkileri dikkate alınarak uygun temalar altında sınıflandırılmıştır. Kelime İlişkilendirme Testi'nden elde edilen veriler incelendiğinde, öğretmen adaylarının her branşta da LGS kavramını "stres" ve "kaygı" kelimeleriyle ilişkilendirdikleri sonucuna varılmıştır. Ayrıca LGS kavramını "matematik", "sınav", "lise", "başarı" ve "süre" kavramlarıyla ilişkilendirdikleri de görülmüştür. Metafor testinden elde edilen veriler incelendiğinde ise öğretmen adaylarının en fazla benzetim yaptıkları kavramların "maraton" ve "anahtar" olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Liselere Geçiş Sistemi, Bilişsel Yapı, Metaforik Algı, Öğretmen Adayları*

Cognitive Structures and Metaphorical Perceptions of Pre-Service Teachers Towards the High School Entrance System

Undergraduate Student Emre Baha BEKAR, Trabzon University, embabe6161@gmail.com

Undergraduate Student Feyzanur GÜNAYDIN, Trabzon University, feyzagnydn28@gmail.com

Undergraduate Student Melihcan TÜZEL, Trabzon University, melihcan_tuzel22@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Mehmet Aytuğ TARHANACİ, Trabzon University, aytugmehmet123@gmail.com

Prof. Dr. Sibel ER NAS, Trabzon University, sibelernas@trabzon.edu.tr

Teachers' cognitive structures directly influence their ability to plan instruction, organize knowledge, and support students' conceptual understanding. Therefore, examining pre-service teachers' cognitive structures regarding central examinations such as High School Entrance System is important for understanding how they interpret this system. A holistic examination of pre-service teachers' mental structures and the meanings they attribute to High School Entrance System is necessary. However, studies exploring how individuals construct this concept in their minds and the mental associations shaping their perceptions remain limited. This study aims to identify pre-service teachers' cognitive structures related to High School Entrance System and to reveal the meanings they attribute to this concept through metaphor analysis. The combined use of cognitive structure analysis and metaphor analysis enables a more comprehensive and multidimensional evaluation of perceptions. Additionally, focusing on pre-service teachers contributes to the teacher education literature by providing insight into how future educators perceive central examinations. The study was conducted using a quantitative survey model, which aims to describe an existing situation without intervention. The sample consisted of 186 pre-service teachers enrolled in Science Education, Elementary Mathematics Education, and Turkish Language Education programs. Data were collected using the Word Association Test (WAT) and a metaphor form. Within the scope of the research, cognitive structures related to High School Entrance System were analyzed through the WAT, while metaphorical perceptions were examined using the metaphor form. The data were subjected to content analysis, systematically organized, and classified into themes based on similarities and meaning relationships. Findings from the Word Association Test indicated that pre-service teachers across all branches most frequently associated High School Entrance System with "stress" and "anxiety." They also linked the concept with "mathematics," "exam," "high school," "success," and "time. "Results from the metaphor analysis showed that the most common metaphors used by pre-service teachers were "marathon" and "key."

Keywords: *High School Entrance System, cognitive structure, metaphorical perception, pre-service teachers*

114.Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Eğilimlere İlişkin Bilişsel Yapılarının İncelenmesi

Lisans Öğrencisi Nida Nur GÜNÇİÇEK, Trabzon Üniversitesi, gunciceknidanur@gmail.com

Lisans Öğrencisi İrem USTA, Trabzon Üniversitesi, iremusta0061@gmail.com

Lisans Öğrencisi Eda TÜRKOĞLU, Trabzon Üniversitesi, edaturkoglu43@gmail.com

Lisans Öğrencisi Esin ARSLAN, Trabzon Üniversitesi, esin3023@gmail.com

Prof. Dr. Sibel ER NAS, Trabzon Üniversitesi, sibelernas@trabzon.edu.tr

Bireylerin sahip oldukları bilişsel yapı, bilgiyi yapılandırma ve kavramsal anlamlandırma becerilerini doğrudan etkileyebilmektedir. Bu nedenle ortaokul öğrencilerinin, eğitim sistemi içerisinde önemli bir yere sahip olan sosyal eğilimlere yönelik bilişsel yapılarının incelenmesi, onların bu kavramları nasıl anlamlandırdıklarının ortaya konulması açısından önem taşımaktadır. Öğrencilerin sosyal eğilim kavramına ilişkin zihinsel yapılarını ve bu kavramlara yükledikleri anlamları bütüncül bir yaklaşımla incelemek önem arz etmektedir. Bireylerin sosyal eğilimleri zihinlerinde nasıl yapılandırdıklarını ve bu kavramlara yönelik algılarını hangi zihinsel çağrışımlar aracılığıyla oluşturduklarını ortaya koyan çalışmaların sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Bu araştırmada, ortaokul öğrencilerinin sosyal eğilimlere yönelik bilişsel yapıları belirlenirken aynı zamanda Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) yoluyla bu kavramlara atfettikleri anlamların ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Bilişsel yapı analizinin kullanılması, söz konusu kavramlara ilişkin algıların daha kapsamlı ve çok boyutlu bir biçimde değerlendirilmesine olanak sağlayacaktır. Ayrıca araştırmanın ortaokul öğrencileri üzerinde yürütülmesi, gelecekte toplumda aktif rol üstlenecek bireylerin sosyal eğilimlere ilişkin algılarının anlaşılmasına katkı sunması bakımından önem taşımaktadır. Bu yönüyle araştırmanın hem mevcut literatürde sınırlı biçimde ele alınan bir alana katkı sağlaması hem de eğitim araştırmalarında kavramsal algıların incelenmesine yönelik farklı bir perspektif sunması beklenmektedir. Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin sosyal eğilim (empati, sorumluluk, girişkenlik, güven ve oyun severlik) kavramlarına ilişkin bilişsel yapılarını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda çalışma, nicel araştırma yaklaşımlarından tarama (survey) modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Tarama modeli, mevcut bir durumu herhangi bir müdahalede bulunmaksızın olduğu biçimiyle ortaya koymayı ve bu durumu ayrıntılı biçimde betimlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir. Çalışmanın örneklemini, 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeylerinde öğrenim gören 438 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama sürecinde Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu doğrultuda veriler sistematik bir biçimde düzenlenmiş, benzerlik ve anlam ilişkileri dikkate alınarak uygun temalar altında sınıflandırılmıştır. Kelime İlişkilendirme KİT'den elde edilen veriler incelendiğinde; öğrencilerin "sorumluluk" kavramını en fazla görev, ödev ve odasını toplamak kelimeleriyle ilişkilendirdikleri sonucuna varılmıştır. "Girişkenlik" kavramına yönelik bilişsel yapıların atılgan, iş ve özgüven kavramları etrafında şekillendiği görülmüştür. "Empati" anahtar kavramının arkadaş, düşünce ve saygı çağrışımlarıyla; "güven" kavramının ise aile ve arkadaş kavramlarıyla ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Son olarak "oyun severlik" kavramına ilişkin veriler incelendiğinde, öğrencilerin en fazla saklambaç ve eğlence kavramları ile benzetim yaptıkları sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Ortaokul öğrencileri, bilişsel yapı, sosyal eğilimler*

Investigation of Middle School Students' Cognitive Structures Regarding Social Tendencies

Undergraduate Student Nida Nur GÜNÇİÇEK, Trabzon University, gunciceknidanur@gmail.com

Undergraduate Student İrem USTA, Trabzon University, iremusta0061@gmail.com

Undergraduate Student Eda TÜRKOĞLU, Trabzon University, edaturkoglu43@gmail.com

Undergraduate Student Esin ARSLAN, Trabzon University, esin3023@gmail.com

Prof. Dr. Sibel ER NAS, Trabzon University, sibelernas@trabzon.edu.tr

The cognitive structure individuals possess directly influences their ability to construct knowledge and conceptualize meaning. Therefore, investigating the cognitive structures of middle school students regarding social tendencies—which hold a significant place within the educational system—is crucial for revealing how they interpret these concepts. It is essential to examine students' mental frameworks and the meanings they attribute to the concept of social tendency through a holistic approach. It is noteworthy that studies identifying how individuals structurally organize social tendencies in their minds and how they form perceptions through mental associations remain limited. In this study, while determining the cognitive structures of middle school students toward social tendencies, it is also aimed to uncover the meanings they attribute to these concepts through the Word Association Test (WAT). Utilizing cognitive structure analysis allows for a more comprehensive and multidimensional evaluation of perceptions regarding the concepts in question. Furthermore, conducting this research on middle school students is significant as it contributes to understanding the perceptions of individuals who will take active roles in society in the future. In this regard, the research is expected to contribute to a field that is limited in current literature and to offer a different perspective on the investigation of conceptual perceptions in educational research. The primary objective of this research is to reveal middle school students' cognitive structures regarding the concepts of social tendency (empathy, responsibility, assertiveness, trust, and playfulness). Accordingly, the study was conducted within the framework of the survey model, one of the quantitative research approaches. The survey model is a research design that aims to present an existing situation as it is, without any intervention, and to describe it in detail. The study sample consists of 438 middle school students enrolled in the 5th, 6th, 7th, and 8th grades. The Word Association Test (WAT) was employed as the data collection instrument. The data obtained within the scope of the research were subjected to content analysis. Consequently, the data were systematically organized and classified under appropriate themes, considering similarities and semantic relationships. Upon examining the data from the WAT, it was concluded that students most frequently associated the concept of "responsibility" with the words duty, homework, and tidying one's room. Cognitive structures regarding "assertiveness" were found to be shaped around the concepts of boldness, work, and self-confidence. The key concept of "empathy" was identified through associations with friend, thought, and respect, while "trust" was associated with family and friendship. Finally, an analysis of the data regarding "playfulness" revealed that students most frequently drew analogies with the concepts of hide-and-seek and fun.

Keywords: *Middle school students, cognitive structure, social tendencies*

115.Program Liderliği Alanındaki Araştırma Eğilimleri: Bir İçerik Analizi

Lisansüstü Öğrencisi Muhammet YARDIM, Trabzon Üniversitesi, m_yardim61@hotmail.com

Prof. Dr. Özden DEMİR, Trabzon Üniversitesi, ozdendemir@trabzon.edu.tr

Bu çalışmada, program liderliği alanında yayımlanan araştırmaların eğilimlerini ortaya koymak amacıyla 2010–2025 yılları arasında yayımlanan 65 makale içerik analiziyle incelenmiştir. Araştırma betimsel bir çalışma olup, bu kapsamda doküman incelemesi yoluyla veriler analiz edilmiştir. Çalışmada Web of Science ve ULAKBİM veri tabanları temel alınmış; program liderliği alanında yayın yapan ulusal ve uluslararası indeksli dergiler tarama kapsamına alınarak toplam 65 makale analize dâhil edilmiştir. İnceleme kapsamında makaleler; yayın yılı, ülke, araştırma deseni, örneklem grubu, veri toplama aracı, veri analiz yöntemi ve konu alanlarına göre sınıflandırılmıştır. Bulgular, program liderliği araştırmalarının 2020 sonrasında belirgin biçimde arttığını ve yayınların 2024 yılında en yüksek düzeye (f=16, %24.6) ulaştığını göstermiştir. Çalışmaların ülke dağılımında Çin (f=12) ve Güney Afrika (f=12) en fazla yayın yapılan ülkeler olarak öne çıkarken; Türkiye (f=10) ve Hong Kong (f=6) bağlamlarının da literatürde önemli bir yer tuttuğu belirlenmiştir. Yöntemsel açıdan araştırmaların büyük bölümünün nitel yaklaşımla (f=43, %66.2) yürütüldüğü ve bu grupta özellikle vaka/durum çalışması (f=22, \%33.8) deseninin baskın olduğu görülmüştür. Örneklem gruplarında en fazla çalışmanın öğretmenler (f=18) ve okul yöneticileriyle (f=10) yapıldığı; ayrıca her iki grubun birlikte incelendiği karma örneklemlerin de (f=10) yaygın olduğu tespit edilmiştir. Veri toplama araçlarında görüşme temelli araçlar (f=35) ön plana çıkarken, veri analizinde tematik analiz (f=22) en yaygın yaklaşım olmuştur. Konu alanları incelendiğinde çalışmaların sırasıyla liderlik rolleri ve yaklaşımları (f=16) ile reform–politika–uygulama (f=12) temalarında yoğunlaştığı; kapasite geliştirme ve bağlam/kültür başlıklarının ise literatürde 10 yurt içi ve 55 yurt dışı kaynaklı çalışma üzerinden belirginleştiği görülmüştür. Sonuç olarak program liderliği literatürü; rol ve süreç odaklı nitel araştırmaların ağırlıkta olduğu, özellikle Asya, Afrika ve Türkiye bağlamlarında yoğunlaşan ve son yıllarda teknolojik dönüşümle birlikte hızla büyüyen bir alan görünümü sergilemektedir.

Anahtar Kelimeler: *Program liderliği, içerik analizi, eğitim yönetimi, araştırma eğilimleri*

Research Trends in the Field of Curriculum Leadership: A Content Analysis

Postgraduate Student Muhammet YARDIM, Trabzon University, m_yardim61@hotmail.com

Prof. Dr. Özden DEMİR, Trabzon University, ozdendemir@trabzon.edu.tr

This study examined 65 articles published between 2010 and 2025 through content analysis in order to reveal research trends in the field of curriculum leadership. The study was designed as a descriptive investigation, and the data were analyzed through document analysis. Web of Science and ULAKBİM databases were taken as the main sources, and national and international indexed journals publishing in the field of curriculum leadership were reviewed. As a result of this screening process, a total of 65 articles were included in the analysis. The articles were classified according to publication year, country, research design, sample group, data collection instrument, data analysis method, and subject areas. The findings showed that studies on curriculum leadership increased significantly after 2020 and reached their highest level in 2024 (f = 16, 24.6%). In terms of country distribution, China (f = 12) and South Africa (f = 12) stood out as the contexts with the highest number of publications, while Türkiye (f = 10) and Hong Kong (f = 6) also occupied an important place in the literature. From a methodological perspective, most studies were conducted using qualitative approaches (f = 43, 66.2%), and within this group the case study design was dominant (f = 22, 33.8%). Regarding the sample groups, the largest number of studies focused on teachers (f = 18) and school administrators (f = 10), while mixed samples including both groups (f = 10) were also common. Interview-based instruments (f = 35) were the most frequently used data collection tools, and thematic analysis (f = 22) emerged as the most common data analysis approach. In terms of subject areas, the studies mainly concentrated on leadership roles and approaches (f = 16) and reform–policy–implementation themes (f = 12). Capacity building and context/culture themes also became more visible across the literature, based on 10 domestic and 55 international studies. Overall, the curriculum leadership literature appears to be a rapidly growing field characterized by a predominance of role- and process-oriented qualitative research, concentrated particularly in Asian, African, and Turkish contexts, and increasingly shaped by technological transformation in recent years.

Keywords: *Curriculum leadership, content analysis, educational administration, research trends*

116.Kirkpatrick'in Yetiştirme Değerlendirmesi Modeli'ne Göre Yapılmış Yetişkin Eğitimi Çalışmalarının İncelenmesi: Sistematik Derleme

Lisansüstü Öğrencisi Vedat UZUNER, Trabzon Üniversitesi, vedatuzuner970@gmail.com

Program değerlendirme çalışmaları; eğitim süreçlerinin etkililiğini, verimliliğini ve önceden belirlenen hedeflere ulaşma düzeyini bilimsel verilerle ortaya koymak amacıyla yürütülen sistematik veri toplama ve analiz süreçlerini kapsar. Bu kapsamlı çalışmalar, elde edilen somut bulgular aracılığıyla karar vericilere ve uygulayıcılara rehberlik ederek eğitim programlarının geliştirilmesine, kurumsal iyileştirmeye ve hesap verebilirliğin güçlendirilmesine doğrudan katkı sağlar. Bu süreçlerin doğru işletilmesi sayesinde sunulan eğitim kalitesinin sürdürülebilir biçimde artırılması mümkün hâle gelir. Bu araştırmada temel alınan Kirkpatrick Yetiştirme Değerlendirmesi Modeli, eğitim programlarının etkisini; katılımcı tepkilerinden başlayarak öğrenme, davranış değişikliği ve nihai sonuç düzeylerine kadar dört aşamalı, çok boyutlu ve bütüncül bir yaklaşımla değerlendirmeye imkân tanır. Söz konusu model, özellikle yetişkin eğitimi bağlamında somut ve uygulamaya dönük sonuçlar üretmesi bakımından dünya genelinde en önemli kuramsal çerçevelerden birini sunmaktadır.

Uluslararası alanda yaygın olarak kullanılmasına rağmen Türkiye'deki alan yazında henüz sınırlı sayıda araştırmada ele alınan Kirkpatrick Yetiştirme Değerlendirmesi Modeli çerçevesinde gerçekleştirilen bu çalışma, sistematik derleme yöntemiyle yapılandırılmıştır. Bu çalışmanın alanda yapılacak yeni çalışmalar için yol gösterici olması beklenmektedir. Araştırma süreci, PRISMA akış diyagramı protokolleri doğrultusunda titizlikle yürütülen bir tarama çalışması niteliği taşımaktadır. Çalışmanın temel amacı, Kirkpatrick Yetiştirme Değerlendirmesi Modeli çerçevesinde Türkiye'de ve uluslararası alanda gerçekleştirilen araştırmaların genel eğilimlerini ve metodolojik tercihlerini ortaya koyarak program değerlendirme alanına katkı sağlamaktır. Bu doğrultuda; incelenen araştırmaların yıllara göre dağılımı, yayın türleri, tercih edilen araştırma yöntemleri, örneklem gruplarının yapısı, veri kaynakları, kullanılan analiz teknikleri ve öne çıkan anahtar sözcükler detaylıca analiz edilmesi hedeflenmiştir. Araştırma kapsamında, Google Scholar, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve Web of Science gibi veri tabanları kullanılarak 2020–2025 yılları arasında yayımlanan güncel çalışmalar taranmıştır. Belirlenen spesifik anahtar kelimeler doğrultusunda ulaşılan toplam 648 çalışma arasından; Türkçe ve İngilizce dışında kalanlar ile eğitim ve sağlık eğitimi alanları dışındaki çalışmalar hariç tutulmuştur. Bu eleme sürecinin ardından kalan 15 araştırma derinlemesine incelenmektedir. Söz konusu çalışmalara ilişkin nitel veri analizi ve raporlama süreci hâlen devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kirkpatrick Yetiştirme Değerlendirmesi Modeli, Eğitim Değerlendirme Modeli, program değerlendirme, sistematik derleme, yetişkin eğitimi*

An Examination of Adult Education Studies Based on Kirkpatrick's Cultivation Assessment Model: A Systematic Review

Postgraduate Student Vedat UZUNER, Trabzon University, vedatuzuner970@gmail.com

Program evaluation studies encompass systematic data collection and analysis processes aimed at demonstrating, through scientific data, the effectiveness, efficiency, and achievement of predetermined goals in educational processes. These comprehensive studies, through concrete findings, guide decision-makers and implementers, directly contributing to the development of educational programs, institutional improvement, and strengthening accountability. The proper implementation of these processes makes it possible to sustainably improve the quality of education provided. The Kirkpatrick Training Assessment Model, which forms the basis of this research, allows for the evaluation of the impact of training programs through a four-stage, multidimensional, and holistic approach, ranging from participant responses to learning, behavioral change, and ultimate outcomes. This model, particularly in the context of adult education, offers one of the most important theoretical frameworks worldwide due to its ability to produce concrete and practical results.

This study, conducted within the framework of the Kirkpatrick Parenting Assessment Model, which, despite its widespread use internationally, has been addressed in a limited number of studies in Turkey, is structured using a systematic review method. It is expected that this study will serve as a guide for new research in the field. The research process is a meticulously conducted survey study in accordance with PRISMA flowchart protocols. The main objective of the study is to contribute to the field of program evaluation by revealing the general trends and methodological preferences of research conducted in Turkey and internationally within the framework of the Kirkpatrick Parenting Assessment Model. Accordingly, the study aims to analyze in detail the distribution of the examined research by year, publication types, preferred research methods, sample group structures, data sources, analysis techniques used, and prominent keywords. As part of this research, current studies published between 2020 and 2025 were reviewed using databases such as Google Scholar, YÖK National Thesis Center, and Web of Science. From a total of 648 studies identified using specific keywords, those not in Turkish or English, and those outside the fields of education and health education, were excluded. Following this selection process, 15 studies are currently being examined in depth. The qualitative data analysis and reporting process for these studies is still ongoing.

Keywords: *Kirkpatrick Training Assessment Model, Educational Assessment Model, program assessment, systematic review, adult education*

117.Sosyal Bilgiler Dersinde Dezenformasyon Farkındalığı: Trabzon Üniversitesi Örneği

Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi, demircioglu61@yahoo.com

Dr. İnanç GENÇ, T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, inancgenc@yahoo.com

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler dersinde uygulanan yapılandırılmış bir doğrulama etkinliğinin öğrencilerin dezenformasyon farkındalığı üzerindeki etkisini incelemek ve öğrenci görüşleri doğrultusunda bu süreci değerlendirmektir. Dijital ortamlarda yanlış ve çarpıtılmış bilginin hızla yayılması, bireylerin bilgiye eleştirel yaklaşma ve doğrulama becerilerinin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersi, eleştirel düşünme, kaynak sorgulama ve bilinçli vatandaşlık becerilerinin kazandırılmasında önemli bir öğretim alanı olarak öne çıkmaktadır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde kurgulanmış olup durum çalışması desenine dayandırılmıştır. Veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış mülakat formu ve sınıf içi etkinlik gözlemlerinden yararlanılmıştır. Çalışma grubunu, Trabzon Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 1. ve 4. sınıf düzeyindeki toplam 23 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılar araştırmanın amacına uygun olarak amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Uygulama sürecinde öğrencilere doğru, yanlış ve görsel içeriklerden oluşan tarihsel bilgi örnekleri sunulmuş; katılımcılardan bu içerikleri kaynak güvenilirliği, doğruluk ve bağlamsal tutarlılık açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Elde edilen nitel veriler betimsel analiz yaklaşımı doğrultusunda çözümlenmiş ve tematik olarak yapılandırılmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, öğrencilerin başlangıçta bilgi kaynağını sorgulama, doğrulama ve görsel içerikleri eleştirel değerlendirme becerilerinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte uygulama sonrasında öğrencilerin kaynak kontrolü yapma, kanıta dayalı gerekçelendirme ve şüpheci yaklaşım geliştirme düzeylerinde belirgin bir gelişim olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca öğrencilerin dezenformasyonun yaygınlığına ilişkin farkındalık kazandıkları ve bilgiye yönelik eleştirel tutumlarının güçlendiği belirlenmiştir. Bunun yanı sıra doğrulama temelli öğretim uygulamalarının öğrencilerin medya ve bilgi okuryazarlığı becerilerini desteklediği ve dezenformasyonla mücadeleye yönelik farkındalıklarını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, sosyal bilgiler öğretiminde doğrulama, kaynak sorgulama ve eleştirel düşünme becerilerini merkeze alan pedagojik yaklaşımların sistematik biçimde yapılandırılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, çalışmanın sınırlı bir örneklemle gerçekleştirilmiş olması, bulguların genellenebilirliğini kısıtlamakta olup, farklı örneklem gruplarıyla yapılacak araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Dezenformasyon, sosyal bilgiler eğitimi, medya ve bilgi okuryazarlığı, eleştirel düşünme, bilgi doğrulama*

Disinformation Awareness in Social Studies Education: A Case Study at Trabzon University

Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Trabzon University, demircioglu61@yahoo.com

Dr. İnanç GENÇ, Presidency of Communications of the Republic of Turkey, inancgenc@yahoo.com

The aim of this study is to examine the impact of a structured verification-based classroom activity implemented in social studies education on students' disinformation awareness and to evaluate this process based on students' perspectives. The rapid spread of false and misleading information in digital environments necessitates the development of individuals' critical evaluation and information verification skills. In this context, social studies education emerges as a significant field for fostering critical thinking, source evaluation, and informed citizenship.

The study was designed within a qualitative research framework and employed a case study design. Data were collected through semi-structured interviews and classroom observation of instructional activities. The study group consisted of 23 first- and fourth-year students enrolled in the Social Studies Teacher Education program at Trabzon University. Participants were selected through purposive sampling in accordance with the aim of the study. During the implementation process, students were presented with historical information examples consisting of accurate, inaccurate, and visually manipulated content. They were asked to evaluate these materials in terms of source credibility, accuracy, and contextual consistency. The qualitative data obtained were analyzed using descriptive analysis and organized thematically.

The findings indicate that students initially demonstrated limited skills in source evaluation, verification, and critical analysis of visual content. However, following the intervention, a significant improvement was observed in students' ability to check sources, provide evidence-based reasoning, and adopt a skeptical approach. Additionally, students developed a greater awareness of the prevalence of disinformation and strengthened their critical attitudes toward information. The results also suggest that verification-based instructional practices support students' media and information literacy skills and enhance their awareness in combating disinformation. These findings highlight the need to systematically integrate pedagogical approaches that prioritize verification, source evaluation, and critical thinking skills within social studies education. Nevertheless, the limited sample size restricts the generalizability of the findings, indicating the need for further research with larger and diverse participant groups.

Keywords: *Disinformation, social studies education, media and information literacy (MIL), critical thinking, information verification*

118.Algoritmik İçerik Akışlarının Tarihsel Algı Üzerindeki Etkisi: Sosyal Bilgiler Eğitimi İçin Yeni Bir Risk Alanı

Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi, demircioglu61@yahoo.com

Dr. İnanç GENÇ, T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, inancgenc@yahoo.com

Bu çalışma, algoritmik içerik akışlarının öğrencilerin tarihsel algı oluşumunu nasıl etkilediğini sosyal bilgiler eğitimi bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Dijitalleşmenin hız kazandığı günümüzde öğrenciler, tarihsel bilgiye giderek artan biçimde sosyal medya ve çeşitli dijital platformlar aracılığıyla erişmekte; bu ortamlarda karşılaştıkları içerikler ise büyük ölçüde algoritmalar tarafından kişiselleştirilerek sunulmaktadır. Algoritmalar, kullanıcıların önceki etkileşimlerine, ilgi alanlarına ve davranış örüntülerine dayalı olarak içerikleri seçmekte ve sıralamakta; bu durum bilgiye erişim süreçlerini görünmez biçimde yönlendirmektedir. Bu bağlamda, öğrencilerin karşılaştıkları tarihsel anlatılar yalnızca pedagojik ya da bilimsel ölçütlere göre değil, aynı zamanda algoritmik önceliklendirme mekanizmalarına göre şekillenmektedir. Bu dönüşüm, öğrencilerin tarihsel olayları çok boyutlu, karşılaştırmalı ve eleştirel bir perspektiften değerlendirme imkânını sınırlayabilmekte; farklı bakış açılarıyla karşılaşma olasılığını azaltarak benzer içeriklerin tekrarına dayalı dar bir bilgi çevresi oluşturmaktadır. Böyle bir ortamda öğrenciler, tarihsel bilgiyi sorgulama, kaynakları karşılaştırma ve kanıta dayalı çıkarım yapma gibi temel tarihsel düşünme becerilerini yeterince geliştirememektedir. Bunun yerine, algoritmalar tarafından öne çıkarılan içeriklerin pasif alıcıları hâline gelebilmektedir. Dolayısıyla algoritmik içerik akışları, yalnızca bilgiye erişimi kolaylaştıran teknik araçlar değil, aynı zamanda öğrencilerin tarihsel gerçekliği nasıl algıladıklarını ve anlamlandırdıklarını belirleyen güçlü epistemolojik filtreler olarak işlev görmektedir. Çalışmada kuramsal çerçeve, filtre balonu kavramı ile Eli Pariser, algoritmik kamusallık yaklaşımıyla Zeynep Tufekci ve platform toplumu perspektifiyle José van Dijck temelinde oluşturulmuştur. Bu bağlamda algoritmaların içerik seçimi ve sunumu üzerindeki belirleyici rolünün, öğrencilerin tarihsel bilgiye erişim biçimlerini ve bu bilgiyi anlamlandırma süreçlerini nasıl şekillendirdiği tartışılmaktadır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ve içerik analizi tekniklerinden yararlanılarak dijital platformlarda yer alan tarih temalı içerikler incelenmiş; ayrıca öğrenci görüşleri üzerinden tarihsel bilgiye erişim pratikleri analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin büyük ölçüde algoritmik olarak öne çıkarılan içeriklere maruz kaldıklarını, bu içeriklerin güvenilirliğini sorgulama eğilimlerinin sınırlı olduğunu ve tarihsel düşünme becerilerinin özellikle kaynak sorgulama ve kanıt temelli değerlendirme boyutlarında zayıf kaldığını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, algoritmik içerik akışlarının tarih eğitimi açısından yeni bir pedagojik risk alanı oluşturduğunu ileri sürmekte; sosyal bilgiler öğretiminde yalnızca tarihsel içeriğin değil, bu içeriğin üretim ve dağıtım süreçlerinin de eleştirel biçimde ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu yönüyle araştırma, tarih eğitimine "algoritmik tarih algısı" kavramını kazandırmayı ve eğitim programlarının bu doğrultuda yeniden düşünülmesi gerektiğini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Algoritmik içerik akışları, tarihsel algı, sosyal bilgiler eğitimi, algoritmik okuryazarlık, dezenformasyon*

The Impact of Algorithmic Content Flows on Historical Perception: A New Risk Area for Social Studies Education

Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi demircioglu61@yahoo.com

Dr. İnanç GENÇ, Presidency of Communications of the Republic of Turkey, inancgenc@yahoo.com

This study aims to examine how algorithmic content flows shape students' formation of historical perception within the context of social studies education. In today's rapidly digitalizing world, students increasingly access historical knowledge through social media and various digital platforms, where the content they encounter is largely personalized by algorithms. These algorithms select and prioritize content based on users' prior interactions, interests, and behavioral patterns, thereby invisibly guiding access to information. In this context, the historical narratives students are exposed to are shaped not only by pedagogical or scholarly criteria but also by algorithmic prioritization mechanisms. This transformation may constrain students' ability to evaluate historical events from multidimensional, comparative, and critical perspectives, while reducing their exposure to diverse viewpoints and reinforcing a narrow information environment based on repetitive content. In such an environment, students may struggle to develop essential historical thinking skills, including questioning sources, comparing evidence, and engaging in evidence-based reasoning. Instead, they may become passive recipients of content prioritized by algorithmic systems. Therefore, algorithmic content flows function not merely as technical tools facilitating access to information but also as powerful epistemological filters that shape how students perceive and interpret historical reality. The theoretical framework of the study is grounded in Eli Pariser's concept of the "filter bubble," Zeynep Tufekci's approach to algorithmic public spheres, and José van Dijck's perspective on the platform society. Within this framework, the study discusses how the decisive role of algorithms in content selection and presentation influences students' access to historical knowledge and their meaning-making processes.

The research employs qualitative methods, including document analysis and content analysis, to examine history-related content on digital platforms. In addition, students' perspectives were analyzed to explore their practices of accessing and interpreting historical information. The findings reveal that students are predominantly exposed to algorithmically prioritized content, demonstrate limited tendencies to question the reliability of such content, and exhibit weaknesses in historical thinking skills—particularly in source evaluation and evidence-based reasoning.

Based on these findings, the study argues that algorithmic content flows constitute a new pedagogical risk area for history education. It emphasizes that social studies education should address not only historical content itself but also critically engage with the processes through which this content is produced, distributed, and made visible. In this regard, the study introduces the concept of "algorithmic historical perception" and suggests that educational curricula should be reconsidered accordingly.

Keywords: *Algorithmic content flows, historical perception, social studies education, algorithmic literacy, disinformation*

119.2023 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Kadınların Mekânsal Temsili ve Etik Boyutu: Bir Doküman İncelemesi

Prof. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi, isiginkizi@yahoo.com

Prof. Dr. Selahattin KAYMAKCI, Kastamonu Üniversitesi, selahattinkaymakci@gmail.com

Dr. İnanç GENÇ, T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, inancgenc@yahoo.com

Bu araştırma, 2023 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda kadınların mekânsal temsillerini etik bir perspektiften incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında doküman analizi desenine dayanmaktadır. Araştırmanın veri kaynağını Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan 2023 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı oluşturmaktadır. Veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş olup analiz sürecinde temsil adaleti, eşitlik ve ötekileştirme olmak üzere üç temel etik kategori esas alınmıştır. Bu doğrultuda programda yer alan kazanımlar, açıklamalar ve içerik örüntüleri sistematik biçimde incelenerek mekânsal düşünme becerilerinin nasıl yapılandırıldığı ve bu yapı içinde toplumsal cinsiyetin nasıl (ya da ne ölçüde) konumlandırıldığı değerlendirilmiştir.

Programda mekânsal becerilerin "mekânı algılama", "harita okuryazarlığı" ve "konum analizi" gibi kazanımlar aracılığıyla güçlü ve kademeli bir biçimde yapılandırıldığını göstermektedir. Bununla birlikte, bu pedagojik yapının toplumsal cinsiyet perspektifiyle bütünleştirilmediği dikkat çekmektedir. Kadınların mekânsal temsiline ilişkin açık ve sistematik bir çerçevenin bulunmaması ve program genelinde cinsiyet açısından nötr bir dilin tercih edilmesi, ilk bakışta kapsayıcı bir yaklaşım izlenimi verse de daha yakından incelendiğinde kadınların mekânsal bağlamdaki görünürlüğünü sınırlayan örtük bir temsil sorunu üretmektedir. Bu durum, temsil adaletinin yalnızca görünürlük değil, aynı zamanda öznel konum ve deneyim çeşitliliği üzerinden değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Programda "eşitlik" değerine açıkça yer verilmesine rağmen, bu değerin kadın ve erkek temsiline nasıl yansıdığına ilişkin somut göstergelerin bulunmaması önemli bir boşluk olarak öne çıkmaktadır. Kadınların belirli mekânsal rollerle doğrudan sınırlandırıldığına dair açık ifadeler bulunmamakla birlikte, kamusal mekân temsillerindeki sınırlı görünürlükleri dolaylı bir dışlanma biçimi olarak yorumlanabilmektedir. Bu bağlamda çalışma, programın mekânsal düşünmeyi güçlü bir beceri alanı olarak yapılandırmasına karşın, toplumsal cinsiyet ve etik boyutlarla yeterince bütüncül bir ilişki kuramadığını ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular ışığında öğretim programının kadınların mekânsal temsiline ilişkin daha açık, dengeli ve etik temelli bir perspektifle yeniden ele alınması gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Mekânsal temsil, kadın, sosyal bilgiler, öğretim programı, etik, doküman analizi*

Women's Spatial Representation and Its Ethical Dimension in the 2023 Social Studies Curriculum: A Document Analysis

Prof. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU, Trabzon University, isiginkizi@yahoo.com

Prof. Dr. Selahattin KAYMAKCI, Kastamonu University, selahattinkaymakci@gmail.com

Dr. İnanç GENÇ, Presidency of Communications of the Republic of Turkey, inancgenc@yahoo.com

This study aims to examine women's spatial representations in the 2023 Social Studies Curriculum from an ethical perspective. The research is designed within a qualitative framework and is based on a document analysis approach. The primary data source consists of the 2023 Social Studies Curriculum published by the Ministry of National Education. The data were analyzed through content analysis, guided by three main ethical categories: representational justice, equality, and othering. Within this framework, the curriculum's learning outcomes, explanatory statements, and content structures were systematically examined to evaluate how spatial thinking skills are constructed and how gender is positioned—or to what extent it is addressed—within this structure.

The findings indicate that spatial skills in the curriculum are strongly and progressively structured through learning outcomes such as spatial perception, map literacy, and location analysis. However, this pedagogical structure is not integrated with a gender perspective. The absence of a clear and systematic framework regarding women's spatial representation, along with the use of gender-neutral language throughout the curriculum, may initially suggest an inclusive approach. Nevertheless, a closer analysis reveals that this neutrality produces an implicit representational gap that limits women's visibility in spatial contexts. This finding highlights that representational justice should be evaluated not only in terms of visibility but also through the lens of subject positioning and diversity of experience.

Although the value of "equality" is explicitly emphasized in the curriculum, the lack of concrete indicators demonstrating how this value is reflected in the representation of women and men constitutes a significant gap. While there are no explicit statements restricting women to specific spatial roles, their limited visibility in representations of public spaces can be interpreted as a form of indirect exclusion. In this regard, the study demonstrates that, despite its strong emphasis on spatial thinking as a skill domain, the curriculum fails to establish a comprehensive connection with gender and ethical dimensions. Based on these findings, it is suggested that the curriculum should be reconsidered and restructured with a more explicit, balanced, and ethically grounded perspective on women's spatial representation.

Keywords: *Spatial representation, women, social studies education, curriculum, ethics, document analysis*

120.Okul Öncesi Eğitimde Kültürel Miras Aktarımına İlişkin Öğretmen ve Aile Deneyimleri

Lisans Öğrencisi Tuğba ŞENER, Trabzon Üniversitesi, tugba.sener22@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Sultan HALİL, Trabzon Üniversitesi, sultanhalil104@gmail.com

Lisans Öğrencisi Şenay CAN, Trabzon Üniversitesi, cansenay4@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Merve GANGAL, Trabzon Üniversitesi, mervegangal@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Elvan YAVUZ, Trabzon Üniversitesi, elvan_yavuz22@trabzon.edu.tr

Erken çocukluk dönemi, çocukların kimlik oluşumu, değer algısı, toplumsal aidiyet ve kültürel farkındalık gibi temel gelişim alanlarının şekillendiği kritik bir dönemdir. Bu süreçte aile, çocuğun kültürel mirasla kurduğu ilk ve en güçlü bağlayıcı unsur olup, kültürel değerlerin, geleneklerin, ritüellerin, dil kullanımının, yemek kültürünün ve yerel pratiklerin kuşaktan kuşağa aktarılmasında merkezi bir role sahiptir. Ancak ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde, okul öncesi eğitim bağlamında ailelerin kültürel mirası çocuklarına nasıl aktardığına, kültürel miras odaklı aile katılım etkinliklerine nasıl dahil olduğuna ve bu süreci etkileyen faktörlere ilişkin araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Eğitim sisteminin kültürel sürdürülebilirlik ile ilişkisi giderek daha fazla tartışılırken, ailelerin kültürel miras aktarımındaki rolünün bilimsel olarak incelenmesi hem eğitim politikaları hem de sınıf içi uygulamalar açısından önemli bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumlarında ailelerin kültürel mirası çocuklarına aktarma biçimlerini, bu sürece ilişkin aile ve öğretmen deneyimlerini ve okulun düzenlediği aile katılım etkinliklerine katılımı etkileyen faktörleri derinlemesine incelemektir. Çalışma kapsamında, öğretmen ve veli görüşmeleri ile sınıf içinde gerçekleştirilecek bir aile katılım etkinliğinin gözlemi aracılığıyla kültürel miras aktarımının nasıl gerçekleştiği çok yönlü bir bakış açısıyla ortaya konulacaktır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden özel durum çalışması kullanılmıştır. Çalışma grubunu kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçilmiş 3 okul öncesi öğretmeni ve her bir öğretmenin sınıfından iki veli olmak üzere toplam 6 veli oluşturulmuştur. Veri toplama araçları; yarı yapılandırılmış öğretmen görüşme formu, yarı yapılandırılmış veli görüşme formu ve aile katılım etkinliklerinde yer alan kültürel miras öğelerini incelemek amacıyla hazırlanan yapılandırılmış gözlem rubriğidir. Görüşmeler ses kaydı ile yürütülmüş, gözlemler doğal sınıf ortamında gerçekleştirilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenip; kodlama, kategori ve temalar araştırma sorularıyla uyumlu şekilde oluşturulmuştur. Kodlayıcılar arası uyumun sağlanması, veri çeşitlemesi ve katılımcı onamı gibi etik ve güvenirlik önlemleri sürece dahil edilmiştir. Çalışma devam etmekte olup projenin tamamlanmasıyla birlikte, ailelerin kültürel mirası çocuklarına nasıl aktardığına, okulun bu süreci nasıl destekleyebileceğine ve kültürel miras odaklı aile katılımının güçlendirilmesine yönelik kanıta dayalı öneriler sunulacaktır. Araştırmanın sonuçlarının hem okul öncesi öğretmenlerinin eğitim uygulamalarını zenginleştirmesi hem de ailelerin kültürel değer aktarımı konusunda farkındalık kazanmasına katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca elde edilen bulguların kültürel sürdürülebilirlik, aile eğitimi ve erken çocukluk politikalarına yönelik yeni araştırmalar için zemin oluşturacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kültürel miras, aile katılımı, erken çocukluk, okul öncesi eğitim, kültürel aktarım*

Teachers' and Families' Experiences Regarding Cultural Heritage Transmission in Preschool Education

Undergraduate Student Tuğba ŞENER, Trabzon University, tugba.sener22@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Sultan HALİL, Trabzon University, sultanhalil104@gmail.com

Undergraduate Student Şenay CAN, Trabzon University, cansenay4@gmail.com

Ass. Prof. Dr.Merve GANGAL, Trabzon University, mervegangal@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Elvan YAVUZ, Trabzon University, elvan_yavuz22@trabzon.edu.tr

Early childhood is a critical period during which fundamental areas of development—such as identity formation, perception of values, social belonging, and cultural awareness—take shape. During this process, the family serves as the first and strongest link connecting the child to their cultural heritage, playing a central role in the intergenerational transmission of cultural values, traditions, rituals, language use, culinary culture, and local practices. However, a review of national and international literature reveals that research on how families transmit cultural heritage to their children in the context of early childhood education, how they engage in family participation activities focused on cultural heritage, and the factors influencing this process is limited. As the relationship between the education system and cultural sustainability becomes an increasingly debated topic, the scientific examination of families' role in transmitting cultural heritage has become a critical need in terms of both educational policies and classroom practices. The aim of this study is to thoroughly examine how families transmit cultural heritage to their children in early childhood education settings, the experiences of families and teachers regarding this process, and the factors influencing participation in school-organized family engagement activities. Within the scope of the study, the study will present a multifaceted perspective on how cultural heritage transmission occurs through teacher and parent interviews, as well as the observation of a family engagement activity conducted in the classroom. A case study, one of the qualitative research designs, was employed in this research. The study group consisted of 3 preschool teachers selected using a convenience sampling method and a total of 6 parents—two parents from each teacher's class. The data collection tools include a semi-structured teacher interview form, a semi-structured parent interview form, and a structured observation rubric designed to examine the cultural heritage elements present in family participation activities. The interviews were conducted via audio recording, and the observations took place in a natural classroom setting. The data were analyzed using content analysis; coding, categories, and themes were established in alignment with the research questions. Ethical and reliability measures, such as ensuring inter-rater reliability, data diversification, and participant consent, have been incorporated into the process. The study is ongoing, and upon completion of the project, evidence-based recommendations will be presented regarding how families transmit their cultural heritage to their children, how schools can support this process, and how to strengthen family participation focused on cultural heritage. The findings of the research are expected to enrich the educational practices of early childhood educators and contribute to raising families' awareness regarding the transmission of cultural values. Additionally, the findings are anticipated to lay the groundwork for new research on cultural sustainability, family education, and early childhood policies.

Keywords: *Cultural heritage, family involvement, early childhood, preschool education, cultural transmission*

121. Sanat Eğitimi Yoluyla Sürdürülebilirlik Bilinci: Kumaş Temelli Bir Atölye Uygulamasının Analizi

Öğretmen Mahmude ÖZER, MEB, mahmude_ozer21@trabzon.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Şenay BAŞ, Trabzon Üniversitesi, senaybas@trabzon.edu.tr

Bu çalışma, çağdaş sanat anlayışı doğrultusunda lisans düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilerin, atölye derslerinde sürdürülebilir sanat malzemesi olarak kumaş kullanımını incelemektedir. Sanayi devrimi sonrası sanat sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde yeniden şekillenmiştir. 20. yüzyılın sonlarında plastik ve kimyasal içerikli üretimlerin artışı, tekstil sanatçılarının bu materyalleri dönüştürerek doğaya verilen zarara dikkat çekmesini sağlamıştır. Sanat eğitimi de bireylerin estetik algılarını geliştirmenin yanı sıra, çevreye duyarlı bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Özellikle çocukların doğayı tanıması, koruması ve çevre sorunlarına karşı bilinç kazanması sanat yoluyla desteklenmektedir. Bu bağlamda kumaş hem geleneksel kullanım alanları hem de çağdaş sanatın malzeme çeşitliliğine sunduğu katkıyla araştırmaya konu edilmiştir. Araştırma, nitel araştırma desenine sahiptir ve durum çalışması modeliyle gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu, 2022-2023 güz yarıyılında Karadeniz bölgesinde bir devlet üniversitesinin Resim-İş Öğretmenliği programında öğrenim gören gönüllü altı öğrenciden oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak odak grup görüşmeleri, bireysel görüşmeler, çalışma günlükleri ve sanat ürünlerine ilişkin uzman değerlendirmeleri kullanılmıştır. Araştırmada iki farklı veri grubu planlanmıştır. İlk olarak süreç deneyimlerine yönelik öğrencilerin görüşlerinin alınmıştır. Bu doğrultuda katılımcılarla; süreç başında bir odak grup görüşmesi, süreç öncesi öğrenci bireysel mülakat-1, süreç boyunca katılımcı çalışma günlükleri ve süreç sonunda öğrenci bireysel mülakat-2 yapılmıştır. İkinci olarak süreçle ilgili görüşlerini almak üzere uzmanlarla yüz yüze bireysel yarı yapılandırılmış mülakat yapılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin sürdürülebilir malzemelerle çalışma deneyimlerinin hem bireysel gelişim hem de eğitsel çıktı açısından önemli katkılar sunduğu görülmüştür. Katılımcılar, kumaş kullanımının ileri dönüşüm bilinci açısından ekonomik bir yaklaşım sunduğunu ve her türlü malzemenin sanatsal üretimde ekonomik tasarruf sağlayarak değerlendirilebileceğini ifade etmişlerdir. Sürdürülebilir sanat uygulamaları, öğrencilerin estetik algılarını zenginleştirmenin yanı sıra çevresel duyarlılıklarını da pekiştirmiştir. Bu tür uygulamaların sanat eğitimi müfredatına daha sistematik biçimde entegre edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Sanat, çağdaş sanat, sürdürülebilir sanat, kumaş, öğretmen eğitimi*

Sustainability Awareness Through Art Education: An Analysis of A Fabric-Based Workshop Application

Teacher Mahmude ÖZER, Ministry of National Education, mahmude_ozer21@trabzon.edu.tr

Ass. Prof. Dr. Şenay BAŞ, Trabzon University, senaybas@trabzon.edu.tr

This study examines the use of fabric as a sustainable art material in workshop classes by undergraduate art students in line with contemporary art understanding. Art has been reshaped within the framework of sustainable development since the industrial revolution. The increase in plastic and chemical-based production in the late 20th century led textile artists to draw attention to the damage done to nature by transforming these materials. Art education aims not only to develop individuals' aesthetic perceptions but also to cultivate environmentally conscious individuals. In particular, children's understanding and protection of nature and their awareness of environmental problems are supported through art. In this context, fabric has been the subject of research both for its traditional uses and its contribution to the material diversity of contemporary art. The research has a qualitative research design and was conducted using a case study model. The study group consists of six volunteer students studying in the Painting and Art Education program of a state university in the Black Sea region during the 2022-2023 fall semester. Focus group interviews, individual interviews, work diaries, and expert evaluations of art products were used as data collection tools. Two different data groups were planned in the research. First, students' opinions on their process experiences were obtained. Accordingly, interviews were conducted with the participants; The process involved a focus group discussion at the beginning, individual student interviews before the process (Student Individual Interview-1), participant work diaries throughout the process, and individual student interviews at the end (Student Individual Interview-2). Secondly, semi-structured, face-to-face interviews were conducted with experts to gather their opinions on the process. The research results showed that students' experiences working with sustainable materials contributed significantly to both individual development and educational outcomes. Participants stated that the use of fabric offered an economical approach in terms of upcycling awareness and that all kinds of materials could be utilized in artistic production while achieving economic savings. Sustainable art practices enriched students' aesthetic perceptions and reinforced their environmental awareness. It is recommended that such practices be integrated more systematically into art education curricula.

Keywords: *Art, contemporary art, sustainable art, fabric, teacher education*

122. Değerler Eğitimi Bağlamında Okul Müdürlerinin Rolü: Sistematik Bir Analiz

Lisansüstü Öğrencisi Yusuf KAYA, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2415111007@ogrenci.ibu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Ramle Gül HAZAR, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, ramlegul@ibu.edu.tr

Değerlerin okul ortamında kazandırılması, yalnızca bilişsel bir aktarım süreci değil; öğrencilerin sosyal ve duygusal deneyimleri aracılığıyla etik değerleri içselleştirdiği çok boyutlu bir gelişim sürecidir (Hanafiah et al., 2024). Bu süreçte değerlerin okul yaşamı içinde deneyimlenmesi, öğrencilerin bireysel ve toplumsal sorumluluklarını anlamalarını kolaylaştırırken, disiplinli ve destekleyici bir okul atmosferi bu kazanımları güçlendirmektedir (Chaudhary et al., 2024; Sary et al., 2024). Okul yöneticileri, okul kültürünü şekillendiren temel aktörler olarak değerler eğitiminin kurumsal zeminini oluşturmakta; iş birliğine açık ve destekleyici bir iklimin inşası yoluyla öğrencilerin etik, empati ve sorumluluk gibi değerleri benimsemelerini desteklemektedir (Widya Wanti & Darmawan, 2024). Bu bağlamda yöneticiler, rehberlik sunup programları bütüncül organize ederek değerler eğitiminin etkili uygulanmasını sağlamakta (Surtini & Muhtar, 2024), sergiledikleri liderlik yaklaşımlarıyla paydaşların sürece katılımını güçlendirmektedir. (C Morales, 2022; Sutisna et al., 2024). Değer temelli liderlik anlayışı, örnek davranışlar ve güçlü iletişim pratikleriyle desteklendiğinde okul iklimini dönüştürmekte (Ansori et al., 2024; Mehmood et al., 2023), kültürel ve etik değerlerin gündelik okul pratikleri içinde yaşatılması ise bu sürecin kalıcılığını artırmaktadır (Maputra et al., 2024; Culduz, 2023). Bu çalışmanın amacı, değerler eğitimi bağlamında okul müdürlerinin rolünü ele alan araştırmaları sistematik olarak incelemek; müdürlerin değerler eğitimine ilişkin görüşlerini, bu süreçte benimsedikleri liderlik yaklaşımlarını ve uygulama pratiklerini sistematik bir şekilde analiz ederek, bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koymaktır.

Araştırma sorusu sistematik derleme çalışmalarında farklı araştırma desenlerini kapsayacak şekilde geliştirilen SPIDER çerçevesi (Cooke et al., 2012) temel alınarak oluşturulmuş; literatür taraması Mart 2026'da Google Scholar veri tabanında gerçekleştirilmiştir. Tarama süreci, PRISMA yönergeleri (Page vd., 2021) doğrultusunda oluşturulan dâhil etme ve hariç tutma ölçütleri çerçevesinde yürütülmüştür. Bu doğrultuda nitel, nicel ya da karma yöntemle desenlenmiş, yayın dili Türkçe olan, 2015–2026 yılları arasında yayımlanan, tam metnine erişilebilen, araştırma amacında veya bulgularında "okul yöneticisi" ve "değerler eğitimi" unsurlarının ikisine birlikte yer veren hakemli dergilerde yayımlanmış özgün araştırma makaleleri değerlendirmeye dâhil edilmiştir. Tanımlama aşamasında 249 yayın elde edilmiş, tekrar eden 14 sonuç ve tam metnine erişim sağlanamayan 1 sonuç hariç tutulmuştur. Tarama aşamasında yayın türü kriterine uymayan 129 sonuç hariç tutulmuştur. Dahil etme aşamasında 114 yayın özet&başlık düzeyinde ve tam metin düzeyinde olmak üzere iki aşamalı olarak değerlendirilmiş; 23 yayın belirlenen dahil etme kriterleri karşılamış ve bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Her iki aşamada da yayınlar bağımsız çift kodlayıcı (Gough, Oliver & Thomas, 2017) tarafından incelenmiş, eleme sürecinde araştırmacılar arasında karar uyumu, başlık-özet düzeyinde %77, tam metin düzeyinde ise %88 olarak hesaplanmıştır. İncelenen yayınlar betimsel ve tematik olmak üzere iki düzeyde analiz edilmiştir. Betimsel bulgular; değerler eğitimi ve okul yöneticisi ilişkisine değinen araştırmaların çoğunlukla nitel yöntemle desenlendiğini ve son yıllarda bu alandaki araştırma eğiliminin arttığını göstermektedir. Tematik bulgular; okul yöneticisinin içselleştirdiği ahlaki ilkelerin, manevi derinliğinin ve süreçteki öz-yeterlik inancının okuldaki değerler eğitimine yansımasına, okulda inşa edilen kurum kültürünün okul topluluğu için değerlerin yaşandığı ve hissedildiği bir bağlam sağladığına, okul yöneticisinin değer aktarımı sürecinde paydaşlarla iş birliğini yönetme, etkili rol model olma ve okul sisteminin ahlaki bütünlüğünü denetleme sorumluluğu olduğuna odaklanmaktadır. Araştırma bulgularının, değerler eğitiminde okul yöneticilerinin rollerine odaklanan gelecekteki araştırma, uygulama ve politika geliştirme çalışmalarına katkı sağlaması umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Değerler eğitimi, okul yöneticisi, okul müdürü, sistematik derleme*

The Role of School Principals in the Context of Values Education: A Systematic Analysis

Postgraduate Student Yusuf KAYA, Bolu Abant İzzet Baysal University, 2415111007@ogrenci.ibu.edu.tr

Ass. Prof. Dr. Ramle Gül HAZAR, Bolu Abant İzzet Baysal University, ramlegul@ibu.edu.tr

The acquisition of values within the school environment transcends mere cognitive instruction; it is a multi-dimensional developmental process where students internalize ethical principles through social and emotional experiences (Hanafiah et al., 2024). In this framework, experiencing values within school life facilitates students' understanding of individual and societal responsibilities, while a disciplined and supportive atmosphere reinforces these gains (Chaudhary et al., 2024; Sary et al., 2024). As primary actors shaping school culture, administrators establish the institutional foundation for values education and support students in adopting virtues like ethics, empathy, and responsibility by constructing a collaborative climate (Widya Wanti & Darmawan, 2024). In this context, administrators ensure effective implementation by providing pedagogical guidance and organizing programs holistically (Surtini & Muhtar, 2024), while strengthening stakeholder participation through their leadership approaches (C Morales, 2022; Sutisna et al., 2024). A value-based leadership paradigm, supported by exemplary behaviors and strong communication, transforms the school climate (Ansori et al., 2024; Mehmood et al., 2023), and sustaining these values within daily practices increases the permanence of the process (Maputra et al., 2024; Culduz, 2023).

The aim of this study is to systematically examine research addressing the role of school principals in values education and to present a holistic perspective by analyzing their views, leadership approaches, and implementation practices. The research question was formulated using the SPIDER framework (Cooke et al., 2012), designed to cover diverse research designs in systematic reviews; the literature search was conducted in the Google Scholar database in March 2026. The screening process followed PRISMA guidelines (Page et al., 2021) with specific inclusion and exclusion criteria. Accordingly, original peer-reviewed articles published between 2015–2026, designed with qualitative, quantitative, or mixed methods, published in Turkish, available in full text, and focusing on both "school administrator" and "values education" were included. In the identification stage, 249 publications were retrieved; 14 duplicates and 1 inaccessible full-text record were excluded. During screening, 129 results were excluded for not meeting publication type criteria. In the inclusion stage, 114 publications underwent a two-phase evaluation (title/abstract and full-text); 23 publications met all criteria and formed the study group. To ensure validity, publications were examined by independent double coders (Gough, Oliver & Thomas, 2017). Inter-rater agreement was calculated at 77% for title-abstract and 88% for full-text levels. The examined publications were analyzed at descriptive and thematic levels. Descriptive findings show that research on the relationship between values education and school administrators is mostly qualitative, with an increasing research trend in recent years. Thematic findings focus on how the principal's moral principles, spiritual depth, and self-efficacy reflect on values education; that the institutional culture provides a context where values are lived by the school community; and that the principal is responsible for managing stakeholder cooperation, being an effective role model, and supervising the moral integrity of the school system. It is hoped that these findings will contribute to future research, practice, and policy development focusing on the roles of school administrators in values education.

Keywords: *Values education, school administrator, school principal, systmatic review*

123. Kalem-Kâğıt Sınavlarından Film Yapımına: İngiliz Dili Eğitimi Sınıflarında Alternatif Bir Değerlendirme Yöntemi Olarak Aktif Öğrenme

Lisans Öğrencisi Erdem AKYÜZ, Trabzon Üniversitesi, erdem_akyuz241@trabzon.edu.tr

Öğrencilerin bir konuyu anlama düzeylerinin değerlendirilmesi, öğretim sürecinin gölgesinde kalması nedeniyle eğitimciler tarafından sıklıkla göz ardı edilmesine rağmen, eğitimin ilk dönemlerinden bu yana temel bir mesele olmuştur. Yüzyıllar boyunca, öğrenme sürecinin sonunda doğrudan ve indirgemeci bir yaklaşım benimseyen kağıt-kalem sınavları gibi sonuç odaklı (summative) değerlendirme yöntemleri, temel değerlendirme araçları olarak kullanılmıştır. Ancak modern dünyada bazı eğitimciler, öğrencilerin anlama düzeyini ve kapasitesini değerlendirmedeki yetersizlikleri nedeniyle kâğıt-kalem sınavlarının öğrencilerin yeteneklerini ölçmede etkili bir yol olmadığını savunmaktadır. Öte yandan aktif öğrenme, pek çok eğitimci tarafından öğrencilerin belirli bir konudaki yeterliliklerini süreç boyunca gözlemlemede daha etkili olduğu öne sürüldüğünden, süreç odaklı bir çerçeve benimseyen biçimlendirici (formative) bir değerlendirme aracı olarak vurgulanmaktadır. Aktif öğrenme, eğitimin merkezi olan öğrencileri odağına alır ve uygulamalarını onların etrafında şekillendirir. Sunumlar, drama, film yapımı ve benzeri aktif öğrenme pratikleri, öğrencileri pasif dinleyici konumundan çıkararak öğrenme sürecine aktif bir şekilde dahil eder. İngiliz Dili Öğretimi (ELT), sunumlar, dublaj, film yapımı ve aktif öğrenci katılımını kucaklayan daha pek çok uygulamayı kapsayacak biçimde, aktif öğrenmeyi yenilikçi bir değerlendirme yöntemi olarak müfredatlarına kapsamlı bir şekilde entegre etmiştir. Mevcut literatür, aktif öğrenme uygulamalarının sınıf içi kullanımına "geleceğin eğitimcileri" gözünden bir öğrenci değerlendirme aracı olarak yaklaşmaktan ziyade, çoğunlukla öğretim elemanı perspektifinden odaklanmaktadır. Bu nedenle bu çalışma, İngilizce öğretmen adaylarının, aktif öğrenme etkinliklerinin ELT sınıflarında ve ötesinde kendi mesleki gelişimlerine sağladığı faydaya yönelik algılarını incelemeyi amaçlamaktadır. Alandaki bu boşluğu doldurmak amacıyla, 10 İngilizce öğretmen adayıyla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeleri içeren nitel bir araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Katılımcılar, Türkiye'de aktif olarak öğrenim gören ve ders planlarına aktif öğrenmeyi entegre eden bir müfredatla eğitim alan İngilizce öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Araştırma ve veri analizi süreci halen devam ettiğinden nihai bulgular metne henüz eklenmemiştir. Bu sebeple, araştırma bulguları konferans esnasında sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Aktif öğrenme, değerlendirme, İngiliz dili öğretimi, mesleki gelişim, öğretmen adayları*

From Pen-and-Paper Exams to Movie Making: Active Learning As a Form of Alternative Assessment Within ELT Classrooms

Undergraduate Student Erdem AKYÜZ, Trabzon University, erdem_akyuz241@trabzon.edu.tr

Assessment of students' understanding of a subject has been a fundamental subject since the earliest times of education despite being frequently overlooked by educators as a result of being overshadowed by instruction. For centuries, summative assessment methods such as pen-and-paper exams, employing a direct and reductive approach at the end of the learning process, were used as the main assessment tools. In the modern world; however, some educators argue that the pen-and-paper exam is not an effective way to assess the abilities of students because of its inability to evaluate the level of understanding and capability of students. Active learning; on the other hand, has been highlighted as a formative assessment tool, employing a process-oriented framework as it is claimed to be more effective in observing students' capability on a specific topic throughout the process by numerous educators. Active learning aims at the center of education, the students, and navigates its practices around them. Active learning practices like presentations, dramas, film making, and more actively engage students in the learning process, moving them beyond passive listening. English language teaching (ELT) has extensively implemented active learning into its curricula as a novel way of assessment, including dubbing, film making, and many other practices that embrace active student participation. This study aims to examine the perceptions of pre-service English teachers towards the utility of active learning activities in their professional growth within ELT classrooms and beyond as existing research mainly focuses on the implementation of active learning practices into classroom use from an lecturer's perspective rather than utilizing it as a tool for student assessment through mentioned activities from an educator-of-future's perspective. To fill this gap, a qualitative approach, including semi-structured interviews with 10 pre-service English teachers is employed. The participants were pre-service English teachers actively studying in Turkey who were being trained through a curriculum that incorporates active learning in their lesson plans. As research and data analysis are still in process, the finalized findings have not been added yet. For this reason, findings will be presented at the conference.

Keywords: *Active learning, assessment, ELT, professional development, pre-service teachers*

124. Stufflebeam'in Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün (Cipp) Modeline Göre Ortaokul Türkçe Dersi Bağlamında Yürütülen Çalışmaların İncelenmesi: Sistematik Bir Derleme

Lisansüstü Öğrencisi Mehmet KALYONCU, Trabzon Üniversitesi, mkalyoncu12@gmail.com

Program değerlendirme, değerlendirmeye alınan öğretim programın verimliliği, etkililiği, avantajlı ve dezavantajlı yönleri, aksayan veya düzeltilmesi gereken kısımlarıyla ilgili bilgi sahibi olmamızı sağlayan süreçlerdir. Stufflebeam'in geliştirmiş olduğu Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün(CIPP) modeli, sistemlere dayalı yani yönetim yönelimli program değerlendirme modelleri içerisinde yer alıp yöneticilere ve program değerlendiricilere karar verme noktasında yardımcı olmayı hedefleyen bir değerlendirme modelidir. Değerlendirmeye konu olan program ile ilgili bağlam, girdi, süreç ve ürün aşamaları sistematik bir biçimde ele alınarak veri toplanmasını sağlayan bir program değerlendirme modelidir. Öğretim programları ise hedeflenen davranışlara ulaşmak için eğitim ve öğretim faaliyetlerinin planlanmasıdır. Öğretim programları, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin nitelikli yapılması hususunda yol göstericidirler. Bu nedenle işe koşulan öğretim programlarıyla ilgili yapılan değerlendirme çalışmaları son derece önem arz etmektedir. Bu değerlendirmeler, programların etkililiği konusunda bilgi sahibi olunmasını sağlamaktadır. Bu amaçla sistematik derleme yöntemi ve sistematik derleme yöntemi içerisinde de prizma akış diyagramı kullanılarak yürütülen bu araştırmada, Stufflebeam'in Bağlam, Girdi, Süreç Ve Ürün(CIPP) modeline göre değerlendirilen ortaokul Türkçe dersi öğretim programlarının taranması ve incelenmesi hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda; YÖKTEZ, Google Akademik, Web of Science, EBSCOHost ve ERIC veri tabanları üzerinden ilgili alan yazında ulusal ve uluslararası düzeyde lisansüstü kademede yapılmış toplam 43420 çalışma içerisinde 'Yinelenen araştırmalar, eğitim bilimleri dışındaki araştırmalar, ortaokul düzeyinde yapılmayan araştırmalar, Türkçe dersi dışında yapılan araştırmalar, kullanılan dil bakımından Türkçe ve İngilizce dışındaki araştırmalar' hariç tutulmuş olup geriye kalan 9 çalışma incelenerek; ''yıllara göre dağılımları nedir, ilgili alan yazındaki (yurt içi/yurt dışı) dağılımları nedir, yayın türlerine göre dağılımları nedir, araştırma yöntemlerine göre dağılımları nedir, örneklem/araştırma gruplarına göre dağılımları nedir, veri kaynaklarına göre dağılımları nedir, veri analiz tekniklerine göre dağılımları nedir, anahtar sözcüklere göre dağılımları nedir?'' gibi sekiz araştırma sorusuna yanıt aranmaktadır. Çalışma verilerinde, analiz süreci ve raporlama aşaması devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Bağlam, girdi, süreç, ürün modeli, CIPP, ortaokul, program, değerlendirme, Türkçe dersi*

An Examination of Studies Conducted in the Context of Middle School Turkish Language Curriculums According to Stufflebeam's Context, Input, Process, and Product (CIPP) Model: A Systematic Review

Postgraduate Student Mehmet KALYONCU, Trabzon University, mkalyoncu12@gmail.com

Program evaluation processes provide information about the efficiency, effectiveness, advantages and disadvantages, and areas that are lacking or need correction within the curriculum being evaluated. Stufflebeam's Context, Input, Process, and Product (CIPP) model, developed within systems-based, or management-oriented, program evaluation models, aims to assist administrators and program evaluators in decision-making. It is a program evaluation model that systematically addresses the context, input, process, and product stages related to the program under evaluation, enabling data collection. Curricula are the planning of educational and instructional activities to achieve targeted behaviors. Curricula guide the quality of educational and instructional activities. Therefore, evaluation studies conducted on implemented curricula are extremely important. These evaluations provide information about the effectiveness of the programs. For this purpose, this research, conducted using the systematic review method and, within the systematic review method, the prism flow diagram, aims to review and examine the middle school Turkish language curricula evaluated according to Stufflebeam's Context, Input, Process, and Product (CIPP) model.In line with this objective, a total of 43,420 studies conducted at the national and international postgraduate level in the relevant field were examined through the YÖKTEZ, Google Scholar, Web of Science, EBSCOHost, and ERIC databases. Excluding 'recurring studies, studies outside of educational sciences, studies not conducted at the secondary school level, studies outside of Turkish language lessons, and studies in languages other than Turkish and English,' the remaining 9 studies were analyzed to answer eight research questions: 'What is the distribution by year? What is the distribution in the relevant literature (domestic/international)? What is the distribution by publication type? What is the distribution by research methodology? What is the distribution by sample/research group? What is the distribution by data source? What is the distribution by data analysis techniques? What is the distribution by keywords?' The analysis and reporting phases of the study data are ongoing.

Keywords: *Context, input, process, product model, CIPP, middle school, program, evaluation, Turkish language lesson*

125. Yapay Zekâ Bağımlılığına Yönelik Çalışmaların Sistematik Analizi

Lisansüstü Öğrencisi Münüre CEYLAN, Trabzon Üniversitesi, munuceylan@gmail.com

Doç. Dr. Ali Kürşat ERÜMİT, Trabzon Üniversitesi, kerumit@trabzon.edu.tr

Üretken Yapay Zekâ (GAI), geniş veri setleri ve büyük dil modellerini kullanarak insan benzeri cevaplar veren; metin, görsel, kod veya ses üretebilen bir teknoloji olarak tanımlanmaktadır (Lin et al. 2025). Üretken yapay zekanın öne çıkan araçları arasında ChatGPT, (GPT-4), Dall-E 2 ve Copilot gibi örnekler bulunmaktadır (Morales-García et al. 2024) Bu araçlar arasında özellikle ChatGPT piyasaya sürülmesinden bu yana büyük etki yaratmasının sonucunda günümüzde üretken yapay zekâ birçok alanda kullanılırken başlıca kullanım alanları arasında akademik destek, problem çözme, duygusal destek gibi başlıklar ön plana çıkmaktadır(Zhang et al. 2024). Yapay zekâ bağımlılığı, teknoloji bağımlılığı kavramı altında ele alındığında, problemli akıllı telefon kullanımı problemli internet kullanımı gibi davranışsal bağımlılıklarla benzer özellikler taşımaktadır. Literatürdeki bilgilere göre Yapay Zekâ Bağımlılığı (AI Addiction); yapay zekâ destekli teknolojilerin, kişinin üretkenliğini azaltacak ve psikolojik sıkıntıya yol açacak şekilde saplantılı ve aşırı kullanımı olarak tanımlanmaktadır(Al-Obaydi and Pikhart 2025). Yapay zekanın sunduğu kolaylıklar, yapay zekâ sistemlerine yönelik bir bağımlılık ilişkisi geliştirme potansiyeline sahip olsa da aynı zamanda teknolojiye ayak uyduramayan insanlarda dışlanma korkusu ve güvensizlik hissettirmektedir(Morales-García et al. 2024). Özel olarak literatürde ChatGPT bağımlılığına da yer verilmiştir. İnsanların ChatGPT ile etkileşime girmediklerinde üzüntü kaygı gibi hislere kapılmaları, etkileşim sırasında günlük hayattaki işlerini aksatmaları ve sistemden onay bekleme ihtiyacı ile kendini gösterdiği vurgulanmıştır (Lin et al. 2025).

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden sistematik derleme deseni benimsenmiş ve literatür taraması süreci yönergelerine uygun yürütülmüştür. Veri toplama sürecinde Scopus, Web of Science ve TR Dizin akademik veri tabanları kullanılmış; “addiction”, "AI","Artificial Intelligence" ve "ChatGPT" anahtar kelimeleriyle kapsamlı tarama yapılmıştır. Dahil etme hariç tutma kriterleri doğrultusunda hakem değerlendirmesinden geçen makaleler analiz edilmiştir. Elde edilen veriler uzmanlar ve araştırmacı tarafından oluşturulan kodlama formları aracılığıyla excel e aktarılmış ve içerik analizine tabii tutulmuştur.

Bu bildiri özeti hazırlanırken araştırmanın veri çıkarma ve sentezleme işlemleri halihazırda devam etmektedir. Seçilen makalelerin Excel üzerindeki kodlama süreci tamamlandığında, yapay zekâ bağımlılığının literatürdeki genel bir haritası çıkarılacaktır. Bildiri sunumunda; ilgili alandaki yayınların yıllara göre dağılımı, en çok çalışılan örneklem grupları ve araştırmalarda öne çıkan temalar sayısal ve betimsel verilerle paylaşılacaktır. Yapılan ilk literatür taramaları ve ön incelemeler doğrultusunda, bu alandaki ampirik çalışmaların henüz başlangıç aşamasında olduğu ve özellikle ölçme aracı eksikliğinin göze çarptığı tahmin edilmektedir. Detaylı içerik analizi sonuçları, yapay zekâ bağımlılığına dair literatürdeki ana eğilimleri tam olarak ortaya koyacaktır.

Çalışmadan elde edilecek nihai sonuçların, yapay zekâ bağımlılığının öğrenme ortamlarındaki etkilerini anlamada araştırmacılara ve eğitimcilere yol göstermesi beklenmektedir. Analiz tamamlandığında, literatürdeki kavramsal karmaşanın giderilmesi ve problemli kullanım davranışlarının tespiti için yeni ölçek geliştirme ihtiyacının somut gerekçelerle vurgulanması planlanmaktadır. Sistematik analiz neticesinde, gelecekteki araştırmalara temel oluşturacak öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Bağımlılık, AI, yapay zekâ, ChatGPT*

A Systematic Analysis of Studies on Artificial Intelligence Addiction

Postgraduate Student Münüre CEYLAN, Trabzon University, munuceylan@gmail.com

Assoc. Prof. Dr. Ali Kürşat ERÜMİT, Trabzon University, kerumit@trabzon.edu.tr

Generative Artificial Intelligence (GAI) utilizes large datasets and language models to create text, images, code, or audio, providing human-like responses (Lin et al., 2025). Prominent tools like ChatGPT, DALL-E 2, and Copilot are now widely used for academic, problem-solving, and emotional support (Morales-García et al., 2024; Zhang et al., 2024). However, this rapid adoption has introduced Artificial Intelligence Addiction (AI Addiction), a behavioral addiction akin to problematic smartphone or internet use. AI Addiction involves the obsessive and excessive use of AI technologies, reducing productivity and causing psychological distress (Al-Obaydi & Pikhart, 2025). While AI offers convenience, it can foster dependency, insecurity, and a fear of missing out among non-adopters (Morales-García et al., 2024). Specifically, ChatGPT addiction manifests through anxiety when disconnected, neglect of daily routines, and a constant need for system validation (Lin et al., 2025). This study adopted a systematic literature review design following established qualitative research guidelines. A comprehensive literature search was conducted across Scopus, Web of Science, and TR Dizin databases using keywords such as "addiction," "AI," "Artificial Intelligence," and "ChatGPT." Peer-reviewed articles meeting specific inclusion and exclusion criteria were selected. Data were extracted into Excel using expert-validated coding forms and subsequently subjected to rigorous content analysis. As data extraction and synthesis are currently ongoing, a comprehensive map of the AI addiction literature will be generated upon the completion of the coding process. The presentation will detail the annual distribution of publications, primary sample groups, and dominant themes using numerical and descriptive data. Preliminary reviews suggest that empirical research on AI addiction is still in its infancy, highlighting a significant lack of validated measurement tools. The detailed content analysis will ultimately expose the foundational trends in the current literature.

The study's findings aim to guide researchers and educators in understanding the impacts of AI addiction within learning environments. Upon completion, the analysis will underscore the urgent need for developing robust measurement scales to resolve conceptual ambiguities and accurately identify problematic usage behaviors. Ultimately, this systematic review will provide evidence-based recommendations to inform and direct future academic research in this emerging field.

Keywords: *Addiction, AI, Artificial Intelligence, ChatGPT*

126. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Bağlamında 2018–2025 LGS T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Sorularının İncelenmesi

Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi, demircioglu61@yahoo.com

Lisansüstü Öğrencisi Yasin ALTINTAŞ, Trabzon Üniversitesi, deryayasin05@gmail.com

Eğitim sistemlerinin etkililiği, yalnızca öğretim süreçleriyle değil, aynı zamanda bu süreçlerin nasıl değerlendirildiği ile de doğrudan ilişkilidir. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğrencilerin sahip oldukları bilgi düzeylerinin ötesinde; düşünme, analiz etme, yorumlama ve problem çözme becerilerini ortaya koyabilmelidir. Bu bağlamda çağdaş eğitim anlayışı, bireylerin üst düzey bilişsel becerilerini geliştirmeyi ve bu becerileri ölçmeyi temel hedef olarak benimsemektedir. Bu araştırmanın amacı, 2018–2025 yılları arasında uygulanan Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında yer alan T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi sorularını Yenilenmiş Bloom Taksonomisi çerçevesinde inceleyerek soruların bilişsel düzeylere göre dağılımını ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımlarından doküman incelemesi tekniğiyle yürütülmüştür. Bu doğrultuda veriler, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan resmi sınav kitapçıklarından elde edilmiş ve sistematik bir şekilde analiz edilmiştir. Çalışma grubunu, her yıl 10 sorudan oluşan LGS İnkılap Tarihi soruları oluşturmakta olup toplamda 80 soru değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmış ve sorular, Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin bilişsel süreç boyutunda yer alan "hatırlama, anlama, uygulama, çözümleme, değerlendirme ve yaratma" basamaklarına göre sınıflandırılmıştır. Bunun yanı sıra, sorular alt düzey (hatırlama, anlama, uygulama) ve üst düzey (çözümleme, değerlendirme, yaratma) bilişsel beceriler açısından da incelenmiş, yıllara göre değişim ve eğilimler karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, bazı yıllarda üst düzey bilişsel becerilere yönelik soruların arttığını gösterse de genel dağılımın dengeli olmadığını ortaya koymaktadır.

Araştırma sonucunda, LGS İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin tüm basamaklarını kapsayacak şekilde daha dengeli bir biçimde hazırlanmasının önemli olduğu belirlenmiştir. Özellikle değerlendirme ve yaratma düzeylerine daha fazla yer verilmesi, sınavın ayırt ediciliğini artırarak öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini daha etkili ölçebilir. Ayrıca, sınav sorularının bilişsel düzeyi ile öğretim programındaki kazanımlar arasında daha güçlü bir uyum sağlanması, öğretim süreçleri ile ölçme-değerlendirme uygulamaları arasındaki tutarlılığı güçlendirecektir. Bu durum hem öğretmenlerin öğretim stratejilerini geliştirmesine hem de öğrencilerin daha derinlemesine öğrenme gerçekleştirmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Liselere Geçiş Sistemi (LGS), T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi, yenilenmiş Bloom Taksonomisi, bilişsel düzey*

An Analysis of LGS T.C. History of Revolution and Kemalism Questions within the Context of the Revised Bloom's Taxonomy (2018–2025)

Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi, demircioglu61@yahoo.com

Lisansüstü Öğrencisi Yasin ALTINTAŞ, Trabzon Üniversitesi, deryayasin05@gmail.com

The effectiveness of educational systems is directly related not only to instructional processes but also to how these processes are evaluated. Measurement and evaluation practices should be able to reveal students' skills in thinking, analyzing, interpreting, and problem-solving, beyond their current level of knowledge. In this context, the contemporary understanding of education adopts the development of individuals' higher-order cognitive skills and the measurement of these skills as a fundamental goal.

The purpose of this research is to examine the questions of the "T.C. History of Revolution and Kemalism" course within the scope of the High School Entrance System (LGS) implemented between 2018 and 2025 within the framework of the Revised Bloom's Taxonomy, and to reveal the distribution of questions according to cognitive levels. The research was conducted using document analysis, one of the qualitative research methods. In this direction, the data were obtained from official exam booklets published by the Ministry of National Education and analyzed systematically. The study group consists of the LGS History of Revolution questions, which comprise 10 questions each year, with a total of 80 questions evaluated.

Descriptive analysis technique was used in the analysis of the data, and the questions were classified according to the "remembering, understanding, applying, analyzing, evaluating, and creating" stages in the cognitive process dimension of the Revised Bloom's Taxonomy. In addition, the questions were examined in terms of lower-order (remembering, understanding, applying) and higher-order (analyzing, evaluating, creating) cognitive skills, and changes and trends over the years were discussed comparatively. The findings revealed that although questions aimed at higher-order cognitive skills increased in some years, the general distribution is not balanced.

As a result of the research, it was determined that it is important to prepare the LGS History of Revolution questions in a more balanced manner to cover all stages of the Revised Bloom's Taxonomy. In particular, including more questions at the evaluating and creating levels can effectively measure students' higher-order thinking skills by increasing the discriminative power of the exam. Furthermore, ensuring a stronger alignment between the cognitive level of the exam questions and the objectives in the curriculum will strengthen the consistency between teaching processes and measurement-evaluation practices. This will contribute to both teachers improving their instructional strategies and students achieving deeper learning.

Keywords: *LGS, T.C. History of Revolution and Kemalism course, revised Bloom's Taxonomy, cognitive level*

127. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Hazırlanan Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarının Dinleme Stratejileri Bağlamında İncelenmesi

Doç. Dr. Bircan EYÜP, Trabzon Üniversitesi, bircaneyp@gmail.com

Lisansüstü Öğrencisi Merve KARABACAK YILMAZ, Trabzon Üniversitesi, karacakmerve0803@gmail.com

Lisansüstü Öğrencisi Esra ASLAN KOCA, Trabzon Üniversitesi, esraaslankoca@gmail.com

Bu çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde hazırlanan 5 ve 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan dinleme etkinliklerini, kullanılan dinleme stratejileri açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel yönteme göre tasarlanan araştırmada verilerin toplanmasında doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağını 2025-2026 eğitim öğretim yılında ortaokul 5 ve 6. sınıflarda kullanılan Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 186, 6. sınıf kitabında ise 163 dinleme stratejisine yer verildiği tespit edilmiştir. Dinleme öncesi aşamasında 5. sınıf ders kitabında beş farklı stratejiyi içeren 8 etkinlik, 6. sınıf kitabında dört farklı stratejiyi içeren 27 etkinlik belirlenmiştir. Bu aşamada tahmin etme, ön bilgileri harekete geçirme ve hazırlık yapma her iki kademede de ortak stratejiler olarak öne çıkmaktadır. Dinleme sırası aşamasında 5. sınıf kitabında 12 farklı stratejiyi ele alan 32, 6. sınıf kitabında 11 farklı stratejiyi ele alan 30 etkinlik saptanmıştır. Sözcüklerle çalışma, tahmin çalışmaları not alma, tekrar dinleme, konu tespiti yapma, ana fikir tespiti yapma, empati kurma ve işaretlemeler yapma her iki kitapta yer alan stratejilerdendir. Dinleme sonrası aşamasında ise 5. sınıf ders kitabında 12 farklı stratejiden oluşan 54 etkinlik, 6. sınıf kitabında 14 farklı stratejiden oluşan 106 etkinlik belirlenmiştir. Çıkarımda bulunma, soru çalışmaları, öz değerlendirme, sorgulama, örgütleyici tablolarla çalışma, karşılaştırma, özetleme, tartışma, başlık üretme ve yeniden ifade etme stratejileri kitaplarda ortak olan stratejilerdir. Elde edilen veriler, 5 ve 6. sınıf düzeyindeki dinleme eğitiminin ağırlıklı olarak metni anlama, anlamlandırma ve yansıtma süreçlerini içeren "dinleme sonrası" stratejiler üzerinde yoğunlaştığını ancak "dinleme öncesi" hazırlık sürecinin diğer aşamalara oranla daha sınırlı düzeyde kaldığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Türkçe ders kitabı, dinleme stratejileri, dinleme etkinlikleri.*

An Investigation of Secondary School Turkish Language Textbooks Prepared Within the Scope of the Turkey Century Education Model in the Context of Listening Strategies

Assoc. Prof. Dr. Bircan EYÜP, Trabzon University, bircaneyp@gmail.com

Postgraduate Student Merve KARABACAK YILMAZ, Trabzon University, karacakmerve0803@gmail.com

Postgraduate Student Esra ASLAN KOCA, Trabzon University, esraaslankoca@gmail.com

This study examines the listening activities in the 5th and 6th grade Turkish language textbooks prepared within the framework of the Türkiye Century Education Model in terms of the listening strategies employed. Designed according to the qualitative research paradigm, the study used document analysis for data collection. The research data source of the research consists of the Turkish language textbooks used in the 5th and 6th grades of secondary school during the 2025-2026 academic year. Descriptive analysis technique was used for data analysis. According to the findings, it was determined that 186 listening strategies were included in the 5th-grade Turkish language textbook and 163 in the 6th-grade textbook. In the pre-listening stage, 8 activities covering five different strategies were identified in the 5th-grade textbook, while 27 activities covering four different strategies were found in the 6th-grade textbook. At this stage, predicting, activating prior knowledge, and preparation emerge as common strategies in both grade levels. In the while-listening stage, 32 activities addressing 12 different strategies in the 5th-grade book and 30 activities addressing 11 different strategies in the 6th-grade book were identified. Working with vocabulary, prediction exercises, note-taking, re-listening, identifying the topic, identifying the main idea, empathizing, and marking are among the strategies present in both books. In the post-listening stage, 54 activities consisting of 12 different strategies were identified in the 5th-grade textbook, and 106 activities consisting of 14 different strategies were identified in the 6th-grade textbook. Making inferences, question-based activities, self-assessment, questioning, working with organizational tables, comparison, summarizing, discussion, generating titles, and restating are the common strategies in the books. The data obtained indicate that listening education at the 5th and 6th-grade levels predominantly concentrates on "post-listening" strategies involving text comprehension, interpretation, and reflection processes, whereas the "pre-listening" preparation process remains more limited compared to other stages.

Keywords: *Türkiye Century Education Model, Turkish language textbook, listening strategies, listening activities*

128. Fen Öğretiminde Yazma Becerisini Geliştiren Uygulamalara Yönelik Öğrenci Görüşleri: Canlıların Çeşitliliği ve Sınıflandırılması Örneği

Dr. Ebru SİVRİKAYA, MEB, sivrikayaebru@gmail.com

Prof. Dr. Nevzat YİĞİT, Trabzon Üniversitesi, nyigit@trabzon.edu.tr

Fen bilimleri içerisinde yer alan ve disiplinler arası bir konu olan "canlıların çeşitliliği ve sınıflandırılması", soyut ve birbiriyle ilişkili kavramlar içermesi ve öğrencilerin hatalı ön bilgilerini öğrenme ortamına taşımaları nedeniyle çoğunlukla zor ve ezbere dayalı bir konu olarak algılanmaktadır. Bu durum, öğrencilerin kavramları derinlemesine anlamlandırmak yerine yüzeysel öğrenmeye yönelmelerine neden olabilmektedir. Öğrencilerin sahip oldukları yanlış ön bilgilerin öğretim sürecinde fark edilmemesi ise kalıcı kavram yanılgılarına yol açabilmektedir. Bu nedenle öğrenme ortamlarının; öğrencilerin ön bilgilerini fark etmelerini sağlayacak, aktif katılımını destekleyecek ve günlük yaşamla ilişkilendirmeye imkân tanıyacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda öğrenme amaçlı yazma (ÖAY) uygulamaları, öğrencilerin ön bilgilerini açığa çıkarmalarına ve öğrenme süreçlerinin farkına varmalarına, kavramları ilişkilendirerek somutlaştırmalarına ve günlük yaşam deneyimleriyle bağlantı kurarak öğrencilerin bütüncül öğrenmelerine fırsat sunmaktadır. Çalışmanın amacı, "canlıların çeşitliliği ve sınıflandırılması" konusunda öğrencilerin sahip oldukları kavram yanılgılarının belirlenmesi ve giderilmesinde, kavramsal değişim metinleri (KDM) ile entegre edilen öğrenme amaçlı yazma (ÖAY) uygulamalarının etkisini belirlemektir. Bu kapsamda geliştirilen kavramsal değişim metinleri öğrencilerin mevcut ön bilgilerini tespit etmek ve kavram yanılgılarını gidermek amacıyla öğretim sürecine entegre edilmiştir. Araştırma, 2025–2026 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 30 dokuzuncu sınıf öğrencisi ile yürütülmüştür. Aksiyon araştırması olarak tasarlanan çalışmada, "canlıların çeşitliliği ve sınıflandırılması" konusu KDM ile desteklenen ÖAY uygulamaları aracılığıyla işlenmiştir. Süreçte öncelikle öğrencilerin kavram yanılgıları belirlenmiş ve öğretim süreci bu doğrultuda planlanmıştır. Veri toplama araçları olarak yarı yapılandırılmış anket formları, araştırmacı alan notları, grup mülakatları ve ÖAY yazma tasarımları kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ve betimsel analiz teknikleriyle çözümlenmiştir.

Araştırma bulguları, öğrencilerin "canlıların çeşitliliği ve sınıflandırılması" konusuna ilişkin çeşitli kavram yanılgılarına sahip olduklarını ve bu yanılgıların giderilmesinde KDM destekli ÖAY uygulamalarının etkili olduğunu göstermektedir. Uygulama sürecinde öğrencilerin ön bilgilerine yönelik farkındalıklarının arttığı; derse yönelik ilgi ve öğrenme isteklerinin geliştiği; araştırma, sorgulama, eleştirel düşünme ve yazma becerilerinin geliştiği belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin yazma uygulamaları aracılığıyla ön bilgilerini fark ettikleri ve bu süreçte not alma stratejileri geliştirdikleri görülmüştür. KDM destekli ÖAY uygulamalarının, ön bilgilerin açığa çıkarılması, kavram yanılgılarının giderilmesi ve yazma becerilerinin geliştirilmesi üzerindeki etkisi daha uzun süreli çalışmalarla ve geniş örneklem gruplarıyla denenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Yazma, öğrenme amaçlı yazma, yazma becerisi, kavramsal değişim metinleri, canlıların çeşitliliği ve sınıflandırılması*

Student Views on Activities Designed to Develop Writing Skills in Science Education: The Topic of Biological Diversity and Classification

Dr. Ebru SİVRİKAYA, Ministry of National Education, sivrikayaebru@gmail.com

Prof. Dr. Nevzat YİĞİT, Trabzon University, nyigit@trabzon.edu.tr

"Biodiversity and classification", an interdisciplinary topic within the natural sciences, is often perceived as a difficult and rote-learning-based subject due to its abstract and interrelated concepts, and because students tend to bring their misconceptions into the learning environment. This situation can lead students to focus on superficial learning rather than gaining a deep understanding of the concepts. Failure to identify students' misconceptions during the teaching process can lead to persistent conceptual misunderstandings. Therefore, learning environments must be structured in such a way as to enable students to recognise their prior knowledge, support their active participation, and provide opportunities to relate concepts to everyday life. In this context, writing for learning (WFL) practices offer students the opportunity to reveal their prior knowledge, become aware of their learning processes, concretise concepts by making connections, and achieve holistic learning by linking these to their everyday life experiences.

The aim of this study is to determine the effectiveness of 'writing for learning' (WFL) practices, integrated with conceptual change texts (CCT), in identifying and addressing students' misconceptions regarding 'the diversity and classification of living organisms'. The conceptual change texts developed for this purpose have been integrated into the teaching process to identify students' existing prior knowledge and address their misconceptions.

The research was conducted with 30 ninth-grade students studying in the 2025–2026 academic year. Designed as an action research study, the topic of 'biodiversity and classification' was taught through WFL supported by CCT. During the process, pupils' misconceptions were first identified and the teaching process was planned accordingly. Semi-structured questionnaire forms, researcher field notes, group interviews and WFL writing designs were used as data collection tools. The data obtained were analysed using content analysis and descriptive analysis techniques.

The research findings indicate that students hold various misconceptions regarding the topic of 'biodiversity and classification of living organisms', and that CCT-supported WFL practices are effective in addressing these misconceptions. It has been established that during the implementation process, students' awareness of their prior knowledge increased; their attention to the lesson and motivation to learn improved; and their research, inquiry, critical thinking and writing skills developed. Furthermore, it was observed that students became aware of their prior knowledge through writing activities and developed note-taking strategies during this process. The impact of CCTsupported WFL applications on the elicitation of prior knowledge, the resolution of misconceptions and the development of writing skills could be tested through longer-term studies and with larger sample groups.

Keywords: *Writing, writing for learning, writing skills, texts on conceptual change, biodiversity and classification*

129. Türk Çocuk Edebiyatında Akran Zorbalığının İzini Sürmek

Doç. Dr. Nilüfer SERİN, Trabzon Üniversitesi, niluferserin@trabzon.edu.tr

Çocuk edebiyatında sorun odaklı yaklaşım kapsamında işlenen önemli konulardan bir tanesi de akran zorbalığıdır. Akran zorbalığı "benzer yaş grubundaki bireyler arasında gerçekleşen, bir ya da birden fazla kişinin, kendisinden daha güçsüz durumda olan akranına yönelik fiziksel, sözel ya da psikolojik yollarla kasıtlı ve süreklilik gösteren zarar verici davranışlarda bulunması" şeklinde tanımlanabilir. Son yıllarda tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de akran zorbalığından sıkça söz edilmekte, yapılan araştırmalar da çocukların önemli bir kısmının okul hayatları boyunca en az bir kez akran zorbalığına maruz kaldığını göstermektedir. Akran zorbalığına yönelik farkındalığın artırılması ve çocuklara etkili baş etme yollarının sunulması açısından, bu temanın çocuk edebiyatında yer alması önem taşımaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada Türk çocuk edebiyatı eserlerinde akran zorbalığının zorbalık türleri ve karakter rolleri açısından nasıl inşa edildiğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda zorba, mağdur ve izleyici rollerinin metinlerdeki konumlanışı, aralarındaki etkileşim, zorbalık türleriyle ilişkisi ve zorbalıkla mücadele stratejileri ele alınmıştır. Araştırma temel nitel araştırma deseninde düzenlenmiş, veriler doküman analizi yöntemiyle toplanmıştır. Katalog taraması sonucunda akran zorbalığı kategorisi içerisinde yer alan Türk çocuk edebiyatı eserleri belirlenmiş, aralarından 7 yaş ve üzeri için olan eserler alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda sınırlandırılmıştır. Araştırmanın inceleme nesnesi olan "Linç Çıkmazı, Benim Adım Şeyy, Mağarada Tek Başına, Arkadaşlık Çok Karışık, Duygu Günlüğüm –Mira ve Yekta Zorbalık Adası'nda Mücadele" adlı beş kitap içerik analizi tekniğinden yararlanarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda çocuk kitaplarında sözel, fiziksel, dolaylı ve siber zorbalığın görüldüğü tespit edilmiştir. Lakap takmak, alay etmek, hoş olmayan dedikodu yaymak, tehdit etmek, eşyalarına zarar vermek, fotoğraflarını sosyal medyada paylaşarak dalga geçmek, dışlamak en sık görülen zorbalık türleri olmuştur. Kitaplardaki mağdur karakterler genelde çekingen, çalışkan, fiziksel farklılığı bulunan çocuklar olurken zorba karakterler ise kıskanç, güçlü, öfkeli çocuklardır. İzleyici karakterlerin bazıları mağdur çocuklara yardım etmeye çalışsa da bazıları zorbanın tarafında olmayı veya sessiz kalmayı tercih etmiştir. Ayrıca incelenen kitaplarda çocukların ilk başlarda ebeveyn veya öğretmen yardımına başvurmadıkları, kendi başlarına sorunun üstesinden gelmeye çalıştıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Akran zorbalığı, siber zorbalık, çocuk edebiyatı, sorun odaklı yaklaşım*

Examining Peer Bullying in Turkish Children's Literature

Assoc. Prof. Dr. Nilüfer SERİN, Trabzon University, niluferserin@trabzon.edu.tr

One of the key issues addressed within the problem-focused approach in children's literature is peer bullying. Peer bullying can be defined as "intentional and persistent harmful behaviour, carried out through physical, verbal or psychological means by one or more individuals towards a peer who is in a weaker position, occurring among individuals of a similar age group". In recent years, as is the case worldwide, peer bullying has been a frequent topic of discussion in our country too. Research indicates that a substantial proportion of children experience peer bullying at least once during their school years. There is a need for such topics to be addressed in children's books in order to raise awareness about peer bullying and to show children how to cope with it. In this context, the aim of this study is to reveal how peer bullying is constructed in works of Turkish children's literature in terms of types of bullying and character roles. Accordingly, the positioning of the bully, victim and bystander roles within the texts, the interactions between them, their relationship with types of bullying, and strategies for combating bullying have been examined. The research was designed as a basic qualitative study, and data were collected using the document analysis method. A catalogue search identified works of Turkish children's literature falling within the category of peer bullying. Subsequently, the selection was narrowed down to include only those works intended for children aged 7 and over, in accordance with the recommendations of subject specialists. In the study, five books— Linç Çıkmazı, Benim Adım Şeyy, Mağarada Tek Başına, Arkadaşlık Çok Karışık, Duygu Günlüğüm –Mira ve Yekta Zorbalık Adası'nda Mücadele—were analysed using content analysis. The research found that verbal, physical, indirect and cyberbullying are present in children's books. The most common forms of bullying were name-calling, mocking, spreading unpleasant rumours, making threats, damaging their belongings, sharing their photographs on social media to make fun of them, and isolating them. The victimised characters in books are usually shy, hard-working children with physical differences, whilst the bullies are jealous, strong, and angry children. Even though some of the bystander characters in the books attempt to help victimized children, others choose to side with the bully or remain silent. Furthermore, it was observed in the books examined that, initially, the children did not seek help from parents or teachers but instead tried to resolve the problem on their own.

Keywords: *Peer bullying, cyberbullying, children's literature, problem-focused approach*

130. Kolluk Kuvvetlerinde Durumsal Farkındalık Bağlamında Öz Düzenleme: Sistematik Derleme

Lisansüstü Öğrencisi Mustafa Serhat KOYUNCU, Jandarma Genel Komutanlığı, koyuncuserhat@icloud.com

Prof. Dr. Özden DEMİR, Trabzon Üniversitesi, ozdendemir@trabzon.edu.tr

Kolluk kuvvetleri, yüksek risk, belirsizlik ve zaman baskısı altında karar vermeyi gerektiren görevleri nedeniyle hata payının en aza indirilmesini zorunlu kılan kritik bir meslek grubudur. Özellikle önleyici kolluk faaliyetleri, suç oluşmadan önce riskleri öngörme ve etkili müdahale geliştirme sorumluluğu kapsamında, durumsal farkındalık ve öz düzenleme becerilerini daha da hayati hâle getirmektedir. Durumsal farkındalık; bireyin çevresindeki unsurları algılama, bu bilgileri anlama ve geleceği öngörebilme kapasitesi olarak tanımlanmakta olup, doğru ve zamanında karar verme süreçlerinin temelini oluşturmaktadır (Endsley, 1995; Endsley & Garland, 2000). Öz düzenleme ise bireyin dikkatini, duygularını ve davranışlarını belirli hedefler doğrultusunda kontrol edebilme ve yönlendirebilme kapasitesi olarak ifade edilmekte olup, stresli ve dinamik görev ortamlarında performansın sürdürülebilirliği açısından kritik bir rol oynamaktadır (Zimmerman, 2002). Durumsal farkındalık ve öz düzenleme alanında yapılmış çalışmaların sistematik bir yaklaşımla incelenmesi, mevcut bilgi birikiminin bütüncül biçimde ortaya konulması ve alandaki eksikliklerin belirlenmesi gerekmektedir. Kolluk personelinin değişken ve dinamik ortamlarda dikkatini etkin biçimde yönetebilmesi, bilişsel ve duygusal süreçlerini düzenleyebilmesi ve doğru kararlar alabilmesi hem kamu güvenliğinin sağlanması hem de hatalı müdahalelerin önlenmesi açısından temel bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır. Sistematik derleme yöntemiyle yürütülmüş olan bu araştırma, kolluk kuvvetlerinde öz düzenleme ve durumsal farkındalığın öneminin tanıtılmasını amaçlamaktadır. Bu kapsamda çalışmada PRISMA akış diyagramından yararlanılmış; yapılan tarama sonucunda ulaşılan 68 çalışmadan, belirlenen hariç tutma kriterleri doğrultusunda 20 araştırma incelemeye dahil edilmiştir. Bu kriterler; 2016 yılı öncesinde yayımlanmış çalışmaların hariç tutulması, Türkçe ve İngilizce dışındaki dillerde yayımlanan çalışmaların hariç tutulması, kolluk kuvvetleri dışında gerçekleştirilen araştırmaların hariç tutulmasıdır. Araştırmanın amacı, kolluk kuvvetlerinde durumsal farkındalık ve öz düzenleme alanında yapılmış çalışmaları bütüncül bir yaklaşımla bir araya getirerek mevcut bilgi birikimini ortaya koymaktır. Bu çalışma, alan yazındaki bulguları sentezleyerek kavramsal ve uygulamaya dönük boşlukları belirlemeyi, önleyici kolluk bağlamında bu becerilerin yürütülen faaliyetlere katkısını değerlendirmeyi ve gelecekteki araştırmalar ile kolluk eğitim programlarına yön verecek bilimsel bir çerçeve sunmayı hedeflemektedir. Verilerin analizi ve derlemenin raporlaştırılması PRISMA akış diyagramı çerçevesinde sürdürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kolluk kuvvetleri, öz düzenleme, durumsal farkındalık, önleyici kolluk, karar verme, sistematik derleme*

Self-Regulation in the Context of Situational Awareness in Law Enforcement: A Systematic Review

Postgraduate Student Mustafa Serhat KOYUNCU, General Command of the Gendarmerie , koyuncuserhat@icloud.com

Prof. Dr. Özden DEMİR, Trabzon University, ozdendemir@trabzon.edu.tr

Law enforcement personnel constitute a critical occupational group that requires minimizing the margin of error due to the necessity of making decisions under high risk, uncertainty, and time pressure. Preventive policing activities, in particular, make situational awareness and self-regulation skills even more vital within the scope of anticipating risks before crimes occur and developing effective intervention strategies. Situational awareness is defined as the ability to perceive elements in the environment, comprehend this information, and project future states, forming the basis of accurate and timely decision-making processes (Endsley, 1995; Endsley & Garland, 2000). Self-regulation, on the other hand, refers to an individual's capacity to control and direct attention, emotions, and behaviors toward specific goals, playing a critical role in sustaining performance in stressful and dynamic task environments (Zimmerman, 2002). A systematic examination of studies on situational awareness and self-regulation is necessary to present the existing body of knowledge in a holistic manner and to identify gaps in the literature. The ability of law enforcement personnel to effectively manage attention in dynamic environments, regulate cognitive and emotional processes, and make accurate decisions emerges as a fundamental requirement both for ensuring public safety and preventing erroneous interventions. This study, conducted using a systematic review method, aims to highlight the importance of self-regulation and situational awareness in law enforcement. Within this scope, the PRISMA flow diagram was utilized; as a result of the search, 20 studies were included in the review out of 68 identified studies based on predetermined exclusion criteria. These criteria include the exclusion of studies published before 2016, the exclusion of studies published in languages other than English and Turkish, and the exclusion of studies conducted outside the context of law enforcement. The aim of the study is to bring together research conducted in the field of situational awareness and self-regulation in law enforcement within a holistic framework and to present the current state of knowledge. By synthesizing findings in the literature, this study seeks to identify conceptual and practical gaps, evaluate the contribution of these skills to preventive policing practices, and provide a scientific framework to guide future research and law enforcement training programs. Data analysis and reporting of the review are conducted in accordance with the PRISMA flow diagram.

Keywords: *Law enforcement, self-regulation, situational awareness, preventive policing, decision-making, systematic review*

131. Müzik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersi Sürecinde Yaşadıkları Problemler ve Çözüm Önerileri

Öğr. Gör. Dr. Serap CEMAN, Trabzon Üniversitesi, serapceman@hotmail.com

Bu çalışmanın amacı müzik öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi sürecinde yaşadıkları problemleri ve yaşadıkları problemlere yönelik çözüm önerilerini belirlemektir. Çalışmada nitel çalışma yöntemlerinden biri olan özel durum yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem özellikle bireysel yürütülen çalışmalar için çok uygundur. Özel durum çalışmaları oldukça kapsamlı olabilir. Özel durum yön teminin en önemli avantajı bir problemin özel bir durumu üzerine yoğunlaşmasıdır. Bu yöntem gözden kaçabilecek ayrıntılı bilgilerin derinlemesine incelenmesini sağlayarak durumun bütün olarak incelenmesini ve kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını temel alır. Çalışmada veriler sistematik olarak toplanmış ve durumun derinlemesine incelenmesi amaçlandığından özel durum yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu, 2025-2026 eğitim eğitim-öğretim bahar yarıyılında öğretmenlik uygulaması dersini alan ve araştırmaya gönüllü olan 10 öğretmen adayından oluşturmaktadır. Görüşmelerin yürütüldüğü çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yoluyla seçilmiştir. Araştırmanın verileri; yarı yapılandırılmış görüşmeler kullanılarak elde edilmiştir. Görüşmeler araştırılan konu hakkında bireylerin düşünce, deneyim ve duygularının neler olduğunu ortaya koyar. Görüşme soruları araştırmacı tarafından hazırlanmış ve uzman görüşüne sunulmuştur. Görüşmelerin güvenirlik çalışması kapsamında bir müzik öğretmen adayı ile görüşme sorularının pilot uygulaması yapılmıştır. Mülakat sorularında öncelikle demografik bilgilere yer verilmiştir. Görüşme soruları kişisel bilgilere yönelik sorular haricinde beş sorudan oluşmaktadır. Araştırma sürecinde veri kaybını önlemek açısından yürütülen görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Ses kayıtları görüşmelerden sonra yazılı metne dönüştürülmüştür ve mülakatlardan elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Çalışmadan elde edilen veriler sonucunda müzik öğretmen adaylarının öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerine yönelik olumlu görüşlere sahip olduğu fakat uygulama okullarında müzik sınıfı olmayışı ve sınıf mevcutlarının kalabalıklığına belirgin bir sorun olarak vurgu yaptıkları tespit edilmiştir. Çalışma sonunda elde edilen bulgular doğrultusunda yeni yapılabilecek araştırmalara katkı sağlayabileceği düşünülen bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Müzik eğitimi, öğretmen adayı, öğretmenlik uygulaması*

Problems Experienced by Music Teacher Candidates During the Teaching Practice Course and Suggested Solutions

Lect. Dr. Serap CEMAN, Trabzon University, serapceman@hotmail.com

The aim of this study is to identify the problems experienced by prospective music teachers during their teaching practice course and their proposed solutions to these problems. This study utilized the case study method, a qualitative research method. This method is particularly suitable for individually conducted studies. Case studies can be quite extensive. The most important advantage of the special case method is that it focuses on a specific case of a problem. This method is based on a holistic examination and comprehensive understanding of the situation, allowing for in-depth analysis of details that might otherwise be overlooked. In this study, data were collected systematically, and the case study method was used because the aim was to examine the situation in depth. The study group consists of 10 prospective teachers who took the teaching practice course in the spring semester of the 2025-2026 academic year and volunteered to participate in the research. The working group with which the interviews were conducted was selected using convenience sampling, a type of purposive sampling method. The research data were obtained using semi-structured interviews. Interviews reveal individuals' thoughts, experiences, and feelings about the topic being researched. The interview questions were prepared by the researcher and submitted for expert review. As part of the reliability study of the interviews, a pilot application of the interview questions was conducted with a prospective music teacher. Interview questions primarily focused on demographic information. The interview questions consist of five questions, excluding questions about personal information. To prevent data loss during the research process, the interviews were recorded using an audio recording device. Audio recordings were transcribed after the interviews, and the data obtained from the interviews were subjected to content analysis. The data obtained from the study revealed that prospective music teachers have positive opinions towards their instructors and supervising teachers, but they highlighted the lack of music classrooms in their practice schools and the overcrowded classrooms as significant problems. Based on the findings of the study, some suggestions have been made that are thought to contribute to future research.

Keywords: *Music education, teacher candidate, teaching practice*

132. Öğretmen Adaylarının "Özel Eğitim" Kavramına Yönelik Bilişsel Yapıları ve Algılarının İncelenmesi

Öğr. Gör. Dr. Serap CEMAN, Trabzon Üniversitesi, serapceman@hotmail.com

Arş. Gör. Dr. Merve KAYMAZ, Trabzon Üniversitesi, mervekaymaz@trabzon.edu.tr

Özel eğitim; Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde "Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitim." olarak tanımlanmaktadır. Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının "Özel Eğitim" kavramına yönelik bilişsel yapılarını incelemektir. Araştırma, nitel çalışma yöntemlerinden biri olan tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Betimsel tarama modeli, bir durumu değiştirmeye ya da etkilemeye çalışmadan, olduğu haliyle incelemeyi ve tanımlamayı amaçlar ve bireyleri, olayları ya da nesneleri kendi doğal koşulları içinde inceler. Bu kapsamda araştırmanın çalışma grubu bir devlet üniversitesinde öğrenimi sürmekte olan müzik öğretmenliği programı, resim iş öğretmenliği programı, özel eğitim öğretmenliği programı ile sınıf öğretmenliği programının 3. ve 4. sınıf seviyelerinden toplamda 150 öğretmen adayından oluşmuştur. Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) ve çizim testi ile toplanmıştır. Kelime ilişkilendirme Testi hazırlandıktan sonra üç alan uzmanına gönderilerek uzman görüşü istenmiş ve dönütler doğrultusunda KİT'e son hali verilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde temel amaç; elde edilen ham verileri (örneğin görüşme kayıtları, metinler ya da belgeler) doğrudan sunmak değil, bu verilerin altında yatan anlamları ortaya çıkarmaktır. Bir başka ifade ile içerik analizinin amacı, verileri anlamlı kavramlar, kategoriler ve temalar hâline getirerek bunlar arasındaki ilişkileri ortaya koymaktır. Çalışmadan elde edilen veriler uygun kategoriler altında toplanarak frekans değerleri ve bulgular tablolar halinde sunulmuştur. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının "Özel Eğitim" kavramına yönelik yoğun olarak "kalp" resmi çizdiği, "Özel Eğitim" ilgili geçerli ilişkilendirmeler yaptıkları ve kelime ilişkilendirme testinin öğretmen adaylarının "özel eğitim" kavramına yönelik olarak bilişsel yapılarını ortaya çıkardığı sonucuna varılabilir. Araştırma sonuçları ilgili literatür ile ilişkilendirilerek ileriye dönük önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen adayları, özel eğitim, kelime ilişkilendirme testi*

An Examination of Prospective Teachers' Cognitive Structures and Perceptions Regarding the Concept of "Special Education"

Lect. Dr. Serap CEMAN, Trabzon University, serapceman@hotmail.com

Research Assistant Dr. Merve KAYMAZ, Trabzon University, mervekaymaz@trabzon.edu.tr

Special education is defined in the Special Education Services Regulation as "Education conducted in appropriate environments with specially trained personnel and educational programs developed to meet the educational and social needs of individuals who show significant differences from their peers in terms of individual and developmental characteristics and educational abilities". The aim of this research is to examine prospective teachers' cognitive structures regarding the concept of "Special Education". The research was conducted using the survey model, one of the qualitative research methods. The descriptive research model aims to examine and describe a situation as it is, without attempting to change or influence it, and examines individuals, events, or objects within their natural context. In this context, the study group consisted of a total of 150 prospective teachers from the 3rd and 4th year levels of the music teacher training program, art teacher training program, special education teacher program, and primary school teacher training program at a state university. The study's data were collected using the Word Association Test (WAT) and a drawing test, both developed by the researchers. After the Word Association Test was prepared, it was sent to three field experts for their expert opinions, and the final version of the Test was prepared based on their feedback. The collected data were analyzed using content analysis. The main purpose of content analysis is not to present the raw data (e.g., interview transcripts, texts, or documents) directly, but to reveal the underlying meanings of this data. In other words, the goal of content analysis is to transform data into meaningful concepts, categories, and themes, and to reveal the relationships between them. The data obtained from the study were grouped under appropriate categories, and frequency values and findings were presented in tables. The research results show that prospective teachers frequently drew heart symbols in relation to the concept of "Special Education," made valid associations related to "Special Education," and the word association test revealed their cognitive structures regarding the concept of "Special Education." The research findings were correlated with the relevant literature, and future recommendations were made.

Keywords: *Teacher candidates, special education, word association test*

133. TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projelerine Genel Bir Bakış: Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Lisansüstü Öğrencisi Tuğçe ÇOLAK, Trabzon Üniversitesi, tugcecolakk1661@gmail.com

Lisansüstü Öğrencisi Hasret ÇAKICI, Trabzon Üniversitesi, hasretcakc@gmail.com

Lisansüstü Öğrencisi Nur Sena ÇAKIR, Trabzon Üniversitesi, cakirnursena93@gmail.com

Prof. Dr. Sibel ER NAS, Trabzon Üniversitesi, sibelernas@trabzon.edu.tr

Geçmiş dönemlerde bireylerden yalnızca temel okuma ve yazma becerilerine sahip olmaları beklenirken, günümüzde okuduğunu anlama, sorgulama, araştırma yapabilme ve proje geliştirme gibi üst düzey bilişsel beceriler ön plana çıkmaktadır. Türkiye'de öğrencilerin araştırma faaliyetlerine katılımını destekleyen en önemli kurumlardan biri Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)'dur. TÜBİTAK, bilimi ve teknolojiyi teşvik etmek, yönlendirmek, yaygınlaştırmak ve gelecek olan nesillere araştırma, sorgulama ruhunu aşılamak amacıyla araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemekte, özellikle bu alanda önemli bir rol üstlenmektedir. Üniversite öğrencilerinin araştırma kültürü kazanmalarını sağlamak ve lisans ile ön lisans eğitimleri sırasında proje geliştirme becerilerini artırmak amacıyla yürütülen TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı da bu desteklerden biridir. Proje tasarım ve yürütme sürecinde öğrencilerin çeşitli güçlüklerle karşılaşabildiği literatürde sıklıkla belirtilmektedir. Bu nedenle proje süreçlerinde yaşanan sorunların belirlenmesi, öğrencilerin proje deneyimlerinin daha verimli hale getirilmesi açısından önemli görülmektedir. Araştırmalar, proje çalışmalarına katılan öğrencilerin süreç içerisinde karşılaştıkları problemlerin incelenmesinin ve bu problemlere yönelik çözüm önerileri geliştirilmesinin araştırma deneyimlerinin niteliğini artırdığını göstermektedir. Bu araştırmanın amacı TÜBİTAK 2209-A üniversite öğrencileri araştırma projelerini yürütmüş öğrencilerin proje süresince karşılaştıkları sorunları belirlemek ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini incelemektir. Araştırma sürecinde proje öneri formunu doldurma, projeyi yürütme ve sonuç raporu yazımında yaşanılan problemlere odaklanılmıştır. Çalışmada özel durum yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunu lisans öğrenimi sürecinde TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesi yürütmüş 10 katılımcı oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşmelerden yararlanılmıştır. Görüşme soruları araştırmacılar tarafından hazırlanmış ve uzman görüşüne sunulmuştur. Araştırmada elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ulaşmak amacı ile veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma etiği açısından katılımcı öğrencilere kod isimler verilmiştir. Katılımcıların görüşleri, doğrudan alıntılar yapılarak gizlilik esasına dayanılarak kod isimler kullanılarak sunulmuştur. Proje öneri formunun doldurulması sürecinde akademik yazım diline uygun ifade oluşturma sürecinde zorluklar yaşandığı belirlenmiştir. Katılımcılara akademik yazım ile ilgili çevrimiçi eğitimler ve seminerler verilmesi önerilmiştir. Grup çalışması yürüten katılımcıların, süreç içerisinde grup içi iletişim ve iş birliğine dayalı çeşitli problemler yaşadıkları tespit edilmiştir. Sonuç raporu yazım sürecinde de akademik yazım diline uygun ifade oluşturma konusunda sorunlar yaşandığı belirlenmiştir. Ayrıca, sonuç raporunun teslim sürecinin akademik sınav dönemine denk gelmesi, proje yürüten öğrenciler açısından ek bir zaman yönetimi sorunu oluşturduğu ve süreci zorlaştırdığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra, bazı öğrenciler mevcut sonuç raporu formatının kapsam açısından sınırlı olduğunu, bu nedenle çalışmalarını rapora aktarırken istemeden ekleme ve çıkarma yapmak durumunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu durum, raporların bütünlüğünü ve ifade tutarlılığını olumsuz etkileyebilmektedir. Söz konusu sorunların giderilmesine yönelik olarak, sonuç raporu formatının daha kapsamlı ve esnek bir yapıya kavuşturulması önerilmektedir. Ayrıca, teslim tarihlerinin akademik takvim dikkate alınarak planlanması öğrencilerin süreçten daha verimli sonuçlar elde etmelerine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Araştırma projeleri, üniversite öğrencileri, sorunlar, çözüm önerileri*

An Overview of the TÜBİTAK 2209-A University Students Research Projects: Problems and Proposed Solutions

Postgraduate Student Tuğçe ÇOLAK, Trabzon University, tugcecolakk1661@gmail.com

Postgraduate Student Hasret ÇAKICI, Trabzon University, hasretcakc@gmail.com

Postgraduate Student Nur Sena ÇAKIR, Trabzon University, cakirnursena93@gmail.com

Prof. Dr. Sibel ER NAS, Trabzon University, sibelernas@trabzon.edu.tr

In the past, individuals were expected to possess only basic literacy skills such as reading and writing; however, today, higher-order cognitive skills such as reading comprehension, critical thinking, inquiry, conducting research, and project development have gained prominence. In Türkiye, one of the most important institutions supporting students' participation in research activities is the Scientific and Technological Research Council of Türkiye (TÜBİTAK). TÜBİTAK plays a significant role in promoting, guiding, and disseminating science and technology, as well as fostering a spirit of inquiry and research among future generations by supporting research and development activities. One of these supports is the TÜBİTAK 2209-A University Students Research Projects Support Program, which aims to help undergraduate and associate degree students develop research culture and enhance their project development skills during their education. The literature frequently indicates that students may encounter various difficulties during the project design and implementation process. Therefore, identifying the problems experienced during project processes is considered important for improving the efficiency of students' research experiences. Studies show that examining the problems encountered by students participating in project-based work and developing solutions to these problems enhances the quality of their research experiences. The aim of this study is to identify the problems experienced by students who have conducted TÜBİTAK 2209-A research projects and to examine their solution suggestions. The study focuses on the problems encountered during the proposal writing, project implementation, and final report writing stages. A case study method was employed in this research. The study group consists of 10 participants who conducted TÜBİTAK 2209-A research projects during their undergraduate education. Semi-structured interviews were used as the data collection tool. The interview questions were prepared by the researchers and reviewed by experts. In order to identify the concepts that explain the data obtained, content analysis was conducted. In terms of research ethics, participants were assigned pseudonyms, and their views were presented through direct quotations while maintaining confidentiality. The findings revealed that students experienced difficulties in producing expressions appropriate to academic writing language during the proposal writing stage. It is recommended that participants be provided with online training and seminars on academic writing. It was also determined that participants involved in group work experienced various problems related to communication and collaboration during the process. Similar difficulties in using appropriate academic writing language were observed during the final report writing stage. Additionally, it was found that the submission of final reports coincided with academic exam periods, creating an additional time management challenge for students and complicating the process. Furthermore, some students stated that the existing final report format is limited in scope, which forced them to make additions or omissions while transferring their work into the report. This situation may negatively affect the coherence and consistency of the reports. To address these issues, it is recommended that the final report format be made more comprehensive and flexible. Moreover, planning submission deadlines in accordance with the academic calendar would help students achieve more efficient outcomes in the process.

Keywords: *Research projects, university students, problems, proposed solutions.*

134. Türkiye'deki Milli Eğitim Akademileri Hakkında Ebeveynlerin Görüşleri, Endişeleri ve Önerileri: İngilizce Öğretmenliği (İÖ) Programlarındaki Çocukların Ebeveynleri Üzerine Bir Çalışma

Lisans Öğrencisi Ebrar KOL, Trabzon Üniversitesi, ebrar_kol24@trabzon.edu.tr

Türkiye'deki öğretmen istihdam politikaları, Milli Eğitim Akademisi'nin (MEA) yürürlüğe girmesiyle birlikte son zamanlarda oldukça önemli bir yapısal dönüşüm yaşamıştır. Bu yeni sistem, dört yıllık lisans eğitiminin ardından eklenecek olan fazladan bir yıllık eğitim süreci aracılığıyla öğretmen hazırlık aşamasını daha nitelikli hale getirmeyi ve geliştirmeyi amaçlamaktadır. MEA, katı bir devam zorunluluğu gerektirmekte, barınma ve günlük yaşam maliyetlerini tam olarak karşılamayabilecek sınırlı düzeyde bir finansal burs imkânı sunmakta ve hem teorik hem de pratik uygulamalı dersleri müfredatında barındırmaktadır. MEA'nın bu şekilde hayata geçirilmesi; akademisyenler, öğretmen adayları ve ebeveynler arasında dikkate değer ölçüde büyük tartışmaların başlamasına yol açmıştır. Mevcut araştırmalar, birincil olarak akademisyenlerin ve öğretmen adaylarının MEA'nın uygulanma süreci ve yapısal zorlukları ile ilgili bakış açılarını incelemiştir. Bununla birlikte, ilgili literatürde ebeveynlerin MEA hakkındaki bakış açıları, endişeleri ve sundukları öneriler konusunda oldukça belirgin ve önemli bir boşluk bulunmaktadır. Öğretmen adayları için hem finansal hem de duygusal anlamda temel sağlayıcılar konumunda olduklarından dolayı, ebeveynler bu geçiş döneminde son derece önemli bir rol oynamaktadırlar. Bu çalışma, spesifik olarak İngilizce Öğretmenliği (İÖ) programlarına kayıtlı öğrencilerin ailelerine odaklanarak, ebeveynlerin MEA'nın uygulanması ile ilgili görüşlerini, endişelerini ve önerilerini kapsamlı bir şekilde keşfetmeyi amaçlamaktadır. Gerçekleştirilen bu araştırmada nitel bir araştırma deseni kullanılmış olup, İÖ öğrencilerinin ebeveynlerinden oluşan 9 katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak derinlemesine veriler toplanmıştır. Oldukça karmaşık olan MEA prosedürlerinin katılımcılar tarafından doğru bir şekilde anlaşılmasını sağlamak ve aynı zamanda ebeveynlerin görüşlerini rahatça ifade etmelerine olanak tanımak amacıyla, ilk bilgilendirme toplantıları ve mülakatlar Türkçe dilinde yürütülmüştür. Veri analizi şu anda halen devam etmekte olduğundan dolayı, bulguların tamamı henüz kesinleşmemiş ve nihai haline ulaşmamıştır. Bu nedenden ötürü, çalışmanın sonuçları konferans esnasında sözlü olarak sunulacak ve detaylı bir biçimde tartışılacaktır. Yapılacak olan sunum İngilizce olarak gerçekleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Milli Eğitim Akademisi (MEA), Türkiye, ebeveyn bakış açıları, İngilizce Öğretmenliği (İÖ), öğretmen eğitimi*

Parents' Opinions, Concerns, and Suggestions about National Education Academies in Türkiye: A Study of Parents with Children in ELT Programs

Undergraduate Student Ebrar KOL, Trabzon University, ebrar_kol24@trabzon.edu.tr

Teacher employment policies in Türkiye have recently experienced a significant transformation with the introduction of the National Education Academy (NEA). This new system intends to enhance teacher preparation through an additional year of training after a four-year undergraduate degree. The NEA requires strict attendance, offers a limited financial stipend that may not fully cover accommodation and living costs, and includes both theoretical and practical courses. The introduction of the NEA has sparked considerable debate among academicians, teacher candidates, and parents. Current research has primarily explored the perspectives of academicians and teacher candidates regarding the implementation and structural challenges of the NEA. However, there is a significant gap in the literature regarding parents' perspectives, concerns, and suggestions on the NEA. Parents play an important role in this transition period since they are the main providers financially and emotionally for the candidates.

This study aims to explore the opinions, concerns, and suggestions of parents related to the implementation of the NEA, specifically focusing on the families of students enrolled in English Language Teaching (ELT) programs. A qualitative design was employed in this research, and in-depth data were gathered through semi-structured interviews with 9 parents of ELT students. To ensure accurate comprehension of the complex NEA procedures and to allow parents to express their views comfortably, the initial briefings and interviews were conducted in Turkish. As the data analysis is currently still in progress, the full set of findings has not yet been finalized. Therefore, the results of the study will be presented and discussed orally at the conference. The presentation will be conducted in English.

Keywords: *National Education Academy (NEA), Türkiye, parent perspectives, English Language Teaching (ELT), teacher education*

135. Okul Öncesi Dönemde Sesli Yapay Zekâ Kullanım Fırsatları, Riskleri ve Uygulama Önerileri

Öğretmen Merve YAZICI, Trabzon Üniversitesi, mrvyzci.61@gmail.com

Bu çalışma, okul öncesi dönemde sesli yapay zekâ (YZ) kullanımının eğitim sürecine etkilerini inceleyerek, fayda ve risklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Sesli YZ kullanımına konuşan asistanlar, sesli hikaye anlatıcıları ve etkileşimli sohbet sistemleri örnek olarak verilebilir. Okul öncesi dönem, çocuğun bilişsel, dilsel ve sosyal gelişiminin temellerinin atıldığı kritik bir dönemdir. Bu dönemde kullanılan eğitim materyalleri büyük önem taşımaktadır. Son yıllarda eğitim amaçlı kullanılan YZ tabanlı uygulamaların, pedagojik açıdan nasıl yönetileceği halen bilinmemektedir.

Sesli YZ teknolojisi, özellikle kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunma kapasitesi ile dikkat çekmektedir. Aynı zamanda yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimini desteklerken, dil gelişimine de katkı sağlamaktadır. Okul öncesi dönemde oyun aracılığıyla öğrenme gerçekleşmektedir. Bu bağlamda YZ destekli oyunlar, çocukların dikkatini çekmekte ve çocukların öğrenme sürecine katılımını artırmaktadır.

YZ kullanımının sağladığı faydaların yanında, dikkate alınması gereken önemli riskler de bulunmaktadır. Özellikle ekrana uzun süre maruz kalmaları, okul öncesi dönem çocuklarında dikkat süresinin azalmasına ve fiziksel aktivitenin kısıtlanmasına yol açabilmektedir. Ayrıca uzmanlar erken yaşta sesli YZ kullanımından dolayı çocukların beyin gelişimi ve sosyal becerileri konusunda ciddi endişeler yaşandığını dile getirmektedir. Sesli YZ araçları çocukların kendi üretim süreçlerini sınırlandırma konusu ve hayal gücünün pasifleşmesi riski uzmanlar tarafından incelenmektedir.

Sonuç olarak YZ teknolojilerinin kontrolsüz kullanımı, sosyal, bilişsel ve etik sorunlara yol açma potansiyeline sahiptir. Bu nedenle sesli YZ eğitim ortamlarında dengeli, bilinçli ve pedagojik temellere dayalı bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Öğretmenler, sesli YZ uygulamalarını pedagojik hedeflere uygun şekilde seçmeli, kullanım süresini sınırlamalı ve çocukların aktif katılımını teşvik etmelidir.

Gelecek çalışmaların, sesli YZ destekli okul öncesi dönemi uygulamalarının uzun vadeli etkilerini inceleyen deneysel araştırmalara yönelmesi, bu alandaki bilgi birikiminin derinleşmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Sesli yapay zekâ, okul öncesi, eğitim materyali*

Opportunities, Risks, and Implementation Recommendations for The Use of Voice-Based Artificial Intelligence in the Preschool Period

Teacher Merve YAZICI, Trabzon University, mrvyzci.61@gmail.com

This study aims to identify the benefits and risks of using voice-based artificial intelligence (AI) in the preschool period by examining its effects on the educational process. Examples of voice-based AI include talking assistants, voice-based storytellers, and interactive chat systems. The preschool period is a critical stage during which the foundations of a child's cognitive, linguistic, and social development are laid. Educational materials used during this period are of great importance. It is still unclear how AI-based applications used for educational purposes should be managed from a pedagogical perspective. Voice-enabled AI technology is particularly notable for its ability to provide personalized learning experiences. It also supports the development of creative thinking skills while contributing to language development. In the preschool period, learning occurs through play. In this context, AI-supported games capture children's attention and increase their engagement in the learning process.

Alongside the benefits of AI use, there are significant risks that must be considered. In particular, prolonged screen exposure can lead to reduced attention spans and limited physical activity in preschool-aged children. Additionally, experts have expressed serious concerns regarding the impact of voice-activated AI use at an early age on children's brain development and social skills. Experts are examining the issue of voice-activated AI tools limiting children's own creative processes and the risk of their imagination becoming passive.

In conclusion, the uncontrolled use of AI technologies has the potential to lead to social, cognitive, and ethical issues. Therefore, voice-activated AI must be used in educational settings in a balanced, mindful, and pedagogically grounded manner. Teachers should select voice-enabled AI applications in alignment with pedagogical goals, limit usage time, and encourage children's active participation.

Future studies should focus on experimental research examining the long-term effects of voice-enabled AI-supported early childhood education applications, thereby contributing to the deepening of knowledge in this field.

Keywords: *voice-based artificial ıntelligence, preschool, educational material*

136. Yapay Zekâ Çevirisi Edebi Deyimleri Anlar mı? Masumiyet Müzesi Üzerinden Karşılaştırmalı Bir İnceleme ve Öğretimsel Sonuçları

Lisans Öğrencisi Zeynep YAZICI, Trabzon Üniversitesi, zeynepyazicim@hotmail.com

Lisans Öğrencisi İrem Aslı AY, Trabzon Üniversitesi, ayiremasli@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Sevcan BAYRAKTAR ÇEPNİ, Trabzon Üniversitesi, sevcan.bayraktarcepni@trabzon.edu.tr

Yapay zekâ destekli çeviri araçlarının hızlı gelişimi, edebi metinlerdeki kültürel olarak yerleşik dili ele alma kapasiteleri konusunda önemli tartışmalara yol açmıştır. ChatGPT gibi büyük dil modelleri etkileyici genel çeviri performansı sergilerken, özellikle Türkçe-İngilizce edebi çeviri bağlamında, derin kültürel, tarihsel ve bağlamsal anlam taşıyan deyimsel ifadeleri doğru bir şekilde aktarma yetenekleri yeterince incelenmemiştir. Bu çalışma, Orhan Pamuk'un uluslararası alanda beğeni toplayan romanı Masumiyet Müzesi'ndeki deyimsel ifadelerin yapay zekâ tarafından üretilen ve insan çevirilerini karşılaştırmalı olarak analiz ederek bu boşluğu ele almaktadır. Seleskovitch ve Lederer'in (1989) Yorumlayıcı Çeviri Kuramı'na (dilsel aktarımdan ziyade anlam yeniden yapılandırmasını ön plana çıkaran) dayanan çalışma, Fernando ve Flavell'in (1981) deyimlerin üçlü sınıflandırmasını kullanmaktadır: saf deyimler, yarı deyimler ve gerçek deyimler. Romandan toplam 75 deyimsel ifade (kategori başına 25) belirlenmiş ve iki çeviri yöntemiyle incelenmiştir: Maureen Freely tarafından yapılan profesyonel insan çevirisi ve ChatGPT-4 aracılığıyla üretilen yapay zekâ çevirisi. Her iki çeviri de kelime kelime, sadık, semantik, iletişimsel, deyimsel ve uyarlanabilir yaklaşımları kapsayan Newmark'ın (1988) çeviri stratejileri aracılığıyla sistematik olarak analiz edilmiştir. Yapay zekâ tarafından üretilen eşdeğerler, çağdaş İngilizcedeki doğal kullanımlarını değerlendirmek için COCA korpusu aracılığıyla ayrıca doğrulanmıştır. Bulgular, yapay zekâ çevirisinin en belirgin sınırlamalarını, kültürel olarak anlaşılması güç ifadelerin algoritmik çeviriye sürekli olarak direnç gösterdiği saf deyim kategorilerinde sergilediğini ortaya koymuştur. Bu sonuçlar önemli pedagojik çıkarımlar taşımaktadır: yabancı dil sınıflarında kültürel bağlamda deyim öğretiminin gerekliliğini vurgulamakta, çeviri eğitimi müfredatlarında eleştirel yapay zekâ okuryazarlığının geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Teknolojik yeteneği kültürel miras ve dil eğitiminin daha geniş söylemi içine yerleştirerek, bu çalışma hem çeviri pedagojisi hem de yapay zekâ destekli dil öğrenimi için kanıta dayalı rehberlik sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Deyim çevirisi: Yapay zekâ çevirisi ve insan çevirisi, Newmark stratejileri, çeviri eğitimi, pedagojik sonuçlar*

Does AI Understand Literary Idioms? A Comparative Analysis Through The Museum of Innocence and Its Pedagogical Implications

Undergraduate Student Zeynep YAZICI, Trabzon University, zeynepyazicim@hotmail.com

Undergraduate Student İrem Aslı AY, Trabzon University, ayiremasli@gmail.com

Ass. Prof. Dr. Sevcan BAYRAKTAR ÇEPNİ, Trabzon University, sevcan.bayraktarcepni@trabzon.edu.tr

The rapid development of AI-powered translation tools has sparked significant debate regarding their capacity to handle culturally embedded language in literary texts. While large language models like ChatGPT demonstrate impressive overall translation performance, their ability to accurately convey idiomatic expressions, which carry deep cultural, historical, and contextual meaning, particularly in the context of Turkish-English literary translation, has not been sufficiently investigated. This study addresses this gap by comparatively analyzing AI-generated and human translations of idiomatic expressions in Orhan Pamuk's internationally famous novel, *The Museum of Innocence*. Based on Seleskovitch and Lederer's (1989) Interpretive Translation Theory (which prioritizes meaning reconstruction rather than linguistic transfer), the study utilizes Fernando and Flavell's (1981) classification of idioms: pure idioms, semi-idioms, and true idioms. A total of 75 idiomatic expressions (25 per category) were identified from the novel and analyzed using two translation methods: professional human translation by Maureen Freely and AI translation generated via ChatGPT-4. Both translations were systematically analyzed using Newmark's (1988) translation strategies, encompassing word-for-word, faithful, semantic, communicative, idiomatic, and adaptive approaches. The AI-generated equivalents were further validated via the COCA corpus to assess their natural usage in contemporary English. The findings revealed that AI translation exhibited its most significant limitations in pure idiomatic categories, where culturally difficult-to-understand expressions consistently resisted algorithmic translation. These results have important pedagogical implications: they highlight the necessity of teaching idioms in a cultural context in foreign language classrooms and emphasize the importance of developing critical AI literacy in translation education curricula. By placing technological capability within the broader discourse of cultural heritage and language education, this study provides evidence-based guidance for both translation pedagogy and AI-assisted language learning.

Keywords: *Idiom translation AI vs. human translation, Newmark strategies, translation education, pedagogical implications*

137. Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Metinlerle İlgili Çalışmaların Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi, ebrudemircioglu@trabzon.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi Mısra AYDIN, Trabzon Üniversitesi, misraaydinn@icloud.com

Eğitim-öğretim sürecinde ders kitapları, öğretim programlarının somutlaşmasını sağlayan ve öğrenme sürecine yön veren temel kaynaklar arasında yer almaktadır. Bu kitaplarda yer alan metinler ise öğrencilerin bilgiye ulaşma, bilgiyi anlamlandırma ve yorumlama süreçlerinde belirleyici bir işleve sahiptir. Bu yönüyle metinler öğrencilerin düşünme becerilerini geliştiren, dilsel yetkinliklerini destekleyen ve öğrenmeyi derinleştiren pedagojik araçlar olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle ders kitabı metinlerinin, öğrencinin bilişsel düzeyine uygun, akıcı ve anlaşılır bir anlatıma sahip, dikkat çekici ve düşünmeye sevk eden bir yapıda olması önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler ders kitaplarındaki metinlerle ilgili yapılan akademik çalışmaları değerlendirmektir. Bu doğrultuda Türkiye'de sosyal bilgiler ders kitaplarındaki metinleri konu alan akademik çalışmalar farklı açılardan değerlendirilmiştir. Araştırmada doküman incelemesi yaklaşımıyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler, çalışmaların yıl ve türleri, kullanılan yöntem ve araştırma desenleri, örneklem özellikleri, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri, araştırma amaçları ve ulaşılan sonuçlar temelinde kategorize edilerek sistematik biçimde sınıflandırılmış ve içerik analizi tekniği çerçevesinde çözümlenmiştir. Araştırma kapsamında 2007-2026 yılları arasında açık erişimli ve içerik bakımından yeterli bilgiler sunan akademik çalışmalar değerlendirilmiş olup; 8 yüksek lisans tezi, 1 doktora tezi, 11 makale değerlendirilmiştir. Alanyazın incelendiğinde, sosyal bilgiler ders kitaplarındaki metinlere yönelik çalışmaların çoğunlukla belirli boyutlara (değerler, edebî türler, dil özellikleri vb.) odaklandığı ve bütüncül bir değerlendirme sunmadığı görülmektedir. Ayrıca bu çalışmaların yöntemsel ve tematik açıdan sistematik biçimde karşılaştırıldığı kapsamlı araştırmaların sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum, ders kitabı metinlerini çok boyutlu ve bütüncül bir yaklaşımla ele alan çalışmalara duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Araştırma bulgularında yer alan çalışmalar genel olarak değerlendirildiğinde, sosyal bilgiler ders kitaplarının çoğunlukla nitel araştırma yaklaşımlarıyla ve doküman incelemesi yöntemiyle ele alındığı görülmektedir. Bulgular, ders kitaplarının tasarım, görsel düzen ve dil-anlatım açısından genellikle yeterli bulunmakla birlikte içerik, ölçme-değerlendirme ve söz varlığı bakımından bazı yetersizlikler içerdiğini ortaya koymaktadır. Özellikle metinlerde yer alan değerlerin belirli temalar etrafında yoğunlaştığı, bazı değerlerin ise yeterince yer bulamadığı dikkat çekmektedir. Ayrıca ders kitaplarında edebî türlerin kullanımında çeşitlilik olmakla birlikte bu çeşitliliğin dengeli olmadığı, bazı türlerin sınırlı düzeyde temsil edildiği belirlenmiştir. Bunun yanında biyografik metinler ve hikâye gibi anlatı türlerinin öğretim sürecine katkı sağladığı, ancak içeriklerin öğrenci düzeyine uygunluk, çeşitlilik ve disiplinler arası bütünlük açısından geliştirilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Genel olarak, ders kitaplarının içerik zenginliği, değer aktarımı ve beceri kazandırma boyutlarında daha sistematik ve dengeli bir yapı ile yeniden düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Sosyal Bilgiler, ders kitapları, metinler, doküman incelemesi*

Evaluation of Studies Regarding on Texts in Social Studies Textbooks

Prof. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU, Trabzon University, ebrudemircioglu@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student Mısra AYDIN, Trabzon University, misraaydinn@icloud.com

In the teaching–learning process, textbooks are among the fundamental resources that concretize curricula and guide the learning process. The texts included in these books play a decisive role in students' access to information, as well as in their processes of understanding and interpreting knowledge. In this respect, texts are considered pedagogical tools that develop students' thinking skills, support their linguistic competencies, and deepen learning. Therefore, it is important that textbook texts are appropriate to students' cognitive levels, have a fluent and clear style, and are structured in a way that attracts attention and encourages critical thinking. The aim of this study is to evaluate academic research conducted on texts in social studies textbooks. In this context, academic studies focusing on texts in social studies textbooks in Türkiye were examined from various perspectives. The study was conducted using a document analysis approach. The obtained data were categorized and systematically classified based on the years and types of studies, research methods and designs, sample characteristics, data collection tools, data analysis methods, research aims, and findings, and were analyzed through content analysis. Within the scope of the research, open-access academic studies conducted between 2007 and 2026 and providing sufficient content were included; a total of 8 master's theses, 1 doctoral dissertation, and 11 articles were analyzed. A review of the literature indicates that studies on texts in social studies textbooks generally focus on specific dimensions (such as values, literary genres, language features, etc.) and do not provide a holistic evaluation. Moreover, it is noteworthy that comprehensive studies systematically comparing these works in terms of methodological and thematic aspects are limited. This situation highlights the need for studies that address textbook texts through a multidimensional and holistic approach.

When the findings of the analyzed studies are evaluated overall, it is seen that social studies textbooks are mostly examined through qualitative research approaches and document analysis methods. The findings reveal that, although textbooks are generally considered adequate in terms of design, visual organization, and language expression, they contain certain deficiencies in content, assessment and evaluation, and vocabulary. In particular, it is observed that the values presented in the texts tend to concentrate around certain themes, while some values are insufficiently represented. Additionally, although there is diversity in the use of literary genres in textbooks, this diversity is not balanced, and some genres are represented at a limited level. Furthermore, narrative forms such as biographical texts and stories contribute positively to the teaching process; however, it is emphasized that the content should be improved in terms of appropriateness to student level, diversity, and interdisciplinary coherence. Overall, it is concluded that textbooks need to be reorganized with a more systematic and balanced structure in terms of content richness, value transmission, and skill development.

Keywords: *Social Studies, textbooks, texts, document analysis*

138. İngiliz Dili Eğitiminde Yapay Zekâ Destekli Araçlarla Ölçme Etkinliklerinin Geliştirilmesi: Öğretmen Adaylarının Deneyimleri ve Yansıtmaları

Doç. Dr. Handan ÇELİK VAILLANT, Trabzon Üniversitesi, handancelik@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Furkan Kerim KADAYIF, Trabzon Üniversitesi, furkankerim_kadayif20@trabzon.edu.tr

Lisans Öğrencisi Resul MESCİ, Trabzon Üniversitesi, resul_mesci21@trabzon.edu.tr

Yabancı dilde ölçme çeşitli sebeplerden ötürü en zorlu olanlarından olsa da, yabancı dil öğretmeni eğitiminin en önemli unsurlarından biridir. İngiliz dili eğitiminde ölçme çok uzun yıllar ağırlıklı olarak geleneksel kağıt-kalem usulü yöntemlerle gerçekleştirilmiştir. Bu yaklaşımlar uzun süre güvenilir puanlama ve ölçme sağlamış olsalar da günümüz dijital dünyasının beklentilerini yakalaşmakta yetersiz kalmaktadır. Öte yandan, Türk Eğitim Sisteminde son yıllarda meydana gelen değişiklikler öğretmenlerin ölçme değerlendirme alanında yeterli ve yetkin olmasını gerektirmektedir. 2023 yılında Milli Eğitim Bakanı tarafından yapılan yönetmelik değişikliği öğretmenlerin biçimlendirici ölçme etkinlikleri geliştirmelerini ve uygulamalarını gerektirmektedir. Örneğin, formal olarak değerlendirilmeyen 1 ve 4 arasındaki sınıflarda oyunlaştırılmış işbirlikçi ölçme etkinlerini gerekmektedir. Formal olarak sınavlarla değerlendirilen 5-12 sınıflar için ise öğrencilerin daha sonra girecekleri ve hayati önem taşıyan sınavlara da aynalık edecek biçimlendirici etkinlikler kullanılması beklenmektedir. Dolayısıyla, biz bu çalışmada yabap zekâ destekli web 2.0 araçlarının tüm sınıf ve seviyelerde yabancı dilde ölçme etkinliklerinin geliştirilmesi süreçlerini nasıl dönüştürebileceğini inceliyoruz. İkisi öğretmen adayı olan üç araştırmacı tarafından yürütülen bu çalışmada biz Web 2.0 ve yapay zekâ destekli araçların kullanımının öğretmen adayları tarafından nasıl deneyimlendiğini ve mesleki gelişimleri ve ölçme okuryazarlıklarını nasıl etkilediğini inceliyoruz. Öğretmen adaylarının 8 hafta süren anlık ve sürekli yansıtmaları Educaplay, Canva AI, Genially, Blooket gibi yapay zekâ destekli araçların ölçme kabiliyetlerini nasıl geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Bu tip araçlar kullanarak ölçme etkinlikleri geliştirmenin aynı zamanda öğretmen adaylarının aracı daha iyi tanıması ve aracı kullanarak nasıl iyi etkinlik geliştirebileceklerini anlamalarına katkısı olduğu görülmektedir. Bu deneyimin öğretmen adaylarının ölçme yeterlikleri algılarının gelişmesine de katkısı olduğu görülmektedir. Bu anlamda, bu çalışma geleceğin öğretmenlerinin kapasitelerinin ve yapay zekâ okuryazarlıklarının arttırılmasında web 2 ve yapa zekâ destekli araçlarının gücünü ve potansiyelini ortaya koymaktadır. Pratik, kullanıma hazır yapay zekâ destekli Web 2.0 ölçme etkinliklerine ilişkin örnekler sunarak, teknolojiyi ölçme çalışmalarına dahil etmek için tekrarlanabilir bir model sağlıyoruz. Sonuç olarak, dijital araçları benimsemenin artık isteğe bağlı değil, öğretmen adaylarını 21. yüzyıl öğretim becerileriyle donatmak için elzem olduğunu savunuyoruz.

Anahtar Kelimeler: *Ölçme değerlendirme, yabancı dil eğitimi, İngilizce öğretmeni adayları, ölçme okuryazarlığı*

AI-supported Web 2.0 Tools for Designing Language Assessment Tasks in ELT: Pre-service Teachers' Experiences and Reflections

Assoc. Prof. Dr. Handan ÇELİK VAILLANT, Trabzon University, handancelik@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Furkan Kerim KADAYIF, Trabzon University furkankerim_kadayif20@trabzon.edu.tr

Undergraduate Student Resul MESCİ, Trabzon University, resul_mesci21@trabzon.edu.tr

Language assessment is one of the key pillars of language teacher education, despite being one of the most painful ones due to various reasons. In English Language Teaching (ELT), assessment practices have adopted predominantly traditional pen-and-paper methods. Although these approaches have long served as reliable tools for evaluation and grading, they fall short of preparing learners for the demands of a digital-native world. However, changes in the last few years in the Turkish education system necessitate competent and knowledgeable teachers in language assessment. The regulations introduced by the Ministry of National Education in 2023 require language teachers to design and implement formative assessment tools. For instance, for pre-school and Grades 1–4 learners—who do not receive formal grades—the focus is on playful, low-stakes formative tools such as games, interactive quizzes, and collaborative classroom tasks. For grade 5–12 students—who are subject to formal grading—the same tools are adapted to create graded assessments that mirror high-stakes tests while delivering real-time analytics to teachers. Hence, in this study, we investigate how freely available Web 2.0 and AI-supported tools can transform language assessment. Conducted collaboratively by three researchers, two pre-service teachers as insider researchers, in this study we document how designing language assessment tasks using Web 2.0 and AI supported tools is experienced by pre-service teachers and how this contributes to their professional growth and language assessment literacy. Pre-service teachers' immediate and continuous reflections over 8 weeks show that their knowledge regarding how a very typical web 2 tool (e.g. Educaplay, Canva AI, Genially, Blooket) could easily be used for language assessment enhances. Designing such tasks is also seen to contribute to pre-service teachers' capacity to easily navigate within the tool to enhance the task. The experience also boosts pre-service teachers' perceived efficacy in designing digital assessment tasks. In this regard, the study reveals the strength and potential of web.2 and AI supported tools in language assessment to increase future teachers' capacity and assessment literacy. By providing samples of practical, ready-to-use AI-supported Web 2.0 language assessment tasks, we provide a replicable model for integrating technology into language assessment. Ultimately, we argue that embracing digital tools is no longer optional but essential for equipping pre-service English teachers with 21st-century teaching skills.

Keywords: *Language assessment, language education, pre-service english teachers, assessment literacy*

139. Ortaöğretim Öğrencilerinin Tarih Dersine Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Lisansüstü Öğrencisi Ebrar Şen, Trabzon Üniversitesi, senebrar17@gmail.com

Ortaöğretim öğrencilerinin tarih dersine yönelik görüşlerinin belirlenmesi, öğretim sürecinin niteliğinin artırılması ve öğrencilerin akademik başarılarının desteklenmesi açısından önemli bir gereklilik olarak görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde öğrencilerin tarih dersine yönelik görüşleri hakkında yapılan çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Bu bağlamda, araştırmanın amacı ortaöğretim öğrencilerinin tarih dersinde sevdikleri, sevmedikleri ve zorlandıkları konuların belirlenmesi; dersin daha etkili ve ilgi çekici hâle getirilmesine yönelik önerilerinin ortaya konulması; ayrıca tarih öğretiminin amaçlarına ve dersin işlevselliğine ilişkin algılarının incelenmesidir. Böylelikle araştırmanın öğrenci deneyimlerine dayalı veri sunarak tarih öğretim programlarının geliştirilmesine, öğretim süreçlerinin daha öğrenci merkezli hâle getirilmesine ve dersin etkililiğinin artırılmasına katkı sağlaması beklenmektedir. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu farklı sınıf düzeylerinden toplam 50 ortaöğretim öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak açık uçlu anket formu ve 20 öğrenci ile gerçekleştirilen görüşme kullanılmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma bulguları, öğrencilerin, tarih bilincini çoğunlukla geçmişten ders çıkarma ile sınırlı bir çerçevede algıladıklarını ve bu durumun tarih bilincinin daha geniş boyutlarının yeterince içselleştirilemediğine işaret ettiğini göstermektedir. Ayrıca edinilen bulgular ışığında; öğrencilerin tarihi çoğunlukla geçmiş olay olarak tanımladıklarını, tarihin katkılarının ise ağırlıklı olarak bilgi kazanımı olduğunu, tarih öğretiminin amaçlarını ise en fazla geçmişi öğretme şeklinde algıladıkları söylenebilir. Öğrencilerin en çok ilgi duydukları konuların Osmanlı Dönemi ve savaşlar ile ilişkili olduğu, buna karşılık en fazla zorlandıkları konuların konu yoğunluğu ve ezbere dayalı öğrenme gereksinimi nedeniyle Osmanlı Dönemi ve İlk Çağ Medeniyetleri olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrenciler, tarih derslerinin daha ilgi çekici ve anlaşılır hâle getirilebilmesi için görsel ve işitsel materyallerin daha etkin kullanılmasının yanı sıra öğretim yöntem ve tekniklerinin çeşitlendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımların benimsenmesi ve derslerin yapılandırılmasında öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının dikkate alınmasının önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Tarih öğretimi, öğrenci görüşleri, tarih derslerinin amaçları*

An Evaluation of Secondary School Students' Views on History Lessons

Postgraduate Student Ebrar Şen, Trabzon University, senebrar17@gmail.com

Determining secondary school students' views on history lessons is considered an important necessity in terms of improving the quality of the instructional process and supporting students' academic achievement. When the literature is examined, it is observed that studies conducted on students' views regarding history lessons are limited. In this context, the aim of the present study is to determine the topics that secondary school students like, dislike, and find difficult in history lessons; to reveal their suggestions for making the course more effective and engaging; and to examine their perceptions regarding the aims and functionality of history education. In this respect, the study is expected to contribute to the development of history curricula, the implementation of more student-centered instructional processes, and the enhancement of the effectiveness of the course by providing data based on student experiences. In the study, the phenomenology (phenomenological) design, one of the qualitative research approaches, was employed. The study group consisted of a total of 50 secondary school students from different grade levels. As data collection tools, an open-ended questionnaire form and interviews conducted with 20 students were used. The obtained data were analyzed using the content analysis method.

The findings of the study indicate that students predominantly perceive historical consciousness within a limited framework as drawing lessons from the past, and this situation suggests that the broader dimensions of historical consciousness have not been sufficiently internalized. In addition, in light of the findings obtained, it can be stated that students mostly define history as past events, perceive the contributions of history mainly as acquiring knowledge, and interpret the aims of history education primarily as teaching the past. It was determined that the topics students are most interested in are related to the Ottoman Period and wars, whereas the topics they have the most difficulty with are the Ottoman Period and Ancient Civilizations due to content density and the requirement of memorization. Furthermore, students emphasized that, in order to make history lessons more engaging and comprehensible, visual and auditory materials should be used more effectively and teaching methods and techniques should be diversified. In line with the findings obtained, it was concluded that adopting student-centered approaches in history teaching and taking students' interests and needs into consideration in structuring the lessons are important.

Keywords: *The teaching of history, the objectives of history lesson, students' perceptions*

140. Önemsenme ve Ruh Sağlığı: Psikolojik İyi Oluş ve Yaşam Doyumu Üzerine

Doç. Dr. Cansu TOSUN, Trabzon Üniversitesi, cansu.tosun@trabzon.edu.tr

Lisansüstü Öğrencisi Kadem Gürkan AKYAZI, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, kademgurkanakyazi@hotmail.com

Önemsenme, bireyin kendisini çevresindeki dünyanın önemli bir parçası olarak algılaması şeklinde tanımlanmaktadır. Bu algı, büyük oranda bireyin belirli kişiler için ne derece önemli olduğuna ilişkin değerlendirmelerinden beslenmektedir. Bireylerin önemsendiklerini, yani varlığının diğerleri için değerli olduğunu düşünmelerinin ruh sağlığına olumlu etkileri olduğu bilinmektedir. Bu çalışmada, genel önemsenme algısı ile anne ve baba tarafından önemsenmeye dönük değerlendirmenin psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumuna etkisi incelenmiştir. Nicel araştırma yaklaşımına dayalı olarak gerçekleştirilen çalışmada, korelasyonel ve nedensel karşılaştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Araştırma grubu 18-65 yaş aralığında olan 808 kişiden (%61.6 kadın, %38.4 erkek, yaş ort.=27.14, SS=10.75) oluşmaktadır. Araştırma verileri kişisel bilgi formu, Genel Önemlilik Ölçeği, Önemsenme Algısı Ölçeği-Anne ve Baba Formu, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği ile toplanmıştır. Analizler SPSS 27.0 paket programı ile gerçekleştirilmiş; tanımlayıcı istatistik, Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, çoklu doğrusal regresyon ve bağımsız *t* testi teknikleri kullanılmıştır. Analiz sonucunda değişkenler arasında anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunu açıklamaya dönük kurulan regresyon modellerinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Genel önemsenme algısı ile anne ve baba tarafından önemsenmenin açıkladığı varyans psikolojik iyi oluş için %38 ($F(3, 804)=167.97$, $p<.001$), yaşam doyumu için %23'tür ($F(3, 804)=80.15$, $p<.001$). İki modelde de anlamlı değişkenlerin sırasıyla genel önemsenme algısı (.48 ve .29), baba tarafından (.15 ve .19) ve anne tarafından (.13 ve .14) önemsenme olduğu gözlenmiştir. Cinsiyete göre yapılan karşılaştırmalarda ise, sadece anne tarafından önemsenmeye dönük algıda gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu ($t=-2.88$, $sd=745.46$, $p<.01$); erkeklerin kadınlara oranla anneleri tarafından daha fazla önemsendiklerini hissettikleri tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular, önemsenme algısının psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunu manidar düzeyde etkilediğini göstermektedir. Bu doğrultuda, bireylerin önemsenme algısını güçlendirmeye yönelik müdahalelerin ruh sağlığını geliştirmede etkili olacağı düşünülmekte, alanda çalışan uygulayıcıların özellikle önemsenme deneyimini destekleyen yaklaşımlara odaklanmaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Önemsenme, psikolojik sağlamlık, yaşam doyumu, ruh sağlığı*

Mattering and Mental Health: Psychological Well-Being and Life Satisfaction

Assoc. Prof. Dr. Cansu TOSUN, Trabzon University, cansu.tosun@trabzon.edu.tr

Postgraduate Student Kadem Gürkan AKYAZI, Ondokuz Mayıs University, kademgurkanakyazi@hotmail.com

Mattering is defined as an individual's perception of themselves as an important part of the surrounding world. This perception is largely informed by individuals' evaluations of how important they are to significant others. It is well established that perceiving oneself as mattering has positive effects on mental health. The present study examines the effects of general mattering and mattering to mother and father on psychological well-being and life satisfaction. The study was conducted using a quantitative research approach, employing correlational and causal-comparative designs. The sample consisted of 808 individuals aged between 18 and 65 years (61.6% female, 38.4% male; mean age=27.14, SD=10.75). Data were collected using a demographic information form, the General Mattering Scale, the Mattering to Others Questionnaire–Mother and Father Forms, the Psychological Well-Being Scale, and the Satisfaction with Life Scale. Data analyses were performed using SPSS 27.0, and included descriptive statistics, Pearson product–moment correlation coefficients, multiple linear regression, and independent samples *t*-tests. The results indicated significant relationships among the variables. Furthermore, the regression models established to explain psychological well-being and life satisfaction were found to be statistically significant. The variance explained by general mattering and mattering to mother and father was 38% for psychological well-being ($F(3, 804)=167.97$, $p<.001$) and 23% for life satisfaction ($F(3, 804)=80.15$, $p<.001$). In both models, the significant predictors, in order of importance, were general mattering (.48 and .29), mattering to father (.15 and .19), and mattering to mother (.13 and .14). Gender comparisons revealed a statistically significant difference only in mattering to mother ($t=-2.88$, $sd=745.46$, $p<.01$), with males reporting higher levels of perceived mattering than females. Overall, the findings suggest that mattering has a significant impact on psychological well-being and life satisfaction. Accordingly, interventions aimed at strengthening individuals' sense of mattering may be effective in promoting mental health, and practitioners in the field are encouraged to focus on approaches that enhance the experience of mattering.

Keywords: *Mattering, psychological resilience, life satisfaction, mental health*

141. Sosyal Bilimler Eğitiminde Toplumsal Cinsiyet Konulu Akademik Çalışmaların Değerlendirilmesi (2018–2025)

Prof. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU, Trabzon Üniversitesi, ebrudemircioglu@trabzon.edu.tr
Lisansüstü Öğrencisi Feyzanur TUNA, Trabzon Üniversitesi, feyzanurtuna88@gmail.com
Lisansüstü Öğrencisi Mısra AYDIN, Trabzon Üniversitesi, misraaydinn@icloud.com
Lisansüstü Öğrencisi Kebire PİŞTOFOĞLU, Trabzon Üniversitesi, kebireosman@gmail.com
Lisansüstü Öğrencisi Pınar KAZAZ, Trabzon Üniversitesi, pinar_kazaz25@trabzon.edu.tr

Toplumsal cinsiyet, bireylerin biyolojik cinsiyetlerinden bağımsız olarak toplum tarafından kadın ve erkeklere atfedilen rol, sorumluluk ve beklentileri kapsayan, sosyal ve kültürel olarak inşa edilen bir kavramdır. Sosyal bilimler içerisinde, özellikle eğitim ve öğretim süreçlerinde toplumsal cinsiyet, bireylerin değer, tutum ve davranışlarının şekillenmesinde etkili olan temel unsurlardan biri olarak ele alınmaktadır. Eğitim süreçlerinin bu rolleri yeniden üretme ya da dönüştürme işlevine odaklanılmaktadır. Eğitim ortamlarında toplumsal cinsiyet, ders kitapları, öğretim programları, öğretmen tutumları ve sınıf içi uygulamalar aracılığıyla aktarılmaktadır. Öğrenme sürecinin niteliğini doğrudan etkileyen önemli bir pedagojik boyut olarak değerlendirilmektedir. Ders materyallerindeki cinsiyet temsilleri, öğretmen ve öğrenci algıları ile toplumsal cinsiyet farkındalığı gibi temalar etrafında şekillendiği görülmektedir. Bununla birlikte farklı yıllara odaklanan çalışmaların bütüncül biçimde ele alındığı değerlendirme araştırmalarının sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Bu araştırmanın amacı, sosyal bilimler eğitimi toplumsal cinsiyet konulu akademik çalışmaları değerlendirmektir. Sosyal bilimler içerisinde eğitim ve öğretim alanında gerçekleştirilen toplumsal cinsiyet temalı akademik çalışmalar incelenmiştir. 2018–2019, 2020–2021, 2022–2023 ve 2024–2025 yılları arasında gerçekleştirilen toplam 33 çalışma değerlendirilmiştir. Araştırmada veriler nitel araştırma yaklaşımının temel veri toplama araçlarından biri olan doküman incelemesi yaklaşımıyla elde edilmiştir. Araştırma kapsamında 18 yüksek lisans tezi, 3 doktora tezi ve 12 makale analiz edilmiştir. Elde edilen veriler; çalışmaların yıl ve türlerine, yöntem ve araştırma desenlerine, örneklem özelliklerine, veri toplama araçları ile veri analiz yöntemlerine, araştırma amaçlarına ve ulaşılan sonuçlara göre sınıflandırılarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma kapsamında 2018–2019, 2020–2021, 2022–2023 ve 2024–2025 yılları arasında açık erişimli ve içerik bakımından yeterli bilgiler sunan akademik çalışmalar değerlendirilmiştir. İncelenen alanyazın doğrultusunda tüm dönemlerde benzer temsil kalıplarının sürdüğünü ortaya koymaktadır. Ders kitapları ve eğitim materyallerinde erkeklerin daha çok kamusal alan, ekonomik üretim ve yönetim rollerinde temsil edildiği, kadınların ise çoğunlukla ev içi roller, bakım sorumlulukları ve sınırlı meslek gruplarıyla ilişkilendirildiği belirlenmiştir. Ayrıca mesleklerin cinsiyete dayalı kalıp yargılarla sunulduğu ve bu durumun toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yeniden üretilmesine katkı sağladığı tespit edilmiştir. Dijital eğitim içeriklerinde de benzer temsillerin devam ettiği, tarihsel analizlerde ise erken Cumhuriyet döneminde öne çıkan modern kadın imgesinin ilerleyen dönemlerde daha geleneksel kalıplarla yeniden üretildiği görülmektedir. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarının erken yaşlarda şekillendiği, ancak eğitim ortamlarında gerçekleştirilen planlı ve bilinçli uygulamalar aracılığıyla bu algıların daha eşitlikçi bir yönde değiştirilebildiği ortaya konulmuştur. Sonuç olarak, sosyal bilimler eğitiminin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kritik bir rol üstlenmektedir. Ancak mevcut ders kitapları, öğretim programları ve eğitim içeriklerinde geleneksel cinsiyet rollerinin ve örtük eşitsizliklerin belirli ölçüde varlığını sürdürdüğü görülmektedir. Bu doğrultuda öğretim programlarının ve ders içeriklerinin toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle yeniden düzenlenmesi, öğretmen eğitiminde bu konuya daha fazla yer verilmesi ve uygulamaya dayalı araştırmaların artırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Toplumsal cinsiyet, eğitim, sosyal bilimler, doküman incelemesi*

Evaluation Of Academic Studies on Gender in Social Science Education (2018–2025)

Prof. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU, Trabzon University, ebrudemircioglu@trabzon.edu.tr
Postgraduate Student Feyzanur TUNA, Trabzon University, feyzanurtuna88@gmail.com
Postgraduate Student Mısra AYDIN, Trabzon University, misraaydinn@icloud.com
Postgraduate Student Kebire PİŞTOFOĞLU, Trabzon University, kebireosman@gmail.com
Postgraduate Student Pınar KAZAZ, Trabzon University, pinar_kazaz25@trabzon.edu.tr

Gender is a socially and culturally constructed concept that encompasses the roles, responsibilities, and expectations attributed to women and men by society, independent of their biological sex. Within the social sciences—particularly in educational processes—gender is considered one of the fundamental factors shaping individuals' values, attitudes, and behaviors. Educational processes are seen as having the potential both to reproduce and to transform these roles. In educational settings, gender is conveyed through textbooks, curricula, teacher attitudes, and classroom practices. It is regarded as a significant pedagogical dimension that directly affects the quality of the learning process. It is observed that studies in this field are shaped around themes such as gender representations in instructional materials, teacher and student perceptions, and gender awareness. However, it is noteworthy that comprehensive evaluation studies examining different time periods in an integrated manner remain limited. The aim of this study is to evaluate academic research on gender within the field of social science education. Academic studies focusing on gender in education and instruction within the social sciences were examined. A total of 33 studies conducted between 2018–2019, 2020–2021, 2022–2023, and 2024–2025 were analyzed. The data were obtained through document analysis, which is one of the primary data collection methods in qualitative research. Within the scope of the study, 18 master's theses, 3 doctoral dissertations, and 12 articles were examined. The data were classified and subjected to content analysis based on publication year and type, research methods and designs, sample characteristics, data collection tools, data analysis techniques, research aims, and findings. Only open-access studies providing sufficient content were included in the analysis. Findings indicate that similar patterns of representation persist across all periods. In textbooks and educational materials, men are predominantly represented in public sphere roles, economic production, and leadership positions, whereas women are mostly associated with domestic roles, caregiving responsibilities, and limited occupational categories. It was also determined that professions are presented through gender-based stereotypes, contributing to the reproduction of gender inequality. Similar representations continue in digital educational content, while historical analyses reveal that the modern female image prominent in the early Republican period has been reproduced with more traditional patterns in later periods. It is also evident that students' gender perceptions are shaped at early ages; however, these perceptions can be transformed in a more egalitarian direction through planned and conscious educational practices. In conclusion, social science education plays a critical role in achieving gender equality. Nevertheless, traditional gender roles and implicit inequalities continue to exist to a certain extent in current textbooks, curricula, and educational content. Accordingly, it is concluded that curricula and instructional materials should be redesigned from a gender equality perspective, greater emphasis should be placed on this issue in teacher education, and practice-oriented research should be increased.

Keywords: *Gender, education, social sciences, document analysis*

142. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Söz Varlığı Öğretimi ve Yapay Zekâ Araçlarının Destekleyici Rolü

Prof. Dr. Erhan Durukan, Trabzon Üniversitesi, edurukan@trabzon.edu.tr

Öğretmen Hakan İskender, MEB, hiskender82@gmail.com

Bu çalışmanın amacı, 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda benimsenen söz varlığı öğretimi yaklaşımını incelemek ve yapay zekâ destekli dijital araçların bu yaklaşımı destekleme potansiyelini program temelli olarak değerlendirmektir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda doküman analizi yöntemiyle tasarlanmıştır. Çalışmanın temel veri kaynağını 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı oluşturmaktadır. Program metni; söz varlığı öğretimi, dil yapılarının işlevsel kullanımı, bağlamdan anlam çıkarma, becerilerle bütünleşik öğrenme, üretime dayalı dil kullanımı, farklılaştırma, ölçme-değerlendirme, dijital teknolojilerden yararlanma ve öğretmen rehberliği temaları çerçevesinde incelenmiştir. Bu temalar doğrultusunda yapay zekâ destekli araçların Türkçe dersinde üstlenebileceği olası pedagojik işlevler betimsel olarak değerlendirilmiştir. İnceleme sonucunda, 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda söz varlığı gelişiminin sadece kelime anlamlarını ezberlemeye dayalı bir süreç olarak ele alınmadığı görülmektedir. Programda söz varlığı; okuma, dinleme/izleme, konuşma ve yazma becerileriyle ilişkili, bağlam içinde anlamlandırmayı, dil yapılarının işlevsel kullanımını ve öğrencinin sözlü-yazılı üretimlerini destekleyen bir öğrenme alanı olarak konumlandırılmaktadır. Bu yönüyle program, öğrencilerin kelimeleri farklı bağlamlarda anlamlandırmasını, ilişkilendirmesini ve kendi anlatımlarında bilinçli biçimde kullanmasını beklemektedir. Bu çerçevede yapay zekâ destekli araçların söz varlığı öğretiminde çeşitli destek olanakları sunduğu söylenebilir. ChatGPT, Google Gemini, Microsoft Copilot ve Claude gibi üretken yapay zekâ tabanlı sohbet araçları; Türkçe metin üretme, hedef kelimeleri bağlam içinde açıklama, örnek cümle oluşturma, eş ve zıt anlamlı kelimelerle kelime ağı kurma, öğrencinin yazılı ürünlerine söz varlığı açısından dönüt verme ve farklı öğrenci düzeylerine uygun metinler hazırlama süreçlerinde öğretmene yardımcı olabilir. Ancak bu araçlardan elde edilen çıktıların doğrudan sınıf içinde kullanılması uygun değildir. Üretilen içerikler; pedagojik uygunluk, dil doğruluğu, yaş düzeyi, kültürel bağlam, programdaki öğrenme çıktıları ve öğrencilerin hazır bulunuşluğu bakımından öğretmen tarafından mutlaka denetlenmelidir.

Canva AI, Quizlet, Kahoot ve Wordwall gibi araçlar ise üretken yapay zekâ tabanlı sohbet araçlarından farklı olarak daha çok dijital içerik hazırlama, görselleştirme, oyunlaştırma ve pekiştirme süreçlerinde kullanılabilecek destekleyici araçlardır. Bu araçlarla kelime kartları, kavram haritaları, kişisel sözlük sayfaları, eşleştirme etkinlikleri, kısa sınavlar ve tekrar çalışmaları hazırlanabilir. Böylece söz varlığı öğretimi, kelime listelerinin ezberlenmesine dayalı olmaktan çıkarılarak öğrencinin aktif katılımını artıran, görsel ve etkileşimli öğrenme deneyimleriyle desteklenebilir.

Çalışmanın temel sonucu, 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda benimsenen söz varlığı öğretimi anlayışı ile yapay zekâ destekli araçların bazı pedagojik işlevleri arasında anlamlı bir ilişki kurulabileceğini göstermektedir. Yapay zekâ araçları, uygun biçimde kullanıldığında söz varlığı öğretimini bağlam temelli, etkileşimli, üretime dayalı ve farklılaştırılmış bir öğrenme süreci hâline getirmeye katkı sunabilir. Bununla beraber bu katkı, yapay zekânın öğretmenin yerine geçen bir unsur olmamasına, öğretmenin pedagojik kararlarını destekleyen yardımcı bir araç olarak konumlandırılmasına bağlıdır. Bu doğrultuda öğretmenlere; yapay zekâ destekli kişisel sözlük oluşturma, bağlamdan anlam çıkarma, kelime ağı geliştirme, hedef kelimelerle metin üretme, yazılı anlatımda sözcük çeşitliliğini artırma ve öğrenci düzeyine uygun metin uyarlama gibi etkinlikleri programdaki öğrenme çıktılarıyla ilişkilendirerek tasarlamaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Söz varlığı öğretimi, 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı, yapay zekâ destekli öğrenme*

Vocabulary Instruction and the Supportive Role of Artificial Intelligence Tools in the 2024 Middle School Turkish Language Curriculum

Prof. Dr. Erhan Durukan, Trabzon University, edurukan@trabzon.edu.tr

Teacher Hakan İskender, Ministry of National Education, hiskender82@gmail.com

The purpose of this study is to examine the vocabulary teaching approach adopted in the 2024 Middle School Turkish Language Curriculum and to evaluate, from a curriculum-based perspective, the potential of AI-supported digital tools to support this approach. Designed according to the document analysis method within a qualitative research framework, the study uses the 2024 Middle School Turkish Language Curriculum as its primary data source. The curriculum was analyzed through themes including vocabulary instruction, functional use of language structures, inferring meaning from context, skill-integrated learning, production-based language use, differentiation, assessment, digital technologies, and teacher guidance. In line with these themes, the possible pedagogical functions of AI-supported tools in Turkish language classes were evaluated descriptively. The analysis shows that the curriculum does not define vocabulary development as a process limited to memorizing word meanings. Instead, vocabulary is presented as a learning area connected with reading, listening/watching, speaking, and writing skills. It supports contextual comprehension, the functional use of language structures, and students' oral and written production. Accordingly, students are expected to understand words in different contexts, establish meaningful relationships among them, and use them consciously in their own expressions. Within this framework, AI-supported tools can provide various forms of assistance for vocabulary instruction. Generative AI-based chat tools such as ChatGPT, Google Gemini, Microsoft Copilot, and Claude may help teachers generate Turkish texts, explain target words in context, create example sentences, build word networks with synonyms and antonyms, give feedback on students' written work, and prepare texts appropriate for different proficiency levels. However, outputs produced by these tools should not be used directly in classroom settings. They must be reviewed by teachers in terms of pedagogical appropriateness, linguistic accuracy, age level, cultural relevance, curriculum outcomes, and students' readiness.

In addition to chat-based AI tools, platforms such as Canva AI, Quizlet, Kahoot, and Wordwall can support vocabulary teaching through digital content creation, visualization, gamification, and reinforcement. These tools may be used to design flashcards, concept maps, personal vocabulary pages, matching activities, quizzes, and review exercises. In this way, vocabulary instruction can move beyond memorized word lists and be enriched with visual, interactive, and engaging learning experiences. The main finding of the study is that a meaningful relationship can be established between the curriculum's vocabulary teaching approach and the pedagogical functions of AI-supported tools. When used appropriately, these tools can help transform vocabulary instruction into a context-based, interactive, production-oriented, and differentiated learning process. Nevertheless, their contribution depends on positioning AI not as a substitute for the teacher, but as a supportive resource that informs and strengthens teachers' pedagogical decisions. Therefore, teachers are advised to design activities such as AI-supported personal dictionaries, deriving meaning from context, creating word networks, producing texts with target words, increasing lexical variety in writing, and adapting texts to students' levels, while aligning these activities with the curriculum's learning outcomes.

Keywords: *Vocabulary instruction, 2024 Middle School Turkish Language Curriculum, AI-supported learning*

143. Matematik Öğretmeni Eğitiminde Yapay Zekâ Kullanımı: Sistematik Bir İnceleme

Lisansüstü Öğrencisi Ümmünur AKBEN, Trabzon Üniversitesi, ummunur_akben23@trabzon.edu.tr

Doç. Dr. Mustafa GÜLER, Trabzon Üniversitesi, mustafaguler@trabzon.edu.tr

Yapay zekâ (YZ), eğitim alanında giderek artan bir şekilde kullanılan ve öğretme-öğrenme süreçlerini destekleyen önemli bir teknoloji haline gelmiştir. Özellikle matematik eğitiminde, öğrencilerin öğrenme süreçlerini bireyselleştirme, anlık geri bildirim sağlama ve problem çözme süreçlerini destekleme özellikleri ile öne çıkmaktadır. Üretken yapay zekâ araçlarının gelişimi, öğretim süreçlerinde içerik üretimi ve etkileşimli öğrenme ortamlarının oluşturulması bakımından yeni olanaklar sunmaktadır. Bu bağlamda, matematik öğretmeni eğitiminde yapay zekâ kullanımına yönelik çalışmaların incelenmesi önem kazanmaktadır. Bu çalışma, matematik öğretmeni eğitiminde yapay zekâ kullanımına ilişkin araştırmaları sistematik olarak incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma, PRISMA yaklaşımı ile gerçekleştirilmiş ve SCOPUS veri tabanında yer alan çalışmalar taranarak toplam 161 araştırmaya ulaşılmıştır. Belirlenen dahil etme ve hariç tutma kriterleri sonucunda 30 makale analize dahil edilmiştir. İncelenen çalışmalar, yapay zekânın matematik öğretmeni eğitiminde statik bir bilgi kaynağından ziyade dinamik bir pedagojik ortak rolüne evrildiğini göstermektedir. Çalışmaların önemli bir kısmında yapay zekâ, öğretim tasarımı ve materyal geliştirme süreçlerinde üretken asistan olarak kullanılmıştır. Ayrıca sanal öğrenci simülasyonları, öğretmen adaylarının öğrencilerin kavram yanılgılarını fark etme becerilerini geliştirmede etkili bir araç olarak öne çıkmaktadır. Yapay zekânın öğretmen eğitiminde yalnızca iş yükünü hafifleten bir araç değil, aynı zamanda öğretmenlik deneyimi kazandıran bir yapı sunduğu belirlenmiştir. Araştırmaların büyük çoğunluğunun nitel ve karma yöntemlerle yürütüldüğü görülmüştür. Bu durum, yapay zekâ kullanımının yalnızca başarı üzerindeki etkisini değil, aynı zamanda öğretmen adaylarının yapay zekâ ile etkileşim süreçlerini, araç kullanım deneyimlerini ve teknolojiye uyum süreçlerini anlamaya yönelik bir yaklaşımın benimsendiğini göstermektedir. Sonuçlar, yapay zekâ kullanımının öğretmen adaylarının Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPACK) düzeylerini geliştirdiğini, öz-yeterlik algılarını ve mesleki özgüvenlerini artırdığını ortaya koymaktadır. Ayrıca yapay zekânın, öğretmen adaylarının öğrencilerin düşünme süreçlerini anlama ve pedagojik kararlar alma becerilerini desteklediği bulgularına ulaşılmıştır. Bu doğrultuda, yapay zekânın bilişsel, duyuşsal ve uygulama boyutlarında öğretmen gelişimini destekleyen bir mesleki gelişim aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Matematik öğretmeni eğitimi, yapay zekâ, üretken yapay zekâ, sistematik inceleme, TPACK*

The Use of Artificial Intelligence in Mathematics Teacher Education: A Systematic Review

Postgraduate Student Ümmünur AKBEN, Trabzon University, ummunur_akben23@trabzon.edu.tr

Assoc. Prof. Dr. Mustafa GÜLER, Trabzon University, mustafaguler@trabzon.edu.tr

Artificial intelligence (AI) has become a key technology increasingly used in the field of education to support teaching and learning processes. In mathematics education in particular, it stands out for its ability to personalize students' learning processes, provide real-time feedback, and support problem-solving processes. The development of generative AI tools offers new opportunities for content creation and the development of interactive learning environments in teaching processes. In this context, examining studies on the use of AI in mathematics teacher has gained importance. This study aims to systematically review research on the use of AI in mathematics teacher education. The research was conducted using the PRISMA approach, and a total of 161 studies were identified by searching the SCOPUS database. Following the established inclusion and exclusion criteria, 30 articles were included in the analysis. The examined studies indicate that artificial intelligence has evolved from a static information source to a dynamic pedagogical partner in mathematics teacher education. In a significant portion of the studies, artificial intelligence was used as a productive assistant in instructional design and material development processes. Additionally, virtual student simulations have emerged as an effective tool for enhancing pre-service teachers' ability to identify students' misconceptions. It has been determined that artificial intelligence offers not only a tool to reduce workload in teacher education but also a framework that provides teaching experience. It was observed that the vast majority of studies were conducted using qualitative and mixed methods approaches. This indicates that an approach has been adopted aimed not only at understanding the impact of AI use on success but also at understanding pre-service teachers' interaction processes with AI, their tool-use experiences, and their adaptation processes to technology. The results reveal that the use of artificial intelligence enhances pre-service teachers' levels of Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK), increases their self-efficacy perceptions, and boosts their professional confidence. Additionally, findings suggest that artificial intelligence supports pre-service teachers' abilities to understand students' thinking processes and make pedagogical decisions. Accordingly, it has been concluded that artificial intelligence serves as a professional development tool that supports teacher development across cognitive, affective, and practical dimensions.

Keywords: *Mathematics teacher education, artificial intelligence, generative artificial intelligence, systematic review, TPACK*